

Музеите Велконф-Хенрих

**СИНОВЕТЕ
НА ВЕЛИКАТА
МЕЧКА**

*Народна
магезк*

**ЛИЗЕЛОТЕ ВЕЛСКОПФ-ХЕНРИХ
СИНОВЕТЕ НА ВЕЛИКАТА
МЕЧКА. ТОМ 1
ХАРКА
СИНЪТ НА ВОЖДА**

Превод: Цветана Узунова-Калудиева

chitanka.info

ТАЙНАТА НА ПЕЩЕРАТА

Ноцта беше тиха и безветрена. Наоколо не потрепваше ни листо, ни борова клонка. Кората на дърветата по откритата на североизток страна на планинския склон беше още влажна, почти мокра; довеяният сняг се беше разтопил от първите лъчи на пролетното слънце. Откъм реката, която лъкатушеше край Черните хълмове, се издигаха мъгли. Те трептяха под мъховете и скалите, пълзяха между храстите, забулваха дърветата и правеха още по-непрогледни тъмносиния нощен здрач на луната и сенките, хвърляни от шумаците на дърветата, които закриваха блясъка на звездите.

Високо горе на хълма едно индианско момче се беше сгушило до голямо коренище. То стоеше съвсем неподвижно и дивечът го усещаше само по миризмата. Един пор се отби от пътя си, защото надуши човека, но совата прелетя безгрижно край изсъхналия дънер, чиято сянка се сливаше със сянката на момчето. Досами него, но без да го досегнат, сноп лунни лъчи хвърляха своята светлина чак до земята, осветявайки леко носещите се мъгли и една ивица земя, широка около разкрач. Това светло петно менеше формата си от преминаващите над него мъгли и беше за окото единственото неспокойно нещо в смълчаната и спокойна нощ. Момчето беше насочило поглед към светлото петно. Сред мрака и самотата на планинската гора всяко друго момче на негово място би потърсило утеха в лунния зрак. Ала Твърдокаменния Харка Нощното око, син на племето дакота, нямаше от какво да се страхува сред дърветата, скалите и животните в ноцта. Той носеше ножа със себе си и можеше за миг да се изкачи по някое дърво и това му беше достатъчна защита. Мислите му бяха насочени към нещо съвсем друго.

Сред бледото и несигурно светлинно петно на земята Харка беше разпознал следа от човешка стъпка. Следата беше прясна. Тук, на два часа разстояние от техния бивак над реката, в това нямаше нищо необикновено. Ала следата беше от много голяма стъпка и необикновена и по други признаци. Харка Нощното око не вярваше на

собствените си очи. Не го ли лъжеха движението на светлинното петно и мъглите? Той непрекъснато се мъчеше да прецени големината на крака, който беше стъпил тук. Под ръководството на баща му и на по-големите другари от игрите погледът му години наред се беше учил и изострял да преценява всяка следа.

Такова широко стъпало, такава тежка стъпка, за каквато можеше да се съди по тази следа тук, нямаше никой член на индианското ловджийско племе, към което принадлежеше Твърдокаменното Нощно око. Дори ако момчето предположеше, че непознатият, който беше оставил следата, се е плъзнал с левия крак по покрития с борови иглички гладък склон и след това с цялата си тежест е потърсил опора върху десния си крак, за да не падне — дори и тогава тази стъпка беше твърде тежка за един индианец. Очертанията и отпечатъците не съвпадаха и по друго със следите от стъпки, които Харка Нощното око познаваше. Петата се беше отпечатала по-дълбоко от пръстите и имаше ръбести очертания.

Харка цял потрепера. Подобни следи от стъпки големите военачалници и умни мъже приписваха в своите разкази на враговете, на крадците на дивеч и земи, на Дългите ножове, каквито малкото индианско момче още никога не беше виждало.

Харка реши да остане неподвижен на мястото си, докато дойде баща му. Баща му го беше изпратил посред нощ от селото да отиде в гората. Момчето не знаеше защо и за какво, знаеше само, че беше заради нещо много важно, и предусещаше, че баща му, бойният вожд на ловджийското племе, искаше да го посвети в една голяма тайна. Решено беше вече — утре бивакът щеше да се вдигне, щеше да напусне гористите планини, за да търси в по-южните прерии нови ловни райони. През нощта, преди да се отправят на път, бойният вожд на племето искаше да открие на сина си една тайна на отколешното им гористо родно място.

Предусещането на тайната и непознатата следа, от чиито очертания сякаш дебнеха враждебност и опасност, изопваха нервите и чувствата на единадесетгодишното момче. Баща му не е могъл да знае за тази следа, когато го изпрати да отиде горе в планината.

Нещо изшумоля в короните на дърветата, Харка наостри слух. Помисли си, че навярно две диви котки се гонят наблизко; те тичаха на всички посоки. Можеше и да са рисове. Зверовете фучаха. Вече бяха

съвсем наблизно. Изсъхналото дърво, до корена на което се беше свил Харка, изведнаж се разтърси; единият звяр беше скочил в клоната му. Вторият го последва; едва отекнало, едно яростно фучене замря в приглушено гърго-рене. Дивите зверове се бяха вкопчили един в друг и се хапеха. Индианското момче, извило с почти неуловимо движение глава нагоре, наблюдаваше. Правилно беше предположило — бяха рисове. Един сух клон се отчупи. Двата звяра се строполиха, без да се изпускат един друг, преобърнаха се през глава по стръмния склон и чак тогава се отделиха. Единият побягна напред, вторият го последва след кратко двоумене. Малкият индианец долови драценето на ноктите им, когато зверовете се покатериха недалеч от него на друго дърво. Още веднъж се чу фучене, после шумът заглъхна в клоните и в нощната гора настъпи предишната тишина.

Харка отново насочи вниманието си към светлинното петно, което луната хвърляше върху горската пръст. И се сепна. Борещите се рисове бяха заличили напълно следата от стъпката, когато се бяха отърколили на земята.

Той не ще може да я покаже на баща си.

Тъй като нямаше смисъл вече да гледа неотстъпно към мястото на следата, сега Харка мислеше само за идването на баща си и за неговото неизвестно намерение. Уговореният час настъпи. Вождът Матотаупа трябваше да дойде скоро.

Харка се послуша. Той имаше много остър слух, но баща му въпреки това успя да го изненада. Светлинното петно на земята се закри изведнаж от едрата, смътно различаваща се фигура на вожда. Момчето се изправи и бащата сложи ръка върху рамото му. За миг двамата стояха мълчаливо един до друг. Харка чакаше да разбере ще каже ли нещо баща му. Тъй като бащата мълчеше, той самият каза съвсем тихо:

— Тук имаше прясна следа от човешки крак. Два риса я заличиха. Не беше следа от индианец.

Мина доста време, докато вождът отговори:

— Ще внимаваме. Ела.

Той тръгна нагоре по пътя и синът му Харка го последва внимателно, ловко, с твърди и широки крачки като бащините.

Склонът стана стръмен и краката стъпваха само върху скали, в които се бяха впили дървесни корени, и върху мъхове. Трудно беше да

се върви тук, но човек можеше да се придвижи безшумно. От небето звездите заничаха през клонаците на дърветата; месецът беше отминал напред. Харка следваше баща си, без да изостава, но сега сърцето му биеше силно и тялото му се покри с пот. Вождът се катереше все по-бързо, сякаш се страхуваше да не пропусне нещо.

Най-после той се спря, без момчето да може да разбере причината за това. Двамата индианци бяха заобиколили една отвесна скала, която стърчеше петнадесетина метра над шумаците на дърветата. Сега те стояха на горната страна на тази отвесна стена и момчето последва примера на баща си, който легна по корем и издаде внимателно главата си над ръба на скалата, погледна надолу. Беше се появил лек ветрец; върховете на дърветата ниско долу на склона се огъваха и издигаха като вълни на тъмно море.

С рязко движение вождът хвана ръката на сина си, сякаш искаше да го задържи или да насочи вниманието му към нещо, и от това движение Харка разбра, че не беше сънувал, а че баща му беше забелязал онова, което Харка Нощното око видя: на едно място на отвесната скала се беше плъзнала сянка, все още напълно неразгадаема за момчето.

Върху скалата беше легнал онзи неопределен светлик, който скритата сега за око от скалите и клонаците луна и звездите хвърляха в нощта. В тази неясна светлина, различима само за ловджийско око, по средата на скалата бързо се беше придвижила сянка, която веднага отново изчезна. Харка наблюдаваше внимателно мястото. Там скалата имаше издатина и точно до нея силно се дръпваше назад, като че ли издатината имаше голяма дупка. Може би това наистина беше така, може би на това място имаше вход за някоя от многобройните пещери в покритата с гъсти гори планина. Мястото, където ловджийското племе дакота, към което принадлежаха Харка и баща му, беше разпънало преди няколко седмици своя бивак, не беше много отдалечено оттук, на около два часа, както вече споменахме, долу край реката. Твърдокаменния Харка Нощното око беше обхождал нашир и надлъж местността наоколо като водач на Ордата на младите кучета. Точно тази отвесна скала обаче, пред която се намираше сега с баща си, той всякога беше избягвал, тъй като в бивака шушукаха нещо за някаква магия, която действувала тук. Може би неразгадаемата бегла сянка имаше нещо общо с това. Харка погледна баща си, който изцяло

беше насочил вниманието си към мястото, където скалата се издаваше остро напред. Сянката беше паднала така, като че ли зад тази издатина се беше придвижило бързо нещо, което двамата индианци не можеха да видят. Харка не мислеше само за магията, той мислеше и за следата от човешката стъпка.

Вождът Матотаупа се изправи на колене, развърза ласото, което носеше със себе си, и го прехвърли през едно дълбоко вкоренено дърво на отвесната скала. После, като хвана здраво висящите краища на ласото, той започна да се спуска внимателно по скалата надолу; стараше се да се държи винаги така, че да не може да бъде улучен от някого, скрил се може би зад издатината на скалата, без непознатият сам да се открие пред погледа на индианеца. Вождът беше облечен в кожени индиански панталони с гамаши и с широк набедреник; краката му бяха обути в меки мокасини от дивечова кожа. Косите му бяха сплетени на плитки, които падаха върху раменете му. На кожена връв, прехвърлена през врата му, висеше кожената кания, от която стърчеше ножът му. Друго оръжие Четириите мечки не носеше със себе си, дори и бойната тояга не си беше взел.

Вождът заобиколи издатината на скалата, за което му беше стигнала половината дължина на ласото. После изчезна от очите на момчето зад издатината. Цели две минути Харка остана сам, без да чува или вижда баща си. Най-после ръката на вожда се подаде иззад скалата и едно леко махване даде на момчето да разбере, че трябва да последва баща си.

Харка също стигна много бързо до мястото, където стоеше приведен баща му. Двамата индианци се намираха пред входа на една пещера. Дупката в скалата изглеждаше по-черна от нощта. Вождът направи няколко стъпки навътре в пещерата, опипвайки непрекъснато внимателно с крак, защото подът на пещерата беше полегат. Харка го следваше по същия начин. Когато бащата седна, седна и той. Стените на пещерата бяха влажни, въздухът задушен. Съвсем отдалеч, от дълбочината на скалата, до ухото долиташе нежен, почти напевен звук. Момчето се ослуша, като несъзнателно се примъкна съвсем близо до баща си. Възможната опасност да бъдат нападнати от човек за момента не съществуваше тъй като сега двамата индианци също бяха защитени от тъмнината на пещерата и не представляваха вече под блясъка на луната добра цел за прикрит враг. Трябваше само да бъдат нащрек,

тогава не можеха лесно да ги изненадат. Харка имаше пълно доверие в бойния опит на баща си.

Когато се убеди, че наблизко нищо не помръдва, вождът пое навътре в пещерата. От тавана капеше вода. Странни скални образувания, които висяха от тавана, и други, които като че израстваха от пода, подобно на малки пирамиди, им препречваха на няколко места пътя, затова те се придвижваха съвсем бавно. Звукът във вътрешността на скалата се усили, превърна се в бучене.

Харка не мислеше за нищо. Беше насочил изцяло вниманието си към пътя и към баща си. Двамата навлязоха вече много навътре в скалата. Бученето се усили извънредно много. Мощно кънтене изпълни пещерата и заглуши всичко друго.

В този миг се случи нещо, което Харка с мигновена бързина възприе като някаква шеметна ужасна игра. То започна с някакъв вик, един-единствен ужасяващ, прокълтял от тъмнината звук, който отново се върна заедно с ехото и се блъсна в стените. После едната ръка на бащата, търсейки опора, сграби Харка и момчето усети, като че го повлякоха в някаква незнайна дълбочина. То потрепера от ужас и обви ръце около един зъбер на скалата, същия, за който още се държеше бащата с другата си ръка. Зъберът се отчупи. Над Харка прелетяха пръски вода.

Но в същия миг бащата навярно беше намерил по-добра опора, защото успя да издърпа момчето на здрава скална основа. Отнякъде долетя още един вик, после около двамата индианци не остана нищо друго освен мрак и кълтящото бучене.

Харка се помъчи да умири запъхтения си дъх. Когато отново можеше да мисли, той се попита дали баща му беше извикал. Не, не можеше да е бил баща му. Наистина в кълтящата пещера и при това силно бучене човешкият глас сигурно би звучал по-различно от обикновено. Ала вторият вик беше долетял отдалеко, докато бащата стоеше непосредствено до Харка.

Няколко искри просветнаха в тъмнината. От неспирното бучене Харка не беше чул чаткането на огнивето. Сега под светлината на искрата той разпозна ръката на баща си и водата, която го беше оплискала. Из един от страничните стръмни ръкави на пещерния вход вдясно се спускаше огромна струя вода от някакъв подземен извор,

прекосяваше входа и после се хвърляше стремглаво като водопад в неznайните дълбочини на планината.

Искрите угаснаха.

Бащата се изправи, хвана ръката на Харка и го поведе внимателно обратно към пещерния вход. След няколко метра той вече можеше да пусне ръката на момчето, вече нямаше опасност за него да стъпи накриво или да се подхлъзне. Харка следваше баща си и мълчаливо, както бяха дошли, двамата отново стигнаха мястото, където посред стръмната отвесна скала се откриваше входът на пещерата. Бученето и къntenето отново бяха заглъхнали, те пак долавяха само далечния напевен звук Съзряха отново върховете на дърветата, които се привеждаха под повеея на нощния вятър, а високо над скалите и гората блещукаха звездите — недостижими, равнодушни.

Отнякъде изкрещя сова.

Вождът провери дали краищата на ласото още висят пред издатината на скалата. Всичко беше непокътнато и Матотаупа изтегли ласото към себе си. Прехвърли го през една издадена напред скала и се спусна от входа на пещерата върху горската пръст. Харка направи същото и тръгна по следите на баща си, който прекосяваше в тъмната гора склона, като вървеше от южната страна на планината, където се намираха в момента, към западната. Когато Матотаупа ускори ход, за Харка отново не беше вече лесно да го следва.

Най-после двамата достигнаха един поток, който излизаше от скалата необикновено широк и силен; водите се гонеха с бучене по обраслия с гори стръмен склон надолу към по-големия поток в подножието на скалния масив.

Пред потока вождът се спря. Тук дърветата растяха малко по-нарядко, над полянката светеха звездите, водата блестеше и човек можеше да се оправи по-лесно. Матотаупа заповяда на момчето да легне и да спи. Харка се подчини, макар и с неудоволствие. Но той искаше да докаже на баща си, че може да бъде господар на себе си при всяко положение. Потърси по-гъсто обрасло с мъх местенце, сви се на кълбо и заспа, зъзнейки.

Когато отново се събуди, около него утрото също се разбуждаше. Мракът се разнесе, луната и звездите избледняха, дърветата, скалите и мъховете възвърнаха цветовете си, а в буйния пенлив поток се гонеха

светлинните отблясъци на възходящото по небосвода слънце. Птици пееха, катерички се гонеха, един бръмбар профуча с бръмчене, търсейки храна. Беше студено, по-студено дори, отколкото през ноща росата по сухите дървета и боровите иглички, които покриваха пръстта трептеше сребърна като скреж.

Харка наблюдаваше баща си, който сякаш търсеше следи около водата. Но освен няколко дири от дивеч, които водеха към извора и към потока и след това отново се връщаха назад, не можеше да се намери нищо друго. Вождът седна до сина си.

— В пещерата имаше човек — каза той бавно и много сериозно. — Водата, на която ние се натъкнахме вътре, излиза тук от планината.

Харка разглеждаше съсредоточено извора. Можеше ли човек да излезе от планината заедно с водата? Изглеждаше невероятно, но не и невъзможно. Докато все още разсъждаваше, Харка чу отново гласа на баща си:

— Би било по-добре, ако можеше да останем още няколко дни тук. Дотогава непознатият или ще умре, или ще излезе заедно с водата навън. Но ти знаеш, че ние трябва да тръгнем с бивака, за да търсим бизони, и аз съм длъжен като боен вожд да предвождам хората си. Не мога да се бавя тук. Ние не можем да сторим нищо друго, освен да доведем тук някого от нашите хора и да го оставим на пост край потока. След това той ще ни настигне по следите. Изтичай в бивака и попитай мирновременния вожд Белия бизон кого ще изпрати тук на пост. Аз ще остана, докато дойде някой да ме смени. Разбра ли ме?

Харка веднага тръгна. Беше наистина уморен, но и твърде възбуден, та не усещаше умората, и се спускаше направо с леки скокове надолу по склона към бивака. Непрекъснато в съзнанието му пареше въпросът защо баща му го беше завел тази нощ в пещерата. Какво искаше да му разкрие той? След срещата с непознатия всичко беше протекло различно от предвиденото и тайната, която Матотаупа искаше да разкрие на своя син през последната нощ, която щяха да прекарат в своята гориста родина, си беше останала тайна. Изпълнен с мрачни и неопределени предчувствия, Харка най-после пристигна в бивака, отдето се беше измъкнал тайно по вечерен здрач предишния ден.

Типите, както дакота наричат своите кръгли заострени нагоре кожени шатри, бяха опънати на една горска поляна от горната страна

на реката. Група от четири по-големи шатри се отделяше от останалите: Заклинателската шатра на племето, Съвещателната шатра, шатрите на мирновременния и на бойния вожд. По тези типични бяха нарисувани с особено старание тайнствени знаци с различни бои, които индианците сами знаеха да си приготвяват от цветна пръст. Шатрата на бойния вожд Матотаупа беше украсена с големи квадрати. Слънчеви лъчи озаряваха тежките кожени чергила. Майката на Харка беше освободила от забитите в земята колчета направените от бизонова кожа чергила на входа към изток и ги беше вдигнала нагоре, така че въздухът и светлината можеха свободно да влизат вътре. Харка видя огнището в средата на бащината типи, дима, който се издигаше право нагоре, и пръстените паници. Край огъня седеше баба му и шиеше някаква дреха. По-малките братче и сестриче на Харка — десетгодишно момиченце и деветгодишно момче — я наблюдаваха внимателно. Майката дереше пред шатрата един заек. Харка усети силен глад, защото от седмица насам яденето им беше много оскъдно, но го потисна. Според заръката на баща си той веднага отиде в шатрата на мирновременния вожд, която се издигаше до Матотауповата типи.

Шатрата на Белия бизон беше затворена. През последните дни тя всякога беше затворена, защото мирновременният вожд беше болен. Дори и заклинанията на заклинателя на племето не бяха успели още да го излекуват. Той крееше, без да има някаква рана. Харка, изпита ужас пред онзи невидим враг, който разяждаше извътре мирновременния вожд. И когато в този момент в съседната типи на заклинателя, изрисувана със змии и гърмящи птици, се понесе приглушеният заклинателски напев, момчето вдигна ръка пред устата си и заповтаря бавно вакантанка. „Великото заклинание“, което според него невидимо се издигаше над всичко, което то виждаше и чуваше.

Момчето се окопоти и влезе в шатрата на Белия бизон.

Вътре цареше полумрак. В дъното седеше жена му неподвижна, привидно безучастна. Подобната на кимоно кожена дреха, чиито ръкави и подгъв завършваха с ресни, обгръщаше плътното тяло й. Отпуснала ръце в скута си, проследи с тъжен поглед момчето, което се беше приближило до огнището. Белия бизон лежеше прострян на постелята си от кожени завивки, опрян върху подложката за главата, приготвена от сплетени върбови вейки, повесени на триножник. Лицето му беше хлътнало, ръцете — изпосталели. Той направи леко

движение, за да покаже, че е усетил посещението. До краката край постелята му стоеше Шонка, единственият син на Белия бизон, петнадесетгодишен момък, гол до кръста. Харка сведе поглед. Той не обичаше Шонка. Между двете момчета се беше породило онова неприятно чувство, което избухва при стотици дребни поводи и всъщност не е било предизвикано нито от единия, нито от другия. Харка не искаше да мисли за това сега. Важното за него бе да успее да убеди Белия бизон да изпълни молбата на неговия баща и да изпрати някого на пост край потока в планината, когато племето поеме дългия си път.

Момчето докладва късо и делово.

Болният вожд сякаш не беше разбрал всичко, което му казваше Харка, защото движеше неспокойно и безпомощно глава насам и натам и накрая се извърна към Шонка.

— Ние не можем да се лишим нито от един боец, така казва баща ми — обърна се момчето към госта, ала Харка разбра, че отказът беше само произволно решение на Шонка, и почувствува да го обзема ярост.

— Върви! — заповяда Шонка. — Баща ми каза вече, хау.

Харка погледна още веднъж към болния. Той беше приклопил очи, нямаше надежда, че ще проговори. Затова момчето се извърна и излезе.

Какво да прави?

Огледа се. Селото беше оживено, при идването си в лагера той беше възприел всичко като обикновено и то не му се стори много важно в този миг. Но когато сега плъзна поглед навсякъде, пред съзнанието му едно подир друго преминаха всяко същество и всяко движение: неспокойните кучета, които бяха също така гладни като самото момче, слабите момчета, които играеха с пръчки някаква игра на топка и крещяха високо, малките момиченца, които помагаша в отворените шатри на майките и на поголемите си сестри, и най-последно многобройните коне, които гризеха храстите, рядката трева и корите на дърветата, а пред няколко шатри — бойните и ловните трофеи — бизонов рога и скалпове, изкачени на високи прътове и полюшващи се от утринния ветрец. Най-богато беше отрупан с трофеи прътът пред бащината шатра на Харка.

Не мина дълго време и Харка откри своя приятел Сокола Той беше по-възрастен от Харка, вече шестнадесетгодишен момък, израсъл

висок и слаб. Харка се запъти към него и Сокола прекъсна работата си. Той тъкмо подостряше върховете на стрелите си.

Харка клекна до него, защото, макар и да бързаше, не беше прилично един толкова важен въпрос да се обсъди набързо. Той повтори доклада си пред Белия бизон почти дума по дума.

— Сега кажи ти, Четан — приключи той.

„Четан“ на тяхното наречие означаваше „сокол“.

— Твоят баща е нашият боен вожд — каза енергично слабото тъмнокожо момче. — Нека той да заповяда. В нашите ловни места е навлязъл чужд човек — това означава борба! Матотаупа сам трябва да се разпореде.

Кръвта нахлу в страните на Харка и се изкачи чак до слепоочията му. Той прозря упрека в думите на приятеля си, че Матотаупа не е достатъчно решителен, и тъй като дълбоко в себе си момчето усещаше, че в този упрек към обожавания от него баща има все пак известно основание, то още повече се огорчи.

— Моят баща знае какво върши. Хау. Ти би ли поел да останеш на пост край извора, макар че още не си боец?

— Бих го направил, ако моят баща Летния дъжд разреши. Ела, да отидем заедно при него.

Харка тръгва редом с приятеля си. Летния дъжд, бащата на Сокола, не беше в бивака. Беше излязъл с коня си в прерията, която се простираше надалеко около обраслия с гъсти гори скален масив, и двамата млади приятели изведоха конете си, за да го настигнат. Сокола знаеше, че баща му имаше намерение да поеме в югозападна посока и да издебне евентуално появилите се бизони. Двамата с Харка трябваше само да прекосят с конете си гората и плитката река, която минаваше покрай южния склон на планината. Щом пресякоха последната ивица гора, той веднага откри върху безкрайното вълнисто кафявозелено пасище следите от коня на баща си. Харка и Четан подкараха в галоп своите дребни полудиви пъстри коне, които те яздеха неоседлани.

За техните очи следата в тревата беше ясна като прокарана пътека. След четвърт час момчетата намериха Летния дъжд. Той отдавна беше дочул приглушения шум, предизвикан от копитата на двата препускащи в галоп коня, и беше следил с очи младите ездаци. Беше спрял и очакваше на коня си момчетата.

Харка повтори за трети път дословно доклада си, без да изпусне или прибави нещо.

Летния дъжд зарея замислен поглед над прерията. Слънчевата светлина беше вече ярка и ослепителна, вятърът хапеше очите, та индианците примижаваха.

— Ще вървим тримата — реши боецът. — Харка ще ни води. Аз искам да видя мястото, а после Матотаупа ще реши кой от нас ще остане на пост. Ако междувременно не се е случило вече нещо.

Тъй като бяха на коне, те скоро стигнаха гората и бивака. Индианците се смъкнаха от мустангите и Харка и Четан върнаха и трите коня обратно в стадото им. После тримата се отправиха пешком към извора в планината при вожда Матотаупа. Те се провираха като диви котки през гората, Харка най-отпред, следван от Летния дъжд и Сокола, който вървеше последен.

Когато тримата приближиха мястото около извора, водачът Харка стана много внимателен. Вниманието му се дължеше на превърналия се вече в инстинкт опит, че всякога, когато може да ти се случи нещо неизвестно, трябва да останеш колкото се може по-незабелязан. Прикривайки се зад дърветата и храстите, той водеше двамата си придружвачи към една издатина в планинския склон, откъдето можеха да огледат мястото край извора незабелязани от никого. Твърдокаменния Харка Нощното око се радваше много при мисълта, че ще има възможност да наблюдава баща си, без самият той да може да го забележи. По-късно баща му сигурно щеше да го похвали засмян за уменията му.

Мислите и мечтите на Харка се прекъснаха рязко, когато той, легнал в храсталака на земята, хвърли първия поглед към планинския извор и стръмния склон, по който се спускаше водата.

Край клокочещата и бълбукаща вода лежеше едрата снага на Матотаупа: главата надолу, краката нагоре върху склона, със съвсем отпуснати ръце. Вождът лежеше по очи.

Кръв не се виждаше, от далечината не можеше да се забележи никаква рана. Ножът му сгърчеше от канията, която все още висеше на кожената връв. Харка напрегна поглед да открие някакви следи, но не можа да различи нищо.

Той би скочил веднага при баща си, измъчван от ужасния страх, че Матотаупа е мъртъв. Ала Летния дъжд, който разбираше и може би

споделяше чувството на Харка, задържа момчето с едно докосване на ръката и след това даде с безмълвния език на знаците нарежданията си на Харка и на младия Четан. Четан трябваше да остане на наблюдателното място, докато Летния дъжд и Харка щяха да заобиколят в кръг отдясно и отляво потока, да проучат терена и отново да се срещнат при извора.

По този начин единадесетгодишният Харка получи отговорна задача и той разбираше, че Летния дъжд разчита на него като на боец. Това доверие вдъхна сили на момчето и видът на бащата, който лежеше в несвяст или мъртъв върху горската пръст, го ожесточи срещу непознатия неприятел. Облада го силно напрежение и в същото време онова спокойствие, което силният човек запазва в момент, когато е напълно решен да срещне опасността.

Индианското момче се промъкваше внимателно надолу иззад обраслата с храсталаци издатина на скалата, която им беше служила за наблюдателница, прикривайки се непрекъснато откъм откритата полянка край извора. Той ту пълзеше, ту прибягваше напред, прикривайки се зад дънери и стебла. Нито веднъж не стъпи на изсъхнала клонка, внимаваше да не разклати нито един клон. Нито едно листо не биваше да се помръдне и да привлече вниманието на непознатия неприятел. Стотици пъти вече Харка беше упражнявал подобен ход, когато играеше с връстниците си, или ходеше на лов за дребен дивеч в гората с баща си. Момчетата от племето дакота също преминаваха строг учебен курс, в който трябваше да изучат всичко необходимо за живота на едии ловец и боец. Харка беше главатар на своите връстници от Ордата на младите кучета, Бяха го избрали за главатар не защото беше син на бойния вожд, а защото беше съобразителен, решителен и ловък. Затова днес и Летния дъжд, заместникът на вожда, му се доверяваше като на възрастен.

Харка беше преминал вече голямо разстояние по склона, без да се беше случило нищо особено. Другарите си той не можеше да вижда, нито Четан, който беше останал горе на скалата в пълно прикритие, нито Летния дъжд, които подобно на Харка се примъкваше от другата страна на потока през гората и чийто път беше по-дълъг, отколкото на момчето, тъй като той трябваше да заобиколи потока чак отгоре.

Утринните песни на птиците отдавна бяха заглъхнали. Само от време на време тук-таме се чуваше цвъртене и чуруликане. Едии гущер

лежеше върху огрените от слънцето речни камъни и се грееше на слънцето. Харка заобиколи внимателно мястото, за да не обезпокои животното. Един пробягнал гущер може да предизвика недоверието на неприятеля.

Досега момчето не беше открило никаква следа от човек, дошъл или минал оттук. Той продължаваше да се промъква със същата предпазливост и най-после се приближи до буйния поток, там, където водата се спускаше от склона. Харка погледна през дърветата и храсталаците към водата. Вълните прескачаха през огладената пръст и измитите камъни; те поемаха светлината, проблясваха и отново ставаха тъмни като горската пръст и зеления мъх. Горе откъм извора и долу откъм, малкия водопад идеше силно бучене; край момчето водата бълбукаше и се плискаше о няколко камъка. Харка познаваше потока от своите набези с Младите кучета. Той знаеше много добре пътя на потока и къде беше бродът на дивеча.

Нищо не изглеждаше променено. Никъде не се забелязваше съмнителна следа. Харка гледаше внимателно наоколо си. Тук край потока той трябваше да се срещне с Летния дъжд.

Между храстите на отсрещния бряг на потока се показва лицето на по-възрастния индианец. Харка и тоя се спогледаха и всеки разбра по очите, от погледа на другия, че никой не е забелязал нещо необичайно. С едно леко движение на главата Летния дъжд даде на Харка да разбере, че трябва да остане отсам брега и да почне да се промъква нагоре покрай потока. После лицето на Летния дъжд отново изчезна и макар Харка да знаеше, че боецът дебне нагоре по оттатъшния бряг, нищо не можеше да чуе или види. Може би непознатият неприятел беше също така ловък и се придвижваше някъде в гората, без индианците да могат да го забележат?

Напрежението на Харка се изостряше все повече, колкото се приближаваха към мястото, където лежеше баща му. Изпадналият в несвяст или мъртъв индианец се намираще на отсамната страна, по която момчето пълзеше нагоре сега още по-внимателно.

Харка стигна до едно място, откъдето можеше да вижда съвсем отблизо потока и баща си, докато в същото време той самият оставаше добре прикрит зад клоните и малката канара. При това той направи едно неочаквано откритие и веднага го обзе силна радост. Матотаупа не беше мъртъв. Той движеше очите си. Докато челото му оставаше

обърнато към земята, той гледаше внимателно към сина си, когото навярно беше забелязал вече иззад прикритието му.

Харка не се помръдваше. Обглеждаше с очи околността и тялото на баща си, като спираше вниманието си за известно време на всеки сантиметър зрително поле. Навярно Летния дъжд правеше същото, защото от него още нищо не се виждаше, макар че той също отдавна вече трябваше да е стигнал на същото място на отсрещната страна на брега на потока, на което стоеше Харка отсам.

Всички търсеха с очи и дебнеха с уши — Четан горе на скалата. Харка и Летния дъжд в гората край потока, и явно — и Матотаупа, който продължаваше да лежи неподвижно, ала буден.

Слънцето блестеше ярко над малката полянка в гората край потока. Две пчели бръмчаха наоколо, навярно първите след топенето на снеговете. И те сигурно бяха гладни като хората, които също бяха изяли вече зимните си запаси. Пчелите търсеха мед по цветята, дакота търсеха бизони, ала нито животните, нито хората бяха успели да намерят прехраната си.

Спокойно бръмчащите пчели, някакъв паяк, който лазеше по един сух камък над водата, една птица, която прелетя надолу и започна да пие вода от потока доказваха, че четиримата индианци се държаха достатъчно мирно, за да не подплашат животните. Дали имаше и друг човек, който се държеше така мирно? Това беше все още загадка.

Харка разсъждаваше защо ли баща му лежи така странно върху пръстта, с главата надолу, с разтворени ръце, сякаш беше паднал. Момчето разглеждаше внимателно положението на камъните. Матотаупа сигурно се беше плъзнал. Дори за едно ловджийско око от най-голяма близост следите му бяха едва забележими. Харка предположи, че баща му е стоял малко по-надолу край потока, толкова по-надолу, че главата му е била на височината на извора. Лек отпечатък от пръстите на краката му в пясъка издаваше мястото, където е стоял. Сигурно Матотаупа е бил с гръб към скалата и потока. Погледнал е надолу по течението на потока, навярно само за миг или може би защото нещо там долу в гората е било привлякло вниманието му, навярно някакъв шум. Когато преди няколко часа Харка се раздели с баща си, той видя как татко му се скри, за да може да наблюдава потока незабелязано. Защо ли е излязъл от своето прикритие? Това момчето не можеше да си обясни. Баща му не изглеждаше и ранен.

Кафявият му гръб, блестящата от мечата мазнина кожа, станала от това нечувствителна към студа и мокротата, лъщяха на слънцето; черносинята му коса беше гладко разделена на път. Непокътната беше и змийската кожа, с която беше превързано челото му. Двете красиви пера на бойния орел също висяха непокътнати на тила му. Панталоните му с гамаши от светла кожа и мокасините не бяха изцапани; ножът стоеше в канията си, ласото висеше на ръката му. Единственото нещо, което възбуди съмнението на Харка, беше един странен камък, който лежеше недалеч от Матотаупа. Той не приличаше на речните камъни, загладени от водата, а беше грапав и чудноват. Повърхността му беше ъгловата, подобно на малките каменни пирамиди, които се издигаха от пода в пещерата и така бяха затруднили влизането им навътре предишния ден.

Неочаквано Матотаупа се раздвижи. С бързината на пробягващ гущер той се вдигна от мястото си и пропълзля зад скалата и храсталака до Харка. После двамата зачакаха безмълвни. Нямахше защо да си говорят. Ясно беше, че Летния дъжд също беше наблюдавал случилото се от отсрещния бряг и се промъква сега към тях, колкото се може незабелязано.

Скоро след това очакването им се изпълни. Летния дъжд се примъкна до тях. Матотаупа и Харка се посвиха и сега, прилепнали плътно едни до друг, тримата наблюдаваха иззад същото прикритие потока. Там се случи нещо, което възбуди вниманието и изненадата им. Водната струя стана неспокойна, по-слаба, раздели се, сякаш беше срещнала във вътрешността на планината някакво препятствие, което спираше свободния ѝ излаз. После водата изби навън неочаквано с удвоена сила и при това запрати нагоре два големи колкото юмрук камъка, единият от които изтрополя върху речните камъни, а вторият се удари в стеблото на едно дърво. Харка видя двата камъка, изхвърлени от водата, на земята. Те бяха еднакво остри и със странна форма като първия, който беше предизвикал подозрението му. Матотаупа. Летния дъжд и Харка се спогледаха въпросително. Двамата мъже започнаха да разговарят помежду си с езика на знаците.

— Камъните не бяха запратени от човек — говореше Матотаупа.
— Водата е чудодейна — беше отговорът на Летния дъжд.

Матотаупа започна да се изтегля назад към гората и двамата го последваха. Когато се отделиха на из известно разстояние от потока, така

че тихите им думи да не могат да достигнат дотам, Матотаупа започна да им разказва шепнешком какво се беше случило, докато той беше стоял сам на пост край потока.

— Та — започва той — след като Харка си отиде, аз останах скрит и наблюдавах потока. По едно време чух някъде далеч долу в гората рев на сърна. Нашите хора са гладки. Тъкмо се канех да я поваля е ножа си — признавам — прибързано изоставих прикритието си, за да мога да се ослушам по добре от полянката и да бъда готов да се спусна подир нея. Не за по-дълго, отколкото е необходимо да се спусне клепачът над окото ми, застанах с гръб към потока. Тогава усетих удар в тила, не виждах вече нищо, но бях все още в съзнание. Строполих се.

Матотаупа замълча.

— Камък ли те удари? — попита Летния дъжд.

— Така беше. Той лежи още край потока. Не го ли видяхте? Не е речен камък.

— Аз го видях — каза Харка.

— Скоро отново ми светна пред очите — продължи разказа си Матотаупа. — Ала аз не знаех как е могъл камъкът да излети във въздуха и дали не го беше хвърлил неприятел. Ако го беше хвърлил неприятел, исках да го надхитря. Останах да лежа неподвижен, за да ме сметне той за мъртъв. Когато дойдеше, за да вземе скалпа ми, щях да скоча и да го убия. Но не дойде никакъв неприятел. Дойдохте вие.

— Да — отвърна само Летния дъжд и после дълго се замисли. Най-после отново проговори. — Пещерата е омагьосана и водата е чудодейна — каза той после, като наблягаше на всяка дума. — Хавандшита, нашият заклинател, предупреждаваше цялото племе. Не е било хубаво, Матотаупа, дете си дошъл в навечерието на нашето заминаване в омагьосаната пещера и си взел и момчето си. Магьосническият дух те е предупредил още веднъж. Възможно е това да е лош знак за всинца ни.

Харка видя как кръвта се дръпна от лицето на баща му, кафявата му кожа придоби сивкав оттенък.

— Лошо предзнаменование? За какво? — попита Матотаупа с глас, който прозвуча глухо като строшен глинен съд.

— Лошо предзнаменование за това, че ние тръгваме на голяма опасност, щом искаме да вървим с малкото мъже, с които разполагаме,

да търсим нови ловни земи.

Матотаупа сбърчи чело.

— Бизоновите стада, изглежда, са се отклонили от пътищата си.

Няма да измрем от глад я!

Летния дъжд избягваше да погледне вожда а лицето.

— Но да вървим — добави той късо. — не е хубаво да стоим тук.

Мъжете се канеха да тръгнат, когато Харка направи умолителен жест с ръка.

— Искаш да кажеш нещо ли? — попита го ба- [???

— Следата татко! Аз видях през нощта следа от стъпка, следа от чужд крак, ти знаеш това, и Летния дъжд го знае.

— На връщане ще потърсим още веднъж — реши Матотаупа след кратко колебание.

Летния дъжд се съгласи неохотно. Ала не искаше да се противопостави. Затова мъжете повикаха Четан да излезе от своето наблюдателско място не го изви-каха по име, а наподобиха три пъти птичи крясък. После четиримата се отправиха към онова място в гората, където Харка беше чакал през нощта и беше видял отпечатъка от човешки крак. И четиримата търсиха, ала не намериха никаква следа. Наистина Харка беше единственият, който търсеше внимателно и обстойно и той смяташе, че мъжете и Четан, объркани от случилото се, твърде бързо престанаха да търсят. Ала той беше още малък и беше достатъчно това, че му бяха позволили веднъж да каже мнението си. Повторно вождовете не биха му дали думата. Затова не му оставаше нищо друго освен след безуспешното засега търсене да последва баща си и другарите обратно към селото.

БОЙ С ВЪЛЦИ

Момчето беше в много лошо настроение, когато се върна отново в бащината шатра, но външно не показва неспокойните си мисли и чувства. Майка му го извика да ядат. Тя печеше заек над огъня в средата на шатрата и Харка седна заедно с по-малкия си брат и сестрата, с майка си и баба си. Печеното месо миришеше приятно и пред шатрата полудивите кучета дебнеха и душеха жадно. Когато месото се опече, всеки взе ножа си — по-малкото братче и сестриче на Харка също имаха вече собствени ножове — и по една пръстена паница. Бабата си избра главата на заека, майката и момиченцето Уинона получиха по един преден крак, двете момчета Харка и Харпстена — по едно бутче. Парчето от гърба остана за бащата, който сега не беше в шатрата и според обичаите на племето и без това не ядеше заедно с жените и децата.

След обяда Харка се срещна с Четан. Много му се искаше да поговори с по-възрастния си приятел за случилото се, колко хубаво би било да се върне отново в гората и да потърси следите около входа на пещерата! Невъзможно беше човек да дойде и си отиде, без да остави никаква следа. Ала Четан не заговори вече за случилото се и Харка също не се осмели да изкаже мнението си открито. Той премълча мислите си, но беше много неспокоен. За да не се издаде, а и за да се отвлече сам от безпокойството си, той свика цяла група Млади кучета. Всички заедно изтичаха надолу по реката в подножието на склона. Започнаха да играят, потопяваха се бързо в ледено студената вода, поплуваха. Момчетата бяха много калени. Който беше много чувствителен, умираше при суровия живот сред тая дива природа съвсем рано и затова децата, които израстваха, можеха да издържат на всякакви условия.

Харка забеляза, че и Шонка, синът на Белия бизон, идва през гората към реката. Той реши да му изиграе една шега и се скри зад върбалака, покрай който Шонка сигурно щеше да мине, за да се приближи до брега, ако не изменеше пътя си. Смрачаваше се вече.

Облаците и водата заряха розово, листата преливаха от вечерния мрак към все по-потъмняващата сянка. Шонка вървеше безгрижно към брега. Той беше широкоплещест и як. Върху лицето му вече се беше отпечатала следа от някаква суровост, която се задълбочаваше, щом Шонка си внушеше, че връстниците му и по-малките момчета не го зачитат достатъчно, както той желаше. Никой не знаеше всъщност защо той не се ползуваше с неограничено уважение, макар че никога не изоставаше в упражненията на момчетата, в състезанията по езда, по хвърляне на камък, по плуване. Ала имаше един, който го надминаваше макар и да беше по-млад: Твърдокаменния Харка Нощното око. Той се ползуваше с още по-голямо уважение и това намаляваше влиянието на Шонка над момчетата и момичетата.

Шонка наближи върбалака, без да забележи Харка. А в този миг Харка вече хвана левия му крак и го разклати. Шонка се прекатури и се плъосна по корем във водата. Буйният крясък на момчешката орда възнагради успеха на Харка. Самият Харка с няколко скока през камъните и един стар повален дънер се намери в средата на реката, където водата течеше бързо в дълбокото корито. Той подразни подигравателно с висок вик Шонка, който отново се показа над водата, целият мокър, и веднага се хвърли подир момчето. Харка го остави да се приближи до него на една крачка, после като щука се гмурна дълбоко и заплува под водата.

Шонка не го последва. Той се спря и погледна да разбере къде ще се покаже Харка, грабна един камък и се приготви да го хвърли.

Харка разбра, че си беше позволил малко повече. Подхранвана от топящите се ледове, водата беше ледено студена и младият плувец усети как ръцете и краката му започнаха да се вкочаняват. Той искаше на всяка цена да се задържи под водата до следващия завой и да се измъкне навън зад една голяма скала, където Шонка нямаше да го забележи. Почувствува, че студенината нахлува до сърцето му и го обзема онази опасна измамна умора, която сковаваше силите и превръща изгубването на съзнание в приятно заспиване. Ала мисълта колко смешно би било да умре по време на игра, му даде нови сили и той загреба напрегнато още малко, докато разбра, че беше стигнал завоя. Там стъпи с краката си на дъното, измъкна се бързо от водата и се приведе зад скалата мокър и зъзнец от студ. Видя Шонка който бавно

слизаше надолу през пясъка и сипея край водата, стискайки все още камъка в ръка. Горещ край реката Ордата на младите кучета беше прекъснала игрите, за да наблюдава Шонка и изхода от двубоя му с Харка. Неколцина изтичаха надолу по брега, за да бъдат по-наблизо.

Шонка вървеше направо към скалата, зад която се беше сгушил Харка. Навярно искаше да наблюдава от там. Харка сви глава между раменете си и се прилепи до земята зад скалата. Сега вече не можеше да вижда Шонка и затова още повече наостри слух.

Стъмваше се бързо, замигаха първите звезди. Харка забеляза как Шонка се метна върху скалата. Това беше мигът, който той очакваше. Изправи се бързо, скочи върху скалата, хвърли се върху изненадания Шонка и го събори. И двамата се отърколиха върху речния пясък. Харка откъсна враните пера от плитката на своя неприятел и побягна с висок победен вик към гората. Двоен победен рев на Младите кучета възнагради окончателната победа на техния главатар над по-възрастния момък.

Сред дърветата Харка срещна своя приятел Четан, който го поздрави заедно с тримата млади, Гарванови братя сред високи смехове и горещи похвали.

Междувременно Шонка се беше изправил. С престорено пренебрежение към момчешката орда той се оттегли от полето на своето поражение. В душата му пламтеше ярост, задето го бяха унизили. Сам не си даваше сметка как се беше случило това. Той беше силен и пъргав. Ако беше успял да хване Харка, оня щеше да види. Но по-младият непрекъснато го надхитряше. Харка съобразяваше по-бързо от Шонка и затова можеше и да действа по-бързо и по-изненадващо. Смееше по-добре да комбинира. В повечето случаи той предугаждаше какво щеше да направи Шонка при дадено положение, докато Шонка никога не можеше да предвиди какво би сторил Харка.

Шонка бавно заобиколи бивака. Разсъждаваше напрегнато как да спечели отново уважението на момчетата и по какъв начин да отмъсти на Харка. Мисълта, че всеки трябва да си получи заслуженото наказание, беше съвсем естествена за индианските момчета.

След дълго разсъждение Шонка реши да не предприема нищо повече тази вечер. Щеше да изчака, трябваше да намери подходяща възможност да изпълни намерението си. Влезе мрачен в бащината шатра.

Там свари всичко така, както си беше, когато сутринта Харка разказа за случилото се в пещерата. Белия бизон лежеше в треска върху постелята си. Сега майката излезе от дъното на шатрата и зашепна нещо на сина си. Тя беше много изплашена, че Белия бизон ще умре. Дали да повика още веднъж за помощ заклинателя, който през изтеклата нощ не беше успял да помогне? Или може би една парна баня в потилнята щеше да му подействува добре? Или пък да отиде при Унчида, майката на Матотаупа, която от всички жени в селото най-добре познаваше целебните билки и беше почитана като „магьосница“?

Шонка не искаше и да чуе за Унчида, защото тя принадлежеше към шатрата на Матотаупа и на Харка, срещу когото той изпитваше днес по-силна неприязън от когато и да било друг път. Заклинателят от съседната шатра също ужасяваше момчето. Ала една парна баня можеше да се отрази добре на болния баща. Шонка също се страхуваше като майка си, че баща му може да умре. Момчето беше петнадесетгодишно, бойците вече го вземаха, когато отиваха на лов за бизони, но той все още не беше боец и по какъв начин щеше да изхранва майка си и себе си? Ще му бъде тежко. Ако баща му умре, той ще трябва да се премести заедно с майка си в нечия чужда шатра и да има друг баща. Тази мисъл го накара да потрепери и понеже се тревожеше от това как би живял без баща си, той се страхуваше за живота на баща си. Една парна баня сигурно ще подействува добре на болния.

Той уви баща си в завивка от бизонова кожа, а майка му изтича напред към потилнята. Искаше да провери дали парните камъни са още топли. За всеки случай тя ги сложи още един път в жарта. Когато се нагряха достатъчно, за да изсъска водата върху тях, тя донесе заедно със сина си Белия бизон. Сложиха болния в потилнята, а жената изля вода върху парните камъни, така че цялата шатра се изпълни с пара. Когато потта на Белия бизон изби по цялото му тяло, Шонка и майка му го отнесоха край реката, за да го потопят в студената вода. Това беше обичайният начин, по който лекуваха боледуващите от ревматизъм или от треска. Белия бизон цял трепереше и когато Шонка и майка му го извадиха от водата, тялото се отпусна безжизнено върху ръцете им и с някакъв конвулсивен ужас Шонка разбра, че баща му е мъртъв.

Момчето все още не можеше да си поеме дъх, когато двама с майка му отнесоха мъртвия в шатрата. Жената намери заедно със сина си няколко силно разклонени като вили прътове и ги забодде в земята пред шатрата. Тя овърза здраво тялото на мъртвеца в една кожена завивка и го закачи на прътовете за главата и за краката. Според обичая мъртвият не биваше повече да се докосва до земята.

После жената занарежда жалбите, които накараха цялото село да наостри уши и да застане нащрек. С проточен лай кучетата подеха воплите на хората.

Харка и брат му Харпстена лежаха на постелите си в бащината типи. Харпстена беше заспал, обаче Харка беше още буден и чу как майка му и баба му си зашепнаха. Баща му не се беше върнал още в шатрата, беше останал на съвещание при заместника си Летния дъжд.

През последните часове на миналата нощ Харка беше заспал върху мъховата настилка край потока, но сега, в шатрата, не можеше да заспи. Той мислеше за тайната на пещерата, която не беше узнал, за следата от човешки крак, за настъпването на новото утро и часове наред слушаше погребалния напев, който долиташе от шатрата на Белия бизон.

Белия бизон беше мъртъв.

Харка също се изплаши. С пукването на зората хората от тяхното племе щяха да тръгнат да търсят нови ловни места. Там щяха да имат нови враждебни съседи. А ето сега Мечата орда разполагаше с един смел и скромнен боец по-малко. Откъм шатрата на Белия бизон все още долиташе проточеният напев на оплаквачката. Той се носеше еднозвучен и ужасяващ, сякаш подражаваше воя на дивите вълци.

Харка се послуша да чуе кой се приближава към шатрата им. Баща му се връщаше. Когато той влезе и се отпусна върху постелята си, Харка почувствува да го обзема спокойствие. Известно време той чуваше дишането на баща си, после също дълбоко заспа. Последната му мисъл, преди да се унесе в сън, беше за настъпващия изгрев на слънцето и за предстоящото потегляне към незнайните прерии.

Ала нещо друго го събуди още след няколко часа. Вятърът, който беше духал дни наред, изведнъж премина в буря. Той бушуваше над безбрежната прерия, блъскаше се в обраслите с гори планини, фучеше в короните на дърветата и се удряше дори в стените на шатрите сред защитената от всички страни горска поляна, така че чергилата се

издуваха и дългите борови колове потреперваха. Високо горе в планината се чуваше прашене, трещене и свистене, както когато се прекършват и рухvat дебели дървета. Шумът вдигна в тревога веднага целия бивак. В гората вятърът поваляше дърветата. Харка препаса бързо колана на кръста си и събуди по-малкия си брат. Баба му вече беше станала, майка му тъкмо будеше сестра му Уинона. Харка се огледа за баща си, ала той сигурно беше напуснал вече шатрата, никъде не го видя. Прашенето и трещенето се усилиха. Бурята сякаш ломеше цели гори.

Харка изпълзя на четири крака от бащината типи, за да не го събори бурята на поляната. Наоколо върховете пращяха със страхотна сила, дърветата се прегъваха ниско и отново се чуваше пращенето на чупещи се стволове далеч горе на върха. Шумът разтърсваше всички нерви. Шатрите се клатеха. Не можеше дори и да ги отворят, защото чергилата, освободили се от коловете, веднага започваха да се блъскат от вятъра и щяха да съборят и строшат коловете.

Жените, децата и старците се събраха в средата на поляната, където опасността беше най-малка. Там се блъскаха и конете и кучетата. Мъжете и момчетата останаха край шатрите, за да се притекат веднага на помощ, ако бурята откъснеше някоя шатра, Редом с оръжията шатрата беше най-скъпоценното притежание на всяко семейство и съвсем не беше лесно да си приготвиш нова, ако загубиш старата. Защото бизоните, от чиято кожа приготвяваха чергилата на шатрите, трябваше най-напред да бъдат намерени и уловени, а сушенето и щавенето на кожите, които трябваше да издържат и задържат всяка влага и студ, при начините на работа на индианците траеше много дълго.

Харка бдеше заедно с Четан край шатрите на Матотаупа и Летния дъжд, момчетата задържаха направените от бизонови жили въжета за шатрите и коловете, където имаше опасност чергилата да се откъснат. От време на време те се споглеждаха. Бурята не идеше равномерно. Тя ту притихваше, ту връхлиташе с нова сила. Най-опасно беше да не се извие циклон. В по-високите въздушни слоеве те вече май се надигаха. Харка видя как вятърът носеше и въртеше едно цяло дърво заедно с корените и сухите клони, той можа да проследи част от Пътя му в странно млечнобелия простор. Навярно бурята отнесе плячката си далеко навътре в прерията.

Откъм планината затрополи една канара, която сигурно се беше пооткъртила от леда и разтопяването и която сега навярно се беше освободила заедно с някое изскубнато дърво. Скалата се търкаляше и подскачаше, заплашителният грохот се приближаваше към поляната сред гората и бивака, на животните и на хората не оставаше нищо друго, освен да чакат кого ще смаже тази спускаща се грамада. С тъп удар тя се заби в земята и остана да стърчи точно в началото на поляната, беше се забила с единия си край. Всички си отдъхнаха. Най-после бученето и къntenето позагълхнаха и натискът върху шатрите бавно започва да отслабва. Животните отново се раздвижиха.

Матотаупа скочи върху голямата канара, така че всички да го виждат, и даде знак, че могат да почват да ядат, а след това да тръгват.

Унчида, бабата, раздаде в шатрата на Матотаупа оскъдна закуска. Децата и жените получиха от малки кожени кесийки стрити ягоди и корени, Матотаупа изяде късче сушено бизоново месо, останало още от есенния лов. Това беше всичко и то трябваше да уталожии глада им за цялия ден. Преди вечерта нямаше да получат нищо друго за ядене.

Бабата на Харка, майката на Матотаупа, сега беше най-почитаната жена в бивака, тъй като след смъртта на Белия бизон до избирането на нов мирновременен главатар Матотаупа беше единственият вожд в ловджийското племе. Тя излезе навън, освободи първото чергило от връзките и то заплющя като голямо знаме под все още силно духащия вятър. Това беше знакът за всеобщото потегляне.

Всичко бе прибрано бързо, тъй като ловджийските семейства имаха твърде малко имущество. Жените и момичетата се покатериха по подпорните колове и развързаха приготвените от жили въжета, които задържаха горе ведно върховете на подпорните колове, при тази работа помагаше вече и десетгодишната Уинона. Харка и другарите му, негови връстници, доведоха конете. Впрегнаха товарните коне в плазовете. Между всеки два кола, кръстосващи се на хълбоците на коня и с влачещи се от другата страна краища, бе разпъната по една кожена покривка, в тези покривки натрупаха имуществото, положили там и децата, които вече бяха достатъчно големи, за да не ги носят майките им на гръб, но и още много малки, за да яздят сами. Коли индианците не притежаваха, тъй като не умееха да правят колела.

Харка и деветгодишният Харпстена имаха вече собствени коне и обикаляха нагоре-надолу заедно с останалите ездаци, младежи и мъже,

около образувалата се дълга колона. Жените и момичетата яздеха товарните коне. Начело на колоната излезе Хавандшита, над осемдесетгодишният стар заклинател, сух, жилест, малко приведен. Преди върволицата да тръгне, той произнесе древната утринна молитва за „храна и мир“ за цялата колона.

После той направи първата крачка и Матотаупа, бойният вожд, пришпори своя пъстър жребец, за да мине напред и поведе колоната през поразената от бурята гора към прерията.

Колоната трябваше да прекоси реката, където момчетата бяха играли предишната вечер. Хавандшита и Матотаупа преминаха известна част покрай брега надолу, за да използват брода през една плитчина на реката, който щеше да облекчи преминаването. Харка знаеше, че бродът се намира на хиляда стъпки по-надолу и тъй като тук — още съвсем близо до досегашния бивак, не ги грозеше никаква опасност и затова не държаха строго за реда на съпровождащите ездачи, той беше избързал малко напред заедно с Четан. Той намери мястото, където коритото се разширяваше и водата течеше спокойно по пясъка. Тук Харка и Четан се спряха, зачакаха и огледаха за последен път местност-та, която добре познаваха от ранните си детски години и сега задълго, може би завинаги, щяха да напуснат. Новите ловни участъци — целта на тяхното пътешествие — бяха отдалечени на няколко дни езда на юг.

Вниманието на Харка бе привлечено от опустошението, което бурята беше нанесла по бреговете на реката. Жилавият върбалак не беше пострадал, ала две млади дръвчета, израсли върху наносната почва, бяха изскубнати с корените и водата се събираше сега в изровените дупки. На това място светлееше нещо. Харка го забеляза и тъй като не бързаше, насочи коня си натам, за да провери какво събира и отразява млечно-бледите слънчеви лъчи. От коня си той погледна надолу към необикновено лъскавия предмет. Приличаше на малък речен камък, ала блестеше жълтеникаво-червено, много по-красиво от всеки друг. Харка се смъкна от коня, който яздеше без седло, и се наведе да огледа по-отблизо находката си. Изглежда, това беше необикновен камък, който водата беше влачила навярно по-рано, после отново го беше покрила с пясък и пръст и който сега отново се беше появил на повърхността изпод изтръгнатите корени.

Харка го претегли на ръка и после го мушна в торбичката, която носеше на колана си, за да го запази за спомен. За стойността и значението на своята находка той все още нямаше никакво понятие.

Преселническият керван прегази брода на реката подобно на дълга змия и след като преодоля няколко препятствия в гората, навлезе в откритата прерия.

Силният вятър вееше от североизток, гривите на конете и косите на младежите се развяваха. Откъм югоизток блестеше слънцето и те трябваше да яздят насреща му. Лъчите ги заслепяваха. Всички примижаваха и се взираха в безбрежната далечина на ливадите. Първия ден колоната все още се движеше през позната местност, хората често бяха излизали от селото си да обгледат вълнистите ливади за бизонови стада. През този първи ден почти не можеше да ги сполети, никаква опасност, тъй като още се намираха в ловните райони, които бяха неоспорим периметър на силните племена на дакота.

Към пладне времето значително се изясни. Млечно-белият въздух стана кристалноясен и североизточният вятър премина в лек полъх, който си играеше с пожълтелите мокри треви. Харка съжаляваше, че „прерийните кучета“, тези малки гризачи, бяха достатъчно разумни, за да се шумугнат навреме в своите дупки в земята, щом преселническата колона се приближеше към жилищата им. Не успя нито веднъж да насочи стрелата си, към тях. Децата в плазовете се ядосваха, защото дългите опашки на конете непрекъснато ги удряха по лицата. С глух тропот се носеха множеството неподковани копита през прерията. Зад колоната оставаше широка следа, която щеше да си остане ясна още много дни, та даже и седмици. Мислите на Харка непрекъснато се връщаха към пещерата в гористия склон, която сега беше останала далеч зад преселниците. Никой в колоната не можеше да знае, нито да предугажда какво ставаше в момента в пещерата и в гората.

Мечата орда пътува до вечерта. Тъй като тръгването им сутринта беше забавено от бурята, не бяха изминали повече от тридесет и пет километра.

Бойците си избраха колкото се може по-удобно място за почивка. Вдясно се простираше едно възвишение, чийто рид се спускаше полегато към малка рекичка. От леко наклонените към водата поля

влагата беше започнала вече да се оттича, така че не стана нужда да опъват шатрите на съвсем мокра почва. Малкият прериен поток угаси жаждата на хората и добитъка. Дървета наоколо нямаше. Затова се отказаха да палят огън. Ала и тази нощ старателно запазиха мъждукащия огън в един дълбоко издълбан, никога не загасващ дънер. Неколцина стари мъже го бяха носили по време на похода. От незапомнени времена съществуваше обичаят да носят по този изморителен начин скъпоценния огън, пазен почти като светиня. Откачиха плазовете и разпънаха шатрите. Подобно на всички останали и вдовицата на Белия бизон разпъна своята шатра. Още не беше решено към кое семейство щяха да я причислят заедно със сина ѝ за защита и прехрана.

Всички хора бяха уморени и заспаха след малка вечеря в постелите си. Конете още щипеха полуизгнилата зимна трева и търсеха първите зелени стръкчета, наболи из пръстта. Кучетата се бяха събрали спокойни на група, лежаха гъсто прилепени едно до друго. Топлеха се взаимно.

Небето си остана ясно и макар че вятър се беше успокоил, през цялата нощ беше извънредно студено.

Подобно на голямо море прерията преливаше на вълни чак до далечния хоризонт.

Часовете минаваха.

Беше вече късно след полунощ, когато Харка подскочи. Събуди го нечий ясен пронизващ вик. Не беше бойният зов. Бойния зов всяко дете познаваше и насън, тъй често момчетата се бяха упражнявали да се събуждат веднага от този сигнал, да скачат и да грабват оръжието. Така че сега това не беше бойният зов, а някакъв предупредителен вик. Харка носеше като баща си ножа в калията на връв около врата си, през нощта той не беше свалил оръжието си. Лъка и стрелите беше подредил до постелята и когато скочи сега, вече ги беше сграбил. Навън цареше неспокойно оживление. Кучетата лаеха раздразнено и страхливо. Харка чу блъскането и удрянето с копита сред конското стадо и изтича навън от бащината типи. Жребецът на Матотаупа, който спеше вързан за един кол пред шатрата, сякаш беше побеснял и се дърпаше с все сили да се откъсне. Остани при мустанга! — подвикна вождът на сина си и в миг изчезна в западна посока към възвишението,

по което се изкачваха ливадите. Неколцина мъже то последваха. Сред тях Харка различи Летния дъжд и няколко младежи и му стана много неприятно, че трябва да остане да пази коня при шатрата, ала не можеше да не се подчини. По държането на конете, кучетата и мъжете Харка заключи, че към бивака им се бяха приближили гладни вълци. Сигурно не бяха плахите дребни койоти, защото кучетата лесно се справяха с тях. Полудивите кучета се страхуваха само от големите сивобели прерийни вълци. Харка се опита да задържи мустанга на баща си за кожената юзда, захваната за долната челюст на животното, ала жребецът, който се чувствуваше водач на цялото стадо, беше толкова възбуден, че Харка не можеше да се довери нито на забития в земята кол, нито на юздата и затова бързо се метна на гърба на животното, за да може поне да го направлява, ако се отскубне. Момчетата от племето дакота започваха да се учат да яздат още от четвъртата си година и Харка беше преминал добър курс на обучение при Четан и баща си. Сега, вече еди-на десетгодишен, той умееше да се задържа върху гърба на всяко неопитомено още животно. Той познаваше характера на якия и решителен мустанг, който беше яхнал сега, и разбираше вълнението му. Животното сигурно се чувствуваше като окован боец по време, кога то нападат жени и деца. Харка се замисли за миг и после взе смело решение: рязна с ножа си кожената връв, която задържаше жребеца и го остави да се приближи в бърз галоп до стадото. Животните посрещнаха жребеца с всеотдайно доверие.

Междувременно мъжете вече водеха борба с гладните хищници. Не толкова от движението на нощните сенки, колкото от виковете, които се носеха от височината на хълма, момчето разбра, че сигурно бяха убили вече пет вълка. Кучетата се покуражиха; особено по-силните и по-големите от тях се хвърлиха напред и се включиха в боя. Притискайки леко хълбоците на мустанга, Харка го водеше така, че непрекъснато да обикаля около стадото коне.

Изведнъж животното се извърна и изхвърли високо нагоре копитата си и в същия миг Харка видя две искрящи хищни очи в тревата. Той се вкопчи здраво с крака в животното, изпъна лъка си и постави стрела. Вълкът, чиито очи беше разпознало момчето, измени тактиката си. Реши да заобиколи биещия с копита жребец и да нахлуе в стадото. Предишната вечер бяха завързали предните крака на

животните, така че те можеха да правят само малки крачки и нямаше опасност да навлязат през нощта в прерията. По този начин обаче те бяха оставени безпомощни за всеки хищник. В стадото веднага настъпи ужасно объркване. Харка пусна стрелата от гърба на вдигналото се на задните си крака животно към мястото, където се движеше вълкът, но веднага разбра, че не улучи. Дивият звяр се хвърли върху една кобила и бедното животно направи единственото, с което все още можеше да се брани, хвърли се на земята и започна да се въргаля. Жребецът, върху който седеше Харка, удряше и хапеше в яда си като побеснял на вси страни, освен това момчето чуваше навред около себе си виенето на кучетата и кря-съците на мъжете. Беше много тъмно, тъй като възвишението преграждаше пътя на лунната светлина.

Харка скочи на земята. Можеше да си позволи това, защото знаеше, че жребецът-водач не би изоставил окованите си събратя. Тъй като не можеше да се довери на лъка и стрелите си, той прехвърли бързо лъка през рамо и хвана ножа. Вълкът тъкмо се канеше да захапе кобилата за врата и беше заслепен за всичко останало. Момчето се приближи и със силен и добре насочен удар заби ножа чак до дръжката във врата на вълка.

После извади ножа от тялото на издъхващото животно и нададе победния вик. Ала в същия миг и с него щеше да се случи същото, каквото беше сполетяло убития вълк. То беше като опиянено от победата и за един миг отслаби вниманието си и сега с ужас разбра, че стоеше пред цяла глутница хищни зверове. Със светкавична бързина Харка си изясни положението. Голямата глутница се беше разделила; едната група беше водила на хълма леко нападение, което наистина беше взело жертви от вълците, ала същевременно напълно беше задържало вниманието на мъжете и кучетата на тази страна. Междувременно друга част от глутницата беше заобиколила в полукръг, за да се нахвърли изненадващо върху конското стадо. Нощем край конете винаги оставяха постове. Предишната вечер Харка беше чул разпределението на хората и знаеше, че в този час Четан и Шонка трябваше да бъдат при мустангите. Ала и двамата не бяха тук. Сигурно се бяха поддали на изкушението да избягат и да се включат в боя срещу вълците горе на хълма!

Харка нададе висок предупредителен зов. Три вълка се бяха нахвърлили вече върху един кон и го разкъсваха. Съвсем не беше

сигурно дали хищниците щяха изобщо да се нахвърлят върху момчето, което им миришеше на „човешко“ — значи, опасно за тях. Те имаха достатъчно друга безпомощна плячка. Ала между вълците имаше един по-голям от всички останали; той сигурно беше водачът на глутницата и сега се нахвърли върху Харка. Момчето успя да се спаси само като скочи върху гърба на бащиния си кон, който тъкмо в този миг изостави стадото с див бяг, обхванат от смъртен страх.

След не повече от петдесет метра на младия ездач се удаде да обърне назад животното, което след първия миг на панически ужас само отново се беше устремило към напласеното стадо, навярно за да повлече всички в бягство. Щом можа да разпознае отново бивака и конете, Харка веднага разбра какво се беше случило там. Много мъже и момчета, дори жените и момичетата бяха изтичали насам, режиха спъващите краката на конете върви и се хвърляха върху животните, за да ги спасят от вълците и да насочват бягството им. Голям брой от хищниците, захапали здраво повалените коне, бяха убити с различните оръжия, попаднали на хората под ръка.

Сега вече Харка не биваше да изоставя коня на баща си. Животното явно искаше да подтикне другите към бягство и Харка привидно се поддаде на това. Няколко свободни и други коне с ездачи го последваха и ездачите успяха да спрат безредното бягство на стадото. Правейки широк завой, стадото се върна отново през самотната нощна прерия към бивака.

Вълците вече се бяха отдалечили, така че конете нямаше защо да се страхуват от връщането.

Ала как изглеждаше мястото край бивака! При първия зрак, предвещаващ изгрева на слънцето, всичко вече можеше да се види ясно. Вълците бяха умъртвили с острите си зъби дванадесет коня и почти ги бяха изяли. Девет други коня бяха така тежко ранени, че хората трябваше да ги убият. Петнадесет животни липсваха — сигурно бяха се отделили от стадото и бяха избягали. Мечата орда разполагаше със сто и петдесет коня, а сега всяко четвърто животно беше изгубено, което представляваше сериозна загуба, особено по време на преселването.

Събраха животните заедно, и то на другия край на бивака, тъй като миризмата на кръв все още ги плашеше, и отново им свързаха краката. Жените донесоха месото на убитите животни. Хавандшита и

Матотаупа го разпределиха справедливо на всички шатри според броя на хората. Гладниците веднага изядоха по-малките парчета месо сурови.

Харка отново беше завързал жребеца на баща си пред шатрата и сега отиде да види убитите вълци и да се ориентира по следите за случилото се през нощта. Намери вълка, който беше убил, и отрязаше ушите му като победен трофей. Харпстена, по-малкият му брат, стоеше край него и го гледаше с възхищение. Харка му кимна да върви с него. Той обясни на деветгодишното момче следите и развоя на боя, за да може и то да се поучи. Харка непрекъснато поглеждаше към убитите вълци. Голямото животно, което той беше видял през най-ужасния миг на боя през нощта, не беше тук. Харка внимателно заразглежда местността заедно с брат си, за да открие вълчите следи. Успя да разпознае стъпките на едрия вълк. Той имаше по-големи лапи и бе тичал с по-големи скокове от другите. Беше избягал.

— Този вълк е мощен главатар сред вълците — обясни Харка на Харпстена. — По следите ние можахме да видим как той е довел глутницата насам и как е разпределил другарите си, за да ни измами. Много вълци бяха убити, ала останалите сега са сити, макар че наоколо няма бизони.

След обиколката си момчетата се върнаха в бащината типи. В шатрата завариха Четан и Шонка, които стояха силно засрамени пред Матотаупа. Харка щеше да бъде най-доволен, ако можеше веднага да излезе заедно с Харпстена, защото не желаше по-малкият му брат да слуша, като корят Четан, най-добрия приятел на Харка. Ала вече беше късно, Харпстена беше изтичал към майка им в дъното на шатрата и затова Харка също остана и чу всичко.

— Вие двамата се държахте като малки момиченца, които не могат да се владеят! — говореше тъкмо бойният вожд на двете момчета и това беше най-тежкият укор, който той можеше да им направи. — Изоставили сте конете, за да вървите на лов за вълчи уши?

Какво се случи след това, знаете. Бойците от Мечата орда смятат, че вие нямате право да носите ушите на убитите вълци!

Харка много се срамуваше заради приятеля си Четан. Какъв позор! Отсега нататък Четан трябваше да извърши много смели и добре обмислени деяния, за да може да измие подобен срам. Разбира се, това се отнасяше и до Шонка, ала Харка не мислеше за Шонка. Той

се извърна, сякаш не беше видял и чул нищо. Искаше да спести на Четан унижението пред едно единадесетгодишно момче.

Бледи, прехапали устни, двете момчета напуснаха вождовата типичи, запомнили онова, което им беше казал той и което отсега нататък те сами щяха да си повтарят ден и нощ, докато отново успеят да изкупят срама си.

Матотаупа даде заповед за тръгване.

Свиха тридесетте шатри. Цял куп деца трябваше да седнат на конете до майките си или да се примирят с място в някой от плазовете, тъй като вече не разполагаха с достатъчно коне. Няколко жени вървяха пеша като Хавандшита.

Харка, убиецът на вълци, обаче можеше отново да яхне своя пъргав жребец и да язди като бойците край дългата върволица от товарни коне.

ЕДИН-ЕДИНСТВЕН ЧОВЕК

Сутринта, когато хората на Мечата орда бяха изненадани от бушуващата буря и трябваше да отложат за няколко часа своето тръгване, без те да знаят, горе в пещерата в планината се случи нещо непредвидено.

Дълбоко навътре в скалата, в пълен непроницаем мрак, задъхан от задушния въздух, се движеше човек. От мокрото му кожено яке, от кожените панталони, от босите му крака и от косите капеше вода. Той беше клекнал във вдлъбнатината на един почти отвесно изкачващ се нагоре пещерен ръкав, дишаше тежко и опипваше припряно стените около своето неудобно за седене място. Главата му кънтеше от бученето на водата, която течеше няколко метра по-надълбоко с ужасна бързина през пещерните ходове. Той току-що се беше изскубнал от този подземен поток и още не можеше да си обясни как. Но сега отново беше на себе си, отново можеше да диша. Всичко го болеше — главата, раменете, коленете. Силно течащата вода си беше играла с него като с камък, беше го хвърляла към стените на скалата, беше го запращала към дълбочините. Кутията си за тютюн той беше изгубил, изгубил беше и шапката си, ножа му го нямаше, запалката му беше мокра. Не му беше останало нищо друго освен жалкият живот и мокрите оттичащи се дрехи на тялото — и всичко това му се беше случило вътре в скалата без най-малката представа по какъв начин би могъл да се добере до някой изход.

Той напрегна воля и започна да диша спокойно и да разсъждава.

Водата го беше отвлякла надолу, следователно отворът, през който той беше влязъл, се намиреше някъде над него. По прав път той не можеше повече да стигне дотам, защото беше изключено да се изкачи нагоре по течението на потока през подземния водопад. Не му оставаше нищо друго, освен да почне да се катери нагоре по пещерния ръкав, където се намиреше сега, и да види дали той или пък някое негово разклонение няма да го изведат донякъде. Това не бяха много розови изгледи, а и той се чувствуваше съвсем уморен, но нямаше

никакви припаси със себе си и ако изобщо съществуваше още някаква надежда, той трябваше незабавно да тръгне по опасния път. От жажда на първо време нямаше опасност да загине, тъй като беше нагълтал вода повече, отколкото беше необходимо.

С ръцете и босите си крака той опипваше и търсеше. После, опирайки се вляво и вдясно в стените на тесния пещерен ръкав, бавно-бавно започна да се придвижва нагоре. Този начин на катерене беше извънредно изморителен. Той нямаше никаква представа ден ли е, или нощ и колко време губи при тези усилия. Не би могъл да каже също така и на каква височина се е изкачил. Ала че върви нагоре, това беше сигурно, после постепенно наклонът започна да намалява и той можеше да се придвижва вече малко по-лесно.

Това му вдъхна нова надежда. Той напрегна всички сили и продължи да се катери нагоре. Когато пещерният ръкав, в който се намираше, по едно време се раздвои, той изпадна в голямо двоумение в коя посока да продължи. Найпосле направи онова, което беше най-естествено: избра малко по-широкия ход, където можеше да се придвижва по-лесно. Измъчван от страха, че ходът може да свърши някъде без изход, той продължаваше да пълзи напред. Сърцето му биеше и макар че от дрехите му капеше вода, той беше изпотен.

Изведнъж го облада такава силна надежда, че му подеждуваше като уплаха. Стори му се, че забеляза светлинен лъч, и той за миг вдигна ръка пред очите си, за да ги отвори след това още веднъж, да се увери сънува ли, или не. Не, не сънуваше. Под бледата светлина разпозна скалите и собствената си ръка. Вече се канеше да се хвърли напред, доколкото тесният пещерен ръкав позволяваше едно по-бързо движение, когато краката и ръцете му се вдървиха. Това, което бе видял, не беше дневна светлина — беше просветване на огън.

Светлина от огън в тази пещера!

Той вече не се помръдваше, втренчил поглед в загадъчната светлина.

Стори му се, че дочу и някакъв шум. Нима тук имаше и човек? Възможно ли беше това? Той се опита да притаи дори и дъха си.

После двамата втренчиха погледи един в друг!

Той разпозна два пръста, които държаха малка горяща треска, и в потрепващата светлинна видя едно лице — не знаеше дали то е старо,

или младо, ала беше лице на човек, лице на мъж, който изглеждаше не по-малко стреснат, отколкото гоЙ самият.

— Гръм и мълния, по дяволите! — каза другият. В пещерата гласовете звучаха странно.

— По дяволите! — отвърна мокрият до кости.

— Дано те вземат мътните, дано, откъде се домъкна пък ти, чернокоп червей?

От водата, човече. Излиза ли се оттук?

— Ако аз се съглася да те пусна — да!

Малката тресчица изгасна. Другият държеше нож, мокрият можа да забележи това. Сега отново беше станало съвсем тъмно, ужасяващо тъмно.

— И защо няма да ме пуснеш да изляза? — Въпросът прозвуча прегракнало от вълнение.

— А какво ще спечеля от това, ако те пусна да Излезеш оттук, проклето влечуго, пещерен червей, водно плашило?! Какво търсиш тук?

В мрака силният и остър глас звучеше още по-громко и заплашително. Човекът не се виждаше вече, ала мисълта, че той има нож, действуваше, пък и този глас, този негов глас не беше добър.

— Аз не съм знаел, че това е пещера — каза уклончиво мокрият до кости.

— Сега вече го знаеш! Какво търсеше тук?

— Какво съм търсел тук? Нищо.

— Не лъжи така мизерно, мръсна муцуно! Предполагам, че животецът ти е мил. Злато си търсел! Къде е то?

— Аз нищо ... нищо...

— Къде го видя?

— Нищо не намерих ...

— Почакай, ще те науча аз да казваш истината! Хайде със здраве! Аз си отивам. Не си мисли обаче, че можеш просто да тръгнеш подире ми. Това ще ти струва животеца. Стой си там, където си, и пукни! Ха със здраве!

Другият сякаш се оттегли назад.

— Човече, човече, имай милост! Аз нищичко, нищичко не съм видял. Всичко ще ти кажа, всичко съм готов да сторя!

— Глупак си ти! Ела! Всичко ще си признаеш!

— Всичко, всичко ... Другият се изсмя грозно.

— Хайде, върви! ...

Той се извърна с усилие в тесния тунел, после двамата се закатериха и залазиха един подир друг. Пътят изглеждаше дълъг, много дълъг. Най-после просветна някакъв зрак, който наистина идваше от дневната свет лина.

Мокрият до кости нададе радостен вик.

— Затваряй си устата, идиот такъв, в гората има дакота!

— Знам, о небеса, ще мълча!

— Не ме интересува дали ти е мило небето, ала ако не искаш веднага да се намериш в ада, мълчи!

Мокрият до кости се измъкна от отвора на пещерата, засенен от корени на дървета и клони. Хвърли се изнурен върху горската пръст. При това почувствува критичния поглед на другия и потрепера.

— Така, лежиш там, безпомощен като одран бизон!

Ще ми разкажеш ли най-после какво търсеше тук?

Очите на мокрия до кости човек се изпълниха със сълзи от страх и ярост.

— Злато — ала нищо не стана!

— Злато! И кой те изпрати да търсиш тук злато?

— О, носеше се такава мълва... пък и работата ми не вървеше добре.

— Каква работа?

— Търгувах с кожи и ракия.

— Да си беше продължил търговията, това е работа за глупаци като тебе! Къде си оставил всичките си зъби? А?

— В Минесота, сър, при дакота. Миналата година.

— Не съм ти никакъв сър, тъпако!

Мокрият до кости се окопоти, седна и започна да разглежда другия, вече малко поуспокоен. Онзи беше млад човек, навярно не по-стар от двадесет и две или двадесет и три години, червеникаворус, с изсушено от вятъра, изпито, с едри кокали лице. В ъглите на устата му имаше зловна гънка. Мокрият до кости реши занапред да внимава

много. След неуспялото приключение в пещерата не му се искаше сега пък да изгуби и живота си.

— То беше само мълва — поде наново той. — Неопределена като вятър, който не знае откъде идва и на къде отива, но трябва да е било някъде около Черните хълмове, дето казваха, че уж били намерили, но аз все пак не съм виждал никой, който да е бил намерил. Но по време на проклетото въстание на дакота миналата година те ми разрушиха дупката в Минесота и ми избиха всичките зъби — та затова дойдох да видя... ами да...

— Да видиш дали местните дакота не са по-миролюбиви? Мога да те уверя, че не са, скъпи мой! Те са сключили договор, че тукашните земи ще принадлежат само на тях за вечни времена. И когато ти, белият, се мернеш насам, те спокойно ще започнат да те измъчват и без никакво угризение на съвестта ще те опекаат на шиш. А скалът ти ще остане да се развява на някой прът.

— Нямам никакво намерение да им се мяркам пред очите.

— Имаш-намерение или не, ти вече едва не беше попаднал в лапите им. Къде си остави ботушите, а? — Ботушите?

— Не се прави на глупав! Не мога да понасям такова нещо, то само ме бави без нужда. Достатъчно ясно и нашироко си утъпкал мъховете долу в гората.

Мокрият до кости потрепери от страх.

— Оставил съм следа ли?

— Истинска слонска следа, скъпи мой. А после се вмъкна в дупката на пещерата, така ли?

— Да...

— И никого ли не срещна там? Освен мене накрая?

— Срещнах ...

— Истинско щастие е, че си го признаваш! Е, какво се случи?

— И аз сам не зная — беше ужасно! Исках да се изкача нагоре по потока... а водата отново ме свлече надолу. В желанието си да се задържа, в мрака сграбих някакъв човек — да, да, ала той не искаше да тръгне с мен и ме ритна с крак, което никак не беше тържествено... и аз полетях заедно с водопада надолу.

— Аха ... хм, хм... ха-ха-ха ... не е лошо ... и смешно. Всеки случай чуй от мен един добър съвет, драги мой: изчезвай оттук, и то с

бързината на мустанг!

— Не знам дали все още имам кон.

— Ала аз знам, защото той е при мен. Ще го яхнеш и ще отлетиш, и ако още един-единствен път се мернеш из тия гори, от теб ще остане само труп! Ясно ли е? Тук е мой запазен периметър.

— Разбрах. Твой периметър.

— Аз съм по-хитър от теб, забелязваш ли тази подробност?

— Да.

— Значи, съобразявай се с това. Връщам ти коня — той е истинска кранта, която никак не ми трябва — и веднага тръгваш на път... Как ти е името?

— Бен.

— Да ти кажа ли една добра търговийка?

— Бен си пое дълбоко дъх и погледна другия благо-дарствено с крайчеца на окото.

— Кажя я.

— Смъкни се надолу до Ниобрара, отвори си там лавка. Това е местност с бъдеще. Аз ще ти набавя първата клиентела, за да стъпиш отново на крака. Трябва всякога да имаш за продан барут и куршуми, и ракия ... тогава и ловците, и индианците, и кожите ще дойдат съвсем от само себе си.

— Но индианците...

— Ти си идиот, казах ти го вече! Ти нямаш право да се мушиш тук из техните прерии и гори, при положение, че те самите гладуват — ти поне не, — ала ако им продаваш барут и куршуми...

— Да-да-да-да ... само че всичко стана някак си съвсем набързо...

— При мен всякога всичко става бързо — и животът, и смъртта, — запомни това. Значи, съгласен ли си?

— Ще се опитам.

— Държиш ли на моето приятелство, тъпако?

— Много.

— Това е добре за тебе. Върви!

Полузамаян, Бен се остави на другия да го води през гората. Беше дълъг и уморителен път, по който онзи го влачеше след себе си. Неведнъж Бен се препъваше от умора, защото той отдавна вече беше прехвърлил своите четиридесет лета и зими зад гърба си и силите му

дори при нормално състояние не бяха толкова, колкото на младия червенорос мъж. Когато най-после двамата стигнаха до конете, Бен веднага отвори дисагите си и посегна жадно към своя неприкосновен запас от сушено месо.

— Оставих ти го — каза подигравателно другият, — а сега, махай се!

— Аз нямам никакво оръжие ...

— Какво ме интересува мене това? Защо си го изгубил! Обирай си чуковете и през целия си живот недей поглежда повече Черните хълмове. Ясно ли ти е?!

— Ясно.

Бен въздъхна дълбоко. После яхна коня си и го поведе внимателно през гората, за да изчезне най-после в югоизточна посока през прерията. Зъзнеше жалък в мокрите си дрехи, но в главата му имаше само още една мисъл: да се махне от запазения периметър на другия. Ала този човек му беше вдъхнал такъв ужасен страх, че той дълбоко в себе си реши да отвори търговската будка край Ниобрара, от която, изглежда, другият щеше да извлече някаква полза. Човек би трябвало да се старае да бъде в добри отношения с такъв ужасен тип... А може би той наистина ще успее да припечели край Ниобрара, и то с по-малък риск, отколкото в тази пещера, която представляваше със своите объркани ходове и буйни води един огромен капан за хора.

Другият се усмихна леко, след като се увери, изкачил се върху едно дърво, че Бен наистина се понесе в галоп нататък.

— Глупак! — каза си той още веднъж. — Един-единствен човек ще намери златото... и този единствен човек съм аз.

Той изтича обратно към коня си изяде останалото от някакъв уловен предишния ден дивеч, без да пали огън и после легна до коня да поспи няколко часа. Събуди се отново в часа, който предварително си беше определил. Беше вече тъмно. Това съвсем нямаше да попречи на намерението му Тъй като знаеше, че Мечата орда се е изселила със своите шатри, той тръгна без много предпазни мерки към гористия склон, където се намираще скалата с оня вход към пещерата, който бяха използвали Матотаупа и Харка. Непознатия, също се спусна с помощта на ласото си до отвора и влезе внимателно вътре. Започна да се вмъква опипом и чу клокоченето на водата, която се беше превърнала в зла участ на Бен. Когато достигна подземния поток, той

седна на земята и запали с огнивото си огън, за да разгледа внимателно обстановката. Непрекъснато насочваше поглед към десния страничен ход, откъдето излизаше водата и после се хвърляше в дълбочината вляво.

— По дяволите — каза той сам на себе си — и още веднъж по дяволите, и три пъти по дяволите! Това е единственото, което оня жалък пес не ми призна. Защо изобщо е искал да се качи оттука нагоре... където водата слиза надолу... тук трябва да има нещо. Той отново заоглежда скалите. — Но оттук никой не може да се изкачи, дори и аз, червения Джим, и аз не бих могъл... Но по-дяволите! Какво търсеха тук червенокожият и оня хлапак? Точно тук? Тук трябва да има нещо, ала аз не го знам какво е, гръм и мълния!

А оня жалък пес също не е знаел каква е работата, инак не би полетял надолу с водите на водопада... Светлинката угасна. И така, за днес стига. Ще трябва другояче да се подхване работата, някак си съвсем другояче. Но това ще бъде моя запазена зона и никой друг не бива да се мярка насам, както е истина, че аз съм Червения Джим. Той мрачно пое пътя обратно и преспа още един час край коня си.

На следващото утро Червения Джим стоеше заедно с коня си на края на гората и наблюдаваше оттам следите от преселническата колона на Мечата орда, които все още се виждаха ясно. Той примижаваше на слънцето и вътрешно отново се радваше на победата, която беше удържал над беззъбия Бен. Беше убеден, че този търговец и контрабандист, и златотърсач, и каквото е бил той още през целия си живот занапред ще се подчинява сляпо на него, Червения Джим. Идеята за търговската будка край Ниобрара, която беззъбият чернокос приятел трябваше да отвори, беше случайно хрумване на Джим, ала не съвсем безпочвено. Когато приближаваше Черните хълмове, той нямаше никаква възможност да си купи каквото и да било в далечните погранични райони. Това неудобство можеше да бъде ликвидирано от такъв предприемчив търговец като Бен. Той само не биваше да става твърде доверчив. Но поне желанието да предприема самостоятелни приключения вече го беше напуснало.

Надмощието, което завоюва над Бен, Джим беше налагал още като дете на своите връстници, защото беше хитър, як и безогледен, и те всички се страхуваха от него. Той се радваше на своята зла власт, ала в същото време го терзаше и мисълта, че не беше намерил нищо в

пещерата, нито в речния пясък. Нито едно зрънце злато! И все пак мълвата говореше за несметни богатства и той искаше да бъде първият — трябваше да бъде първият — и щеше да бъде първият! Той, само той. Това беше негова запазена зона.

След като стигна в решението си дотам, той направи нещо, което сякаш нямаше нищо общо с така лелеяната надежда; насочи коня си извън гората и тръгна спокойно по дирята, оставена от кервана на Мечата орда.

ВРАЖДЕБНИ СЪСЕДИ

Втори ден Мечата орда продължаваше пътя си все на юг. Харка седеше върху игривия си пъстър жребец. Той постоянно шареше с поглед по околността. Най-много се взираше обаче на юг, по посока на новите ловни райони, където се надяваха да намерят бизони и отново да утолят глада си. Не разговаряха. Всеки беше зает със собствените си мисли и наблюдения. Високо горе в небесата кръжеше граблива птица. Към пладне Хавандшита и Матотаупа насочиха колоната надясно, тоест на юг, и под искрящите снежни корони, блеснали ослепително на слънцето, на хоризонта изплуваха очертанията на далечните Скалисти планини.

Когато този ден слънцето се скри, бяха преминали разстояние от петдесет и седем километра. Мъжете, жените и децата не се интересуваха от красотата на червеното огнено кълбо, което още веднъж обля небето и прерията със своите лъчи, преди да се скрие зад хоризонта. Те потрепераха леко от студа, който се спусна заедно с тъмнината, и жените и момчетата вършеха работата си по-бързо и по-сръчно от всеки друг път, опъвайки тридесетте шатри, които обещаваха защита на уморените тела.

Момчетата и момичетата заспаха веднага в своите завивки и се събудиха едва когато слънцето се зададе на изток с подновена пищност. И тази нощ бяха лагерували край едно малко поточе. На сутринта се оказа, че наблизо има две удобни за къпане места. Жените и девойките се отправиха към едното, мъжете и момчетата — към другото. Харка съжаляваше много, че нивото на водата, дори и сега, през пролетта, беше все още толкова ниско, че не можеше да се плува. През лятото този поток навярно съвсем пресъхваше. Момчето легна в средата на реката, започна да се въргала и да се пръска с по-малкия Харпстена. След банята децата се изтриха с пясък и натъркаха телата си с меча мас; от това кожата ставаше мека и нечувствителна към слънчевите лъчи, вятъра и студа. Тази сутрин във всяка типична раздадоха вълчо месо за закуска; не беше вкусно, но по-добре, отколкото нищо.

След закуската до тръгване остана още малко време. Баба Унчида седеше край огнището и разпределяше билките, които беше събрала край потока. Харка и сестра му Уинона следяха работата ѝ. Бабата обясняваше на децата целебните билки: тези — казваше тя — били добри да се слагат върху отворени рани онези обаче служели за лекуване на заздравяващи рани. Уинона слушаше много внимателно, защото искаше някога да стане също така уважавана лечителка каквато беше баба ѝ. Харка проявяваше по-малко търпение. Той попита Унчида дали смята, че има опасност ловците на Мечата орда да получат скоро рани и да имат нужда от нейните лечебни билки.

— Ти четеш мислите ми, Харка Убиецо на вълци — отвърна майката на Матотаупа. — Ние отиваме там, където слънцето стои на пладнe. Там обаче живеят хората на пани, които са враждебни на дакота. Те също искат да ловят бизони и ако се срещнем с тях, нашите мъже ще трябва да се бият.

— Земята на дакота се простира до една голяма река, ми е казал татко, и затова пани нямат право да я преминават!

— Така казват вождовете и бойците на дакота. Главатарите и бойците на пани обаче мислят другояче за границите на ловните райони.

Унчида искаше да каже още нещо, ала прекъсна мислите си, защото в шатрата влезе майката на децата. Тя беше възбудена и съобщи, че съгледвачите са открили следи — чужди следи от стъпки край бивака. Толкова беше научила тя, повече нищо не знаеше.

Миг след това Харка изскочи от шатрата. Искаше да чуе повече за откритите следи.

Той видя Матотаупа и Летния дъжд, застанали пред шатрата на заклинателя, сякаш се канеха да влязат при Хавандшита. Двамата мъже се бяха спрели непосредствено пред Заклинателската типи. Летния дъжд увешаваше нещо Матотаупа. Изглеждаше, че той иска да спечели вожда за своето мнение, преди още да започнат съвещанието със заклинателя. Двамата мъже явно не можеха да стигнат до едно мнение. Най-после те прекъснаха разговора си, влязоха заедно в Заклинателската типи и се скриха от погледа на Харка.

Момчето се спря насред път, разсъждавайки дали да се върне обратно в бащината шатра, или да потърси Четан, или да намери някой

от Младите кучета. В същия миг бе му отнета възможността да реши каквото и да било, защото неочаквано Четан се изправи пред него.

— Какво стоиш тука като бизон, изгубил стадото си? — попита той момчето.

— Те се съвещават в шатрата на Хавандшита.

— Знаеш ли за какво?

— За откритите следи — отвърна Харка.

— И ти какво мислиш?

— Нашите съгледвачи са открили следи. Какво мога да мисля, аз по това, след като още не съм видял самите следи? Трябва най-напред да ги видя, пък след това да започна да разсъждавам.

— Хау. Да ти покажа ли следите?

— Да! — Цялото тяло на Харка се напъна като тетива на лък под ръката на опитен боец. Тогавя ела. Четан побягна заедно с Харка към прерията. Шонка стоеше пред бащината си осиротяла тапи и прослели двамата с поглед.

Четан и Харка нямаше нужда да тачат много. На около триста метра от бивака се издигаше един от плоските хълмове, с каквито беше покрита цялата прерия и на един от неговите склонове, в малка вдлъбнатинка между това и следващото възвишеше можеше да се види едва от следите, която Четан искаше да покаже на Харка. Четан чакаше да чуе какво ще каже момчето. Харка разглежда мястото дълго и внимателно. Знаеше, че го наблюдават изпитателно.

— Стръковете отново са се поизправили малко — каза най-последней, — но съвсем малко, тъй като повечето са изсъхнали и повехнали от вятъра. Тук в тревата е лежал човек и той е внимавал, защото почти не е оставил следа при лягането и при ставането си. Все пак на ставане навярно е направил по-рязко движение.

— Край стръкчето трева в пясъка е останала следа от пръсти. Следата е неясна, не е от боси крака, а от пръсти, обути в мокасини. Тази следа е прясна, очертанията и са ясни. Съгледвачът е станал в края на нощта. Той е бил червенокож. Може би е искал или е трябвало да се оттегли бързо. Вие не го ли видяхте?

— Не — отвърна Четан с потиснат, почти гузен, приглушен глас, — не сме видели нито него, нито другаря му. Възможно е дори да не са били само двама, а трима души, но ние не сме ги видели. Изглежда, те са се промъкнали покрай нас чак до лагера и когато намерихме една

следа и забързахме назад, те също са се отдръпнали. Отново са минали покрай нас, без да ги видим, и аз вярвам, че и те не са ни видели. Възможно е обаче някой от тях да е видял нашите следи, така, както ние видяхме техните, и ние просто сме минали едни край други.

— Това наистина е смешно и не ви прави много чест! Значи, ние не знаем от кое племе са непознатите червенокожи?

— Не, не знаем, ала непознатите бойци трябва да са видели, че нашият бивак е на дакота.

— Харка продължи да разглежда следата замислен.

— Може да са били дакота, дошли на разузнаване, или чейени.

— Дакота или чейени, или пани, ала ние не знаем какви.

— Наблюдаваме ли сега тези непознати съгледвачи?

— Следите им се прекъсват и ние не можем да ги последваме без старателно търсене. Това изисква много време. Затова моят баща отиде в бивака да се съветва с нашия боен вожд. Междувременно съгледвачите, които смениха Летния дъжд, Шонка и мене са долу на юг и оглеждат околността дали не се мярка нещо подозрително. Но те още не са имали възможност да ни пратят нови съобщения.

— Ако непознатите съгледвачи са от някое племе на дакота, те биха дошли открито в нашите типи още щом са видели, че ние сме дакота — продължи гласно разсъжденията си Харка.

Племето дакота — думата означава „Седемте огнени съвета“ — се дели на седем големи клона, които от своя страна също се разпадат на многобройни групи и малки групички според изискванията на ловджийския живот. Мечата орда се числеше към живеещите в западните райони тетон-дакота, и то към групата на оглала.

— Дори и да са били дакота, те може би са искали да съобщят за нас на своя главатар, преди да ни се по кажат.

Харка отвърна:

— Не вярвам подобно нещо. Може би са били пани.

— Хората на пани са койоти и страхливи прерийни кучета! — рече презрително Четан. — Те живеят край голямата река Лаплата. Как биха се осмелили да проникнат толкова далеко на север в ловните райони на племето дакота!

— Може би те също са гладни.

— Тъй като ние досега не сме намерили бизони, бизоновите стада трябва да са надолу край Лаплата и в такъв случай хората на

пани трябва да имат достатъчно месо.

— Откъде знаеш това? За бизоните не съществува никакво „трябва“. Кой може да им заповядва на тях?

— Гладът, който заповядва и на нас. Но за какво спорим ние с тебе? Следите не ни дават достатъчно данни. Аз не знам много, ти също не знаеш много. Може би съвсем скоро ще излезе наяве кой е бил на прав път в предположенията си. Защото едно е сигурно: чуждите бойци са били тук съвсем доскоро.

— Те не са дошли на кон, а пеша, следователно и сега още не са далеко оттук, дори и да тичат с все сили.

Харка млъкна, защото видя баща си да излиза с Летния дъжд от Заклинателската шатра. Вождът извика двама бойци — Старата антилопа и Гарвана — и отиде заедно с тях и Летния дъжд към своята типи. Така Харка също щеше да има възможност да чуе предстоящото съвещание. Той имаше право да остава всякога в бащината шатра, освен ако нарочно го отпратеха.

И той изостави Четан, изтича бързо край шатрата на вожда, за да не направи много силно впечатление, и се вмъкна вътре през отвора на шатрата, преди още бойците да влязат. Мина в дъното на шатрата и седна до майка си, баба си, братчето и сестричето.

Матотаупа влезе заедно с тримата бойци. Вождът не откри никакво официално съвещание. Мъжете само напълниха късите си лули, както правеха в случай на кратко допитване.

— Вие знаете в какво се състои работата — започна Матотаупа. — Ние всички предполагахме, че това са били пани, дошли на разузнаване. Щом тия лаещи псета, които си врат носа навсякъде, са някъде край нас, те ще ни нападнат.

— От това само ще си разбият носовете, а скалповете им скоро ще увиснат на нашите прътове! — каза самонадеяно Старата антилопа.

Матотаупа хвърли към него укорителен поглед, защото не беше прието ползуваният се с най-малко уважение в групата на съвещаващите се пръв да отговори вожда. Старата антилопа сведе засрамено очи към земята.

— Ние трябва да бъдем готови за бой — заговори Гарвана. — Може би тия смърдящи плъхове ще се нахвърлят да ни захаят още преди ние да сме изровили бойната секира според обичая на дедите ни.

Щом се мотаят из нашите ловни райони, те знаят, че и ние ще пуснем стрелата си срещу всеки от тях, когото забележим.

— Така е — потвърди Старата антилопа. — Щом се натъкнем на пани, ще трябва да говорят не езиците, а стрелите и копията ни. Но аз питам теб, вожде Матотаупа: тук, в този лагер, ли ще чакаме, докато дойде врагът, или ще продължим пътя си?

— Ще продължим! — извика ядно Гарвана. — Нима не се намираме в ловните райони на дакота? Нима ще се скрием в миша дупка от неколцина нахални койоти, преди изобщо още да знаем дали те са тук? Нима така постъпват Синовете на Великата мечка?

Старата антилопа сбърчи чело.

— Ти говориш прибързано, Гарване. А какво казва заклинателят Матотаупа? Ти говори с него.

— Да — потвърди вождът, — Летния дъжд и аз говорихме с Хавандшита. Той ни съветва да продължим пътя си и да изпратим повече съгледвачи.

— А какво смяташ ти самият, Матотаупа? Ако продължим, жените и децата ни могат да бъдат нападнати по-лесно, отколкото в шатрите.

Летния дъжд взе думата:

— Ние сме достатъчно бойци, за да можем да браним жените и децата. Не ме съдържа да накажем пани, щом като са толкова нахални да идват в нашите райони. Да продължим пътя си!

Мнението се наложи. Всички горяха от желание да защитят правото си без никакви задръжки и да дадат на пани един урок, щом те се осмелят да се вестят пред тях.

— Значи, продължаваме! — заключи Матотаупа.

Старата антилопа излезе въвн от шатрата, за да възвести като глашатай на всички какво решение бяха взели. През това време Матотаупа избра шестима съгледвачи, трима на коне, за да могат да развият възможната най-голяма бързина, и трима пешаци, които лесно можеха да се крият. Пеша трябваше да излязат на разузнаване Летния дъжд, Четан и Шонка. Гарвана, най-големият му син и един друг боец се отправиха на път на коне.

Унчида сви първото чергило. Веднага след това жените започнаха да прибират останалите типичи. Дроздовете, постоянни спътници на конските стада, се разхвърчаха, когато момчетата и

момичетата доведоха конете. Заедно с другите трима съгледвачи, които вече бяха изпратени да сменят предишните, сега деветима мъже и момци бяха изпратени на разузнаване. При тежкото положение, в което се намираха, техният брой беше твърде голям.

Скоро след като чергилото на първата шатра бе заплющяло на вятъра, целият керван отново се отправи на път. Преселниците бяха обзети от невъобразимо напрежение. Всеки боец беше извадил по две-три стрели от колчана си и ги държеше на снопче в ръка, за да може веднага да ги постави, щом се появеше врагът. От време на време някой развяваше метателното си оръжие, представляващо извита, завързана за краищата гъвкава върбова пръчка, в примката беше захванат яйцеобразен камък. Един удар с тази бойна тояга беше убийствен, ако улучеше главата на неприятеля.

Харка държеше ловните си стрели в колчана. Бойни стрели, с кука на края, той още нямаше. Не би било и редно да се преструва, че може да се бие като възрастен боец. Но той беше решил да го стори, ако враг се приближеше дотолкова, че да застраши жените и децата. Момчето яздеше отстрани на колоната близо до майка си и сестра си. Беше се наложило двете да яхнат един кон.

Колоната пътува едва половин час, когато прозвучаха първите предупредителни викове на съгледвачите. Бяха се уговорили като предупредителен сигнал да издадат няколко звуци от песента на дрозда, които нямаше да направят впечатление на врага. Ала съгледвачите не се съобразиха с уговорката. Това беше знак, че сега бързината им се беше сторила по-важна, отколкото предпазливостта. Предупредителните сигнали все повече се приближаваха. Съгледвачите явно бързаха да се върнат към кервана. Харка се слушваше напрегнато и при това поглеждаше към баща си, гордия боен вожд, яхнал коня, отличаващ се от всички останали по перата си от боен орел. Матотаупа трябваше да даде заповед какво да се предприеме. Никой вече не се съмняваше, че им предстои бой.

Пръв от връщащите се съгледвачи се показа Летния дъжд. Той се появи върху едно малко възвишение; по държането му можеше да се заключи, че е силно запъхтян. Той явно беше тичал с все сили. По движенията на ръцете му всички разбраха заплашващата ги опасност. Група от над шестдесет пани на коне се приближаваха, явно с войнствени намерения. Веднага след като Летния дъжд предаде нямото

си съобщение, наоколо още веднъж се разнесоха предупредителните викове на съгледвачите. Всички изпратени на разузнаване мъже и младежи се връщаха — пешаците тичайки, ездачите — в бърз галоп, за да се присъединят към колоната на бойците и преселниците. Там сега имаше най-голяма нужда от тях.

Харка наостри слух, когато дочу нов шум. Той беше още много далечен, ала се приближаваше и съвсем ясно беше предизвикан от бързото препускане на ездачи. Оповестеният от съгледвачите неприятел вече се приближаваше!

По заповед на вожда жените взеха всички деца от плазовете на конете при себе си и откачиха плазовете. По-добре да изгубят имуществото заедно с шатрите, отколкото живота си. Без багажа жените също се превръщаха заедно с децата в случай на опасност в бързо подвижни ездачки. Изсушеното бизоново месо, както и сушените корени и горските плодове, които представляваха техните запаси в случай на нужда, жените носеха със себе си в кожени торбички.

Предвещаващият опасност шум от неприятелските ездачи се приближаваше с невъобразима скорост. По ливадите мустангите можеха да развиват пълната си бързина. Харка, който стоеше край жените и децата, беше вперил напрегнато очи на запад. Оттам се носеше шумът на приближаващите се в бърз галоп конници. Неприятелските ездачи се появиха върху билото на един хълм, подредени в редица. Харка също можа да ги забележи, макар да бяха твърде далеч и да се виждаха в перспектива съвсем дребни и още неясни. Неимоверно зорките и опитни очи на ловците обаче забелязаха как чуждите бойци изправиха конете си на задните им крака и размахаха заплашително копията си. Те все още бяха твърде далеч, за да могат да ги обстрелват със стрели.

Тогава се случи нето страшно и ужасяващо. Изплюшя гръм, какъвто Харка никога в живота си не беше чувал. Майката на Харка се хвана за гърдите и направи движение, сякаш щеше да падне, юздата се изплъзна от ръцете ѝ. Харка насочи своя кон край животното, върху което седяха майка му и сестра му, и понечи да подкрепи майка си. В този миг разбра, че тя се отпусна в ръцете му мъртва и с изцъклени очи.

Той едва успя да я задържи, ала се напрегна. Скочи, прехвърли лявата си ръка през юздата на своя кон и после с голямо усилие отпусна мъртвата си майка на тревата. И ето тя лежеше пред него и макар че момчето разполагаше само с частица от секундата, за да погледне майка си, лежаща така край него, нейният образ се запечата за цял живот в сърцето му. От гърдите ѝ се проточи тънка червена ивица кръв. Съразмерното ѝ, още младо лице, беше съвсем бледо.

Уиона извика силно и понечи също да слезе от коня, ала Харка я принуди да остане там и да върви редом с жените. Той сам отново скочи върху своя жребец. Очите му горяха и бяха сухи. Чу се още един изстрел, същият като първия, и Харка долови някакво свистене. В същия миг Летния дъжд изрева: — Мацаваки, мацаваки!

Това означаваше „тайнствено желязо“ и Харка се изплаши, ала в същото време бе обзет от безмерно и ужасно озлобление, задето враговете бяха убили майка му. Той погледна към баща си и останалите бойци, които трябваше да отмъстят за неговата майка.

Междувременно неприятелят се беше приближил на един хвърлей стрела. Ездачите се готвеха да се хвърлят в бой. Мъжете на Мечата орда също се бяха изравнили в една редица. Всяка страна можеше лесно да огледа и преброи противната. Дакота стояха с четиридесет и двама бойци срещу шестдесет и седемте бойци на пани.

Мъжете на Мечата орда трябваше да внимават да не се поддадат на надмощието на врага в предстоящия бой.

Харка гледаше втренчено групата на неприятеля. Бойците на пани в този миг бяха облечени също като мъжете на дакота, когато отиват на бой — само с набедреник. Разтритата им с мас кожа блестеше на слънцето. Червената украса, която говореше за бойното им настроение, разкриваше лицата им. За разлика от дългите коси на дакота техните черепи бяха гладко обръснати. Само на темето на всеки пани подскачаше предизвикателно скалповият кичур. Някои от вражеските ездачи изопнаха лъковете си и сложиха стрели, други отново размахаха заплашително копията си.

Харка потърси главатаря на неприятеля и бързо го разпозна по снопчето орлови пера, което той носеше в косата си, и по опасното оръжие, с което беше убил майката на Харка. То беше една дълга цев с голяма дървена дръжка и Харка видя как вражеският главатар натъпка

нещо с една пръчка в цевта. Сега момчето виждаше за първи път огнестрелно оръжие, пушка, която се пълнеше откъм дулото.

В отговор на изстрела на водача на пани Матотаупа изкрещя резкия боен зов на дакота: „Хи-йп-йп-йп-хи-йее!“

Всички бойци на Мечата орда подеха неговия вик, така че ревят раздвижи спокойния въздух над прерията, както ураган раздвижва водата. Неприятелите отвърнаха, крещейки, и виковете им се блъснаха един в друг. Стадото кучета лаеше и подсилваше общия шум.

— Вие, кучета от племето на пани! — извика Летния дъжд и гласът му се извиси над неясните крясъци. — Не си мислете, че можете да ни изплашите с вашето мацаваки! Страхливци и крастави койоти! Убийци на жени! Приближете се! Ние ще ви покажем как се бият мъже!

— Вие, мръсни оглала! — отвърна предизвикателно главатарят на пани. — Вървете си, откъдето сте дошли, или ние ще ви покажем обратния път! Вашите плитки ще украсяват нашите трофейни прътове и вие ще се напъхате по дупките си, скимтейки като малки прерийни кучета.

След това от двете страни отново се понесе бойният зов, с който всеки сам искаше да си вдъхне сила и да сплаши другия.

Главатарят на пани беше сложил нов куршум в цевта и се канеше да вдигне пушката до бузата си. В този миг Матотаупа се хвърли с жребеца си напред във вихрен галоп направо срещу врага.

Всички разбираха, че най-напред трябваше да бъде обезвредено страшното и тайнствено оръжие на неприятелския главатар, с което той от такава далечина можеше да убива човек. Ако се удадеше да го пленят, успехът щеше да бъде огромен. Всички гледаха с най-голямо напрежение към Матотаупа. Препускайки напред, вождът размаха копието си, преди още пани да успее да стреля.

Копието улучи вожда на пани в рамото. Улученият загуби равновесие и пушката падна от ръцете му. Той сам едва не се просна по гръб. Един притекъл се ездач го подкрепи. Матотаупа продължаваше устрема си напред, за да довърши победата си. Старата антилопа, Гарвана и най-големият му син се втурнаха към него. От другата страна неколцина пани се приближиха до своя главатар, за да бранят него и скъпоценното му оръжие. От това ездаческите редици се разбъркаха. Летния дъжд схвана веднага това положение и го използва.

Той нахлу заедно с неколцина бойци през образувалите се празнини в редицата на врага и нападна пани откъм гърба. Събори с украсената си с пера стрела един неприятел от коня и тържествуващият вик на дакота възвести тази победа.

Междувременно двамата вождове и свитите им се бяха сблъскали и се биеха сред крясъци и викове. Антилопата беше вдигнал от земята падналата от ръцете на пани пушка. Ала не знаеше как се използва това оръжие. То му се стори неудобна сопа и той отново го захвърли.

Харка не пропускаше из очи нито едно движение в бъркотията на боя. Видя как опасното и така силно мразено от него оръжие на главатаря на пани падна отново в тревата. Мустангите на бойците го газеха с копита. С бързо решение момчето хвърли повода на своя жребец на Унчида и се смъкна от мустанга си. Притича приведен към биещите се. Никой не го спря. Промъкна се между копитата на ядно тъпчещите в безреда коне, опръскани целите от кръвта на сражаващите се ездаци. Нечие копито го удари над лакъта, ала сред Голямата си възбуда той надви болката и вдигна пушката от земята. Тя беше много по-тежка, отколкото той предполагаше. Ремък нямаше. Той я сграбчи под ръка и избяга заедно с нея, както не беше бягал никога през живота си. Скочи върху коня си и нададе силен подигравателен победен зов. В същия миг притисна коня с пети, така че той с дълъг скок се хвърли в галон и се понесе през прерията. Харка си даде много добре сметка, че сега той трябваше със своята плячка да се превърне в цел на нападението на неприятелските бойци. Именно към това се и стремеше; искаше по този начин да накара врага да предприеме отделни самостоятелни акции и да го обезсили.

Яздейки, Харка забеляза, че Хавандшита, а заедно с него керванът на жените и децата се бяха раздвижили. Плазовете с прътовете на шатрите, чергилата, дрехите, посъдите и сечивата си те бяха оставили върху тревата. Една част от кучетата се навъртаха край товара, с надежда да намерят нещо за ядене, а останалите тичаха заедно с жените и децата.

Харка изкрещя още веднъж, за да предизвика врага, и вдигна пляката си нависоко, така че всички да я видят. Ядовит възглас и после многогласен прегракнал рев откъм редиците на пани потвърдиха, че те го бяха забелязали. Стрели профучаха подире му.

Умело, като истински боец, той се наклони на обратната към врага страна на коня си, за да запази тялото си. Стрелите профучаха над гърба на коня. Харка успя да стигне до един хълм и се прикри там, за да се ослуша и за да хване по-добре пушката, която почти се беше изплъзнала от ръцете му. Долови вече ударите от копитата на ездачите, тръгнаха подире му. Прецени, че преследвачите му са шестима или седмина души. С един вик той насърчи жребеца си да се впусне отново напред. Животното беше много бързо и подчинявайки се на инстинкта си, побягна далеч от виковете и боя. Момчето беше съвсем лек ездач и затова препускаше върху жребеца с отпусната юзда през прерията. Конят беше издал глава напред; ноздрите му бяха широко разтворени, въздушното течение развяваше гривата и опашката му. Харка се притисна до врата му. Когато извърна глава назад, видя преследвачите си на билото на хълма. Те крещяха от ярост, двама дори отново опънаха стрелите си, ала момчето вече беше избягало твърде много напред, за да могат да го улучат. За бързо препускащия кон триста и петдесетте метра бяха съвсем незначително разстояние. Украсените с пера вестители на смъртта се забиваха със своите острия и куки в тревата, без да постигнат целта си. Харка се изправи и вдигна още веднъж пушката, за да се подиграе на преследвачите си. В този миг тя изгърмя, без малкият дакота да усети как беше предизвикал изстрела. От сътресението и от силната изненада я пусна на земята. Ала въздействието на изстрела беше голямо. Преследвачите му помислиха, че той умее да си служи с тайнственото оръжие на техния главатар, и изчезнаха веднага от хълма. Харка смушка коня си и го насочи обратно, за да вземе пушката. Нямаше нужда да слиза на земята. Увисна с крак в примката, захваната за крака на мустанга, и вдигна пушката от тревата, без да забавя препускането на коня. Изправи се гордо върху гърба на животното и възлезе с него на билото на възвишението, откъдето преди малко бяха изчезнали преследвачите му.

Оттук обгърна още веднъж с поглед полесражението. Жените и децата бяха отминали заедно с Хавандшита далеко напред и вече не ги грозеше опасност, освен ако бойците на пани излезеха победители над дакота.

Бойците продължаваха да се бият в пълно безредие. Главатарят на пани лежеше мъртъв на земята. Матотаупа беше си взел отново копие и се мъчеше да отстрани един разбеснял се неприятел, който

не му даваше възможност да докосне още веднъж с острието на копието си мъртвия главатар според индианските бойни обичаи. Заедно с група бойци Летния дъжд беше хвърлил в пълен безпорядък и изтикал назад лявото крило на бойците на пани. Дясното им крило обаче все още имаше надмощие и затова повечето мъже на Мечата орда се устремиха натам, за да подсилят своя фланг.

Харка изрева с цяло гърло и насочи пушката заплашително по посока на ожесточено сражаващите се противници. Бойците на пани, които познаваха въздействието на вълшебното оръжие, отново бяха обзети от ужас и ярост. Някои побягнаха, други се хвърлиха към Харка. Това облекчи донякъде положението на застрашените дакота и те се възползуваха, за да се нахвърлят с нови сили върху врага. Междувременно Матотаупа беше успял, сражавайки се за трупа на убития главатар да победи с копието и другия си най-силен противник и нададе ликуващ мощен победен вик. Това сплаши отново неприятеля. Останали без главатар, те се биеха разпръснато и все по-голям брой от тях търсеха спасение в бягството.

Бойците на дакота се хвърлиха безредно подир тях, докато бойната свирка на вожда им ги подкани да се спуснат в подредени редици подир бягащия неприятел.

Харка бързо схвана новосъздаденото положение. Ала веднага трябваше да помисли за себе си, защото преследвачите му, които бяха взели на прицел него и плячката му, се приближаваха. Този път момчето възприе нова тактика. Отначало то беше се отдалечило навътре в прерията, за да отклони част от неприятеля и да го изтегли от центъра на полесражението. Сега той препусна към групата на дакота, предвождана от Матотаупа, и потърси там закрила. Хората му посрещнаха него и плячката му с ликуващи възгласи. Бойците го обградиха. Неколцина извърнаха конете си, за да спрат четиримата му преследвачи.

Сега вече дакота бяха сигурни в победата си и съпротивата на пани съвсем отслабна. Дори и последните, които бяха продължили да се бият, сега побягнаха. Оттегляйки се, те пуснаха стрелите си към бързо препускащите подир тях дакота.

Групата им все повече се разпръскваше и най-после и последният жив пани изчезна от хоризонта.

Разнесе се niskият звук на бойната свирка на вожда Матотаупа, който свикваше бойците си да се подредят.

Пръснатите бойци започнаха бързо да се връщат. Всички заобиколиха главатаря на пани, който лежеше в тревата. Матотаупа го беше убил с един удар на копието си. Мъжете на Мечата орда размахаха оръжията си и с нови викове освободиха сърцата си от възбудата след боя.

Откъм юг колоната на жените и мъжете, предвождана от Хавандшита, пое обратно към бойното поле, където товарите им лежах още в тревата. Малко посъди се бяха изпочупили, два пръта, върху които опъваха шатрите, се бяха счупили, но инак жените намериха всичко, както си го бяха оставили. Неколцина мъже помолиха жените да превържат раните им. Превързаха с навлажнено лико само онези от раните, които кървяха, опасно. По-леките бойците оставиха открити, та кръвта да се съсери по-бързо и те да завехнат от само себе си. Кракът на Матотаупа беше силно одран с нож. Унчида го превърза. На рамото на Летния дъжд зееше лоша рана; нечие копие беше разкъсало мускула и засегнало костта. Боецът трябваше да отиде при Хавандшита, заклинателя. Макар да не разбираше от вътрешни болести, за външни наранявания старецът беше прекрасен лечител и веднага му се удаде да намести засегнатата раменна кост. Докато оправяха ръката му, Летния дъжд беше стиснал здраво зъби, като се стараеше дори да не разкриви лице, та камо ли да издаде съвсем недостоен за един боец вик на болка. Хавандшита извика Унчида и тя донесе стиска лечебни билки, които беше събрала сутринта. Сложиха билките под превръзката върху разкъсаното месо. Пребледнял, но без да се олюлява, Летния дъжд се отпрати към коня си, твърд като ранен бизон. Унчида му подаде да пийне глътка вода от един кожен мех. Четан и Шонка също бяха ранени. Една профучала стрела беше одрала кожата на ръката на Четан над мишницата, а Шонка бе получил силен удар с бойна тояга, който едва не му беше разбил черепа. Двамата младежи се бяха сражавали храбро и всеки знаеше, че сега позорът им, задето бяха изо-ставили поста си през нощта по време на нападението на вълците, вече беше заличен. Харка разтри и раздвижи силно ръката си, която някакъв кон беше ритнал с копитото си. От удара ръката силно го болеше, но Харка все пак беше доволен, че още може да я движи.

Мечата орда беше претърпяла и загуба на бойци. Четирима души бяха паднали в боя — двама млади и двама по-възрастни бойци — чиито жени и деца сега бяха осиротели. Майките, съпругите и децата плачеха. Кожените завивки, в които щяха да увият мъртъвците, вече бяха приготвени.

Раздялата беше кратка, защото бойците от Мечата орда бързаха да се изтеглят от района на полесражението. Искаха да се възползват от победата и веднага да продължат пътя си напред.

Харка, Уинона и Харпстена стояха с Унчида край мъртвата си майка. Големите очи на Уинона потъмняха и трите деца с мъка се сдържаха да не паднат разплакани над майка си, отнета им завинаги от един-единствен залутан куршум. Главатарят на пани сигурно беше искал да убие някой боец със своето вълшебно оръжие, което сега се намираще у Харка и беше станало негова плячка, но се беше целил лошо. Сега майка им беше мъртва и децата я виждаха за последен път, преди и нея да загърнат в сетната завивка и да я оставят там вечният вятър да я превърне на прах, за да не могат вълците да изровят трупа ѝ от гроба и да го разкъсат. Унчида галеше нежно Уинона по главата и детето се притисна до хълбока на баба си. Двете момчета се бяха хванали за ръка. Всички искаха да почувствуват, че занаяпред щяха да си бъдат още по-близки един на друг, защото бяха преживели заедно борбата и мъката. Най-после Унчида положи внимателно майката в завивката от бизонова кожа и запъна трупа. Харка се извърна и зарея поглед в далечината. Нещо го задуши в гърлото, ала той не помръдна дори с клепки. Само който го познаваше добре, можеше да разбере, че той на драго сърце би се отказал от всичката слава и от всичката плячка, която бе спечелил в този бой, само да може да съживи наново майка си. А само Унчида го познаваше толкова добре, че да може да разбере това. И когато отново се обърна с лице към групата, Харка се втренчи именно в нейните очи и с този единствен поглед даде воля на цялата си болка. Унчида споделяше суровата сдържаност на момчето. Тя не даде да се разбере нито с един жест, нито с една дума, че знае какво става в душата му. Само очите ѝ му казаха, че го разбират. Харка обгърна с поглед и Уинона, малката си сестричка, която така много приличаше на майка им и която от този ден той щеше да обича с още по-силна братска обич, отколкото досега. Но и това никога не биваше да узнае, дори и самата Унчида, освен ако тя все пак не го беше

отгатнала със своите дълбоки чувства и мисли. Когато Харка отново се присъедини към своите връстници — Младите кучета, — всички го посрещнаха с възторжени възгласи, задето се беше държал като боец и дори бе взел плячка. Летния дъжд, Гарвана и Старата антилопа също го обсипаха с похвали. Но както в сърцето на момче го се смесваха радостта от победата с мъката, така и у всички членове на Мечата орда възторгът от победата постепенно отново се преля в загрижените мисли за бъдещето. Никой не можеше да каже какво щеше да последва след това първо сблъскване с хората на панн и дали те наистина щяха да успеят да се установят в прериите, които занапред щяха да им станат родина.

Матотаупа отново разпрати съгледвачи на всички посоки. После Мечата орда продължи похода си към голямата река Лаплата. Прерията, през която яздеха сега, беше много високо разположена и със суров климат. По кафявите поля все още се виждаха отделни петна сняг. Надлъж и шир нямаше нито едно дърво, нито един храст. Вятърът се носеше, неспиран от нищо. Когато се свечери, слънчевата светлина бързо угасна. На небосклона блеснаха безброй звезди.

Бурна и студена беше тази нощ, през която отново разпънаха шатрите край една малка рекичка. Всеки побърза да се свие в своята типи. Само постовите, разпратени в широк кръг около бивака, трябваше да останат на открито.

Конете също бяха много уморени като хората и щом утолиха поне малко глада си, се скупчиха един до друг, за да се стоплят с телата си. Някои легнаха на земята. Кучетата продължаваха да душат гладни, но сега вече от яденето на хората не оставаше почти нищо и затова по-предприемчивите излязоха на лов в тъмната нощна прерия. Няколко койота, излязали недалеч от лагера, побързаха да се отдалечат.

Харка седеше заедно с Унчида, Харпстена и Уинона в дъното на шатрата, както бяха седели сутринта на този бурен ден. В никоя шатра не бяха запалили огън. Димът можеше да издаде на неприятеля мястото на бивака на километри далеч.

Децата на вожда бяха преуморени и тъжни. Сега, вечерта, в шатрата майката им липсваше много повече, отколкото през деня по време на похода, и те чувствуваха силно празнотата. Никое не изпитваше желание да си легне. Преди да заспят, те се страхуваха от тази вечер, въпреки че бяха преуморени, и Унчида не ги насили. Тя

тихичко поде жалната песен на оплаквачките. Напевът беше изпълнен с мъка, ала децата все пак искаха да го слушат. Гласът на Унчида преливаше от толкова много смелост и обич и децата така се чувстваха защитени край нея!

Отвън нахлуха в шатрата съвсем други звуци. Те изпълниха помещението и се смесиха с тъжната песен на Унчида. По покритата с трева земя между шатрите равномерно тъпчеха крака, женски гласове пееха монотонна песен. По-младите жени на племето танцуваха край пресните скалпове на убитите пани. Това не беше победен танц, а заклинание. Индианците смятаха, че не са победили неприятеля, докато не се умири духът му. С танца и песента си около скалповете жените трябваше да вселят мир в духовете на неприятелите.

Това и децата знаеха.

Харка, който седеше заедно с по-малките си братче и сестричка край Унчида в тъмната шатра, беше сложил плячкосаното мацаваки напреко върху коленете си и го опипваше. Той мразеше това оръжие, което беше убило майка му и в същото време се чувствуваше свързан с него. Това оръжие трябваше отново да поправи злото, което беше нанесло. С това оръжие той щеше да отмъсти за своята майка. Щеше да убива с него пани. Мъжете с голите черепи и с дръзко стърчащите на върха кичури коса не му се струваха хора. Дакота бяха хора, така си мислеше той. А всички пани бяха все вълци, които те трябваше да убиват.

Харка не искаше да чака да стане боец. Не можеше да чака толкова много години. Той беше взел плячка мацаваки, то принадлежеше нему. Той трябваше да открие тайната на това оръжие и да се научи да борави с него. Кой можеше да му помогне в това? Никой от техния бивак. Дори и баща му не знаеше да си служи с него... Докато Харка размишляваше така, Уинона беше склонила главица върху скута на Унчида, сякаш искаше така да спи. Ала не спеше.

Навън жените продължаваха да танцуват и да пеят. Обредните танци се играят с часове наред.

Матотаупа не беше в своята типи. Може би още обсъждаше заедно с Хавандшита и Летния дъжд дали Мечата орда да продължи пътя си на другия ден и в каква посока.

Стана късно и Харпстена и Уинона най-сетне заспаха. Когато вождът се върна в своята шатра, той завари само Харка буден.

Момчето проследи баща си с поглед. На влизане вождът беше оставил чергилата на входа леко открехнати, така че тънък лунен лъч падаше вътре в шатрата. Матоаупа седна сам край незапаленото огнище, натъпка късата си лула и запуши.

Най-после вдигна поглед към Харка. Момчето продължаваше да седи на същото място в дъното на шатрата, беше изправило глава и все още държеше мацаваки напърако върху коленете си. Стойката му беше някак вдървена.

Бащата му кимна да се приближи. Харка остави оръжието съвсем внимателно на пода, защото никога не можеше да бъде сигурен кога то пак ще изгърми ненадейно както по-рано. После пристъпи към баща си.

— Ти днес действува бързо, решително и правилно — похвали вождът най-големия си син.

Харка прие признанието с радост, но и с някаква нова, непривична досега за него сериозност.

— Мацаваки е твоя плячка — продължи вождът.

— Да.

Момчето почувствува гордост. Думите на бащата можеха да означават само едно-че той, Харка, има право да запази оръжието.

— Ти гръмна с него по време на боя.

— Не, то само гръмна — призна Харка истината.

— Това е магия.

— Възможно е, татко. А може би ние просто не умеем да си служим с това оръжие. Ще трябва да намерим някой боец, който умее, та ако ще би и сто дни да яздим, докато намерим такъв учен мъж. Татанка-Йотанка, великият заклинател на племето дакота, сигурно знае тайната на тези оръжия.

— Може и така да е. Ала сега аз искам да те помоля да помислиш върху нещо друго. Вече е късна нощ, но ти все пак трябва да помислиш за това. Или си много уморен?

— Не съм много уморен.

— Харка се окопити.

— Когато едно момче стане на твоите години, Харка Убиецо на вълци, според обичая то трябва да принесе жертва на Великото заклинание.

— Да, татко.

Харка познаваше много добре обичая, за който говореше баща му. Всички по-възрастни другари на момчето вече бяха принесли такава жертва. Харка беше свидетел как Четан, израсъл отрано като твърдо и смело момче, на единадесет години трябваше да принесе в жертва своето любимо куче. Той го беше сторил, без окото му да мигне. Ала Харка знаеше, че Четан беше понесъл много тежко тази жертва, защото обичаше много кучето си. Когато обаче животното лежеше мъртво в една от пещерите на Черните хълмове и хората на племето го чествуваха като вакан, Четан превъзможна болката си не само външно, но и вътрешно. Всички се гордееха с Четан и Четан сам беше много доволен. За себе си Харка всякога беше вярвал, че ще може да принесе подобна жертва също така спокойно и в края на краищата и със същата вътрешна готовност както по-възрастният си другар. В това отношение Харка никога не се беше съмнявал в себе си.

Ала когато сега отговори на въпроса на баща си с „да“, дълбоко в душата си той се стресна. Тялото му беше преуморено, макар че той не го призна, а и чувствата и мислите му бяха се отпуснали от напрежението и възбудата по време на боя, от мъката по майката. Вътрешно той бе разкъсан от болка и радост от постигнатата победа. Вече беше късно и тъмно и за него би било най-приятно да спеше сега като по-малките си братче и сестриче и да го оставят на спокойствие. Ала той предугаждаше, че баща му иска да му довери нещо именно сега и все още не можеше да разбере защо.

— Твърдокаменни Харка — продължи Матотаупа, — всяко момче жертвува нещо, което му е скъпо, и когато го пожертвува, това е вече подвиг. Ти се би много добре и по този начин помогна на нас, мъжете, ще съумееш да намериш сили и да принесеш жертва, мисля аз.

— Да, татко.

Харка произнесе това „да“ отново звучно и ясно, ала вътрешно силно се измъчваше и главата му започна да бучи.

— Какво ти е най-скъпо, Харка?

— Конят ми, татко.

— От коня ние имаме нужда сега, не можем да се лишим от него. Какво друго ти е също много скъпо, Твърдокаменни Харка?

— Този път Харка се замисля напрегнато. И вече свикна с мисълта, че няма да му се размине именно през тази нощ да пожертвува още нещо.

— Моята плячка ми е скъпа — каза най-последно колебливо той. — Оръжието, което уби майка ми и с което аз искам да убивам пани, щом се науча да си служа с него.

— Ще бъде добре да предадеш тайнственото оръжие на Великото заклинание.

Харка преглътна и мина доста време, докато попита:

— По какъв начин, татко?

— Като го предадеш в шатрата на заклинателя.

— Нима ти искаш това от мене, татко?

— Аз не го искам. Питам само: имаш ли сили да надвиеш себе си?

Харка се почувствува изпълнен с гордост.

— Имам сили.

Той се изправи решително, изпълнен с упорство и огорчение. По държането му можеше да се предположи също, че се страхува да не започне да съжالياва за взетото решение. Грабна пушката и бързо излезе от бащината типи. Бащата не го задържа.

Когато излезе на открито, момчето видя жените все още да танцуват около забодените на прътовете пресни скалпове. Те не бяха цели, а само малко кожа с кичур коса на върха, полюшваща се от вятъра. Между тях бяха и двата скалпа, плячкосани от Матотаупа — скалповете на главатаря на пани и на неговия най-силен боец.

Харка мина край танцуващите към Заклинателската типи. Шатрата беше затворена, ала той влезе, без да се двоуми.

В шатрата също беше тъмно. С влизането на Харка вътре нахлу и вятърът и отвред се разтракаха разни вещи, които висяха закачени на змийски кожи и бизоновии жили. Момчето се спря близо до входа. Нещо в дъното се раздвижи и сянката на слабия, стар Хавандшита излезе напред.

Харка му подаде пушката.

— Това е, което аз, Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци, принасям в жертва на Великото заклинание — каза той твърдо и сякаш с желание всичко да се свърши по-бързо, Аз казах.

Старият заклинател пое оръжието.

— Това е добре. То принадлежи на Заклинателската шатра, хау.

Харка не изчака да чуе дали Хавандшита ще каже още нещо. Извърна се бързо назад и излезе от шатрата.

Навън жените все още танцуваха. Приличаха на призраци.

Харка не се върна веднага обратно в бащината типи. Изтича към стадото коне. Приятелят му Четан, който беше само леко ранен, трябваше да бъде на пост по това време. Отдалеч вълците виеха срещу изгряващия месец.

Харка се присъедини към Четан и погали жребеца, който не стана нужда да пожертвува, тъй като животното беше необходимо на племето. Конят допря меките си ноздри до бузата на своя млад господар.

Харка не каза нищо, Четан също не каза нищо. И Ала Харка размишляваше. Коня си той не пожертвува, защото сега имаха належаща нужда от него. Плячката си трябваше да пожертвува, ала тя беше оръжие, оръжие, от което врагът се страхуваше. Нима от нея също нямаха нужда? И какво щеше да прави старецът в Заклинателската шатра с нея? Защо той беше настоял да я получи веднага, още през тази нощ, преди Харка да намери някаква възможност да се запознае с нейното устройство? Понякога Харка забелязваше, че в главата му се пораждаха мисли, които го отличаваха от другите момчета и от мъжете. Понякога той се страхуваше или изпитваше едва ли не отвращение сам от себе си, ала не можеше да се откаже да разсъждава и да пита. Какво правеше сега старият заклинател с оръжието? Умееше ли да си служи с него, знаеше ли тайната му? В такъв случай той би имал право над него, защото никой друг не познаваше тайната му. Или може би всяка тайна трябваше да се предаде на Великото заклинание, което мъжът в Заклинателската шатра познаваше най-добре? Ала оръжието беше в ръцете на главатаря на пани, той си беше служил с него, макар че не беше заклинател.

Харка все още не можеше сам да намери отговор на тези въпроси, ала не му се искаше и да ги сподели с Четан. Въпросите дълбаеха в душата му като червей в дърво. Той не беше дал на драго сърце пушката и може би тук се криеше грешката му. Ала той не можеше да се примири с тази грешка. Много по-приятно би му било да задържи оръжието. Той искаше да стане боец, който с помощта на мацаваки щеше да умее да стреля много по-надалеч, да улучва и да убива на много по-голямо разстояние, отколкото всички мъже, въоръжени с лъкове и стрели. Със смъртта на майка му това желание се беше врязало в душата му с неотменима сила. Той беше плячкосал

това мацаваки, той, едно момче! Но тъй като сега беше длъжен да предаде оръжието, у него залегна силното желание да се сдобие с друго мацаваки, когато и да било, по какъвто и да било начин. Дни и нощи той щеше да размишлява как да се сдобие отново с мацаваки.

В такова настроение Харка се отдалечи мълчаливо от своя приятел и коня си и се върна в бащината шатра.

Бащата отново похвали Харка, задето не само се бе сражавал храбро, а и дето беше принесъл жертвата. Ала Харка посрещна тази похвала много по-безразлично, отколкото всяка предишна добра дума на баща си. Ако наистина добре размислеше, баща му сигурно не беше стигнал сам до мисълта, че Харка трябва да принесе тази жертва. Не, Матотаупа сам никога не би помислил да отнеме плячката на сина си. Това можеше да бъде само идея на стария заклинател.

Харка се загърна в завивките си. И по време на съня върху челото му остана врязана една бръчка.

ЧУЖДЕНЕЦЪТ

Когато през следващите дни Мечата орда продължи пътя си, раните на мъжете бяха станали още по-чувствителни и още по-болезнени, отколкото по време на възбудата от боя и непосредствено след възторга от победата и последвалата умора. Нощната почивка сякаш беше вдървила крайниците. Матотаупа забеляза, че не можеше вече да направлява с раненото си бедро своя жребец така леко, както по-рано, а Летния дъжд беше съвсем негоден за борба, с мъка се държеше върху гърба на коня. Четирите празни места, който смъртта бе оставила в бойните редици на дакота, можеха да бъдат запълнени едва след няколко години.

Мнозина от мъжете и момчетата отново бяха разпратени на всички посоки като съгледвачи, защото не беше известно какво щяха да предприемат победените пани. Може би те бяха изпратили свои хора в разположената далеко на юг своя родина, за да извикат и другите биваци да им помогнат да отмъстят и се отбраняват. Съгледвачите на Мечата орда бяха разпратени едновременно като бойни и ловни следотърсачи, защото колкото и да беше необходимо да окажат съпротива па пани, още по-належаща и все по-належаща ставаше нуждата от ловна плячка за гладуващите стомаси. Придвижващите се все напред и напред хора бяха обладани от двойно безпокойство, ала никой не даваше израз на чувствата си.

Вятърът отново бръснеше над тревите, които се огъваха под напора на неговата сила. Далечно на запад Скалистите планини се очертаваха все по-ясно. Когато на третия ден Мечата орда отново стигна до един поток, той вече беше по-широк, по-дълбок и по-силен от всички рекички, които бяха срещали досега по пътя си Върховете на Скалистите планини, които ограждаш на запад покритото с трева високо плато, все още носеха своите блестящи снежни корони, ала снегът навярно беше започнал да се топи и на най-високите места. Харка разглеждаше силно течащата, буйна вода, която сега, през пролетта, изпълваше коритата на реките и напираше по високите

брегове. Тя беше жълта и мътна и там, където някой довлечен дънер се спреше залутан на стръмния бряг и препречеше пътя на вълните, започваше силно да бучи.

Преселническата колона трябваше да прекоси този превърнал се в река поток, ала за това беше необходимо да намерят брод. Хавандшита, старецът, който през своя дълъг живот беше познал много прерии, реки и гори, изглежда, че знаеше сигурно откъде могат да минат. Той поведе Мечата орда заедно с шатрите нагоре по реката. След два часа намериха брода. Тук ниските възвишения, които се точеха редом с реката, се разделяха, така че реката течеше почти двойно по-широка и по-спокойна, и тук-таме от водата се подаваха няколко пясъчни прагове.

Матотаупа слезе от коня си, кимна на Харка да се приближи и му даде да държи жребеца. Той сам, с копието в ръка, тръгна заедно с Хавандшита да намери път през реката. При това мъжете не сметнаха за необходимо да свалят дрехите си. И да се намокреха кожените им панталони над коленете, те пак щяха да изсъхнат, а индианците умееха да щавят кожата така, че да не се втвърдяват.

Преди всяка стъпка, която правеха във водата, двамата вождове издаваха копията си напред и изпробваха с тях дълбочината и силата на придошлата река. Когато я прекосиха, те се посъветваха нещо на отсрещния бряг. После се върнаха обратно през брода и дадоха на всички заповедта да минат реката през същото място. Опънатите между боровите колове кожени постилки, които конете влачеха след себе си, бяха закачени на такава височина, че да не могат да се измокрят от стигащата до коленете вода. Предпазливо и внимателно водеха жените товарните коне направо през брода, докато момчетата оставиха конете си да полудуват във водата и да се поосвежат. Когато краят на преселническата колона достигна южния бряг на Северна Плата, мъжете, които вървяха начело, се спряха и веднага всички ездачи застанаха на място. Предадено бе нареждане да разтворят шатрите тук, на брега на реката, за настъпващата нощ. Това учуди всички, понеже слънцето грееше още високо на небето, но сигурно имаше сериозно основание да се даде такава нареждане. Никой обаче не беше доловил предупредителен вик на съгледвачите и Харка, който се намираше в средата на колоната, не беше видял да се връща никой

от разпратените следотърсачи. Може би пък той не беше забелязал това поради хълмистата повърхност на южния бряг на реката.

Така или иначе, все щеше да се разбере какво бе накарало вожда да вземе такова решение. Всички се подчиниха мълчаливо на заповедта му. Никакви въпроси, никаква суматоха. Жените потърсиха удобни места край брега за разпъване на шатрите, като съблюдаваха при подреждането им типите на вожда и на Хавандшита да останат посредата.

Харка свика членовете на Ордата на младите кучета и ги отведе до брода, където момчетата можеха да се къпят без никаква опасност. Наистина водата беше ледено студена и това намаляваше малко удоволствието, защото всички бяха много гладни и мръзнеха по-лесно от друг път. Затова и момчетата скоро се върнаха в шатрите.

Харка продължи да се разхожда сам. Заобиколи бивака и се зае да разучи следите. По пътя си срещна Шонка, който тъкмо се връщаше от дежурството си като съгледвач. Харка погледна въпросително момчето. Той предполагаше, че някой от съгледвачите навярно се е върнал незабелязано от другите и е предал на вожда някакво съобщение. Може би Шонка беше този някой?

Момъкът срещна изпитателния поглед на Харка.

— Какво ме зяпаш така? — попита той.

— Няма за какво да те зяпам — отвърна хладно Харка и сведе поглед.

— Добре ще бъде да престанеш да ме зяпаш. Инак би могъл да видиш неща, които няма да ти харесат.

— Аз се старая да държа очите си отворени, за да гледам, и няма значение дали това, което ще видя, ще ми хареса, или не. Важното е, че не ходя по земята заспал.

— За малките кучета е добре да си лягат рано — подигра го Шонка.

— Аз съм Младо куче, но не съм малък.

— Можеш да си лягаш, когато искаш, но ще трябва рано да ставаш.

— Момчетата дакота всякога правят така.

— Ако се успиваш, аз мога занапред да те будя.

— Какво току ми говориш за спане, Шонка? Сега е пладне.

— Ти сам започна.

На Харка този разговор не беше приятен. Той имаше чувството, че Шонка знае повече, отколкото казва, и че това, което Шонка знаеше, не беше нещо добро. Шонка си играеше с желанието на Харка да разбере и Харка си даде сметка, че беше проявил слабост, издавайки това си желание чрез погледа си.

— И така да е, нека аз да съм започнал, но нима ти трябва да повтаряш всичко подир мен? — каза пренебрежително той.

Шонка изпръхтя и продължи нататък, без повече да се интересува от Харка.

Момчето изведнъж се почувствува само и му прилоша като на ранен, изгубил много кръв. Той сам не знаеше какво изпитва човек в такъв случай, но така мислеше. Отдалечи се от мястото, където беше разговарял с Шонка, и се запъти към бащината шатра. По-добре беше никой да не го види, защото той имаше чувството, че е претърпял поражение, макар последната дума да бе негова. Тихо се промъкна през отвора на шатрата и влезе навътре. Тъй като нямаше желание да върши нещо, той се излегна върху една бизонова завивка впери поглед към отвора на върха на шатрата, откъдето излизаше димът. Освен него в шатрата нямаше никой друг. Не мина много време обаче и вътре влезе Уинона. Тя седна до своя по-голям брат, разплете една от дългите си плитки и я сплете наново. Харка я наблюдаваше. Тя почувствува доброжелателния му поглед и от своя страна погледна замислено брат си и най-после каза:

— Шонка и майка му ще се пренесат в нашата шатра. Защото той няма вече баща, а ние нямаме майка, пък за Унчида работата е много — докато аз още не съм пораснала.

— Виж ти. — Харка оправи една гънка на кожената завивка. — Кой ти каза това?

— Унчида. На нея го е казал баща ни. Ти също трябваше да го чуеш, ала те нямаше тук.

— Не съм бил тук?

— Не, не беше тук.

Децата млъкнаха. Всяко се опитваше да отгатне какво мисли и чувствува сега другото.

В основата си всичко беше съвсем естествено и в реда на нещата. Всички хора на племето за зло и за добро трябваше да прекарат заедно суровия живот и всеки помагаше на другия. Естествено съществуваха

лични симпатии и неприязнени чувства, ала те почти нямаха никакво значение за живота на цялото племе. Делата и постъпките се определяха от произхода им и от ежедневната нужда.

Затова Харка не каза нищо повече. Шешока, вдовицата на Белия бизон, който преди беше мирновременен вожд на Мечата орда, се преселваше заедно със сина си в шатрата на Матотаупа, бойния вожд, който беше изгубил жена си от страшното мацаваки на пани. Всичко беше съвсем естествено и в реда на нещата. Никой нямаше да се учуди на това. Всеки боец и всяка жена щяха да одобрят това решение. Шешока не беше особено умна, не беше и хубава като майката на Харка. Ала тя беше работлива и скромна жена. Тя всякога щеше да се подчинява на Матотаупа и Унчида.

Когато стигна в мислите си дотук, Харка каза:

— Ние си имаме Унчида.

Сестричката въздъхна дълбоко.

— Това е вярно. Ние си имаме Унчида.

Харка продължи да размишлява. И така, неговият баща и вожд на дакота поемаше задачата да възпита Шонка като добър боец на Мечата орда. Отсега нататък Шонка щеше да бъде в шатрата като по-възрастен брат на Харка. Всъщност и братята в шатрите изпробваха помежду си смелостта, самообладанието, силите и сръчността си. Харка реши да потисне дълбоко в гърдите си своите чувства, но все пак да докаже на Шонка, че той, Харка, наистина е Младо куче, но в никакъв случай не е малък. Той се огледа в шатрата и си помисли къде да разположи занаят пред постелята си. реши — край входа. Всякога беше добре човек да може да излиза и да влиза колкото е възможно по-незабелязано и по-спокойно.

Чак сега Харка видя, че Уинона плаче безшумно.

— Къде е Харпстена? — попита той, за да накара момичето, което все пак не беше малко момиченце, да заговори и да се разсее. Уинона преглътна.

— Отиде оттатък да помага на Шешока в прибирането.

— Тъй, отишъл е оттатък.

Харка каза това като на себе си и остана на мястото си. Той няма да иде оттатък. Уинона също не беше отишла. Какво му трябваше на Харпстена да се бърка в женските работи? Много по-важно беше например да се разбере защо бивакът се беше разположил посред бял

ден тук, край реката. Вождът сигурно беше получил от съгледвачите някаква новина, за която никой още не говореше. Другояче не можеше да се обясни решението му.

Харка отново излезе от шатрата. Загледа се как Шешока свива шатрата на Белия бизон. Вещите, трофеите, оръжията, завивките, посъдините вече лежах подредени и приготвени да ги пренесат. Харка не искаше да даде да се разбере, че изобщо беше спрял дори за миг вниманието си върху тази гледка. Помисли си къде ли би могъл да намери в момента Четан и се запъти към конете. По време на битката с пани кафявият кон на Четан беше леко ранен като господаря си и понеже Харка добре познаваше Четан, беше убеден, че сега, докато почиваха край реката, приятелят му сигурно се грижи за коня си.

Предположението му беше вярно. Той намери по-възрастния си приятел при кафявия мустанг. Харка се престори, че идва да види собствения си кон и после уж случайно се приближи до Четан. За него поне не беше необходимо да измисля дълги заобиколни въпроси и пак да не получи в края на краищата никакъв отговор.

Четан много лесно можеше да си представи, че Харка иска да разбере защо техните бойци се бяха спрели на бивак посред бял ден. Момъкът седна с подвити крака в тревата като бойците, когато се канеха да запалят съвещателната лула, и Харка веднага последва примера му.

— Ти си водач на Младите кучета, Твърдокаменни Харка Убиецо и а вълци — започна Четан, — и затова ще научиш от моята уста какво се случи и защо нашата колона не продължи пътя си. Причината е следната: нашите съгледвачи отново откриха следа! — Четан пак замълча, за да разпали още повече напрежението, което се четеше в израза на Харка. — Тази следа — продължи след това той — е следа на ранен човек, който куца, а понякога се виждали и следи от кръв. Отпечатъците са били твърде дълбоки, сякаш раненият е носил някаква тежест, товар или човек. Веднъж, почивайки за малко, той е оставил нещо на земята, може и да го е загубил, защото то е било малко и за него не би представлявало трудност да го вземе със себе си. Това е една съвсем малка торбичка, украсена с миди. Подобни миди нашите хора не са виждали никога досега. Това не са обикновените миди за украса. Хората на пани, казва Хавандшита, не притежават такива миди и макар че мидите преминават надлъж и нашир от ръка на

ръка през всички племена на червените мъже, и старият Хавандшита също никога досега не бил виждал подобни миди.

— Значи, те са били притежание на някой бял човек?

— На един човек, който е вървял бос.

— Бос? Нито белите, нито червените мъже ходят боси. И нашите мъже проследили ли са непознатия?

— Да, но много внимателно, защото, макар и да ходи бос, той може да е заклинател и да притежава мацаваки.

— И намерихме ли го?

— Още не. Но тъй като той се придвижва съвсем бавно, нашите съгледвачи сигурно вече са го настигнали. До вечерта и ние тук в бивака ще знаем кой е той и откъде са тези миди.

— И заради тази тайнствена следа ние спряхме тук? — Да.

— Тъй било, значи.

Понеже Четан, изглежда, сметна разговора за — приключен, Харка се изправи. Узнало новината, момчето реши до вечерта да не се мярка повече в бащината типи, а да си намери работа някъде другаде, докато заловят непознатия и го доведат в бивака.

До настъпването на вечерта оставаха още около шест часа. Харка свика Младите кучета и всички насядаха в кръг на брега на реката. Когато кафявокожите момчета се разположиха, Харка им съобщи, че трябва да решат какво още имат да свършат през останалите часове на деня. Нямаха вече голямо желание за игра. Момчетата бяха гладни, някои чувствуваха умора от глад, други бяха загубили бащи и братя в боя. Харка предложи да отидат да ловят риба и всички се съгласиха. Не беше трудно да си доставят въдици, защото край реката растяха достатъчно върбалаци, откъдето момчетата си отрязаха дълги пръчки с ножовете, тъй като реката беше заляла бреговете, те трябваше да нагазят във водата. Трима изтичаха при стадото с конете и донесоха от мустангите с най-дълги опашки дълги косми, от които навързаха конци за въдиците. Десет момчета търсеха стръв — насекоми и червеи.

Когато тези приготовления бяха привършени, Харка и двамата му „заместник-вождове“ избраха местата за риболов и всички ги заеха.

През следващите няколко часа Младите кучета се превърнаха в сериозни, мълчаливи рибари, които умело размахваха въдиците и прехвърляха стръвта над водата. От време на време някоя риба

подскачаше и клъвваше. Бойците и жените, които ги наблюдаваха, се усмихваха одобрително.

Когато слънцето потъна зад далечната планинска верига и вечерният вятър повя над реката и ливадите, бързо стана студено и тъмно. С едно изсвирване Харка свика ордата си. Младите въдичари надойдоха с улова си. Нахвърляха закуп всички риби — и големите, и малките. Не бяха много, но не и малко за късото време, през което момчетата бяха ловили. Обикновено дребната плячка оставаше за онзи, който я беше уловил, но тъй като сега храната беше съвсем малко, момчетата смятаха, че е съвсем естествено вождът да реши как да се разпредели рибата. Харка отиде да потърси баща си.

Видя го още щом се приближи до бивака. Матотаупа, който сам беше отишъл на разузнаване, токущо се бе върнал и бе оставил оръжието си в шатрата, знак, че не ги застрашава никаква близка опасност. Той тъкмо излизаше от своята типи, отправил се нанякъде, и то по посока на реката, навярно с намерение да погледне какво правят младите рибари. Щом Харка му разказа с няколко думи за какво го търси, той веднага тръгна с него, за да види купа риба. Позамисли се, навярно пресмятайки дали всяка шатра ще може да получи по една част, и нареди уловът да се разпредели поравно. Момчетата бяха горди, че погледнаха така сериозно на техния улов, та да го разпределят между всички, както правеха само при голям лов на бизони.

Харка се върна в бащината шатра с две риби. Веднага забеляза, че вътре нещо се беше променило. Подът беше покрит с двойно повече завивки, а в дъното на шатрата бяха подредени повече паници, отколкото досега. В средата проблясваше червеникаво жарта, грижливо покрита с пепел. Триножникът от постелята на Харка стоеше вляво от входа, там, където той сам го беше избутал. Той установи това със задоволство и се послуша да долови тихите шумове в шатрата: шепота между Уинона и Харпстена и между Унчида и Шешока. Унчида млъкна и се приближи до огнището, за да поеме двете риби от Харка. Излезе с тях отвън и ги изчисти, а кучетата започнаха да се карат за малкото изхвърлени вътрешности. После бабата изпече по-голямата риба на шиша и когато в шатрата се разнесе миризмата на печена риба, Шонка също влезе вътре. Двете жени, момичето и трите момчета седнаха край огъня и всеки получи парче риба и малко горски плодове, които Унчида и Шешока бяха извадили

от своите запаси. Когато се нахраниха и прибраха грижливо посъдите настрана, всички, освен Унчида, се отдръпнаха по ъглите. Влезе Матотаупа и майка му опече втората по-малка риба, която той бързо изяде.

В племето дакота нямаше обичай да пращат децата да си лягат. Те трябваше да стават с изгрева на слънцето, и без това през деня се изморяваха достатъчно, та вечер бързаха да се мушнат под завивките. Тъй стана и днес. Жените и децата се настаниха в постелите си. Харка се погрижи на входа да остане малък отвор, през който виждаше част от озарената от лунната светлина ливада чак до отсрещната шатра. Зад шатрата шумолеше реката. Следотърсачите все още не бяха довели в бивака непознатия човек, за чиято следа му беше разказал Четан.

Матотаупа отново излезе от своята типи и Харка го видя да стои един миг навън. Вождът стоеше спокойно, сякаш очакваше някого, с когото се е уговорил от преди. Той беше отпуснал тежестта на тялото си върху десния крак. Левият крак сигурно още го болеше от ръгването с ножа по време на боя. Освен панталоните с гамаша той беше облякъл и кожената си дреха, значи, не очакваше бой. На бой мъжете всякога отиваха голи до кръста. На темето му висяха орловите пера, мушнати под завързаната около главата му змийска кожа. Харка гледаше баща си. Колко едър и як беше той! По-едър от останалите мъже, които също бяха доста високи, нито един не беше по-нисък от един метър и деветдесет сантиметра. Раменете на вожда бяха малко по-широки, ръцете му — Харка знаеше това — по-сръчни и по-мускулести, отколкото на повечето от техните бойци.

Не беше лесно да се намери мъж, който да победи Матотаупа в бой, защото вождът умееше и да се цели добре е лъка, и да хвърля силно копието си. Той беше убил главатаря на пани и неговия най-силен боец. Харка обичаше баща си и се гордееше много с него. Забрави лекия шум от дишането на Шонка и Шешока в дъното на шатрата и заспа. Искаше да спи, за да се събудя със свежи сили, когато следотърсачите най-после щяха да доведат непознатия човек, собственика на странните миди.

Харка спа дълбоко.

Когато се събуди както винаги на развиделяване, вождът още не се беше върнал в шатрата. Харка веднага изскочи навън и изтича към мустангите, за да разбере кои от мъжете не се бяха върнали още с

конете си. Както очакваше, завари там Четан, който навярно беше останал да спи край коне си. Двете момчета се поздравиха, огледаха се в утринната тишина и проследиха с поглед смяната на постовите.

— Ти смяташе — каза след това Харка, — че нашите следотърсачи ще доведат чуждия боец още през нощта в бивака ни. Но те не успяха да го сторят.

— Ъглите на устните на Четан потрепнаха леко.

— Те не успяха да го сторят. Защото не са могли.

— Кой ги е спрял да го сторят?

— Ама че умно питаш! Че кой ли пък може да ги е спрял?

— Пани?

— Точно те. Те са ни отнели непознатия човек.

— Видели ли са нашите хора това?

— Видели са следите.

— И сега?

— Група от хората на пани лагеруват южно от нашия бивак. Без жени и деца. Те танцуват танца на бизоните. — Четан се накашля.

— И ако бизоните дойдат?

— Ще се борим с пани за правото да ловуваме.

— Хау.

С утрото, в ранните часове на което Харка и Четан водеха този разговор, се заредиха тежки дни за Мечата орда. Част от мъжете ходеха на смени да търсят следи, другите Хавандшита викаше последователно да се включват в „танца на бизоните“, който трябваше да призове бизоновите стада да насочат пътя си към тези места. Включваните наново и наново в танца се събираха на поляната пред шатрите на вожда и на заклинателя, украсени с плякосаните бизонови рога, и се движеха, тъпчейки в кръг, като пееха непрекъснато:

„Добри духове, пратете ни бизони, бизони, бизони, бизони, бизони, бизони ни пратете, добри духове!“

Танцът беше уморителен. Монотонният, непрекъснато повтарящ се припев се набиваше в мозъците на слушателите, така че те не можеха да мислят за нищо друго освен за „бизони, бизони, бизони!“, докато гладните им стомаси къркореха същата мелодия. Въздухът наоколо сякаш крещеше „бизони!“, реката бълбукаше шумно същата песен.

Това продължи един ден, една нощ и още един ден. Танцьорите и съгледвачите, и жените, и децата изгладняваха все повече и жените започнаха да ловят кучета от стадото, за да ги колят. За хората на дакота месото на угоени кучета беше добра гощавка, но сега никое куче не беше угоено, всички бяха слаби и жилави. Кучетата също станаха недоверчиви и много от тях избягаха, за да търсят сами плячка сред прерията, като предпочитаха да не рискуват живота си заради жалките остатъци, които получаваха от шатрите.

„Добри духове, пратете ни бизони, бизони, бизони, бизони, бизони, бизони ни пратете, добри духове!“

Когато напевът на танцьорите се носеше вече пети ден над поляната сред бивака и шатрите бяха пропити от него, а стомасите получаваха за смилане само жилаво кучешко месо и кучетата, доколкото още бяха останали живи, бяха избягали почти всички, обитателите на бивака гледаха тъжно в припадащата вечер и над мръсните води на реката, от която децата поне всеки ден все още донасяха със своите въдици по няколко риби. Следотърсачите отникъде не съобщаваха за така чаканите бизоновии стада; пеенето и танцуването през дългите дни и нощи не беше дало още резултат, но беше изхабило доста сили. Хавандшита, заклинателят, вече не се вестяваше пред хората. Седеше в затворената си шатра и „разговаряше с духовете“!

Какво да се прави? Дори Младите кучета се съвещаваха помежду си. През зимата бизоните пасяха на юг, през пролетта отново се изтегляха на север. Те трябваше да дойдат, нали всяка година досега бяха идвали! Но стадата не идваха. Бяха се изтеглили на юг, всички разбираха това. Всички си спомняха за големия есенен лов, който беше донесъл добра плячка на Мечата орда. Но сега зимата беше вече минала, месото беше изядено, а бизоните не се връщаха. Пани също чакаха бизоните, ала стадата не идваха.

„Добри духове, пратете ни бизони ...“

Инак ще трябва да измрем от глад, мислеше си всеки. Ала никой не го споменаваше в песента си. Да тръгнат на юг подир бизоните, щеше да бъде истинско самоубийство. Защото на юг беше разположен военният лагер на пани, а те също пееха:

„... пратете ни бизони, бизони, бизони ...“

Харка добре виждаше, че баща му не само слабееше като всички останали от племето, но бе станал и по-сериозен, говореше още по-малко от друг път, а накрая съвсем помрачня. Той вече почти не си даваше почивка. Отново и отново се включваше в редиците на танцуващите, за да издига своя зов към Великия дух като вожд, като първенец, като носител на бизоновата украса с рога и бяла хермелинова кожа, като най-добрия и най-заслужилия ловец на племето, мощният му глас кълтеше над всички останали:

„... пратете ни бизони, бизони, бизони ...“

Ала бизоните не идваха.

Запасите, с които разполагаха членовете на Мечата орда, се разпределяха най-строго. Сега децата от ранно утро до късна вечер обикаляха със своите въдици ту по течението на реката нагоре, ту по течението надолу, за да донесат поне риба в шатрите. Ако бизоните не дойдеха скоро, трябваше да се предприеме някаква отчаяна стъпка. Често, докато стоеше мълчаливо с въдицата в ръка на брега, или нагазил във водата, Харка вдигаше поглед на запад към планините. Там сигурно имаше гори, а в горите сигурно имаше дивеч. Може би вече беше необходимо да се изкачат нагоре по течението на реката към планините, които никой не познаваше и в които навярно живееха чужди и неприятелски племена, както в южните прерии. Ала ако щяха да се изтеглят в планините и горите, те можеха да си останат и в Черните хълмове, пък и дребният дивеч никога не можеше да изхранва дълго едно ловджийско племе.

„Бизони, бизони, бизони ...“

През един от тези дни Харка лежеше на едно малко възвишение, скрит в тревата, без да чува шумовете на летящите край него насекоми, вперил поглед на юг със същото силно напрежение, което беше обхванало всички в бивака. Той чакаше приятелят му Четан да се върне от разузнавателния си обход. Обикновено не пращаха младежите, които още не бяха приети в редиците на бойците, като съгледвачи срещу врага, ала в бивака бяха останали твърде малко мъже и затова и момчетата трябваше отрано да се наемат с опасни задачи. През тези тревожни дни Харка се привързваше все повече към своя по-възрастен приятел, който беше за него пример и в същото време най-сигурният и добър източник на сведения. Слънцето залязваше. Песента на бизоните се носеше безспир над голата, безжалостно гола и

безжизнена прерия. Бученето на реката се усили, снежните води се свличаха бурно от планините и водата се покачваше.

Харка знаеше всичко това и все пак не мислеше за него. Той очакваше Четан и мислеше само дали приятелят му ще донесе някакви новини.

Когато слабият момък се върна през първия, осветен от звездите нощен час, той се спря за малко при Харка, както се бяха уговорили. Харка веднага забеляза, че в движенията на Четан имаше нещо припряно, което, означаваше повече от обикновена забързаност.

— Ти си още момче — промълви момъкът на Харка, — ала трябва да го знаещ: мъжете на пани не пеят вече песента на бизоните. Те имат месо.

Харка сам не знаеше какво почувствува при тези думи; сякаш се изплаши.

— На лов ли са били?

— Не са били на лов, ала имат месо. Сега Харка наистина се изплаши.

— Как?

— Те накладоха огън и пекат. Старата антилопа изтича преди мен и сигурно вече е в шатрата на баща ти, за да му съобщи всичко.

Старата антилопа беше най-бързият бегач на племето. И баща му, и дядо му са били най-бързите мъже на своето време, а Старата антилопа вече имаше измежду тримата си синове един на име Младата антилопа, който въпреки петте си години тичаше по-бързо от седемгодишните момчета на племето. Естествено беше Старата антилопа да е стигнал в селото преди Четан и по този начин Матотаупа, вождът на племето, беше научил новината преди сина си Харка.

— Четан... кой е дал месото на хората на пани?

— Тайна.

— Великата тайна?

— Не знам.

— Бизоново месо?

— Бизоново месо.

За първи път през всичките тези дни на гладуване Харка почувствува истинска слабост. Бизоново месо! Убийците на неговата майка ядяха бизоново месо, апетитни печени филета, мозък, дробчета!

Те кусаха възвръщащата силите, насищаща месна супа — те, убийците! ...

— Четан, как мислиш? Ще се бият ли нашите мъже? Колко бойци имат пани?

— Почти стотина.

— Стотина.

— Стотина! Това означаваше три пъти повече от техните.

Четан не искаше да се бави повече. Трябваше да отиде в бивака, за да докладва. Харка изтича заедно с него в бащината типи.

Матотаупа беше накарал да запалят огъня в огнището наред шатрата и пробягващите светлини на огъня озаряваха сега неговото лице и Летния дъжд. От червеникавия отблясък сенките изглеждаха още почерни. Харка се примъкна в дъното на шатрата при Унчида, Шешока и децата, към които сега се числеше и Шонка. Той изслуша съобщението на Четан, което отново го възбуди силно, и наблюдаваше лицата на двамата вождове, които седяха един срещу друг край огъня и гледаха мълчаливо. Харка долавяше, че двамата мъже са достатъчно отчаяни и измъчени и биха влезли в бой за храна, ако е необходимо дори и срещу превишаващия ги неприятел.

Но откъде бяха взели пани месо, те явно също не знаеха. Бяха разбрали само от съгледвачите, че в бивака на пани дошли част от техните бойци, и то от юг, те им донесли месо, увито на пакети от бизонова кожа.

— Мъжете на Мечата орда ще имат съвет — каза Матотаупа и това означаваше, че за тази вечер нямаше да се решава нищо друго. Защото общ съвет можеше да се насрочи само за идващото утро.

Харка се мушна като жените и останалите деца в постелята си, ала не можа да се успокои. Сега да имаше едно мацаваки, той щеше да хвърли в ужас през нощта стоте въоръжени с лъкове и стрели пани, той сам! Едно мацаваки! Все по-дълбоко се загнездваше в него желанието и той не можеше вече да се освободи от тази мисъл.

Не можеше да стои повече в шатрата. И без това постелята му беше до изхода, така че никой освен Унчида не забеляза как Харка се измъкна навън.

Отначало момчето не отиде много надалеко. Направи само няколко крачки до шатрата на заклинателя и се спря пред нея. На един дълъг прът пред Заклинателската типи, сред тайнствени маски и

изсушени животински кожи се полюшваше мацаваки, което беше убило майката на Харка и което Харка беше взел плячка и после бе принесъл в жертва. Той нямаше право да си го вземе. Дори не биваше подобна мисъл да му мине през ума. Харка стоеше и гледаше втренчено полюляващото се мацаваки.

После изтича от бивака навън, за да сложи в ред мислите си сред мрака и самотата. Прекоси брода на реката под погледите на съгледвачите и навлезе с мокри и студени крака на север в прерията. Там не бяха изпратени постови, тъй като смятаха, че е достатъчно да наблюдават широката река откъм южния бряг. Никой не извика на Харка да се върне назад. Постовите знаеха, че синът на вождата действа всякога смело и същевременно разумно. Така момчето можеше само да определи пътя си.

Въоръжен със своя нож, Харка се придвижваше нагоре по течението на реката. Около него цареше пълна тишина. Над целия бивак и околността му беше легнало мълчание, откакто с настъпването на нощта мъжете бяха прекъснали безрезултатния танц на бизоните. Само реката пееше своята монотонна песен, прекъсвана от време на време от по-силния плисък на водата.

Когато нощният вятър изсуши кожата на Харка, той си потърси местенце за почивка, наблюдение и размишление. Скри се много добре в тревата, дори си приготви шапка от треви, за да може да вдига главата си незабелязано, и после реши да прекара нощта сам. Тъй като трябваше да бъде много внимателен сред пустошта, той беше принуден да мисли за друго, а не за своето мацаваки, пък и сам искаше да насочи мислите си другаде. Бореше се храбро срещу глада и умората. Искаше да постави сам себе си на изпитание, за да види доколко умее да се владее.

Ако се съдеше по звездите, вече приближаваше полунощ. Неочаквано Харка забеляза нещо, което му направи впечатление. На север от него на една ниска поляна няколко високи треви се раздвижиха срещу вятъра. Причината за това можеше да бъде само някое животно или човек. Харка обаче не беше дочул никакво шумолене. Живото същество трябва да беше много похватно и да се придвижва съвсем леко. Момчето насочи напрегнато поглед. Не можа обаче да види нищо повече. Затова предположи, че живото същество

все още стои зад тревите. Може би някое животно беше построило там жилището си. А може би някой човек се беше спрял там.

Какво да предприеме?

Харка често беше ходил с баща си на лов и се беше научил на търпение. Зачака. Повдигна малко глава, за да може да вижда понапред, но стори всичко така бавно и така внимателно, че издигането на венеца от треви на главата му едва можеше да се забележи сред останалата трева, И тогава той леко потрепера от изненада. Близо зад стръковете трева, които се бяха раздвижили съмнително, забеляза човешки крак, малък крак, като на момче, обърнат така, сякаш момчето лежеше по корем на земята, с глава, скрита зад туфата високи треви.

Нима някое от Младите кучета се беше осмелило да дойде дотук, за да поиграе на война с вожда на Ордата и да го надхитри? Тогава той скоро щеше да разбере, че Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци лесно може да се справи с него. Пани не можеше да бъде, защото, макар индианските момчета да се ползуваха с голяма свобода, все пак не можеха да си позволят да се приближават дотолкова до неприятелски бивак.

Харка реши да не привлича вниманието на постовите, а да действа сам. Реши да заобиколи и да изненада непознатото момче. Предстоящото приключение го възбуждаше силно.

Изтегли се, както го бяха учили, безшумно като змия в ниската падина зад високата полянка. Когато предположи, че се е измъкнал от зрителното поле на непознатото момче, той започна да се движи по-бързо и внимаваше само да не предизвика шум. Да се придвижваш безшумно в прерията, не беше трудно, беше много по-лесно, отколкото в гората, защото тук по земята нямаше изсъхнали клони и шума. За всеки случай Харка направи голям завой и след това се насочи от север към мястото, където беше видял крака на момчето. Колкото повече се приближаваше, толкова по-предпазлив ставаше.

И ето най-после! Той забеляза търсения. Момчето лежеше проснато по корем, с изпънати назад крака. Лежеше с лице към земята, сякаш беше заспало. Може би това беше хитрост? Може би непознатото момче все пак беше забелязало Харка и преструвайки се на заспало, искаше да го привлече, за да скочи след това неочаквано върху него и да го нападне? Харка трябваше да внимава. Най-

сигурната мярка обаче му се стори нападението. Трябваше да действува бързо.

Подобно на дива котка той се хвърли с един дълъг скок върху гърба на момчето, сграби го с лявата ръка за гушата, а с дясната вдигна ножа си за нападение.

— Кой си ти? Казвай!

Вместо отговор се разнесе само неясен звук и тялото на непознатото момче се раздвижи малко, ала без да окаже особена съпротива. Харка спечели време, за да огледа по-отблизо непознатия. Момчето носеше къси панталони и овехтяла риза. Косите му бяха много странни. Такива къдрави коси Харка досега никога не беше виждал. Доколкото можеше да се различи под лунната светлина, кожата му изглеждаше тъмна. Несъзнателно малкият дакота си спомни за странната находка, за онази малка торбичка с непознатите миди. Може би къдрокосото момче и мидите имаха нещо общо.

Харка се опираше здраво на лявото си коляно в земята, а с дясното натискаше в кръста лежащото по корем момче. Той сам не беше наясно какво трябва да прави сега. Не искаше да убие момчето, ако това не беше необходимо. В положението, в което се намираше Мечата орда, изглежда, най-разумно беше да се заловят пленници, които да разкажат какво става в неприятелския лагер. Ала Харка не искаше и да изпусне предимството, което имаше над момчето. Не беше толкова проста работа да постъпиш правилно.

Къдрокосото момче беше много слабо, само кожа и кости. Затова Харка поразхлаби малко ръката си на гърлото му и попита:

— Предаваш ли се? — Отново последва само някакъв неразбираем звук, а после непознатото момче отпусна съвсем безсилно тялото и крайниците си. Това беше знак за предаване или пък хитрост. Харка се реши да провери. Стиснал здраво в пестник двуострия си нож, готов всеки миг да нанесе удар, той отпусна гърлото на лежащия под него и скочи на крака. Беше се убедил, че другият няма никакво оръжие.

— Обърни се и седни! — заповяда той и когато другият сякаш все още продължаваше да не разбира, Харка взе ножа между зъбите си, измъкна бързо празната кания с кожената връв през главата си и когато другият все още стоеше неподвижно, той сграби бързо ръцете му и ги

завърза с кожената връв на гърба. Момчето не оказа никаква съпротива.

Това го раздразни силно, защото той предпочиташе да победи един смел противник, отколкото някой, който се предава без съпротива. С едно леко подигравателно подритване той даде на другия да разбере какво мисли за него. После предупреди постовите с късо, трикратно койотско джавкане. Харка умееше много добре да подражава лая на койотите, толкова добре, че миг след това няколко кучета изляха откъм бивака. В тишината на прерийната нощ всеки шум се носеше надалече. Харка чакаше. Предположи, че някой от постовите на отгатышния бряг на реката ще дойде при него.

Не се беше излъгал. Неочаквано Старата антилопа изникна пред него като из земята. Харка му разказа накъсо какво се беше случило.

Старата антилопа разглеждаше завързаното момче, маже би и той беше изненадан. След като поразмисли малко, прехвърли пленника през раменете си и побягна с него, ниско приведен, с широки разкрачи към реката. Харка затича подир него. Щом двамата достигнаха брега и вече се намираха под закрилата на оръжията на съгледвачите дакота, те забавиха ход. Най-после спокойно пребродиха заедно реката.

На южния бряг ги очакваше вече Матотаупа заедно с неколцина бойци. Всички те съпроводиха групата до шатрата на вождя и влязоха вътре. Унчида, Шешока и Шонка бяха станали. Шешока подтъкна жарта в огнището, а Антилопата свали плененото момче от раменете си и го постави на земята така, че светлината от огъня да пада върху него. Непознатото момче стоеше с широко отворени очи и гледаше сериозно и неотстъпно бойците. Очите му бяха големи и черни, кожата — тъмна.

Матотаупа пристъпи към него.

— Кой си ти?

— Момчето отвърна нещо, което никой не разбра.

— Кожа и боя! — каза вождът на Унчида и когато тя му ги донесе, Матотаупа отвърза ръцете на плененото момче и го сложи да седне.

Сам той седна до детето и му показа как се рисуват с боята рисунки върху кожата. Момчето го погледа, после нетърпеливо започна да рисува. Вождът наблюдаваше внимателно рисунките на непознатото дете върху кожата и Харка, който добре познаваше баща

си, разбра по израза на вожда, че е доволен. Къдрокосото и чернокожо момче с вехтите дрехи сигурно беше особено умно и сърчно, щом като съумя толкова бързо да спечели задоволството на вожда. Харка пое дълбоко дъх, Може би все пак беше довел полезен пленник.

Изминаха два дълги часа, докато момчето изрисува старателно всичко, което искаше да каже. То често се замисляше с какви картини да се изрази по-ясно и по-накъсо.

Матотаупа навярно беше разбрал още по време на рисуването какво означава това образно писмо. Сега той подаде изрисувания свитък кожа на Хавандшита, който дълго го разглежда, за да го предаде след това безмълвно на Летния дъжд. Той също разгледа всичко внимателно и най-после върна кожата на Матотаупа.

Напрежението на Харка достигна връхната си точка. Той предположи, че сега мъжете щяха да почнат да се съветват по онова, което бяха научили от непознатото дете.

— Матотаупа ще говори пръв — каза заклинателят.

— Хау — отвърна бойният вожд. — Говорещата кожа ни дава много новини. Бащата на това момче, което моят син Харка залови, бил докаран от една далечна страна през морето и трябвало да работи за белите мъже. Те често го биели. Така ли е?

— Хавандшита и Летния дъжд потвърдиха. Харка присви устни. Той не можеше да разбере как един мъж би се оставил да го бият.

Матотаупа продължи:

— Белите мъже в нашата страна са се разделили на две големи племена — северно племе и южно племе. Те изровили от земята бойната секира на дедите си и водели жесток бой помежду си дълги лета наред. Южното племе принуждава черни мъже, жени и деца, докарани през морето от далечна страна, да работят за него под ударите на камшика. Северното племе иска да попречи на това.

— Тогава, значи, хората на северното племе са справедливи? — попита Летния дъжд.

Матотаупа поклати глава.

— Не мога още да кажа това. Северното племе си е наумило някаква тайна, която аз не мога да прозра. То иска да прокара път през прерията, южно от Конския поток, край който ние смятаме да разпънем нашите шатри и ще пусне да се движи по този път едно тайнствено чудовище.

— Уф, да, и аз така го разчетох по кожата. Може би чудовището вече е дошло и е изяло нашите бизони.

Матотаупа разгледа още веднъж внимателно кожата.

— Чудовището не е изяло бизоните, ала аз мисля, че то ги е избило. Пани са получили част от месото на бизоните, които чудовището е убило.

След това обяснение, което вождът прочете от „говорещата“ кожа, мъжете дълго не казаха нищо. Щом северното племе на белите мъже изпраца такива чудовища, които избиват бизоновите стада, то това е някакво ужасяващо, едва ли не непонятно нещастие за обитателите на прерията.

Най-после гласът на Матотаупа извади мъжете, жените и децата в шатрата от мълчаливото им вцепенение:

— Мъжете на Мечата орда ще разберат какво трябва да сторят. Ние ще отнемем на пани месото, ще опънем лъковете си и нашите стрели ще убият чудовището на северното племе на белите. Аз казах, хау!

Вцепенението на присъстващите се превърна в обуздана възбуда. Борбата, която сигурно им предстоеше да поведат сега, не беше по сърце на мъжете. Те наистина се бяха чувствували обладани от дръзко желание за борба през огрените от слънцето есенни дни, след богатите на плячка ловувания, ала тогава бойците бяха сити и нищо не им се струваше по-желано, отколкото да изпробват силите си и да покажат на старите си врагове своето надмощие. В такива мигове те се надяваха, че заклинателят и бойният вожд ще дадат съгласието си за всякакво дръзко нападение. Сега обаче мъжете бяха гладни, краката и ръцете им бяха изнемощели, бойните им редици бяха оредели, а неприятелят беше три пъти по-многоброен. Чудовището на северното племе на белите мъже беше тайнствено и затова предизвикваше страх, пък и кой ли знае дали то изобщо можеше да бъде наранено със стрели? Въпреки всичко обаче трябваше да се предприеме нещо.

Загрижени, Летния дъжд и Хавандшита дадоха мнение на другия ден да се свика всеобщ съвет.

— Ние ще изпушим съвещателната лула — заговори Матотаупа. — А сега, след като чухте най-важното, искам да ви разкажа и помаловажното, което е изрисувано върху говорещата кожа. Това момче има баща, който е работил при белите мъже на южното племе. Той

избягал заедно с детето си и тъй като не успял да стигне до северното племе, скрил се в прерията. Тогава обаче отново го заловили бели мъже, от тези, които строят пътя за чудовището. Вярно е, че те също са от северното племе, ала когато са далеч от него и самотни в прерията, те могат да вършат каквото им харесва. Заловили бащата на това дете и го принудили да им прислужва, както индианските жени прислужват на бойците. Затова той отново избягал заедно с детето си, ала белите мъже го открили и стреляли подире му със своите мацаваки. Харка се сепна. Мацаваки! Тази дума сякаш го преряза.

— Белите мъже ранили бащата на това момче, но той могъл да избяга — продължи разказа си Матотаупа. — Потърсил закрила при червените мъже и попаднал в ръцете на пани. Пани са братя на белите мъже, които строят пътя за чудовището, и затова за трети път хванали в плен бащата на това момче. Сега той лежи окован и пани искат да го предадат на белите мъже срещу още месо. Детето се промъкнало през нощта при окования си баща. Той му казал да дойде при нас и да ни разкаже всичко това. Така е.

— Така е — каза Хавандшита.

— Така е — каза и Летния дъжд.

— Ние би трябвало да освободим бащата на детето! — допълни Матотаупа. — И това ще обсъдим утре.

Хавандшита и Летния дъжд се съгласиха и тъй като всичко съществено беше вече уговорено, те се сбогуваха.

Матотаупа предаде къдрокосото, примряло от глад момче на жените и Унчида и Шешока му дадоха да се нахрани от последните им оскъдни запаси. Когато то се нахрани, Харка го хвана за ръка и го отведе до своята постеля, за да се мушне заедно с него под завивките и да затопли зъзнещото от преумора момче с тялото си. Харка се гордееше, че беше заловил смел и умен пленник. Той искаше да го научи езика на дакота и да го спечели за Ордата на младите кучета.

Последната мисъл на Харка, преди да го обори сънят, все пак беше: белите мъже на северното племе, които искат да построят пътя за избиващото бизоновите стада чудовище, имат мацаваки! Имат мацаваки!

После умореното момче заспа заедно с непознатото дете. Тази нощ обаче беше изпълнена със сънища и на Харка непрекъснато се присънваха чудовището в ужасен вид и хората с мацаваки, които

прокарваха пътя за чудовището в прерията, път, подобен на бизоновите пътища, утъпквани всяка година от хиляди, хиляди копита. Други пътища Харка не познаваше.

Ала по време на съня го измъчваше въпросът защо, ли пък чудовището имаше нужда от собствен път по тези ливади, по които всеки кон можеше да се носи безпрепятствено. Харка сънуваше, че някакъв огромен заклинател го пита за това и че той ще трябва да умре, ако не може да отговори на въпроса.

Момчето се събуди окъпано в пот.

Забеляза, че непознатото момче до него също не спеше вече. Двамата не можеха да си говорят, ала се притиснаха по-близо един до друг, сякаш искаха взаимно да си вдъхнат спокойствие, и те почувствуваха някаква благотворна струя да се влива в нервите им и потънаха в полусън, без сънища, който подействува и на двамата освежително.

Заедно с първите утринни лъчи, чиито блясък проникна и в шатрата, момчетата се събудиха и отметнаха завивките. Харка хвана непознатото момче отново за ръка и изтича заедно с него на реката.

Там вече бяха се събрали група Млади кучета, десетина или дванадесет... ето че станаха четиринадесет. Прииждаха все нови и нови, чули за идването на Харка и новия му приятел, и не след дълго всичките тридесет и едно момчета се събраха. Това бяха най-пъргавите и най-яките, а също така и най-сръчните и най-умните между девет и дванадесетгодишна възраст. Харпстена например беше приет в Ордата, задето умееше да се цели много добре.

Харка представи новия си другар:

— Това е Къдрокосия Чернокож. Той е мой брат и живее в моята шатра. Ловните райони на неговото племе са далеч, много далеч оттук, оттатък голямата река. Белите разбойници и Дългите ножове хванали баща му и го отвлекли и сега той стои окован в бивака на пани! Младите кучета нададоха вик на погнуса срещу хората на пани, които бяха близки с белите разбойници.

— Къдрокосия Чернокож обаче е смело момче! — продължи Харка. — Той избягал при нас и ни разказа за своя баща. Бойците на Мечата орда ще спасят бащата на Къдрокосия!

— Хау, хау, хау! — извикаха момчетата, застанали в кръг около тях.

После някой попита:

— Може ли Къдрокосия да плува?

— Разбира се! — отвърна Харка, макар че не знаеше това.

Но той не можеше да си представи, че едно момче не би могло да плува. Кимна на Къдрокосия да го последва, скочи във водата и започна да плува надолу по течението, замахвайки силно с ръце.

Къдрокосия скочи веднага подир него и заплува, но той не плуваше като Харка, а правеше съвсем други движения, каквито момчетата никога досега не бяха виждали. Те го наблюдаваха учудено.

— Като жаба, като жаба плува!

— Но вижте, бързо се предвижва!

— Хайде и ние да опитаме дали можем да плуваме така!

Момчетата се развеселиха. Не можеха да свикнат да се предвижват по новия начин във водата. Неколцина потопиха носове в реката, започнаха да плюят и да се смеят, други нарочно правеха смешни движения, после потъваха, сякаш щяха да се удавят. Всички бяха много доволни.

Харка достигна до една плитчина в реката, стъпи на дъното и внимателно загледа как Къдрокосия се приближава с плуване към него.

Момчето също опря крака в пясъчното дъно и запристъпва към Харка. Харка даде на непознатото момче да разбере чрез жестове, че двамата трябва да се научат взаимно: Къдрокосия да плува с широк замах на ръцете като Харка, в Харка от своя страна да плува като Къдрокосия. След няколко несполучливи опита всичко тръгна добре.

Щом усетиха студ, момчетата излязоха от водата, натъркаха се силно с меча мас и изтичаха към шатрите. Харка отново поведе Къдрокосия със себе си. Непознатото момче явно се чувствуваше много добре с Харка и сред Младите кучета. Сега то се усмихна за първи път и как хубаво се усмихваше! Черните му очи блестяха. Харка забеляза, че очите на момчето са много по-големи, отколкото на момчетата дакота. Чернокожото момче не беше живяло досега в прериите, където хората трябва да пазят непрекъснато очите си от вятъра, пясъка и палецото слънце и почти всякога ги прикриваха с клепачите, та да остане само една тънка рязка.

Децата — Къдрокосия, Харпстена, Уинона — получиха от Унчида сушени горски плодове за закуска. Харка гордо отказа да хапне нещо, нали беше заявил вече, че ще яде като мъжете само вечер! Той

започна да се облича, обу панталоните си с гамаша, които захвана за колана, и в същото време забеляза как Къдрокосия пое късите си панталони и извехтялата ризка. Харка се приближи до него и опипа плата, от който бяха ушити тези грозни дрехи. Учуди се, защото не беше виждал никога досега тъкано платно.

Откъм дъното на шатрата се приближи Шонка. Той заразглежда вехтите дрехи на непознатия с презрителен поглед. Харка видя този поглед и остана за миг като прикован. После бързо поиска от Унчида, която веднага го разбра, празничните си дрехи — везаните мокасина, легините и дрехата — и ги подаде на непознатото момче. Когато къдрокосото дете го загледа недоумяващо, Харка остави нещата настрана, съблече момчето и после му подаде новите дрехи, като му посочи, че трябва да ги облече. Сега чужденчето разбра, подчини се и мълчаливо започна да се разглежда. В празничните дрехи на Харка то изглеждаше едро въпреки мършавостта си, беше високо почти колкото Харка и навярно на същата възраст. Каза нещо, което Харка не можа да разбере, ала в израза на лицето му имаше толкова много щастие и благодарност, че Харка бе обзет от нова радост.

Междувременно Шонка беше напуснал шатрата. Шешока изглеждаше натъжена.

Харка отведе отново своя нов приятел край реката и веднага Ордата на младите кучета се озова при тях. Харка обаче нямаше намерение да се къпят отново, а се запъти към едно място малко по-нагоре на брега на реката, където имаше много мокър пясък, необрасъл с трева. Сега на него му се струваше много по-важен от всяка игра въпросът как Мечата орда би могла да освободи бащата на Къдрокосия. Днес мъжете щяха да се съветват по това. Съветът им сигурно щеше да трае часове и Младите кучета можеха спокойно да използват това време и сами да обмислят въпроса!

Харка обясни на заобиколилите го Млади кучета, че сега те ще се заемат с обсъждането на плана за освобождаването на бащата на Къдрокосия, както щяха да постъпят и бойците на своя съвет, и членовете на Ордата бяха съгласни. Те веднага поискаха да разпитат непознатото момче за всичко, преди да го извикат на съвета на мъжете, за да даде там нови и по-точни сведения.

— Ние разговаряме помежду си с рисунки! — съобщи Харка. — Тук, върху мокрия пясък, може да се рисува добре и в същото време

лесно можем да изтриваме всяка рисунка, която не ни трябва повече!

Харка подстри една пръчка, нарисува върху пясъка група шатри, един мъж с гол череп и скалпов кичур коса на върха на главата — значи пани, — после втори човек, който приличаше на къдрокосото момче и чиито ръце бяха завързани. След това той посочи с пръчката човека и шатрите, сякаш питаше.

Чужденчето разбра. То взе пръчката от Харка, заличи чертите, които означаваха оковите на ръцете, и нарисува други окови на краката, с които да могат да се правят само малки стъпки, подреди шатрите на рисунката малко по-различно и после даде на Харка да разбере чрез чертички и точки в коя от нарисуваните върху пясъка шатри се намира пленникът. Освен това непознатото момче нарисува върху рисунката къде са разположени постовите на племето на пани около бивака. Това беше важно сведение за Мечата орда!

Двете момчета се бяха задълбочили така много в рисуването, че не забелязаха как освен Младите кучета около тях бяха застанали и неколцина бойци, а накрая дори и самият вожд. Когато видяха Матотаупа, двете деца се отдръпнаха смутено назад.

Вождът се беше приготвил вече за предвидения Общ съвет. Носеше богато извезаната си дреха и беше сложил на главата си короната от орлови пера с дълъг орлов шлейф. Усмивваше се.

— Е — каза той на Харка, — знаем ли къде се намира бащата на нашия малък черен син? Как можем да освободим бащата? Какво би ни посъветвал Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци?

Бузите на Харка пламнаха от смущение. Трудно беше да се отговори на този въпрос. Толкова много хора чакаха да чуят какво ще каже той, и Харка не искаше да изрече нещо глупаво, та после да го укорят. Замисли се и накара къдрокосия си приятел да му нарисува преди това пътя, по който той беше избягал. Постовите на пани явно не бяха обръщали много внимание на детето. Освен това те били разположени на запад според сведенията на детето много по-нарядко около лагера.

— Ние не бива да спасим бащата на моя черен брат чрез сила, а тайно и чрез хитрост — заговори най-после Харка.

— Смята ли Харка, че мъжете на Мечата орда се страхуват от нов открит бой с бойците на пани?

— Не! — отвърна веднага момчето. — Но преди да се хвърлим в бой, ние би трябвало да научим колкото се може повече за нашите врагове и преди още да започне боят, трябва да сме освободили бащата на Къдрокосия. Защото щом започне бой, пани най-напред ще убият своя пленник. Това ние трябва да предотвратим. Затова моят съвет е да прибягнем към хитрост.

— Добре! — Вождът беше доволен. — И към каква хитрост ни съветваш да прибягнем?

Харка избягна умело отговора.

— Единственият от нас, който познава точно лагера на пани и е бил в техните шатри, е моят брат Къдрокосия Чернокож. Значи, добре е да говори първо той и да ни даде съвет как бихме могли да освободим баща му тайно!

Матотаупа се усмихна.

— Значи, ти прехвърляш въпроса ми към другото.

Нека говори Къдрокосия Чернокож!

Не беше трудно да се изясни въпросът на непознатото момче. Харка издърпа напред две Млади кучета; едното трябваше да представлява пленения и ранен баща, а другото — неприятеля пани.

Къдрокосия Чернокож веднага разбра, ала след това замислено поклати глава и раздвижи големите си тъмни очи.

— Хайде говори! — подкани го Харка.

Чернокожия нарисова баща си върху пясъка а до него един кръст. Такъв кръст означаваше „да се направи замяна“, това разбираха и хората на дакота.

— Да се размени — каза Харка, — но срещу какво? Месо ние нямаме.

Къдрокосия Чернокож изглеждаше силно смутен. Непрекъснато поглеждаше към Харка, сякаш той можеше да отгатне мислите, които момчето не искаше да изрече.

— Какво ме гледаш? — попита синът на вожда новия си другар. — Всичко, каквото притежавам, аз с удовол ствие бих дал, за да спася баща ти. Но аз не притежавам кой знае колко неща. — Той разтвори ръце.

Къдрокосия Чернокож сякаш разбра този жест. Все още смутен, ала решителен, той пристъпи към Харка, бръкна в торбичката на колана му и извади отвътре малък предмет, с който Харка си бе

поиграл малко сутринта при изгрев слънце, а след това, като се обличаха, го мушна в торбичката. Беше блестящото като слънце речно камъче, което Харка намери край реката при Черните хълмове.

Къдрокосия Чернокож го нарисува като „точка“ върху пясъка, тоест разменно средство за баща му, и при това държеше необикновеното камъче с два пръста нагоре. Той продължаваше да рисува с острата пръчка, странното камъче щяло да премине от ръцете на пани на юг по пътя на чудовището и срещу него пани можели да получат оттам месо. Затова камъчето сигурно е много ценно за тях, достатъчно ценно, за да отстъпят срещу него един ранен пленник.

Харка беше следил внимателно рисунките на Къдрокосия Чернокож от начало до край, ала сега изведнъж забеляза как видът на баща му се промени. Вождът неочаквано сбърчи вежди, цялото му тяло се изопна.

И тогава се случи ужасното...

Матотаупа грабна зрънцето злато от пръстите на непознатото момче и го запокити пред очите на всички с необуздано вълнение в реката.

— Махайте го, махайте, махайте! — изкрещя той. — Това е лош камък, камък на лошите духове, и той ще привлече белите врагове и тяхното чудовище в нашата страна! Дано водата го размие, дано никога повече той не излезе на бял свят! Аз казах, хау!

Всички бяха силно изплашени, Харка също. — Откъде имаше ти този камък? — попита го бащата, ала миг след това пресече отговора на сина си. Ела веднага с мен в шатрата!

Харка се подчини и тръгна. При това той погледна за миг своя нов другар в лицето. Къдрокосия Чернокож беше станал пепелявосив, угълчетата на устните му потрепваха безпомощно като на дете, което се готви да заплаче ала в същото време изразът на лицето му вече се измени и в тъмните му очи проблесна омраза. На Харка така му се искаше да вземе момчето със себе си. Къдрокосия Чернокож нямаше ни най-малка вина за това, че носещият нещастие камък беше попаднал в техния бивак, и всичко трябваше да се изясни. Ала Харка нямаше време повече да разговаря с непознатото момче, защото трябваше да последва баща си, който бързо крачеше напред. Под мълчаливото учудване на своите хора Матотаупа водеше сина си към шатрата. Вътре той каза на жените и децата да излязат.

Харка остана сам с баща си. Матотаупа се помъчи да надвие възбудата си и седна с подчертано спокойствие край огнището. Повика и сина си, който нерешително се беше спрял на входа.

Вождът не заговори веднага а изпуши най-напред лулата си, докато Харка непрекъснато прекарваше през мисълта си случилото се напоследък и очакваше обяснението на баща си.

— Твърдокаменни Харка Нощно око Убиецо на вълци — започна най-сетне Матотаупа, — къде си намерил този камък или кой ти го е дал?

Харка разказа накъсо, с пресъхнало гърло, как беше намерил случайно „жълтото речно камъче“ и го беше прибрал, защото му харесало.

Матотаупа гледаше втренчено заринатото с пепел огнище.

— Никога бели мъже не бива да научат за тази твоя находка — каза той почти заплашително. — Никога! Чуваш ли, Харка? Разбра ли думите ми?

— Разбрах, татко. Никога.

— Това, което ти си намерил, белите мъже наричат злато и те искат да имат това злато за себе си и са готови да избият всички ни и да заграбят нашите гори само за да го притежават. Те все още не знаят местата в нашите ловни участъци, където могат да го намерят, ала аз се страхувам, че вече са започнали да търсят наоколо. Нашите езици трябва да мълчат навеки. Разбираш ли това?

— Да, татко.

— И дори да те горят на огън и да ти изтръгнат сърцето от гърдите, и да ти смъкнат кожата от тялото — ти пак ще мълчиш, нали?

— Ще мълча, татко, и ще се науча да понасям всякаква болка. Хау.

— Добре. Добре. Аз знам, че ти ще станеш смел боец. Затова още сега искам да ти доверя една тайна, която не съм открил до днес на нито един мъж. Знаеш ли защо те извиках в гората, през онази нощ, когато щяхме да напуснем Черните хълмове?

— Не зная защо, татко, но сега предполагам.

— Трябва да го знаеш. Баща ми го е знаел. Бащата на моя баща и неговият баща. Аз съм го чул от техните уста и тяхната ръка ми разкри тайната. Сега и ти трябва да го знаеш, защото си моят най-голям син. В пещерата, където влязохме заедно е тебе, на едно скрито място има

злато. Когато на зима, след като приключим лова на бизони, ние отново се оттеглим в горите, ще ти покажа мястото. Ти обаче ще мълчиш, до деня, в който сам ще имаш син, комуто ще можеш да предадеш тайната.

— Ще мълча, татко.

— Хау.

— Хау.

Матотаупа въздъхна дълбоко.

— Ние ще освободим бащата на Къдрокосия Чернокож, аз го казах вече, но не с помощта на това злато Разбираш ли ме?

— Разбирам.

— Добре. Повикай сега чужденчето.

Харка скочи и изтича с все сили от шатрата към реката, защото имаше някакво мрачно предчувствие, че междувременно може да се е случило нещастие. Наистина хората от бивака, които той срещаше между шатрите и край брега на реката, жени, деца, пък и неколцина мъже, изглеждаха съвсем спокойни, ала това не можеше да означава много нещо, тъй като хората на дакота умееха да скриват чувствата си, когато искат.

Когато дойде при реката, Харка не намери там Къдрокосия Чернокож. Попита Младите кучета, които се въртяха там без работа, но те отвърнаха, че не знаят нищо за чужденчето, пък и не видели какво станало след това с него, а само разговаряли помежду си за тайнствения камък. Харка ги остави и тръгна да търси из целия бивак новия си другар — търси го при стадото с конете, търси го край кучетата, попита Четан, превъзмогна себе си и попита дори и Шонка. Никой не знаеше нищо. Харка напусна бивака и изтича при най-близките постови. Те го изслушаха, станаха сериозни и се заоглеждаха още по-внимателно.

Никой обаче не знаеше къде беше отишъл Къдрокосия Чернокож и всеки отричаше да е видял някаква следа от чуждото дете. То сякаш беше изчезнало от лицето на земята.

Но Харка продължаваше да търси, защото не можеше да повярва. Отиде още веднъж при Четан, но когато ври повторния му въпрос поголемият му приятел стана съвсем нетърпелив, у момчето се породило подозрение. Не можеше ли никой да го осведоми, или не желаше никой? Дори и Четан?

С натежало сърце Харка се канеше да се върне при баща си, за да му каже, че не е могъл да намери чужденчето. Ала той не успя да се добере до баща си; Общият съвет вече се беше събрал на поляната сред бивака. Бойците седяха в кръг, облечени в празничните си дрехи, пушеха с почиттелно мълчание Свещената лула, а след това започнаха речите. Жените и децата трябваше да се отдръпнат почиттелно. Харка стори същото.

Ала той беше неспокоен и силно загрижен. Не можеше все още да забрави преблелялото лице на чуждото дете и проблесналата омраза в очите му. Какво ще си е помислил Къдрокосия Чернокож, който не разбираше езика на дакота, когато Матотаупа запрати с ярост зърното злато в реката? Сигурно си е казал, че вождът не иска да освободи баща му. Какво мислеше да прави сега момчето? Къде беше се скрило с обърканите си мисли и съмнения? Какво щеше да предприеме?

Харка почувствува някакъв страх, който все повече нарастваше: ами ако сега Къдрокосия Чернокож отново се върне при баща си и при хората на пани и разкаже там за златното зрънце, което беше видял в бивака на дакота? Да мълчи, да мълчи беше му заповядал вождът. Ами ако чужденчето започне да говори, без някой да може да му попречи на това?

Харка отново се върна на пясъка край брега на реката, където беше започнало нещастиято. Когато човек иска да открие някаква следа, трябва винаги да изходи от последното място, което е напълно сигурно, а това беше именно пясъкът край реката. Тук беше стоял Къдрокосия Чернокож, когато Харка го бе видял за последен път. Той дори може да открие още веднъж следата от крака на момчето в мокрия пясък, макар че Къдрокосия беше обут във везаните мокасини на Харка. Харка стоя дълго на това място и запомни добре отпечатъка от крака, после отново затърси наоколо. Ала върху тревата и пясъка имаше толкова много пресичащи се една друга следи от детски крака, че той не можеше да се оправи накъде беше избягал Къдрокосия. Може би към брода на реката? Харка огледа брега, крачка по крачка. Който си е поставил за цел да търси следи, не бива да бърза.

Изведнъж някой застана край Харка. Момчето така се беше задълбочило в търсенето, че почти се стресна. Когато извърна глава, видя Уинона, която беше дошла при него.

— Какво искаш? — попита сърдито момчето. — Само ми утъпкваш следите.

— Няма защо да търсиш — отвърна тихо Уиона с някаква гордост, която момчето за пръв път забеляза в този миг.

Уиона беше по-малка от Харка, ала момичетата узряват по-бързо и Уиона скоро нямаше да бъде вече дете.

Върху издължилото се от глада лице се беше изписан някакъв особен израз на моминско достойнство. Харка забеляза това едва сега. Затова не запита нищо, само разглеждаше сестра си с чувство на срам.

— Харка, аз мога да ти кажа къде се намира Къдрокосия Чернокож. — Уиона замълча.

— Ти ли само можеш да ми го кажеш? — попита след малко Харка.

— Аз само искам да ти го кажа.

— Тогава говори.

Харка не гледаше вече сестра си. Беше силно възбуден, ала Уиона трябваше да мисли, че е съвсем спокоен.

— Аз искам да ти го кажа, макар че всички останали мълчат, както ни повели Хавандшита.

— Хавандшита ви повели? ... — Гласът на Харка леко потрепера, докато Уиона сякаш говореше съвсем равнодушно и спокойно.

— Ти трябва да узнаеш всичко, Харка. Когато татко те взе със себе си в шатрата и всички ви проследиха с поглед, Къдрокосия Чернокож скочи изведнъж в реката. Аз го видях и освен мен го видя само Хавандшита.

Момчето се потопи и когато отново излезе на повърхността, Хавандшита му махна със своята заклинателска пръчка да излезе и да се приближи към него. Момчето много се страхуваше от заклинателя. Заплува в ужасен страх към брега и дойде при Хавандшита. В ръката си Къдрокосия Чернокож носеше блестящото като слънце камъче. Аз го видях, макар че той се стараяше да го скрие.

Харка сви вежди и загледа втренчено сестра си.

— Как е възможно такава нещца? Тази широка река, това малко зрънце — как може да го е намерил?

— Харка, това сигурно е било някоя от магиите на Хавандшита и на неговите духове, инак и аз не мога да си го обясня.

— И после? — запита отново Харка с несигурна нотка в гласа.

— После Хавандшита взе камъчето. Ти много добре чу от устата на нашия баща, че това камъче е лош, омагьосан камък и следователно неговото място е при заклинателя в Заклинателската шатра.

— Уинона... а какво стана с Къдрокосия Чернокож?

— Хавандшита взе и него със себе си в своята шатра. Повече аз не знам. Може би ще го направи свой помощник-заклянател или иска да го принесе в жертва.

Този път Харка не отговори нищо. Разказаното от сестра му беше злокобно. Тази ужасна случка, значи, искаше да премълчи пред него дори Четан. Какво правеше Хавандшита с чужденчето и омагьосаното зрънце? Защо никой не биваше да говори за това? Нима сега нещастие щеше да сполети Уинона, задето беше преговорила въпреки забраната? Харка нямаше да издаде пред никого, че Уинона има по-голямо доверие в него, отколкото в заклинателя. Той щеше да премълчи това пред всички. Дори на баща си няма да го каже, ако Уинона не го стори сама дори на баща си не! Когато взе мислено това решение, Харка леко потреперя. Заедно със златното зрънце в бивака беше влязло и някакво зло.

С противоречиви чувства Харка хвърли поглед към Заклинателската типи. На един прът пред входа сред животински кожи висеше мацаваки. Какво ставаше сега вътре в шатрата, където тъмнокожият приятел на Харка се намираше при стария заклинател? През тежките чергила от бизонова кожа не проникваше навън никакъв звук.

Свечеряваше се. Слънцето се спущаше към западния хоризонт и разливаше своето червеникаво злато над реката, чиято вода отново се беше избистрила, и над полята, по които през последните дни тревата бе започнала да избуява сочно зелена; навред се бяха разтворили разноцветни цветчета и прерията се беше превърнала в богата паша. Край конете, които най-после бяха утолили глада си, сега дроздовете пееха своята вечерна песен и при вида на залязващото слънце мустангите се притискаха един в друг, за да се запазят от хладния вечерен вятър и от бързо припадащия откъм изток мрак.

На поляната сред бивака Бойният съвет приближаваше към своя край. Матотаупа, който го беше открил, сега го закри и хората се пръснаха.

Хавандшита не беше взел участие в съвета на мъжете. Това беше необичайно и беше направило впечатление на всички. Заклинателят беше останал в своята шатра. На равни интервали оттам прозвучаваха глухи, а след това високи тонове, притъпени от тежките чергила от бизонови кожи и отекващи от това още по-тайнствени и още по-неразбираеми. Хавандшита разговаряше с духовете. Злокобните звуци трептяха в сумрака.

Бойците, които бяха приключили съвета си, стояха заедно с вождя още нерешителни на поляната сред бивака. Без съгласието на заклинателя те не смееха да предприемат нищо важно, Изглеждаше, че всички искаха да изчакат Хавандшита да свърши разговора с духовете и да чуе предложението им.

Слънцето се скри зад Скалистите планини и първите звезди проблеснаха на небосвода. Месецът се изкачи и бледата му безцветна светлина се простря над прерията. В далечината завиха вълци и конете потрепераха. Залая куче.

Шатрите се гушеха в мрака, всички огнища вътре бяха старателно покрити.

Най-после Хавандшита излезе от своята Заклинателска типи. Матотаупа отправи поглед към него и тъй като заклинателят сякаш беше очаквал тази среща, вождът се отправи към него, бавно, с достойнство, украсен с короната и шлейфа от перата на бойния орел, който не беше лесно да се убие. Много ловджийска сръчност и смелост трябваше да се прояви, докато се попълни изцяло тази украса. Харка видя как еднакво големите пера се очертаваха като силует на фона на осеяното със звезди небе. Застанал на почтително разстояние, той следеше внимателно как двамата най-знатни и най-почитани мъже на Мечата орда се срещнаха! Те поведоха разговор и говориха дълго. Ако се съдеше по държането и жестовете на Хавандшита, той не се съгласи току-така с решенията на съвета. Матотаупа обаче защитаваше мнението на бойците. Най-после, изглежда, заклинателят и бойният вожд стигнаха до съгласие, разговорът бе приключен. Харка не можеше да разбере кой беше отстъпил. Видя само, че баща му извика при себе си Летния дъжд, Старата антилопа и трима други уважавани бойци, между които и собствения му брат. Извиканите бойци дълго се съвещаваха със своя вожд. Най-после Старата антилопа, който изпълняваше службата на вестител, се отдели от кръга

и оповести на всеуслишание, че всички бойци трябва да се съберат още веднъж. Харка предпочете да не го забележат. Тъй като другите момчета вече се бяха разотишли по шатрите, той също отиде в бащината си типи. Вечерята, която децата получиха, беше съвсем оскъдна. Харка потисна вълчия глад, който изпитваше, и отдели част от своя дял за по-малкия си брат Харпстена. Като малък Харпстена беше боледувал сериозно и беше останал по-слаб в сравнение с Харка и Уинона. Харка изпитваше към брат си смесено чувство на грижа и презрение. Чувствуваше се всякога задължен да се грижи за него и да го поучава във всичко, което едно Младо куче трябваше да знае, ала в същото време и се дразнеше, когато Харпстена изоставаше в състезанията на момчетата по тичане и хвърляне на камък. Вярно беше обаче, че той можеше да се цели много добре и никак не му липсваше сръчност.

Докато Харпстена унищожаваше половината от състоящата се от горски плодове и сушени корени вечеря на по-големия си брат, Харка мислеше за момчето. Ще трябва да се грижи повече за Харпстена, за да не изпадне той под влиянието на Шонка.

В момента момъкът не беше в шатрата.

Харка надаваше ухо към шумовете отвън. Тъй като непрекъснато бяха в очакване всеки момент да свият шатрите, колкото се може по-бързо, жените не бяха разпънали голямата Съвещателна типи. Съветът се провеждаше на открито. Ослушвайки се, Харка долавяше от време на време отделни изречения. Онова, което чу, го обезпокои сериозно. Добре ли беше разбрал?

Два часа преди полунощ решението бе взето. Вторият съвет бе закрит и с изпушването на Свещената лула общото решение бе благословено и станало задължително за всички.

Мъжете се разпръснаха от мястото на съвещанието и Матотаупа също се върна в своята типи. Навън вестителят Старата антилопа разгласи какво предстои да се прави. Жените и девойките трябваше веднага да свият шатрите, Мечата орда ще потегли още през нощта нагоре по течението на реката, за да избегне близостта на пани. Само една единствена типи ще остане тук, където сега бяха отседнали — шатрата на заклинателя. Според „Повелята на духовете“ Хавандшита щеше да остане тук, за да призове чрез заклинания бизоновите стада и да отклони пътя на чудовището. Той нямаше да задържи нищо друго

освен своята типична петте коня, принадлежащи към неговата Заклинателска шатра, и като помощник — Шонка.

Харка чу вестителя да оповестява два пъти това решение. Явно нямаше никакво недоразумение.

Без да кажат нито дума, обитателите на бивака се заеха да изпълнят съобщеното им решение на Съвета. За Харка нямаше много работа. Той отиде до стадото с конете, за да доведе своя жребец и коня на баща си. При това се стараше да не срещне Четан, защото не искаше да задава на по-възрастния си приятел никакви въпроси, на които той не биваше да му отговори, ала мислите на момчето кръжаха непрекъснато около едно: какво е станало с Къдрокосия Чернокож.

Първото освободено чергило на вождовата шатра вече се бе развяло под напора на неуморния вятър, всички свиха своите типични пригответе плазове от чергилата и коловете за шатрите, доведоха товарните коне. Навред цареше обикновеното оживление преди тръгването на навикналото да пътешествува племе. Яхнал коня си, Харка стоеше на брега на реката. Стоеше на покрития с пясък бряг, точно на мястото, където така лошо бе завършил разговорът му с Къдрокосия Чернокож с помощта на говорещото писмо.

Младите кучета много добре знаеха какви са задълженията им при подготовката на нов поход и Харка нямаше никаква грижа за тях. Той не отместваше поглед от Заклинателската шатра, която бе останала сама на празното място, и към кола пред входа, на който сред животински кожи висеше мацаваки. Веднъж забеляза Шонка да влиза и излиза от шатрата. Да станеш помощник на заклинателя, беше голяма чест. Дали Хавандшита щеше да възпита Шонка като свой заместник, или го беше избрал само сега за свой помощник, още никой не знаеше. Ала Харка чувствуваше как всички членове на Мечата орда се възхищават от стария заклинател, който се осмеляваше да остане сам с момъка сред пустата прерия близо до врага и ужасното чудовище. Това беше безпримерна проява на смелост. Четан се приближи до Харка.

— Много странни неща стават — каза той на по-младия си приятел. — Старите казват, че тайната на пещерата в Черните хълмове ни преследва.

— Хавандшита иска сам да извърши Великото заклинание — отвърна Харка въздържано, все още сърдит на приятеля си.

— Това бяха неговите думи, да. Той иска да извърши едно Велико заклинание, да накара антилопите да дойдат, за да можем ние да ловуваме, да ни срещнат бизонови стада, а ние да танцуваме весели около водите на Конския поток, където искаме да отидем, и никакви пани да не ни преследват.

— Такова заклинание би било наистина велико — отвърна Харка — и ако Хавандшита успее да го осъществи, всички ще го приемат за велик заклинател.

Четан погледна въпросително момчето, тъй като думите му бяха прозвучали двусмислено, ала Харка отказа да говори повече. Той обърна коня си. Колоната вече се беше образувала, Матотаупа и Летния дъжд, чиито рани бавно оздравяваха, вървяха начело. Харка насочи коня си към Унчида и Уинона. Не извърна вече глава към Четан.

ВЕЛИКОТО ЗАКЛИНАНИЕ

Цяла нощ Мечата орда напредваше без почивка нагоре по течението по северния бряг на Северна Плата. Водата още беше спаднала, шумолеше тихо край тях в движещите се води се отразяваха лунната светлина и блещукащите звезди. Нощният въздух вече беше изпълнен с аромати, а върху свежата трева всички следи се отпечатваха много ясно. Веригата на Скалистите планини на далечния хоризонт беше изгубила вече от блясъка си, много сняг беше се стопил и сега върховете се гледаха един друг черни в нощта, разделени само още тук-таме от някой блестящ глетчер. Конете бягаха леко, защото бяха имали възможност да се нахранят до насита. Изгладнелите отслабнали ездачи се вираха в мрака, ослушваха се при всеки дързък койотски вой, на който стадото кучета отговаряше само с недоволно-заплашителен, разпокъсан лай, и се ослушваха дали не се чува сигналът на съгледвачите. Ала всичко беше спокойно. Над прерията се бе спуснала безбрежна тишина, с която Харка се беше сраснал от дете и в която навикналото ухо можеше да долавя и най-слаб шум.

Децата в плазовете бяха заспали и се раздвижваха само от време на време насън, когато конските опашки преминаваха над лицата им. Най-малките, които майките още носеха в кожени люлки на гърба си, също бяха затворили отдавна очички. Момчетата и момичетата седяха уморени върху гърбовете на конете, с отпуснатата стойка на ездачи, свикнали да яздят от четвъртата си година; за тях язденето беше така лесно, както вървенето по тревата. Двамата водачи на колоната — Матотаупа и Летния дъжд — напредваха с широки крачки; върховете на копията им се очертаваха черни срещу небето.

Конете бавно стъпваха с неподкованите си копита по меката, покрита с трева пръст.

Нервите на Харка се отпуснаха. Кръвта престана да бие в жилите му и потече спокойно. Предстояха му дългите нощни часове, по време на които никой не го смущаваше, по време на които не се случи нищо, което да привлече вниманието му отвън. Той можеше да остане

съсредоточен в себе си и да размишлява. Голямата тишина край него го успокои вътрешно.

Заклинателят Хавандшита им беше обещал да извърши велико заклинание — враговете да ги оставят на мира и да ги спохоби богат лов. Харка никога досега не беше хващал стария заклинател в лъжа. Понякога духовете, с които Хавандшита разговаряше, не бяха достатъчно властни. Така например Белия бизон умря от необяснимата си болест, без заклинателят да успее да му помогне, ала тежките рани на Летния дъжд завяхваха, също и убоденото с нож място в крака на Матоаупа вече зарастваше, пък и Хавандшита познаваше добре прериите и горите и бе успял веднага да намери необходимия брод. Той беше стар, мъдър и почитан. Харка реши да се владее и да изчака спокойно да се изпълни Великото заклинание. Матоаупа, Летния дъжд и всички уважавани бойци бяха приели решението на Хавандшита. Не приличаше на едно момче да се съмнява в съвета на стареца.

Ала всички подобни разсъждения на Харка си оставаха само на повърхността на мислите и чувствата му, дълбоко в душата му го гризяха съмнения и той много добре знаеше, че всичко се промени от оная нощ, през която баща му го бе извикал в пещерата в гората. Бяха се случили много неща, които Харка не можеше да проумее напълно, и от това авторитетът на стария заклинател, та дори и уважението към собствения му баща вече не бяха така непоклоними, както преди няколко седмици. Момчето усещаше, че се разделя с нещо, ала не можеше още да разбере, че се разделя със своето собствено детство, а заедно с това и с непоклонимостта на детските си представи, и че суровите, преобръщащи всичко събития в голямата страна, с която той се беше сраснал, започваха да го хващат здраво като с някаква въдичарска кука, от която той нямаше вече да може да се откачи. Той не знаеше всичко това, ала все пак не можеше да забрави думите на баща си за лошата магия на камъка, който сега беше в ръцете на Хавандшита, както нямаше да може да забрави нощта край пещерата и страшната случка при подземния водопад. Къде ли беше останал онзи човек, който тогава едва не повлече баща му и него в дълбочините?

Харка беше пропъдил тези и други мисли дълбоко в най-затътените кътчета на душата си, откъдето те отново бяха изпълзели

пряко волята му. Той щеше да изчака спокойно, както подобава на един дакота, кога и как ще се прояви Великото заклинание.

Нощта се приближаваше към своя край. На изток просветна, слънцето изгря и пищната му светлина се разля над вълнообразните поля и реката чак до покритото ѝ с пясък дъно. Харка виждаше риби в бистрата вода, ала сега не беше време за риболов. Когато слънцето изгря, Матотаупа спря само за малко колоната, за да прочете сам утринната молитва „за хляб и мир“ от името на цялото племе. После колоната отново потегли. Те продължаваха пътя си все по-нататък и по-нататък и пътуването вече се превръщаше в огромно напрежение на сили за хората и животните. Едва събудили се, кърмачетата в люлките на гърбовете на майките заспиваха отново. Децата в плазовете търкаха ранените си от ударите на конските опашки личица и раздвижваха леко ръце и крака, ала никое не плачеше, защото плачът не би променил нищо, това знаеха вече дори и малките.

Сега пътят на Мечата орда водеше по прерията в подножието на Скалистите планини; гола, без никакво дърво или храст, прерията беше изложена на северните и южните ветрове. По тези високи места пролетните нощи са все още твърде студени и затова меката топлина на утринното слънце е още по-приятна. Цветята разтваряха чашки и дъхът им се разнасяше още по-силно, насекомите се подаваха навън и започваха да жужат над тревите и цветята. Гладни и преуморени преселниците съвсем не бяха в унисон с природата, която тържествено празнуваше своето пробуждане, преливаща от сокове и сили.

Чак до късно пладне продължиха хората пътя си с отчаяна упоритост. Пани сякаш не се интересуваха от оттеглянето на омразните дакота.

Когато наближи обед и слънцето напече топло кафявите гърбове, Харка можа да забележи нещо ново в началото на колоната. Той беше направлявал жребеца си по възможност винаги така, че да не изпуска из очи по вълнообразния терен двамата водачи Матотаупа и Летния дъжд. Сега той видя един съгледвач да прибягва през тревата. Двамата водачи се спряха; подпрени на копията си, те изслушаха разказа на върналия се съгледвач в сега и Харка го позна: беше Старата антилопа. Изглежда, той събщи нещо важно и ако се съдеше по израза на Летния дъжд — дори нещо радостно. Матотаупа се обърна с лице към колоната и даде знак с ръка всички да запазят тишина. Който желаше,

можеше да слезе от коня и да си отпочине на земята. Мнозина, преди всичко жените с малките деца, се възползуваха веднага от тази възможност. Харка обаче не искаше да признае колко много е уморен. Остана на коня си, но отпусна животното и то започна да пасе. Той се огледа и с удоволствие видя, че всички Млади кучета последваха примера му.

Междувременно Матотаупа бе предал чрез знаци някаква заповед на бойците. Всеки от хората му разбра тази заповед. Очите блеснаха, устните започнаха да се усмихват и хората си поеха дълбоко дъх.

Съгледвачите бяха видели дивеч. Цяло стадо диви антилопи!

Харка потрепера и дълбоко съжали, че беше само единадесетгодишен. Сега да можеше да вземе участие в лова! Той проследи с поглед бойците, които, прехвърлили лъкове през рамо, с пълни колчани стрели на гърба и малко снопче ловни стрели в ръка, безшумно избързаха напред към своя вожд и после се спуснаха според указанията му във вълнистите долини на пре-рията. От мястото, където сега се намираше колоната, антилопите още не се виждаха.

Мечата орда и родната земя отново станаха едно цяло. Мъжете, жените и децата нямаше да измрат от глад по сочните прерии, дивечът още не беше измрял, заклинателят не беше безсилен, повелята на духовете която той бе чул, започваше да действа.

Харка нямаше никаква работа и все пак нямаше време да види радостта в хлътналото моминско лице на Уинона, напрежението в израза на Харпстена или голямото спокойно очакване на Унчида. Цялото му внимание беше насочено само дали ще може да зърне отнякъде и по някакъв начин ловците, дивеча и лова. О, ако някой от бойците му беше разрешил да се примъкне до някое от ниските възвишения и да наблюдава оттам! Неволно той се огледа за Четан, когото не беше погледнал от случката с Къдрокосия Чернокож. В този миг момъкът също беше вдигнал очи към Харка и сега погледите им се срещнаха. И двамата се смутиха, че всеки бе забелязал погледа на другия, и те едновременно сведоха очи, за да скрият стеснението си един от друг.

Четан, който беше по-възрастният, все пак се почувствува задължен да поправи положението. Той се смъкна от коня си, хвърли юздата на Харпстена и кимна на Харка. Момчето излетя като стрела до

него и последва мълчаливо примера на по-големия си другар, който се хвърли на земята и въоръжен с лъка и стрелите си, започна да се примъква по най-високото възвишение близо до брега на реката. На билото на хълма няколко момчета вече лежаха в тревата. Те всички бяха свързани с Четан — бяха членове на Ордата на червените пера, и щяха да бъдат приети по-късно, щом се отличеха като бойци, заедно с Четан в Бойната орда на червените елени. Харка беше особено поласкан от това, че Четан го беше извикал при Червените пера и сега лежеше с повишеното самочувствие, което поражда похвалата, заедно с другите младежи, скрит в тревата на възвишението. Въздухът беше съвсем ясен, небето светлосиньо и цялата атмосфера беше ведро, както бива само през пролетните дни. Несмущавано от нищо, окото възприемаше всяка подробност в безбрежната далечина. И ето Харка разпозна в същия миг като другарите си малки точици по един изкачващ се на запад, обрасъл с трева склон. Това бяха антилопите, които пасяха безгрижно.

Никой от наблюдаващите младежи не се помръдна. Всички лежаха неподвижни като бронзови фигури, дори очите си не движеха вече, тъй като погледите им бяха насочени неотлъчно в една посока. Всички очакваха мига, в който примъкващите се скришом ловци щяха да нападнат. И те нямаше да чакат много. А младите наблюдатели не искаха да изпуснат нищо от онова, което щеше да се случи. Успееха ли ловците да не привлекат с нищо вниманието на пасещите животни, щеше да им бъде осигурен богат лов. И ето...

Харка видя как първата от малките точици се раздвижи. Навярно беше водачът на стадото, който подскочи високо и падна повален, точно зад плешката и сърцето сигурно го беше улучила ловната стрела. Все още не се чуваше никакъв вик, никакъв възглас, изобщо никакъв звук. Много от малките точици обаче бързо се раздвижиха. Стадото бягаше. В същото време обаче Харка видя как над тридесетина животни останаха на място, поразени едновременно от смъртоносните стрели на скритите бойци.

В този миг се понесоха и първите победни възгласи на ловците. По възгласите и по лекия шум, който стигаше до тях от ударите на копитата на бягащите антилопи и от стъпките на преследвачите, Харка можеше да съди за хода на лова. Ловците бяха заобиколили стадото, бяха го нападнали от запад и гонеха сега бягащите животни към реката

и преселническият керван. Момците от Ордата на червените пера изопнаха тела, всеки сложи по една стрела и опъна лъка; Харка стори същото. Животните летяха с бързината на вятъра; вече се показва първата глава на антилопа на двеста метра от момчетата. Четан пусна стрелата, но не беше ясно дали тя улучи целта си. Главата отново изчезна. Момчетата продължаваха да стоят тихо, за да не сплашат бягащите животни, а да ги оставят да се приближат съвсем.

И ето. На сто метра пред тях две антилопи се появиха в бърз като стрела бяг и Харка стреля заедно с други две момчета и Четан. Едното от животните поплитна и се преметна по склона. Другото, изглежда, не беше улучено. Извърна се и изчезна от очите на младите ловци.

Междувременно неколцина от останалите при жените и децата мъже се метнаха на конете си и подгониха в галоп мяркащите се тук-таме антилопи. Стадото се беше разбягало на всички посоки.

Сега и момчетата на хълма напуснаха местата си и се втурнаха кой как може да вземе все още участие в лова. Харка изтича по склона надолу и после край брега на реката надолу по течението, откъдето беше дошъл преселническият керван. Стори му се, че беше забелязал долу край брега една точка; това сигурно беше антилопа. Нито един от ловците или от хвърлилите се в лова младежи обаче като че не се бяха насочили нататък. Окрилен от надеждата, че сам е забелязал антилопата и ще може да я убие, Харка излетя с бързината на вятъра надолу покрай реката, като се стараеше да остане прикрит. Щом се изкачи на един нисък хълм, той се хвърли върху тревата, за да издебне още веднъж плячката си. За негово най-голямо учудване животното, което той бе забелязал, още не се беше помръднало от мястото си; то като че нямаше намерение да бяга. Тази мисъл зарадва и в същото време обърка Харка. Надеждата му, че ще успее да убие животното, нарасна; ала щом то не бягаше, значи, сигурно вече беше ранено и славата за добрия лов нямаше да бъде само негова.

Той размисли за миг и промени тактиката си. Тръгна много по-бавно и всякак се стараеше животното да не го забележи. По този начин стигна най-после до едно високо място на брега, откъдето можеше да наблюдава търсеното животно.

Харка остана да лежи безшумно на земята и погледна към завоя на реката, където му се откри неочаквана гледка. На отгатышния бряг чакаха три антилопи; едната от тях беше млад мъжкар. Колко гордо се

извисяваха острите му рога, колко умно гледаха очите му, колко гладка беше козината му, колко яки бяха стройните му крака! Цялото животно беше образец на сила и лекота. Каква красота! Може би то щеше да стане новият водач на осиротялото стадо. Като премести обаче погледа си на отсамния бряг, Харка разбра защо трите животни чакаха още оттатък реката: една антилопа стоеше треперееща край своята рожба, която не смееше да мине през водата. Тук реката беше дълбока и течеше бързо. Харка беше опънал лъка ала все още не стреляше.

В този миг нещо сигурно стресна животните на оттатъщия бряг. Младият мъжкар подуши във въздуха и с един-единствен дълъг скок изчезна между край-брежните възвишения; двете останали животни го последваха. Само антилопата-майка остана с малкото си на отсамния бряг. Силно изплашена, тя все се мъчеше да примами рожбата си. Ближеше я, побутваше я, докато тя най-сетне застана на дългите си крака досами водата. Ала не се осмеляваше да нагази вътре.

Тук беше наистина лесно да се отнесе плячка. Но Харка все не стреляше. Без да знае как, в съзнанието му нахлува една стара приказка. Една вечер Унчида я беше разказала край огнището на внуците си. Беше приказката за каменното момче, което имало месо, твърдо като камък, и затова нищо не можело да го нарани. Стрелата му улучвала всичко, което то поисквало; един ден то намерило на една горска поляна една майка-антилопа с рожбата ѝ и ги убило ... изобщо убивало всичко, каквото стрелата му достигала... но накрая се превърнало на камък и затънало в едно мочурище... като наказание, задето било убило хиляда животни и злоупотребило със силата си.

Харка все още не стреляше. Майката отчаяно мамеше рожбата си. Далече нагоре край реката се понесе гръмкият всеобщ победен вик за богатия лов.

Момчето върна стрелата обратно в колчана, който носеше праметнат през рамо на една кожена връв. Изправи се и докато антилопата продължаваше да се мъчи да привлече своята рожба, то тръгна бавно по посока на двете животни. Тогава се случи това, което Харка целеше. Изплашено до смърт от непознатото живо същество, младото животно отстъпи най-последно на примамките и настояването на майка си и се осмели да навлезе във водата.

С усиливащи се тласъци заплуваха двете животни през реката и се изкачиха невредими на оттатъщия бряг. После изчезнаха с бързината

на вятъра сред ниските хълмисти възвишения в същата посока, накъдето преди това бе се скрил младият мъжкар с другите две животни. Харка погледа още малко над водата, после се обърна бавно и закричи обратно нагоре по течението на реката към своите.

Ето че пак нямаше да може да каже, че той сам е убил една антилопа. Нямаше да може да предаде за щавене нито една кожа на антилопа, старите нямаше да го похвалят като ловец и Младите кучета нямаше да му се възхищават. Онова, което можеше да разкаже, беше по-добре да го премълчи. Той самият беше загубил своята майка от страшното мацаваки в ръката на един пани. Ала той спаси рожбата на една антилопа и не отне майката на беззащитното животно. Не беше действувал като Каменното момче, което злоупотребило със силата си. Мечата орда имаше добър лов.

Мислено Харка беше доволен от изживяването, което щеше да запази само за себе си.

Слушаше с непомрачено доволство повтарящите се победни викове на ловците и гледаше оживеното тъкане напред-назад на мъжете, жените и децата. Жените бяха приготвили вече впрегатните коне, зад които стояха плазовете, за да докарат плячката, момичетата товареха върху конете кожени завивки и върви от бизонови черва, за да овържат на пакети месото на самото място. Кучетата бяха приятно възбудени, защото познаваха всички тези приготовления и знаеха, че скоро щяха да се наситят от дивечовите отпадъци.

Харка се присъедини към баща си, който не го върна, и тръгна с коня си редом с малката група бойци и младежи, предвождани от Матотаупа, към далечното място на лова. Спираха край всяко животно и по стрелата или по стрелите, които стърчаха забити в тялото на животното, установяваха кой го беше убил. Тъй като всеки боец изрязваше и боядисваше различно перата си, чрез украсата на краищата на стрелите можеше лесно да се разбере кой е бил ловецът. Антилопите, повалени при първата обща стрелба, неподозираши опасността, лежаха близо една до друга. Тук всеки ловец бе се целил спокойно и всеки бе улучил смъртоносно някое животно още с първата стрела. Ала след това, когато дивечът трябваше да се преследва, вече можеше да се съди по убитите животни за различната сръчност при лова и бързината на ловеца или на коня му. Матотаупа беше успял да убие още три животни, всички с мигновено действаща смъртоносна

стрела и това беше най-големият успех на отделен ловец този ден. Когато групата се приближи до антилопата, по която Харка и Четан бяха стреляли едновременно заедно с другите две момчета, Харка бе обладан, от такава силна възбуда, че почти не смееше да погледне натам. Накрая той укори сам себе си и хвърли изпитателен поглед към убитото животно, край което в този миг спряха ездачите. Четири стрели стърчаха от тялото на антилопата, една в бедрото — не беше стрелата на Харка, една в гърба — не, това също не беше стрелата на Харка, а третата и четвъртата бяха улучили гърлото на животното и пробили гръкляна му. Бяха стрелите на Харка и Четан!

Лицето на Харка просветна от радост. Четан също се усмихна и измъкна двете стрели. Ловните стрели нямаха куки. Четан върна стрелата на Харка и каза:

— Моят млад брат е улучил добре. Аз оставям за него кожата и рогата на това животно. Нашите стрели са летели заедно като братя. Сега аз съм водач на Ордата на червените пера. Щом аз стана обаче боец и Червен елен, Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци ще застане начело на Ордата на червените пера. Аз казах, хау!

Матотаупа кимна в знак на съгласие, горд със сина си.

Когато след доста време установиха от кого беше убито всяко животно, мъжете, младежите и по-големите момчета се заеха да одерат дивеча и да го поделят.

Жените изкормиха животните, хвърлиха вътрешностите на настървено обикалящите кучета, увиха в пакети гърбовете и бутоните и отнесоха в бивака дреболиите — мозъци, черни дробове, бели дробове, сърца и шкембета. Там вече посветваха огньовете, грижливо прикрити с изпънати над тях бизонови кожи, които не позволяваха на дима и миризмата да се издигат нагоре. Харка скоро вдъхна апетитния за всеки гладен човек мирис на пържещи се дробове и печен мозък. Не след дълго той и братчето и сестричето му получиха сред пролетните ливади край бистрия поток след дълги седмици и месеци първия обед, от който всеки можеше да се нахрани до насита с най-вкусни лакомства.

Мислите на всички бяха еднакви: нещастните дни бяха отминали, щастието вече ги бе споходило, Великото заклинание действуваше.

С нови сили и радостни същата вечер мъжете, жените и децата се прибраха по шатрите, за да заспят крепък сън.

„Къдрокосия Чернокож! — беше последната мисъл на Харка, преди да заспи. — Може би всичко ще свърши добре и един ден аз ще мога да те видя отново жив и здрав, чужденец!“

За възможностите на индианците следващите дни на похода не бяха много уморителни. Изминаваха от сутринта до вечерта приблизително по петдесет километра. В тези области реката беше плитка, след като придошлите води от топенето на снеговете се бяха оттекли, и Мечата орда можа спокойно да се прехвърли на южния бряг, щом Съветът на бойците взе такова решение.

Колоната продължи в югозападна посока и една сутрин пред преселниците се откри местността, която трябваше да бъде целта на дългия им преход — полята и горичките, разположени край един от многобройните завои на Конския поток. Това място сякаш беше създадено специално за летен бивак. Коритото на реката беше попритиснато между леки възвишения и по всичко можеше да се съди, че тук водата не пресъхва и през топлите месеци. Полузаградени от извиращата се на север река, тук бяха израснали туфи храсталаци и дори няколко китки стройни дръвчета, а посред горичката беше останала една свободна полянка, достатъчно широка, за да се разположат тук шатрите, които дърветата щяха да предпазват от бурите и погледите на неприятеля. Всички едновременно съзряха предимствата на това място и навлязоха с радостна гълчава в горската полянка. За миг само конете бяха разтоварени, шатрите разпънати, постилките сложени, огницата приготвени и съдовете и паниците подредени. По нареждане на вожда бе опъната и голямата Съвещателна шатра. Там бойците отнесоха и издълбания дънер с вечно мъждукация в него свещен огън, който племето всякога носеше със себе си. Мястото, където трябваше да се построи Заклинателската типи, остана свободно. Пред шатрата на вожда бе забучен трофейният кол и за него завързаха най-добрия му ездитен кон. Кучетата вече бяха тръгнали да обходят горичката. Мустангите веднага заскубаха тревата, която тук растеше сравнително сочна.

На запад ясно се очертаваше веригата на Скалистите планини, зад които огненото кълбо на слънцето сега се спусна с покоряваща прелест. Безмълвен, зажаднял за спокойствие, радости, игри и лов.

Харка поглъщаше пейзажа на новата си родина. И Реката беше издълбала два по-дълбоки вира, единият над завоя, а другият — под него. Жените и девойките вече бяха отишли да донесат вода в шатрите. Определиха вира над завоя за място за къпане на жените, а долния — на мъжете. Харка забърза заедно с Младите кучета натам, за да поплуват най-после отново на воля, да се гмуркат във водата, да се пръскаат и да се забавляват по дъното и на повърхността. Пръхтейки и смеейки се, накрая момчетата се натъркаха на брега с меча мас и с появата на първите звезди на небето се върнаха в шатрите, където вече приятно миришеше на печено месо. Докато ядяха, те чуха навън да се разнася леката мелодия на флейтите, на които свиреха младежите.

Така изминаха два дни, а след това и третият. За Харка и другарите му имаше много работа. Те кръстосваха надлъж и нашир новата околност, стигаха чак до съгледвачите и се взираха заедно с тях в далечината. Забавляваха се с прерийните кучета, тия малки хитри, тлъсти гризачи, които строяха жилищата си под земята и изчезваха, свистейки, щом усетеха да се приближава опасност.

Грижите на Харка се бяха превърнали в надежда и упование, а същите чувства изпитваха и останалите хора на племето. Наистина Харка се сецаше, особено вечер в шатрата, за майка си и си мислеше, че тя никога вече нямаше да може да изпита тази голяма радост. Ала мислите и чувствата му не бяха тежки и горчиви, а ставаха все по-приятни и по-нежни и времето докосваше с лечителската си ръка всички получени рани. Шонка не беше в шатрата, сега той се намираще далеч оттук, Шешока си остана плаха и свенлива. Децата почти не я забелязваха, ала и сега бяха оградени от всички грижи, на които бяха навикнали.

Животът беше хубав и заклинанието, което беше направило всичко да тръгне на добре, беше велико — особено ако най-после дойдеха и бизоните. Мечата орда можеше да преживее известно време с антилопите и друг дребен дивеч, ала не и цялата зима. Пролетта, лятото и есента трябваше да донасят големия лов, запасите от който траеха за дълго.

И все пак всичко беше тръгнало вече на добре, засега никой не чувствуваше глад, хората на пани не се вестяваха. Защо пък да не се появят и бизоните?

И никой не се учуди, когато на осмия ден след установяването на бивака край Конския поток съгледвачите, които бяха изпратени далеко на юг, долетяха силно възбудени в бивака и съобщиха за приближаващо се бизоново стадо откъм юг.

Бойците и момчетата дотичаха от шатрите и откъм реката. Всеки прехвърлил четиринадесетте години щеше да участва в лова, следователно и Четан.

Дори бащата на Четан, Летния дъжд, чието рамо все още не беше напълно оздравяло и когото всички съветваха да не взема участие в лова, яхна мустанга си, отхвърляйки мълчаливо добронамерените съвети, и подреди стрелите в колчана си.

Ловците избраха своите „бизонови коне“, мустангите, обучени за този опасен лов, които бяха смели и напълно сигурни животни. Прието беше хората да излизат на лов за бизони без никакви дрехи, за да бъдат колкото се може по-лесно подвижни. Колчаните бяха пълни със стрели. Всеки стискаше в ръка лъка и първата стрела. Конете бяха неспокойни и щом ловците ги яхнаха, в миг дългата колона препусна в галоп под водачеството на Матотаупа.

Харка беше наблюдавал всички приготовления. Сърцето му биеше от възбуда. Сега той легна на едно възвишение и проследи с поглед ловците. Край него се беше насъбрала цялата Орда на младите кучета.

Почти цял час лежаха момчетата в тревата, взирайки се напрегнато, без да забележат нищо особено. Ала после нервите на всички затрепераха, защото по земята отдалеч се предаде мощно трополене! Момчетата сложиха ухо на земята, трепереци от треска, с блеснали очи. Колко ли много бяха бизоните, бизони, бизони! Много стотици бизони! А тропотът вече нарасна и на юг момчетата съгледаха вдигналия се над устремените напред стада облак прах ... и макар че това беше невъзможно, те си въобразиха, че вече чуват ловния възглас, необуздания, приглушен ловен вик, подобен на ужасния рев на самите бизони. Харка веднага си даде сметка за отговорността, която носеше като вожд на Младите кучета.

— Бягайте! — извика той. — Бягайте Те идват насам! Те ще сгазят и нас, и нашите шатри! Към конете, на конете!

Момчетата се подчиниха. Всички изтичаха надолу по склона, към горичката, където беше стадото коне. Докато яхаха мустангите, те

можеха да видят какво ставаше в бивака. С бясна бързина жените, момчетата, децата и старците свиваха шатрите; за разлика от друг път сега работата не беше предоставена само на жените, а всеки, който можеше да движи ръцете си, помагаше здраво. Отмъкнаха чергилата, коловете, трофеите, паниците и посъдите и най-малките деца, които не можеха да ходят сами, на запад, надолу по потока — кой на ръце, кой на гръб, кой натоварен върху конете.

— Отведете и мустангите! — извика заповедно Унчида на Харка и на останалите Млади кучета.

Момчетата веднага се подчиниха на заповедта. За да не губят време да развързват краката на конете, те отмъкнаха ножовете си и разрязаха вървите, които даваха възможност на животните да се придвижват само със ситни крачки. После момчетата се метнаха върху гърбовете на мустангите. Харка не избра собствения си жребец, а втория подготвен за лов на бизони кон на баща си, който беше останал в стадото. Всяко от момчетата хвана три-четири свободни коня за юздите и всички се спуснаха заедно с възбудените и съпротивяващи се животни надолу по течението на реката. Духаше вятър, гривите на конете се развяваха, водата се разбиваше на хиляди пръски край вдигащите се на задните си крака мустанги, а огромният облак прах и приглушеното, всяващо ужас трополене се приближаваха все повече и повече. Влачейки имуществото и децата, жените и старците не се спираха никъде, а продължаваха с най-голяма бързина пътя си все по-надолу, на запад, за да избягнат заплашващата ги опасност да бъдат премазани от краката на приближаващите се бизони. Младите кучета язدهа подир тях като истински ариергард. Последен от всички яздеше Твърдокаменния Харка Ноцното око Убиеца на вълци. Той беше размислил какво ще трябва да стори, ако бизоните застрашат жените и децата; беше решил да обърне мустанга си назад и заедно с Младите кучета с общ крясък да сплашат бягащите пред настъпващите бойци бизони и да ги насочат в друга посока. Дали това щеше да им се удаде, беше друг въпрос. За всеки случай всички Млади кучета бяха съгласни с него и готови да извършат заедно със своя вожд и най-смелото деяние.

Бизоните се приближаваха с бесен бяг към тях. Харка и другарите му не можеха да разпознаят поотделно нито едно животно, а виждаха само облаци прах и пред тях неясни, тъмни, полюшващи се в

шеметна бързина тела. Сега до момчетата долетяха ловните възгласи; смелите ловци сигурно бяха навлезли между бизоните. Ловният кон, който Харка яздеше, беше навикнал, щом чуе ловния вик, да развива крайна бързина. Харка едва успяваше да го задържа. Юздата той не държеше в ръка, защото водеше отляво и отдясно! по два свободни коня. Полудивото животно под него се противеше и изправяше на задните си крака. Момчето беше много добър ездач и не бе така лесно конят да го хвърли. То се вкопчи с краката в тялото на животното и остана на гърба му. Ала не му достигнаха сили да задържи мустанга, може би защото не смяташе, че положението е толкова сериозно. И изведнъж, когато стадото навлезе сред надигащите се облаци прах в горичката и прелетя покрай северната част на извивката на реката, когато стъблата на младите дръвчета започнаха да се пречупват като жалки тресчици, когато момчето видя обраслите с чернокафеникава козина гърбове да изплуват сред морето от прах и да се отдалечават и пред очите му израсна като призрак едно огромно рогато, покрито със сплъстена козина бизоново тяло... ръцете му отпуснаха юздите на четирите свободни коня и без да поеме юздата на бащиния мустанг, крещейки с все сили, Харка се остави да го води опитният ловен кон, върху който седеше. Той не чуваше вече виковете на Младите кучета, немислеше за нищо, не усещаше нищо друго освен галопирането на животното под себе си и праха, и бизони, бизони, бизони навред около себе си! Не знаеше вече накъде лети, нямаше нужния опит, за да може да разбере колко умно и сръчно се държеше конят му, като непрекъснато прелиташе съвсем наблизо до някой бизон, за да даде възможност на ездача си да стреля. Ала на Харка и през ум не му минаваше да стреля, макар че предварително за всеки случай беше взел лъха си в ръка. Стигаше му само, дето успяваше да се задържи върху гърба на мустанга, защото ако паднеше сега, беше загубен и щеше да се превърне в жалка смазана кървава купчина месо. Тропотът на копитата, крещенето на ловците и собствените му виковете кънтяха замайващо в ушите му.

Мина доста време, докато той изобщо съумя да събере мислите си. Прахът сякаш се поразреди. Харка изведнъж си спомни, че има ловно оръжие, и тъй като сега конят му сякаш тичаше по-свободно и кафявите гърбове не напираха вече застрашително от всички страни, той стисна лъка, постави стрелата и изопна тетивата. Ето... едно

рошаво кафяво животно се мярна наблизо... и Харка запрати стрелата! Грабна втора и изпъна лъка... Прахът все още беше доста плътен и очите на момчето се бяха слепили... То стреля отново, а мустангът продължаваше да го носи напред и напред, без то да го направлява... Харка стреляше и стреляше... сякаш го бе обзел някакъв бяс и непрекъснато трябваше да стреля, още една стрела и още една... и ревеше до прегракване, докато прахът съвсем го задуши... и летеше напред, все напред... и стреляше... докато запрати и последната си стрела и колчанът му се изпразни Мустангът премина в лек галоп...

Изведнъж въздухът около Харка просветна. Облакът прах се отъркаля на север. Около Харка стана ясно, небето се извисяваше над него съвсем синьо, слънцето блестеше. Лъчите му падаха върху една утъпкана и разровена, покрита с прах земя, върху един мустанг с разпенена уста, чиито хълбоци се издигаха и се спускаха и чиято козина се бе превърнала в дебела кора от прах. Те падаха върху едно момче, чиято покрита с прах коса се беше слепила върху влажните слепоочия, чийто дух учестено излизаше през разтворената му уста, и... падаха върху един бизон който беше втренчил налетите си с кръв очи в младия ездач. Конят остана за миг неподвижен, като изсечен от камък, бизонът също не се помръдна. Харка не можеше да отмести поглед от чернокафеникавия колос. За първи път през живота си той стоеше лице с лице пред животното, което означаваше за него и за немуподобните шатри, храна, живот — ако го убиеха. От кожата на гърба на бизона стърчаха множество стрели... Той изглеждаше целият набоден... и макар че Харка почти не можеше да събере мислите си, все пак от един поглед разбра, че това бяха неговите собствени, всичките му стрели! Всичките му стрели стърчаха от кожата на гърба на този бизон, ала бизонът беше жив и гледаше него, ловеца, с подигравателен поглед. Какво щеше да стане сега?

Ако Харка извърнеше коня, бизонът можеше веднага да го погне и да го нападне и може би заедно с всичките тези забити в дебелината му кожа стрели той беше още по-бърз от преуморения мустанг. Може би ако Харка сръгаше коня и се понесеше с него напред, крещейки, бизонът щеше да се изплаши и да удари в бяг. Може би...

Да участвуващ в лов на бизони не беше проста работа...

Харка леко притисна своя жребец с бедрата си, само го подсети, че трябва да направи нещо; животното сигурно най-добре знаеше

какво трябва да стори сега.

И мустангът наистина знаеше.

Той свърна ненадейно встрани, направи с неподозирана сръчност и бързина няколко галопиращи скока ту насам, ту натам, докато бизонът извърещаше само недоверчиво бавно глава към него и раздвижи кичура косми на върха на вирнатата си опашка. Харка даде пълна свобода на коня. Притисна се силно до врата му, за да може при всички положения да се задържи на гърба му, и добре стори... защото в този миг мустангът направи един скок с изненадваща смелост и прелетя напреко над набодения със стрели гръб на бизона... Да се понесе след това в прекрасен победен галол през необятната равнина.

Харка неволно се усмихна. Той не можеше да види колко жалка и разкривена беше усмивката му. Ала се усмихваше заради умната постъпка на коня, за избягнатата опасност, за собствената си безразборна стрелба и за цялата дузина стрели, запратени по гърба на един-единствен бизон!

И докато сега се носеше напред леко и вече далеч от всякаква опасност и облакът прах започна да се разнася, Харка видя още веднъж бизона, който беше преследвал. Животното също тичаше в спокоен галоп подир стадото бизони, за да го настигне.

А Харка яздеше към бивака и така всеки се присъедини към своите. Момчето и сега нямаше нужда да направлява мустанга. Водено от верния си инстинкт, животното се озова сред стадото коне, които стояха край потока, вдигнали нагоре душещи муцуни.

Харка бе посрещнат от многогласния шумен възторг на Младите кучета. Усмивката му се превърна в щастлив смях, при който той изплю не малко прах. После скочи от мустанга и се потопи във вече не много бистрата вода, за да се измие. Заразкава на другарите си, които го заобиколиха и във водата, без никакви преувеличения, историята за отрупания със стрели бизонов гръб — историята за своето първо излизане на лов за бизони и за щастливия ѝ край. Младите кучета се смееха и се радваха заедно с него.

Ала още не беше дошло време за почивка. Докато жените, малките деца и старците останаха край свитите шатри, Младите кучета отново яхнаха конете и този път Харка възседна собствения си ездитен жребец. Всички потеглиха заедно, в дълга редица като бойците, Харка

начело. Момчетата искаха да посрещнат завръщащите се ловци и да ги поздравят.

Гонитбата се беше проточила на разстояние от много километри и ловците се бяха пръснали на всички посоки, тъй като сред облаците пясък и прах и сред диво препускащото стадо бизони никой боец не можеше да види къде са другарите му. По следите личеше, че само малка част от бизоновото стадо се беше отклонила през горичката край Конския поток. Повечето бяха свили на североизток. Яздейки в лек галоп, момчетата виждаха вече тук-таме убити бизони по земята и по стрелите веднага разпознаваха кой е бил щастливият ловец. След като яздиха четвърт час, най-после откриха младите бизони, умъртвени от стрелите на Летния дъжд. Ордата всеки път поздравяваше с високи радостни възгласи успеха на смелия ловец, който въпреки раната си беше грабнал лъка и бе имал такъв голям успех. По време на лов на бизони всякога ставаха неща, които обикновено изглеждат неосъществими. Харка продължаваше напред. Гореше от желание да открие бизоните, които баща му беше убил! От различни страни до тях вече долитаха възгласите на бойците, сред леките възвишения започнаха да се появяват чернокосите глави, мяркаха се тук-таме галопиращи сами или на малки групи ловци и най-после момчетата чуха сигнала на вожда, който свикваше хората си. Харка поведе момчетата натам. Но виж — той дръпна коня си назад, — ето тук един бизон улучен от стрелата на Матотаупа зад плешката точно в сърцето! Какъв сполучлив удар! Гордост изпълни Харка. Ездата продължаваше.

Изведнъж Харка се сепна и дръпна юздата, така че конят му се изправи на задните си крака, а ездачите зад него също задържаха конете си.

Момчетата тъкмо бяха свили в една долчинка. Какво беше изплашило Харка? Всички се насочиха напред. И тогава разбраха.

В дола лежеше убит боец. Конят му стоеше тъжно край него. Момчетата познаха животното. Беше кафявият кон за лов на бизони, който Летния дъжд бе яздил. Боецът лежеше в тревата, окървавен и ужасно обезобразен. Бизоните бяха преминали в луд бяг през него. До прегазената му дясна ръка лежеше счупеният лък, двете последни стрели бяха паднали от колчана.

Момчетата замръзнаха мълчаливи върху конете си пред тази жертва на големия лов. Нещастните случаи по време на лова на бизони

бяха нещо обикновено, всъщност всеки лов беше борба на живот и смърт.

Харка подкара своя пъстър кон към тъгуващия мустанг, погали го леко, после пое юздата му. Друго момче слезе от коня си и вдигна от разбития череп на мъртвеца орловото перо, опръскано с кръв. С бърз знак той взе съгласието на Харка и полетя на коня си по посоката, откъдето повторно прозвуча сигналът на вожда и където се събираха ездачите. Оттам вече се понесоха победните възгласи, ала момчетата нададоха първите приглушени траурни викове.

Скоро след това момчето, което беше отишло с окървавеното орлово перо за вожда, доведе Матотаупа и събралите се вече край него бойци в дола, където Летния дъжд лежеше мъртъв. Вождът не скри ужаса и дълбоката си скръб. Летния дъжд беше приятел на Матотаупа и негов най-добър другар в боя и съветник. Сега той никога вече нямаше да надава заедно с другарите си ловния и бойния възглас или да дава обмислен съвет по време на общите им събирания.

Матотаупа остави двама бойци край мъртвото тяло и изпрати Харка с осиротелия кон в лагера. Той трябваше да съобщи какво се беше случило, за да дойдат да вдигнат трупа. Освен това жените трябваше да приготвят конете, дори да използват и кучетата като товарен добитък, за да приберат колкото се може повече от огромната ловна плячка, преди да е паднала нощта и да са се появили вълците и койотите.

Когато Харка влезе в бивака край Конския поток, воплите се смесиха с победните възгласи, радостта — с болката. Сега Мечата орда бе запасена с месо чак до следващата зима, а освен това и с нови тетиви за лъковете си, с нови чергила за шатри и кожени завивки, с кожени дрехи за зимата. Ала те бяха изгубили най-добрия си и най-опитен боец след вожда, Четан нямаше да има вече баща.

И това ли влизаше в осъществяването на Великото заклинание? Отново се надигнаха мрачните съмнения.

Привечер Харка седеше с Четан върху един от утъпканите и разровени от копитата хълмове край бивака, разпънат отново на старото си място. Двете момчета стояха край мъртвия, увит в бизонови кожи и обвяван от вятъра, така както далеч някъде в прерията същият този вятър обвяваше и мъртвешкото ложе на майката на Харка. Четан знаеше вече, че сега той ще се пресели в шатрата на брата на

Матотаупа, който нямаше син, а само две малки дъщери. Момчето седеше, подпряло чело върху ръката си, и Харка остана часове наред до него. Слънцето отдавна беше залязло, звездите блещукаха в безкрая, вятърът вееше безспир. В подножието на хълма водата шумолеше тихо и отразяваше блясъка на луната. Вечерният вой на вълците вече беше заглъхнал. За хищниците също беше останала богата гощавка.

Наближаваше вече полунощ, а пред осиротялата типи на Летния дъжд все още звучаха траурните песни.

Четан излезе от вцепенението си и се примъкна по-близо до Харка.

— Искам да те питам нещо — каза той тихо на момчето.

— Говори, мой по-голям братко.

— Ти си чул от мъжете, че не са видели бизоновите стада да пасат спокойно на юг, а че те вече са били подгонени и са тичали с все сили.

— Хау, така казаха Матотаупа и всички останали ловци.

— Как може да се подгони едно такова огромно стадо бизони?

— Може да го подплаши голяма глутница вълци или огън, или ловци.

— Надушили ли са били нашите мъже огън сред прерията?

— Не.

— Видели ли са вълци?

— Не.

— Видели ли са ловци?

— Не.

— Защо тогава стотиците бизони са се хвърлили в бяг?

— Не знам.

— Знае ли някой боец?

— Не вярвам.

— Какво мислиш ти?

Харка мълчеше.

— Какво мислят нашите бойци? Харка мълчеше. — Защо не говориш?

— И ти не всякога разговаряш с мене.

— Това е вярно. Значи, не искаш?

— Защо ти и днес не ми казваш мислите си, Четан?

— Защото се страхувам от тях.

— Вярно ли е това?

— Вярно е. Веднага да умра, ако лъжа.

Какво може да бъде това нещо, от което Четан, синът на Летния дъжд и вождът на Червените пера, може да се страхува така, че езикът му да се вцепени?

— Вакан.

— Да. Вакан. Тайната магия.

— Така е.

— Значи, ще мълчим?

— Харка, ние мислим едно и също нещо, затова разговаряме. Като сме двама, няма да се страхуваме толкова много.

— Да, заедно ние не се страхуваме.

— Харка ... дали страшното тайнство на белите мъже е подгонило бизоните към нас?

— Възможно е. Така трябва да е.

— Затова и нашите ловци не са могли да определят в каква посока бягат бизоните и животните едва не сгазиха нашите шатри, жени и деца.

— Едва не ги сгазиха.

— Те убиха Летния дъжд, моя баща. Аз предполагам, че той е искал да отклони пътя на бизоните от нашия бивак.

— Никой човек не би могъл да свърши сам това. Когато бизоните побягнат, цяла група ловци не би могла да ги спре. Тогава бизоните стават слепи, глухи и бесни.

— Знам.

— Но как може страшното тайнство на белите мъже да изпрати бизони на нас и в същото време да съвпада със заклинанието на един червенокож? Храна ли е искало да ни изпрати, или да разруши нашите шатри?

— Не знам.

— Значи, и ти като другите не можеш да отговориш на моя въпрос?

— Не мога, вярно е.

— Разговорът беше приключен. Ала Харка остана цялата нощ край Четан и мъртвеца и едва когато започна да се развиделява, влезе уморено в шатрата, зави се в завивките и заспа. Събуди се след няколко часа и изрисува лицето си с онези цветове и знаци, които означаваха,

че не желае да го заговарят. Младите кучета го оставиха на мира. А Харка се изкачи отново на хълма край мъртвеца и докато пред шатрата долу продължаваха да се носят траурните напеви, той стоеше, зареял поглед в безкрая.

— Велико заклинание, какво си всъщност и откъде произлизаш?

НАДБЯГВАНЕ С КОНЕ

Хавандшнта, заклинателят, беше забранил на членовете на Мечата орда да го търсят. Дали той щеше навреме да настигне колоната, или щеше да се забави дни, седмици, месеци, никой не биваше да върви да го търси, така беше наредил той. Мечата орда се подчиняваше на желанието на заклинателя.

Дори съгледвачите не се осмеляваха да излизат на оглед натам, откъдето можеше да се очаква да се появи завръщащият се Хавандшнта.

Пък и никой не беше сериозно загрижен за него. Тъй или иначе Мечата орда беше намерила антилопи и бизони, шатрите бяха богато снабдени с храна и неприятелят не се виждаше никъде. Според съобщението на съгледвачите големият военен бивак на хората на пани отново беше вдигнат и малките групи бойци се бяха завърнали в своите биваци.

Разположилите се край Конския поток дакота и без война, и без да излизат, на голям лов, бяха заети от сутрин до вечер край своите шатри. Жените и девойките, стари и млади, бяха подготвили и наричали бизоновото месо. Те заравяха в земята големи, увити в кожа пакети месо, за да го запазят студено и прясно. Изрязваха ивици месо и ги окачваха да съхнат на изсушени бизонов черва, навързани като въжета за пране. Изпъваха пресните кожи, изстъргнаха остатъците от месото по тях и ги приготвяха за щавене. Старите мъже и момчетата дялаха от кости върхове за копията и стрелите, майсторяха лъжици от рогата. Някои бойци подновиха тетивите на лъковете си от новите бизонов жили. Пред шатрата на Матотаупа Унчида, Шешока, Уинона, Харка и Харпстена се занимаваха със същите работи. При това те слушаха песните и гледаха танците на младите бойци наред утъпканата вече от краката на танцуващите поляна пред голямата Съвещателна шатра.

Прахът и пясъкът, които изпъваха въздуха по време на големия лов на бизони, отдавна се бяха слегнали. Опустошената горичка беше

започнала да се съвзема. Превитите, но не скършени дръвчета отново се изправяха, храстите се съживиха, а по поляните избуяха нови треви, нови цветя. Животът продължаваше. Вечер в шатрите миришеше приятно на варено бизоново месо и на печено бизоново филе. Мъжете, жените и децата се засищаха всеки ден и вече не изглеждаха изпосталели. Наистина никой от хората на дакота не напълня, защото пролетно време бизоновото месо не е тлъсто, пък и яденето, което мъжете поглъщаха веднъж на ден, а жените и децата по два пъти, стигаше колкото да поддържа телата здрави, стройни и добре оформени, ала не и да ги угоява.

След като основните работи по запазване на голямата ловна плячка бяха привършени, момчетата можеха да използват целия ден за спортуване, игри и лов на дребен дивеч. Харка въвлечаше Младите кучета в състезания по надбягване с коне, стреляне с лък и стрела, бой с жилави сопи и хвърляне на нож.

Момчетата се дебнеха и изненадваха едни други. Вечер седяха в шатрите край бащите и по-големите си братя и слушаха разказите за ловни и бойни приключения, които много ги увличаха, и от които можеха да се учат. Ловяха всяка дума и от прастарата легенда за предтечата на Мечата орда, „Великата мечка“, чийто син бил човек. Когато в шатрата настъпваше полумрак и огънят изтляваше, Унчида разказваше на децата, че Великата мечка още живеела... някъде... и че била свещена за бойците на Мечата орда и никой не бивало да я убие.

Вечер Харка и останалите Млади кучета се събираха също и за да изпробват чрез тежки изпитания самообладанието, необходимо за всеки боец. Те сядаха край огнището в шатрата на Матотаупа и сами поставяха малки горящи тресчици върху ръцете си, за да видят кой ще може да изтърпи най-спокойно и най-дълго болката от изгорената рана. Харка можеше да издържа колкото време иска.

— Шонка не може толкова дълго — каза неочаквано едно от момчетата.

Ето го отново това име, Шонка Харка помръдна само равнодушно и хладнокръвно ъглите на устата си и остави треската да изгори дланта му чак до месото.

Тази година Харка навлизаше в дванадесетото си лято. През една от тези слънчеви сутрини Матотаупа свари двамата си сина край конете. Предишния ден Харка беше изгубил надбягването с коне. Беше

излязъл само втори със своя любим кон, пъстрия жребец. Не че язди несръчно или небрежно. Просто другият кон беше по-добър. Победеният жребец принадлежеше също на едно от Младите кучета, на сина на Чотанка, един уважаван боец. Конят беше съвсем млад, нямаше повече от една година и преливаше от сили и темперамент. Жребецът на Харка беше десетгодишен, движеше се спокойно, сигурно и бързо. Но той вече не беше от най-бързите. Харка разглеждаше със смръщено чело конете от шатрата на вожда. Известно време Матотаупа наблюдаваше децата си мълчаливо, после пристъпи към тях.

— Харпстена — каза той на по-малкия си син, кой кон от нашето стадо би яздил, ако имаш възможност да си избереш?

Харпстена се усмихна смутено и вдигна поглед към баща си, сякаш за да разбере мислите му. Харпстена беше навикнал баща му всякога и за всичко да се обръща и да взема мнението на Харка и тъй като Харка без съмнение беше най-смелият и най-ръчният от всички момчета в селото, това изглеждаше напълно естествено и неизбежно. Харпстена беше свикнал, особено след боледуването си, да бъде на второ място. Затова сега въпросът на баща му го учуди и той не знаеше какво да стори.

— Мисля точно така, както го казах — насърчи го баща му.

Харпстена все още се колебаеше.

— Истината ли да кажа? — попита след малко тихо той.

— Един дакота никога не лъже. Ти знаеш това, момчето ми.

— Тогава ще кажа, най-много бих желал от всички коне пъстрия жребец на моя по-голям брат Харка Убиеца на вълци.

— Макар че той вчера излезе втори в състезанието? — попита бащата.

— Да, тъкмо затова — отвърна твърдо Харпстена.

— Ще ми обясниш ли защо?

— Да, татко, ще обясня. Пъстрият жребец е добро и опитно животно — обичам го много.

Харпстена пристъпи към мустанга и го погали по ноздрите и Матотаупа и Харка видяха с учудване как животното наклони главата си към него, сякаш отвърщаше на доброто му чувство.

— Харка е добър и упорит ездач — продължи Харпстена сега вече сигурен в себе си. — Но пъстрият кон остарява и му е много

мъчно, задето вчера изгуби състезанието. По време на ездата Харка го удари с камшика, макар много добре да знаеше, че животното тичаше колкото му сили държат. То беше тъжно, когато се върна сред стадото.

Харка слушаше и сега сведе поглед. Срамуваше се, защото много добре знаеше, че беше допуснал себелюбието да задуши разума му.

— А аз утеших коня и той ме обича — продължи Харпстена, — Него искам да получа. За какво му е на Харка мустанг, който не може да излиза първенец?

Харка усети как кръвта бавно се изкачи в бузите му. Думите на Харпстена прозвучаха така, сякаш той искаше да каже: „И за какво му трябва на Харка един по-малък слабоват брат?“

— Не — обади се сега Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци, без да го питат. — Харпстена не бива да получи този кон само защото той вече нямало да ми служи. Кажи му, татко, да си избере друг кон.

— Аз държа на думата си — отвърна сериозно Матотаупа. — Харпстена ще реши.

— Харка гледаше встрани, мъчейки се да надвие себе си.

— Аз искам пъстрия жребец — повтори по-малкото момче.

— Тогава той е твой, мой по-малки синко.

— Тясното лице на Харпстена просия. Той погали жребеца по врата.

— Сега е твой ред, Харка — заговори Матотаупа — ти трябва да получиш нов кон. Кой си избираш?

— Аз имах три коня, татко, сега имам само два. Те ми стигат.

Харка каза това отсечено, после стисна здраво устни, защото не искаше да изрече всичко, което го вълнуваше.

— Харка ... с двата други мустанга, които сега ти остават, при следващото състезание ти ще излезеш трети или четвърти.

— Възможно е. Занапред аз ще съумея да се овладявам, когато не побеждавам.

Невъобразимо трудно бе за Харка да изрече тези думи пред Харпстена. Ала той ги каза. Те прозвучаха твърдо.

Бащата го погледна замислено.

— Ти отново ще имаш три коня — каза най-послед той. — Аз искам това.

— Тогава определи ти, татко, кой ще бъде третият ми кон занапред.

— Добре. Ела!

Двете момчета тръгнаха с бащата през стадото. Матотаупа се спря пред сивия кон, който беше носил Харка през бягащото стадо бизони.

— Ето, Харка Убиецо на вълци Стрелецо по бизони! Този мустанг ще бъде твоят трети кон. Ти добре го язди.

— Татко!

— Какво има?

— Та това е вторият ти най-добър кон! Как ще се лишиш от него?

— Ти си мой син. Вземи го.

Харка пристъпи към животното и постави ръка върху гърба му.

— Няма да мине много време, Харка, и ти ще тръгнеш заедно с нас, когато излизаме на лов за бизони.

— Да, татко.

Въпреки похвалата, която получи, Харка все още говореше стеснено.

Бащата обаче се направи, че не забелязва. Каза само:

— Използвайте днешния ден да свикнете с новите си коне.

После си отиде.

Двете момчета се подчиниха. Всеки отвърза обещания му мустанг и се понесе с него към прерията.

Ала братята яздеха в различни посоки.

Когато денят свърши и припадна тъмната нощ и в шатрата на Матотаупа всички заспаха дълбок сън, Харка се раздвижи под завивките си. Предпазлив като пленник, който иска да избяга, той се измъкна от постелята си и изскочи от шатрата навън. Вързаният пред входа мустанг на баща му се помръдна леко, две кучета се събудиха, ала не излаяха. Харка премина бос между затихналите шатри, спусна се край брега на потока и най-после се отправи към целта си — стадото на мустангите. По това време дежурен край конете беше Четан, Харка знаеше това. Ала той не отиде при своя по-възрастен другар. Минаваше от мустанг на мустанг, докато намери своя стар Пъструшко. Освободи краката му, яхна го и тръгна отначало ходом, а после се понесе в лек галоп през нощната прерия. Язди, докато стигна до една малка долчинка, където едва ли някой от съгледвачите можеше да го наблюдава.

Там скочи от коня, заповяда му да легне и сам прилегна до него, така че да може да му говори на ухото.

И тогава заговори тихо, така нежно, както никога досега никой човек не го беше чул да приказва:

— Пъструшко мой, ние с теб се разделяме. Спомняш ли си, когато бях още малко момче на четири лета и Четан, моят приятел, ме слагаше върху гърба ти? Тогава ти беше още млад и необуздан и четиринадесет пъти ме хвърля в тревата, докато най-после свикнах да се държа здраво на гърба ти. Тъпчеше ме с копитата си, така че нощем не знаех на коя страна да легна и болките непрекъснато ме будеха от сън. Ала аз си бях дал дума, че ти ще станеш моят ездитен мустанг и ти стана. Ти ме носи през прерията и през гората, преминаваше реките, катереше се по стръмни склонове. Ти беше голям боец сред мустангите и когато койотите се осмеляваха да се приближат съвсем близо до нас, ти се бореше с тях с копита и със зъби. Аз те обичам много, Пъструшко, но ти си ми сърдит, защото бях несправедлив към тебе, сега, когато ти вече остаря, и ето аз те изгубих. Сега ти обичаш Харпстена.

Харка притисна глава до врата на коня и очите му бяха пълни с влага. Ала никога друг човек не биваше да узнае за това.

Момчето скочи отново и за миг и пъстрият кон вече беше на крака. Харка се върна с него обратно при стадото.

Четан все още беше там на стража, но и Четан никога нямаше да каже какво бе видял. Той и сега не погледна към Харка.

Момчето се вмъкна отново в шатрата и се уви в завивките си. Стори му се, че Матотаупа се бе раздвижил в своята постеля, ала не беше сигурен. Момчето дълго мисли, преди да заспи.

На следното утро веднага се разнесе новината, че Харка и Харпстена ще яздят вече нови коне и Младите кучета се развиваха ликуващи, че отново ще се организира надбягване с коне. Харка нямаше как да откаже, момчетата можеха да помислят, че той се страхува да не би отново да не успее да пристигне пръв. Затова веднага даде съгласието си. Харпстена също щеше да вземе участие в състезанието като Младо куче. Победителят от предишния ден обаче, синът на Чотанка, се оттегли. Твърдеше, че мустангът му си бил наранил крака. Това сигурно беше вярно. Четан потвърди, че видял животното да куца.

Това не се хареса на Харка. Той започна да убеждава Младите кучета да отложат с няколко дена състезанието, докато победилият предишния ден кон оздравее, ала момчетата не бяха съгласни. Всички горяха от желание да видят как Харка ще язди подготвения за лов на бизони мустанг на вожда, ще язди коня, който беше прескочил набодения със стрели бизон! Харка Стрелеца по бизони трябваше да вземе участие в състезанието и той се подчини, макар и с неудоволствие.

Младите ездачи се събраха край брега на потока, оттам щяха да тръгнат. Едно леко възвишение щеше да бъде целта на състезанието и там чакаше Четан с няколко момчета от Ордата на червените пера, за да реши кой е пристигнал пръв.

Четан извика високо и момчетата препуснаха в галоп. Матотаупа също наблюдаваше от края на горичката и се радваше на групата момчета, които се носеха като стрели през прерията, прилепени без седла за гърбовете на конете. Съвсем скоро се разбра, че всъщност състезанието щеше да се проведе между два коня: пъстрия кон, който яздеше Харпстена, и сивия жребец, върху който седеше Харка. Матотаупа знаеше, че неговият ловен кон ще победи, ако синът му го язди добре. Ала той много ясно видя — и може би беше единственият, който можа да прецени това, че Харка нарочно ме оставя коня да полети с все сили.

С висок победен вик Харпстена пристигна пръв на възвишението при Четан; той дръпна своя Пъструшко на задните му крака, така че конят да може да се вижда надалеч, и Младите кучета го посрещнаха с викове па одобрение... също и Харка, който беше пристигнал втори.

В спокоен галоп цялата група се върна обратно край потока, където момчетата щяха да продължат — да играят и да се къпят. Отведоха бързо конете в стадото.

Харпстена, който за първи път излизаше първенец в състезание, бе заобиколен от неколцина момчета, които отново се развикаха одобрително в негова чест. Край Харка обаче също се събраха друга група момчета, които искаха да поговорят с него за състезанието.

— То стана по твоя вина, Харка, не на коня — казаха сериозно те. — Твоят кон е най-бързият от всички, никой не се съмнява в това.

— Аз съм виновен, знам — отвърна рязко Харка и веднага пресече този разговор; започнаха плувните игри.

Привечер Харпстена и Харка се срещнаха пред бащината типи. Харпстена спря насила своя по-голям брат, който искаше да се измъкне.

— Харка — каза огорчено той, — защо направи това? Аз не искам да ми подаряваш победи!

Отначало Харка въобще не искаше да отговори, но след това все пак каза:

— Аз не подарих победата на тебе, а на Пъструшко.

— Ти трябва да знаеш, че аз мога не само да побеждавам, а и да губя.

И той влезе в шатрата.

Харпстена остана сам навън. Той горещо желаше по-големият му брат да го уважава и да се държи по-приятелски с него. Ала между тях все се случваше нещо, което го огорчаваше, или ставаше нещо не както той го желаше.

Харпстена не влезе в шатрата. Върна се обратно при конете и погали пъстрия кон, на който още веднъж бяха дали възможност да излезе победител.

Един ден след тази случка Хавандшита се върна в бивака. Слабият старец с остро извития нос, издаденото чело и набръчкания старчески врат яздеше най-добрия от своите пет коня начело на колоната. Конят вървеше ходом, без да бърза. Съгледвачите, които го видяха да идва още отдалече го оставиха да се приближи, без да съобщават нищо в бивака. Хората сами щяха да забележат кой идва.

Децата престанаха да играят край потока, когато видяха отдалеч приближаващите се и впериха заинтригувани погледи към заклинателя, който беше осъществил великото заклинание за храна и мир и сега се връщаше от уединението си в бивака. Хавандшита не идваше сам. На втория кон след него седеше Шонка, на третия — Къдрокосия Чернокож, облечен в празничните дрехи на Харка, а четвъртия кон яздеше един едър мъж, който досущ приличаше на Къдрокосия Чернокож и носеше също такива вехти дрехи като Къдрокосия, когато за първи път се бе появил в селото. Петия кон Шонка водеше за юздата.

Малката колона прекоси съвсем лесно потока и се насочи към утъпканата поляна пред Съвещателната шатра. Там Хавандшита слезе от коня. Матотаупа вече го очакваше да го поздрави. Шонка,

Къдрокосия и баща му също скочиха на земята. Освободиха плазовете от конете и Унчида се приближи с Шешока и Уннона, за да разпънат веднага Заклинателската шатра.

Харка изтича и хвана коня, който Хавандшита беше яздил, за да го отведе в стадото. Шонка се смути, ала веднага използва положението в своя полза, като подаде на Харка юздата на своя кон и на другия, който водеше свободен за юздата, сякаш момчето беше задължено да се грижи за животните. Харка отново надви яда си от държането на Шонка и използва възможността да се приближи до Къдрокосия Чернокож и до баща му, които също се запътиха да отведат конете към общото стадо.

Къдрокосия Чернокож се беше променил. През изтеклото време той сигурно се беше хранил добре, защото бузите му се бяха закръглили и тялото му не приличаше вече на скелет, беше се превърнал в напето момче. Големите му живи черни очи се въртяха на всички страни и той се смееше така, че Харка видя белите му зъби. Къдрокосия беше научил вече достатъчно думи от езика на дакота, та веднага забърбори:

— Хубав бивак имате вие! Добро място, речна вода, а от вашите шатри мирише хубаво на печено месо.

— Да — отвърна Харка доволен, — но ти не бива само да ядеш. Къдрокоси Чернокож, а ще трябва да се научиш при нас и да яздиш — ти още седиш залепен на коня си като кал върху бизонов гръб; човек никога не знае дали тя ще си остане там, или няма да се отлепи не навреме!

— Твърдокаменни Харка, аз няма да падна. Вярно е, че седя накриво върху гърба на коня, като муха, която не знае къде е средата на гърба на коня. Аз се плъзгам насам-натам и краката ме болят след това, и където съм седял, също ме боли, но язденето ми е приятно и аз те науча всичко, каквото ти умееш: да стрелям по време на езда и да увисвам настрана върху коня, и да се провирам под корема на коня... всичко.

— Тогава ще трябва веднага да почнеш да се учиш, инак ще остарееш като Хавандшита, докато изучиш всичко това! И трябва да ти кажа, че през това време тялото ти често ще се покрива със синини!

— Харка, Убиецо на вълци, дори и целият да посинея като небето по пладне и да се превия, и да остареея като лешояд с тънък

врат, аз ще се науча да увисвам на коня и да се провирам под корема му като велик боец.

Харка се засмя от сърце.

— Къдрокоси Чернокож ти си още като зелената тревица, която не познава слънцето. Преди да се научиш да се провираш под коня, без да падаш, ще трябва най-напред да изучиш всевъзможни други неща. Но аз ще ти помагам да се упражняваш.

Всеки ден ще се упражняваме, Харка. А сега ела — моят баща ще получи шатра с много жени, това е добре, много добре, те всичките ще се грижат за баща ми и за мене!

Харка поклати учудено глава. Нима Хавандшита вече беше решил коя жена ще получи бащата на Къдрокосия? Сред тях имаше една шатра с много жени, с пет жени без мъж: една баба вдовица, една майка вдовица и нейните три дъщери. Последният мъж в тази шатра беше паднал в боя срещу пани. Хората се страхуваха от тази шатра, защото се смяташе, че бабата е обладана от лоши духове. Затова и не бяха разпределили жените след смъртта на последния боец по останалите шатри, а всички други семейства отделяха от своя лов, за да се изхранват петте жени.

— Твоят баща навикнал ли е да има много жени? — попита Харка, докато показваше на Къдрокосия как се поставят вървите на предните крака на конете, така че животните да могат да пасат спокойно, но да няма как да избягат.

— Моят баща е много навикнал! Всички черни мъже са навикнали. Много жени, много говорят, но и добре се подчиняват.

— Тогава вие ще успеете да въведете ред в тази шатра, хау!

Къдрокосия Чернокож се усмихна закачливо.

— Да, ред, и всеки ден ще ни готвят добре, много добре!

— Пожелавам ти това и се надявам, че ще бъде така — измърмори Харка под носа си.

Всички в племето познаваха умопобърканата баба като много стисната.

Харка отведе отново намерения си приятел, който така се беше оживил, и мълчаливия му баща най-напред в шатрата на Матотаупа. По пътя Къдрокосия го увери:

— Пани са лоши хора, белите мъже са много лоши хора. Само дакота са добри, дакота са братя, ще останем при дакота!

— Да, остани при нас, Къдрокоси Чернокож, ние ще имаме полза от теб!

От този ден нататък бивакът преживяваше всеки ден нещо ново със своите двама нови обитатели. Бащата на Къдрокосия, който веднага получи името Непознатата мида, най-напред въведе ред в шатрата на многото жени. Той сигурно разбираше нещо и от прогонване на лошите духове, защото умопобърканата баба беше кротка пред него като кошута.

Цялото племе въздъхна облекчено, задето отново имаше кой да се грижи и да управлява тази шатра. Непознатата мида беше едър, силен и много сериозен човек. Щом и той понаучи малко езика на дакота, започна да разказва за своята родина и за живота си отвъд голямата вода, през която го бяха докарали белите мъже.

Той разказваше за великата джунгла, където бяха живели дедите му, разказваше случки от лов на слонове и леопарди, на крокодили и носорози и една шатра никога не можеше да побере всички любознателни слушатели. Той разказваше и за белите мъже, колко много са те на брой, за техните каменни къщи, за техните мацаваки — за малките, които един мъж можел да носи, и за големите, които влачели с коне и чиито отвори представлявали огромна черна кръгла паст, която бълвала унищожителни кълба. Той беше видял вече и онова чудовище, от което бягаха и бизоните, и знаеше как строяха пътя му. Мъжете непрекъснато го разпитваха за това. Ала имаше нещо, за което той никога не говореше и затова и бойците никога не го питаха: по какъв начин Хавандшита го беше освободил от ръцете на пани.

Къдрокосия Чернокож също не продумваше дума за това.

Харка прекарваше по цял ден заедно с новия си другар, за да му показва всичко, което едно момче дакота трябва да знае, и Къдрокосия се проявяваше като възприемчив ученик.

Харпстена също се присъедини към това обучение. Щом Къдрокосия Чернокож поглеждаше двамата братя със своите весели и доверчиви очи, напрежението и стеснителността веднага изчезваха, поне докато тримата бяха заедно.

Често, когато си почиваха по време на езда, момчетата седяха едно до друго. Тогава Харка разпитваше с определена цел за това, за онова и Къдрокосия не успяваше да прозре напълно тази игра на въпроси, макар че беше много будно момче.

— Защо пани, тия койоти, не се нахвърлиха върху антилопите, щом като са знаели, че техните стада пасат на северозапад?

— Как така са знаели? — попита Къдрокосия.

— А защо не ги избиваха?

— Защото месото на антилопите не им е трябвало вече. Нали са се сдобили с бизоново месо от белите мъже.

„Аха — помисли си Харка, — значи, пани са знаели за антилопите.“ Следователно Къдрокосия е знаел затова и Хавандшита е могъл да го научи от него. Едното тайнство беше разкрито.

— Така е, Къдрокоси Чернокож. Пани са получили бизоново месо от белите мъже. Значи, белите мъже, които искат да построят пътя за чудовището, са убивали бизони. Прав ли съм?

— Прав си Харка, Стрелецо по бизони.

Второто тайнство също бе разкрито. Ала Харка не се почувствува облекчен от това, а смутен. Защото заедно с възтържествуването на неговото желание да узнае истината, вътрешно той бе дълбоко развълнуван от някакъв страх, че с разкриването на Великото тайнство той може да стигне до една голяма лъжа и до една още прикрита голяма опасност.

От сутрин до вечер той се движеше с напрегнат поглед, с изострени сетива и комбинираше предпазливи въпроси. Чрез тези въпроси се стараеше да заобикаля онова, което искаше да научи, както ловецът заобикаля дивеча. Все повече стесняваше той кръговете. Най-после през една безсънна нощ мислено подреди случилото се досега в следния ред:

Южно от ловните райони на Мечата орда мъжете от северното племе на белите хора прокарваха път за чудовището, с което белите мъже щяха да се придвижват през страната с бързината на бурята, за да няма нужда повече да яздят коне. Мъжете, които искаха да построят пътя, бяха избии много бизони и бяха дали от месото на съюзниците си пани, за да не им пречат при подготовката на строежа на пътя. Ордите на белите мъже и техните мацаваки всяваха страх у бизоните. Техните стада оставаха на юг и не смееха да се прехвърлят на север. Такова било положението, докато Мечата орда гладуваше по долното течение на Северна Плата и Непознатата мида е стоял пленник при пани. После Хавандшита отишъл със златното тайнствено зрънце при пани — така предполагаше Харка — и поискал висока цена за него: да

бъде освободен Непознатата мида и пани да убедят белите мъже да подгонят с кръсъци и гърмящи мацаваки на север бизоновите стада, от които те вече са имали достатъчно месо. Когато всичко това му се удало, Хавандшита се върна като велик заклинател сред своите хора. Междувременно обаче лошото омагьосано зрънце беше поело своя път!

По този начин сякаш всичко се подреждаше и Харка почувствува да го обзема силно възмущение срещу голямата лъжа, ала същевременно и страх пред Хавандшита, който бе действувал с добре обмислена хитрост.

Когато стана на сутринта, Харка заобиколи Заклинателската шатра и загледа с нарастващо огорчение окаченото мацаваки, което той трябваше да пожертвува. Старецът поставяше всичко под своя власт, всичко, и сега в бивака го тачеха като самото Велико заклинание.

Харка се стресна. Над окаченото мацаваки на трофейния прът на заклинателя в една малка мрежеста торбичка се полюляваше златното зърно. Значи, Харка погрешно си беше направил изводите? Но как се беше случило всичко така? И защо старият Хавандшита беше закачил сега тайнственото зрънце на пръта, за да го виждат всички, да го вижда и Матотаупа, който го беше захвърлил разярен в реката?

Харка изтича в бащината шатра, за да разкаже веднага на вожда за това.

— Невъзможно! — отвърна Матотаупа и пребледня под бронзовия цвят на кожата си.

— Така е, татко.

— Да вървим да видим.

Когато Харка се приближи с баща си до Заклинателската шатра, на трофейния прът нямаше никакво тайнствено зрънце и не се виждаше никаква мрежеста торбичка.

— Ти си сънувал, Харка — каза облекчено Матотаупа. — Магията те обърква.

Харка прекара ръка по очите си. Та той много добре виждаше! Съвсем не сънуваше в това светло утро. Нима беше обладан от духове? Или старият заклинател вече беше прозрял опасното му желание да узнае всичко и го объркваше? Харка се чувствувате като човек, стъпил върху тресавище и очакващ всеки миг внезапно да потъне. Той трябваше да опипва почвата занаяперед внимателно, да бъде нащрек.

Момчето не знаеше дали Къдрокосия Чернокож не беше дочул нещо от неговия къс разговор с Матотаупа, за омагьосаното зърно. Тази сутрин Къдрокосия беше дошъл много рано в шатрата на вожда, за да вземе Харпстена и Харка. Харпстена още спеше, както и жените и Шонка и следователно Къдрокосия беше единственият, който може би беше чул нещо.

И ето че привечер Къдрокосия поведе Харка далеч от бивака. Предложи на Стрелеца по бизони да излязат безцелно из прерията и после да се върнат обратно по собствените си следи, за да се упражнят в следотърсачество. Харка се съгласи и тъй като препускането през равнината и вятърът, който облъхваше с хлад главата му, му подействуваха добре, той продължи дълго ездата. За Къдрокосия сигурно щеше да бъде трудно да намери следите през настъпилата вече нощ, ала за Твърдокаменното Нощно око това беше съвсем лесна работа и той искаше да покаже на Къдрокосия с колко трудни задачи умее да се справя едно момче от племето дакота. Къдрокосия Чернокож сякаш не се смуцаваше от това, че вече се беше стъмнило. Когато Харка най-после се спря, вълците вече виеха срещу луната, а полудивите кучета на бивака лаеха с не по-малко жалост и мъка в гласа.

Къдрокосия скочи на земята, натимари коня си, както се полагаше, и седна върху една малка издатинка в тревата.

— Виж го ти! — рече Харка. — Мързелив като мечка на слънце. Но сега е нощ.

— Аз също виждам, че е нощ. Стрелецо по бизони! Нощ е. Нима те е страх?

— Не питай така глупаво. Какво си намислил?

— Трябва да поговоря с тебе.

— Говори. — Харка бе обзет от любопитство.

— И така, представи си... едно тайнство, една загадка.

— Какво тайнство? Има много.

— Някакво, което ти още не си разкрил. Белите хора го притежават.

— Добре, белите го притежават. — Харка си играеше със стръкче трева, откъсна го и го мушна между зъбите си.

— Белите мъже го притежават. Какво ще направиш ти тогава?

— Белите мъже са наши врагове. Щом те притежават едно тайнство, трябва да им се отнеме това тайнство. Или трябва да се открие по-силно от тяхното.

— Кой може да отнеме тайнството на някой друг?

— Само, който познава това тайнство.

— А как човек може да опознае едно тайнство?

— Това винаги е опасно. Трябва да го изпита.

— Така е. И ето аз искам да ти кажа нещо, ала ще ти кажа само толкова, колкото искам — и повече няма да ти кажа нито дума.

— Говориш като възрастен.

— Хау! — потвърди Къдрокосия Чернокож още веднъж собственото си решение. — Та, значи, аз искам да ти кажа нещо, Нощно око, Убиецо на вълци! Ти се въртиш около едно тайнство с въпроси и с дебнене. Ти не ще го откриеш никога, мисля аз. Откажи се! Хавандшита, нашият заклинател, знае повече и е много по-умен от всички останали мъже в племето, по-умен от твоя баща Матотаупа!

Харка изплю стръкчето трева.

— Неца, които ти си измисляш, няма нужда да ми разправяш, Къдрокоси Чернокож! Ти беше много ядосан, дори изпълнен с омраза срещу моя баща, когато той захвърли лошото омагьосано зърно във водата. Да, не казвай нищо друго и недей лъга, аз видях тогава очите ти. Ала след това Хаваидшита освободи твоя баща и затова ти се прекланяш пред стария заклинател.

— Харка, не е ли правилно и добре, дето аз се прекланям пред него заради туй? Ала аз исках да ти разкажа нещо съвсем друго. Недей все ме прекъсва, иначе ще млъкна и ти няма да научиш нищо. И така слушай: жълтото зърно е омагьосано зърно, ала с него могат да правят магии само белите мъже, не и червените. Тъй е то, и така си е, и е истина! Моят баща е живял дълго сред белите мъже и той го знае. Когато белите мъже имат такива златни зрънца в джоба си, те могат само да заповядват: Конне! Ядене! Пиене! Дрехи! Накити! — и всичко веднага им се поднася като от някаква магическа ръка, стига те да го поискат. Няма нужда да ходят на лов, няма нужда да готвят, да тъкат платове, да щавят кожи, да ходят на лов за диви коне. Заради омагьосаните зрънца на тях им се поднася всичко, всичко наготово и те само трябва да протегнат ръка да го вземат. Не е ли това Велико тайнство?

— Да.

— Значи, аз ти казвам, че белите мъже притежават нещо, което ние трябва да им отнемем, или ние трябва да открием някакво по-силно тайнство. Ала ние не можем да го сторим, щом като хвърляме омагьосаните зрънца във водата. Хавандшита е велик заклинател. Той проучва тайните на белите мъже и ще ги овладее. Той знае, че не е добре човек да мъти само старите тайнства, както дроздът яйцата си. Трябва да се призовават новите духове. Така. Аз свърших.

Харка мълча дълго.

— Много от това, което ти казваш, е вярно — рече най-после той, — но на места то е и съвсем погрешно. В огърлицата на твоите думи има много красиви миди, ала една не е хубава. Не знам само още коя.

— Щом се сетиш, кажи ми го.

— Ако все още ще искам да ти го кажа тогава — добре.

Харка беше получил от Къдрокосия Чернокож достатъчно повод за размисъл, ала настроението му някак си се беше развалило. Дължеше се може би на това, че сега той знаеше, че колкото и Къдрокосия да беше приятен и весел, Харка никога нямаше да намери в негово лице съюзник срещу заклинателя. Срещу заклинателя! Когато тази мисъл мина през главата му, Харка силно се изплаши от себе си. Нима той вече беше стигнал чак дотам? Знаеше ли Хавандшита това и дали не беше насъскал вече своите духове срещу него?

Харка се изправи, Къдрокосия също стана. Момчетата тръгнаха обратно към бивака. За откриване на следите вече и дума не стана. Харка добре помнеше пътя, по който бяха дошли с Къдрокосия, и пое обратно. Къдрокосия Чернокож го следваше.

Външно не се забелязваше никаква пукнатина в приятелството между Харка и Къдрокосия.

Трилистната детелина Харка-Харпстена-Къдрокосия и занапред се появяваше всеки ден заедно, също и по време на игрите на Младите кучета трите момчета не се отделяха едно от друго.

Това сякаш дразнеше Шонка, макар че съвсем не го засягаше. Той не беше останал помощник на Хавандшита, а отново се беше върнал в шатрата на Матотаупа. Ала един лъч от голямото уважение, което си беше спечелил заклинателят, падаше върху него и той непрекъснато се движеше като озарен от някакъв особен блясък.

Всичко това дразнеше Харка. Така и двамата изчакваха момента, когато отново щеше да им се удаде случай да си премерят силите.

Случаят се удаде при следващото надбягване с коне. Този път състезанието не бе организирано от Младите кучета, а от Червените пера. Следователно Харка нямаше защо да участва в него, тъй като беше още млад. Шонка не се числеше към ордата, ала беше на същата възраст като Четан и останалите младежи. Червените пера подканиха всички момчета от бивака да вземат участие в състезанието. Шонка даде съгласието си. Той беше наследил от стадото на баща си прекрасни коне.

Когато настъпи определеното за състезанието утро, Шонка отиде при Четан. Харка стоеше встрани, наблюдаваше ги и все пак чуваше всичко.

— Четан — каза Шонка, — ти всякога си бил добър приятел с Харка Стрелеца по бизони. Защо вече съвсем го изостави? Вярно ли е, че изцяло си го оставил на Къдрокосия, от когото Харка не може да научи нищо друго освен глупости?

Четан изгледа момъка отгоре-додолу с не много любезен поглед.

— Струва ми се, че ти не говориш много умно. Шонка — отвърна след това той сравнително любезно.

Всъщност наистина беше вярно, че напоследък Харка биваше много по-малко със своя по-възрастен приятел, отколкото преди. Ала за това имаше оправдание, тъй като Харка беше станал учител на Къдрокосия.

— Както искаш — отвърна Шонка с подигравателен тон. — Все пак Харка би могъл да се присъедини днес към нас, по-големите момчета. Защо и той да не участва в състезанието?

— Той едва навлиза в дванадесетото си лято.

— Той има много добър кон.

— Да, много добър. Харка ли те помоли да ми направиш това предложение — да участва и той?

— Не, Харка изобщо не разговаря с мене, той не може да ме понася и е твърдоглавец. Ала аз мисля, че ще бъде правилно да го допуснем да участва в състезанието. Чух да се разправя, че по-късно той щял да стане вожд на Ордата на червените пера.

— Ще стане... А за състезанието ще поприказвам с останалите момчета. — И Четан се отдалечи, за да поговори с другарите си.

Сега Шонка забеляза Харка, който не се беше помръднал от мястото си.

— А, ето те и тебе! Подслушваше ли?

— Какво значи „подслушваше“? Който не ме вижда, че стоя тук, трябва да е сляп!

— Може би аз съм сляп!

— За някои неща — да, изглежда, че е така. — Харка се отдалечи.

Четан настигна Харка и му каза, че Червените пера са съгласни да го допуснат да участва в състезанието. Докато при друг случай Харка би се зарадвал на това отличие, сега не искаше и да чуе за него.

— Какво искате от мен? — каза той на Четан. — Нима аз не излязох два пъти в състезанието на момчетата само втори? Каква работа имам аз сред Червените пера? Поканете по-добре победителите от състезанията на момчетата!

— Това остави да решат Червените пера, Харка! Ела и доведи коня си!

— Червените пера не са решили, а са се оставили Шонка да ги наговори, като някоя шатра, пълна с жени.

— Тогава изпитай силите си в състезание с тази шатра, пълна с жени! — Четан се усмихна предпазливо, той не биваше да създаде впечатление, че иска да се подиграе над момчето.

Харка се замисли. После каза раздразнено:

— Добре, от мен да мине. Ще дойда.

— Добре.

Разстоянието, определено за надбягването, беше двойно по-дълго и по-трудно, отколкото онова, което бяха преминали Младите кучета. В последната трета то се изкачваше по един песъчлив хълм и после стръмно се спускаше надолу. А пред целта пътят продължаваше доста време направо и отдалеч можеше да се обгърне с поглед. Съдии на състезанието този път щяха да бъдат двама бойци, единият от които бе Старата антилопа.

Момчето отиде при своя ловен кон, сивия жребец. Поведе го от стадото към мястото, откъдето трябваше да тръгнат, така че да може още веднъж добре да огледа разстоянието, което трябваше да се пробяга. Пясъчният хълм му беше много добре познат.

Всички се събраха край брега на потока. Последен дойде Шонка. Той щеше да тръгне недалеч от мястото, където стоеше Харка. Яздеше тригодишен червен кон, яко животно. Ездачите държаха в ръка кожените си камшици. Бяха само по пояс и набедреник, както излизаха на лов за бизони.

Конете танцуваха и удряха вече нетърпеливо с копита. Старата антилопа даде сигнала за тръгване и в миг всички коне се понесоха в бяг.

Харка беше обмислил добре своята тактика. Петнадесет ездачи вземаха участие в състезанието. Всеки щеше да се опита да излезе начело в първите две трети на пресечката, за да може след това пръв да се изкачи по стръмния пясъчлив склон, който беше най-удобното разстояние за конете. Именно тази най-благоприятна пресечка беше широка само няколко метра. Там можеше да стане натрупване на ездачи и коне и никой не би могъл да предвиди какво би се случило при евентуални сблъсквания. Затова Харка реши изобщо да не разчита на това най-благоприятно място, а да се устреми към едно по-трудно място за преминаване, което той по своя преценка лесно щеше да преодолее с опитния си кон. Времето, което би загубил в този случай, лесно щеше да навакса от това, че групата ездачи нямаше да могат да му препречат пътя.

Сивият жребец бягаше леко и бързо. Харка беше се притиснал към врата на животното, за да облекчи товара му и да оказва колкото се може по-малко съпротивление на въздушното течение. Той летеше върху гърба на животното с онова задоволство, което един добър ездач всякога изпитва в такъв миг. Ала той не беше сам, както предполагаше. И друг ездач беше избрал същия маршрут. Това беше Шонка. Глава до глава летяха сега сивият жребец и червеният кон на Шонка — и двата млади, и двата жребци, и двата водени от силно желание за победа. Зрителите наоколо крещяха одобрително, за да насърчават ездачите и да дадат воля на собствената си възбуда. Някои от ездачите също викаха високо, ала Харка и Шонка мълчаха, насочили цялото си внимание върху конете и пътя. Конете летяха глава до глава, ту единият, ту другият взел съвсем малка преднина, с развети гриви и опашки, със силно издадени напред глави, с разтворени ноздри и увиснали юзди, направлявани от ездачите само с притискане на бедрата.

— Хи-йе-хи-йе!

Зрителите крещяха все по-високо и по-възбудено.

Двамата ездачи достигнаха пясъчния хълм. Мустангите им се изкатериха леко нагоре, без да се подвоумят, без да се плъзнат. Останалите коне едва сега достигнаха подножието на възвишението. Само Четан беше издържал на темпото на Харка и Шонка; той се беше отделил от голямата група и остави коня си да се изкачи по хълма на еднаква височина с двете момчета. Ала ето че трима други ездачи вече го настигаха.

Харка нямаше вече време да поглежда за Четан или другите. Искаше да достигне пръв билото на хълма, за да се хвърли след това в безумно смел скок от надвисналия закръглен връх към пясъчния склон.

Конят на Шонка все още летеше редом с него. Ала Харка умело прецени известни малки предимства на склона на хълма, така че сивият кон напредна малко по-бързо. Той вече взе преднина половин глава. До билото оставаха още два метра, още един... още... Сивият жребец на Харка вече беше взел цяла глава преднина и съдиите на състезанието от другата страна сигурно вече бяха видели носа му да се появява над закръгления връх на хълма.

Шонка беше започнал да удря коня си с камшика, В момента, когато Харка се готвеше да предприеме със своя жребец замисления много смел скок по склона, той чу камшикът да изплющява върху задницата на неговия кон. За по-малко от миг мустангът се сепна и обърка; той скочи, но не така устремено, както при спокойно движение — полетя със своя ездач във въздуха, ала неуспешно, сгромоляса се и се преобърна. Харка се беше вкопчил в него с бедрата и ръцете си, без да хваща юздата. Полудивите коне са изненадващо ловки и издръжливи. Сивият жребец отново се изправи заедно със своя млад ездач и се хвърли напред, вече съвсем побеснял, сякаш прерията гореше под петите му.

Шонка също беше преодолял хълма. Ала скокът на Харка по склона беше много по-бърз, отколкото който и да е друг от ездачите да бе успял да преодолее това най-трудно разстояние, при което конят трябваше да се задържа по стръмния пясъчен склон. Четан, който бе преминал възвишението на по-благоприятното място също се бе позабавил на стръмния склон. Така Харка пристигна пръв на целта със

своя разлудувал се сив жребец, заял от радостните възгласи на зрителите. Втори пристигна Четан, трети — Шонка.

Всички извърнаха животните веднага зад целта и се върнаха ходом при двамата съдии на състезанието, които оповестиха резултатите.

Прашен и потънал в пот като всички останали участници, Шонка поиска думата. Този — посочи той към Харка — не е победител. Той не премина пресечката с яздене, а игра на топка със себе си и със своя кон и се отъркаля по склона надолу.

— Пффф... — изфуча Антилопата и това означаваше глупост, тъпоумие, нахалство.

С това Шонка бе отхвърлен.

Ала Харка се приближи на коня си до Шонка.

— Лъжец! — извика той. — Смърдящ който с крастава кожа, мръсна жабешка мутра! Какво направи? Удари коня ми! Свири се някъде, където никой няма да може да те вижда, за да не заплуют хората позора ти в лицето!

Зрителите наоколо, особено бойците, насочиха погледи към тях. Една синя резка пресичаше задницата на сивия жребец и само направляван от чужда ръка камшик можеше да я е нанесъл.

Избухна всеобщ вик на презрение и ярост срещу Шонка.

Харка скочи на земята и пристъпи към коня на Шонка.

— Слез долу — каза той, — ще се борим двамата.

— Малко псе! — изсъска презрително и объркан Шонка.

— Слез, ти казвам, или аз ще те смъкна от гърба на коня! Ще ми платиш, задето удари ловния ми кон!

— Малко прерийно псе!... — Шонка се опита да си пробие път с коня през тълпата.

Тогавя Харка вдигна кожения си камшик и удари с него Шонка през седалището, така че изплющя. В същия миг той вече беше хванал Шонка за крака и го бе смъкнал от гърба на коня. Шонка не беше подготвен за това. Олюля се и Харка го повали на земята. Момчето коленичи върху поваления, натисна го с лявата ръка на гърба, а с дясната издърпа назад главата му за кичура коса.

— Предаваш ли се?

Шонка дишаше задъхано.

— Той ще свърши, победен е — отсъди Старата антилопа.

Харка го пусна. Без да поглежда повече своя враг, той поведе сивия жребец, чиито слабини все още туптяха силно, на паша и после към стадото. Той галеше животното и го хвалеше непрекъснато.

Четан дойде при Харка.

— Шонка е подла пепелянка! — каза той. — Кога се е случвало такова нещо в Мечата орда! Баща му, Белия бизон, ще има да се срамува и сред вечните ловни поля от този син.

— Човек трябва да се научи и да губи, а Шонка не се е научил — отвърна замислено Харка и без Четан да проумее връзката с думите му, защото не знаеше какво се беше случило само преди известно време с пьстрия кон и Харка и Харпстена; Харка обаче не довърши мисълта си.

Та и какво ли можеше да каже още? С Шонка трябваше да говори Матотаупа. Баща му беше отговорен за възпитанието на момчето.

Да можеше Шонка никога да не бе влизал в шатрата на вожда!

Вечерта в шатрата Шонка изглеждаше много угрижен; яде малко и веднага си легна. Блясъкът на уважението, с което той се беше ползувал за кратко време, беше угаснал.

При това впечатление Харка започна да мисли за Шонка малко по-примирено. Може би, каза си момчето, и от Шонка ще излезе полезен човек при положение, че занаятът той всеки ден ще има пред очите си примера на великия вожд Матотаупа.

ХУДОЖНИКЪТ И МЕЧИТЕ СЛЕДИ

Все пак Харка се стараяше и през следващите дни да не се среща с Шонка отблизо. По-рядко вземаше участие и в упражненията и игрите на Харпстена и Къдрокосия. Както преди той пак не се отделяше от Четан. Защо, сам не знаеше. Просто така се получи.

Именно затова обаче Харка остана много изненадан и се почувствува засегнат, когато един ден Четан бе повикан да отиде при заклинателя Хавандшита. Момъкът стоя повече от три часа в Заклинателската шатра и когато излезе привечер оттам, беше мълчалив и недостъпен. Все пак накрая той остави Харка да се приближи до него и му разказа, че ще трябва да придружи заклинателя в едно ново дълго пътуване с конете.

Значи, този път няма да вземе Шонка? — попита момчето.

— Не, не Шонка, а мене! — Четан каза това с известна гордост.

Харка се зарадва заради по-възрастния си приятел и заглуши безпокойството, което сега като че го овладяваше повече от всякога, когато Хавандшита предприемаше нещо.

— Мога да ти кажа за какво се касае — добави към първото си съобщение Четан. — Хавандшита ще тръгне на север, за да поговори с всесилния заклинател Татанка-Йотанка за опасните тайнства, които се появяват в нашите прерии!

Харка беше живо заинтересуван от значението на по добно начинание.

— С Татанка-Йотанка?!

— Хау, така казах. Значи, ще се разглеждат важни въпроси.

— Това е вярно.

Беше вече късно, когато момъкът и момчето се разделиха.

Два дни по-късно Хавандшита потегли на север с шатрата и конете си, съпроводен от Четан.

След като Заклинателската типи беше вдигната, поляната сред бивака стана по-голяма и Младите кучета разполагаха с повече място, за да играят шлагбал. Те се събираха почти всяка сутрин и гонеха със

своите ясенови пръти малката твърда кожена топка, докато някоя от групите успееше да я вкара в определения за „врата“ вход на шатрата.

Така играеха те и на седмия ден след заминаването на Хавандшита в едно светло утро, под блестящото на синьото небе слънце; всички бяха особено настървени, тъй като Матотаупа също беше дошъл да ги гледа.

Неочаквано вниманието на вожда бе отклонено: един съгледвач се беше върнал в бивака и търсеше вожда да му предаде съобщение. Беше най-големият син на Старата антилопа, вече приет за боец.

Младите кучета забелязаха пристигането му, веднага прекъснаха играта си и наостриха уши. Онова, което съобщаваше съгледвачът, беше доста странно и възбуждащо, така че играта и победата или загубата изведнъж станаха съвсем второстепенни.

Един бял мъж и един червенокож яздели от запад към Конския поток! Те водели със себе си два натоварени катъра. Червенокожият яздел напред и носел на прът, който можел да се види отдалеч, бяла вълча кожа като знак за мирните им намерения. Към кое племе се числял червенокожият, съгледвачът още не можел да разбере.

Тъй като двамата чужденци яздеха открито и добронамерено, пък и бяха само двама, вождът и неговите хора не виждаха никаква причина да се отнесат враждебно към тях.

Изпратиха Старата антилопа заедно с Непознатата мида и четирима други бойци да проучат какви намерения имат двамата ездачи. В случай че пришълците не разбираха езика на дакота. Непознатата мида щеше да превежда. Това беше много полезно. Младите кучета, младежите и много бойци се събраха на площада сред бивака и разговаряха на малки групи. Някои бойци си говореха колко лошо е това, че Хавандшита липсва сега от Съвета, защото в шатрите на Мечата орда за първи път идваше бял човек.

Харка вече беше разпитал съгледвача и сега разказваше, заобиколен от Младите кучета:

— Белият мъж има мацаваки, червенокожият също! Чухте ли? Идват при нас с мацаваки. Трябва да разгледаме много внимателно това тайнствено оръжие! И — Хау, хау! — развикаха се оживено момчетата.

Харка беше много доволен, че Хавандшита отново отсъствуваше от бивака, защото сега нямаше никакво съмнение, че белият човек и

придружителят му ще бъдат гости на шатрата на вожда.

По предложение на Къдрокосия цялата орда на момчетата изтича напред, за да заеме удобни места за наблюдение край бивака и да не изпусне из очи приближаващите се чужденци. Харка си беше избрал заедно с Харпстена и Къдрокосия Чернокож онзи пясъчен закръглен хълм, откъдето беше минал при надбягването с коне.

Оттук те можеха да забележат вече приближаващите се като малки точки, макар и много неясни, тъй като излезлите да ги посрещнат шестима бойци вече бяха стигнали до тях и язدهа от двете им страни.

Ала колкото повече групата се приближаваше, толкова по-ясно можеха да се различат отделните фигури. Харка беше насочил вниманието си изключително към белия човек. Първото впечатление на момчето от племето дакота беше, че мъжът не е гологлав. Беше нахлупил една обърната с дъното нагоре тенджера на главата си. Така Къдрокосия вече беше обяснил на момчето дакота какво представляват „шапките“ на белите мъже. „Тенджерата“ беше от кожа и имаше широки поли. Ездачът не беше обут с дълги панталони, а „мокасините“ му стигаха чак до коленете. Той беше облечен в кожено яке, закопчано отпред с копчета; Харка за първи път виждаше копчета и илици. Чужденецът носеше мацаваки, пушка, праметната на ремък през рамото. Харка не отместваше поглед като омагьосан ... Придружвачът на белия мъж беше индианец. Той изглеждаше още млад, беше сресал косата си на път по средата като хората на дакота и носеше само легнини и мокасини. Лицето му не беше татуирано. Белият и индианецът язدهа коне, които се различаваха от мустангите на племето дакота; бяха по-едри и не толкова космати като дивите коне.

Момчетата стояха съвсем мирно. Дори и когато белият чужденец и индианският му придружвач минаха съвсем близо и момчетата можеха да ги разгледат добре, никое от децата не сподели нито дума. Харка гледаше лицето на белия мъж под широкополата шапка. То беше обгоряло от слънцето и затова кожата на лицето му не се различаваше много от индианската. Ала онова, което направи особено силно впечатление на Харка, бяха сините очи и брадата. Харка никога досега не беше срещал човек със сини очи. Косми растяха и по брадите на индианските бойци, макар и съвсем по малко. Мъжете ги изтръгваха с остри ръбести миди като с щипка.

Защо белият мъж не правеше същото? Може би защото имаше толкова много косми около устата и по брадата и се страхуваше от болките при изтръгването.

Но да носиш брада, наистина не беше красиво. На всичко отгоре и космите му не бяха черни, а жълти. Къдрокосия вече беше разказвал на Харка, че белите мъже имали коси с най-различен цвят: черни, жълти, кафяви, бели. Жълтите те наричали „руси“. Жълти коси! Каква гледка! Когато след малко чужденецът ще свали в шатрата тенджерата от главата си, сигурно ще излезе най-вече, че и целият му череп е обрасъл с жълти коси! Може би той носи тази тенджера на главата си, защото се срамува. За какво иначе би му притрябвало толкова чудо. Полите висяха наполовина над очите му и сигурно му пречеха да гледа.

Белите мъже явно имаха някои неразумни обичаи. От яздене също не разбираха. Как може да си слага човек краката в халки, когато седи на коня! Това само им пречи да се качват и да слизат. На петите на високите си мокасини той беше поставил остри лъскави колелца. Да не би да гъделичка с тях мустанга? Когато ездачът иска да подкара побързо коня си, той го смущава с петите в слабините, но не с такава играчка!

Докато Харка размишляваше така, двамата ездаци преминаха с придружаващите ги дакота край подножието на хълма. Сега Харка насочи вниманието си към индианеца. Той изглеждаше значително по-млад от белия човек, който според Харка трябва да беше около четиридесетгодишен. Индианецът яздеше според Харка, както се полага, без седло, без стремяна, без шпори. Беше чернокос и без брада, както ходят истинските хора. На врата си носеше огърлица, която много се хареса на Харка. Тя се състоеше от малки лъскави разноцветни камъчета, повечето прозрачни. Мислено Харка веднага намери име за всяко от тях: утринна заря, синя вода, блатна зеленина, обедно слънце. Индианецът се хареса на момчето. Лицето му беше продълговато, сериозно. Той също носеше мацаваки.

Може би на момчетата щеше да се удаде възможност да поговорят с този боец!

Сега ездачите отминаха подножието на хълма. Харка даде знак на Младите кучета да се оттеглят всички заедно. Без да вдигат шум, момчетата се смъкнаха по възвишението откъм невидимата за

пристигащите страна и вече приближаваха шатрите, когато групата на чужденците и придружаващите ги дакота влязоха в бивака.

Всички дакота стояха безмълвни, лицата им бяха спокойни и въздържани, както се полага при посрещане на непознати мъже.

Малката група се спря на поляната сред бивака. Матотаупа стоеше пред своята типи. Ездачите скочиха на земята и Непознатата мида съпроводи белия мъж и индианския му другар до вожд. Матотаупа кимна на Непознатата мида да започне да говори.

— Името на този бял боец е Прелетната птица Сръчната ръка Тайнствения жезъл — започна Непознатата мида. — Белите му братя обаче го наричат Дан Морис. Както разбирате от името му Прелетна птица, той идва много отдалеч. Видял е много градове на белите мъже и много племена на червенокожите и е бил гост в шатрите на много вождове. Има мацаваки, с което може да убие всеки враг, ала той обича мира. Дошъл е тук, защото чул, че Мечата орда има най-смелите ловци и най-големи бойци. Пътя му е показал този млад боец и вожд, който вече пет години е негов брат.

Матотаупа разглеждаше чужденеца внимателно.

— Хау... добре — каза най-после той. — Нека Прелетната птица си почине в нашата шатра и ни разкаже чий език му е говорил за мъжете на Мечата орда.

Така чужденците бяха поканени да бъдат гости на главатарската типи. Харка веднага схвана положението и пристъпи към мустанга на непознатия индианец, за да го отведе в стадото, докато Непознатата мида предложи своите услуги на белокожия мъж. Оказа се обаче, че чужденците познават обичаите на прерията и макар че не отказаха предложената им помощ, сами отидоха да видят къде ще пасат и пренощуват конете им. Непознатият индианец натимари двете животни.

После гостите тръгнаха към шатрата. По пътя към конското стадо и обратно към главатарската типи те не бяха разговаряли с Харка и Непознатата мида, ала Прелетната птица Тайнствения жезъл, този мъж с жълта брада се беше усмихнал приятелски на Харка, докато индианецът с красивата огърлица се държеше сериозно и въздържано като самите дакота.

Макар Матотаупа да беше споменал, че желае да разбере къде чужденците са чували за него, той все пак беше далеч от мисълта

веднага да почне да ги разпитва. Тава би било противно на всяко правило за гостоприемството. Най-напред Унчида и Шешока, подпомогнати сърчно от Уинона, се заеха да подредят посъдата за гости — по няколко паници за всеки — около огнището, след това набодоха месо на шиша. Когато мълчаливо изчаканата гощавка вече можеше да започне, Матотаупа запали най-напред една лула с тютюн от червена върба и я пусна да обикаля, после поднесе месо на гостите си, също така и на Непознатата мида. Той самият не ядеше още нищо, а беше само любезен домакин. Едва когато гостите се нахраниха, започна да яде и той. В дъното на шатрата седяха Харка и Харпстена, а малко встрани — Шонка.

След като се нахрани, белият мъж измъкна от джоба си нещо, подобно на малка кафява пръчица, и започна да го пуши. Индианците извадиха своите лули, Непознатата мида обаче с удоволствие се почерпи с една тлееща пръчица от ръката на Прелетната птица.

— Белият мъж Прелетната птица Сръчната ръка Тайнствения жезъл е минал дълъг път с коня си — откри най-после Матотаупа вечерния разговор.

— Така е, вожде — отвърна вместо белия индианецът на езика на дакота, ала с чужд акцент. — Ние бяхме в Скалистите планини и дойдохме оттам тук.

Матотаупа гледаше говорещия, не напълно доверчиво, но не и враждебно.

— Какви бойци ловуват в планините? — попита той.

Бойци от племето шошони. Матотаупа кимна в знак на съгласие.

— Имат ли лов?

— Не много. Но ние виждаме, че шатрите на Мечата орда са добре запасени.

— Хау. Как е името на моя по-млад брат? — С това обръщение Матотаупа даде да се разбере, че смята за възможни едни приятелски отношения с госта.

— Моето име е Дългото копие.

— Кой са бащите и братята на Дългото копие и къде са разпънали шатрите си те?

— Моите бащи и братя са от племето чейени.

Лицето на Матотаупа помрачня. Ала той се въздържа да даде някакъв оскърбителен отговор.

Белият мъж сякаш почувствува, че има опасност разговорът да вземе неприятна насока и каза на своя индиански придружвач няколко думи, след което индианецът обясни на дакота:

— Вождът Матотаупа трябва да знае, че аз, Дългото копие, не принадлежа към оная група чейени, която обикаля размирно наоколо и нахлува в ловните райони на дакота и на други племена. Моите бащи и моите братя живеят мирно в своите шатри, много далеч оттук, в Оклахома, и не са врагове нито на дакота, нито на което и да е друго племе, нито на белите мъже. Аз съм напуснал бивака на моите бащи от пет години насам и съпровождам моя по-възрастен бял брат Прелестната птица. Хау.

Матотаупа сякаш не остана много доволен и от този отговор и Харка си помисли:

„Що за хора са тия чейени? Приятели са с всички и с никого — врагове. Не знаят към кого принадлежат и когато се подхване бой, главите и копията им ще се колебаят, докато стрелите полетят към тях от всички страни. А щом на Дългото копие му е харесвало в мирните шатри, защо тогава е напуснал своите бащи и братя и язди лете и зиме нагоре-надолу заедно с Прелестната птица Жълтата брада?“ — Тук нещо не отговаряше съвсем на истината и Харка реши да го проучи.

Матотаупа заговори за друго:

— Не намериха ли Прелестната птица и Дългото копие, яздейки от Скалистите планини към нашите шатри, някакви следи, не срещнаха ли бойци или едър дивеч?

При този въпрос гостите се оживиха. Те поговориха най-напред помежду си, после белокожият остави индианеца да отговори, тъй като забеляза, че хората на дакота не го разбират.

— Намерихме следи от сива мечка!

Матотаупа насмалко не скочи:

— Сива мечка?! Е! Къде видяхте тези следи?

— На два дена езда оттук — по посока към планините.

— От колко време бяха следите?

— Съвсем пресни.

— Проследихте ли дирята?

— Проследихме я.

Матотаупа не продължи да разпитва, гледаше само гостите си напрегнато.

Дългото копие се усмихна.

— Това е една история, която аз сам не бих повярвал, ако не я бях преживял — каза той. — Ние тръгнахме по следата най-напред с конете, защото тя минаваше съвсем ясно през планинските ливади. Стигаше до една скала и там изведнъж се губеше. Моят бял брат ме помоли да остана да чакам край конете, а той искаше да обходи скалата и да разузнае положението. Нямаше намерение да убива сивата мечка, искаше обаче да я види поне веднъж.

— Това също е опасно. Защо не е искал да я убие? Да не би мечката да е священото животно на Прелетната птица?

— Не, вожде, ала моят бял брат казва, че всички животни са наши братя.

— Хау, в това има нещо вярно. Но разказвай по-нататък!

Добре. И така, Прелетната птица искаше да се покатери по скалата, ала аз се възпротивих, защото следата беше съвсем прясна и защото сивата мечка е едра, хитра, яка и както ти сам каза вече, много опасна.

— Хау, такава е! — потвърди Матотаупа.

— Ние говорехме и не можехме да стигнем до съгласие. Най-после моят по-възрастен бял брат ми разреши аз да се покатеря по скалата, а той да остане край конете. И двамата слязохме от животните.

— Хау, и какво се случи после? — попита Матотаупа, тъй като Дългото копие замълча. — Къде оставихте своите мацаваки?

— Аз дадох моето на моя по-възрастен бял брат, за да мога да се катеря по-лесно. Подадох му и юздата и така той държеше двата коня и аз тъкмо се канех да се покатеря...

— Разказвай по-нататък!

При това се обърнах на другата страна, та моят бял брат видя лицето ми, което изведнъж се беше вцепенило от ужас, и той също се извърна ... и ... и ние двамата видяхме стоящата зад нас Гризли, изправена на задните си крака ... и готова да се нахвърли върху нас с предните си лапи!

— Хо, хо, хо! Добре ви е изиграла сивата мечка!

— Точно така. Беше великолепно, огромно животно.

— Вие сте още живи. Как се спасихте?

— Моят по-възрастен бял брат успя все пак да скочи на коня. Полетяха напред заедно с двата коня и с двете мацаваки. Или конете полетяха с него. Аз се скрих в урвестата скала.

— Матотаупа се разсмя добродушно и двамата му гости също се усмихнаха.

— Мечката добре ни подгони, вожде.

— И вие не ѝ ли отмъстихте?

Ние тръгнахме да се търсим и бяхме щастливи, когато можахме пак да се намерим.

— Матотаупа се изсмя отново.

— Нима толкова надалеч беше избягал Прелетната птица с двата коня, та е трябвало да го търсиш?

— Толкова надалеч бяха избягали конете с него, вожде!

Матотаупа не можеше да повярва.

— Толкова надалеч избягали, толкова надалече! С две мацаваки! Да избягат!

Белият мъж се усмихна в брадата си.

— Ами че разбира се — накара той чейени да преведе. — Аз не съм дошъл да ходя на лов за мечки, а за да рисувам ликовете на големите вождове с тайнствения си жезъл.

Смехът на Матотаупа заглъхна.

— Ти заклинател ли си?

— Той е особен род заклинател, вожде — обясни чейени. — Бива ли да ти покаже портретите на вождовете на папи и на шошони?

— Хау! Нека ги покаже.

Двамата гости се изправиха. Матотаупа също. Чужденците поровиха в багажа си в дъното на шатрата, извадиха няколко свитъка платно и ги донесоха край огъня. Белият мъж разви първия свитък и го поднесе така, че пламъците да го осветят.

Матотаупа стоеше занемал и вцепенен като омагьосан, а жените и децата в дъното на шатрата бяха не по-малко смаяни, ужасени и учудени. Шешока скри очите си с ръце, за да не гледа магията.

Върху платното беше нарисован с блажни бои портретът на индиански вожд от племето шошони, почти в естествен ръст и много правдив. Чейени разви друг свитък и при светлината на пламъците на огъня се появи образът на един вожд на пани.

Матотаупа и децата вдигнаха несъзнателно ръка пред устата си, както бяха свикнали да правят при появата на някое привидение.

— И тези мъже сега мъртви ли са? — попита беззвучно Матотаупа.

— Не, не — увери го чейени. — Живи са. — Тук върху тази странна кожа?

— Не, не. Сред техните племена.

Матотаупа размаха ръце.

— Техните духове са тук! Нима те живеят на две места? Това е магия!

— Те живеят на две места. Ала тук, върху тази картина никога няма да умрат.

— Хо ... това е магия ... махай ги, махай ги!

Гостите намотаха послушно платната и ги прибраха отново. Вождът ги гледаше недоверчиво.

Когато отново всички седнаха край огъня, той каза:

— Би било по-добре да ходите на лов за мечки, вместо да омагьосвате червените мъже!

— Всеки по своему, вожде.

— Хау. Ще ми се разсърдите ли, ако аз потърся следите на мечката, която ви е подгонила?

Прелетната птица и Дългото копие няма да ти се разсърдят. Те дори са готови да те заведат до следите. За едно опитно око следите сигурно все още са видими на някои места. Ние ти подаряваме тази мечка ти да я убиеш!

— Хау, хау, добре, добре. За това и Прелетната птица и Дългото копие имат право да поискат от мен, Матотаупа, вожда на Мечата орда, всичко, каквото мога да им дам.

— Добре, вожде. Ние искаме само едно: твоя портрет.

— Хо ... не!

Матотаупа вдигна отбранително ръце, Харка също силно се изплаши, когато чу това желание. Ала Матотаупа скоро се овладя. Изправи се и изрече с достойнство:

— Аз казах ... белият мъж каза своето желание. Той желае моя портрет, това е моя живот, който той иска да вмъкне в своята магия. Така да бъде. Един дакота не е по-малко смел от един пани или един

шошони. Ала аз поставям едно условие: белият мъж ще получи моя портрет, щом аз хвана мечката!

Мъжът с жълтата брада кимна и човекът от племето чейени обясни:

— Ние сме съгласни с това условие! Матотаупа е голям ловец и той ще успее да убие и тази страшна и умна мечка!

Около ъглите на устните на Матотаупа потрепна лека хитра усмивка.

— Аз съм бил голям ловец? Откъде моите непознати братя знаят това?

Чейени се поколеба, ала белият му кимна и той каза:

Ние го знаем от белите мъже, които подготвят пътя за Огнения кон. Ние бяхме при тях, преди да тръгнем към Скалистите планини.

Кой ме познава там, кой е могъл да говори за мене?

— Всички, с които ние говорихме. Бойците от Мечата орда, казваха мъжете там, са много добри ловци и знаят велики тайнства.

Когато чейени изрече тези думи, се случи нещо, което изглеждаше нечувано и поне никой не го очакваше.

Подобно на останалите деца и на жените Харка бе следил внимателно разговора. Колкото и силно да беше привлечено вниманието му от разказа за срещата със сивата мечка, той все пак нито за миг не забравяше първия въпрос, с който Матотаупа беше посрещнал непознатите мъже. Откъде знаеха те, че в Мечата орда живеят смели ловци и бойци?

Когато вождът също се върна неочаквано на този си въпрос по време на разговора, всички сетива на Харка се изостриха. Защото може би от този въпрос Матотаупа щеше да навлезе със заобикалки в тайната на Великото заклинание, чието разрешение толкова много занимаваше мисълта на Харка, макар и скритом. Когато чейени произнесе думите: „Бойците на Мечата орда познават велики тайнства“ — нещо неудържимо принуди Харка да стане и да се приближи до гостите край огнището. Такова нещо не подходеше за едно дете; то беше против всички обичаи. На мъжете подобно държане би се сторило не смело, а невъзпитано и те щяха да отпратят Харка с укор. Той потрепера при мисълта за подобно посрамване, което Шонка би наблюдавал от дъното на шатрата, ала въпреки това тръгна към огнището, сякаш се подчиняваше на някаква по-висша сила.

Матотаупа гледаше момчето с голямо учудване, без да каже на първо време нещо. Харка пристъпи към чейени. Посочи камъка от огърлицата му, който блестеше като обедното слънце, и бързо попита, с остър поглед, който срещна и задържа погледа на чейени: — Тайнства? Какви? Такива?

— А, ти искаш да кажеш за този камък — отвърна чейени тихо, смутен, — този ... да, златото...

— Искат ли го белите мъже? Да го крадете от нашите ловни райони ли сте дошли вие?

Преди Матотаупа да отпрати момчето на мястото му, белият мъж се намеси и накара чейени да му преведе за какво ставаше дума.

— Момче — отвърна след това той съвсем сериозно и чейени превеждаше дума по дума, — ние не искаме да крадем нищо от вас. Погледни. — Той извади две кесии, отвори ги и прекара през пръстите си купчина блестящи монети, каквито хората на Мечата орда никога досега не бяха виждали. — Гледай, злато и сребро! В сравнение с желанията, които имам, аз съм богат човек, имам достатъчно злато и няма защо да заплашвам или да ограбвам някого. Аз искам само да рисувам картини, защото това ме привлича като магия. Ала ти имаш право, дете, да бъдеш загрижено: никога не е добре, когато хората притежават такива тайнства. Има твърде много разбойници и крадци на този свят! Най-добре е дамълчи човек за тези неща и да ги пази скрити!

Харка благодари на говорещия и отново се оттегли.

— Хау! — каза Матотаупа. — Така е и аз виждам, че ти, бели човече, си справедлив, човек. Аз ще убия мечката, а ти ще нарисуваш моя портрет. Утре започваме.

На другия ден в шатрата на вожда още с пукването на зората всички бяха будни. Тъй като ловците не искаха да взимат за предвидения лов повече храна, отколкото беше необходимо, вождът предложи на гостите си богата закуска. Прелетната птица Жълтата брада мислеше, че ловците ще тръгнат веднага след това, ала беше сбъркал. Вождът изпрати най-напред Старата антилопа да свика бойците му, за да изиграят всички заедно мечия танц, с който да призват духа на мечката. Старата антилопа изказа опасенията си, че заклинателят Хавандшита отсъствува от бивака и няма да може лично да разговаря с духа на мечката преди този толкова опасен лов. Ала

Матотаупа беше силно обладан от ловната страст и не обърна внимание на изказаното опасение. Взе кафявата мечка кожа, която пазеше в шатрата си, надяна главата ѝ върху своята, пусна кожата да виси по раменете му и излезе навън, където го очакваха двадесет други бойци, също загърнати в мечки кожи. Мъжете запристъпваха по поляната в кръг като мечки, тромаво и същевременно ловко, като подражаваха на рева и ръмженето на мечките. Всички обитатели на бивака се насъбраха да присъствуват на мечия танц.

Харка остана малко встрани, за да може да наблюдава Жълтата брада. Белокожият беше извадил нещо от джоба си, прилично на бяла кожа, и правеше върху него черти с едно тайнствено жезълче. Когато забеляза, че момчето го наблюдава, белият човек кимна на него и на Дългото копие да се приближат, подаде на Харка да види скицата на мечия танц и накара Дългото копие да му преведе:

— Ето, виждаш ли, момче, така се прави картина. Това не е нищо друго освен картините, които вие сами рисувате по вашите бизонови кожени завивки със синя, жълта и червена боя.

Харка разгледа скицата най-внимателно.

— Възможно е — каза след това той.

Техният разговор беше привлякъл вниманието на неколцина бойци. Липата им помрачнях, ала те не казаха нищо.

Мечият танц се проточи цялата сутрин. По пладне малката група бойци най-после тръгна на път. Към нея се числяха Матотаупа, Дългото копие. Старата антилопа и още един боец от племето. Правата и задълженията на вожда на племето по време на отсъствието на Матотаупа щеше да поеме неговият брат, когото всички наричаха Стрелата с пера.

Прелетната птица Жълтата брада не тръгна с тях Мъжете, жените и децата на Мечата орда били за него много по-важни, отколкото мечката така заяви той усмихнат на потеглящите ловци.

Четиримата мъже препуснаха с конете на запад в прерията, предвождани от Дългото копие. Момчетата съпроводи до някъде ловците. Когато те се върнаха в бивака, Харка забеляза, че Прелетната птица иска да разговаря с него. Момчето се приближи към художника, който извика Непознатата мида да превежда. Чрез него той помоли Харка да му покаже заедно с Младите кучета индианските игри. Молбата допадна на Харка, тъй като момчетата сами трябваше да си

запълнят времето за един, два или три дни, докато се върне ловната група и племето разбере дали са успели да убият големия сив звяр.

Така Харка отново събра Младите кучета да играят на топка. Донесоха малката кожена топка и определиха отворите на шатрите, които щяха да служат за врати. Момчетата надойдоха със своите ясенови пръти, извити на края, разделиха се на две групи и в миг поляната сред бивака, на която до преди малко бяха призовавали духа на мечката, се изпълни с веселите и възбудени викове на играещите деца. Бурни одобрения и силен смях избухваха, когато най-малкият син на Старата антилопа се впускаше с невероятна бързина след топката и често я измъкваше пред самия прът на някое от големите момчета.

След като приключи играта, Харка реши съвместно със Съвета на младите кучета да покажат на чужденеца, който не желаше да излезе на лов, как момчетата от племето дакота умеят да си служат с лъка и стрелата.

Когато Червените пера забелязаха приготвленията им, те също се приближиха и предложиха любезно да вземат участие в състезанието. Младите кучета веднага се съгласиха. Харка помоли художника да им нарисова за мишена една сива мечка.

Чужденецът прие с удоволствие. Той пожертвува едно от платната си и нарисова с бърз замах на четката една изправена сива мечка в наполовина естествена височина. Когато поставиха картината далеч от бивака на една голяма поляна, виковете на момчетата наоколо заглъхнаха. Всички загледаха учудено, бойците също мълчаха изумени.

— Духът на мечката — зашушукаха те, — духът на мечката дойде!

Харка също беше станал нерешителен.

— Какво има? — осведоми се белият мъж чрез Не познатата мида, — Не е ли сполучлива картината?

— Твърде сполучлива — преведе Непознатата мида отговора на бойците. Мъжете се страхуват от магията.

— Тогава аз сам ще разваля тази магия — отвърна решително Прелетната птица. — Мъжете на дакота трябва да видят, че никой не бива да се страхува от една картина.

Той влезе в шатрата на вожда, изнесе оттам пушката си и застана на сто метра пред картината. Харка се изправи веднага до него и

наблюдаваше как той зареди своето мацаваки и го взе за прицел. Момчето чу изстрела и забеляза ритането на приклада, което не нарани стрелеца.

Куршумът удари мечката на картината в рамото; можеше да се види дупката на платното.

Тъглчетата на устните на Харка се отпуснаха.

— Не си ли доволен? — попита го белият човек чрез Непознатата мида.

— Не — отвърна Харка откровено. — Ти само раздразни мечката с твоя изстрел, но не я уби. Нима е толкова трудно да се улучи право в целта с твоето мацаваки?

— Ти ме развеселяваш, момче! Не, това не зависи от пушката, причината е моята неспокойна ръка! А сега вие ми покажете как могат да улучват младите дакота.

Магията беше развалена.

Най-напред пристъпиха Червените пера. Те застанаха на сто и петдесет метра от целта и изстреляха стрелите си със сила и сигурност. Не една стрела остана да стърчи забодена в тялото на мечката. Шонка също излезе напред и стреля не лошо. Прелетната птица непрекъснато изказваше възхищението си.

После дойде редът на Младите кучета. За тях разстоянието за стрелба беше осемдесет метра. Художникът се изненада, когато слабоватото момче, на което той покрай Харка почти не бе обърнал внимание в шатрата на вожда, даде най-добро попадение, неговата стрела попадна точно „в сърцето“ на Гризли. Всеобщо шумно ликуване възнагради Харпстена.

Последен дойде редът на Харка, Когато пристъпи напред, той не носеше нито лъка, нито стрелата си.

— Тази мечка бе убита от стрелата на Харпстена — каза той. — Да предположим, че сега нова мечка е дошла върху тази картина. Нея аз ще убия с копие!

И момчето вдигна от земята ловното копие на баща си, което бе донесло незабелязано от никого. То се понесе със стойката на копиехвъргач, размаха оръжието и го запрати. Всички погледи проследиха мятането му.

Лекото ловно копие с издължен, остър като нож връх от кремък се забодде в черепа на „Мечката“ между очите. Копието проби платното

и се заби доста надалеч зад него в земята. Зрителите изказаха възхищението си от това мятане с нови ликуващи възгласи.

Харка прибра оръжието.

Картината вече не можеше да се използва; надупчена и пробита, тя изглеждаше съвсем жалка и Къдрокосия и Непознатата мида я отнесоха.

Стрелците останаха заедно и продължаваха да обсъждат успеха си. Лесно можеше да се разбере обаче, че след отшумяването на всеобщата ловна страст, предизвикана от състезанието, старите опасения отново се надигнаха и художникът, който вече разбираше отделни думи от езика на дакота, чуваше тук и там отново думата „вакан“, тайнство, магия, и той видя, че погледите отново станаха загрижени.

Вечерта Стрелата с пера, братът на Матотаупа, покани чужденеца на гости в своята шатра и нямаше нищо против и Харка и Харпстена, най-заслужилите „ловци“, също да дойдат в неговата типи, макар и да се наложи да останат скромно заедно с момичетата в дъното на шатрата.

Огънят пламтеше, вечерята издаваше приятна миризма и накрая езиците отново се развързаха. Тема на разговора естествено бяха мечките и ловът на мечки. Всички мисли и въображения в бивака сега бяха отправени натам. Белият мъж внимателно насочи въпросите си посредством преводача Непознатата мида към поверията, митовете и легендите на дакота за мечки и братът на Матотаупа заразказва с дълги прекъсвания за едно и друго. За праотец на Мечата орда се смятала Великата мечка. Матотаупа — което ще рече „Четири мечки“ — бил убил през една пролет четири мечки, които вдигнал от зимния им сън. Когато пък встъпвал в мъжката и бойна възраст, сред уединението след дългото постене му се присънили много мечки. Мечките не били като останалите животни, обясни домакинът на шатрата. Сивите мечки имали човешки души, във всяка от тях живеел по един боец, те били вакан, свещено тайнство.

Думата витаеше заедно с дима от лулите и пурите в полутъмното помещение. „Тайнство!“ Навред, където хората на дакота обикаляха като ловци в дивата прерия, изложени на хиляди случайности, над тях се носеше „тайнството“. Тайнство, тази дума беше вече съвсем свойска и същевременно страшна дори и за малките деца.

На следващата вечер Прелетната птица Жълтата брада беше гост в шатрата на Непознатата мида и Харка не пропусна случая да се мушне заедно с Къдрокосия Чернокож в дъното на шатрата. По специална молба на госта след вечерята Харка и Къдрокосия бяха извикани да се приближат край огъня. Прелетната птица накара индианското момче да му разкаже за Ордата на младите кучета, за игрите и представите на децата за живота и открито се радваше на умните отговори, които получаваше. Непознатата мида не умееше още да превежда така леко, както Дългото копие, ала белият мъж и момчето се разбираха много добре. Харка беше навикнал вече с русата коса и с брадата на госта. Той си представяше, че всички бели мъже трябва да изглеждат така. Сигурно Великото тайнство го е наредило така.

След като разпита достатъчно, художникът помоли двете момчета сега те да питат него. И двамата веднага зададоха въпроса какво представлява красивата огърлица, която Дългото копие носеше на врата си.

— Тази огърлица ... да ... деца ... нея аз съм я подарил на своя приятел Дългото копие, когато веднъж той ми спаси живота. Преследваха ме неколцина бели бандити и той ме спаси от тези разбойници и убийци. Тя цялата е направена от истински скъпоценни камъни и от две златни зърна. Тук, във вашия бивак, аз спокойно мога да кажа това, защото никой няма да ограби моя приятел, сигурен съм в това. Ала щом влезем в допир с белите мъже, ние винаги казваме, че огърлицата няма никаква стойност, че е направена само от стъклени камъчета и месингови зърна. Така разбойниците и крадците ни оставят на мира. Какво още искате да знаете?

Харка се срамуваше да зададе следващия си въпрос, ала Жълтата брада го насърчи и момчето попита защо Дългото копие — за когото казваха, че бил вожд — е напуснал племето си, за да тръгне да пътешествува с Жълтата брада из прериите. Че кой води сега мъжете на чейени на лов, кой брани шатрите им от враговете и кой ръководи Съвета на бойците край Съвещателния огън?

Не беше лесно за белия мъж да отговори на този въпрос, не само защото речникът на Непознатата мида и на Къдрокосия на езика на дакота беше още съвсем ограничен. Той трябваше да каже много неща, които породиха мрачни мисли у Харка.

— Моят приятел Дългото копие живееше с част от хората на чейени в един резерват — започна разказа си той, обмисляйки всяка дума. — Това е една земя, където могат да живеят само индианци. Белите мъже са им я дали. Никой бял човек няма право да влиза в тези райони, ако няма разрешение от Великия баща на белите мъже във Вашингтон, ала и никой индианец няма право да ги напуска без подобно разрешение. Индианците, които живеят там, не ходят на лов, а получават храната си от Великия баща, освен това те отглеждат опитомени бизони и садят растения, които се ядат. Те не водят войни, нямат и за какво много да се съвещават, защото всичко за живота им е решено от други.

— И Дългото копие не е искал да остане там, така ли?

Той копнееше за дивата прерия. Аз бях получил разрешение да посетя резервата и Великия баща — ми разреши да взема Дългото копие със себе си.

— Да... добре — каза Харка и си спомни сериозната печална гънка край устните на човека от племето на чейени.

Дългото копие беше млад вожд, напуснал шатрите на своето племе, защото не искал да живее там, където мъжете не бива да ходят на лов, да се бият, да се съвещават. Такова нещо съществуваше — такова пленни-чество на червенокожите. Хавандшита беше разказвал на момчетата веднъж за това, ала не много ясно и Харка го беше изслушал като някаква легенда. Сега обаче той беше видял един червенокож, който идваше от такова пленничество.

Художникът разбра колко потиснато бе момчето от тези новини и затова потърси начин отново да го насърчи:

— Харка, ти няма защо да се страхуваш, че подобна участ може да постигне и племето дакота. Вашите големи вождове са СКЛЮЧИЛИ договор с Великия баща на белите мъже във Вашингтон, че земята около Черните хълмове и далече зад тях чак до Лаплата и Мисури ще си остане собственост на седемте племена дакота.

Харка въздъхна. Благодарни мълчаливо и се оттегли заедно с Къдрокосия отново в дъното на шатрата. Той накара Къдрокосия да му обещае, че ще го научи да говори езика на белите мъже. Щяха да започнат още на другата сутрин. Защото Харка се ядосваше, че трябва да бъде зависим от преводач, за да може да разговаря с Жълтата брада.

ЕДНА ГРИЗЛИ

На втория ден след потеглянето на ловците Шонка се върна по пладне тичешком от дежурството си като съгледвач. Харка. Хапстена и Къдрокосия го проследиха как изтича до шатрите ѝ, понита къде е заместникът на вожда, братът на Матотаупа. Къдрокосия се приближи и каза на Шонка, че може да намери Стрелата с пера в шатрата на Непознатата мида. Шонка влезе там, а момчетата останаха да гадаят какво ли съобщение носи той.

Не чакаха дълго, за да го научат. След няколко минути само Шонка, Непознатата мида и братът на Матотаупа излязоха от шатрата и свикаха бойците. При това те съобщиха доста високо, така че и момчетата можаха да чуят, че Шонка открил мечи стъпки на около три хвърлея стрела(1900 метра.) на север от Конския поток. Те не били толкова пресни, ала върху глинещата почва съвсем ясно се виждал отпечатъкът от огромна меча лапа, без съмнение на някоя гризли.

В бивака настъпи оживление като в мравуняк, в който са хвърлили треска.

Харка свирна на Младите кучета да се съберат, един момък свика Червените пера. Бойците се събраха около брата на Матотаупа и Непознатата мида. Към тях се присъедини и белият мъж с пушката си.

Харка, Къдрокосия и Харпстеиа гледаха да стоят колкото се може по-близо край съвещаващите се мъже. — Може ли твоето мацаваки да убие мечка? — попита братът на Матотаупа Жълтата брада.

Непознатата мида превеждаше.

— Ако я улуча в сърцето или право в мозъка... но това е само една пушка, а черепът на Гризли е твърд.

— Значи, и твоето оръжие върши работа колкото стрелата и лъка, тогава ти ще си останеш в шатрите.

— Както кажеш.

Стрелата с пера си избра седмина въоръжени с лък и стрели бойци, с които щеше да отиде най-напред, за да разгледат мечата следа. За да не заличат дирята, мъжете не излязоха с конете си, а пеша.

Когато те изчезнаха и групите на любопитните отново се пръснаха из бивака, Харка, Харпстена и Къдрокосия се озоваха на върха на пясъчния хълм.

— Сега ще се съвещаваме — каза Харка. — Какво мислите вие?

— Следата била от около два дни — каза Къдрокосия.

— Да, и аз чух това — потвърди Харпстена.

— Какво означава то? — попита Харка другарите си.

— Или е същата мечка, или е друга — каза Къдрокосия. — Ако е същата мечка, която са срещнали Дългото копие и Жълтата брада, тогава и тя е избягала като тях от планината и е дошла в околностите на нашия бивак. Матотаупа и неговите трима бойци или са забелязали това и са се върнали обратно към бивака ни по дирята, или не са забелязали и търсят животното в планините. А може да е и друга мечка.

— Няколко сиви мечки никога не се задържат в една и съща местност. Ала две, това е възможно — подхвърли Харпстена.

— Хау, това е възможно. Какво ще правим сега?

— Ще търсим около бивака нови мечи стъпки. Никой не може да ни забрани това — предложи Харпстена.

— Съветът ти е умен — съгласиха се Харка и Къдрокосия.

— Какво ще направим? — попита Харка.

— Аз мисля така — рече Къдрокосия — или мечката е минала покрай нашия бивак на три хвърлея копие, или е дошла на някое местенце още по-близо до шатрите ни. Ето това ние ще трябва да проверим. Ще претърсим най-основно около бивака.

— Точно така.

Водени от Харка, който най-добре се беше изучил да разпознава следи, трите момчета се промъкваха целия следобед около бивака. Те проверяваха и най-мъничката следа и тъй като обитателите на шатрите бяха многобройни, имаше твърде много отпечатъци по земята. За свое най-голямо съжаление обаче те не можаха да намерят нищо, което да говори за минаването на сива мечка наблизо.

Когато започна да се стъмва, Стрелата с пера се върна с четирима от своите седем бойци. Те също не бяха свършили много работа. Открили две следи, които сякаш били от същото животно. По тях можело да се съди, че мечката е отишла на изток. Трима от бойците продължили по посока на тези следи. Когато Стрелата с пера

разказваше за това в шатрата на Непознатата мида в присъствието на децата, на тях им се стори, че заместникът на вожда не е доволен от хода на събитията. Накрая той подчерта това изрично:

— Нашите бойци се пръскат насам-натам — четирима на запад, трима на изток, и по този начин ние се лишаваме за момента от едни от най-добрите си бойци.

Случаят с мечката занимаваше много децата. Трите момчета стояха цялата вечер и накрая Харка и Харпстена останаха в шатрата на Непознатата мида да спят заедно с Къдрокосия. Нямаше нищо необичайно в това децата да останат да преспят една вечер при съседни, приятели или роднини.

Заровиха огъня и трите момчета се сгушиха едно до друго под завивките. Непознатата мида не беше в шатрата. Той беше поел дежурството край конското стадо още с настъпването на нощта. Така децата бяха сами в шатрата с петте жени.

Харка още беше буден, когато двамата му другари вече спяха дълбоко. Той долови шушукане откъм женските постели и се послуша да чуе какво се говори.

До ушите му достигна ясно гласът на бабата Шарената крава.

— Ще се случи нещастие — шепнеше тя.

— Хуш, хуш. — Четирите останали жени се скупчиха като подплашени птици в гнездо.

— Мечката ще ни накаже.

— Хуш, хуш — изсъскаха четирите жени страхливо.

— Духът ѝ е обиден!

— Хуш ... хуш ...

— Всички, които стреляха по духа, ще бъдат преследвани от него. Вярвайте ми!

— Хуш... хуш... — Жените се свираха все по-близо една до друга.

— Жълтата брада ... Шонка ... Харка ... Харпстена ... цялата шатра на вожда!

— Хуш ... хуш ... хуш!

— Я млъкнете най-после! — каза високо и решително Харка.

Жените млъкнаха. Загърнаха се в завивките си и сякаш заспаха. Само бабата продължаваше да мърмори нещо неразбираемо под носа си.

Харка не завиждаше на Непознатата мида и на Къдрокосия за многото жени, които ги обслужваха. Мисълта, че следващата нощ отново ще спи в бащината типи, му беше приятна. На първо време той почувствува известно облекчение, когато първите нощни часове преминаха и Непознатата мида отново се върна в своята типи. Мърморенето на бабата най-последно секна.

Сега Харка също заспа. Унасяйки се, той чу още веднъж отвън вятъра и дъжда, който барабанеше по чергилата на шатрата.

Когато се събуди отново, навън беше още тъмно. Скочи и отхвърли завивката, защото беше разбрал, макар и неясно и като насън, че не се беше наспал, а нещо го беше събудило. Но какво? Не беше ли извикал някой! Да, сега викът се повтори и всички останали обитатели на шатрата също наскочаха от постелите си. Навън бурята все още бушуваше и дъждът плющеше.

Непознатата мида изтича навън и трите момчета веднага го последваха. Дъждът шибаше по голите тела. Почти нищо не можеше да се види, тъй като облаци закриваха месеца и звездите. Разнесоха се нови викове.

— Мечката! Мечката!

Откъм шатрата на вожда проехтя силен вик:

— Всички деца да се приберат по шатрите!

Неохотно, но все пак достатъчно благоразумни, за да разберат причината за това нареждане, Къдрокосия, Харпстена и Харка се подчиниха. Ала те останаха на входа на шатрата, за да се послушат навън.

По шумовете и виковете, които долитаха до тях, можеше да се съди, че търсят хищника край конското стадо.

Зад гърбовете на децата, навътре в шатрата, се надигна многоглас шепот:

— Мечката, духът на мечката! Духът на мечката идва да си отмъсти!

Харка неволно се извърна назад. Съзря една от трите дъщери, която разравяше огъня в средата на шатрата, така че пламъците отново лумнаха. До нея стоеше бабата. Тя беше си присвоила надупчената от куршума, стрелите и копието рисунка с изображението на мечката и сега я държеше нависоко, така че разкъсаното платно се осветяваше от пробягващите отблясъци на огъня. Лицето на старицата беше озарено

и разкривено от ужас и възторг. От полумрака прозвуча отново изплашеният шепот на останалите четири жени. Бурята разтърсваше шатрата. През входа, където стояха момчетата, внезапно нахлу вятър, раздуха огъня и раздвижи платното, от което образът на мечката сякаш се размърда. Отвън прозвучаха виковете на мъжете. Три пъти гръмна пушката.

Всичко това направи призрачно впечатление на обитателите на шатрата. Къдрокосия започна да произнася думи на своя непознат за Харка роден език, като правеше при това заклинателски движения.

Харка също се почувствува потиснат за миг, ала веднага се съвзе. — Млъкни! — смъмра той Къдрокосия и сложи ръка пред устата му.

Ала Къдрокосия Чернокож отблъсна ръката на Харка и продължи да произнася своите заклинателски слова срещу лошата магия.

Харка напусна неспокойната и неприятна вече шатра и излезе под дъжда. Най-после отново можеше да се ослуша, смущаван само от плющенето на дъжда и от свистенето на вятъра, но не и от хора.

По виковете той разбра, че хората бяха видели хищника при конете, ала сега сигурно беше избягал. На Харка много му се искаше да изтича натам и да се заеме с конете, ала все пак не смееше да се противопостави на изричната заповед на заместника на вожда. Мина му през ума, че би могъл да отскочи до бащината шатра. Така и стори; шмугна се като стрела в семейната шатра. Там също огънят беше разпален отново. Предпазната клапа на върха на шатрата осигуряваше изтеглянето на дима по време на буря. Шонка не беше там. По това време той беше на пост край конете. Унчида, Шешока и Уинона седяха една до друга в дъното на шатрата. Непоклатимото спокойствие на Унчида се предаваше и на останалите жени.

Когато Харка се вмъкна вътре, веднага след него чергилото на входа се разтвори още веднъж и влезе Прелетната птица Жълтата брада. Той държеше пушката в ръка, взе си куршуми и отново бързо излезе навън. Обитателите на шатрата чуха неколкократно изстрели.

Откъм конското стадо прозвуча многогласен яростен вик. Скоро след това Прелетната птица отново се появи в шатрата. Отпусна се край огнището, почна да бърше пушката, наблюдаван внимателно от Харка.

Навън шумът заглъхваше.

Художникът насърчи с кимване Харка да се приближи. Тъй като поради липса на преводач в момента не можеше да разговаря с него и да му разкаже какво се беше случило, той използва времето да запознае момчето как да си служи с оръжието — как да го пълни и изпразва. Той подаде на момчето изпразнената пушка и го остави да я вземе за прицел, оказа се, че Харка вече беше наблюдавал как се прави това. Лицето му изразяваше напрежение, решимост и овладяно възбуждение. Покрай пушката то сякаш беше забравило дори за мечката. Белият мъж каза нещо, което Харка не можа добре да разбере, ала по израза на лицето му предположи, че го хвалят. Ако белият мъж можеше да надникне вътре в момчето, щеше да разбере, че то вече бе силно привързано към него.

В това време обучението на Харка да си служи с тайнственото оръжие бе прекъснато, тъй като в шатрата влезе Непознатата мида. Едрият тъмнокож африканец беше вир вода от дъжда, ала по тялото му нямаше никакви наранявания. След като седна край огнището и пое от ръката на художника една пура, той започна да разказва онова, което всички искаха да научат. Харка безшумно остави пушката настрана.

— Всичко се случи, докато Шонка беше на пост край конете — зараказва Непознатата мида. — Кучетата станали неспокойни, конете също се размърдали. Валяло дъжд, Шонка не можел да види нищо. Изтичал натам, откъдето конете се мъчели да се изтеглят, защото предположил, че има нещо опасно. И неочаквано сред нощния мрак, дъжда и бушуващия вятър той застанал лице срещу лице пред една ужасна мечка, изправена на задните си крака, която избила от ръката му копието. Шонка извикал силно и се мушнал между конете, защото било невъзможно да убие мечка през нощта с ножа си. Дори един мъж не би могъл да се справи с такава задача. А Шонка е още младеж. На вика му притича ли много бойци. Мечката била смачкала един млад жребец и искала още там да го изяде или да го отвлече. Ала създалата се суматоха смутила хищника и той избягал. През нощта мъжете не могат да открият следите му. Утре ще тръгнат по тях, ако все още могат да ги намерят след дъжда.

— А сега? — осведоми се художникът. — Къде са мъжете сега?

— Всички стоят на стража с копията си, да не би звярът да нападне още веднъж. Навярно мечката няма да се върне, казват те, ала все пак е възможно.

Непознатата мида бързо изпуши пурата си докрай и прие втора. В момента никой не можеше да предприеме нищо, ала никой от хората в шатрата не мислеше за повторно лягане. Трябваше все някак да прекарат нощните часове на очакване.

Харка отново започна да бърника пушката.

Белият мъж го наблюдаваше.

— Има ли още нещо, което да не ти е ясно? — попита той след известно време.

Харка беше разбрал въпроса му още преди Непознатата мида да преведе.

— Йес — отвърна той и добави на своя роден език: — Как може човек да се снабди с такова оръжие?

Жълтата брада се усмихна.

— Трябва да си го купи. Искам да кажа, да го размени срещу нещо друго.

— Нима така лесно може да се получи такова оръжие? — Очите на Харка засияха.

— Да и не. То е скъпо. Един индианец би трябвало да даде за него много кожи или... — Художникът млъкна.

Харка зачака спокойно дали той ще продължи да говори. Ала гостът явно нямаше такова намерение.

Непознатата мида обаче изказа между две смуквания на благоухаещата пура мислите, които Жълтата брада премълча.

— Или пари, или злато — каза той.

Харка сведе поглед. През ума му като стрела премина мисълта, че за златното зърно, което беше намерил край реката, той би могъл да си купи мацаваки! Сега обаче Хавандшита притежаваше това омагьосано зърно. Как беше казал Къдрокосия? Трябва да се опознаят тайнствата на белите мъже и да се овладеят. Може би Къдрокосия все пак беше прав. Или не?

Имаше толкова много трудни въпроси.

Харка никак не искаше да се отдели от пушката. Тъй като Жълтата брада му позволи, той остана да седи край огнището с оръжието и непрекъснато разглеждаше цевта и затвора под блясъка на пламъците. Дали Прелетната птица Жълтата брада, щеше да му разреши на сутринта поне веднъж — поне един-единствен път! — да изстреля един куршум с пушката?

— Прелетна птицо, Сръчна ръка, Тайнствен жезъл — обърна се церемониално Харка след дълга пауза към белия мъж. — Какво мислиш ти за тайнствата?

Художникът бе изненадан от въпроса и старателно обмисли отговора си. Кажеше ли „такова нещо не съществува“, щеше да обиди своите домакини, за които тайнствата бяха религия. Кажеше ли „аз вярвам в тях“, щеше да излъже.

— Тайнството е загадка — обясни най-после той. — Загадка е обаче само онова, което ние още не познаваме.

— Това оръжие тайнство ли е?

— За белите мъже — не. Те знаят много добре как човек може да си го достави и да си служи с него.

— Тогава, значи, белите мъже нямат нужда да си заменят срещу нещо друго такива оръжия, а всеки може да си ги прави сам?

— Не всеки. Аз например не мога.

— Значи, то все пак е тайнство?

— Съвсем не, моето момче. Тук въпросът е само до определена сръчност, която не всеки притежава. Ала всеки може да я добие.

— И един дакота също?

— И един дакота. Ала мъжете, които правят такива оръжия, през целия си живот не вършат нищо Друго.

— Че нали трябва да ходят на лов, за да има какво да ядат?

— Те няма нужда да правят това. Те доставят оръжия, а за това получават храна от онези, които имат нужда от оръжието.

— Значи, мъжете, които имат нужда от оръжието, трябва да го получават в замяна на нещо?

— Да.

Харка отново заразглежда пушката дълго, мълчаливо. През това време мислите му сигурно бяха отишли по-надалеч.

— А какво мислиш ти за мечото тайнство, Прелетна птицо?

— По този въпрос нищо не мога да ти кажа, момче. Аз вярвам в различен дух от вашия.

— Добър ли е твоят дух?

— Да.

— Велик ли е? Тайнство ли е?

— Да.

— Тогава сигурно е същият дух, защото две велики тайнства не могат да съществуват.

— Ти говориш разумно, дете.

— Може ли твоят дух да прави магии?

— Аз не го познавам така отблизо. Той е твърде велик за мене.

— Какво казват вашите заклинатели?

— Различни неща говорят техните езици.

— Как така говорят различно?

— С теб не може да се справи лесно човек, Харка: Едни казват, че тайнства или чудеса — както ние казваме — е имало само в някогашни времена. Други казват, че те са възможни и днес. Трети обаче мислят, че никога не е имало никакви тайнства и всичко може да се обясни съвсем естествено.

— Ти си мъж, Жълта брада, ти трябва сам да разсъждаваш и сам да знаеш кое е правилно!

— Ти още не си мъж, Харка, а само момче. Но кажи ми, как ти си обясняваш нещата?

Бузите на Харка пламнаха, ала той не се подвоуми! да отговори:

— Съществува Великото тайнство и много по-малки тайнства, има един Велик дух и други по-малки и затова има голяма магия и малки магии. Някои заклинатели са силни и властвуват над по-големите тайнства. Някои заклинатели не умеят така добре да разговарят с духовете. Тогава те грешат и другите, пък и бойците, са недоволни от тях.

— Това е интересно. Ти ми отговори откровенно, Харка. Затова и аз ще ти отговоря, ако имаш да ми зададеш други въпроси!

— Имам още един въпрос. Ти смяташ ли, че мечият дух ни преследва, защото ние надупчихме образа му?

— Но това е истинска глупост, моето момче! Кой говори такива неща?

— Жените от шатрата на Непознатата мида.

— Трябва да ги накарат да млъкнат!

— Хау! — съгласи се Непознатата мида и стана, за да отиде в своята шатра и отново да се погрижи да въдвори ред там.

Сега белият мъж и Харка отново не можеха да разговарят. Затова те останаха край огнището и зачакаха. Харка не се изморяваше така лесно.

Навън валеше като из ведро. Дори и призори все още не се разсъмваше, тъй като облаците продължаваха да закриват небето.

Най-после братът на Матотаупа влезе в шатрата. Нямаше нищо ново за разказване. Мечката не се беше появила вече. След дългия и силен дъжд обаче беше станало невъзможно да се открият следите ѝ и да я проследят. Не оставаше нищо друго, освен всички да бъдат нащрек. Тримата бойци, които бяха отишли да търсят следите на изток, се бяха върнали без резултат.

Преди обяд дъждът спря. Различни ветрове гонеха облаците по небето с различна сила и във всички посоки. От време на време синият небосвод отново просветляваше и слънчевите лъчи, освободени за миг и пак бързо прикрити, достигаха до ливадите и горичката, където тревите и листата блестяха с безброй водни капчици. Част от мъжете се бяха събрали, за да подемат отново мечия танц за успокояване на мечия дух. Тъй като всички знаеха, че хищникът е някъде наблизо, подражаването на ръмженето и рева на мечката и видът на преоблечените като мечки мъже правеха силно впечатление на хората и непрекъснато държаха нервите им в напрежение. Децата нямаха желание за игра. Младежите се упражняваха в хвърляне на копие. Художникът наблюдаваше мечия танц, ала не смееше вече да прави своите скици, защото се страхуваше да не предизвика неприязънта на възбуденото племе.

Харка се навърташе около белия човек. Къдрокосия и Харпстена стояха заедно и поглеждаха ту към Харка, ту към художника. По пладне, когато вече стана приятно топло и вятърът беше изсушил високата трева, художникът се запъти към конското стадо. Бяха отнесли вече убития млад жребец, ала следите от голямата локва кръв все още се разпознаваха. Харка реши за следващата нощ да завърже най-добрите коне от стадото на баща си за кола пред шатрата им. Щеше да помоли чичо си за разрешение.

Тъй като нямаха работа, децата отново претърсиха горичката за мечи следи. Може би все пак щяха да открият нещо, убягнало на мъжете. Художникът наблюдаваше заинтригуван как момчетата оглеждат всяко стръкче трева, всяко листо, всяко стебълце. Можеха да разберат по кой път мечката се беше приближила до конското стадо и откъде бе избягала отново, а край потока в пясъка се беше запазил последен отпечатък от мечката лапа. Но това беше всичко. Навън в

прерията следите съвсем се губеха. Проливният дъжд беше заличил всичко, което би могло в друг случай да се открие.

След напразното търсене момчетата отново се събраха край художника. Харка използва удобен момент, за да попита дали би могъл да даде един изстрел.

— Не бих имал нищо против, моето момче, ала; куршумите ми са вече на привършване. Ще трябва да изчакам, докато отново се върна при белите мъже, за да подновя запаса си.

Харка беше разочарован, ала не го показва. И не беше разочарован само защото няма да може да стреля нито веднъж с пушката. Към това се прибави и ужасът, че собственикът на една пушка не само трябва да заплати за нея с голяма разменна стойност, но че и непрекъснато остава зависим от белите мъже, защото трябва да се снабдява от тях с куршуми. Човек не може сам да си майстори куршумите както стрелите!

Денят клонеше към залез; слънцето се скри зад гребена от Скалистите планини.

От групата на Матотаупа, която беше излязла на лов за мечката, още никой не се беше върнал. Когато здрачът съвсем се сгъсти и стана тъмно, се върнаха съгледвачи, които бяха излезли с конете си да проследят мечката. Не я бяха открили. Това беше учудващо. Животното сигурно беше много хитро и опитно, щом умееше да се крие така добре. Освен това мечките можеха да се придвижват бързо на големи разстояния.

Мъжете откараха конското стадо от реката на поляната сред бивака, за да могат по-добре да го охраняват през нощта сред шатрите. Кучетата обикаляха, душейки, ала също не намериха нищо ново. Харка завърза своя ловен кон и Пъструшко пред бащината типи. Мъжете се посъветваха и се разпределиха на групи за нощно дежурство. Младежите също щяха да излязат да дежурят, ала нямаше да носят сами отговорността.

Ветровете гонеха високо горе по небето облаците и цялата нощ бе осеяна със звезди. Само на изток все още се кълбяха тъмни облаци.

Харка си легна веднага след вечеря и посъветва и Харпстена и Къдрокосия да сторят същото. Трябваше навреме да си отспят, та да бъдат бодри и готови, ако се случи нещо късно през нощта, каза им той. Преди да заспи, дочу тихия разговор на Жълтата брада и

Непознатата мида край покрития огън, ала можа да разбере само отделни думи.

Нощта премина, без да се случи нещо.

На сутринта Стрелата с пера, братът на Матотаупа, свика бойците на съвещание.

— Бойци от Мечата орда, от племето оглала от големите племена на дакота! — заговори той. — Аз дълго мислех къде може да се скита мечката и дали ще нанесе още щети на нашите коне и шатри. Питях се това вечерта. През нощта обаче сънувах дълъг и съвсем ясен сън. Аз самият бях мечката. Отидох на юг, натам, където надуших останките на бизоновите трупове. Вие знаете, че ние бяхме оставили за храна на нашите кучета и на вълците някои стари, жилави бизони, които бяхме убили по време на лова. Аз бях мечката и забързах натам, за да се наям. Аз, мечката, намерих и три млади бизона, които нападнах. Вълците се разбягаха, защото се уплашиха от мен. Младите животни бяха крехки и много вкусни. Никой не ме безпокоеше. Когато се заситих, аз отново се запътих на север, за да нападна конското стадо на Мечата орда. Тогава насреща ми се изпречи един огромен боец с копие то си и ме уби. Какво означава този сън за нас?

Насядалите в кръг бойци го изслушаха с голямо внимание. Сега те започнаха да се изправят един след друг, за да кажат скромно мнението си.

Сънища може да гадае само Хавандшита, заклинателят — заговори първият, наричан Стария гарван. — Да изчакаме той да се върне.

— Не — противопостави се вторият, наричан Чотанка Флейтата. — Този съвет е лош. Духовете са ни изпратили съня, за да не стоим безпомощни, докато Хавандшита е далеко от нас. Нека да обсъдим какво означава сънят!

— Може да е вярно — започна трети, — че мечката е отишла при бизоновите мърши. Да, аз така мисля.

— Така е — съгласи се четвърти. — При бизоновите мърши, където още никой от бойците ни не е отишъл да я търси. Нима ние не бяхме заслепени? Сънят, обаче ни отвори очите.

— Хау, хау! — понесе се отглас от всички страни.

Братът на Матотаупа отново взе думата.

— Тогава пък, мъже, питам ви: кой от нас е този голям боец, който ще убие мечката, преди тя да нападне отново нашите мустанги и да разкъса може би някой ден играещите ни чада?

Въпросът му бе последван от дълго тягостно мълчание.

— Матотаупа е далеко оттук — каза най-последно Стария гарван, най-уважаваният сред съвещаващите се.

— Ако отидем на юг, можем да се натъкнем на пани и на враждебни бели мъже — подхвърли Чотанка.

— Кой мъж може да се бори сам с една мечка? — попита трети. — Може би това е бил лъжовен сън? И Заместникът на вожда изслуша тези думи с досада.

— Кой от нас може да се бори с мечка, докато Матотаупа е далеч от бивака ни? — попита остро той. — Е добре, бойци, ще може мъжът, комуто духовете изпратиха този сън! Аз, братът на Матотаупа, ще отида на юг да победя звяра! Аз казах, хау! Който иска да дойде с мен обаче, нека го каже!

Мъжете гледаха към съвещателния огън, смучеха лулите си, разсъждаваха, после повикаха и младите бойци. Най-последно двамата се обадиха — Стария гарван и най-големият син на Антилопата, наричан обикновено само Сина на антилопата. Останалите мъже се съгласиха мълчаливо те двамата да тръгнат заедно със Стрелата с пера, брата на Матотаупа, за да намерят и убият големия сив звяр, преди той отново да заплаши бивака.

В шатрата приготвиха още една закуска, завиха храна за по път и братът на Матотаупа потегли заедно с двамата си другари, добре въоръжен с копието и препълнения със стрели колчан, с гъвкавата си бойна тояга и дългия двуостър нож.

Момчетата придружиха на известно разстояние групата с конете си, после отново се стрелнаха обратно към бивака. В сърцата на всички се беше загнездило леко безпокойство. Правилно ли бяха изтълкували съня, ще се върнат ли заминаващите сега отново живи?

Когато доведе коня си в бивака, Харка намери художника на поляната да рисува шатрата на вожда. Огнестрелното оръжие си стоеше спокойно в шатрата. Харка хвана най-напрел приклада, убеди се след това, че пушката не е заредена и я взе за стрелба. И тогава със сигурност си помисли, че ако той беше собственик на това мацаваки,

никога не би допуснал да не се включи в лова на мечката. Всяко оръжие струва толкова, колкото човекът, който си служи с него!

Харка излезе отново от шатрата и тръгна заедно с Младите кучета доброволно да търсят следи. Искаха да огледат околността — дали Матотаупа не се връща вече заедно с другарите си.

Към пладне забелязаха малка колона, която се придвижваше през прерията. Тя идваше от север, но не беше завръщащият се в бивака Матотаупа. Хавандшита си идваше! Четан беше с него. Този път закланателят беше взел само три коня — Четан водеше третия за юздата.

Харка следеше приближаващата се група със смесени чувства. Радваше се от все сърце, че Четан се връща. Ала той много добре беше привикнал с отсъствието на Хавандшита от бивака, съвсем не му се искаше старият закланател да се връща.

Но ето че той отново си идваше. Какво щеше да каже закланателят за непознатия бял гост, за рисунките и за лова на мечки, на който бяха излезли в различни посоки и двамата вождове? Когато Хавандшита влезе заедно с Четан в бивака, най-напред пристъпиха Унчида, Шешока и Уинона, за да опънат шатрата му. Петте жени от шатрата на Непознатата мида ги наблюдаваха от известно разстояние. Те с удоволствие биха се притекли да помагат, ала опъването на Заклинателската шатра беше право на Унчида, най-уважаваната лечителка, която умееше да лекува раните.

Четан се погрижи за конете, подпомогнат от Харка, изкъпа се и натърка тялото си с мас и обеща на жадното да научи какво се беше случило момче да дойде вечерта в шатрата на вожда и да му разкаже. Да му разкаже толкова... колкото биваше да се разкаже!

Щом опънаха шатрата, Хавандшита веднага изпрати да повикат Непознатата мида. Заклинателят сигурно щеше да се осведоми от него за случилото се в бивака.

След като научи каквото искаше и се подкрепи физически, той тръгна на обиколка сред шатрите, отиде при конете и в горичката. Огледа прерията, влезе в шатрата на Непознатата мида и накара там — както Харка научи от Къдрокосия — да му покажат надупчената рисунка на мечката. Съпроводен от Непознатата мида, той влезе в шатрата на вожда. Харка много добре знаеше какво търсеше закланателят там. Хавандшита искаше да се запознае с белокожия

магьосник. На Харка така много му се искаше да присъствува на тази среща! Но тъй като това беше невъзможно, той реши да попита след това Уинона как е протекъл разговорът.

Привечер старецът се оттегли в своята Заклинателска шатра. Той бе наредил на мъжете да разпалят големи огънове на открито и отново да подекат мечия танц, тъй като мечият дух бил разгневен. Така отново се разнесе прегракналият рев и ръмжене, а облечените в мечи кожи мъже пристъпваха тромаво край лумналия огън, който осветяваше с блясъка си бивака и края на горичката.

Харка погледа известно време, после се върна в шатрата, където свари Четан и Прелетната птица.

Най-напред момчето разказа на по-възрастния си приятел какво му беше казал белият мъж за договора на главните вождове на племето дакота с Великия баща във Вашингтон. Дали Четан беше научил нещо за това?

Четан потвърди оживено. Хавандшита разговарял за подобен договор с великите заклинатели на племето дакота, а също и с дълбокоуважавания заклинател и вожд на племената дакота Татанка-Йотанка. Тъй като южните крайни райони на земите на дакота, където Мечата орда е разположила своите шатри, са изложени из толкова опасности и са така тайнствени, Татанка-Йотан-ка дори обещал да посети бивака на Мечата орда и сам да добие впечатления. Вероятността да бъдат посетени от такъв голям гост зарадва и успокои много Харка и Четан.

— А какво мисли Татанка-Йотанка за тайнствата на белите мъже? — попита Харка. — Настрани ли трябва да се държим, или трябва да проникнем в тайнствата, за да можем да ги използваме?

— С мацаваки трябва да се снабдим, за омагьосаните златни зърна обаче трябва да мълчим.

— Добре!

Харка беше доволен от този отговор. Сега баща му беше оправдан, задето бе хвърлил златното зърно във водата, и в същото време желанието на Харка да притежава мацаваки беше признато за справедливо. Татанка-Йотанка сигурно беше добър и велик и мъдър заклинател. Само една загадка и той още не беше решил: как червенокожите мъже да се снабдят с мацаваки, щом ще трябва да крият своето злато и следователно няма да могат да го използват за

размяна. Толкова много кожи, колкото бяха необходими, за да се получи срещу тях едно мацаваки, никой червенокож не притежаваше! Кожите, които му оставаха от ловната плячка, сам използваше за шатрата, облеклото, и завивките си. По няколко наистина можеше да отдели и за размяна, но толкова много... Това означаваше да се избиват цели стада бизони! Нима това щеше да бъде добре? Въпросите нямаха край. Щом разрешихе един, веднага се появяваше нов.

Откъм поляната сред бивака се носеше ръмженето и ревът на танцуващите мечия танц и поддържаше непрекъснато будна мисълта, че вождовете са излезли на лов и че Хавандшита беше оповестил, че мечият дух се сърди на Мечата орда. Макар че външно животът в бивака сякаш си течеше по обикновеному, под прикритието на това спокойно съществуване си проправяше път подобно на заразна болест нарастващо вътрешно безпокойство.

По пладне на следващия ден бивакът бе вдигнат на крак. Стария Гарван, който бе излязъл на лов заедно с брата на Матотаупа, долетя на потъналия си в пот кон. Неговите викове и шумът от тропота на копитата привлякоха всички от шатрите и от потока, от поляната сред бивака и от околността.

Когато ездачът стигна до края на горичката и скочи на земята, изразът на лицето му не предвещаваше нищо добро.

— Стрелата с пера е мъртъв! — извика той. — Разкъсан на парчета от страшната мечка! Горко ни, горко ни!

За миг всички останаха неподвижни, сякаш новината ги беше вкаменила.

След това пръв от тълпата се отдели Непознатата мида, едрият африканец.

— Как се случи това? Говори!

Боецът се огледа.

— Къде е Хавандшита?

— В Заклинателската шатра — отвърна Непознатата мида.

— Искам да говоря най-напред с него!

Четан, чул желанието му, отиде да го предаде на Хавандшита. Малко след това се върна обратно.

— Заклинателят не желае да изслуша никого! — съобщи той. — Казва, че мечият дух е сърдит.

Насъбралите се мъже се стреснаха и не знаеха какво да правят. Харка също не можеше да се освободи от обладалото го сковаващо чувство.

— Най-после Непознатата мида се съвзе.

— Къде остана третият? — попита той Стария гарван.

Той загърна тялото на убития в своята завивка и се връща по моя път, само че по-бавно.

— Тогава да вървим да го посрещнем!

— Хау, да вървим да го посрещнем!

Всички присъстващи мъже, младежи и момчета изтичаха към конете си, освободиха краката им и потеглиха след това в галоп в дълга редица един подир друг, предвождани от Стария гарван, който беше яхнал нов, отпочинал кон. Не след дълго те срещнаха младия боец. Сина на антилопата, който носеше убития на коня си.

Всеобщ траурен вопъл и викове за мъст срещу ненаситната мечка го посрещнаха. Мъжете, младежите и момчетата на конете го заобиколиха в кръг и младият боец, който носеше убития, започна да разказва с висок глас:

— Слушайте, бойци на Мечата орда от племето оглала, от големите племена на дакота! Стрелата с пера, братът на Матотаупа, е мъртъв! А ето как се случи това. Ние бяхме излезли далеко на юг, все по местата, където бяхме срещнали и ловували голямото бизоново стадо. Вие знаете, че ние бяхме оставили труповете на няколко съвсем стари бизона. Останали са и някои млади животни. Хищниците са намерили добра гощавка. Между другите следи открихме и мечи, отпечатъци от големи лапи. Да, това сигурно е била нашата мечка, нашата огромна сива Гризли! Всички бяхме силно възбудени. Следите бяха само от преди половин ден. Ала чак до настъпването на вечерта не успяхме да открием звяра. Тогава ние се спряхме на един хълм и запалихме голям огън. Хищниците се плашат от огъня, а от пани ние не се страхувахме, защото досега не сме открили никаква следа от тях, пък и никъде не бяхме надушили дим от техните шатри. Решихме да се сменяме на дежурства през нощта. Един от нас щеше да остава буден. Към полунощ беше редът на Стрелата с пера. Ние двамата, които виждате живи пред вас, спяхме по това време дълбоко. Изведнъж се стреснахме от пронизваш, до мозъка на костите вик на ужас и от обезпокоените коне. Другарят ми остана край мустангите. Аз обаче

побягнах с копието в ръка към доляната, откъдето беше долетял викът. Крещях високо. Когато се приближих, видях една мечка да се отдалечава бегешком. Хвърлих копието си по нея, яла не я улучих. Изстрелях всичките си стрели подире ѝ, ала успях да улуча само левия и заден хълбок. Мечката ми избяга. Когато престанах да се целя по нея, огледах се за Стрелата с пера. Той лежеше разкъсан в тревата. Навярно беше забелязал по време на дежурството си приближаващата се мечка. Воден от съня си, изпълнен с желание да спечели славата, че я е убил сам, той не ни е събудил. Ала не той уби мечката, а мечката него!

Нови траурни вопли посрещнаха края на разказа му. Носле всички извърнаха конете си и траурното шествие се върна в бивака. Край шатрите на Мечата орда отново цяла нощ кънтяха погребалните напеви. Хавандшита обаче не се показа от шатрата си.

Бойците се упътиха към закръгления връх на пясъчния хълм, откъдето се откриваше най-добра гледка. Бяха донесли сигналния тъпан и го удряха час по час, за да призоват вожда Матотаупа да се върне в бивака.

На другия ден той най-после се върна.

Харка, Харпстена и Къдрокосия, които от ранно утро до късна вечер се вираха в далечината, откриха завръщащите се едновременно с бойците. Те изтичаха към конете си, метнаха се върху тях и препуснаха да посрещнат вожда и другарите му. Харка водеше напред, яхнал ловния си жребец, Харпстена след него на пъстрия кон, следван от Къдрокосия. Харка, взел голяма преднина, стигна пръв до баща си и групата.

— Хи-йе-хе! Хи-йе-хе! — извикаха момчетата за поздрав.

Вождът беше невредим. Седеше горд, сияещ върху коня си, праметнал върху задницата му две кафяви мечи кожи и три хермелинови. Той беше направил добър лов, макар и да не беше успял да се натъкне на Гризли. Придружаващите го Дългото копие, Старата антилопа и четвъртият боец също не се връщаха с празни ръце. Дългото копие беше успял да свали един орел, перата от чиято опашка щеше да подари на Матотаупа в знак на благодарност за неговото гостоприемство.

Така загрижеността на момчетата се превърна в радост и надежда. Матотаупа, големият ловец, се връщаше щастливо със своите бойци.

Новината се пръсна с бързината на вятър сред шатрите. Всеки, който можеше да ходи, излезе навън, за да види и поздрави вожда. Само Хавандшита и сега продължаваше да се крие в своята Заклинателска типи.

Още с идването си Матотаупа беше забелязал върху едно от южните ниски възвишения край бивака увития в кожени завивки мъртвец, който нямаше право повече да докосва земята. Когато се приближи до шатрите, той попита посрещачите си кой е мъртвецът. Научи, че мечката, която той не беше успял да намери, бе разкъсала брат му.

Почти цяла минута цари пълна тишина. Радостта се бе отдръпнала от лицето на вожда и сега по него се бе изписала дълбока мъка. Той бавно насочи коня си ходом нагоре по възвишението. Там се спря, зад него се спря и Харка, застанал най-близо до баща си от всички придружаващи го. Небето се разстилаше с угасващата си синева над прерията, вятърът вееше остро и повдигаше косите на хората и гривите на конете. Слънчевите лъчи, разпрацани от потъващото огнено кълбо, все още покриваха цялата земя чак до далечния източен хоризонт. Като владетел сред своето паство, големият ловец стоеше изправен на коня си, обгръщайки с поглед от хълма безбрежните поля, потоци и възвишения.

— Братко — заговори той тържествено, — голямата сива мечка те уби, ала моята ръка ще отмъсти за теб! Тази моя ръка ще отмъсти за теб и този мой нож — Матотаупа издигна високо дългото острие, — този нож ще улучи голямата мечка в сърцето, за да отмъсти за теб, братко мой! Никой друг не бива да се излага на опасност освен човек от шатрата на Матотаупа. Аз казах, хау!

След тази последна дума, която се равняваше на клетва, мъжете дълго мълчаха. Матотаупа гледаше към мъртвешкото ложе и прерията. Всички знаеха, че решението му бе неотменно.

Бавно, както беше дошла, групата ездачи потегли по склона надолу към шатрите, с вожда си начело. Матотаупа влезе в своята типи, последван от Дългото копие.

Жените вече приготвиха яденето над огъня, мъжете запалиха лулите и пурите си. Разговорът не можеше да се подеме. Само с няколко отделни думи Матотаупа и гостите му споделиха всичко случило се.

Когато настана време за спане, Матотаупа извика Харка при себе си.

— Твърдокаменни Харка, Нощно око. Убиецо на вълци! Слушай ме добре! Не си длъжен да изпълниш онова, което сега ще ти кажа. Трябва да прецениш сам всичко и след това да ми дадеш спокойно отговора си! Щом пукне зората, аз ще тръгна срещу мечката, която е разкъсала моя брат. Ще я убия с ножа в ръка! Никой, който не се числи към шатрата на Матотаупа, не бива да вземе участие в това отмъщение. Сега аз те питам, макар че ти навлизаш едва в своето дванадесето лято, искаш ли да дойдеш с мен?

Вождът погледна изпитателно сина си. Не отправи поглед към Шонка, който седеше заедно с Харпстена в дъното на шатрата.

— Ще дойда с теб, татко — отвърна твърдо Харка, без ни най-малко да се подвоуми.

— Не се ли страхуваш от лапите на мечката?

— Не, татко — отвърна Харка, — когато съм с теб, не се страхувам от нищо.

— Не се ли страхуваш от мечия дух?

— Не, татко — отвърна Харка и този път с твърд глас. Ала беше станал съвсем блед.

— Тогава ти ще дойдеш утре с мен, Твърдокаменни Харка!

— Ще дойда с теб — повтори Харка.

После момчето отиде край своята постеля до входа на шатрата. Легна и веднага заспа дълбоко. Всичко беше така ясно, така просто и сигурно, откакто баща му се беше върнал! Матотаупа беше донесъл голяма плячка, той щеше да победи мечката и да отмъсти за своя брат. И Харка имаше право да му помага. Всичко беше добре така, хау. Когато нощта се разнесе и силата на слънчевата светлина отново съживи всички цветове и багри, бивакът на Мечата орда вече се беше оживил. Никой не искаше да пропусне случая да изпрати вожд Матотаупа и сина му Харка до края на горичката и може би и малко навътре в прерията. С високи насърчаващи викове младежите и момчетата заобиколиха двамата заминаващи.

Матотаупа се беше въоръжил за бой по свой начин. Беше обул само легините и мокасините си. Горната част на тялото му беше гола, гладка, намазана с меча мас. Лицето му беше изрисувано с червена боя, цвета на кръвта, на живота и на борбата. Той не носеше нито копието,

нито лъка си, само ножа. Харка беше взел ножа и гъвкавата си бойна тояга. Той вървеше подир баща си, яхнал своя ловен кон.

Двамата препуснаха в лек галоп. Приятно се яздеше през утринната прерия, огряна ярко от слънцето, облъхвана от вятъра, с вперен в далечината поглед чак до подножието на далечните планини.

Матотаупа вървеше на юг. След обяд стигнаха хълма, където брат му беше прекарал онази съдбоносна нощ заедно с двамата бойци. Баща и син слязоха край старото огнище, завързаха конете си така, че да могат спокойно да пасат, но не и да избягат, и хапнаха малко от запасите си. После се смъкнаха внимателно надолу по хълма, потърсиха и откриха по следите мястото, където братът на Матотаупа бе разкъсан от мечката.

След това се върнаха на хълма при мустангите си. Матотаупа наблюдаваше внимателно държането на конете. Те бяха съвсем спокойни и безгрижни. Дори и вълци сигурно нямаше наблизо. Воят, с който няколко от тези хищници приветствуваха настъпващата нощ, прозвуча съвсем тихо отдалеч.

Месецът се изкачи по небосклона. Излезе с целия си пълен кръг и освети земята, под неговата светлина всички очертания се изрязаха ясно, макар и недействително безцветни.

— Остани засега тук, ала недей заспива! — каза Матотаупа на Харка. — Аз ще заобиколя с коня наоколо. Месецът свети така ясно, че може би ще мога да откроя още нещо. Ако изпаднеш в беда, избягай веднага с бързия си ловен кон.

— Не може ли да дойда с теб, татко?

— Може, ако няма да се измориш много.

— Няма да се изморя.

— Добре тогава.

След тази кратка почивка двамата тръгнаха да обикалят с конете.

Изведнъж Матотаупа извика изненадано и веднага спря коня. Харка също веднага дръпна юздата, за да спре коня си.

— Харка ... там! Какво виждаш там?

— Мечи следи, татко!

— Да, мечи следи. Стари или пресни?

— Твърде пресни, татко. Може би от преди няколко часа.

— Така е. И в каква посока е избягала мечката?

— В посоката, от която ние дойдохме.

- Да. Какво ще правим сега?
- Ще тръгнем подир тази следа, татко!
- Хау. Ела!

— Матотаупа извърна коня, подкара го ходом, наведе се ниско надолу от гърба на мустанга и не отделяше очи от земята, следвайки дирята. Там, където я беше видял, тя беше съвсем ясна, високата трева беше утъпкана. Но после тръгнаха по пясъчни места с остра трева, която растеше на туфи, и там вече следата лесно можеше да се изгуби. Матотаупа и Харка слязоха от конете. Често се налагаше да търсят дълго от една следа до друга. Мина доста време, докато прекосят късо разстояние. Ала посоката на следата си оставаше същата. Тя водеше право към Конския поток, към мястото, където беше разположен бивакът на Мечата орда.

Матотаупа и Харка не размениха никакви ненужни думи. Ала и двамата вълнуваше един и същ въпрос: защо беше отишла мечката още веднъж в бивака? За да умъртви някой млад жребец? Как щяха да постъпят бойците?

Нощните часове отминаха. Матотаупа спря за почивка и остави момчето да си легне. За него самия една безсънна нощ не представляваше нищо. Той никога не би станал боец от племето дакота, ако не се беше научил да издържа по двадесет и четири часа без сън и храна.

Слънцето отдавна вече беше изгряло и приближаваше пладне, когато Матотаупа и Харка, следвайки дирята, отново стигнаха до шатрите на Мечата орда. Непознатата мида, Дългото копие и Четан ги очакваха вече пред горичката.

Откъм поляната сред горичката, откъм бивака прокънтя глухото барабанене на заклинателя и високото ръмжене на танцуващите мечия танц мъже.

Матотаупа поздрави двамата бойци, които бяха излезли да го посрещнат, а Харка поздрави Четан.

Докато мъжете разговаряха за същото, Четан каза на Харка:

— Ето ви отново. Виждаме, че сте открили следата на мечката и правилно сте я проследили. Ала мечката беше малко по-бърза от вас.

— Четан, къде е тя сега? Какво се случи при вас?

— Много неща, Харка. Ние имаме важни и необикновени гости. Татанка-Йотанка дойде — седи в шатрата на Хавандшита — и още

един друг белокож мъж дойде, също заклинател, и аз мисля, че той може да си служи с мацаваки по-сръчно от Жълтата брада. Но вие ще видите всичко със собствените си очи. Що се отнася до мечката, тя ни посети тази нощ. Вие нямаше нужда да излизате толкова надалеч. Тя отново уби един млад жребец и го отмъкна, без никой от нашите мъже да се осмели да излезе насреща ѝ.

— Четан! Накъде отмъкна тя плячката си? Не е възможно да е отишла много надалеч!

— Ти всякога всичко знаеш. Не е стигнала далеч. Настанила се е малко по на запад, при една малка рекичка, която се влива в Конския поток, и се чувства много добре.

— Мечка, отнасяща убит жребец, ще остави огромна диря след себе си!

— Следа като от десет бизона!

— Ние ще я намерим и ще я убием!

Харка произнесе тези думи почти в същия миг, когато ги произнесе и баща му, чул разказа на Дългото копие и Непознатата мида.

Едва сега Харка забеляза, че никой от останалите бойци и младежи не се мяркаше наоколо. Мнозина участваха в мечия танц, а останалите сега навярно бяха заети само от мисълта: Татанка-Йотанка е тук! Но това ли беше единствената причина, поради която никой друг не дойде при тях?

Или може би Хавандшита беше предприел нещо, за да урони уважението, с което се ползуваше вождът? Тогава още повече беше належащо най-после да убият сивата мечка!

Матотаупа и Харка намериха широката следа на хищника, отвлякъл своята плячка, и тръгнаха подир нея без никакво усилие. Сега не ги вълнуваше никаква друга мисъл освен; „Мечката! Мечката!“

Следата минаваше точно както беше казал Четан, на запад към една малка рекичка, чиито брегове бяха заградени от върбалак и малки дръвчета. Конете вече станаха неспокойни. Матотаупа слезе на земята, Харка също се плъзна от гърба на коня. Завързаха мустангите.

Матотаупа притегли Харка към себе си.

— Сега покажи силни ли са очите ти! Там, в храсталака на брега... там... до дръвчето, което се извисява малко над останалите...

там, между тревите и листата се подава копито на млад жребец... виждаш ли го?

— Не, татко. А ... да ... да, да ... виждам го, татко!

— Натам води и нашата следа. Оттам нататък обаче не продължава.

— Така е, татко.

— Значи, мечката сигурно се е скрила там на брега в храсталака и яде.

— Хау.

— Твърдокаменни Харка, Нощно око. Убиецо на вълци! Сега аз ще ти разкажа нашия боен план, в който ти ще имаш важна задача, която инак може да бъде изпълнена само от възрастен боец. Ти ще трябва да раздразниш мечката, така че тя да излезе иззад храсталака и да насочи вниманието си само към теб, защото ще иска да те нападне. А аз, незабелязан от мечката дотогава, ще изтичам и ще забия ножа си в сърцето ѝ!

— Добре, татко.

Харка произнесе думите спокойно, ала почувствува, че цял пламна.

— Сега изтичай най-напред отсреща до онова малко възвишение. Там, където чимовете са разровени, ще видиш няколко камъка да стърчат от земята. Вземи ги, за да замерваш с тях мечката.

— Добре.

Харка изтича бързо към мястото, което беше посочил баща му, и изтръгна няколко удобни за държане връка камъка от песъчливата пръст.

Когато се върна при баща си, той завари конете вече съвсем неспокойни. Край водата нещо се беше раздвижило. Кракът на жребеца беше издърпан навътре в храсталака. На Харка се стори да чува пречупването на кости между две яки челюсти.

Матотаупа отиде да се скрие в тревата, доста далеч от конете, като нареждаше на сина си Харка, който вървеше с него:

— Тук, към това място, където аз лежа, ще трябва да се оттеглиш, когато мечката излезе от храсталака, за да те нападне. Трябва да се опиташ така да я раздразниш, че да се изправи на задните си крака. Тогавата най-лесно ще мога да забия ножа в сърцето ѝ!

— Да, татко!

Харка си пое дълбоко дъх, после хвана по-удобно камъните и се насочи право към опасността.

Вървеше изправен през тревата, която тук стигаше до коленете му, към онова място на брега на рекичката, където лежеше огромната сива мечка. Когато се приближи на един хвърлей, той запрати първия камък.

Ударът не даде никакъв резултат.

Харка чуваше обаче прашенето и мляскането, с което мечката поглъщаше вкусната си плячка.

Харка хвърли втория камък и веднага след това и третия. Прашенето и мляскането престанаха, клоните се раздвижиха, появи се една остра муцуна и една лапа, която още стискаше с ноктите си крака па младия жребец.

Харка се прицели с четвъртия камък върху муцуната, ала удари до нея. Може би беше улучил челото на мечката или само го беше закачил. Звярът изръмжа злобно, със заплашително ръмжене, което прониза до мозъка на костите онзи, към когото беше насочено.

Харка хвърли последния камък.

Въздействието беше слабо. Мечката само се подаде малко по-напред, ръмжеше и изчакваше.

Страшното спокойствие на огромната сива мечка направи положението за Харка съвсем опасно. Той не можеше да си позволи да отиде да вземе други камъни, след като беше раздразнил вече звяра. Докато отиваше до изровеното място, бързата мечка можеше да му пререже пътя към баща му. Ала Харка не искаше и да изостави задачата си.

Той изрева срещу мечката.

Това също не подразни огромния хищник. Той отговори само с късо, силно раздразнено ръмжене. Харка се реши на сетна смела постъпка. Скочи съвсем близо край брега.

Сега той видя сред клоните на върбалака огромното тяло на звяра, приведен над наяденото кърваво тяло на убития жребец и измъкващ се все по-напред, леко ръмжащ, с издадени напред лапи и с насочен към нападателя поглед на малките си очички...

Харка беше измъкнал ножа от канията и го захвърли, прицелващ се спокойно, въпреки голямата си възбуда, с все сила срещу мечката.

Ръмженето замлъкна. И след една секунда злокобна тишина огромното животно излезе иззад храсталака. Лапите и устата му бяха още кървави от току-що погълнатото месо. Мечката отмахна ножа, който стърчеше в кожата на главата ѝ като нахална муха, и побягна с неочаквана, всяваща ужас бързина към Харка. Момчето беше на твърде голямо разстояние от баща си. Извърна се и се хвърли в бяг с все сили със зигзагообразни скокове към мястото, където знаеше, че се намира баща му.

Мечката вече беше непосредствено зад него.

Изведнъж Харка се спря. Сърцето биеше чак в гърлото му. Той се извърна и видя мечката, която се беше изненадала от светкавичното обръщане на момчето. Хвърлило се в тази битка на живот и смърт, момчето нададе остър боен вик в лицето на звяра. То знаеше, че баща му беше все още твърде далеч, твърде далеч!

Ала в този миг се случи нещо. Някакъв предмет изхвърча покрай Харка, но се забодя в тревата...

Ножът на баща му!

Той не беше улучил звяра.

Мечката, раздразнена до краен предел, като видя, че нападателите ѝ са двама, сега се изправи върху задните си крака, за да смаже най-напред момчето със силните си предни лапи.

Харка, който стоеше пред нея, със своите дванадесет години беше израсъл вече до един метър и шестдесет и осем сантиметра, ала изправеният звяр далеч го превишаваше. Момчето не достигаше дори до рамото на мечката и огромната лапа можеше да се стовари с всичка сила върху него. То разполагаше вече с едно-единствено оръжие, гъвката бойна тояга, и в това отчаяно положение все още не можа да прецени, че трябва да си послужи с нея. Само за миг то я размаха и улучи с камъка едната лапа на звяра.

Това забави нападението на животно. Този миг използва Матотаупа. Притича с огромни скокове. Без оръжие в ръка, той се хвърли зад гърба на мечката и обгърна гърлото ѝ с ръце.

Звярът, който беше насочил цялата си ярост и внимание към Харка, беше силно изненадан от нападението откъм гърба. Той не отвърна изведнъж с пълна сила, а заудря напосоки с лапите си; тъй като едната му лапа беше улучена от бойната тояга на Харка, той почти не можеше да я използва.

С невъобразимо, нечовешко напрежение борец се с всички сили за своя живот и за живота на сина си, Матотаупа стискаше шията на мечката. Краката му здраво, се бяха вкопали в тревата, мускулите му бяха изскочили, вените набъбнали, посинели, а от слепоочията му се стичаха капки пот. Раззинал огромната си паст, хищникът се бранеше, издаваше езика си силно напред, показвайки всичките си опасни зъби. Той направи опит да прехвърли врага си през глава.

— Татко! — извика Харка и замахна тоягата, за да улучи още веднъж мечката, този път по задната лапа, с която животното се беше запънало в тревата.

Силите на мечката явно не отслабваха, макар че от устата ѝ излизаше предсмъртно хъркане. Очите на Матотаупа бяха широко отворени, той дишаше тежко.

Харка съзря между снопчета трева дръжката на ножа, който Матотаупа беше захвърлил. Той скочи и измъкна ножа. Когато се върна при баща си, който продължаваше борбата, мечката, която вече беше загубила дъх, полетя към земята, ала вождът също беше изразходил силите си. Сгромолясващото се животно повлече със себе си и Матотаупа.

Харка искаше да подаде ножа на баща си. Ала Матотаупа все още не му обръщаше внимание. Хъркащ, той се измъкна изпод мечката ... и сега сграби ножа.

Тялото на животното потреперваше; то удряше с неранената си лапа на вси страни. Матотаупа безстрашно се свря под лапите на звяра и заби ножа в сърцето му.

Главата на мечката се отпусна назад, лапите също паднаха безжизнени. Мечката се обърна още веднъж на другата страна. След това вече не се помръдна.

Голямата сива мечка беше мъртва.

Над прерията се разнесе високият, ликуващ победен вик на двамата индианци.

След като си пое на няколко пъти дълбоко дъх, те се наведоха заедно да разгледат животното. Беше особено едър и силен звяр на средна възраст. Сега, когато той вече лежеше в тревата, Харка още веднъж се учуди на огромната челюст, на едрия труп, на лапите с извити нокти, които само няколко мига преди това бяха все още така опасни за него.

— Ти го победи, татко! — каза Харка, изпълнен с дълбоко възхищение. — Да удушиш мечка! Такова нещо не се е случвало досега!

— Ние заедно я победихме с теб, Харка!

Момчето непрекъснато обикаляше около звяра. То много беше чувало за сивата мечка, ала за първи път в живота си виждаше такова животно. Убито от баща му! Как щеше да ликува целият бивак! Стрелата с пера беше откъсана.

— Ще отнесем кожата в нашата шатра — каза Ма-тотаупа.

— А от ноктите, татко, ти ще си направиш огърлица! Тя ще бъде още по-хубава от огърлицата на Дългото копие от злато и скъпоценни камъни.

— Да, ще си направя огърлица. А месото доста ще ни се услади, Харка. Ще ядем мечи лапи! Аз вече донесох и други, ти знаеш това. Ще нагостим добре гостите си!

Харка избухна в смях, възбудата му се уталожи.

— Да, мечи лапи, татко! Те ще се усладят на всички ни. Веднага ли ще одерем кожата на звяра?

Матотаупа погледна към слънцето.

— Да, имаме време. Ще я одерем и ще вземем веднага кожата и лапите с нас на връщане. Останалото месо след това жените ще дойдат да го приберат.

Двамата се заловиха за работа. Харка помагаше вече умело. Макар и да не беше драл досега мечка, той все пак беше се справял с кожата на различен дивеч.

— Какво ще кажат Татанка-Йотанка и Хавандшита, татко? Мечият дух не можа да ни надвие.

— Той не ни надви и ние ще танцуваме, за да го примирим.

— Дошъл е още някакъв бял човек. Четан казва за него, че можел да стреля добре.

— Ще видим, Харка!

— Бива ли сега Жълтата брада да нарисува портрета ти?

— Да, бива, хау!

Одраха звяра. Матотаупа натовари кожата върху своя потреперващ от възбуда кон.

После те се понесоха към дома в лек галоп, прелитайки над прерията, огряна от златното слънце.

МАЦАВАКИ

Завръщайки се следобед към бивака, двамата ловци не бързаха особено, ала и не се маеха. Радваха се, че бяха извършили нещо голямо, бяха преодолели една опасност и се връщаха у дома си като победители. Откъм бивака момчетата и младежите щяха да излязат да ги посрещнат с ликуващи възгласи, бойците и старците щяха да ги приемат с възхищение. Какво знаменателно съвпадение, че Матотаупа щеше да отнесе в родните типични кожата на най-силната сива мечка, която бойците някого бяха виждали, точно в деня, в който Татанка-Йотанка, един от най-великите заклинатели и предводители на седемте племена дакота, гостуваше в бивака на Мечата орда!

Харка яздеше зад баща си и виждаше върху задницата на бащиния мустанг мечката кожа. Той не отместваше поглед от нея, възхищаваше се от големината ѝ и се радваше предварително при мисълта как щяха да посрещнат Матотаупа в бивака. Сега вече хората от тяхното племе нямаше защо да се страхуват от хищника.

Изпълнено с радостно чувство, момчето гледаше и тревите, полюшващи се под вятъра, небесната синева, по която бързо преминаваха бели облаци; чуваше тихото шумолене на Конския поток и със силните си очи забеляза още отдалеч, съвсем отдалеч малко потъмното петно на горичката, сред която се криеха шатрите им.

— Но виж... какво беше това? Нещо се движеше през прерията! Харка напрегна поглед и разбра, че и Матотаупа навярно беше забелязал същото, защото сега и вождът извърна глава, после хвана юздата и спря мустанга.

— Харка, какво виждаш там? — попита той.

— Четири животни, татко. Четири коня. Те вървят два по два. С ездачи. Но аз не съм сигурен ... Изглеждат ми само двама ездачи.

Матотаупа продължи да се взира, без да отговори веднага.

— Яздат ходом — каза най-после той.

— Да, съвсем бавно. В източна посока.

— Ела, ние ще ги настигнем. Трябва да знам кои са тези хора.

Матотаупа и Харка отново препуснаха с конете. Индианците, които яздят конете без седло и стремена, не карат в тръс, тъй като това е много неприятно за седящия върху голия гръб на животното ездач. Те яздят ходом или галоп. Тъй като ездачите в далечината продължаваха бавния си ход, вождът и синът му ги настигнаха скоро. Приближавайки се, Харка лесно разпозна кой яздеше пред тях. Това бяха Прелетната птица Жълтата брада и Дългото копие. Те водеха двата си товарни катъра и багажа. Двамата ездачи се спряха, извърнаха конете и застанаха лице срещу лице с Матотаупа и Харка. Индианците се приближиха в галоп по техен обичай съвсем наблизко, сякаш искаха да заобиколят гостите си, и спряха конете непосредствено пред тях.

— Хо, Матотаупа! — извика радостно художникът, а заедно с него заговори и Дългото копие:

— Какво виждаме! Ти караш кожата на мечката! Каква кожа! Да, това е кожата на онзи приятел, който ни изплаши в планините. Велики ловец Матотаупа, ти си убил това прекрасно животно!

Вождът кимна и се засмя щастливо. Харка също се усмихна, в същото време обаче той наблюдаваше внимателно художника, другаря му, товарните катъри и багажа. Какво беше намислил Прелетната птица? Нима искаше да напусне шатрите, преди да е нарисувал портрета на великия ловец и да е взел участие в ловното празненство? Харка беше обикнал Дългото копие и странния художник, макар че последният не умееше да стреля добре. Ала според мнението на Харка той беше проявил правилно отношение по много въпроси и беше позволил на момчето да се запознае с неговото мацаваки. Когато Харка си спомни с какви чувства и представи беше проследил с поглед, художника и Дългото копие за първи път от пясъчния хълм, той сам трябваше да се надсмее над себе си. Сега вече знаеше, че белият човек носи шапка върху главата си, за да се предпазва от слънцето и студа, чието силно действие той не е навикнал да понася в каменните къщи на белите мъже, че високите мокасина са много удобни при преминаването през реки и че едно мацаваки не представлява някакво тайнство, а е дело на сръчни ръце. Той беше научил също така, че цели племена на червенокожите мъже живеят в плен и че Дългото копие беше получил от Великия баща във Вашингтон разрешение да съпровожда художника. За Великия баща във Вашингтон Харка можеше да си създаде само неясна представа. Навярно, мислеше си

момчето, той също има жълта коса и шапка. Той властвува над много бойци, които притежават мацаваки.

Ала засега това нямаше значение. По-важен беше въпросът защо Прелетната птица и Дългото копие бяха поели на път със своите товарни катъри и целия си багаж. Това приличаше на окончателна раздяла. Нима беше възможно?

Матотаупа навярно помисли същото, ала и той не каза нищо. Попита само любезно:

— Да отпочинем ли за малко заедно?

Прелетната птица и Дългото копие сякаш се изненадаха от това предложение, ала се съгласиха на драго сърце. Всички скочиха на земята и оставиха конете да пасат свободно. Наоколо нямаше никаква опасност и мъжете не сметнаха за нужно да вържат краката на конете или тях самите.

Матотаупа и чейени запушиха лулите си, а художникът запали неизбежната си пура.

— Как уби голямата мечка, вожде? — попитаха Жълтата брада и Дългото копие. — Разказвай Разказвай!

Матотаупа се отзова на молбата им и заразказва образно, съпровождайки думите си с жестове, той скочи и повтори пред двамата гости заедно с Харка още веднъж разигралата се съвсем неотдавна сцена на лова. Двамата слушатели преживяваха разказа силно възбудени.

— Ха, Матотаупа, най-великият ловец на мечки в прерията и в Скалистите планини!

Дългото копие стана и донесе от багажа перата от опашката на бойния орел, който той беше убил в планините.

— Подарък за тебе, вожде на Мечата орда! Прибави тези пера към твоята переста корона, ако смяташ, че са достойни за нея!

Матотаупа прие подаръка.

— Моят език никога няма да престане да слави младия вожд Дългото копие и неговата щедрост!

Матотаупа разпредели част от храната, която беше взел за всеки случай. Ядоха заедно, не от глад, а за да подчертаят привързаността си един към друг.

Чак тогава Матотаупа зададе въпроса, който вълнуваше него и Харка още от първия миг на срещата:

— Прелетната птица и Дългото копие водят и товарните катъри заедно с цялото си имущество? На дълъг път ли са тръгнали?

Усмивката изчезна от лицата на запитаните.

— Ние напуснахме твоята гостоприемна типи, велики вожде Матотаупа, за да продължим пътя си! Прости ни, че взехме такова решение, докато ти беше далеч от дома си на лов, и че си тръгнахме, без да можем да се сбогуваме с теб в твоята типи, без дори да разберем как е завършила борбата ти с мечката. Това не беше приятно и на нас самите, защото ние те чувствуваме свой приятел. Ала ние и двамата сметнахме, че трябва да постъпим така от добри чувства към тебе.

— Но защо? — попита вождът неприятно изненадан и разстроен.
— Какво ви кара да отпътувате?

— Предпазливостта, вожде. Ние не желаем да ти създаваме неприятности.

— От кого трябва да се страхува Матотаупа? Вашите думи ме огорчават.

— Ти не се страхуваш от никого, ние знаем това. Но пази спокойствието на своите шатри! Ти се връщаш от лова като победител! Нима искаш да влезеш в разпра с вашия заклинател и да всееш по този начин смут сред своите бойци? Хавандшита не ни обича нас двамата! Матотаупа смукна няколко пъти от лулата си.

— Значи, ти няма да нарисуваш портрета ми?

Страните на художника се обагриха от обзелото го вълнение.

— Разреши ми, вожде, веднага да скицирам портрета ти. Имаш ли един час време?

— Нека Хавандшита почака, докато се върна! А ти вземи своя тайнствен жезъл и направи картината както ти харесва!

Художникът не чака втора покана. Извади блока си и зарисува с увлечение. Матотаупа остана на мястото си неподвижен, като гледаше направо, някъде над широките поля, към обляната в слънце далечина, задълбочен в собствените си мисли и планове, надежди и опасения.

Художникът рисува около час.

После прибра отново тайнствения си жезъл и подаде блока на Дългото копие, който го прибра в багажа.

Прелетната птица мушна още една пура между устните си, запали я и след като смукна, каза:

— Вожде, във вашия бивак теб те очаква голям триумф, ала също така и голяма опасност. Бива ли да говоря с теб съвсем открито? Нали няма да ми се разсърдиш?

— Няма да ви се разсърдя. Прелетна птицо и Дълго копие.

— Тогава нека Дългото копие те запознае с нашите мисли!

— Нека говори, хау.

Дългото копие се замисли за малко.

— Вожде Матотаупа — поде най-сетне той. — Прелетната птица Тайнствения жезъл и аз напускаме твоята гостоприемна шатра и ловните райони на Мечата орда. Ние всякога ще знаем да славим начина, по който ти ни прие и ни посрещна. И ако сега ние си отиваме, нека последният ни подарък за тебе бъде това, че ще ти кажем цялата истина, както се полага между братя.

— Хау.

Харка слушаше внимателно. Щом един мъж прибегва до толкова много думи и уверения, преди да каже онова, което иска, сигурно има да каже нещо важно. Човек дори можеше да се страхува от такова съобщение. Ала Харка токущо беше убил заедно с баща си най-опасния хищник на прерията и Скалистите планини. Едва ли можеше да се намери нещо по-трудно от този лов и следователно той щеше да изслуша заедно с баща си спокойно онова, което Жълтата брада имаше да им разкаже. Матотаупа всякога би победил, в каквата и опасност да попадне. Така си мислеше Харка и слушаше внимателно.

— Матотаупа, ти и всички бойци на Мечата орда, на оглала, на дакота, дори всички племена на сиуксите знаете, че някога цялата земя, като се започне от Голямата вода, откъдето изгрява слънцето, чак до Голямата вода, където слънцето се скрива вечер, е принадлежала на червенокожите мъже. Те убивали бизони, лосове, антилопи, мечки и дикобразы, отглеждали царевица и тютюн, издигали големи, прекрасни и тайнствени строежи, които, приличали на планини или на змии. Те почитали Вакантанка, Великото заклинание, страхували се от птицата със светещите очи и с гръмовния глас, никога не пристъпвали с оръжие в ръка хълмовете със Свещената глинеста почва. Много пеели и много танцували, говорели истината и били храбреци. Така е било, откакто свят светува. После дошли белите мъже, всички искали да имат земя взели земя и после заграбвали все повече и повече. Червенокожите мъже трябвало да измрат или да се откажат от земята

си. Сега белите мъже стоят на границата на прерията и горите, които принадлежат към ловните райони на племето дакота. Те искат да прокарат пътя за Огнения кон през прериите на пани на южната граница на земите на дакота.

Сега е дошло време, когато бойците на дакота не бива да спят. Те трябва да държат очите си отворени, да се ослушват за всеки шум, а ръцете им трябва да държат лъка и ножа готови. Вашите главни вождове и велики заклинатели са разговаряли с вождовете на белите бойци и са подписали с тях договор, скрепен със свещени клетви. Вождовете на белите мъже са нарушавали досега много клетви, затова аз ви казвам: не заспивайте, стойте винаги будни! Вие имате разумен и решителен заклинател и главен вожд — Татанка-Йотанка. Той не е приятел на белите мъже, ала мисли справедливо. Във вашия бивак вие имате своя заклинател Хавандшита, Той е много стар, почти два пъти по-стар от Татанка-Йотанка. Ние разговаряхме с Хавандшита в своята шатра, вожде. На младини той е виждал горите и полята, които никой от вас след това не е виждал. Той се е бил още под водачеството на Текумсе Планинския лъв, когато всички червенокожи мъже се били съюзили срещу белите и въпреки това претърпели поражение. Той не може да забрави това. Оттогава станал и си останал завинаги непримирим враг на белите мъже. Ала той е трябвало също така да признае, че белите мъже притежават по-големи и по-полезни тайнства, отколкото той самият. Ето тези тайнства той иска да опознае, за да може да овладее и тях. Исква да ги опознае сам, съвсем сам, без да допусне някой от вас да прозре неговата наука, така както обича да разговаря с духовете в своята шатра винаги сам. Той не може да проникне в тайнствата на белите мъже, без да разговаря с белите мъже. Ала той иска да разговаря с тях тайно. Вожде, от всичко това дебнат големи опасности. Ние казахме на Хавандшита, че Прелетната птица не притежава никакви специални тайнства, а че само неговият поглед прониква по-дълбоко в хората и че неговите ръце са по-сръчни от ръцете на другите хора. Хавандшита не ни повярва това. Той смята, че щом Прелетната птица е бял човек, той е враг и не желае да издаде своята тайна на Хавандшита — затова за Хавандшита той е не само враг, но и ненужен. Затова ние трябва да си вървим, за да не избухне в шатрите ви голяма свада. Хау.

Когато Дългото копие свърши, Харка зачака какво ли ще отговори Матотаупа. Момчето гледаше към земята, към няколко пясъчни зрънца и малки камъчета, наблюдаваше една тревичка, която се огъваше, и чуваше пръхтенето на коня си. Ала то не мислеше за нищо. Беше заповядало на мислите си да се спрат, докато проговори Матотаупа.

Вождът също трябваше да премисли онова, което беше чул. Чак след това заговори.

— Не е ли на прав път Хавандшита? Той мрази онези бели мъже, които грабят земята на червенокожия човек. Аз също мразя разбойниците. Той иска да опознае тайнствата на белите мъже. Това е добре. Ала той е сбъркал, когато е помислил, че Прелетната птица притежава такива тайнства. Ние ще му обясним, че той е сбъркал. Той бърка също така, като мисли, че трябва да мрази Прелетната птица. Прелетната птица е справедлив и изкусен човек и той трябва да си остане наш брат.

— Аз ще си остана ваш брат, вожде, ала и братята понякога са принудени да вървят по различни пътища. Ние казахме, каквото смятахме, че трябва да кажем. А сега нека се сбогуваме. В бивака на Мечата орда сега те очакват! Ти сигурно забеляза, че когато се върна от първото си безплодно излизане да търсиш мечката, почти никой от селото не дойде да те поздрави. Тогава над теб още виснеше сянката на мрачните предсказания на Хавандшита и хората не гледаха с добро око на твоето приятелство с нас. Сега ти си убил мечката и опроверга с това прокобите на стария заклинател. Ние обаче си отиваме, без разпри, в мир и в добро разбирателство с тебе. Въздухът отново е чист и ти ще бъдеш посрещнат в бивака с големи почести.

Матотаупа не се радваше на решението на своите гости и на това, че враждебността на Хавандшита можеше да прогони приятелите на Матотаупа. Ала той не се чувствуваше достатъчно силен, за да промени това. След като той изпуши лулата си, всички се изправиха и се сбогуваха. Жълтата брада и Дългото копие стиснаха особено сърдечно ръката на Харка.

После четиримата скочиха върху конете. Прелетната птица и Дългото копие потеглиха отново в спокоен ход на изток.

Матотаупа и Харка подкараха мустангите в по-жив галоп от преди по посока на бивака. Наистина нямаше значение дали щяха да

пристигнат час по-рано, или час по-късно. Ала и двамата имаха чувството, че искат да се отдалечат колкото се може по-бързо от нещо, което се беше издигнало подобно на зъл дух над мястото, където се бяха спрели да починат.

Горичката край Конския поток, която дотогава се очертаваше съвсем слабо като тъмно петно сред прерията, сега бързо нарастваше пред очите на завръщащите! се ездачи и очертанятията и багрите ѝ ставаха все по-ясни. Вече се разпознаваха и малки точки, които се отделиха от горичката и тръгнаха през полето към завръщащите се. Виждаха се цяла група такива подвижни точки, които бързо се увеличаваха, тъй като яздеха едни срещу други и разстоянието между двете групи сякаш се стопяваше. С добрия си слух двамата индианци вече започнаха да долавят тропота на копита а отекващото ехо на далечни викове. Двата коня препускаха като от само себе си в силен галоп, тъй като бяха надушили стадото си и разпознали горичката.

— Хи-йе-хе! Хи-йе-хе!

Сега виковете можеха вече да се различат и Харка разпозна Четан и Старата антилопа, които препускаха пред всички останали срещу завръщащите се бойци.

Подир тях следваха Младите кучета, младежите от Ордата на червените пера и почти всички бойци, сякаш никой не липсваше. Викове се засилваха, изпълниха леко повяващия ветреца със своите стрели. Най-после Матотаупа и Харка трябваше да понамалят темпото, защото от всички страни ги заобиколиха препускащите, размахващи оръжие, възторжени момчета, младежи и мъже.

Когато Матотаупа и Харка, сами увлечени от всеобщата радост, отново смушкаха мустангите, всички полетяха към горичката, така че пясъкът между стръковете трева се вдигна високо нагоре.

Спряха конете на края на горичката. Образуваха дълга редица; начело яздеше Матотаупа, втори — Харка. Вождът насочи колоната към пътеката, която се бе образувала поради честото преминаване през горичката. Слънцето вече слизаше на запад, лъчите му играеха над върхарите на огъващите се дръвчета и трепкаха в храсталака. Те осветяваха челния ездач. Харка виждаше пред себе си мечата кожа и чак сега забеляза, че върху рамото на баща му имаше рани от одраскване. Кръвта вече беше засъхнала.

Сега се откри поглед към шатрите. Матотаупа се отправи с коня си към поляната сред бивака и там веднага нареди на жените да отидат да приберат месото на мечката още преди падането на нощта. Колоната на ездачите се разкъса. Някои тръгнаха вдясно и вляво между шатрите към поляната. Други скочиха от конете, хвърлиха юздите на момчетата и забързаха пеша към насъбралите се в кръг хора на поляната за тържества и танци. Първенците на племето, Хавандшита и натрупалите най-много опит и години бойци вече се бяха насъбрали там. Сред тях Харка видя двама непознати за него гости — един индианец и един белокож.

Като видя индианеца, Харка веднага разбра кой беше той. По сериозния волеви израз на този човек, по гордото му властно държане, по орловите пера в знак на неговото достойнство, по старателно и богато везаното му кожено облекло веднага личеше, че не е обикновен боец. Мъжът стоеше до Хавандшита, сред уважаваните старейшини на Мечата орда, в мълчаливо очакване, докато по-младите мъже и младежите още веднъж избухнаха в радостни викове. Този непознат индианец не можеше да бъде никой друг освен Татанка-Йотанка.

Матотаупа слезе от мустанга и даде знак на сина си да стори същото. Четан пое юздите на конете, докато момчето помогна на баща си да свали голямата мечка кожа. Вождът, сам висок два метра, бръкна в кожата на главата на мечката и я издигна с изопната ръка нависоко. Задните лапи се повлякоха по земята. Отстрани отново се понесоха възхитени викове. Матотаупа тръгна към Татанка-Йотанка и Хавандшита и простря кожата на земята пред краката им.

— Каква мечка! Каква мечка! — завикаха мъжете наоколо.

— Тя е убита — заговори Матотаупа. — Никога повече няма да разкъсва нашите млади жребци и да напада нашите мъже. Тя е мъртва. Аз я удуших със своите ръце и забих ножа си в сърцето ѝ. А моят син Харка Убиеца на вълци Стрелеца по бизони Ловеца на мечки раздразни огромния сив звяр и се изпречи насреща му с тоягата си в ръка, докато аз можах да я напада!

Разказът му разчувствува всички, които го чува. Непознатият индианец пристъпи напред и под почитителното мълчание на всички насъбрали се разгледа мечката кожа и после заговори:

— Вожде Матотаупа! Ти си велик ловец; никога досега аз, Татанка-Йотанка, не съм виждал по-смел и по-силен вожд. Твоят син

обаче е не по-малко смел и сръчен. Щом в племето на дакота живеят и растат такива мъже, нашите ловни райони и нашите шатри всякога ще бъдат добре защитени!

Похвалните думи на Великия заклинател, от които страните на Матотаупа и Харка пламнаха от радост, бяха последвани от похвалите на Хавандшита и отново от хвалебствените възгласи на останалите бойци.

После друго нещо привлече вниманието на всички. Непознатият белокож мъж, който също стоеше в средата и когото Харка непрекъснато поглеждаше, излезе напред. Той беше висок момък, здраво сложен и навярно не по-възрастен от двадесет и две или двадесет и три години. Дрехата му беше без украшения, ала от най-хубава лосова кожа. Той беше обут с високи ботуши. Коланът му беше подплатен с черна и червена кожа. От капията му се подаваше дръжката на ножа, до нея стърчеше затъкната томахавка — бойна и метателна секира с блестящо стоманено острие. Харка беше чувал много за това оръжие и дори го бе виждал вече у бойците на пани. Белокожият нямаше шапка на главата. Загорялото му, сякаш оцавено от вятъра и времето лице беше обградено от червеникаворуса коса, която растеше чак надолу до ушите му; ушите му бяха странни, тъй като долната им мека част също беше обрасла. Лицето му беше безбрадо, устата широка, ала с тесни устни, носът — извит. Очите му бяха сиви, те блестяха и сякаш пробощаха всекиго изпод бухлатите вежди.

В двете си ръце белият мъж държеше по едно мацаваки. Той вдигна двуцевите карабини нависоко, така че вечерните лъчи на слънцето се огледаха в цевите им.

— Бойци на дакота, вожде Матотаупа, Велики вожде Татанка-Йотанка! — извика той високо, звучно, на езика на дакота, макар и със съвсем чужд акцент, така че Харка с мъка го разбираше. — Ето тези огнени оръжия, нови, прекрасни, убиващи гризли с един удар — оръжия, каквито никой досега не е виждал в шатрите на Мечата орда, — тези двуцеви карабини, със задно пълнене, най-добра конструкция, аз подарявам на теб, вожде Матотаупа, на теб, велики ловецо на мечки, и на твоя син Харка! Аз казах, хау!

За миг на Харка се стори, че не може повече нито да вижда, нито да чува, нито да мисли. Мацаваки в неговата ръка, негово собствено,

подарък за него — истина ли беше това, истина ли беше? Той дори не знаеше как стана така, че белият човек му подаде едната от двете карабини, че той я пое, стисна я в ръката си, държеше я здраво в ръката си. Външният свят, всичко около него изчезна. Той усещаше само още оръжието и виждаше различни, картини в мисълта си: вожда на пани, стрелящ върху майка му, себе си, отнасящ като плячка мацаваки на пани по време на боя, и трофейния прът на Хавандшита, на който сред окачени животински кожи висеше пожертвуваното мацаваки ...

Мацаваки! Мацаваки! Това, което сега Харка държеше здраво в ръка, беше „карабина“, така каза белият мъж. Тя беше по-мощна от пушката на Прелетната птица, с нея можеше да се убие мечка. Беше нова и много по-хубава, отколкото старото тайнствено желязо, което се полюляваше на трофейния прът на Хавандшита. Харка притежаваше това оръжие и никога вече нямаше да го даде. Белият мъж му го беше подарил. Ръцете на Харка несъзнателно опипваха затвора и спусъка. Като из мъглата на своите видения той чу гъргорещ, някак си възбуждащ и злокобен смях.

— Погледнете сега това момче! Току-що получи една карабина и вече знае да си служи с нея! Ела насам, млади ловецо на мечки, дяволе такъв, ти ще получиш куршуми и после ще дадеш първия изстрел. Ще дадеш първия изстрел!

Насъбралиите се наоколо бойци сякаш отстъпиха крачка назад. Харка долови тихо изговорени думи на учудване. Страхуваше се да погледне към баща си или към заклинателите.

Може би не беше правилно той, Харка, едно дете, да даде първия изстрел. Може би изобщо не беше работа на белокожия да решава това, ала Харка гореше от неопределимо желание да стреля. Искаше да чуе изстрела и да почувствува ритането. След този първи изстрел обаче той искаше занапред да даде още хиляди изстрели, които да улучват целта.

Белокожият не обръщаше внимание на присъстващите първенци. Той хвана момчето за рамото и безцеремонно го потикна да тръгне заедно с него през горичката към прерията. Харка чуваше множество крака, които тъпчеха до него и зад него. Имаше чувството, че всички обитатели на бивака идват да присъствуват на първия изстрел, който един син на Мечата орда щеше да даде с тайнствено желязо. И този изстрел щеше да бъде на Харка, това беше решено.

Всички бяха обзети от някакво всеобщо безпокойство. Кучетата тичаха наоколо и лаеха, конете мърдаха неспокойно, мъжете, младежите и момчетата си шепнеха нещо вървешком. От време на време прокънтяваха кратки викове.

Сега Харка се огледа за баща си и го видя от дясната си страна. Отляво вървеше едрият белокож с червеникавите коси. Момчето почувствува нечий поглед върху тила си и извърна бързо глава. Срещна погледите на Хавандшита и Татанка-йотанка. Те също се бяха присъединили към шествието. Такава сила притежаваше белокожият мъж със своето мацаваки.

Хората на Мечата орда и гостите им прекосиха горичката и излязоха сред откритата прерия. Небето блестеше червено, в някакъв тъмен пурпур, който не предвещаваше нищо добро. Скалистите планини приличаха на обгоряла стена на фона на поразяващия небесен огън. Слънчевото кълбо се смъкваше от облак на облак, подавайки се и отново изчезвайки. Бързите промени на времето в прерията не бяха нешо необикновено. Ала мъжете, привлечени от случилото се в бивака, не бяха обърнали внимание на облаците и вятъра. И сега те се изненадаха, че светлият и ясен ден замря в предвещаваш буря сумрак.

— Е-хей! — извика едрият червенокос млад човек, спря се, вдигна собствената си карабина в знак, че иска да говори, и накара с това всички да се спрат — Е хей? Бойци на Мечата орда! Сега вие ще чуете първия изстрел сред вас и ще преживеете най-добрия изстрел, изстрелян в прерията от Канада до Мексико! Внимавайте! Направете място!

С големи крачки, стъпващ здраво с високите си ботуши, белокожият проправи път между на събралите се и отмери по права линия две отсечки: от двеста метра и от петдесет. После се върна на мястото си.

— Хей, момче! — извика той на Шонка. — Постави мишените. Най-напред сложи една дреха от бизонова кожа, а на втория край — един щит от опъната бизонова кожа. Побързай, преди слънцето съвсем да се е скрило!

Шонка изтича да донесе поръчаните вещи.

„Колко странно — помисли си Харка, — аз ще стрелям, а Шонка ще ме обслужва и ще ми издига мишената, защото белият мъж заповяда така. Този чужденец е велик главатар!“

Шонка скоро се върна с дрехата от бизонова кожа на едно момче и я закачи на петдесет метра разстояние от мястото, където стоеше белият, върху един прът, който той заби в земята. На двеста метра разстояние окачи щита на друг прът, който бойците междуременно бяха вече забили. Беше един от кръглите изрисувани щитове от многократно опъвани една върху друга кожи от бизонов гръб.

— Мъже на дакота! — извика сега белият отново. — Аз ще стрелям пръв. Ще улуча кожената дреха на онова място, дето би туптяло сърцето на този, който носи, а щита ще улуча в средата и ще го пробия. Аз казах, хау!

Белият премери карабината си в ръка, клекна на лявото си коляно, опря оръжието на дясното бедро и стреля. Изстрелът разкъса вечерната тишина. Кожената дреха се раздвижи леко. Белокожият се изправи, ала не мръдна от мястото си. Бойците изтичаха натам.

— Улучи! Улучи! — развикаха се те, изгубили ума и дума от учудване, че белокожият можа да улучи от описаната стойка.

Край устните на стрелеца играеше само лека усмивка, израз на онова чувство на превъзходство, което всякога прилича на подигравка. Сега той допря карабината до бузата си, за да стреля втори път. Отново се чу гръм. Отново изтичаха бойците към мишената — здравия щит от бизонови кожи. Куршумът го беше пробил точно в средата.

Отекнаха няколко високи вика, ала повече гласове зашепнаха:

— Вакан, вакан! Магия.

Червенокосият млад човек изпусна само едно късо „Хе!“ през устните си и се обърна към Харка.

— И ти така ще се научиш да стреляш, моето момче! Имаш достатъчно ум за това. Хайде ела — ще заредим пушките и двамата — така, сега прицели се!

Харка с удоволствие се подчини, ала беше силно възбуден. С мъка си наложи спокойствието, задължително, за да може да даде добър изстрел. Оръжието беше твърде голямо и тежко за него и той се страхуваше, че ще се изложи.

Изстрелът отекна, Харка беше очаквал ритането и затова не се помръдна от мястото си.

Шонка — да, именно Шонка! — изтича към дрехата от бизонова кожа, в която се беше целил Харка. Дрехата беше улучена. Изстрелът

не бе попаднал точно в сърцето на собственика на дрехата, ала все пак в областта на сърцето. Шонка трябваше да признае това.

— Не е лошо! — каза белият човек. — Ти ще получиш куршуми от мен, млади ловецо на мечки. Предостатъчно, за да продължиш утре да се упражняваш.

Бузите на Харка пламнаха. Той се върна напълно от унеса в действителния свят и осъзна, че той, Харка, вождът на Младите кучета, занапред щеше да бъде уважаван по нов начин като най-първото момче на целия бивак. Тази му мисъл беше ясна като небето рано сутрин и като потока при извора. Харка се засмя, защото забеляза, че четириногите кучета, несвикнали с гръмките изстрели, бяха избягали в прерията и че конете се страхуваха и се мъчеха да избягат.

Белият мъж заговори Матотаупа.

— Какво по-добро можеш да си пожелаеш, вожде, от това, да имаш такъв син? Тази нощ аз ще обясня и на теб съвсем точно как да си служиш с оръжието и от утре и ти ще започнеш да се упражняваш. Аз казах, хау!

Непознатият отстъпи крачка назад и направи пред Хавандшита и пред Татанка-Йотанка поклон, за който никой не можеше точно да каже дали беше направен сериозно, или не.

— Простете, велики заклинатели — каза той, — че моите подаръци отидоха в ръцете на един обикновен вожд и на неговия дванадесетгодишен син. Ала аз много добре съзнавам, че съм твърде малък боец, за да мога да поднеса подаръци на вас. Ако имате, нужда от моите услуги, моля, на ваше разположение съм!

Татанка-Йотанка не обърна внимание на белокожкия и на неговия странен начин да се изтъква. Лицето на Хавандшита потрепна.

— Ще видим! — отвърна късо той, ала не и нелюбезно.

Здрачът премина в мрак и тъй като облаците покриха небосклона, светлинката на звездите не достигаше до земята. Стана тъмно. Мъжете, младежите и момчетата забързаха към шатрите. Внимателно се приближиха отново и кучетата.

Татанка-Йотанка беше гост на Хавандшита. Затова старият заклинател въведе знаменития си гост в своята шатра. Непознатия белокож Матотаупа покани у дома си.

Вождът и гостът му седнаха в шатрата край огнището, докато децата и жените стояха в дъното. Харка също си възвърна

обикновеното скромно държане. Унчида предвидливо беше приготвила вече лапите на едната кафява мечка, която Матотаупа беше убил, когато излязоха на лов с Дългото копие, и ги бе набола на шиша и сега Матотаупа въртеше печащото се месо.

Белият се усмихна под мустак и извади една къса лула от ловния си жакет.

— Велики вожде Матотаупа — каза той, — миризмата на печено в тази шатра ми харесва! Ти си добър стопанин! Добър стопанин си и добър ловец! Нека станем приятели. Чуй моето име: аз се казвам Червения. The Red се казвам аз.

— Ти стреляш добре и ръката ти е щедра — отвърна спокойно Матотаупа, а Харка слушаше внимателно. — Да, нека бъдем братя.

Матотаупа превъртя още веднъж мечата лапа на шиша. Когато тя се изпече, той я свали и я сложи в пръстената паница пред госта, докато Унчида сложи на огъня втора лапа за вожда. Червения изглеждаше гладен. Той извади веднага ножа си, за да разреже месото, и без много да се церемони, започна да го унищожава.

По време на яденето не говореха.

Едва след като и Матотаупа се засити, белокожият отново заприказва.

— Велики вожде! Двете мацаваки не са единствените подаръци, които аз нося за твоята шатра. Тук и той показва един малък кожен мех — аз съм затворил още една страшна тайна. В този мех живее Огнения дух. Той надвива слаби мъже. От него силните стават още по-силни, о, дори стават непобедими.

— Белите мъже притежават много тайнства — отвърна Матотаупа внимателно и въздържано. — Къде белият човек на име Червения е намерил да затвори в своя мех такова велико тайнство?

— Къде? Човече, боецо, вожде, далеч, далеч оттук! Такава земя ти през целия си живот не си виждал! В една Малка, тъмна заклинателска будка в един голям, голям град. Какво е това град, ти знаеш, нали? Разказва ли ви Прелетната птица за това? Оттам нося тайнството. Най-напред го отнесох на мъжете, които искат да строят пътя за Огнения кон — но какво ти става? А, ти не ги обичаш? Разбирам, разбирам. И аз нямах намерение да оставам при тях. Аз съм голям приятел на червенокожите мъже. Когато чух за тебе, вожде Матотаупа...

— Кой е разказал на белия човек за мене?

— Кой? Всички, които срещнах! Прерията е изпълнена с твоето име и с твоята слава. Да, ти се чудиш! Пани се страхуват от тебе. Когато се раздрънкаха за тебе и за твоите дела, и за твоя син, аз реших да те намеря и да се запозная с теб. Така дойдох тук. Ето ме. И ти си първият индианец, комуто ще покажа Огнения дух в меха.

— А-а — каза само Матотаупа.

— Или може би ти се страхуваш от тайнства? Това е тайнствено питие, което прави силните още по-силни.

— О!

— „А“ и „О“! Може би все пак те е страх. Тогава по-добре да оставим това. Защото Огнения дух надвива слабите по дух, а аз не искам да ти сторя подобно нещо.

Белият протегна краката си върху постилките, с които бе застлан подът, и се облегна на лакти, полюлявайки леко лулата в ъгъла на устните си. Матотаупа седеше спокойно и с достойнство, с подгънати крака, насреща му. Червения извади малка чаша от един от многобройните джобове на дрехата си.

— Виждаш ли, от една такава малка чашка се пие на малки глътчици от огненото питие.

— Тайнствената вода — каза Матотаупа. — Възрастните и мъдри бойци ни учат да се пазим от нея, защото то тя е разболявала вече мнозина от нашите мъже.

— Тази тук ли? Това не е тайнствената вода, за коя то ти си чувал, Матотаупа. Но да оставим това. Я ми разкажи още веднъж за твоя прекрасен лов!

Вождът зараказва оживено. Белокожият следеше разказа му със страстно участие. То беше може би искрено, а може би само добре изиграно. Когато Матотаупа свърши, белият попита:

— Само аз ли ще ти бъда гост днес?

— Ще дойдат и неколцина бойци да поседят е нас тази вечер край огъня. Утре, когато жените донесат и приготвят месото на Гризли, ще устроим тържествения пир и Татанка-Йотанка и Хавандшита също ще бъдат гости на моята шатра.

— Прекрасно!

Едва що белият произнесе своето одобрение и в шатрата влязоха петима бойци, между които Старата антилопа, Гарвана и най-

възрастният от неговите трима сина, тримата Гарванови братя. Всички бяха весели и любопитни. Бързо заеха местата си край огнището.

Поде се оживен разговор за лова, за мацаваки, за изкуството на белия човек да улучва целта. Накрая белият отново взе думата.

— Чуйте ме, бойци, аз искам да ви покажа една, от най-скъпите тайни на белите мъже, изкуството сам да се направиш по-силен, отколкото си. Ала вашият вожд се страхува!

Мъжете се изсмяха гръмогласно.

— Страхува се? Кога се е страхувал Матотаупа?

— Ще видим това. Внимавайте! Аз ще отворя този мех! Ще пийна сам от тайнственото питие, което прави силния мъж още по-силен, слабия обаче — още по-слаб. Вие ще видите какво въздействие ще има пиетието върху мене! Тогава ще решите какво да правите и вие! Съгласни ли сте?

— Съгласни, съгласни! — извикаха всички, също и вождът.

— Но стойте, аз забравих нещо. Жените и децата не бива да присъствуват, когато се извършва някакво тайнство. Или вие имате друг обичай?

— Не, такива са обичаите и на червенокожите мъже.

С леко движение на главата Матотаупа даде знак на жените и децата да се оттеглят.

Харка се изправи едновременно с братчето и сестричето си, с Шонка и с жените. Всички излязоха. Унчида сякаш имаше намерение да каже нещо на Матотаупа, минавайки край него. Ала той не й даде никаква възможност за това. Тя сведе поглед, ъглите на устните й се отпуснаха и тя излезе подир другите.

Навън децата и жените забелязаха, че скоро щеше да се разрази буря. Над върховете на Скалистите планини се святкаше, отдалеч се чуваше гласът на гърмящата птица.

Харка беше взел карабината със себе си. Не можеше да се раздели с нея.

Накъде сега?

Унчида и Шешока размениха няколко думи, от които стана ясно, че смятат да отидат в шатрата на Непознатата мида.

Шонка тръгна сам нанякъде.

Къде да се скрие Харка?

При Къдрокосия Чернокож му беше неприятна бабата. Значи, при Четан! Четан беше загубил баща си, а след това и пастрока си. Добре щеше да бъде да го посети. Дали Къдрокосия щеше да дойде с него? Да, щеше да дойде, това беше най-разумно.

— Доведи Къдрокосия! — помоли Харка Харпстена. — Ще отидем всички заедно при Четан!

Харпстена изтича веднага в шатрата на Къдрокосия и свари момчето пред входа. Къдрокосия се присъедини към другарите си и не след дълго трите момчета и Уинона седяха заедно в шатрата на Четан. Тъй като тук вече нямаше боец, момчетата можеха да седнат край огнището. Уинона се оттегли при майката на Четан и двете малки момичета в дъното на шатрата.

Навън гръмотевицата се усилваше, проблясваха светкавици; светлината им се прокрадваше през отвора на шатрата ярка и трептяща. Още не беше започнало да вали.

Момчетата не подеха веднага разговор. Бяха се събрали заедно, ала след случилото се този ден всеки сам трябваше да събере най-напред собствените си мисли, преди да се разговорят заедно. Много неща се бяха променили, откакто бе изгряло слънцето и отново беше залязло.

Гостите на бивака се бяха сменили. Любезният художник и тихият Дълго копие си бяха отишли, а бяха пристигнали вдъхващият всеобщо уважение Татанка-Йотанка и Червения, комуто хората се подчиняваха като на вожд, макар че не беше никакъв главатар. Бяха гърмели изстрели, едно момче притежаваше мацаваки. В шатрата на вожда лежеше просната кожата на голямата сива мечка. Това страшилище за бивака беше мъртво. Хората можеха да се радват, ала сред радостта им вече се прокрадваше и някакво ново безпокойство, което всеки усещаше, ала не желаше да го усеща. Може би от това щеше да излезе нещо добро, може би щеше да излезе зло. Никой не искаше да мисли за това. Радостта от голямата победа по време на лова се спускаше като хубаво покривало над всички тежки въпроси, които Прелетната птица Жълтата брада и Дългото копие бяха изказали.

Харка гледаше пламъчетата, които обгръщаха клоните, докато те се разпадаха парче по парче на пепел.

Четан го изтръгна от унесеността му.

— Разкажи ни за лова на мечката, Харка, Стрелецо по бизони. Ловецо на мечки!

Очите на насядалите в кръг момчета светнаха. За голямо учудване на Харка сега му беше трудно да опише още веднъж голямото преживяване. Ала когато заговори, той сам така започна да преживява отново всичко, че сякаш още веднъж видя пред себе си огромния сив звяр и отново чу дрезгавото му зло ръмжене. Видя отново баща си пред себе си, ръцете му, които се склучиха около врата на страшния хищник, бликналата пот и кръв, набъбналите му вени и мускули! Харка сякаш още веднъж замахна с бойната си тояга към страшната лапа на мечката. Разказът му така се оживи, че другарите му край огъня сякаш също участваха в лова и изпитваха всичката възбуда, цялата радост от победата. Когато Харка свърши разказа си, приятелите му завикаха:

— Ловец на мечки! Ловец на мечки! — И всички се радваха.

После те продължиха разговора си по същия начин като мъжете във вождовата типи за ловни преживявания, за новите и учудващи огнени оръжия, за упражненията по стрелба, които щяха да започнат на другата сутрин, и Харка обеща на Четан и на Къдрокосия, че и те ще могат да се научат заедно с него как се управлява мацаваки. Харпстена също щеше да стане стрелец с мацаваки, когато пораснеше с още две лета. Момчетата бяха въодушевени и крояха планове как занапред ще ловят много по-лесно мечки и бизони и ще побеждават бойците на паии.

Те все още разговаряха оживено, когато в шатрата влезе Шонка. Той се отпусна на пода край момчетата. На това никой не можете да възрази. Шонка живееше в шатрата на Матотаупа и се числеше към братята и сестрите на Харка. Ала неговото присъствие ги смущаваше, разговорът се пресече и после тръгна съвсем вяло. Причина за това не беше само фактът, че Шонка седеше сред тях. Смушаваше ги странният израз на лицето му, този малко надменен, малко снизходителен израз, с който той сам се изключваше от всеобщото весело разположение. Той явно съзнателно се стремеше да предизвика впечатлението, че има да каже нещо много по-важно, отколкото знаеха всички останали.

— Какво току все преглъщаш нещо? — обърна се най-сетне Четан към него. — Изплюй го де!

— Аз не плюя в твоята шатра!

— Значи, все пак имаш толкова ум в главата!

Четан нямаше намерение да дразни Шонка. По-скоро искаше да му развърже езика по момчешки. Ала той сам се почувствува засегнат от отговора на Шонка и затова и неговите думи прозвучаха заядливо.

— Може би на някои пък акълът им не стига за друго! — отвърна Шонка по-скоро подигравателно, отколкото самонадеяно.

— Грешка е само, когато човек не осъзнава, че му липсва акъл.

— Или силите не му позволяват да го осъзнае.

— Няма такъв сред нас.

— А кой ти е казал, че аз говоря за нас тук?

— Никой. Но ти можеш да ми кажеш за кого говориш.

— Ако искам.

— Искаш или не, на мене ми е все едно. Справи се сам с мислите си, щом така по ти харесва.

— Дори и аз сам да се справя сега с тях, утре вече Общият съвет ще се занимае с това.

— О, толкова важни ли били твоите размисли! Това, разбира се, е само твое мнение.

— Утре не ще се подиграваш вече, Четан.

— То си е моя работа.

— Ще видим. Аз всеки случай видях достатъчно... днес.

— Ти да не смяташ някога да ставаш заклинател? Зер добре си се научил да говориш тъмни приказки!

— Думи, тъмни като делата, за които се отнасят.

Къдрокосия тъкмо щеше да се разсмее над този словесен двубой, но тъй като никой не се присъедини към веселостта му, тя отново замря и той загледа също така изпитателно като Харка двете по-големи момчета, които сега се измерваха с недоверчиви, не много приятелски погледи.

— Ти си играеш с мъгли — поде Четан отново двубоя. — Аз мога да почакам, докато те се разсеят.

— Чакай, щом искаш. А можеш и веднага да надзърнеш в тях, ако желаш. Прескочи само до шатрата на вожда Матотаупа.

— Няма да направя такова нещо.

— Не, няма да го направиш, защото той ни отпъди всички. Той много добре знаеше защо не бива да стоим там.

— Шонка! — извика възмутено Къдрокосия. — Защо говориш така за нашия вожд? Това не ти прилича!

— Я мълчи пък ти, къдраво хлапе!

— Къдрокосия има право! — каза натъртено Четан. — Ти каза твърде много, Шонка. Сега вече трябва да кажеш всичко.

— Няма да кажа повече, отколкото казах. Хау. Ако искате да научите нещо, вървете там и подслушайте!

— Ние не пристъпваме, заповедите на вожда и не подслушваме нашите братя и бащи. Запомни това, Шонка! Иначе никога няма да станеш боец сред нашите редици!

— Пррр!

Четан се наежи.

Шонка направи отбранително движение с ръка, сякаш искаше да го умири. Когато Четан продължи да го гледа заплашително, той каза тихо:

— Да говорим за нещо друго. Какво мислите за белия човек?

За изненада на другарите си Къдрокосия много лесно се отзова на въпроса му.

— Той има зли очи — каза момчето уклончиво.

— Това е вярно — отвърна Шонка.

— Но той има добра ръка! — намеси се Харка в разговора. — Щедър е и ударите му улучват целта! Ти си видял досега много лоши неща от белите мъже, Къдрокоси, ние знаем това. Но не всички бели мъже са лоши.

— Белите мъже притежават много тайнства! — продължи Къдрокосия все така недоверчиво и загрижено.

— Тайнствата на белите мъже могат да бъдат отровни.

Четан каза това. Харка много се учуди на думите му.

— Но не и техните мацаваки — отвърна той на приятеля си.

— В шатрата на вожда той не раздава мацаваки, ами... — поде Шонка.

— Какво „ами“? — искаше да узнае Четан.

— А миниваки, тайнствено питие.

Къдрокосия Чернокож се стресна.

— Тайнственото питие на белите мъже е опасно. Щом пийнат от това питие, белите мъже се превръщат в глупаци и зверове. Започват да бият жените и децата и робите си!

— Какво означава „това питие“? — извика възмутено Харка. — Нима ти, Къдрокоси, си изпробвал вече питието, което Червения е донесъл? Не? Тогава не говори за него и не казвай, че то действувало като тайнствената вода. Нима може един човек, който ни подарява мацаваки, да иска изобщо да ни стори някакво зло?

Четан и Къдрокосия сведоха погледи. Какво можеха да отговорят на въпроса на Харка? Настъпи мълчание. Най-сетне Шонка каза:

— Рибарят трябва да слага стръв на въдицата си, иначе рибите няма да кълват.

Харка натика една клонка по-навътре в огъня.

— Приказваш така, като че ли не говориш със собствения си език, Шонка.

— Възможно е. Но ти прескочи дотам и виж какво става в шатрата на Матотаупа.

— Аз няма да отида! — каза решително Харка. — Забрави ли какво те предупреди Четан?

— Не съм забравил. Пък вие си запушете ушите. Щом искате, и аз ще запуша моите. Аз казах, хау!

Шонка стана и напусна шатрата.

Четан и момчетата останаха вътре разтревожени и неспокойни. Харка беше огорчен, най-вече затова, че не беше успял да доведе Шонка до пълен провал. Подмятанията на момъка бяха като отровни хапове, които момчетата трябваше да погълнат. Но те не говореха вече за това, а решиха да си лягат.

— Можете всички да останете тук! — покани ги Четан. — Ще спим заедно!

— Заедно с Харка, Ловеца на мечки! — извика Къдрокосия, който съжаляваше, че беше засегнал другаря си.

Децата се покриха със завивките.

Навън бурята бушуваше, без да причини щети на шатрите.

Харка беше уморен като изтощен кон. Заспа скоро ала още преди да го обори сънят, той реши в полунощ да се събуди и да се убеди какво прави Шонка. Може би това куче нямаше да заспи, а отново щеше да тръгне да обикаля около шатрата на вожда, за да търси начин да причини зло. Харка трябваше да разбере това и ако беше така, да предупреди и Матотаупа. Харка не искаше да не зачете нареждането на

баща си, ала искаше и да го предпази от паяците, които невидимо плетяха мрежите си около него.

Харка се събуди точно преди полунощ, както беше решил, преди да заспи. Измъкна се безшумно от шатрата. Само Уинона го забеляза, ала Харка можеше да разчита на това, че сестра му ще мълчи. Когато искаше, тя можеше да бъде тиха и привидно безжизнена като прерията в мраз и сняг.

Момчето се беше измъкнало изпод едното чергило на шатрата и сега стоеше сред тъмните нощни сенки на многото типи. Бавно, с безшумните стъпки на индианеца, той се приближаваше към поляната сред бивака и към шатрите на Хавандшита и Матотаупа. През отворите на шатрата на вожда се прокрадваше един светъл лъч, там огънят в средата все още гореше. Отвътре излизаха странни шумове. Шатрата на Хавандшита обаче беше тъмна и безшумна ...

Момчето обикаляше и дебнеше да открие Шонка. Не го видя никъде.

Накрая се упъти към бащината типи.

Упорито се бореше със себе си. Шонка беше проявил неподчинение. Харка не искаше да стори същото, ала, изглежда, злото, което Шонка беше сторил, подтикваше и Харка към зло. Харка искаше да се увери. Смяташе, че трябва да знае непременно и със сигурност онова, което Шонка даваше вид, че знае и не искаше да съобщи. Ако искаше да защити баща си, Харка не биваше да остане в неведение.

Харка все още се бореше със себе си, ала после то се случи изведнъж. Той се просна на земята пред шатрата, на едно местенце, което добре знаеше под чергилото на задната стена на шатрата, ослушвайки се и дебнейки какво става вътре.

ТРУДНО РЕШЕНИЕ

Докато Харка дебнеше навътре в шатрата, той видя и чу мъжете да вършат неща, които никога досега не беше виждал и чувал. От петимата гости от бивака, които бяха дошли при Матотаупа, Старата антилопа се държеше най-странно. Той стоеше между огнището и чергилото на стената с разкрасени крака и наведено напред тяло и се олюляваше. Изглеждаше, сякаш всеки миг може да падне. Ту отпускаше тежестта на тялото си върху пръстите, ту върху петите. При това той започна да се смее невъздържано. Смяхът му кънтеше в шатрата, от ъглите на устните му се стичаше слюнка. Той се държеше така, като че виждаше на пода нещо, което никой друг не забелязваше, сочеше с пръст към огнището и непрекъснато крещеше сред невъздържания си смях:

— Мечката, мечката! Ето я мечката, седи в огъня и си топли лапите! Топли си лапите! Не я ли виждате?

Изведнъж Старата антилопа престана да се смее. Гласът му стана плачевен и накрая той се разрева.

— Тя си топли лапите о, нашата мечка, а вие искате да ѝ изядете лапите, пу за вас, да и изядете лапите, на голямата добра мечка ... нима не я виждате?!

На земята до Старата антилопа лежеше най-старият от Гарвановите братя Той беше затворил очи и хъркаше силно. В този миг баща му. Гарвана, повърна, така че цялата шатра се размириша. Той дори никак не се срамуваше да повръща върху постилките от бизонова кожа, вместо да излезе край потока! Харка по знаваше обичая на бойците да се надпреварват да ядат сурови кучешки дробове, за да изпитат кой би могъл да погълне най-много, преди да му прилошее. Момчетата винаги се забавляваха, когато мъжете тръгваха един след друг към храсталаците, за да повръщат. Ала никой никога не беше цапал шатрата си. Тази нощ бойците явно бяха изгубили ума си!

— Мечката... добрата мечка! — продължаваше да хленчи Старата антилопа и изведнъж започна да се олюлява с кръгови

движения назад. Той загуби равновесие, размаха ръце във въздуха и без да иска, цопа изтежко сред огнището.

В шатрата стана тъмно. Харка чу как баща му и белокожият мъж се разсмяха развеселени. Старата антилопа отначало остана седнал, стреснат в малко издълбаното огнище. Постепенно обаче жарта беше започнала да гори кожата му през кожените панталони в набедреника, та Старата антилопа отново се завайка.

— Добрата мечка аз, аз добрата мечка, лапите ми ... о... а... — И той се измъкна на четири крака от огнището.

В това време Гарвана отново повърна и миризливата течност се изля върху темето на Старата антилопа.

— Ай-оо! — изрева Антилопата и се отърси като куче. — Какво правите с мене! Койоти такива, смрадливи животни!

Харка можа да види съвсем ясно тази сцена, защото белокожият отново подтъкна огъня. Онова, което ставаше вътре, беше отвратително и смешно, ала тъй като Матотаупа и Червения се смееха, Харка почувствува облекчение. От своето наблюдателско място той също се усмихна безшумно, като гледаше Старата антилопа да лази наоколо с обгоряло седалище и изпоцапани коси и като го чуваше непрекъснато да хленчи.

— Аз, мечката ... мечката ... добрата мечка! Не бива да ядете лапите на добрата мечка! Смрадливи животни, с какво ми намацахте косите? Зад мене гори! Прерията гори! Огънят стигна чак до панталоните ми! Червенокосият млад човек си напълни една чашка от пълния с течност мех, който той държеше до себе си, гаврътна чашката на един дъх и извика:

— Състезанието продължава! Досега аз съм победителят! Трима от вашите бойци съборих пияни на земята, всеки от тях с по една-единствена чашка от тайнственото питие! А аз вече изпих три чашки от питието и не станах по-слаб, а по-силен! Кой смее още да се мери с мене?

Обадиха се четвъртият и петият от гостите на Матотаупа.

— Охо-хо! — извика Червения. — Всички наведнъж? Нека!

Той напълни бързо три пъти поред чашката, подавайки я на двамата бойци, а третата сам обърна на един дъх.

— Е? ... Още по една? — попита той след това партньорите си.

Двамата мъже се приближиха отново, ала Харка забеляза, че те вече не стъпваха сигурно върху краката си. Те пиха още веднъж, ала държаха чашката накриво и се оляха. Единият се задави и почна да плюе, другият се закашля, а Червения и Матотаупа отново се разсмяха, както се бяха смели на Старата антилопа. Сега обаче Харка забеляза колко различно се смееха баща му и белият човек. Матотаупа се смееше весело, с добро чувство и без лошавина, така както мъжете се смеят, слушайки весели ловни истории или наблюдавайки загубилите в „танца на идещите сурови кучешки дробове“. Червения се смееше по-силно. В смеха му звучеше и известно пренебрежение. Този примес на пренебрежение смути Харка. Защото вътре един белокож се надсмиваше над бойците на Мечата орда. Момчето нямаше време обаче да развие чувството си в ясно размишление, тъй като двамата бойци, които бяха пили последни, започнаха да се карат помежду си и привлякоха с това изцяло вниманието на момчето.

— Мръсна крастава жабо! — каза кашлящият. — Ти ме заплю!

— Мълчи! — извика другият. — Лъжеш! Бива ли един боец на дакота да лъже?

— Дано те накълве орел!

— Какво подскачаш и току се люлееш около мен! Върви край потока и си освежи заспалия мозък.

— Ти по-добре затъкни устата си с риба, та да млъкнеш!

В този миг към тях се приближи Старата антилопа на четири крака и отърка мръсната си коса в крака на кашлящия боец.

— Какво правиш! Дано те стрелне окото на гърмящата птица!

Онзи, който беше плюл, се разсмях.

— Мълчи, лешоядна сврако!

Изцапаният от Старата антилопа боец удари ухиления в лицето.

Двамата започнаха да се бият. Отърколиха се един върху друг и накрая и двамата останаха проснати на пода. Единият съвсем притихна, другият грухтеше нещо неразбираемо под носа си.

Матотаупа и Червения отново се разсмяха и отново смехът им беше различен.

— Така. А сега е наш ред с тебе! — обърна се след това червенокосият млад човек към вожда. — Бас давам, Матотаупа, че ти няма да се оставиш да те надвие това питие, а ще си останеш силен като мен!

Харка потрепера от страх. Ами ако сега баща му приеме и щом глътне от тайнственото питие, започне да се държи също така смешно като петимата бойци, които тайнството в меха бе надвило ... не, Харка не искаше да мисли по-нататък. Той не искаше да разсъждава повече, защото това, което трябваше да си представи сега, беше невъзможно. То не можеше да се случи. Никога и никъде никой не можеше да победи вожда Матотаупа и да го превърне в подигравка за другите, такова нещо неможеше да се случи!

— Имаш ли смелост, Матотаупа? — попита белокожият.

Вождът се усмихна съчувствено.

— Съмняваш ли се?

— Ще си премериш ли силите с мен?

— Хау, ще ги премеря. Аз видях как ти четири пъти изпи чашката и се чувствувах добре. Сега ще пиеш за пети път, а аз за първи. Ти си навикнал да поемаш тази тайнсвена вода, аз не съм навикнал. Така ще бъдем наравно. Наливай!

От своето скрито място Харка можеше да вижда много, но не и всичко, което ставаше в шатрата. Стори му се, сякаш Червения не налива от същия мех, както досега, но това можеше да бъде и заблуда и мислите на Харка не се спряха над тази подробност. Той бързо забрави повърхностното си впечатление, тъй като другото, което ставаше в шатрата, привлече изцяло вниманието му. Червенокосият млад мъж тъкмо подаваше на вожда пълната чашка и Матотаупа я изпи на един дъх, без да промени израза на лицето си и без да я остави, чак до дъно.

Когато изпразни чашата, Матотаупа я подаде на младия човек, който отново я наля и също я изпи на един дъх. После двамата се погледнаха, напълно в съзнание, с лека усмивка.

— Още по една? — попита Червения.

— Още една! — пожела вождът. — Твоята миниваки има странен вкус, ала е студена и освежаваща, сякаш токущо е налята от потока.

— Ти си силен мъж. Матотаупа. Онова, което твоите бойци и ти пихте, е повече от речна вода. Тези твои бойци, които са се натръшкали край нас, плюят, кашлят и хъркат, не биха били победени от вашата речна вода.

— Разбира се, не. Тайната на твоята вода изглежда, че е съвсем съкровена тайна!

— Така е, вожде!

Матотаупа и Червения пиха повторно, после и двамата се разсмяха, вождът — приятелски, привлекателно, а събеседникът му — с примес на голямо задоволство.

— Ние сме победителите! — каза Червения. — Ти ще видиш обаче, вожде, че това питие не само ти понася, а и че утре ще се почувствуващ от него двойно по-силен!

— Хау, добре. Утре ще се науча да стрелям с мацаваки, а по време на ловното тържество всички ще изпитаме силите си с твоето миниваки!

Матотаупа принесе оръжието и накара белокожия да му обясни внимателно как трябва да си служи е него, после пак и пак.

Харка беше щастлив.

Подозрението на Четан и Къдрокосия явно беше напълно неоснователно. Донесеното от червенокосия гост миниваки не беше отровно. Червения беше казал истината. Тази вода отделяше слабите от силните. Червения, изкусният стрелец, и Матотаупа, големият ловец на мечки, принадлежаха към силните, които можеха да приемат от тайнството колкото си искат. Те само ставаха още по-силни от това.

Старата антилопа и другите бойци обаче бяха победени по най-жалък начин и Харка съжаляваше Унчида и Уинона, които трябваше да чистят шатрата на другия ден.

Момчето излезе от скритото си място. Изправи се и се почувствува съвсем свободно. Неподчинението на бащината му заповед не му се стори като нещо лошо, защото по този начин той беше научил нещо добро и можеше да отхвърли клеветата на Шонка решително и със сигурност. Той беше присъствувал тайно на победата на баща си и на искреността на червенокосия изкусен стрелец и като си спомни как Старата антилопа седна в огнището и триеше изцапаната си коса в легнините на другия боец, Харка не можа да се въздържи да не се засмее.

Звездите все още стояха на небето, нощният вятър повяваше и докосваше и трофейния прът пред заклинателската типи, на който висеше мацаваки на вожда на пани. Харка погледна старото оръжие без съжаление. Сега той имаше по-добро оръжие и щеше да започне да се упражнява с него на следващото утро.

Матотаупа и Татанка-Йотанка щяха да преживеят да видят как едно момче от племето дакота не само ще стреля с тайнственото

оръжие, но и ще докаже, че умее да улучва целта.

Харка отиде към стадото коне, погали своя ловен кон и после тръгна спокойно към шатрата на Четан. Беше така спокоен и онова, което беше сторил, сега му се виждаше така естествено, че дори и не му мина през ум да се промъкне скришом. Вмъкна се през входа на шатрата, както правеше през деня, приближи се до постелята си и се мушна пол завивките уморен, ала все още с усмивка на устните. Недоволството му от Четан и Къдрокосия съвсем се беше изпарило. Радваше се само, че ще може да стреля със своето мацаваки заедно с баща си пред очите на своите другари. Щеше да даде и на Четан и на Къдрокосия да изстрелят по няколко патрона, както вече им беше обещал. Те щяха да се срамуват от неоправданото си подозрение, но той щеше да им помогне да се освободят от това чувство.

На Шонка всеки случай нямаше да даде да се докосне дори до оръжието!

През следващите часове момчето спа необикновено дълбоко. Не отвори очи и когато съзнанието му взе да се пробужда. Мислите му започнаха да се подреждат една след друга в ума му: лова на мечката, мацаваки, Старата антилопа, седнал в огнището, червенокосия изкусен ловец, предстоящото ловно тържество — и най-последно настойчиво почувствува, че някой го гледа неотстъпно.

Отвори очи.

Край постелята му стоеше Татанка-Йотанка.

Харка беше смутен. Ала от дълги упражнения тялото му беше свикнало да реагира почти автоматично на всяка изненада по време на сън или при събуждане. Той отхвърли завивката и скочи, сграбил карабината, която беше до постелята му.

Застана така, безмълвно, пред Великия заклинател и вожд. Гледаше го проникновено и търсеше да прочете мислите в очите на властния човек. Ала изразът на Татанка-Йотанка оставаше неподвижен и непроницаем като маска. Той дълго не продума нито дума.

Изобщо не каза нищо. Гледаше само момчето, както и то него. Харка не можеше да види сам себе си, ала Татанка-Йотанка го гледаше. Момчето беше едро за възрастта си, стройно и мускулесто. По това то почти не се различаваше от своите връстници. Онова, което правеше впечатление у него, бяха челото, очите и устните, бяха

безстрашните и решителни черти на лицето и оня израз на разум, който не би търпял да го ограничат.

Татанка-Йотанка беше свел наполовина клепки. Той искаше да проникне в съзнанието на момчето, без да му даде възможност да стори същото с него. Ала колкото по-дълго се проточваше мълчанието, толкова повече Харка осъзнаваше как погледът на този човек иска тайно да прозре в него и затова и той се прикри и вече не гледаше Татанка-Йотанка открито в очите, а в устните, в тесните, стиснати устни, и при едно потрепване на малко отпуснатите ъгли на тези устни Харка си помисли, че Великия заклинател не беше дошъл да съобщи на момчето радостна вест или да му отдаде почит като на млад ловец на мечки.

А Татанка-Йотанка вече беше сложил своето празнично облекло. Богата и красива беше везбата, която покриваше дрехата му на раменете и гърдите. Индианците боядисваха бодлите от четината на дикобраза с естествени бои и зашиваха тези дълги бодли върху дрехите си. Заклинателят беше прехвърлил през лявото си рамо едно кожено наметало, изрисувано със сцени от неговите подвизи. На главата си той носеше короната от орлови пера, украсена с бял хермелин.

От дългото мълчание нервите на Харка започнаха да треперят. Той вече беше разбрал, че освен Татанка-Йотанка и него самия в шатрата нямаше никой друг. Четан не беше тук, Къдрокосия не беше тук, Унчида и Шешока, изглежда, също бяха излезли. Уинона не се виждаше никъде.

Завивките на жените и децата бяха подредени, подставките за главите бяха избутани настрана.

Кога бяха свършили всичко това? Защо Харка нищо не беше усетил?

Нима беше спал така дълбоко и толкова дълго?

Какво искаше сега заклинателят от него? Колкото по-дълго мълчеше Татанка-Йотанка, толкова по-неспокоен и по-несигурен ставаше Харка. Единственото нещо, което му вдъхваше сигурност в това загадъчно положение, беше неговата двуцевна карабина, която той, скачайки от постелята си, беше грабнал заедно с малко куршуми.

В шатрата беше полутъмно, тъй като входното чергило беше спуснато и изпод пепелта в огнището просветваха само искри. Отвън

долитаха шумове. Едва сега Харка ги чу, тъй като до този момент сетивата му дълго бяха привлечени само от мълчаливото присъствие на заклинателя.

И ето сега той дочу високи викове, весели викове. Смехове. Множество крака, които тъпчеха по обраслата с трева земя. Хората на бивака се приготвяха за голямото ловно тържество, радваха се на новото състезание по стрелба, на печеното месо, на песните и танците. Харка чуваше високите гласове на Младите кучета и по-мощните басове на Червените пера, стори му се, че разпознава биковете на Четан и Къдрокосия и вече не се чувствуваше заобиколен от това странно и потискащо усамотение, сам срещу Татанка-Йотанка, а усещаше цялото племе около себе си, стените на шатрата бяха преграда само за очите, но не и за ушите, не и за всеобщата радост от предстоящото тържество. Макар че Харка не можеше да види баща си, бойците, белокожия човек, връстниците си и другарите, мислено те все пак бяха пред него, всички бяха облечени в празничните си одежди, всички вече се бяха измили, изтъркали телата си с мас, сресали косите си и ги сплели наново, заболи перата във връзките на челото — всеки според сана си. Мъжете, младежите и момчетата изпробваха лъковете и стрелите си, с които щяха да вземат участие в състезанието по стрелба, жените и девойките стояха пред своите шатри и не биха спестили подигравките си за никой лош стрелец.

Харка обаче се беше успал и мисълта за това изтласка кръвта в бузите му. Той не се беше събудил дори когато останалите обитатели на шатрата бяха излезли навън. Четан и Къдрокосия ще има да му се присмиват, може би щяха да му сложат и нов прякор, Поспаланкото. Целият бивак вече беше буден. Големият гост на бивака, най-уважаваният заклинател на племената дакота, вече беше облякъл празничното си одеяние, а Харка стоеше пред него неизмит, невчесан, дори още необлечен край постелята си, беше успял само да сграби двуцевната си карабина.

И изведнъж момчето почувствува да се събужда нечистата му съвест! Той се беше измъкнал през нощта навън, за да издебне онова, което му беше забранено да види. Беше видял как бойците пиха тайнственото питие и се превърнаха в глупаци. Татанка-Йотанка беше велик заклинател! Ако наистина е много велик заклинател, той сигурно

е разбрал през нощта и през стените на шатрата, че Харка бе проявил неподчинение.

Момчето потреперя леко. Може би сега нямаше да му разрешат да вземе участие в ловното празненство, може би дори щеше да се случи нещо по-лошо, нещо много по-страшно. Вече имаше случаи хора, които бяха наблюдавали забранено тайнство, да бъдат убити след това.

Татанка-Йотанка продължаваше да мълчи. Как можеше един велик заклинател да отдели толкова много време за едно момче? Какво беше толкова важно тук, та да задържи един Татанка-Йотанка все още на същото място като прикован?

Харка не се помръдваше. Не движеше дори вече и клепките на очите си. Ала по слепоочията му избиха първите капки пот.

Татанка-Йотанка му даде знак, съвсем кратък, лек знак с единия пръст на дясната ръка, която придържаше прехвърленото през рамото кожено покривало. Знакът означаваше: Ела!

Момчето се подчини. Така както си беше, с карабината в ръка, с разбъркани коси, необлечено, то излезе заедно с Татанка-Йотанка от шатрата и тръгна с него. Не се оглеждаше наоколо, не искаше да вижда никого и онези, които го виждаха, замлъкваха дори и ако тъкмо преди това бяха разговаряли високо и се бяха смели.

В Татанка-Йотанка водеше момчето през поляната сред бивака. Харка разбираше откъде минават само по земята, по пътеките през тревата, по силно утъпкания пясък и глина на поляната, по следите от стъпки.

Великият заклинател отвори една шатра. Беше шатрата на Хавандшита, пред входа на която на трофейния прът висеше плененото от пани мацаваки. Момчето влезе заедно с Татанка-Йотанка в шатрата. Не искаше да се огледа наоколо, ала все пак го стори, сякаш подтикнат от някого против волята си.

И тази шатра беше съвсем празна. Хавандшита не беше вътре.

Татанка-Йотанка посочи на момчето да седне и Харка се подчини. След това заклинателят даде да се разбере със знаци, че Харка трябва да остане да седи, не бива да говори и да се помръдва от мястото си.

Момчето се превърна в каменна статуя.

Татанка-Йотанка излезе от шатрата.

Харка остана сам. Не се помръдваше. Седеше с подвити крака край огнището, в което имаше само пепел. Карабината беше поставил напъряко върху скута си.

В шатрата влизаше достатъчно дневна светлина, така че Харка можеше да разпознава предметите наоколо си. Подът беше постлан с кожени постилки. На коловете бяха окачени странни предмети: змийски и други животински кожи, изсушени жаби, на жили висяха барабани, маски и шапчици. Харка често беше виждал заклинателя по време на неговите танци за призоваване на духовете, при което той носеше такива дрехи. От най-ранно детство на момчетата и на момичетата от племето беше внушен страх пред властта на тайнствата. У Харка още повече се засили потисканото чувство, че някаква опасност е надвиснала над него.

Веселата глъч навън беше отшумяла. На поляната обаче все още се носеха неясни, приглушени шумове, които стигаха и до момчето в шатрата. Той чуваше гласове, ала не можеше да разбира думите. Ослушваше се непрекъснато няма ли да разпознае отнякъде гласа на баща си или на някой вестител, или гласа на младия бял човек, който раздаваше мацаваки и миниваки. Ала вече не се разнесе никаква шумно изказана дума, никакъв разбираем вик. Само неясната бъркотия от гласове все още се носеше на вълни край шатрата подобно на вода, тласкана насам и натам от различни ветрове.

Харка си мислеше за какво ли можеха да разговарят мъжете, младежите и момчетата тихичко помежду си. Още рано сутринта сред бивака сигурно се беше разчуло за срама на Старата антилопа, Гарвана и останалите гости на вожда. Сега вече Харка не смяташе, че онова, което се беше случило през нощта в шатрата на баща му, беше весело. Тъй като той самият беше напрегнат и се чувствуваше зле, сега виждаше само жалкото и недостойното в държането на бойците, победени от тайнствената вода. Може би сега обитателите на бивака си шушукаха и шепнеха именно за това, а той, Харка, трябваше да седи затворен в Заклинателската типи, защото беше видял всичко. Изведнъж Харка реши със сигурност, че Татанка-Йотанка знае за нощното му бдение.

Колкото по-дълго седеше Харка сам и неподвижен в Заклинателската типи, толкова по-силно се надигаше у него страхът, че двамата заклинатели ще упрекнат вожда Матотаупа и белокожия с

червените коси, задето бяха направили за присмех петима бойци от Мечата орда. Този страх ровеше отначало несъзнателно, като скрито чувство, подобно на къртица, която рови под земята, ала лекаполека страхът изплува в съзнанието му, както къртицата излиза на повърхността, след като дълго е ровила земята. След всичко случило се през изтеклите месеци у Харка беше заседнало едно дълбоко, плашещо самия него недоверие към Хавандшита. Сега към това недоверие се прибави и неясното предчувствие, че старият заклинател може би желае нещо зло и всичко казано от Прелетната птица Жълтата брада и Дългото копие се оформи в една картина, в която старият заклинател се изправяше като зъл и опасен дух срещу светлия образ на великия боец и ловец Матотаупа.

В тази картина Татанка-Йотанка не заемаше никакво място. За него Харка мислеше само със страхопочит. Червения също не заемаше място в тази картина, прилична на съновидение. Може би белият човек стоеше край Харка, за да я наблюдава заедно с него.

Момчето хвана здраво с две ръце карабината върху скута си. Това беше оръжие. Едно забележително оръжие. То не беше никакво тайнство и никакъв дух, нито зъл, нито добронамерен. Прелетната птица Жълтата брада му беше обяснил, че един сръчен бял човек може да направи подобно оръжие.

Харка разговаряше сам със себе си.

„Сега трябва да запазиш спокойствие и да гледаш и чуваш всичко, което можеш да видиш и чуеш като пленник в Заклинателската типи. Трябва да размислиш точно и ясно над всичко, което забележиш. Хау.“

От този миг нататък Харка изключи от съзнанието си всички мисли и предчувствия, задълбочи се съвсем в себе си, в онова изчакващо спокойствие, с което ловецът дебне плячката си. Плячката за Харка беше всичко, което се разиграваше в момента край него, и той можеше да го долови със сетивата си. Той трябваше да възприеме всичко това и ако беше необходимо, бързо да реагира.

Харка напълни карабината си.

Шумовете навън заглъхнаха, сякаш мълчанието, с което Татанка-Йотанка беше посрещнал момчето, се бе разстлало над целия бивак. Харка напрегна слух, дебнеше да долови и най-слабия трепет на въздуха долови нещо неясно. Това не беше човешки глас. Можеби

някъде биеха леко барабан, някъде надалеч, защото звукът беше много слаб. Харка доби впечатлението, че навън пред шатрата хората от неговото племе вървяха насам-натам, че може би заемаха някакво ново разположение или се извървяваха поред към някакво място и отново се отдръпваха оттам, ала той не беше убеден в това. Обутите в меки мокасини крака вдигаха съвсем лек шум.

Момчето наблюдаваше светлинните лъчи, които падаха на пода през отвора за пушека и през процепа между чергилата на входа. Беше сутрин и до обяд сигурно трябваше да минат още няколко часа.

Момчето си избра едно светлинно петно за наблюдение. Според движението на това светлинно петно то щеше да измерва минаването на времето. Тихият звук, който, изглежда, идваше от биенето на барабан, заглъхна. Навън настана пълна тишина. Минаха два часа, без нищо да се промени.

Ала след това се разнесе глас. Той достигна до Харка, чергилата на шатрата поемаха силата на неговите вълни, така че момчето не можеше да разбира думите. Беше глас, който Харка не познаваше. Може би говореше Татанка-Йотанка. Той сигурно не беше на поляната, защото тогава момчето би долавяло гласа много по-ясно. Гласът звучеше приглушено, толкова приглушено, че Харка сметна, че говорещият сигурно се намира в някоя друга шатра. Ала там, където се намираще, говорещият сигурно приказваше високо и настойчиво, иначе Харка изобщо не би го чул.

Момчето си помисли, че Татанка-Йотанка навярно се намира в шатрата на вожда Матотаупа и говори там.

Когато гласът замлъкна, отново настъпи мълчание, ала само за миг. После един вик раздра изпълнената с очакване тишина така, че Харка целият потрепера и сграби още по-здраво оръжието си, защото този вик беше на Матотаупа — синът на вожда веднага го позна.

Последва втори вик, така необуздан, така изпълнен с негодувание, че момчето можа дори да разбере няколко думи.

— ... не е вярно! Не е вярно!

Не е вярно! Тези думи и тонът казаха на Харка достатъчно. Бяха обвинили баща му в произнесената реч. Сигурно ужасно го бяха обвинили. Ала онова, което беше казал говорещият, не беше вярно. Беше лъжа. Лъжа!

Харка сякаш започна да разбира по малко. Положението вече му се изясняваше със светкавична бързина. Когато Татанка-Йотанка изведе него, момчето, от шатрата на Четан и го доведе в Заклинателската типи, той сигурно вече е знаел какво има намерение да стори, сигурно вече е знаел, че ще обвини Матотаупа, сигурно вече е знаел, че Харка се бе примъкнал през нощта край бащината типи и беше видял как силата на Матотаупа бе устояла на тайнствената вода ... и понеже е знаел всичко това, той доведе Харка в шатрата на Хавандшита, Харка, единствения човек, който можеше да свидетелствува за бащата.

Момчето видя Татанка-Йотанка отново изправен пред себе си. Нима самият велик заклинател беше лъжец?

Това не беше възможно.

Не, то не можеше да бъде възможно.

Ала кой беше излъгал Татанка-Йотанка?

Хавандшита?

Хавандшита?

То щеше да излезе наяве, трябваше да излезе наяве.

Харка не чу повече гласа на баща си след двукратното извикване.

Ала сега той отново чу приглушения звук на гласа, който той беше сметнал за гласа на Татанка-Йотанка. Навън пред шатрата се разнесе шепот, който, звучеше изплашено и ядно, страхотно и заплашително. Ту се усилваше, ту отслабваше. Момчето не можеше да различава вече отделни гласове.

Какво да стори? Да скочи, да изтича със заредената карабина в ръка, да стреля, за да го чуят всички, и след това да извика с всички сили онова, което беше видял през нощта? За да знаят всички, че баща му нямаше за какво да бъде упрекнат, за да знае баща му, че Харка никога не би повярвал на една лъжа за него? В този миг съзнанието на Харка заработи напрегнато и даде заповед на двигателните му нерви да започнат да функционират, и когато мускулите на краката му искаха да се задвижат...

... входът на шатрата се разтвори и вътре влезе Хавандшита, придружен от Шонка.

Харка не можеше да спре вече нервите, мускулите и жилите си, дори и да искаше. Не можеше да стои вече мирно, както му беше

заповядано, скочи и се изправи пред влезлите със заредената карабина в ръка.

Хавандшита и Шонка се сепнаха и се спряха. Зад тях чергилото на входа се затвори.

Хавандшита гледаше втренчено момчето.

Харка не срещна погледа на заклинателя. Той наблюдаваше Шонка. Момчето се беше превърнало в олицетворение на подигравката. Стоеше с леко разкрячени крака. Устните му се разтеглиха, без да се отварят. Очите му поблясваха отдолу нагоре, главата му беше леко приведена като на бик пред нападение.

— Дай мацаваки на Шонка! — заповяда старият заклинател на сина на Матотаупа.

Харка не се помръдна веднага. Той не изпускаше Шонка из очи. Беше впил погледа си в неговия, така че той не можеше да го отмести.

— Ела тук! — каза Харка на своя стар противник със спокойствие, което означаваше много повече, отколкото би издал всеки признак на безпокойство.

Шонка се подвоуми и сякаш изчакваше ново нареждане на Хавандшита, ала след това срамът го надви да не би някой да помисли, че той се страхува от едно момче. Скочи неочаквано напред, за да грабне карабината от ръцете на Харка.

Харка сякаш имаше намерение да я предаде на Шонка, както му нареди заклинателят, ала в същото време натисна спусъка и в шатрата изгърмяха два изстрела, така че Шонка отскочи назад като улучен. Момчето извика силно и излетя през шатрата навън, стискайки здраво карабината и патроните си.

Навън се бяха натрупали много мъже, възбудени от събитията през последните часове, макар и външно спокойни и мълчаливи. По лицата им се беше изписало стъписване, страх и ужас от разнеслия се в Заклинателската шатра гръм. Всички изглеждаха като вкаменени и Харка изтича между тях, несмущаван от никого, към бащината типи.

Какво се беше случило там, откакто той беше излязъл предишната вечер по желание на баща си?

Харка нахлу като хала в шатрата ала веднага се спря на място, щом чергилата се затвори зад гърба му. С един-единствен поглед той обгърна обстановката в шатрата.

Огънят пращеше, ала над него не висяха нито котлето, нито шишът. Не се виждаше никаква жена и никакво момиче.

Край огнището стоеше Матотаупа. Той беше облечен със същите дрехи, както през нощта, когато Харка го беше наблюдавал скритом. Лицето му беше мъртвешки бледо. Кафявата му кожа изглеждаше сива. В широко разтворените му очи се четяха чакащи отговор въпроси и безмерно възмущение. На земята, пред краката му, лежеха разрязани върви от лико. По китките на вожда все още личаха следите, оставени от силно пристегнатите върви.

Гърдите му се издигаха и спускаха от дълбоки, къси вдишвания. Срещу Матотаупа стояха Татанка-Йотанка и неколцина бойци. Бавно, съвсем бавно великият заклинател извърна глава и погледна към Харка. Това беше мигът, в който Харка, едва-що влязъл в шатрата, веднага замръзна на мястото си. Баща му сякаш още не го беше видял и познал. Той изглеждаше все още напълно погълнат от онова, което се беше разиграло до този миг в шатрата.

Ала след като Татанка-Йотанка гледа толкова дълго към входа на шатрата, вождът на Мечата орда най-после извърна глава и видя сина си, стиснал карабината в ръка. Никой в шатрата не се съмняваше, че именно Харка беше стрелял в Заклинателската типи.

Татанка-Йотанка тръгна към момчето. Харка се опита да наблюдава едновременно Великия заклинател и баща си. За няколкото само мига, необходими на Татанка-Йотанка да направи петте крачки, Харка се опита да разбере какво можеше да се случи или какво трябваше да направи той, дали баща му щеше да му помогне, или дали той можеше да помогне на баща си. Матотаупа гледеше сина си безмълвно, ала с проникновение, което силно развълнува Харка. Нищо нямаше да направи или да каже той, което да не бъде в защита на баща му, нищо нямаше да направи срещу него. Никога нямаше да позволи да го принудят да се срамува някога, че е изоставил баща си.

Татанка-Йотанка застана пред Харка.

— Изпратих да те повикат, Твърдокаменни Харка, Ловецо на мечки — заговори той. — Защо стреля, преди да дойдеш?

Харка отново задиша спокойно.

— Татанка-Йотанка! Ничий език не ми е предавал твоите думи. Аз не знаех, че ти си изпратил да ме викат. Хавандшита само ми заповяда да предам своето мацаваки на Шонка.

По лицето на Великия заклинател премина леко потръпване, чието значение не можеше да се отгатне. Той сигурно беше разбрал от думите на Харка, че момчето не бе дошло в отговор на неговото сегашно нареждане, а бе влязло във вождовата типи против предишната забрана. Но той сигурно беше разбрал също така, че Хавандшита и Шонка не бяха казали на момчето онова, което бе наредил Татанка-Йотанка.

— Ти си вече тук — каза Татанка. — Можеш да запазиш своето мацаваки. Баща ти сам ще ти каже, че не бива да го насочваш срещу никой мъж от Мечата орда. Общият съвет ще се събере и ще реши въпроса на твоя баща. Докато решението още не е взето, ти ще се върнеш в шатрата на Хавандшита. След като бойците и старейшините кажат своята дума, ти ще научиш решението им.

Харка погледна към баща си.

— Върви и направи каквото ти казват — каза Матотаупа, изричайки всяка дума с мъка. — Аз съм невинен, разбираш ли? Бойците и старейшините ще ми повярват.

— Да, татко.

Тежко беше на Харка да напусне шатрата. С цялото си чувство на уважение и любов, с всичкото си доверие, с цялото си възмущение срещу противниците и клеветниците той се вкопчи още за един миг в образа на баща си. В баща си, чиито ръце са били обвързани и който стоеше пред него мъртвешки блед.

Взел твърдо решение, което му сви гърлото, Харка се извърна и излезе от шатрата с двуцевната карабина в ръка.

Навън той не се огледа встрани, вървеше направо, без да забавя крачка и влезе в шатрата на Хавандшита. Там седна пред огнището, точно на същото място на което беше седял преди това, и сложи отново карабината напреко върху скута си, а патроните до себе си, за да може да ги вземе всеки миг. Под погледа на Хавандшита зареди и двете цеви. Шонка вече не беше в шатрата.

Харка чакаше. Сега вече го вълнуваше една-единствена мисъл — трябва да помогне на баща си. Беше готов да направи за баща си всичко, което бе по силите му.

Отначало отвън не се чуваше нищо, по което можеше да се съди, че се очаква някакво необикновено и обезпокояващо събитие. Харка дочу вика на вестителя, който оповестяваше свикването на Общия

съвет. И един час по-късно Хавандшита, който не бе казал нито дума на момчето, напусна шатрата.

Харка отново остана сам със себе си. Не беше ял, нито пил още нищо през този ден, ала въобще не забелязваше това. Дебнеше да чуе тихите шумове, стъпките на мъжете, които се отправяха към голямата Съвещателна шатра, съседна на Заклинателската типи. Той се слушваше да дочуе гласовете на говорещите, които долитаха до него ту силни, ту приглушени, ала не можеше да разбере думите, които бойците и старейшините и заклинателите произнасяха. Ослушваше се час по час, защото Съветът се проточи дълго. Той просто нямаше край.

Отдавна вече светлинното петно, което Харка си беше избрал за наблюдение, беше променило формата си и загубило от светлината си. Денят клонеше към залез.

В полутъмната шатра стана още по-тъмно и Харка стоеше самотен и уединен със своето мацаваки, което сега му се струваше най-добрият и единственият доверен приятел.

Най-после гласовете на говорещите в Съвещателната типи престанаха да долитат до него. Харка чу как мъжете напущаха шатрата. Те не се спираха пред входа, не се събираха на групички, не разговаряха помежду си. Всеки, изглежда, вървеше направо към своята типи.

В бивака цареше тишина. Момчетата не шумяха. Отнякъде, много отдалеч, се разнесе лай. Може би пак беше някое от кучетата, избягало по време на глада, което сега се стремеше към стадото си.

Първите часове на дългото очакване не се сториха на Харка най-тежките. Той беше мислил само за баща си, най-напред не за баща си, както го видя при последната им среща застанал пред него, а за бащата от годините на целия му млад живот, за бащата, който винаги беше за него опора и закрила, учител и пример за подражание, откакто той можеше да се държи на краката си и да мисли самостоятелно. После мислено се пренесе в Общия съвет и говори в защита на баща си. Колко много добри доводи можеше да приведе той за невинността на баща си във всяко отношение! И той си представяше, че Съветът ще му даде право, ала колкото по-дълго се проточваше истинският съвет и колкото повече се приближаваше истинското му решение, толкова по-силно избледняваха въображаемите му картини.

Най-тежки бяха последните часове на съвета и сега този последен час, сега, когато решението бе вече взето, а Харка все още не го беше научил. Той не знаеше в какво бяха обвинили баща му или в какво изобщо можеха да го обвинят. Той знаеше само, че баща му беше казал: „Аз съм невинен!“ Това беше достатъчно за Харка. То трябваше да бъде достатъчно и за бойците, и за старейшините. Трябваше да бъде достатъчно! Ала ако...

Това „ала ако...“ се уви като въже около шията на Харка. Той почти не можеше да диша вече, не можеше да мисли повече. Всичките му мисли се прекършиха. Той не беше нищо повече от „очакване“, нищо повече от един овързан, прикован от своята прекомерна възбуда човек. Дори слухът не му се подчиняваше вече. Той изпитваше страх да чуе каквото и да било.

Така седеше Харка на мястото си, когато в шатрата отново влезе Татанка-Йотанка.

Момчето си пое дълбоко дъх от облекчение, че не Хавандшита влезе при него.

Татанка-Йотанка седна срещу него, сякаш момчето беше мъж и боец, с когото щеше да разговаря вожд. Сега Харка се осмели отново да раздвижи поглед и да наостри слух. Погледна Татанка-Йотанка спокойно и сериозно и сам се учуди на собственото си външно хладнокръвие.

— Ти трябва да научиш всичко, Твърдокаменни Харка, Ловецо на мечки — започна Великия заклинател. — Ти вече знаеш повече, отколкото би трябвало да знаеш, тъй като си дебнал и подслушвал през нощта край вождовата типи.

Харка не сведе поглед. Беше решен да отговаря за всичко, каквото беше извършил.

— Така ти знаеш — продължи Татанка-Йотанка, че миниваки на белия мъж е превърнало петима бойци от Мечата орда в глупаци. Всеки е имал възможност да им се смее. След това белият мъж излъгал баща ти и му поднесъл по-слаба тайнствена вода от друг мех, като му казал, че това била същата тайнствена вода, която надвила бойците, а баща ти повярвал на белия човек и продължил да пие доверчиво. Когато след това му дали от силната тайнствена вода, без да подозира това, той най-сетне сам се превърнал в глупак. На това никой не можел вече да се смее. Разбираш ли ме?

Мина доста време, докато Харка отговори.

— Разбирам те — каза най-сетне той съвсем механично. Друго нищо не каза.

— Хавандшита, заклинателят на вашите шатри, издигна тази сутрин едно страшно обвинение срещу твоя баща. Той казва, че твоят баща е издал на белия мъж тайната къде в земите на дакота може да се намери злато. Белите мъже се стремят към златото, както мечката към меда. Сега те ще се стремят с всички сили да нарушат договорите и да заграбят нашата земя.

Татанка-Йотанка млъкна и зачака дали Харка ще отговори нещо, ала Харка също мълчеше и не се помръдваше.

— Белият човек на име Червения ни избяга. Той отнесе тайната със себе си.

Харка остана мълчалив.

— Баща ти не знае какво е сторил, докато е бил глупак. Той не може и да повярва, че оглупелият му език ни е издал. Ние му вързахме ръцете, защото той охули Хавандшита и ни се противопостави, ала той се закле да се подчини на решението на Общия съвет. Тогава аз му освободих ръцете. Общият съвет вече си каза думата.

Харка не отвори уста, не попита нищо.

— Общият съвет приема обвинението на Хавандшита за вярно и баща ти за виновен.

Момчето понечи да каже нещо, ала преглътна думата си, така че, отваряйки и затваряйки веднага уста, заприлича на риба, която се мъчи да си поеме въздух, защото са й отнели водата и живота.

— Искаш ли да попиташ нещо, Харка?

— А ти? — произнесе момчето.

— Аз също. Аз също смятам, че Хавандшита каза истината. Не мога да се съмнявам в това. Намерих двата меха, за които той говори.

Харка не гледаше, вече очите, а ръцете на Татанка-Йотанка. В мисълта си той възстанови още веднъж всичко, което бе изговорил през изтеклите часове във въображението си пред Общия съвет, за да докаже невинността на баща си. Сега той не можеше да държи дълги речи пред Великия заклинател. Трябваше да бъде, кратък и все пак в думите му трябваше да се съдържа всичко, което щеше да докаже истината. Откъде да започне? От тайнствената и останала неразгадана следа в гората при пещерата? Да спомене ли за нея, за да убеди

Татанка-Йотанка, че бедите мъже отдавна вече бяха влезли по дирите на тайната на планината? Но тогава Татанка би го запитал защо вождът Матотаупа не е проучил по-основно тези следи. Не, Харка не можеше да започне оттам. Трябваше да каже, че Хавандшита, който обвиняваше Матотаупа, е лъжец. И той заговори, сигурен в себе си, наблягайки на всяка дума:

— Хавандшита лъже. Той сам беше при племето на пани и при белите мъже, които искат да построят пътя за Огнения кон и той им е казал, че аз съм намерил на брега на реката, която заобикаля подножието на Черните хълмове, едно зърно злато и че Мечата орда знае тайната на златото. В замяна на това, че им е издал тази тайна, белите мъже са му дали неговото голямо тайнство: бизони и мир за нас. Дотогава Мечата орда и белите мъже почти не знаеха нищо едни за други. А сега вече всички езици говорят за това, което Хавандшита им е разказал за нас и белите мъже вече идват един след друг — първо Жълтата брада, сега Червения. Това е вина на Хавандшита. Моят баща Матотаупа обаче знаеше много добре, че ние трябва да пазим тайната на златото и че ни грози унищожение, ако белите мъже я узнаят. Моят баща хвърли златното зърно в реката, Хавандшита отново го прибра. Моят баща ме накара да му се закълна, че ще мълча. Хавандшита обаче отиде заедно с Шонка и със златното зърно при пани.

— Твърдокаменни Харка!

— Аз качах, хау!

— Как ще докажеш думите си?

— Шонка придружаваше Хавандшита. Ала той никога няма да каже истината. Той също ще излъже. Къдрокосия е дал на Хавандшита златното зърно, което извадил от водата. Той няма нищо да каже, защото бащата на Къдрокосия, Непознатата мида, е бил освободен чрез предателството на Хавандшита. Затова езикът на Къдрокосия също е завързан. Хавандшита обаче лъже.

— Хавандшита не лъже, момче! Той е заклет враг на белите мъже, аз знам това. А ти си въздържай езика! Иначе ще трябва да овържем и теб като баща ти.

Харка вдигна глава и отново погледна Татанка-Йотанка в очите и когато разбра, че те останаха прикрити за него, отговори:

— Ще си въздържам езика.

Гласът му прозвуча студено като лед, който причинява болка всекиму, който го е държал дълго.

Изразът на Татанка си остана недоверчив, дори стана тъжен. Той наблюдава момчето дълго, безмълвно, сякаш искаше да надникне в мислите, които сега се въртяха в главата на момчето, и сякаш разсъждаваше.

— Твоят баща — каза след това той — се закле пред нас, че ще се подчини на решението на бойците и старейшините. Съветът реши — Матотаупа да бъде отстранен от Мечата орда, от племето на оглала и седемте племена на дакота. Тази нощ той ще напусне нашите шатри без оръжие, за да не се върне никога вече. Ти обаче, Харка, Ловецо на мечки, ще останеш при нас и ще станеш един ден велик боец и вожд.

— Един ден аз ще бъда велик боец и вожд — повтори механично Харка и никой друг освен него не можеше да знае какво мисли и чувства в момента.

— Затова аз ти оставих и твоето мацаваки.

— Това ще бъде мацаваки в ръцете на един велик боец и вожд, който ще всява страх у враговете си.

— Хау, така ще бъде, както казваш. А сега ела.

Харка се изправи. Последва Татанка-Йотанка така, както си беше, все още гол, с разчорлени коси, със засъхнало небце, за което езикът му непрекъснато лепнеше.

Великият заклинател на дакота отведе момчето в родната му, бащина типи. Харка видя стройните борови прътове, които се събираха горе на върха на шатрата, някои ловни трофеи, които висяха на тях — бизонови рога, приготвени за украса на главата, мечи нокти, оръжия на победени врагове, лъкове, бойни тояги, видя кожите и постелките по земята, огнището. Всичко беше, както си е било всякога, и все пак съвсем различно. В дъното на шатрата стоеше Унчида, вкаменена като мъртвец. До нея седеше Уинона, тиха, със сухи очи, бледа. До нея седеше и Харпстена, устните му се бяха разтеглили в потиснат плач. Шешока беше превила раменете и гърба си и сигурно се питаше кой отсега нататък ще изхранва обитателите на тази шатра. Нещастията се трупаха едно върху друго и бойците на Мечата орда ставаха все по-малко на брой.

До огнището, малко по-близо от останалите, седеше Шонка. Той се ухили на Харка. Татанка-Йотанка го отпрати при жените и децата в

дъното на шатрата.

Харка стоеше още при Татанка-Йотанка.

— Искам да се измия и да си среща косата. Ще отида на реката — рече спокойно той, както казваше всяка сутрин.

— Ще се върнеш ли?

— Ще се върна. Казвам истината, хау!

— Тогава върви. Аз вярвам на думата ти.

Харка взе от Унчида едно малко канче меча мас и при това докосна ръката ѝ, която беше хладна. После изтича навън, отнасяйки карабината със себе си. Не искаше да се дели никога от нея.

Месецът блестеше над прерията, сенките бяха ясни. Харка не вървеше особено бързо, малко по-бавно, отколкото когато отиваше заран рано на потока. Той чуваше, виждаше и възприемаше всичко около себе си, което човек можеше изобщо да възприеме със сетивата си през тази късна вечер: лекия полъх на вятъра, тъмните очертания на горичката и на шатрите, прашенето на огъня в огнищата, някой светъл лъч, когато хората влизаха и излизаха от шатрите, тих говор, тропота на конските копита, кучешкия лай откъм стадото, пеещия ромон на водата.

Когато се приближи до потока, момчето скочи вътре, потоци се, излезе отново навън, натърка се с пясък, вчеса си косите и разтри добре кожата си с мас.

После взе карабината в ръка и бързо се скри, залягайки в тревата. Защото чу откъм бивака да се приближава ездач и сърцето му съвсем замря.

Ездачът се показа от горичката. Беше Матотаупа. Той яздеше най-добрия си кон. Прегази ходом потока в западна посока, където блестеше в далечината едно по-светлозелено петно пред тъмновиолетовата верига на Скалистите планини.

Матотаупа беше гологлав, не носеше никакви орлови пера. Тялото му, рамото със следите от одраскано от мечите нокти бяха голи.

Харка видя само очертанието на лицето му. То беше хлътноло, отслабнало, с изпъкнали кости, за един-единствен ден то съвсем се беше променило.

Матотаупа не забеляза Харка. Без да поглежда в друга посока, той пътуваше на запад към още по-суровото плато и планината.

Харка остана на мястото си, докато ездачът се скри от погледа му. После отиде спокойно, както беше дошъл, при конското стадо, където Старата антилопа стоеше на пост. Момчето отведе своя ловен кон на друго място и там поотпусна вървите на предните му крака. Като свърши това, тръгна обратно към шатрата, която вече не беше шатра на вожд. Беше жилище на семейството на един прокуден и отлъчен.

Момчето видя, че жените и децата, а също и Шонка вече си лягаха. Неговата собствена постеля стоеше на обичайното си място край входа. Той я хвана и я издърпа в дъното на шатрата при другите, между постилките на Унчида и Уинона. Придърпа по-близо празничната дреха на Уинона, която тя предишната сутрин беше облякла за очакваното ловно тържество и сега я беше съблякла.

— Харка отива при жените — пошушна Шонка.

Момчето се престори, че не чу думите му.

До входа на шатрата се намираше постелята на Татанка-Йотанка, който щеше да прекара тази нощ не при Хавандшита, а сред семейството на Матотаупа. Може би заради Харка. Оръжията на Матотаупа бяха оставени, свързани на сноп отдясно на Татанка, заедно с двуцевата карабина, която Червения беше подарил на вожда Матотаупа.

Момчето притвори очи, така че от тях остана само една тънка рязка. Наостри слух и отново зачака, както беше чакал през целия ден. И все пак сега, след като Общият съвет бе произнесъл решението си, чакането на Харка беше съвсем различно. Сега вече той не чакаше да види какво ще сторят другите. Чакаше само да настъпи моментът, когато той ще започне да действа.

Час след час се ослушваше да долови дишането на хората в шатрата и всяко раздвижване на спящите в постелите им.

Първи заспаха Шонка и Харпстена, след това Шешока и най-сетне към полунощ и Татанка-Йотанка. Само Унчида, майката на Матотаупа, която този ден беше загубила и последния си син, не спеше. Широко отворените ѝ очи блестяха в мрака.

Харка постави ръката си върху устните на Унчида и тя извърна поглед към момчето. Сложи своята все още студена ръка върху неговата и това беше достатъчно.

Харка погледна към Уинона. Тя лежеше със затворени очи и се преструваше на заспала, ала не дишаше като спящ човек. Харка я погали леко по главата и тя веднага отвори очи, ала не се помръдна. Момчето притегли празничната рокля на сестра си към себе си и се пъкна сърчно в нея, без да се изправя. Ножът стърчеше от канията, която висеше на изсушената бизонова жила на врата му, то не го беше свалило от вечерта. Оръжието остана да виси на гърдите му, скрито под необичайната дреха. Харка взе карабината и напъкха куршумите в джоба на колана, какъвто имаше всяка женска дреха. Най-сетне притегли още една кожена завивка към себе си. След това се изправи безшумно, с всичката сърчност и опит, които беше придобил още от най-ранна възраст. Измъкна се пълзешком точно оттам, където предишната нощ беше дебнал и подслушвал, изпод чергилото навън от шатрата. Като хвърли последен поглед във вътрешността на бащината типи, той видя как Уинона изтегли спалната си завивка нагоре и скри и лицето си под нея. Разбра, че момчето плаче. Никой нямаше да го чуе, никой не биваше и да види това. Дъщерята на един прокълнат и сестрата на един избягал брат щеше да се чувствува твърде много самотна сред всички останали деца.

Харка беше вече навън. Тръгна между шатрите с провлечени стъпки като момиче, което е станало съвсем рано. Трябваше да внимава само да не би някои да разпознае карабината под прехвърлената през рамото му завивка. Стоящият на пост край конете не му обърна внимание и той намери в горичката своя ловен кон точно там, където очакваше да го намери. Край мястото, където го беше отвел, имаше петно сочна трева и конят, почувствувал краката си освободени, беше отишъл там. Харка разряза вървите на краката му, бързо, защото чу постовия да се приближава. Ала боецът не избърза достатъчно и преди още той да предприеме нещо, Харка яхна коня и полетя към прерията на запад.

Момчето чу зад себе си сподавения вик на постовия. Извърна още веднъж поглед назад, после горичката изчезна за него сред леките възвишения, а оттам и него вече не можеха да го видят.

Но той вече беше открил дирята на баща си, която следваше сега с острия си поглед в бледнеещата нощ и пукващата утринна зора.

Харка се носеше в бърз галоп. Галеше мустанга, шепнеше му гальовни думи и животното напрягаше всички сили и летеше, напред.

В целия бивак само Татанка имаше мустанг, който можеше да настигне Харка. Ала той може би не го яхна. Или пък го беше яхнал твърде късно.

Лек ветрец обвиваше Харка и го освежаваше. Той язди дълго, часове наред в галоп, после малко ходом, за да остави животното да си поеме дъх. Стана пладне, после следобед.

Изведнъж обаче Харка изгуби из очи ясната следа, по която беше вървял. Спря изнурен и се заоглежда, търсейки. Разбира, че оттук баща му беше скрил дирята си.

Харка слезе от коня. Измъкна се от неудобната моминска дреха, прехвърли я през гърба на коня и внимателно започна да разглежда дирите. Изглежда, Матотаупа също беше слязъл тук. По тревата беше пълно с объркани следи от конски копита, сякаш мустанг беше тичал свободно наоколо и беше пасъл, ала не можеше да се разбере в каква посока беше тръгнал накрая. Така или иначе конят не беше вече наблизо, макар че отпечатъците от копитата му бяха още съвсем пресни. Следи от човешки стъпки Харка не откри. Дали изобщо щеше да ги намери някога? Матотаупа беше опитен боец и ловец. Как можеше едно момче да намери дирята му при положение, че той не е искал да се остави да го открият?

Харка се облегна на запотения си мустанг.

Конят вдигна глава и започна да души.

Неясна надежда, която Харка сам не смееше още да осъзнае, го накара цял да потрепери.

Животното ставаше все по-неспокойно и неспокойството му беше радостно. Момчето махна ръката си от гърба на коня и се послуша. Не можеше да долови никакъв шум, ала безпокойството на коня се предаваше все по-силно и върху него.

— Татко! — каза тихо той. — Татко! — Каза го без сам да съзнава това, мислите му бяха раздвижили устните. — Татко!

Сякаш беше чудо, а всъщност беше това, което той така силно бе очаквал — край Харка изникна висока човешка фигура.

— Татко!

Матотаупа нямаше сили да проговори. Притегли момчето до себе си само за миг, колкото трае един удар на сърцето.

После го хвана за ръката и го отведе заедно с коня при собствения си мустанг, който лежеше скрит в една лека падинка.

Конят на Харка поздрави другия мустанг, сякаш всичко беше съвсем естествено. Матотаупа и Харка все още не говореха. Легнаха на земята и си отпочинаха върху вратовете на животните. Слънцето осветяваше с коси лъчи прерията, тревите се привеждаха леко под полъха на вечерника.

Харка притисна лице на рамото на баща си.

Двамата все още не бяха разменили нито дума. Нямаше какво да говорят. Те двамата принадлежаха един на друг. Щяха да споделят заедно съдбата на прокудените. Сега вече те нямаха родина. Никога посече нямаше да пристъпят шатрите на своето племе, никога вече нямаше да слушат привечер песента на флейтите, никога вече нямаше да чуят веселите викове на децата сутрин рано, никога вече нямаше да танцуват танца на бизоните заедно с мъжете от своето племе ... никога вече нямаше да ядат край огъня заедно с близките си, никога вече нямаше да облекат дреха, везана от майка или от сестра.

Никога вече.

Защото Хавандшита беше лъжец и защото всички му вярваха, всички — и Татанка, и Четан, и Къдрокосия.

Харка подаде на баща си своя нож. Ала когато искаше да му даде и карабината, Матотаупа отказа. Харка трябваше да си я запази.

Достатъчно силни бяха те двамата заедно, Матотаупа и Харка. Достатъчно силни, за да живеят сред прерийната пустош, която беше тяхното голямо отечество. Засега мислите и чувствата на двамата не се разпростираха по-надалеч. Всичко, което беше скрито в дълбините на тяхната обща съдба — отчаяние, омраза, жажда за мъст, — засега още беше далеч от тях.

Баща и син яхнаха конете и Матотаупа поведе отново на запад. Едва сега той проговори:

— Да яздя чак до планините, без да извърщам поглед назад — така се заклевх. Оттам нататък сме свободни. Ала ловните райони на дакота ние с теб вече никога нямаме право да пристъпим.

Мустангите поеха отново в галоп.

ПЛАНИНАТА МЪЛЧИ

Слънцето стоеше високо на небето. Под обедната жега въздухът трептеше, сякаш развяваше лъчите му в златен воал. Над мястото, където беше бушувал в началото на пролетта смерчът на склона на Черните хълмове, сега цареше спокойствие. От раните на повалените дървета дъхтеше на смола. Коренища стърчаха във въздуха, по тях още висеше полепнала изсъхнала пръст и засъхнали мъхове. Докато изкоренените дървета измираха, тревите и ягодовите коренища растяха на воля под наново получената обилна светлина. Бръмбари пъплеха упорито по своя мъчителен път, навред бръмчаха и жужаха пчели.

На края на новообразуваната горска поляна, сред сенчестите дървета стоеше една мечка. Само няколко слънчеви петна играеха през листака на дърветата и игличките им чак до кафявата кожа и малките ѝ очи. Тя замижа, седна, вдигна предните си лапи а грижливо ги заоблизва една след друга. После си пое дълбоко дъх, замисли се и отново започна да души.

Най-после тя стана и се запромъква през натрупаните едно връз друго повалени дървета. При това тя използваше, както само мечките умеят, дългите си нокти, за да се катери, и балансираше умело от един ствол върху друг, докато слънцето сега печеше силно кожата ѝ. Тя все по-решително се насочваше към едно огромно старо дърво, което се беше запазило неповалено сред всеобщата разруха. Дънерът беше дебел, листакът му — разбъркан, кората — напукана. Листата си играеха тихо с вятъра, слънцето и сенките, а навред наоколо гъмжеше от пчели.

Мечката се приближи към дървото и започна да става предпазлива. Тя не беше вече млада. Поумняла от дълъг опит, тя заобиколи целта си, смъкна се от един проснат напъряк ствол и се мушна сред храстите и между клоните. Бавно, на зигзаг, сякаш не знаеше накъде иска да върви, тя все повече се приближаваше към дървото и към разнасящия се приятен за нея мирис на мед.

В една дълбока дупка от чеп на дървото се беше поселил рояк пчели. Мечката искаше да открадне зимния запас от мед, който пчелите събираха. Когато кафявата мецана се приближи до ствола на дървото, без да възбуди недоверието на пчелите, тя неочаквано се изправи на задните си крака. Застанала така, тя бръкна с предната си лапа в дупката на дървото, измъкна я, капеща от мед, и възхитена започна да я ближе.

Сега вече вниманието на пчелите бе привлечено най-напред изхвърчаха възбудени онези, които крадецът бе разтревожил с лапата си. Почти по същото време прилетяха и други, които тъкмо се приближаваха със своя меден товар към дупката, и за миг някакво неизвестно за мечката съобщително средство бе пуснато в действие, защото пчелите започнаха да налитат от всички страни като облак. Непознаващи смъртта и затова безстрашни, насекомите налетяха върху своя неприятел и започнаха да го жият навред, където можеха да достигнат тялото му.

Мечката удряше вбесена с предните си лапи на всички страни и гледаше да запази преди всичко очите си. Ала жужащите малки нападатели бяха бързи и умели и съвсем отровиха на кафявата дебелана радостта от плячката. Наистина тя си измъкна за втори и последен път една лапа мед и бързо я облиза, без особено удоволствие, непрекъснато обграждана от прелитащите пчели и жилена отвред. Ала после тя бързо започна да се отдръпва назад. Заподскача като гимнастик по стволовете и въпреки тежестта си отскочи сръчно като катеричка от последното дърво и най-послед отново навлезе сред сянката на гората. Разбеснелите се пчели продължаваха да я преследват. Тя тичаше и тичаше, пробивайки си път през гъсталака, та чак клоните се прекършваха.

А след сто метра тя неочаквано се спря като вкаменена.

Докато част от пчелите все още я преследваха, сега пред нея изведнъж се появи най-омразният от всичките ѝ врагове: един човек.

Човекът се смееше гръмогласно. Мечката помисли, че врагът ѝ реве, и отговори със зло фучене, за да му вдъхне страх. Ала омразното за мечката същество продължаваше да се смее. През това време пчелите се възползуваха от създаденото положение и започнаха да жият кафявата дебелана изотзад по най-чувствителните места. Това вече беше твърде много за мечката, която през този тих обеден час се

беше приготвила за удоволствие, а не за опасност. Тя се шмугна встрани и побягна с все сили през гората надолу. Най-упоритите пчели я преследваха още известно разстояние, после роякът насекоми се върна тържествуващ към пчелина си. Избитите бяха неизброими.

Мъжът проследи с поглед бягащата мечка и още веднъж се изсмя високо. Когато хищникът изчезна, той се удари по устата, нарече се тихо „глупак“ и се скри между храсталака и стволите на дърветата, за да стигне до образуваната от силната буря горска поляна на склона и да обгледа околността.

Когато се убеди, че освен него самия и всевъзможните животинки нямаше никой друг сред гората и на поляната, той отново се раздвижи. Оглеждайки се настрани с вниманието, на което бяха способни ловците сред пустошта, подобно на преследвани, той премина стоте метра през гората до края на поляната. Извъръщаше се след всяка крачка и след всяко задържане по клоните, за да се убеди, че не е оставил следа след себе си, а щом забележеше нещо, без да бърза, старателно унищожаваше дирята. Като стигна до поляната, образувана от пролетната буря, той се закатери, по-сръчно и от кафявата мечка, през безредно повалените дървета, през изсъхналите клони на короните, и изтръгнатите от земята коренища. Той също се беше насочил към самотното огромно дърво, което беше устояло на стихията на смерча. Ала съвсем нямаше намерение да краде пчелина. Заобиколи дървото, приближи се до него от обратната страна на дупката с пчелите и заразглежда едно скривалище, което беше забелязал още от края на поляната. Клоните на едно дърво, по което още висяха увехнали, а и няколко зеленеци се листа, корените на друго дърво и няколко храсти образуваха един вид естествена беседка. Мъжът пропъльза под нея, извади ножа си и изряза гъсто преплетените клони и корени, за да може да се движи по-свободно. Два кожени меха, които носеше със себе си, и карабината той скри в най-затънтения ъгъл. После потърси внимателно с поглед откъде би могъл да се изкатери от скривалището си по огромния ствол в короната на дървото и веднага изпробва пътя, който му се стори най-подходящ за това. Високо горе в гъсто зашумения листак намери желаното място за сядане на един клон, който беше достатъчно як, за да не се олюлее. Един олюляващ се клон би привлякъл вниманието на скрил се враг. Спокойно се заоглежда човекът от своето скривалище над върхарите

на дърветата по склоновете на планината, над прериите в подножието на планинския масив, които блестяха под обедното слънце и чиито обрасли в трева и песъчливи хълмисти възвишения се губеха в маранята. На югоизток той разпозна в далечината пусти земи и чудновати скали.

Разбунените, все още неспокойни пчели бяха неприятни за човека, но все пак не го дразнеха чак дотам. Той не се помръдваше, само от време на време отместваше поглед в друга посока.

Високо над горите кръжаха две грабливи птици.

Спокойното пладне, тишината на пущинака, неподвижността на върхарите на дърветата доставяха удоволствие на човека. Да бъде сам и да знае, че далече наоколо няма никого друго, беше за момента всичко, което желаше.

Той остана в листака до вечерта, неподвижен, сякаш сам беше клон. Когато слънцето се наклони още, по-ниско, той се смъкна ловко, без да раздвижи клоните, без да предизвиква никакъв шум, и се вмъкна в скривалището си.

Тук отвори най-напред единия мех, извади отвътре половин шепа сушено и стрито на прах бизоново месо и го остави да се разтопи върху езика му, за да го глътне след това бавно. После си позволи да отпие глътка вода от втория мех. Това беше храната му за днес. Той нямаше нужда от повече, защото беше доста силен и тялото му можеше да издържи известно време.

Изтегна се за половин час да си почине. Замисли се — което правеше съвсем рядко — за себе си и за досегашния си живот. Замисли се затова, защото се надяваше, че през започващата нощ щеше да промени решително, завинаги живота си. Не, това не беше правилно. Той не можеше да се промени така бързо. Ала онзи голям завой, след който щеше да последва всичко останало, трябваше да настъпи през тази нощ.

Трябваше!

Човекът, който насочи своето желание натам, навярно беше двадесет и две или двадесет и три годишен. На колко години беше, той сам не знаеше точно, защото нямаше акт за раждане, пък и никой писар на света не беше отбелязал със своето перо мига, в който този човек беше съзрял светлината като бебе и бе започнал да плаче. Не познаваше нито баща си, нито майка см и никога не беше чул нищо по-

определено за тях. Най-ранният му спомен беше пращящото падане на едно повалено дърво. Тогава той се беше изплашил силно.

По-късно вече не се плашеше нито от отсечените дървета, нито от ругаещия си пастрок, нито от боя. Беше запазил съвсем неясен спомен от това как веднъж се беше хвърлил да помогне на своята мащеха, когато мъжът ѝ едва не я беше пребил от бой. Резултатът беше само, че вторите му родители се нахвърлиха и двамата заедно върху него и той с мъка спаси живота си. Значи, беше проявил глупост — такава беше заключението, което той сам извлече от това си преживяване, и така оттогава насетне той никога вече не изпита желание да помогне някому. Научи се твърде рано да сече дървета, да пие ракия, да пуши, да псува, да стреля и да бодне с ножа си. Веднъж взе участие в нападението на една от пощенските коли, които осъществяваха превоза от изток на запад в тази огромна страна през пустошта. Тогава той токущо беше излязъл от момчешката възраст и за първи път в живота си видя хора, облечени в скъпи дрехи и толкова много пари в една единствена кесия, която той скри преди другарите му крадци да забележат нещо. С кесията в джоба той сам изчезна в прерията, купи си от един от граничните търговци една прекрасна карабина и оттогава насетне тръгна сам и съвсем самостоятелен по кражби. Най-значителната му плячка беше един пътуващ на кон разносвач на пари и телеграми. Този момък яздеше бързо и издръжливо животно и беше много добре въоръжен. Младият разбойник обаче успя да го издебне в гората и да го повали. За последен път през живота си той изпита нещо подобно на съжаление към този младеж, преди да го убие. Момчето плачеше и се молеше за живота си, като казваше, че е сирак. Разбира се, друго не можеше и да се очаква — за опасната служба използваха само сираци, чиято смърт не би предизвикала големи неприятности. Затова младият крадец, който също беше сирак, изпита за миг съжаление към момъка. Ала той окончателно надви съвестта си с едно рязко движение и нанесе смъртоносния удар. Макар че не знаеше какво да предприеме с голяма част от своята плячка — с кредитните документи, — останалата плячка все пак беше достатъчно голяма. Ала младият разбойник не се беше научил да борави с пари и да ги умножава. По кръчми и бордеи, сред игри и ракия монетите изтекоха през пръстите му като вода и той реши, че е добре човек да бъде богат, но че е разумно да имаш пари

само тогава, когато те са в огромно, неограничено количество, и през целия живот на човека да не се изчерпват докрай.

Той беше служил сред частите на Южните щати, пък и на Северните щати в дългогодишната Гражданска война като шпионин и се беше превърнал през войната в легализиран разбойник, ала и това все пак не му беше донесло достатъчно богатство.

Злато трябва да може да намери човек! Някъде където никой друг няма да отиде да те търси, и където ти сам ще станеш господар над неизчерпаемите съкровища на земята.

Тази нощ, през тази именно нощ, на него най-после трябваше да му се удаде да открие едно приказно златно находище, до което никой досега не се беше добрал, поне никой белокож човек!

В сумрака на своето скривалище и на помръкналата светлина на залязващия ден мъжът опипа перуката на главата си и се усмихна самодоволно. Лицето му беше безбрадо, защото той се бръснеше, старателно. Това беше единственият лукс, единственото му най-голямо удоволствие, от което той не искаше да се откаже. Слънцето и вятърът бяха направили кожата му подобна на кожата на индианците. На главата си беше нахлузил перука от един добре, приготвен дакотски скалп с две черни плитки. Беше кожата от главата на една жена, която той беше убил. Краката му бяха обути в меки мокасини от лосова кожа.

Той не, водеше кон със себе си. Беше го пуснал в прерията да тича свободно, за да заблуди всеки възможен преследвач и да го накара да вярва, че той е мъртъв. Защото според представите на индианците само мъртвец или луд можеше да се откаже от коня си сред прерията.

За луд обаче никой, който знаеше името му, не можеше да го сметне. Червения, или Червения Джим, или Червената лисица, или както и да го наричаха, беше известен вече надлъж и шир като човек със сигурна ръка и остро пресметлив ум, макар че беше едва двадесет и две или може би двадесет и три годишен.

През тази нощ той искаше да се роди за втори път...

Първия път беше имал щастието да се появи на този свят като последния бедняк. Сега обаче, щеше да стане богаташ.

Човек с неизчерпаеми богатства щеше да бъде той в този свой втори живот!

Червения се раздвижи, измъкна се от своето скривалище и се покатери още един път на дървото, за да огледа околността. Вечерта

беше също така самотна в спокойна като пладнето.

Тогава той отново се смъкна долу и пое предназначения си път. Меховете с месото и водата, дори и карабината си той остави в скривалището. Ръцето му трябваше да бъдат свободни. Тръгна замислен, без да бърза, със същото непропускащо нищо внимание и предпазливост между дънерите, клоните, коренищата и храсталаците сред горската поляна нагоре по склона и най-после навлезе в гората. Сега се намираше на триста метра по-високо, отколкото по време на срещата си с кафявата мечка. Преди да навлезе по-навътре във високата гора, той погледна още веднъж надолу по склона и се послуша напрегнато.

Беше се стъмнило вече. Прилепи изпляскаха с криле изпод шумака на едно дърво и прелетяха наоколо, гонейки плячка.

Друго нищо не помръдваше.

Човекът се запримква нагоре из гората, като държеше лява посока. Местността му беше добре позната. Не можеше да сбърка. Гористият склон стана още по-стръмен и човекът внимаваше да не оставя след себе си следи, които някой нежелан преследвач можеше да открие през деня. Наистина той се беше убедил, че наоколо в гората нямаше вече никакъв индиански лагер, нито пък се бяха появили бели ловци или секачи на дървета. Ала сред пустошта човек всякога трябва да бъде нащрек.

Беше вече полунощ, когато Червения стигна до една отвесна скала, която се подаваше от гористия, склон и се извисяваше над растящите по-долу дървета. Над скалата отново растеше гора. Червения се покатери по скалата. Беше свалил мокасините си, бе ги затъкнал в колана си и се катереше бос. Забивайки пръсти и нокти, той се примъкваше бавно по издатината на скалата. Беше много едър и сега това му дойде добре дошло. С дългите си ръце и крака той можеше да опипва надалеко и да се захваща и да стъпва на големи разстояния.

Най-после успя. Достигна входа на пещерата, за който знаеше от описанието на беззъбия Бен и откъдето искаше да влезе вътре. Сега вече не мислеше за това, че желаше да стане голям богаташ и да живее сред бурно охолство, беше насочил изцяло мислите, и волята си върху всяка предстояща стъпка и крачка.

В пещерата почти нямаше защо да се страхува, че ще остави след себе си следи. Трябваше да внимава само да не се блъсне с голяма сила в странните скални образувания, които се издигаха от пода и висяха от тавана. Не биваше да отчупи върховете им. А това не беше никак трудно.

Червения се придвижваше сравнително бързо напред. Подът на пещерата се спусна надолу и от дълбочината на скалата се разнесе кънтенето, произходът на което вече му бе описан от беззъбия Бен. Дълбоко навътре в скалата един извор течеше през ръкавите на пещерата, падайки в буен водопад. Това беше водопадът, създал такава опасност за беззъбия Бен през пролетта. Червения щеше да бъде повнимателен нямаше да се остави водата да го повлече надолу. Истинско чудо беше действително, дето беззъбият все пак беше успял да се измъкне от коварните изненади на тази пещера. Нещастният подлизурко бе имал повече щастие, отколкото разум. Сега той се чувствуваше добре в своята търговска кръчма край Ниобрара и печелеше парите си с по-малко опасности. Червения беше дал на беззъбото магаре този добър съвет как да уреди по-нататъшния си живот. Бен никога повече нямаше да се мерне в тази пещера, Червения беше убеден в това.

Той самият беше господар на това място.

Мъжът достигна там, където водата падаше с все сила от един спускащ се отдясно пещерен ръкав, който пресичаше главния вход и се спускаше с грохот в дълбочината вляво.

Тук Червения се спря, седна на края на потока, наведе се и се освежи с глътка вода.

Леденостудената вода не беше лоша на вкус.

„Златна вода“ — помисли си той. Мигът почивка дори разбуди въображението му. Той си позволи да изпуши една лула. С най-голямо спокойствие и разсъдък и с подкрепени сили щеше да започне работата си сега.

Изчука лулата си, така че тютюнът падна във водата, окачи я отново на връвта на шията си и стана.

Най-напред опипа стената на пещерния ръкав, който се изкачваше нагоре отдясно и от който водата се стичаше със сила надолу. Резултатът от опипването му не беше много обнадеждаващ. През пролетта изворът беше много по-пълноводен, отколкото през

лялото и беше измил гладко бреговете на своя канал през скалата в продължение на векове и хилядолетия. Ничия ръка, ничий крак не можеше да намери къде да се задържи.

Отначало човекът се отказа да се покатери от това място нагоре. Той прекоси в главния ход на пещерата потока, който тук течеше спокойно и плитко, и опипа отново стената от другата страна на брега, която водеше към изкачващия се нагоре пещерен ръкав.

И от тази страна скалата беше гладко излъскана и на височина един човешки бой не можеше да се напипа никаква издатина, никакво място да се задържиш.

— По дяволите тая мръсна дупка! — Мъжът не извика, само изсъска и удари с юмрук по гладката скала.

В сравнение с неговия темперамент и с обикновените му ядни избухвания тази ругатня беше съвсем мека и слаба. Той въобще не се усети, че я беше изрекъл. Тя беше само израз на мисълта му.

Отново седна и се замисли.

Това ли беше истинското място? Беззъбия Бен се беше мъчил да се покатери оттук, това беше сигурно. Защо обаче чернокосото магаре въпреки страха си пред Червения Джим все пак не каза всичко? Онова, което съобщи на Джим, беше само клинчене. Ала фактът, че това беззъбо магаре се беше опитало да предприеме едно толкова трудно и привидно неосъществимо катерене, говореше достатъчно ясно, че той е имал някакви сигурни или поне упътващи сведения за златно находище горе в страничните ръкави на пещерата край извора на потока, или може би над извора. Червения неизпускаше тази опорна точка от мисълта си и съпостави сега с нея думите, които беше чул от един полупиян индианец. Ако тези думи изобщо биха имали някакво значение и можеха да се свържат, то те означаваха именно това място в пещерата. Възможно беше обаче Червения да приемаше думите и разпокъсаните мисли, които бе успял да изтръгне от пияния вожд, като описание именно на това място в пещерата, защото беззъбият Бен го беше насочил насам. Може би съществуваша много други места в тая проклета надупчена с пещери скала, които съвсем да приличат на това място, и Червения да не беше близо до щастието си, а много надалеч и да обикаляше в кръг като завързана за носа циркаджийска мечка, воден от погрешни комбинации.

Така или иначе, първото и най-необходимо нещо за него сега беше да изучи този трудно проходим пещерен ръкав, от който водата падаше с трясък.

Той се изправи отново, извади томахащата си и се опита по този начин да достигне по-нависоко и още веднъж да проучи гладко измитите стени от двете страни на потока.

Ала и сега не напипа и най-малката вдлъбнатина, и най-малката издатина, в която да може да се задържи.

Явно така нямаше да стигне доникъде.

Щеше ли да стигне изобщо донякъде? Можеше ли човек да се изкачи оттук нагоре?

Нямаше никакво желание водата да го повлече със себе си надолу при някой негов безразсъдно смел опит, както се беше случило с Бен през пролетта.

Червения обмисли още веднъж всички думи, които беше чул от пияния индиански вожд. Знаеше наизуст всяка от тях, всяка полуизречена дума дори, всяка сричка — така внимателно ги беше слушал и запааметил. Ала индианецът беше говорил на своя дакотски език и речникът, с който Червения можеше да си служи на този език, беше твърде беден и се отнасяше само до жизнено необходимите проблеми сред пустошта и сред живеещите там хора. Той не можеше да следи със своите езикови познания някое по-точно описание, а може би разказът на вожда да не е бил особено точен и за добре познаващите езика.

Възможно е хитрият индианец дори нарочно да го беше заблудил и да се беше представил за по-пиян, от колкото беше всъщност. Може ли да ги разбере човек тия червенокожи! Може би този мръсен дакота беше искал да измъкне от Червения къде има намерение да търси златото.

Може би вече той се примъква със своята койотска банда подире му!

— По дяволите!

Може би на него. Червения Джим, вече не му оставаше толкова много време за спокойно търсене, както си мисли.

По дяволите целият този ад!

Равномерното ромолене на водата, трясъкът на водопада в отекващата пещера можеха за късо време да направят неспокоен и най-

спокойния човек.

Може би трябваше с един скок да се хвърли върху скалата, да скочи нагоре чак до мястото, където изкачващият се пещерен ръкав се стесняваше, и човек можеше да се запъне отляво и отдясно в гладките му стени.

Да, това беше една възможност.

Червения секна огън и зараглежда наоколо си под светлината на една мъждукаща тресчица. Замисленият на последък план му се стори осъществим и на светло. Дори на светло му изглеждаше още по-лесно осъществим.

Затова мъжът използва загасващата вече тресчица, за да запали друга, по-голяма, намазана с катран, която също беше донесъл със себе си. Постави я на брега на плиткото корито на потока, което пресичаше входа на пещерата, и заглежда наоколо за следи, оставени може би от беззъбия Бен или от други хора, които вече са идвали тук — например индианци. Ала не можа да открие нищо. Беззъбият или не беше палил огън тук, или не беше оставил никакви следи.

При светлината му се стори странно, че водата е могла да повлече със себе си един човек през главния вход на пещерата надолу в дълбочината. Дори и да те сграби спускащата се надолу вода, ти все пак би могъл да се задържиш тук някъде, ако не си несръчно бебе.

При тази мисъл Червения много се обнадежди. Можеше да опита да се изхвърли с един скок нагоре, по изкачващия се страничен ръкав, без веднага да рискува с това живота си. Свали от себе си всичко, което не биваше да се намокри: огнилото, лулата, тютюна.

После скочи нагоре и действително успя да се задържи в теснината на изкачващия се нагоре ръкав с коленете, раменете, ръцете и краката си. Ледено студената вода се стичаше по тялото му, заля главата му, напираше върху раменете му. Той се държеше с всички сили и се опитваше така да се натисне в стените с разтворените си колене, че да може да отпусне едната си ръка, без да се изпързала надолу.

Трябваше да побърза, защото нямаше да може да издържи дълго в сегашното си положение.

Така ... хайде ... ето... ще успее.

Червения освободи дясната си ръка и десния лакът и започна да опипва. Ала силата на водата беше огромна и пръстите му вече

започнаха да се вкочаняват от ледения студ на подземния извор. Не можеше да опипва дълго, трябваше отново да се запъне и с дясната си ръка, за да не загуби съвсем опора.

И ето, то се случи.

Червения се беше хлъзнал леко с лявото си коляно, само два сантиметра. Ала това вече беше достатъчно, за да изгуби напълно равновесие. Той не можеше вече да даде отпор на водата, тя го изтика от страничния пещерен ръкав навън. Той се строполи в главния вход на пещерата, гърбом, блъсна се в скалата и направи опит да се задържи някъде с ръце.

Това не беше трудно. Ръцете му хванаха скалата и той се изправи вир-вода и запълзя опипом от плиткото корито на потока към главния вход на пещерата, търсейки суха земя.

По дяволите! Мръсна дупка, проклетия!

Намазаната с катран борина беше изгаснала.

Ала Червения не се беше наранил, не си беше счупил нищо, не си беше ударил черепа. Беше в пълно съзнание. Зъзнеше малко и гърбът го болеше от удара, ала той въобще не обръщаше внимание на това.

Той искаше да повтори опита си.

Най-напред реши да изпуши една луличка, за да се успокои напълно. Разсъди дали да пожертвува още една треска, ала се отказа, защото се надяваше, че вече ще може да се оправи и на тъмно.

Повторно застана на сравнително удобното място, от където беше предприел скока и първия път. Отново се изсили нагоре, дори стигна на една педя по-високо, от колкото първия път, и отново се запъна здраво. Този път веднага започна да опипва нагоре, без да се бави. Силно разтворените му колене го държаха здраво, той беше вложил цялата си сила и напрежение в това. Цял залян от водата, задържайки дъх, той се изтегли малко нагоре, после още малко. Изпълни го дива радост. Той напредва!

Страничният ръкав на пещерата се стесни, ала стана по-полегат. Без голямо затруднение, забързан, човекът успя да напредне цял метър.

Трябваше да издържи с въздуха, който беше поел дълбоко преди това, защото тук водата изпълваше изцяло тесния пещерен ръкав. Не можеше да диша.

Страничният ръкав на пещерата отново стана стръмен. Изкачваше се почти отвесно нагоре и от това водата набираше двойна сила. С отчаяно напрежение Червения се опита да продължи да се измъква нагоре срещу напирещата вода. Успя да се изкачи още около тридесет сантиметра, ала там се затъкна безнадеждно. Раменете и бедрата му бяха твърде широки, за да могат да се промъкнат през тесния пещерен ръкав. Той се мъчеше с бясно напрежение да се изпъне, да се избути още напред.

Напразно.

Не му стигаше вече въздух. В носа и в устата му нахлу вода. Той започна да гълта. Изгуби съзнание и не разбра вече какво се случи с него.

Когато отново дойде на себе си, отначало усети само болки. Сетивата му, с изключение на чувствените нерви, още не се бяха възвърнали. Той не виждаше нищо, не чуваше нищо, нямаше никакъв вкус, ала всичко го болеше. Мина дори доста време, докато отново осъзна, че е Червения Джим.

Червения Джим!

Когато отново му просветна в съзнанието кой е той, можа да осъзнае второто нещо, че именно му се е случило някакво нещастие. Някакво нещастие ...

Опита се да се раздвижи. Можа да раздвижи пръстите си и сега почувствува, че те бяха мокри. Трябваше да отвори очи. Той беше свикнал да пътува из горите и да ловува из прериите, значи, трябваше да отвори очи, трябваше. С мъка вдигна клепачи. Черепът му бръмчеше и го болеше ужасно.

Край него беше тъмно. Край него нещо шумолеше. Или шумолеше в ушите му, или ...

... или шумолеше вода.

Вода!

Из един път Червения Джим осъзна какво му се беше случило. Щом можа да си помисли думата „вода“, пред него сякаш се отдръпна някаква завеса, която дотогава обгръщаше паметта му.

Къде се намираше сега? Най-напред трябваше да установи това.

Ала не само черепът, а и раменете, и гърбът, и кръстът, и ръцете, и краката го боляха ужасно. Опита се внимателно да раздвижи един подир друг крайниците си и да извие глава.

Изглежда, не беше счупил никаква кост. Беше получил само силни подутини и натъртвания. Че какво от това! Той лесно щеше да се справи с тях.

Ала къде се намираше?

Очите му, които все още не можеха да се взират, доловиха слаб светлинен лъч. Или може би той имаше халюцинации? Черепът и мозъкът му сякаш бяха пострадали много повече, отколкото той си бе помислял когато се събуди. Може би имаше сътресение на мозъка.

Всеки случай беше му много лошо. Повърна, от това му се зави свят и той отново падна в безсъзнание.

Когато пак дойде на себе си, чувствуваше по-малко болки, ала беше извънредно много слаб, безутешно слаб. Най-добре би било да си остане да лежи, за да умре съвсем, макар че съзнаваше, че той е Червения Джим и че поне той самият би трябвало да съжалява, тъй като никой друг няма да пророни сълза за него.

Другите хора биха се освободили от едно зло, ако Червения Джим пукнеше.

Тази мисъл го раздразни. Другите нямаше да се освободят от него, нямаше! Нямаше да им даде възможност да се възрадват, че той не съществува вече и че те няма нужда да се съобразяват повече с него!

Той се потърси. Чувствуваше жажда и глад, зъзнеше. Главата му не бучеше вече. Бучеше нещо над него или край него, или под него.

Вода шумолеше, да, вода, той беше установил това вече! Време беше да се огледа и да я види.

Той се обърна от гръб по очи, като при това се отърколи малко настрана, тъй като грапавият под беше полегат, и цопна с дясната ръка във водата.

Пи жадно.

После отново изпълзя по-настрана.

А какъв ли беше онзи светлинен лъч? Това явно не беше самовнушение, той наистина съществуваше.

Червения Джим впери поглед към бледия светлик. Привлечен като от някакво вълшебство, в което той все още не вярваше напълно, той запълзя по грапавата скала край течащата вода към светлика.

Неочаквано нещо твърдо го удари по рамото. Той се спря изплашен и същевременно забеляза, че край него нещо изтрополи като

дъжд от камъни. По дяволите! Той сви глава между раменете си и има късмет. Втори камък не го удари.

Отново можеше да ругае. Дотолкова вече беше дошъл на себе си.

Продължи да пълзи страхливо и бавно напред все по посока на светлинния лъч. Колкото повече се приближаваше, толкова по-ясна ставаше светлината. Оттам сякаш имаше изход от пещерата. Навън! Какво щастие!

Дяволът или духовете, или неговата звезда, или планината, или каквото и да беше друго, от което зависеше съдбата му, нещо му беше пожелало доброто. На него. Червения Джим!

Не, светът все още нямаше да се отърве от него. Имаше още време дотогава и той възнамеряваше да свърши още някоя и друга работица.

След като пропълзя още пет метра, положението му стана напълно ясно. Намираше се в една пещера на планината, от която подземният поток излизаше на открито.

Отново заваляха камъни, които водата повличаше със себе си от вътрешността на скалата. Червения Джим успя навреме да защити главата и тила си с ръце, така че един тежък отломък му удари само два пръста.

Не беше много приятно тук. Той трябваше да намери начин да се измъкне по-бързо.

Отворът, през който подземният поток изтичаше на открито, беше тесен, ала все пак не толкова тесен, колкото пещерният ръкав горе на мястото, където Червения Джим не беше успял да се промъкне. Ако напрегне сили и се промъкне, о, да, ако се напрегне с все сила и промъкне главата, раменете, бедрата ...

По дяволите, отново дъжд от камъни! Ала този път пострадаха само краката му. Въпреки всичко беше твърде неприятно.

Човекът, който вече се беше измъкнал с главата и горната част на тялото си на открито и сега притегляше краката си, видя, че навън е вечер. Някоя вечер! Нима можеше да знае дали беше прекарал един, два или три, или може би дори четири дни във вътрешността на скалата?

Небето пламтеше в пурпур и злато. Дърветата блестяха още под лъчите на залязващото слънце, последните от които достигаха до водите на потока.

Механично, по навик, Червения Джим се огледа за следи. Ала не можа да открие никакви дири с изключение на няколко стъпки от дивеч, които не представляваха за него опасност.

Пи още веднъж вода, после внимателно се запромъква, все покрай един сипей, между храстите, и легна там. За първи път се спря да огледа себе си. Приличаше на мъртвешки скелет, слаб, изпит. Важното обаче беше, че все още живее.

Той потърси меха със сушеното месо, намери го, макар че то вече не беше сухо, а мокро, и глътна малко от превърналия се в каша прах. Това му подействува добре. После заспа. Трябваше да набере сили, преди отново да предприеме каквото и да било.

Събуди се с пукването на зората. Както беше мокър, той зъзнеше жалко и мечтаеше за топлината на изгриващото слънце. Отново хапна малко сушено месо, хвана един гуцер, който се беше подал от дупката си, изяде го и не изпускате из очи потока. Разхвърляните наоколо камъни, част от които имаха съвсем странна форма, доказваха, че дъждът от камъни избива от време на време и вън от пещерата. Слаба надежда, която той не посмя да признае и пред самия себе си, го развълнува, докато разглеждаше камъните един по един.

За негово съжаление не съзря никакво златно зърно.

Най-напред трябваше да остави потока и дяволската пещера на мира и да се погрижи за своето скривалище на образуваната от смерча поляна и за скритите си там карабина и припаси.

Дано само някой любопитен посетител да не се е промъкнал вече дотам!

Когато слънцето изгря, Червения Джим вече беше предначертал по-нататъшния си план. Нямахше да се опитва за трети път да влезе в пещерния ръкав, който се беше оказал недостъпен за него. Може би подобен опит би излязъл успешен, ако той си донесеше инструменти или доведеше един или двама другари на помощ. Ала именно последното той не желаше. Реши да се върне в скривалището си и оттам да разучи околността, дали не би могъл да намери и друг вход към „проклетата пещера“.

Той не бързаше и искаше да изпълни намерението си сам. Защото, ако намереше злато, то трябваше да принадлежи единствено нему.

Червения Джим се запримъква с олюляваща се крачка през гората, предпазливо, много бавно, много внимателно. И сега продължаваше да заличава веднага и най-малката следа, която случайно оставяше след себе си.

Когато отново стигна полянката сред гората и видя повалените дървета под силното следобедно слънце, под топлия трептящ въздух, той си пое дълбоко дъх. Почина си малко, убеди се, че и тук наоколо не се вижда никаква човешка следа и после се закатери и запромъква между стволовете, клоната, коренищата и храстите към предишното си скривалище. Никой не беше идвал в негово отсъствие.

Добре беше така, добре. Червения легна и след като похапна малко, спа от следобед чак до утрото на следващия ден. Когато се събуди, се чувствуваше много по-освежен.

Изкачи се по високото дърво до естествения заслон и там, от най-високия клон, до който можа да достигне, без да го разлюлее, отново започна да оглежда полянката, гората и безбрежната прерия.

Всичко изглеждаше безлюдно, спокойно, самотно.

Червения Джим реши да използва деня. Изля меха, който лесно можеше да се напълни отново, взе го заедно с другия мех, пълен със сушено месо, взе и карабината и патроните си и заличи всички следи в своето убежище, което му отне доста време.

Когато вече не можеше сам да намери никаква своя следа, той се измъкна от скривалището и поляната и тръгна нагоре из гората.

Първата му цел беше скритият високо горе вход към един пещерен ръкав, където през пролетта той беше изненадал беззъбия Бен. След като се бяха срещнали, двамата бяха излезли заедно от този отвор, който оставаше скрит сред мъхове и коренища за всяко не много наблюдателно око. Техният разговор не беше преминал много любезно, защото Червения Джим не обичаше друг човек да се мотае в неговите райони, ала в края на краищата той все пак не уби Бен. От описанията на беззъбия знаеше, че пещерният ръкав, на чийто вход Джим стоеше сега, води към подводния водопад, който беше повлякъл със себе си през пролетта Бен а само преди няколко дни самия Джим. Безсмислено беше да влиза оттук. И друг един ръкав на пещерата, който излизаше недалеч в гората, беше безполезен за Джим, тъй като, според разказа на Бен, той се сливаше във вътрешността на пещерата с

първия и следователно водеше до половината височина на опасния водопад.

По този път не можеше да се стигне далеч. Ала щом съществуваха два странични ръкава на тази проклета дяволска пещера, защо пък да не бяха три или четири? Червения Джим тръгна да търси през гората. Беше надянал отново перуката на главата си.

До вечерта не откри нищо, което да спре вниманието му. Оставените от преди месец следи от индианския бивак, който беше разположен на южния склон на една полянка, не го интересуваха. Той знаеше накъде се беше изтеглило племето на оглала през пролетта, след като бе прекарало зимата тук. Южно край Конския поток се беше изтеглила ловната група, която се наричаше Мечата орда. Това беше през онези дни, когато Червения Джим изненада Бен в пещерата. Червения нямаше защо да се страхува от това индианско племе. Той не вярваше, че Мечата орда би напуснала посред лято, посред надеждата за предстоящите големи есенни ловове на бизони, сегашното си местопребиваване край Конския поток, заедно с жените и децата. Възможно беше обаче други групи от същото племе да дойдат по местата, където се подвизаваше Червения. Черните хълмове бяха отколешен ловен район на дакота и тук всеки белокож трябваше да бъде нащрек.

Джим продължаваше да проявява при всяка стъпка най-голяма предпазливост. Когато слънцето залезе, той се покатери на едно високо дърво, недалеч от мястото, където беше разположен преди индианският бивак, и обгърна отново с поглед гората и прерията, които все повече и повече смяташе за свое владение.

Така преминаха и този, и следващите дни. Червения Джим живееше скрит и търсеше онова, което все не намираше. Не ловуваше, а се прехранваше само от своя запас и от дивеча, който можеше да залови, без да оставя следи. Към храната му се прибавяха и рибите от потока, който изтичаше от вътрешността на планината и после лъкатушеше бързо надолу по гористия склон на югозапад. Бяха минали вече много седмици от деня, когато и той беше закусвал край брега на този поток със сурова речна пъстърва.

Тази закуска го засити и това му даде приятното чувство на задоволство, каквото отдавна вече не беше изпитвал. Напротив, понякога в душата му се промъкваше смътен страх, че ще се

умопобърка при това безнадеждно търсене. Всеки ден, от сутрин до вечер, да внимаваш за всяка своя стъпка и докосване, всеки ден от сутрин до вечер да мислиш все едно и също: злато — пещера — вода — индианци, всяка сутрин да започваш все с нова надежда и всяка вечер да приключваш с нарастващо разочарование един етап от търсенето, подобен живот с течение на времето можеше да надвие упорството и на силен човек.

Червения трябваше да си разреши един час почивка и да обмисли всичко с подробности. След добрата закуска имаше чувството, че една почивка и няколко добре обмислени разсъждения може би биха го довели по-далеч, отколкото едно ново нервно търсене в продължение на цяла седмица. Затова той се смъкна надолу по течението на реката, която се проточваше като лента в подножието на планинския масив. По сипея, който се беше образувал на дълги разстояния край двата бряга, той можеше да се придвижва лесно, без да оставя следи, и с удоволствие използва тази относителна свобода.

Хубав беше денят.

Джим седна и запремига срещу слънчевите лъчи, които си играеха през листака на дърветата. Замисли се.

Беззъбия Бен беше получил през пролетта някакво указание, че в страничните ходове на пещерата от тази страна на планината има злато. Откъде беше получил това сведение, той не каза. Червения има късмет през лятото и тъй като знаеше, че тук има разклонени пещерни ходове, дойде по тия места. Неясните слухове, че в Черните хълмове може да се намери злато, го бяха привлекли. Ала нито Бен, нито Джим бяха имали успех по време на своето търсене през пролетта и Джим беше изгонил беззъбия енергично и завинаги от тези места. Когато след това Джим се мярна край бараките и лагерите на строителните работници и на ловците на планираното трасе на новата железопътна линия „Пасифик“, там пак навред се носеха нови слухове за златни залежи в Черните хълмове. Едно от племената на дакота, Мечата орда, уж знаело по-точно за това. Разправяха, че тези индианци притежавали едно златно зърно с учудващи размери и според мнението на Червения Джим тези индианци бяха прости и ненужни и създадени само за яд на белите горски жители и прерийни ловци. Джим се отправи по следите на Мечата орда, придума вожда с всевъзможни лукавства да изпие чаша бренди и по този начин успя да се добере до несвързани думи и

приказки, с които, както сега се оказа, не можеше да се свърши кой знае какво. А може би пияният червенокож беше запазил достатъчно ясно съзнанието си и беше лъгал нарочно Джим. Това опасение непрекъснато се връщаше в съзнанието на мнителния мъж. Кой можеше да каже, че познава един индианец? Така или иначе, нищо не стана тъй, както Джим беше очаквал. С пълен стомах, седнал на слънце, той изрече, без да бърза, и сякаш за да си отпочине, всички ругатни, които беше изучил през целия си разбойнически живот, и после отново продължи мислите си.

Какво да направи сега? Или трябваше да продължи да търси, и това му се струваше не чак дотам обещаващо, или трябваше отново да се приближи към Мечата орда и специално към нейния вожд, който при всички случаи знаеше нещо. Може би не биваше да излезне така бързо от шатрата на този човек, когато чу загатванията му. Ала тогава му се стори, че като начало те му бяха достатъчни — което за жалост сега се оказа заблуждение, а освен това Джим не можеше да се освободи там от подозрението, че около шатрата дебнеха подслушвачи, които щяха да се хвърлят на шията му, щом действително научеше нещо повече. Затова той се измъкна посред нощ с най-голяма бързина от бивака на Мечата орда.

Ето на, човек никога не бива да действава прибързано и да се води само от опасения и предположения. Нека седи сега като най-големия глупак и неудачник.

Това не можеше да продължава така! Той трябваше да предприеме нещо, за да поправи грешката си. Зърно злато, голямо колкото лешник, били притежавали хората на Мечата орда. По дяволите всичко! А той, Червения Джим, се мотае тук, без да може да открие дирята към златното находище.

Докато човекът седеше така и размишляваше, недоволен от себе си и ядосан на случайностите, които съвсем не бяха благоприятни за него, погледът му несъзнателно се спря на едно песъчливо място в реката, което му хареса. Как му се искаше да се изкъпе там, ала това му се стори твърде опасно. По време на къпане човек е безпомощен. Ще трябва да остави карабината си, патроните — не, по-добре да се откаже от това удоволствие. Ала песъчливото място му харесваше. Раздробените камъчета блестяха във всички цветове под бистрата

течаща над тях вода. На такива места край Сакраменто в Калифорния пресяват пясъка, за да отделят златните песъчинки.

Червения Джим се изправи и премина внимателно през сипея до песъчливото място. Подвоуми се, ала след това надви себе си, наведе се и остави пясъка да изтече между пръстите му. Не искаше да си признае, че сърцето му биеше със силни удари и че кръвта му течеше бясно през вените. Жилата на слепоочието му беше набъбнала.

Пясъкът бавно се стичаше през пръстите му. Той беше забил поглед в него като острие на копие, което търси целта. А!

Червения Джим седна върху гладко измитата от водата канара, под чието прикритие беше нанесен пясъкът. Погледна в ръката си, която беше свил леко като човек, който иска да си гребне вода за пиене. Между два пръста се беше спряло едно мъничко златно зрънце. Една съвсем малка песъчинка, една песъчинка от чисто злато! Той я гледаше неотклонно. Сам не знаеше колко дълго седя така, неподвижен, привлечен силно от своята находка, както магнитът привлича към желязо.

Най-после пусна зрънцето в горния си джоб. Злато! Това ясно доказваше, че и от тази страна на планинския масив има злато, а не само от северната, за която толкова много слухове се носеха. Той, Червения Джим, беше открил началото на своя нов живот. Въображаемите картини се раздвижиха отново пред вътрешния му взор, той притвори клепачи, за да им се наслади докрай.

В този миг до ухото му достигна нещо, което го смути. Той веднага изтрезня, послуша се и отвори очи.

След малко онова, което беше чул, му стана ясно. Един кон беше изцвиллил сред прерията. Можеше да бъдат диви коне или конници, индиански ездачи или бели. Ако сега Джим можеше да каже, че е имал късмет, то това се дължеше само на факта, че беше взел карабината и провизиите със себе си и беше разчистил скривалището. Той веднага можеше да се отправя на път, не зависеше от нищо.

Колкото се може по-предпазливо, той се измъкна от брега на реката през гората до едно дърво, на което лесно можеше да се изкачи и откъдето щеше да му се открие далечна гледка. Покатери се сръчно и се скри в листака, разглеждайки напрегнато прерията. Триста дяволи, гръм и мълния! По дяволите всичко!...

На север той откри в далечината група индианци. Ездачите и конете бяха още дребни като мравки, ала той можеше вече да ги преброи и да ги различи до известна степен. Бяха около четиридесет бойци на коне, освен това още около шестдесет жени и деца, също всички на коне. След няколко минути той вече можа да различи, че петима от мъжете носеха корони от орлови пера. Това бяха твърде много отличени бойци и вождове за такава малка група. Сигурно бяха дакота Накъде ли бяха тръгнали?

Червения не ги изпускаше из очи. Ако погледът му можеше да унищожавя, всички индианци щяха за миг да бъдат погълнати от земята. Ала омразата на златотърсача беше безсилна. Четири точки се отделиха от групата, която Джим наблюдаваше. Четирима ездачи бяха слезли от конете и изчезнаха от погледа на наблюдателя в тревата. Той не се подвоуми, че това са съгледвачи, които трябваше да обгледат гората, преди преселниците да влязат в нея.

Приятна работа, съгледвачи, напрягайте си очите и ушите, колкото искате! Не ще намерите своя неприятел на име Червения! Така си мислеше човекът и стоеше неподвижен.

След известно време той забеляза от скритото си място един млад индианец с разделени на път и сплетени на плитки коси, който се промъкваше по брега на реката. Момъкът държеше в ръка типичната за племето на дакота гъвкава бойна тояга. Лицето му не беше боядисано. Значи, той не беше тръгнал на бой, а беше получил нареждане от своя вожд да излезе на обичайния оглед като предпазна мярка в тези неспокойни времена.

Младият съгледвач изчезна по течението на реката.

Навътре в прерията индианската колона беше забавила ход, ала постепенно се беше приближила още повече към гората и планината. Джим не можа да забележи дали съгледвачите вече се бяха върнали при групата, или не. От държането на колоната обаче той заключи, че бяха получили успокоителна новина. Индианците отново ускориха ход и най-после завиха към гората. Може би се бяха насочили към поляната, където беше построила бивака си през пролетта Мечата орда... В момента, когато ездачите завиваха към гората, Джим позна индианеца, яздец начело на колоната. Този чо век с короната от орлови пера на главата беше Седящия бик или Татанка-Йотанка, както го

наричаха хората на дакота. Само това му липсваше. Само този липсваше, за да бъде нещастieto на Червения Джим пълно!

Джим остана на дървото. Когато не можеше да вижда вече индианците, той се заслушваше за всеки шум. Чупещите клонките върху горската пръст конски копита се чуваха надалеч в тихата пустош. Когато те заглъгнаха, Джим скоро съзря тънките струйки дим от шатрите да се издигат над върхарите на дърветата. Както той беше предположил вече, племето се бе разположило на същата поляна, където през пролетта беше лагерувала Мечата орда.

Щом хора на дакота, и при това начело с един от най-изтъкнатите им вождове, се намираха в такава близост с пещерата, Червения Джим трябваше да се изпари.

Трябваше да се махне оттук, да се махне, и то в деня, в който беше открил златоносен пясък!

Проклети, мръсни, ненужни и отвратителни индианци!

Той ще си отиде, ала ще се върне отново, да — така, както е истина, че има червени коси и че носи черна перука.

С падането на нощта той напусна наблюдателното си място и най-напред се промъкна на север, за да се отдалечи колкото се може по-бързо и по-надалеч от бивака на племето на дакота. Докато пробягваше през гората, непрекъснато нащрек и непрекъснато очакващ да се натъкне на някой съгледвач, когото щеше да се наложи да заблуди, изведнъж пред него се изпречи нещо съвсем друго, много по-малко очаквано.

На една полянка, която вече беше почнала да се залесява, се бяха разшумили много храсталаци и Червения се поколеба дали да тръгне през тези храсталаци, или да загуби още повече време и да ги заобиколи. Реши да навлезе поне малко в храсталака, защото тук земята беше покрита със стар сипей и по нея щяха да остават много по-малко следи. Може би съвсем нямаше да бъде трудно да се промъкне през тези храсти и тънки стволчета, колкото изглеждаше отначало. Той легна и се запромъкна между храстите, без да раздвижва клоните, които се очертаваха на фона на звездното небе. Вляво в храсталака съзря някаква в първия миг непонятна, плътна, тъмна маса. Преди да разбере какво можеше да бъде това, масата се раздвижи подобно на таралеж, който издължава тялото си за да подаде крачка и да побегне. Всеки случай движещата се маса беше доста голяма и

затова сравнението с таралеж не беше много подходящо. Червения задуши като куче, той имаше добро обоняние и подуши мечка. Едновременно вече беше ясно и за окото какво ставаше пред него. Червения на драго сърце би се изсмял отново с цяло гърло, когато за втори път видя рошавата крадла на мед да бяга. Ала той съвсем нямаше намерение да нададе глас. Още повече се чувствуваше по свой начин свързан с кафявата крадла, която бягаше изплашена през нощната гора. Роякът пчели бе лишил рошавата мецана от възможността да открадне меда им, а индианците бяха пропъдили Червения Джим от лелеяната златна плячка.

Червения също трябваше да бяга!

По заобиколен път той щеше да стигне до Ниобрара, за да види търговската будка на беззъбия Бен и да се информира там какво ново има из прерията и край Скалистите планини.

След като пътува няколко дни и вече беше полузаобиколил широкия скален масив, Червения се сети, че при сегашните условия за него щеше да бъде много по-изгодно, ако отново се сдобие с кон. Не само защото така щеше да се придвижва по-бързо и по-лесно, но и защото човек без кон правеше съмнително впечатление, което събуждаше съжаление или недоверие, а сега Червения не можеше да допусне нито едното, нито другото. За да постигне целта си, той трябваше да изглежда силен и да вдъхва доверие.

Затова тръгна в западна посока към Черните хълмове, подир неколцина предприемчиви ловци, чиито следи беше открил, и успя да им открадне през нощта един кон. Животното не беше първокласно, ала не беше и лошо, и като начало Червения щеше да се задоволи с него. След като толкова време се беше лишил от удобството да се придвижва на кон, сега за него беше истинско удоволствие отново да полети в галоп през прерията. Скоро вече престана да обръща внимание на дирята, която оставяше подире си. Беше се измъкнал из очите на ограбените, тъй като яздеше най-добрия им кон, а ако срещнеште от източната страна на Черните хълмове някое от племената на дакота, за отделен човек не беше особено опасно, ако — като Червения Джим познаваше езика на дакота и умееше да докаже словоохотливо добрите си и мирни намерения.

Ездачът се натъкна на редица следи, които сочеха, че из тези местности се движеха много хора от племената на дакота, ала въпреки

това той не срещна нито един индианен, нито пък белокож. Приблужи се необезпокояван от никого до голото песъчливо плато, през което бързаха водите на Ниобрара. Държеше такъв курс, че да се приближи до мястото, където предполагаше, че се е настанил Бен, не откъм запад, а от севе роизток. Не искаше да даде възможност на беззъбия да научи за приключението му в Черните хълмове.

Една хълмиста долина се спускаше полегато към реката и той спря там коня си. Колкото по-близо до реката идваше Червения, толкова повече ставаха следите. Напоследък тук, изглежда, цареше голямо оживление, при което понятието „голямо оживление“ трябваше да се мери със съотношенията в тази дива прерия. Следи от коне, дори от една волска каруца се спускаха през лесно проходимата долина по посока на реката и обратно.

Търговският пункт на беззъбия Бен трябва да се бе превърнал за малкото месеци, откогато съществуваше, в притегателна точка с широк обсег на действие.

Червения не бързаше.

Щом тук ставаха такива оживени съобщения, това можеше да се осъществява само със съгласието или поне с мълчаливото одобрение на племената на дакота. Бен трябва да си беше спечелил по някакъв начин тяхното благоразположение. Навярно ги снабдяваше с оръжие, стари пушки, томаховки и ножове със стоманени остриета. Съществуващият мир без съмнение щеше да бъде валиден и за един подобен невинно яздец беден дявол като Червения.

Леките възвишения, между които минаваше Джим, се снижиха изведнъж и пред очите се отвори поглед над полята, които се спускаха в лек наклон чак до реката. Беше късно лято и пороите, които през пролетта се гонеха чак до подножието на хълмовете, сега се бяха превърнали в малки вадички, сред които се издигаха широки пясъчни прагове.

Червения прекоси коритото на реката, като не изпускаше из очи онова, което ставаше на отгътания бряг.

Бен явно беше доста предприемчив стопанин! Джим веднага разпозна чернокосия мъж, който играеше ролята на господар сред малка група юначаги. На отвъдната страна на реката, която през пролетта ставаше пълноводна, сега обаче беше почти пресъхнала, на южния бряг бяха разположени няколко шатри, а между тях бяха

разхвърляни стволове, някои от тях вече подредени, и там израстваше строежът на един блокхаус. Оттам се носеха удари на брадва, къси подвижвания, обичайните ругатни — своего рода невинни, ядни избухвания не за пред външни хора, — с които работата спореше повече. Югозападно край изкачващите се голи пясъчни хълмове лагеруваха индианци, неколцина членове на племето сиукси-дакота, край тях миролюбиво бяха отседнали неколцина все още свободно живеещи чейени. Тези индианци нямаха вид да принадлежат още към големите свободни племенни общности, те сигурно бяха от онези, отлъчени оттук и оттам, защото — Червения можа да забележи това и отдалеко — видът им беше съвсем мръсен и запуснат и те се задоволяваха с това да стоят тук и пият ракия. Тази ракия те сигурно получаваха срещу размяна от Бен. Срещу какво Червения не можеше да констатира току-така, тъй като разменните стоки, преминали от ръцете на индианците в собственост на Бен, не се виждаха. Те сигурно се намираха в шатрите, които търговецът беше разпънал.

Червения реши да се покаже самонадеян. Тази роля му допадаше най-много. Тя напълно отговаряше на неговия характер. Щом прекоси реката, той се насочи към Бен.

— Е-хей, стари беззъби подлизурко!

Бен извади лулата от устата си и плюна.

— О-хо, ти ли си бил, блуждаещ бандите! Дойде да навестиш приятеля си, а?

— Добре подреден приятел си станал ти, мой беззъби познайнико! Аз бях този, който те посъветва да се установиш тук! Добър съвет съм ти дал! Какво ще ми дадеш за това?

— Бих предпочел да бъдеш в Канада. Но щом си дошъл — да пийнем по една!

— Като начало — може. Идвам!

Червения скочи на земята, отведе коня до едно място, където тревата растеше сравнително по-сочна, малко встрани от останалите животни и го върза. После отново се върна с провлечени стъпки при Бен, наблюдавайки работата край блокхауса, чиито здрави стени вече бяха издигнати до половината височина на бъдещата постройка.

— Гръм и мълния, Бен, откъде си взел тези дебели дървета?

— От небето ми паднаха.

— Така ще да е. Привлякъл си тук неколцина добри здравеняци.

— Без тях не може.

— Салджии и дървари.

— Салджии и дървари. Такива са.

— Я ела да ми дадеш малко патрони за карабината. Сигурно ще имаш от тоя калибър, ако си свестен търговец?

Бен хвърли поглед към оръжието, за което му искаха патрони.

— Нямам такива.

Червения присви устни.

— Бен, съветвам те да не изпускаш толкова много ненужни приказки между беззъбите си челюсти! Дай куршумите, които ми трябва, знам, че ги имаш. Не искам да ти ставам враг точно тук на границата.

Бен изръмжа, ала се подчини.

— Ела тогава!

Двамата влязоха в една от шатрите. Тук имаше няколко натрупани един върху друг малки сандъка.

— Какво искаше да кажеш с това? Да станеш мой враг? — попита мрачно Бен, след като седнаха заедно с Червения. — Тук нищо не се дава даром.

— Обаче моето приятелство е скъпо, драги мой, а моята враждебност би ти струвала още по-скъпо. Затова вади каквото ми трябва! Това е последната ми дума. Ако не ти харесва, мога да си вървя.

— Човече, стой спокойно! Не ме боли толкова за няколко патрона! Работата е за принципа.

— Принципа аз веднага ще ти обясня, кождер такъв! Ти ще ми заплатиш добрия съвет, благодарение на който ще станеш богат човек, и ще ми заплатиш приятелството. Макар и то да струва скъпо, ти ще го получиш евтино, защото така или иначе си едно беззъбо магаре и ще си останеш такова и не разбираш нищо висше. Така аз ще получа днес и от днес нататък от теб всичко, което ми е необходимо като скромен прериен ловец, срещу което ще можеш да разчиташ на мен. Днес имам нужда от куршуми, утре ще ми трябва кон, в други ден може би нова карабина, някой добър нож, а от вчера вече имам нужда от новини.

— Добре си го намислил. Какво ще каже това, че мога да разчитам на теб? Ще ми помогнеш ли да си построя блокхауса?

— Слушай, Бен, ако си полудял, ще трябва да те хвърлят в затвор или да те убият! Можеш да разчитаеш на мен, това означава, че аз няма да ликвидирам нито теб, нито хората ти, няма да ви открадна всичките коне, няма да ви предам на други бандити и от време на време ще ти давам по някой и друг добър съвет. Ясно ли е? А сега давай най-после куршумите или почвам да губя търпение.

Бен се подчини.

— Така, това уредихме. Какво имаш за ядене?

— Мечо филе.

— От мен да мине. Давай.

Бен побърза да влезе в ролята си на домакин, а Червения заяде с удоволствие. Когато се засити, той си запали лулата. Бен искаше да излезе от шатрата за да види какво става навън.

— Стой, стой, драги мой. Пожертвувай се още малко за своя приятел Червения Джим, който ти се вестява тъй нарядко.

— Какво има още? Нима си ненаситен?

— За новини — да. Какво разправят твоите индианци, които си нагостил навън с най-лошата ракия, която някога е разнасяла миризмата си между прерията и Скалистите планини?

— Хубаво е питието, драги, скъпо питие! Струва ми се обаче, че на тебе носът ти не е в ред. Че какво пък искаш да разправят? Те самите нищо не знаят. Засега над страната цари мир.

— Това ли е всичко?

— Знам аз какво душиш да научиш, червенокоси бандите! Ала ако бях чул нещо за злато, аз самият отдавна щях да отида да го намеря!

— Не е чак толкова просто.

— Именно защото не е чак толкова просто, затова и ти още нищо не си намерил.

— Ти всякога знаеш повече за другите, отколкото те самите за себе си! И кой ти казва пък, че не съм намерил нищо?

— Нямах такъв вид!

— Точно така и трябва да бъде. Но ти не си ли чувал нищо за Седящия бик?

— За червения магьосник ли? Нищо, за което да си струва да се говори. Но... — Бен млькна и преглътна.

— Но?

— Ела да излезем навън, трябва да видя какво става на строежа!
Червения се замисли за миг, после се съгласи. Човек трябваше да проявява гъвкавост.

Бен и Джим се запътиха, без да бързат, към строящата се къща, където работеха още двама мъже. Червения разгледа къщата, така както щеше да изникне — един четвъртит здрав блокхаус с врата, гледаща на изток, и със стени без прозорци, а само с амбразури. На задната широка стена сигурно щеше да се издигне нова по-малка постройка.

— Не е лошо, драги Бен. А как смяташ да се снабдяваш с вода, когато червените, да речем, те обкръжат и започнат да те обстрелват със запалени стрели?

— Вътре в къщата може да се изкопае подпочвена вода.

— Това е добре. Тъй, тъй, погрижи се по-добре за строежа. И си помисли не е ли разумно да приготвиш таен изход за бягство към реката!

Бен се стъписа.

— Защо пък ще ми трябва ход за бягство? При царящия навред мир? Аз съм вече добре известен търговец!

— Виждам това. Кой ти даде пари?

— Какво ти влиза теб това в работата?

— Нищо. На мен не ми трябва. Само че това те прави зависим. А що се отнася до мира — на теб ти мърда нещо в главата, драги!

— Защо? — попита Бен страхливо. — Чул ли си нещо?

— Няма все да чакам да чувам. Човек трябва да мисли сам, дърто магаре, да комбинира предварително!

— Но защо ще трябва да се стреля?!

— Ти да не би да мислиш, че дакота ще си запазят земята, като продължават да ходят на лов за бизони?

— Какво ме засяга мене това?

— Много те засяга. Когато на дакота им стане тясно около врата, те ще се настроят враждебно към теб, можеш да разчиташ на това.

— Да, но... тъй, но... но това е далечна работа, пък и аз тогава ще офейкам навреме. Може би ще трябва да повиша малко цените, житото трябва да се коси тъкмо когато е узряло, нито ден по-късно. Ела, ще поседнем още малко в шатрата!

— Да поседнем! — Червения се усмихна вътрешно.

Когато двамата мъже отново седнаха в шатрата, Бен попита неочаквано:

— Можеш ли да ми дадеш една по-голяма сума?

— Аз? На тебе? Че за какво пък?

— Докато не е избухнала войната ... Ако бързо закупя стока, ще мога да направя някоя и друга добра търговия. А по време на война дакота ще плащат за пушките много скъпо.

— Кожодер си ти! Че обърни се към Басерико.

— Кой е пък той?

— Един от Мексико. Но ти и така и така няма да го намериш. Да оставим това. Чиста пара засега не може да се намери, от мен не можеш я получи, драги. Ала съвети, добри съвети мога да ти давам.

— Думи и пак думи! Жалко. Ти си мошеник.

Умен мошеник, беззъби дяволе! Ами видял ли си един глупак, който язди наоколо из прерията заедно с един чейени, за да рисува вождове?

— Човече, за щуравия Морис ли говориш?

— Да. Познаваш ли го? Нима е идвал при теб и ти просто си го пуснал да си върви?

— Той ми плати добре.

— Тия жаби! Трябвало да го пребъркаш, тогава щеше да имаш достатъчно пари сега в кесията си.

— Искаш да кажеш... нима искаш да кажеш?...

— Нищо не казвам, просто споменах.

— Но това е опасно!

— За мене не е.

— За тебе... тука става дума за мене.

— Да оставим тези празни приказки, щом като господин художникът с пълната кесия за жалост вече не е тук. Друго нещо ново?

— Една дива история!

— И тя е?

— Такива едни измишльотини. Сред дакота имало едно племе, което притежавало злато, и вождът им уж знаел за несметни богатства! Червения наостри уши.

— Какъв вожд?

— Приказват си хората направо глупости. Не му запомних името. Разправят обаче, че племето го отлъчило, задето се раздрънкал, когато

бил пиан. Синът му отишъл заедно с него на заточение.

— Та момчето е едва дванадесетгодишно.

— Ка ... какво? Дванадесетгодишно? Значи, ти го познаваш, бандит такъв?

Червения се упрекна. Как можа да изпусне тая приказка! Бен не биваше да узнава нищо за неговото приключение в бивака на индианците.

— Не го познавам! — излъга той.

— Всеки случай тази история се разказва вече край всички лагерни огньовете.

— Тогава няма какво да разпитваш мен тепърва. Не са ли се явявали двамата при теб?

— Че каква работа ще имат при мен?

— Изгонените имат нужда от куршуми.

— Това е вярно.

— Та ако дойдат насам...

— Ти би искал да ги видиш отново? — Да се запозная с тях!

— Да ги видиш отново. Та ти ги познаваш вече.

— Глупости! Тогава нямаше теб да питам за тях.

— Или може би именно затова ме питаш?

— Именно не. Аз казвам всякога истината, запомни това!

— Точно такъв вид имаш, стари разбойнико! Вземи, подарявам ти една лула тютюн.

— Приема се.

Разговорът се залута в дреболии.

Когато денят угасна и стана тъмно. Червения отиде при своя кон, за да преспи край него. Новините, които бе научил напоследък, занимаваха много съзнанието му. Ако вождът, за когото ставаше дума, е бил презрян от своето племе заради напиването си и заради неясния си брътвеж, тогава имаше смисъл още веднъж да влезе в допир с него. Един изпъден от свободното племе индианец представляваше най-нещастното създание на света, защото свободните индианци бяха свързани в своите съюзи най-тясно едни с други, много по-тясно, отколкото белите можеха изобщо да си представят и да го разберат.

Червения спа само няколко часа и когато се събуди още преди развиделяване, яхна коня си, без да се сбогува с Бен. Яздеше в югозападна посока към лагерите на проправящите железопътната

линия работници. Може би там се носеха по-приемливи слухове за пребиваването на прокудените, които Червения бе решил да открие. Събитията, които бяха довели до катастрофата на индианския вожд, се бяха разиграли между Северна и Южна Плата край Конския поток. Червения знаеше много ясно това.

Колко добре бе направил, че беше изчезнал веднага от шатрата на вожда! От това, което сега беше подразбрал от Бен, можеше да се заключи, че наистина е имало подслушвачи. Кой иначе може да е отправил обвинението срещу вожда?

Червения подкара коня по-бързо. По някои признаци на растителността върху изсушената от слънцето прерия и по движението на слънцето можеше да се отсъди, че късното лято вече клонеше към есен. През зимата покритото със сняг, изложено на бурите плато беше твърде неприветливо. Онова, което си бе наумил, Червения трябваше да осъществи по възможност още преди първия сняг.

ПРИКРИТИЕТО СРЕД ПУСТОШТА

През ранното лято на онази година, през втората нощ, след като Червения беше избягал от шатрата на вожда на Мечата орда, в една уединена, урвеста малка планинска долина пасяха два коня. Беше нощ. Очертанята на върховете се извисяваха нагоре, като останки от някогашна земна революция те устояваха с твърдите си скали на напора на съвременността. Откъм урвестата страна клокочеше вода, клокочеше от векове насам безспир, бистра като сълза, ромонеща тихо, шумоляща край свлечени скали и бучаща в падове над високи отвесни скали. Камъните, мъховете и жилавите храсти, стволите и клонците на закелявели дървета бяха поглъщали през деня слънчевата топлина и сега я излъчваха във въздуха, който появяваше с нежния си полъх в тъмнината над върховете и покритите с поляни склонове, лекият ветрец разнасяше летни ухания, мирис на цветя, дъх на изсъхнала земя и втвърдена смола. Мечките спяха в своите бърлоги, птиците — в короните на дърветата, насекомите почиваха в леговищата си или по стеблата и под листата. Совата прелиташе безшумно. Вълците не виеха вече, бяха сити. Малките им растяха яки и дремеха скупчени в гъстака като опасна млада смяна. Небосводът, осеян целият със звезди, се издигаше безоблачен над Скалистите планини и над горите и прерията, които се възкачваха леко в подножието на планините.

Уединената планинска долина, където пасяха двата коня, беше къса, тясна и полегата. Потокът, който я пресичаше, се промушваше безшумно между планинските поляни, бистър като сълза. На края на котловината водата му се разпръсваше над една отвесна скала в милиони пръски, които блещукаха под светлината на звездите. Шумолейки леко, като тих дъждец, те се спускаха върху гладките камъни. В горната си част котловината образуваше кръгла поляна, откъдето извираше потокът. Водата не се устремяваше веднага към своето корито, а ромолеше и се процеждаше тук и там, напояваше корените на треви, мъхове и листнати растения и подслоняваше дребни животинки. Тази планинска поляна беше заградена от всички

страни от скали, които я пазеха от бурите и подхранваха извора на потока с оттичащата се влага от снеговете и дъждовете. Това беше истински малък рай на плодородието, привидно съвсем уединен. Ала отпечатаните в пръстта следи от дивеч, където се беше насъбрала вода, издаваха, че уединената полянка често се посещава. Дирилите водеха към един сипей и една отвесна скала, които се проточваха тесни, но устойчиви от полянката към една от високите скали.

Двата коня се разхождаха свободно в тясната долина край извиращия оттам поток, ала на долните им челюсти бяха сложени юзди. Бяха един сив жребец и един кафеникавочервен кон. Те имаха дребните фигури на дивите коне и се движеха наоколо съвсем умело, докато пасяха. Явно бяха свикнали да са заедно, защото не се делиха и накрая застанаха един до друг на брега на малкия поток, за да спят.

Недалеч от двата коня едно индианско момче лежеше в тревата. То беше затворило очи и се беше изпънало върху завивка от бизонова кожа. Лежеше, сякаш се беше отпуснало съвсем изнурено, и макар че беше затворило очи и като че ли спеше, дишането му беше неспокойно и от време на време очите му сякаш се движеха. Тогава трепваха и ръцете му. То сънуваше и се сепваше в съня си. До него в тревата, така че да му бъде винаги под ръка, бе оставена двуцевна карабина, увита в кожа, за да се предпазва от влагата.

Над извора, на едно място на тясната пътечка сред скалите, откъдето се откриваше по-широк изглед към склоновете на планината и към по-ниско разположените долини, сред самотната пустош стоеше втори човек. Той вираше поглед в звездната нощ. Висок на ръст и строен, с държането на човек, който може да преодолее много трудности без особено усилие, той стоеше на една издатина на скалата. От кръста нагоре тялото му беше голо, по раменете му се виждаха тежки рани от одраскване, които вече бяха хванали кора. Сплетените му на дълги плитки коси падаха от двете страни на раменете. От кожената капия, която носеше окачена на връв на врата си, стърчеше дръжката на ножа му. Други оръжия нямаше със себе си. Не носеше и никакви украшения, никакви отличителни пера.

Индианецът стоеше неподвижно, погледът му дълго време оставаше вперен в същата посока, далеко над веригите от ниски възвишения, които се спускаха към прериите, по посока на малката

горска полянка, където спеше момчето, после нагоре към върховете, над които блестяха звездите.

Той беше стоял дълго време на своя наблюдателен пост, когато на изток започна леко да просветва. Появи се вятър и тук, на високото, веднага стана много студено, по-студено, отколкото беше през нощта. Капчиците роса по тревичките заблещукаха. Небето все повече просветваше и яркото злато на възкачващото се слънце проби сивотата му. Цветовете отново добиха своите багри, полята станаха по-зелени, изворът заприлича на сребро, сенките се отдръпнаха назад като изплашени духове. В осветените висини на небето вече се носеше сокол. На горската поляна далеч надолу под водопада нещо се раздвижи още с проникването на първия слънчев лъч. Измежду дърветата излезе елен, спря се, подуши във въздуха, после спокойно започна да утолява жаждата си и да пасе.

Индианецът все още стоеше под сянката на скалата. Най-после слънчевите лъчи стигнаха и до него и нагряха крайниците му. Той се поизпъгна леко и незабележимият порив на тази обуздана сила разкраси още повече това човешко тяло. Спуснал клепачи, той вдигна ръка над очите си, за да може да гледа срещу слънцето над гористите планински вериги и прерията. Кожата му беше светлокафява, очите черни, гарвановочерна и косата.

Сега той се раздвижи, спусна се по тясната естествена пътека сред скалата, без да се придържа никъде с ръка, и се наведе над извора да пие. После бавно се запъти от влажната кръгла полянка към тясната долина, където изтичаше потокът. Не вървеше по тревата и по влажната земя, а стъпваше по камъните, разхвърляни по земята, обути в леките мокасина, краката му се придвижваха лесно.

Конете избързаха насреща му и той ги поздрави. После пристъпи към момчето, което още спеше. Докато го наблюдаваше, чертите на лицето му се промениха. Лицето му беше лице на тридесетгодишен мъж, открито и добре оформено, ала страните му бяха хлътнали, слепоочията също, а ъглите на устните му бяха увиснали в горчива гънка. Докато гледаше към спящото момче, около устните му пробягна лека усмивка и очите му се разтвориха повече. Усмивката му премина обаче в горестна тъга и бързо изчезна.

Момчето се събуди и веднага скочи на крака. То приличаше на баща си и все пак се различаваше от него. Неговата кожа беше с един

тон по-тъмна и въпреки детската му възраст чертите на лицето му още отсега изглеждаха по-остри, челото — по-високо. То беше твърде високо за възрастта си, мускулите и вените му играеха като на див звяр.

Двамата не размениха никаква дума, за да се поздравят. Момчето отпи глътка бистра вода, както беше сторил и бащата, погали сивия кон по гърба, взе карабината в ръка и последва баща си, който го отведе през скалистата пътечка към наблюдателния пост. — Харка — каза индианецът тихо на момчето, докато двамата заедно бяха вперили погледи надолу към горите, — нали виждаш онази горска поляна там долу, през която потокът изтича към долината? Оттам минава благороден дивеч, аз видях един елен. Лицето на момчето просветна. Двамата отново се приближиха до конете си, които вече се бяха напили и бяха започнали да пасат. Момчето набра листа и треви и си изрови шепа корени, за да засити поне малко острия си глад, и бащата стори същото. След като се подкрепиха що-годе, те се излегнаха на слънцето, без да спят. Момчето отново зави карабината си в кожата, това беше една моминска рокля от лосова кожа, много хубава, със старинни мотиви, везана в червено и синьо. Той самият нямаше никакви дрехи, това беше малко необичайно за него, тъй като беше вече дванадесетгодишен, ала не му беше неприятно под слънчевата топлина. По никакъв начин не беше съгласен да облече наново моминските дрехи, които му бяха помогнали да избяга от района на бивака — нито дългите кожени гащи, нито скроената като кимоно дълга до коленете рокля.

Двамата индианци гледаха към синьото небе, ала не само за да помечтаят. Бяха забелязали един орел, който, разтворил широко криле, се оставяше да го носи вятърът. Той сякаш изобщо не размахваше крилете си. Сигурността и лекотата на неговото летене предизвика възхищение у двамата мълчаливи наблюдатели. Изглежда, околните планини бяха район на тази най-силна от всички хищни птици. Над два часа кръжи той над тях, соколът беше изчезнал.

— Боен орел! — каза индианецът след дългочасово мълчание на своя син.

— Неговите пера би трябвало да ти принадлежат, татко.

— Ловът на орел би ни отнел много време, Харка.

— Може би ще намерим време.

Бащата се усмихна на този отговор, все така кратко и болезнено като първия път, когато разсъни сутринта момчето.

Двамата останаха да лежат през целия ден в тревата, наблюдаваха всички посоки на полета на орела, с ум, зрение и обоняние опознаваха всеки шум на водата, всяка раздвижена от вятъра тревичка, всеки цветец, всяко бръмчащо насекомо, всеки камък от новото им обкръжение. Вечерта те отново отидоха заедно на наблюдателния си пост, за да обгледат околността и далечината.

Нито един от двамата не искаше да признае пред другия, че в разливащата се мъгла на хоризонта погледът му търси да открие и нещо друго освен дивеча, който биха могли да заловят, или признаците на спускащия се здрач. Нито един от двамата не искаше да признае сам пред себе си каква тъга насочва погледа му, когато на изток започна да се стъмва и пищното залязващо слънце се оттегли и от малката долинка, за да стори място на сенките. Ала и двамата мислеха за шатрите край далечния Конски поток, за високо издигащите се типични от бизонова кожа, сред които сега припламваха огньовете, подтъквани и наблюдавани от жените и девойките, и в които сега се разнасяше приятен мирис на печени бизонови ребра и варено месо, в които живееше сестрата на Харка и майката на неговия баща Матотаупа и които сега тъжаха за двамата презрени и прокудени. Момчето видя отново пред себе си своята сестра Уинона, така както я беше видял в последния миг на своето тайно сбогуване с нея, след като тя му беше отстъпила своята празнична дреха, за да може той да избяга незабелязано. Той видя още веднъж как тя изтегли завивката над лицето си, за да не може никой да разбере, че плаче.

Баща му Матотаупа го докосна леко по рамото, за да го откъсне от мислите му, които той подозираше, тъй като те бяха и негови. И двамата отидоха заедно при конете, за да прекарат втората нощ сред самотата на планините. Тук за тях нямаше преследвачи, ала те нямаша и братя и приятели.

Когато двамата легнаха заедно върху завивката от бизонова кожа, бащата каза:

— Аз ще стана през нощта и ще се промъкна долу! до горската полянка, където сутрин идва еленът да пие. Искам да го убия.

— Аз трябва ли да остана при конете? — попита момчето.

— Конете тук са на сигурно място. Аз мога да затворя пътеката през скалите, така че те изобщо да не могат да избягат. Пък и кой може да ги открадне?!

— Значи, аз мога да дойда с тебе?

— Да.

Момчето заспа бързо и тази нощ не го измъчваха никакви сънища. То беше заспало с мисълта за предстоящия еленов лов.

Когато баща му го събуди в полунощ, беше ледено студено, тъй като долинката беше разположена на голяма височина. Конете вдигнаха глави, наблюдавайки движенията на своите господари. Харка сгъна моминската рокля и мушна в нея малкото си патрони. Карабината обаче взе със себе си, струваше му се, че тя беше на сигурно място само в неговата собствена ръка и под неговия собствен поглед.

Бащата и момчето се изкачиха до извора, пиха и се натъркаха с дъхави билки, за да не подуши дивечът приближаващите се хора. После свиха в скалистата пътека, която представяше единствения, вход към малката долинка. На най-тясното място, което достигнаха след около петдесет метра, Матотаупа сложи един подходящ по форма камък, който не можеше да се избута лесно и в същото време беше достатъчно голям, за да накара един кон да се отдръпне от това трудно проходимо място. Двата мустанга вече се бяха подвоумили, когато през изтеклата нощ техните ездачи ги преведоха оттук през скалистата пътека към долинката.

Матотаупа заобиколи заедно със сина си височините северно от тяхното скривалище и двамата стигнаха до склона, откъдето се бяха изкачили през изтеклата нощ. Оттук надолу спускането вече не беше трудно. Двамата се придвижваха бързо. Когато наближиха горската полянка, която бяха видели отгоре, те ставаха много внимателни, за да не изплашат дивеча. Матотаупа нареди със знаци на момчето да се покатери по едно дърво на края на полянката и да наблюдава оттам лова, който предстоеше на бащата.

Харка се хвана за клонака и се покатери сръчно нагоре до едно разклонение, където можа да се настани сравнително удобно и откъдето можеше да наблюдава, без сам да бъде забелязан. Оттук той наблюдаваше баща си, който се скри добре малко встрани в един храст.

Сега трябваше да се чака.

Ако двамата индианци разполагаха с лъкове и стрели, ловът не би бил труден. Ала те не разполагаха с нищо друго освен с двуострия нож, който Харка беше взел при бягството си и бе дал на отлъчения без оръжие баща, и двуцевната карабина на Харка, която му бе подарена от Червения и с която само момчето се беше научило да си служи. Ако то не искаше да пожертвува малкото си патрони и да стресне с изстрела цялата околност, то бащата трябваше да убие елена с ножа си, така както вече бе убил сивата мечка.

Матотаупа беше велик ловец.

Момчето зъзнеше на дървото, освен това го мъчеше силен глад, ала то забрави и двете неща, когато звездите започнаха да бледнеят и нощта се приближаваше към своя край. То гледаше надолу към горската пръст и към поляната, към съвсем ясните следи от стъпките на елена, който идваше тук обикновено заран на водопой. Далеч навътре в гората всичко беше тихо. Нямаше никакво опасение, че животното няма да дойде и тази сутрин.

Харка се ослушваше и трепна от радост, когато долови първата внимателна стъпка, под която все пак изпукаха изсъхнали клонки. Шумът се повтори, вече по-близо към горската поляна, насочен явно към мястото, където стояха скрити Харка и баща му.

Междувременно небето беше започнало да просветва, ала слънчевите лъчи все още не достигаха до гората. Само по най-високите върхове вече се отразяваше златната светлина, склоновете и долините все още лежах в сянка и мъгла.

Еленът дойде. Не беше мощен вапити, а от онези елени с бели опашки, чиито рога своеобразно са извити напред. Беше красиво гордо животно, с дванадесет разклонения на рогата.

Еленът, изглежда, все още не подозираше, че го грози някаква опасност. Вървеше по утъпканата от него пътека през гората. Спря се за миг пред широко разпрострелите се корени на дървото, върху което седеше Харка, вдигна глава, премига и започна да души. Когато продължи към полянката с леко ромонещия поток, той стигна до храста, сред който се беше притаил Матотаупа.

Това беше мигът, в който трябваше да се реши резултатът от лова.

Индианецът изскочи бърз като светкавица от храста, за да се хвърли върху елена, ала животното беше предугадило за част от

секундата опасността. С огромен скок то се изхвърли напред и побягна навън от поляната. Матотаупа скочи подире му. Живеещият на свобода индианец, чиито мускули на краката се бяха развили от ездата без седло, от тичането и уморителните култови танци като мускулите на атлет, при къси разстояния можеше да надбяга дори и мустанг.

Еленът прекоси поляната, след няколко скока само индианецът вече го настигаше. В момента, когато животното се спря за миг, защото искаше да се вмъкне в гората встрани от поляната, Матотаупа с един скок почти се прехвърли върху гърба на елена и сграби с лявата си ръка левия му рог. Мускулите му набъбнаха. С дясната си ръка той вдигна ножа за удар. Харка затаи дъх.

С невъобразима сила Матотаупа изви главата на елена назад. Животното се изправи на задните си крака, ала преди съпротивата му да даде резултат, ножът се заби в гърлото му.

Животното се сгромоляса.

Момчето искаше да нададе победния вик, ала не издаде нито звук, пък и Матотаупа даде само мълчалив израз на своята победа. Той беше извадил вече оръжието си от гърлото на животното и го държеше високо над себе си, докато плячката лежеше в краката му. Слънчевите лъчи проникнаха през гората в поляната и осветиха победителя.

Харка се смъкна от дървото, като последните метри направо се отпусна да падне и изтича при баща си. С един поглед двамата споделиха гордостта и радостта си.

Еленът издъхна бързо. Каква прекрасна и богата плячка за двамата индианци! Матотаупа се зае веднага да го изкорми. Харка не можеше да му помага, тъй като двамата разполагаха само с един нож. Момчето стори нещо, което не беше правило никога дотогава — от глад пи направо от кръвта. Бащата му даде от частите, които можеха веднага да се изядат — мозъка, дроба и сърцето. На Харка се стори, че не беше ял никога дотогава така сладко. От три дни насам той не беше поемал нищо друго освен вода, листа, треви и корени.

Когато гощавката се свърши, бащата каза.

— А сега да отнесем всичко в нашето скривалище, горе при конете!

Той отрязва главата на елена, остави я да се изцеди съвсем от кръвта и я подаде на Харка. Тежкото тяло той сам прехвърли през раменете си.

Пътят обратно и изкачването по склона бяха уморителни. Гората беше стръмна и непроходима, а пляквата натискаше тежко Матотаупа върху тила. По тялото му изби пот и само той знаеше колко силно биеше сърцето му. През последните дни на глад и на прекалено напрежение и неговите сили бяха намалели. Но той се срамуваше да се поддаде на умората и да прояви слабост, на каквато нито той, нито синът му бяха навикнали. Затова продължаваше да носи елена без почивка нагоре по склона, поставяйки крак пред крак, макар и понякога да си мислеше, че ще се строполи на земята.

Едва когато стигнаха края на гората, той се спря и се хвърли на земята да си почине. Момчето също седна, обхвана коленете си с ръце и докато си почиваха, разглеждаше рогата с, дванадесетте остри върха.

— Какво ще направим от тях, татко?

— Ти какво смяташ?

— Рогата с острите върхове могат да се използват за всичко. Дори и така, както си са, можем да ги използваме като оръжие срещу животни, пък дори и срещу хора.

— Ти имаш право. Ще видим за какво ще ни бъдат най-полезни и за какво ще можем най-добре да ги използваме. Имаме нужда например от остриета за копия, прътовете ще потърсим веднага и ще си ги отрежем.

— Ти можеш ли да носиш още товар?

— Ще се постарая.

— Имаме нужда от лико, за да завържем остриетата за прътовете.

— За това ще можем да използваме и жилите на елена.

— Искам да запазя жилите за лъкове.

— Щом ще правим лъкове, трябва ни стрели. От кости или от камъни ще си направим остриетата на стрелите?

— Зависи от това дали ти ще успееш да намериш подходящи камъни. Поогледай се наоколо!

Двамата индианци седяха край потока, който извираше чак горе край тяхното скривалище, разпръскваше се, минавайки над стръмната скала, и отново събираше водите си над края на гората в един широк планински сипей. Досега Харка беше седял с гръб към планината, с лице към гората. Сега той се извърна, легна по корем, подпря се на лакти и сложи брадичката си върху ръцете. Заразглежда кръглите

камъни на сипея и скоро разбра, че баща му вече се беше запознал с околността. Момчето взе няколко остри камъка, за да ги разгледа по-добре, и най-после намери един, какъвто трябваше. Беше малко парче остър кремък.

— Този е добър!

— Такива камъни още ще намериш тук!

Харка стана, позавъртя се бавно наоколо, без да откъсва поглед от сипея. След половин час той вече бешесъбрал две шепи камъни, подходящи за остриета настрели, някои от които дори можеха направо да се използват. Освен това той беше намерил един голям плосък необикновен камък с остри като ножове ръбове и много се гордееше с него. Бащата го пое, разгледа го отсам, оттам и опита ръба му като острие.

— От това ще стане нож, хау! Може би дори е било някога.

Той подаде каменното острие на момчето и се изправи.

— Ти сега си почини — каза той, — а аз ще изрежа пръчки за стрели, копие и ножове и ще потърся лико. Искам да си направим и бойни тояги.

Харка беше съгласен с всичко, особено с предложението да си почине малко. Сложи глава върху ръцете си и погледа още малко баща си, ала скоро очите му се затвориха и той заспа. Последните дни му бяха коствали много напрежение.

Когато момчето се събуди, бащата отново седеше край него. Харка навярно беше спал дълго, защото слънцето вече бе започнало да се спуска към залез и бащата бе свършил междуременно много работа. Две тояги за копия от ясеново дърво вече бяха готови, а също така и дървеният материал за два лъка, голям брой пръчки за стрели и една дръжка за нож бащата беше избелил и лико. Новите бойни тояги — всяка с по един голям колкото яйце камък, захванат за гъвкавата дръжка от върбови клони — бяха дори вече готови.

— Всичко това ще вземем със себе си! — каза Матотаупа, когато забеляза, че Харка се беше събудил.

Момчето кимна и завърза с ивиците лико всички пръчки на вързоп, за да може да ги носи по-лесно. Камъните Матотаупа прибра в джобовете си. Всеки взе бойната си тояга.

После двамата отново продължиха трудното изкачване. Матотаупа носеше елена с голямо усилие. И на Харка товарът не беше

лек, освен това той носеше все неудобни предмети и съжаляваше, че беше взел карабината със себе си. Ала сега не му оставаше нищо друго, освен да мъкне и нея обратно. Беше вече късна нощ, когато двамата най-после достигнаха началото на скалистата пътека, която водеше към тяхното скривалище. По предложение на бащата Харка мина напред, за да отнесе първо вързопа пръчки и карабината. Макар да си казваше, че по време на тяхното отсъствие едва ли можеше да се е случило нещо неочаквано, момчето все пак почувствува облекчение, когато намери камъка непокътнат на най-тясното място на пътеката, а скоро след това забеляза и конете, които стояха един до друг край потока и сега се запътиха към момчето. Харка остави вързопа пръчки и карабината на земята, за да се върне бързо обратно при баща си и да вземе рогата. Най-после и двамата донесоха с общи усилия и тялото на убития елен на сигурно място в долинката.

Малко време оставаше до развиделяване. Бащата и синът решиха да закусят по-рано. Пиха жадно от извора, после Матотаупа одра един бут и отрязва две големи парчета месо от него. Харка ги очука с един камък да омекнат и започна да изпробва новото острие за нож. То не беше удобно за държане, ала режеше добре и той успя да раздели с него месото си на ивици. За останалото се погрижиха здравите му зъби. Матотаупа също се нахрани хубаво и след като и двамата пиха вода от извора легнаха и спаха изнурени чак до пладне. Когато се събудиха, те се чувствуваха като нови хора, защото веднага можаха да се заловят с работата си. Матотаупа одра целия елен, раздели го на късове, издърпа веднага жилите за двата лъка, отдели рогата от черепа и изстърга месото от костите, които смяташе да обработи. Харка трябваше да нареже част от месото на ивици и да ги окачи да се сушат, други парчета уви в еленовата кожа и ги зарови в пръстта за запас. Той вършеше всичко, както му беше наредено, ала при това мълчаливо си мислеше, че всичко туй беше женска работа, която инак вършеха баба му и сестра му. През този час образите на Унчида и на Уинона отново изплуваха съвсем живи пред него, ала мисълта за тях вече не беше наситена с толкова много болезнен копнеж. Слънцето грееше весело, той беше сит и у него отново се появи вярата в живота, както у всеки здрав и силен човек. Трябваше да се намери начин да се докаже на племето, че Матотаупа не е предател и че заклинателят го беше обвинил несправедливо. Като велики ловци и смели бойци щяха да се

върнат след това обратно Матотаупа и Харка и хората от племето щяха да ги посрещнат разкаяни.

Харка вдигна поглед и наблюдаваше как баща му изви един лък, опъна тетивата и я върза. Баща му също изглеждаше по-свеж и по-весел днес. Да си приготви оръжие — това беше достойна задача за един ловец. Оръжието беше неговото средство за производство.

Не всички камъни бяха подходящи по форма за остриета на лъкове. Харка се зае да разцепи някои от тях. Обучен от баща си, той виждаше как беше „нараснал“ камъкът и къде можеше да се разцепи и го обработваше, като си помагаше с друг камък. Отдавна вече баща му го беше научил как се прави това.

Целият ден, а също така и следващият преминаха в приготвяване на оръжията. Най-после двамата вече разполагаха с нож, копие и стрели и лък.

Кокалите и отпадъците останаха. Матотаупа пое една кост и започна да я дялка. Харка с учудване видя да се оформя малка фигура, тя много приличаше на орел.

Рано сутринта орелът отново бе летял високо над върховете.

— Следващата ни задача — каза Матотаупа трябва да бъде да си изкопаем тук скривалище в земята. Слънцето няма да грее вечно. Днес двамата ще започнем да копаем с теб. Утре ти ще продължиш сам, а аз отново ще отида на лов.

— За орела ли?

— Не, не за орела. Той има красиви пера, ала малко месо. Ние имаме нужда от още месо, иначе очакват твърде много гладни дни. За перата ще помислим по-късно — или може би при случай.

Двамата потърсиха на южния склон подходящо място за желаното скривалище. На север мястото бе запазено от високите скали. Една канара се издаваше малко напред към южния склон на поляната и по този начин представляваше защита и на запад. В ъгъла между тази канара и изкачващия се нагоре склон започнаха да копаят двамата индианци. Не разполагаха с истински инструменти. Ала с помощта на камъни и на еленовите рога те успяха да отделят чимовете и почнаха да копаят на дълбоко.

На другия ден, както бяха решили, Харка продължи работата сам. Изкопът вече беше достатъчно дълбок, за да може да се седне вътре, ала гой искаше и да може да легне и затова продължи да копае.

Най-после отново удари на скала. Ала трапът му се стори вече достатъчно голям и дълбок. Момчето изравни страничните стени и ги облече с камъни, които сам домъкна. Най-трудната задача беше да се покрие трапът. Засега той опъна завивката от бизонова кожа над горната му част, от канарата до склона.

После Харка седна в този нов подслон, почина си и за първи път отново си спомни за своите приятели и другари от игрите от бивака на Мечата орда: за по-малкия си брат Харпстена, за по-възрастния си приятел Четан, веселия Къдрокос Чернокож, който беше избягал заедно с баща си от игото при белите мъже, и за всичките момчета от Ордата на младите кучета, на които Твърдокаменния Харка Нощното око Убиеца на вълци Стрелеца по бизони Ловеца на мечки беше главатар.

Толкова много имена беше получил вече синът на вожда от своите другари. Как ли го наричаха те сега? Дали изобщо някой се осмеляваше да заговори за него? И ако мълчаха, защото всички се страхуваха от заклинателя, кой от тях мислеше поне за него?

Тук горе в планините, в тази малка долинка, при трапа те всички биха могли да прекарат заедно няколко дни и да се наиграят до насита.

Харка прекъсна този поток на мисли и погледна към висините, където орелът отново кръжеше. Упоритостта, с която голямата граблива птица непрекъснато се връщаше да лети над високата долинка, вече започна да прави впечатление на момчето. Дали нямаше наблизо някакви плячка, която орелът беше надушил и върху която възнамеряваше да се нахвърли при удобен момент? Или може би той се учудваше на новонахлулите в неговия район живи същества — двата коня и двамата души?

Мястото тук горе беше истински район за грабливи птици. Настрани от удобни за живеене места, настрани от пътищата на керваните на преселниците, настрани от пътищата на бързата поща, настрани от новопрокарващата се железопътна линия се намираще малката долина сред височините, покрита само с трева, студена нощем и сигурно ледена зиме. Ако се съдеше по дирите, от пролетта насам край извора бяха идвали само диви кози и птици. Може би сега за първи път тук се появяваха хора.

Харка разгледа новия си нож. Баща му навярно беше прав, казвайки, че острието сигурно е било поставено някога на друга

дръжка и е служило на някой индианец като оръжие. Сега то беше пхнато само в разцепената дървена Дръжка и овързано с лико — примитивно, но все пак годно за използване средство. То не беше от кремък, а от някакъв друг вид камък, много твърд и с остри ръбове Харка беше доволен. Как ли е попаднал този нож и острието на стрелата в сипея долу между канарата и гората? Може би по-рано някога в гората е живяло някое индианско племе, това беше възможно. Зимата се прекарваше най-добре под защитата на дърветата. През зимата на Матотаупа и Харка ще се наложи да напуснат сегашното си прикритие и да слязат по-надолу в планината. Ала дотогава сякаш имаше още много време.

Сега беше топло и слънчево.

Харка забеляза, че конете станаха неспокойни. Те забиха предните си крака в земята, сякаш искаха да ритнат със задните, и приближиха главите си една до друга, както правят животните в нападнато стадо. Държейки все още ножа в ръка, Харка се огледа внимателно и се послуша напрегнато. После стана и се примъкна до извора и нагоре към каменистата пътека, изкачи се по пътеката до наблюдателното място и огледа околността. Наоколо всичко изглеждаше съвсем спокойно. Само водата се плискаше тихо. Високо горе в небето орелът се носеше с широко разперени криле.

Харка беше недоволен, че не може да открие причината за безпокойството на конете. Животните се поуспокоиха малко, ала останаха все пак недоверчиви. Какво ги смущаваше? Момчето пригответи край себе си всички оръжия, с които вече разполагаше. Лъкът и стрелите, копието, карабината. Зареди карабината за всеки случай. Ножът остана да виси на врата му.

Орелът беше отлетял. Дали и той не беше открил някаква опасност с острия си поглед? Момчето съжали, че баща му не беше при него. Ала той сигурно щеше да се върне през нощта, но можеше и да не се прибере два или три дни.

Тъй като конете отново се наведоха спокойно да пасат, Харка продължи работата си. Той имаше стрели с каменни и с костени остриета, при стрелянето с тях съществуваше голяма разлика, тъй като остриетата тежаха различно. Харка беше навикнал да стреля със стрели с костени остриета. Затова сега реши да се упражни в стрелбата със стрели с каменни остриета.

Определи си на земята едно място, което искаше да цели, на отсамния бряг на малкия поток, на северния склон. Той самият остана край трапа и започна да стреля към определеното място. И веднага забеляза, че има нужда от упражнения, докато се научи да си служи с новите стрели и да улучва с тях. Щом изстреля всичките, той изтича натам, за да ги вземе и започне отначало. И новият лък не му беше удобен. Тетивата беше още съвсем прясна и не така здрава като бизоновите жили.

Харка се упражнява да стреля няколко часа. После си отпочина на полянката край трапа и заразглежда двата рога на убития елен. Още не ги бяха използвали, защото Матотаупа явно сам не беше решил какво да прави с тях.

Харка пое копие, което вече беше снабдено с костен връх, и започна да се упражнява в хвърлянето на новото оръжие. Веднага свикна да си служи с него така добре, както се беше научил у дома с бащиното копие, и продължи да мята още — повече за удоволствие, отколкото от нужда да се упражнява. След всяко хвърляне трябваше да отива да взема оръжието и така непрекъснато беше в движение. Най-после ожадня, пи горе от извора, където водата беше най-студена и най-вкусна, и после отново седна на тревистия хълм. Отново пое еленовите рога в ръка. Като се върне баща му, той ще му направи предложение за какво биха могли да използват рогата най-полезно. Момчето седеше на южния склон край трапа, с лице към издигащата се над поляната канара, така че следобедното слънце грееше в гърба му.

Конете се бяха изкачили към извора. Изведнъж Харка ги чу да удрят с копита в земята и понечи да скочи, за да може да надникне над издадената канара и да види какво отново беше накарало конете да станат неспокойни. Ала в същия миг над него или зад него нещо профуча като хала, той никога досега не беше чувал такова шумолене. Още не беше успял да се изправи, когато някаква тежест се стовари върху врата и раменете му и го натисна надолу. Ужасна болка в раменете и главата го накара да разбере в каква опасност се намира. Орелът се беше спуснал върху него, беше впил нокти в раменете му и го кълвеше с острия си и силен клюн по главата.

Тласнат от ужаса и смъртния страх, Харка се отърколи заедно с грабливата птица назад по поляната, така че се преобърна няколко

пъти. Птицата го отпусна. Харка падна в малкия поток, като разплиска водата на вси страни, после изпълзя от водата. И веднага видя орела, който за втори път искаше да се нахвърли върху него с издадени напред, разперени нокти. По време на падането момчето беше задържало единия еленов рог в ръка и сега го издаде напред като оръжие, за да се брани от грабливата птица. Якият орел обаче, чиито криле достигаха до два метра, когато ги разпереше, не искаше да се откаже от очакваната плячка. Той заобиколи момчето, на което стичащата се от главата кръв заслепяваше очите, така че то почти не можеше да различава ясно нещата пред себе си, и което чувствуваше силно замайване от острите удари с клюна, нанесени по главата му. Харка знаеше обаче, че за него има само един изход: да се защитава! Инак той беше изгубен. Затова се задържа на крака, размахвайки рогата с шестте остри краища силно над главата си, за да се защитава. Орелът отново се издигна малко нагоре, ала с явното намерение да подготви ново нападение. Харка изтри с лявата ръка кръвта от лицето си, която все още слепваше очите му. Цялото му тяло беше изпоцапано с кръв и той се смъкна малко надолу по склона, олюлявайки се. Този миг използва орелът, за да го нападне повторно. Харка отново чу шумоленето на бързото като стрела спускане зад гърба си. Той се извърна, вдигна еленовите рога с двете ръце нагоре и заудря с все сили срещу спускащата се към него птица. Изглежда, че я улучи по някакъв начин или за миг я изплаши, защото му се стори, че орелът се дръпна малко назад. Той вдигна отново еленовите рога, ала изгуби равновесие и падна — този път без да иска — по склона надолу в потока. Орелът веднага осъзна предимството си и отново се стрелна надолу. Харка не успя да се изправи достатъчно бързо, ала все пак издигна рогата с острите върхове към птицата, така че тя не можа да забие ноктите си в него.

Орелът се приближи отстрани и впи нокти в рамото на Харка, за да го клъвне в слепоочието. Харка притисна лицето си към тревата, за да запази поне очите си. Нямаше време да си помисли, че е загубен, ала съпротивителните му сили го напуснаха и той не можеше вече да разсъждава.

Все пак забеляза, че натискът на орловите нокти в кървящата му ръка поотслабна и че се случи нещо, което той не можа ясно да

разбере. Край него се вдигна някакъв шум, нещо тежко го удари по прасеца, така че той усети нова болка.

Опита се да се свие на кълбо, за да запази крайниците си, и макар че очите му вече не виждаха и мозъкът му възприемаше съвсем неясно онова, което нахлуваше в ушите му, той изведнъж разбра какво се беше случило. Единият от мустангите се беше притекъл и се бореше с орела за момчето. Мустангът риташе и хапеше наоколо си, като при това се опитваше да пази лежащото на земята момче, ала не всякога успяваше.

Най-после настана тишина.

Харка лежеше на брега на потока, изнурен от загубата на кръв, полузащеметен от ударите на клюна по главата. Не се помръдваше вече. Сивият жребец стоеше до него и го побутваше с муцуната си. Сега се приближи и червеникавокафявият кон. Животните притиснаха глави едно в друго и започнаха да удрят със задните си крака. Те много добре виждаха, че орелът все още продължаваше да се вие високо горе в небесата. Няколко красиви пера от опашката му лежаха в тревата. Сивият жребец му ги беше изскубнал.

Момчето усети, че му става все по-лошо и силите все повече го напускат. Ала макар че най-много му се искаше да заспи и да не усеща нищо повече, у него все пак се надигна приглушено желание за живот. Загубата на кръв го караше да усеща силна жажда и жаждата започна така да го измъчва, че му се стори, че вдишва дъха на потока, течащ съвсем близо край него. То се примъкна няколко педи встрани, докато успя да достигне с уста водата, и пи дълго и много. От това му стана малко по-добре. После отново се издърпа назад. Когато попипа болящата го глава, ръката му веднага потъна в кръв. Помисли си неясно, че трябва да спре кръвта. В трапа имаше още ивици лико, които им бяха останали. Ала как да стигне дотам? Малкото разстояние му се стори безкрайно далечно. То потопа ръка във водата и избърса слепналите си очи. Когато отново видя зелената трева и слънчевите лъчи, които се отразяваха в бистрия поток, усети нови сили. Изпълзя на четири крака бавно през потока и полянката на южния склон нагоре до трапа. Това му се стори много по-трудно, отколкото друг път, когато се катереше с часове. Най-напред трябваше да си отпочине, докато успее да набере сили да се смъкне в трапа и да вземе ивиците лико. Опипа по главата си силно кървящите места и ги превърза с ликото.

После прехвърли завивката от бизонова кожа върху себе си като защита срещу грабливата птица и отново изпадна в полусъзнание.

Като през сън най-последно му мина мисълта, че копието би било най-доброто му средство за отбрана сега. Копието беше много по-дълго, отколкото еленовите рога, всички диви животни се бояха от копията.

А може би пък орелът нямаше да го нападне повече.

Харка дълго лежа завит в бизоновата кожа в трапа, колко дълго беше лежал, той сам не знаеше, ала накрая отново усети силна жажда. Отметна малко завивката и се опита да се ориентира в обстановката. Слънцето грееше над блесналия водопад към долината, от източна посока, значи, беше сутрин и той беше лежал цялата нощ в трапа. Може би беше спал, а може би беше изпаднал в несвят.

Над долината отново кръжеше орелът. Сега Харка се страхуваше от него, ала в същото време завиждаше на конете, които стояха край потока и пиеха, така че водата се стичаше край муцуните им.

Момчето придърпа копието до себе си и като се опираше на него, тръгна, олюлявайки се, надолу по полянката към потока. Не посмя да легне, за да пие, защото се страхуваше, че орелът може отново да се спусне и да го сграби откъм гърба. Затова клекна долу и докато се държеше с едната ръка на изправеното копие, започна да гребе с другата и да утолява жаждата си. Тъй като отново беше много жадно, пи дълго. През това време Харка не изпускаше грабливата птица из очи. Орелът кръжеше високо горе във висините, ала изведнъж отново се разнесе онова свирещо шумолене.

Харка се смъкна, олюлявайки се, в коритото на потока, коленичи на дъното, наведе се колкото можеше по-ниско и хвана здраво копието с две ръце. Не смяташе да го хвърля, искаше да удря с него. Подготовката му за отбрана не трая повече от две секунди. Грабливата птица се спусна. Харка видя огромните ѝ криле, ноктите, опасната извита човка. Птицата се спря и запържа е криле. Страх я беше от копието. Харка размахваше копието на къси празни удари.

Двата жребеца бягаха в галоп край него и хвърляха чифтета наляво и надясно. Те играеха някакъв див танц, сякаш бяха пощръклели. Инстинктивно обаче те знаеха, че е правилно да действуват така.

Най-после орелът се отказа от нападението. С големи шумни удари на крилето той се изкачи отново във висините, за да изчезне там някъде от погледа на Харка.

Колко лесно би било по време на нападението му Харка да го убие със стрела. Ала така, както бяха го напуснали силите, с чувството на световъртеж в главата и отслабнал поглед той не можеше да се осланя на лъка и стрелата си.

Той пи още веднъж покатери се с голямо усилие и влезе пак в трапа, където можеше да се загърне в завивката. Дори един орел едва ли можеше да пробие с ноктите или с клюна си бизонова кожа.

Момчето издърпа една от ивиците еленово месо, определени за сушене, и започна да я дъвче. После отново изгуби съзнание.

В това състояние го намери баща му, когато се върна рано през нощта с ловната си плячка. Той хвърли в тревата дивеча, който беше донесъл — една сърна и две миещи се мечки, — и силно загрижен се надвеси над тежко раненото дете.

Минаха пет дни, преди Харка да бъде в състояние да разкаже какво се беше случило. През тези дни и нощи, пък и през следващите бащата не се откъсваше нито за миг от него. Ядене имаха предостатъчно от лова, пък и работа — също, тъй като кожите и костите на убитите животни можеха да се обработят, както и рогата на сърната, от които Матотаупа измайстори нови остриета за стрели и една кама. Част от изстърганите и изсушени кожи Матотаупа нарязва на ивици и сплете от тях ласо. Неощавената кожа беше твърда, ала все пак можеше да се използва.

Щом се посъвзе, Харка се чувствуваше много щастлив заедно с баща си. Съзнанието, че беше преодолял голяма опасност се превърна у него във веселост и той се чувствуваше на сигурно място край баща си.

От време на време орелът все още се появяваше във висините.

— Докато вървах на лов — каза Матотаупа, — аз наблюдавах къде си е направил той гнездото. Тоя орел е много нахален. Ако искаме да имаме мира, ние трябва да го убием. Но това не е бързо. Най-напред ти оздравей и закрепни.

Мисълта за лова на орела допринесе много за това Харка да навакса силите си сравнително бързо, след като вече беше преодолял

първите тежки дни. Ала Матотаупа чакаше търпеливо, докато раните на сина му съвсем зараснаха и той отново възвърна всичките си сили.

Едва тогава започнаха да се приготвяват за лова на орела.

— Има различни начини да заловим този орел — каза Матотаупа една вечер на сина си. — Ти би могъл да стреляш с твоето мацаваки по него. Ала по този начин ще пропилееш един от малкото си куршуми, без това да е наложително. Освен това ние не можем да бъдем сигурни дали ти ще улучиш на такова голямо разстояние, тъй като не си навикнал да си служиш с оръжието. Ти едва беше се научил да стреляш с него.

Освен това шумът от един изстрел ще се чуе надалеч. Изглежда, досега никакви хора не са се приближавали до нас, нито червенокожи, нито белокожи. Ние не сме палили огън, никой не е могъл да подуши дим и да ни открие чрез него. Никой не може да ни открие, освен ако попадне случайно край нас и открие следите ни.

Досега подобно нещо не се случило. Затова аз не смятам, че ти бива да стреляш с твоето мацаваки по орела.

— А как ще го убием, татко?

— Ако той се спусне ниско, аз бих могъл да стрелям срещу него с лъка си. Но сега той лети все нависоко. Затова аз смятам, че ние трябва да се примъкнем скришом към гнездото му и да го убием, когато той е в него, излита от него или се връща там.

— Ти каза, че вече си открил къде е гнездото му. Къде е то? Можем ли да се приближим дотам?

— Не, страхувам се, че не можем да стигнем много близо до него. Орелът не е свил гнездото си на някое дърво, а върху една издадена напред скална площадка, до която може да се достигне много трудно. Предлагам да вземем с нас освен копията, още и ласото, лъковете и стрелите.

— И моето мацаваки.

— Това е твоя работа.

— Кога тръгваме, татко?

— Утре рано. Ще вземем и конете с нас, защото пътят ни позволява да яздим на дълго разстояние и по този начин да спестим време.

Харка беше съгласен. По указания на баща си той приготви храна за пет дни. Мислеха да не спират по път и яденето трябваше да

им бъде под ръка.

Когато започна да се развиделява, индианците доведоха конете си, натовариха ги със завивките и запасите и ги поведоха през каменистата пътечка, докато преминаха най-трудните места. После ги възседнаха и радостно потеглиха в утрото. Конете също бяха доволни, че могат отново да потичат на голямо разстояние свободно. Те си бяха отпочинали, бяха се ояли добре от сочната планинска трева и сега имаха много сили. Матотаупа водеше — през долини, през възвишения, през гори, през сипеи. Харка също се радваше, че може отново да язди и да види и нещо друго освен малката долинка, която наистина беше убежище за тях, ала същевременно можеше да подействува на настроението и като затвор.

Привечер двамата ездаци стигнаха край една височина, откъдето Матотаупа беше забелязал орловото гнездо при излизането си на лов. Матотаупа и Харка слязоха от конете, завързаха ги с ласото за едно дърво и се изкачиха по скалистия връх, откъдето сигурно се откриваше широк поглед наоколо. Когато след един час стигнаха догоре, вече беше започнало да се смрачава и планинската красота се откри пред тях във великолепия и многообразен блясък на залязващото слънце. Харка се огледа на вси страни и очите му бързо откриха гнездото, без да става нужда баща му да му го покаже.

Грабливата птица си беше избрала като място за почивка една издадена напред скална площадка, до която трудно можеше да се изкачи човек. Скалата, където се намираше гнездото, не беше особено висока, по-ниска дори от върха, където сега стояха двамата индианци. Ала тя беше силно нарязана и едно от скалните ѝ възвишения се издаваше на изток като площадка, на която грабливата птица беше свила своето гнездо. Тя беше домъкнала там жилави клони, дебели като малки стволоче на дървета. Откъм въздуха до площадката можеше да се стигне много лесно. Орелът не беше сега в гнездото си.

Двамата индианци дебнаха и чакаха, докато стана съвсем тъмно. Ала тази нощ птицата не се върна. Орлите не летят нощем. Затова Матотаупа и Харка се смъкнаха отново от върха при конете си, за да прекарат нощта край тях в гората. Много преди пукването на зората те отново се изкачиха на върха. Когато пристигнаха горе, беше още тъмно. Високият вятър вееше студено, той стана още по-остър и студен, когато започна да се развиделява и по светлосивото небе

оставаха да блестят само Зорницата и сърпът на намаляващия месец. Най-после слънцето се подаде на хоризонта. Харка, който беше изживявал вече хиляди пъти мигновението на зараждащия се ден, всякога му се радваше отново, както му се радват разтварящите се цветове и листа, разсънващите се насекоми и дивечът, който на светло по-малко се страхува от дебнещите го хищници.

Гнездото беше празно и си остана празно. Индианците не прекараха целия ден на върха. Те използваха тези часове, за да се спуснат отново при мустангите си и да стигнат заедно с тях до подножието на назъбената скала, където се намиреше гнездото. Скриха добре конете, завързаха ги и те веднага започнаха да гризат вейките на храстите, а Матотаупа и Харка се примъкнаха до една от издадените напред канари, която се изкачваше недалеч от увенчаната с гнездото висока площадка. Южната страна на канарата не беше хлъзгава и макар че беше силно отвесна, един пъргав човек можеше лесно да се изкачи по нея. Двамата индианци се покатериха догоре и изтеглиха с ласото всички оръжия, които не можеха да носят по време на катеренето. На тесния връх горе се настаниха така, че да останат колкото се може по прикрити за гнездото. Всъщност те не се съмняваха, че орелът ще може да ги види, прелитайки към гнездото си. Ала ако те останеха напълно неподвижни, птицата може би нямаше да се усъмни. Всички птици реагират преди всичко на нещо движешо се.

Денят мина, дойде вечерта, без орелът да се върне в гнездото си.

— Трябва да се е случило нещо — каза Матотаупа на Харка. Двамата стояха един до друг под звездното небе на започващата нощ. — Докато наблюдавах гнездото през изминалите дни по време на лова си, орелът всеки ден идваше и излиташе. На мен още тогава ми се щеше да го убия, ала не исках да се забавям, тъй като знаех, че ти си сам. Да бях го убил тогава!

— Да, така би било по-добре — отвърна Харка и се усмихна. — Но какво може да се е случило? Защо той не се връща вече?

— Може би му е хрумвало да си направи ново гнездо. Кой го знае!

Двамата индианци изчакаха още един, трети ден. Тъй като не можаха да открият обаче орела дори и във въздуха, накрая те се отказаха разочаровани от намерението си да го изчакат и се върнаха обратно в малката високо разположена долинка.

Когато при изгрев слънце достигнаха началото на каменистата пътека, която водеше към извора и полянката, Матотаупа остави сина си да почака с конете. Той искаше най-напред сам да провери дали в скривалището им всичко беше все още наред. Харка се отпусна край мустангите. Макар и да се ослушваше, не можа да чуе стъпките на баща си по скалата. Обутите в меките мокасина крака се придвижваха безшумно по камънака.

Ала Харка дочу нещо, някакъв звук, чийто произход не можа да си обясни. Две пчели бръмчаха около планинските цветя с ярки цветове и силна миризма на подправки. Отдалеч се дочуваше крясъкът на враните. Тези шумове се разпознаваха естествено и ясно. Ала Харка дочу още нещо, някакъв приглушен звук, сякаш разкъсваша месо. Този шум той не можеше да си обясни. Слушаше напрегнат.

Изведнъж долови някакъв тих звук, с който беше свикнал от най-ранно детство: пеещото звънтене на изпънатата тетива на лък при отпускане на стрелата. Нима баща му беше стрелял? Или някакъв скрит враг? Харка трябваше да остане на мястото си. Не можеше току-така да изостави конете. Но сега той чакаше силно напрегнат.

Не стана нужда да чака дълго. Матотаупа се върна през каменистата пътека, изведнъж се изправи пред момчето. Той се смееше. Матотаупа се смееше!

— Татко! Аз чух звънтенето на тетивата на твоя лък. Преди това обаче ми се счу, като да късаха месо!

— Ела, Харка — най-напред без конете. Спокойно можем да ги оставим за една минутка сами. Искам да ти покажа нещо!

Двамата бързо прекосиха каменистата пътека, Харка пръв. Когато се откри погледът към извора и долинката, момчето се спря стъписано.

На канарата, изпод която извираше потокът, беше кацнал орелът. Той стискаше в ноктите си месо, което навярно беше кълвал до преди малко. В лявото му крило стърчеше забодена стрелата на Матотаупа. На поляната край трапа бяха разхвърляни и накъсани чимовете, с които двамата индианци бяха покрили своите заровени припаси. Остатъци от месо и кости бяха разхвърляни на всички страни.

Тук беше стоял орелът, докато Матотаупа и Харка го търсеха в гнездото му!

Сега и момчето се разсмя. Не можещата да лети птица беше изпънала дясното си крило и сега издаде нападателно острия си клюн към двамата си неприятели.

— Той не може вече да прави каквото иска — каза, Матотаупа, — тоя разбойник! Върви, Харка, доведи конете!

Момчето изтича обратно и доведе мустангите, които вече бяха навикнали с труднопроходимата камениста пътека, по която минаваха сега за трети път, и затова се водеха лесно. Когато момчето отново можа да надникне в долинката, орелът стоеше все още с увиснало ляво крило върху канарата и сега отново изпъна заплашително глава и човка срещу Харка. Матотаупа явно беше оставил птицата на спокойствие, беше се заел да провери какво е останало още от запасите им. Нанесената щета не беше голяма, както му се беше сторило в първия момент. Само един от най-горните пакети беше разкъсан, съдържанието му изядено и разпръснато.

Харка отново сложи ред в малката яма за припаси.

Конете поглеждаха сърдито към орела, като се стараеха да стоят настрана от него.

Двамата индианци закусиха. През това време Харка непрекъснато поглеждаше с крайчеца на окото към своя пернат неприятел.

— Хубавец! — каза Матотаупа.

— Лакомия! — отвърна Харка.

След като се нахраниха, индианците легнаха един до друг в тревата и загледаха орела. Птицата се опитваше да извади стрелата от крилото си.

— Като ранен боец — подхвърли най-последно Харка. — Но ти лошо си го улучил, татко!

— Така ли мислиш? Можех да изчакам, докато орелът излети и тогава да го убия. Но и така е добре. Той беше еднакво изненадан, както и аз.

Забавно беше да се наблюдава орелът. Той беше доста ловък. Стрелата стоеше забита в ставата на крилото му. Птицата, която не бе могла да я изтегли веднага, проверяваше сега внимателно с клюна си мястото, където се беше забило и останало острието. Тъй като стрелата беше ловна, тя нямаше кука.

Орелът изостави стрелата, пусна и месото из ноктите си, ала така го придърпа с клюна си, че да не може да падне от канарата. После притича по камъка и се опита да издигне и двете си крила. Успя да вдигне обаче само дясното. След неуспешния опит да излети, той си отпочина и отново започна да обработва стрелата с клюна си.

— Умен е — каза Харка.

Сивият жребец се приближи към извора. Орелът отново издаде клон напред, ала мустангът остана спокоен, пи и после пак се върна да пасе.

Орелът продължаваше да се занимава със стрелата. Най-последно му се удаде да измъкне острието. Стрелата падна във влажната трева. Харка изтича дотам и я донесе.

Когато Харка отново седна край баща си, орелът също остана изправен върху своята канара, спокоен като нарисован. Месото той стискаше с ноктите си. Едното си крило беше свил, раненото висеше надолу.

— Той помисли, че ти искаш да му вземеш месото — обясни Матотаупа.

Двамата индианци и голямата птица бяха търпеливи. Те се наблюдаваха взаимно през целия ден. Харка разглеждаше красивите шарки на перата.

Вечерта орелът отново се зае с раненото си крило. Непрекъснато прекарваше клюна си над раненото място.

— Погледни го, Харка. Той иска да намести крилото си и да го излекува.

— Може би. Но това ще трае дълго.

През нощта двамата индианци спаха спокойно. Осланяха се на бдителността на конете си.

На сутринта орелът сякаш беше набрал нови жизнени сили. След като Харка и Матотаупа пиха от извора и отново седнаха спокойно край трапа, голямата птица започна да яде месото, което все още стискаше с ноктите си. Харка я следи с поглед, докато и последното парче месо изчезна в клюна ѝ.

— Засега е сит — каза той след това, извърнат към баща си. — Но какво ще направи, когато ожаднее?

— Тогава ще слезе до извора.

През целия ден орелът отново стоя като статуя и само през няколко часа прокарваше клюна си по раненото крило. Индианците продължиха само да го наблюдават.

На третия ден жаждата надви животното. Изпъвайки здравето си крило, орелът подскочи от канарата долу и потопи клюн в изворната вода.

Когато утоли жаждата си, той видя, че не може вече да се върне върху канарата. След два напразни опита той се отказа от намерението си. И ето го сега стоеше на поляната край извора с цялото чувство за достойнство, на което му дава право безмълвният отказ. Главата му стоеше гордо изправена, очите му не изгубиха живостта си, той непрекъснато наблюдаваше какво вършат двамата индианци.

Харка дялкаше флейтата, която беше наумил да си приготви от едно яко кухо стебло. Матотаупа погледна нагоре към небето и посегна за лъка и стрелата си. Щом забеляза това, Харка също вдигна поглед нагоре. Над скалите летяха два лешояда. Те все повече снишаваха кръговете си към малката долинка и сега и орелът започна да поглежда към тях. Перушината му настръхна. — Лешоядите искат да нападнат неподвижния орел — каза Харка. — Искат да го убият с клюновете си и да го разкъсат на парчета, както орелът смяташе да постъпи с мен преди.

Момчето беше оставило флейтата настрана и си играеше с трите пера от опашката на орела, които сивият жребец беше отскубнал от птицата. Красиви пера бяха.

Матотаупа постави една стрела, друга държеше готова между зъбите си. Орелът наблюдаваше с острия си поглед всичко, което ставаше край него — както кръжащите над тях лешояди, така и всяко движение на индианците. Той явно беше решил да иска скъпо да заплатят за живота му.

Единият от лешоядите се стрелна надолу.

Орелът клъвна с все сила към него и лешоядът направи един завой, за да може да нападне ранената птица откъм гърба. Той започна да пляска с криле и именно в този миг Матотаупа пусна стрелата. Тя се заби в гърдите на лешояда и той се строполи като камък на поляната.

Орелът наблюдаваше мъртвия лешояд и отново разтвори разярен клюна си. Но след това и той веднага разбра, че е освободен от неприятеля си.

Вторият лешояд не се осмели да нападне отново. Отлетя на север. След като индианците дълго стояха неподвижни, орелът се окуражи. Пристъпи към лешояда, разкъса мъртвия си неприятел и го изяде. Отново беше огладнял. Когато се засити, пак заглади раненото си крило с клюна.

При това той непрекъснато поглеждаше към индианците, ала вече не така остро и недоверчиво, както досега. Изглежда, беше разбрал, че те именно бяха убили лешояда.

На Харка му беше приятно да се чувства съюзник на боен орел. Той издяла докрай флейтата си и се опита да свири с нея. Отначало излязоха няколко фалшиви тона, но накрая успя да изсвири една от обикновените гами, които бе научил в родните шатри.

Грабливата птица се послуша.

Предпазливата игра между двамата човеци и птицата продължи още дни наред. Харка си постави за цел да опита дали не би могъл да накара орела да свикне с него. Подхвърляше му парчета кожа и полуоглозгани кокали. Мина доста време, докато едрата птица разбере, че това хвърляне не беше нападение срещу нея, а представляваше храна. Когато спечелиха доверието и, тя започна да си иска храна, като издаваше напред глава с отворен клюн, когато беше гладна или когато видеше мъжа и момчето да ядат.

Матотаупа отиде още два пъти на лов и отново донесе достатъчно месо. Планинските гори бяха пълни с дивеч.

Когато се върна за втори път, индианецът видя неочаквана гледка: момчето седеше до орела. Грабливата птица отвори ревниво-отбранително човката си срещу приближаващия се Матотаупа. Матотаупа се засмя и мина нагоре към трапа, където остави плячката си.

От този ден нататък орелът все повече привикваше към малката група живи същества, които живееха заедно в усамотената висока долина. Той можеше отново да сгъва раненото си крило на гърба, от време на време дори разперваше вече и двете си крила, ала не можеше да лети. Той щъпукаше живо с яките си крака по тревистите склонове наоколо и приемаше част от плячката на Матотаупа като дължим му данък. Една сутрин, когато Харка не внимаваше, орелът грабна копието и лъка на момчето, за да си свие ново гнездо на канарата над извора. Раненото му крило вече отново беше заздравяло дотолкова, че

птицата можеше с няколко размахвания на крилете да се изкачи върху канарата.

Харка се опита да си прибере отново оръжията. Ала орелът защищаваше положените основи на бъдещото си гнездо и клъвна към Харка, незлобливо, ала с явното решение да не се остави да му отнемат нищо. Матотаупа се забавляваше от тази свада. Харка застана пред канарата, скръсти ръце на гърба си и започна да държи реч на орела. През изминалите седмици момчето беше имало много малка възможност да говори, тъй като баща му все мълчеше и сега му беше приятно да поразговаря с орела.

— Бойни орльо, вожд на птиците! — заговори му той любезно. — Ти открадна моето копие и моя лък, Такова нещо не се полага между братя и ти трябва да разбереш, че вредиш сам на себе си, като ме правиш беззащитен, защото ние сме съюзници! Нима не видя как Матотаупа, моят баща, уби лешояда? Аз също бих бил готов да ти помогна по същия начин. Ала ти трябва да се държиш като наш брат, инак ние ще бъдем при-нудени да те изпъдим! Ако ти се държиш сред нас като разбойник, ние ще си спомним, че ти наистина си разбойник, голям разбойник, че ме нападна, кълва и едва не ме уби. Ти искаше да ме отнесеш в твоето гнездо и да ме изядеш, както наистина би могло да се изяде едно прерийно куче, ала не синът на вожда на Мечата орда от племето на оглала край Седемте огнени съвета на дакота!

Когато Харка стигна дотук в речта си, безмълвният слушател все още гледаше неотстъпно момчето със своите орлови очи. При тези последни думи обаче, които се изплъзнаха от езика му съвсем леко и обичайно, самият Харка потрепера вътрешно, защото в този миг почувствува като прикрито убождане с нож противоречието между онова, което баща му и той все още бяха представлявали в началото на това лято, и онова, което те представляваха сега, в началото на есента. Вожд на Мечата орда от смелото и всяващо страх племе на оглала, което ще рече на „хората, които можеха да разпиляват имуществото си“, на бойци, които имаха толкова много плячка и коне, че можеха да ги подаряват и раздават и да си печелят слава чрез това — такъв е бил винаги Матотаупа, откакто Харка изобщо можеше да си спомни. Въпреки глада, който бяха изпитвали през пролетта и въпреки че животът им винаги е бил труден и опасен, споменът за този живот беше изпълнен за Харка с радост и гордост. Баща му вожд, а той —

най-големият му син, главатар на Ордата на младите кучета и предварително определен, щом навърши четиринадесет години, да стане вожд на Ордата на червените пера! Това бяха представлявали те. Сега обаче баща му беше презрян и прокуден изгнаник, изгонен от племето си като предател, защото Хавандшита, заклинателят, го беше наклеветил, че в пияно състояние е издал тайната на златото в Черните хълмове на един бял човек — на Джим, Червения. Никога неговият баща не беше сторил такова нещо, никога, никога! Той не можеше да бъде предател. И тъй като беше сигурен, че баща му е невинен, Харка го последва тайно в неговото изгнание.

И ето те вече бяха прекарвали едно лято сами сред планините. Не бяха живели зле. На Харка му беше приятно да живее заедно с баща си и да ходи на лов. Ала това беше живот за през лятото, не за през зимата и не за години наред.

Матотаупа трябваше отново да стане вожд. Бойците на Мечата орда трябваше да разберат, че той е невинен. Трябваше да им се помогне да разберат това! Увлечен в тези мисли, Харка прекъсна речта си пред орела за дълго време. После той донесе флейтата си, изсвири на грабливата птица няколко тона и след това се опита спокойно и без да проявява страх, да си вземе оръжието. Ала орелът веднага прозря намеренията му и сграбчи здраво копие и лъка.

Матотаупа се изсмя отново, ала не вече с онази безгрижна веселост, с която се беше смял понякога през изминалите дни в тяхното скривалище сред пустошта. Думите, които Харка беше изговорил пред орела, сигурно бяха засегнали и Матотаупа и отново бяха повдигнали у него всичко онова, което сякаш беше се утаило вече.

— Той няма да ти върне нищо — каза бащата на сина си. — Ще трябва да си намериш нов прът за копие, да си издялкаш ново острие и да си извиеш нов лък.

— Може би пък не — отвърна упорито Харка. — Крилото на орела заздравява. Той скоро ще може да хвърчи. Тогава аз ще си взема оръжието.

— Той ще наблюдава отгоре как ти крадеш гнездото му и ще се нахвърли върху теб.

Това предсказание на бащата не беше много приятно на Харка. Отначало обаче той не отвърна нищо, само гледаше как орелът чисти перата си — на крилете, на опашката. Изглежда, беше му време да си

сменява перушината, защото орелът изскуба отделни пера и те полетяха по поляната. Харка видя сред тях три пера от опашката и бързо ги прибра. Завърза ги, извади и трите пера, които сивият жребец бе изскубал на орела и които Харка бе запазил, и отиде с тях при конете. Окичи с двете връзки пера юздите на мустангите. Един боец или онзи, който иска да стане боец — като Харка, — естествено никога не би забол в косите си плякосаните от един кон или очистени от самата птица орлови пера. Но те можеха да послужат за украшение на конете.

Матотаупа не каза нищо.

Харка прецени мълчаливо дали не би било приятно разнообразие за него да слезе до гората и до сипея, за да си потърси материал за нови оръжия. Можеше да попита баща си. Матотаупа трябваше да му разреши да отиде.

Бащата не отказа.

Така Харка подготви първия си излет, който щеше да предприеме сам, за следващия ден. Щеше да си вземе провизии, ножа и двуцевната карабина с куршуми. Бързо приготви всичко.

При пукването на зората Харка тръгна по същия път, който беше минал заедно с баща си по време на лова на елена. Подскачайки по склона надолу, той бързо напредваше. Да се ориентира на открито, той беше свикнал още като малко дете и затова сега не се подвоуми нито за миг как да се придвижи по-бързо.

Когато стигна гората, той не се забави с разходки насам-натам, а веднага потърси мястото, където според описанията на баща му сигурно имаше ясенови дървета. Да се намери пригоден клон за копие, не беше лесно Харка търси и проверява основно. Когато си отрязва подходящ прът, той го хвърли на няколко пъти като копие за проба. Да, той беше подходящ. Горе в долината щеше да си го обработи докрай. Сега момчето започна да търси дърво за нов лък. То трябваше да бъде гъвкаво и здраво. Намери и него. Замисли се дали да потърси сред камъните на сипея и някое каменно острие за копието си. Това не беше необходимо, защото той можеше да си приготви и костен връх като предишния. Ала мисълта за каменното острие за нож, което той беше намерил, го мамеше да отиде да потърси пак на същото място. Той излезе от гората и се порадва на открилия се широк изглед към небето.

Високо горе във висините, над върхарите, кръжеше една птица. Орелът!

Харка се зарадва. Орелът отново беше си възвърнал силите. Колко красиво кръжеше той високо горе край белите облаци! Дали беше излетял, за да потърси своя другар Харка?

Момчето проследи с поглед летенето на орела. Птицата се понесе на югозапад, като се изкачваше все по нависоко.

Ала изведнъж тя измени посоката на летенето си и се понесе с голяма бързина от височините над прерииното плато и горите по права посока на запад към планината. Орелът изчезна от погледа на Харка.

Момчето не знаеше какво да предприеме. Какво беше прекъснало спокойния полет на орела? Някаква плячка, която да го привлече на запад, той не можеше да забележи от такова голямо разстояние. Но нещо беше привлякло птицата, помисли си Харка, а тя бягаше от нещо. Но каква опасност можеше да е забелязала тя? Какво можеше да се стори опасно на един орел?

Или други орли, или хора.

Харка реши да не търси каменно острие, а веднага да тръгне обратно към баща си. Прибра пръта за копие и пръчката за лъка и натоварен с тях, с карабината си и с провизиите, до които изобщо още не се беше докосвал, той се закатери бързо, колкото му позволяваха силите, към малката долина.

Беше рано следобед, когато Харка стигна до наблюдателния им пункт на каменистата пътека и завари там баща си да претърсва с поглед околността. Харка застана до Матотаупа и също зарея внимателно поглед от това удобно за наблюдение място над долините, предхълмията и прерията.

— Какво ще кажеш за своя орел? — попита бащата след няколко минути.

— Той трябва да е забелязал нещо, от което го е страх.

— Точно така. На югоизток оттук се придвижва голяма група ездачи. Сега те навлязоха в гората и ние не можем да ги видим вече.

— Какво ще правим?

— Ще се нахраним и след това ще се съвещаваме, както е редно.

— Хау. — Харка се зарадва, че баща му се отнася към него като към истински боен другар.

Двамата индианци избързаха през добре познатата им камениста пътека към малката долина. Конете пасяха спокойно. Харка смъкна лъка и копието си от канарата.

Матотаупа се усмихна сърдечно на сина си.

— Може би твоят пернат брат изобщо няма да се върне вече тук.

Двамата индианци се нахраниха богато: със сурово месо, както от седмици насам. Харка беше навикнал вече с новата храна. След като се заситиха и пиха от потока, двамата седнаха един до друг на поляната.

— Ти чу какво казах аз — заговори Матотаупа. — Аз не можах да разпозная отделните ездаци, ала смятам, че са червенокожи, тъй като язدهа в дълга колона един подир друг. Може да са дакота, пани или чейени.

— Те няма да ни намерят.

— Не, те няма да ни намерят. Ала може би ние ще ги намерим. Какво мислиш ти по това, Твърдокаменни Харка, Убиецо на вълци?

— Само ездаци ли видя? Никакви други коне, които да теглят след себе си плазове?

— Никакви други коне, които да теглят плазове.

— Значи, само бойци?

— Така изглежда.

— Колцина?

— Предполагам сто.

— Какво ли има да търсят в гората! — помисли си Харка на глас. — Бизонови стада, за чийто лов биха могли да се съберат сто души бойци, има само сред прерията, а не сред гората. Големи веселия или големи съвещания, за които биха се събрали сто души бойци, се уреждат едва след есенния лов, но не и преди. Щом сега сто души бойци тръгват на път, без жени и без деца, значи, те търсят бой или грабеж. Откъде дойдоха бойците и накъде се изтеглиха?

— Дойдоха от юг и държаха посока към североизток.

— В тази посока се намира бивакът на Мечата орда. Може би койотите от племето на пани идват да нападнат шатрите на хората на дакота. Ние трябва да разузнаем това, татко!

— Защо? — попита късо Матотаупа.

Харка пребледня и сведе поглед.

— Знам какво мислиш — поде бащата след известна пауза отново. — Ти се срамуваш обаче да изкажеш гласно мислите си, макар че те са правилни. Кажки какво мислиш! Така действа един мъж. Харка действително се засрами и все пак в същото време се почувствува облекчен.

— Аз мисля така, татко: хората на пани сигурно са разбрали, че ти си бил прокуден, а също ще са разбрали, че Летния дъжд умря по време на лова на бизони, а твоят брат Стрелата с пера — по време на мечия лов. Мечата орда няма вече смели предводители за бой. Бойците на пани сигурно се надяват, че ще могат да нападнат нашите шатри безнаказано. Така си мислят сигурно. По време на опасност обаче нашите бойци ще се съвземат! Очите им ще се отворят и те ще признаят, че са взели неправилни решения. Те отново ще поискат техният боен вожд Матотаупа да бъде сред тях!

— Мислиш ли? — Матотаупа гледаше пред себе си. По лицето му минаваха сенки. — Добре, ние ще видим дали нашите бойци ще съумеят да се справят сами и кой ще им помогне. Общият съвет ми забрани да пристъпя повторно ловните райони на дакота. Но какво ме засяга това сега, когато тези ехидни крастави койоти от рода на пани идват да отвлекат нашите жени и деца!

Харка почувствува, сякаш струи сила преминаха през тялото му. Каква прекрасна възможност! Изгнаниците щяха да се притекат на помощ на бивака на Мечата орда и бойците, застрашени от пани, ще бъдат щастливи да видят Матотаупа отново начело на своите редици. Той щеше да се върне заедно с баща си у дома в бащината типи, при своя приятел Четан, при Къдрокосия, при Харпстена. Как ще блеснат очите на Уинона и на Унчида, когато видят Матотаупа и Харка да се връщат, отрупани със слава!

Ала не само надеждата за оправдаването на бащата и за бойната слава вълнуваха Харка. Пушката на един пани беше убила през пролетта неговата майка. Сега, със започването на есента, мъжете на пани трябваше да научат, че Харка притежава двуцветна карабина и нямаше да им се удаде да убият сестрата на Харка и Унчида, баба му, която му беше като майка, или да ги отвлекат от бивака. Колко хубаво беше, че той не бе пропилял през лятото нито един-единствен куршум! Сега всеки куршум му беше твърде необходим.

— Кога ще тръгнем, татко?

— Ще преспим четири часа и след като се подкрепим така за следващите нощи, ще потеглим. Ще използваме тъмнината, за да слезем незабелязано до гората. Може би ще мога тогава още преди настъпването на новия ден да издебна тази бойна орда.

Матотаупа и Харка заспаха още веднъж през този ден на поляната в малката долина. Когато се събудиха привечер, орелът тъкмо се връщаше. Той стискаше яки начупени клони в ноктите си, ала не ги донесе на канарата край извора, а ги остави на високия каменен връх, който ограждаше малката долина откъм юг. Там той явно се канеше да свие новото си гнездо.

След като остави дървата и се огледа наоколо, той се смъкна още веднъж на канарата, пляскайки с криле, и разтвори клюн. Харка му хвърли остатъци от месото. Орелът ги изгълта и после отново изхвърча на върха, преди да се стъмни съвсем.

За Матотаупа и Харка вече беше време да тръгват. Те натовариха всички провизии, които двата коня можеха да носят заедно с ездачите, без да им пречат. Взеха оръжията си и тръгнаха. Онова, което им предстоеше, така беше погълнало мислите на Харка, че когато завиха в каменистата пътека, той дори не хвърли поглед назад към малката долинка, която толкова време беше служила за убежище на момчето и на бащата.

ПРИЯТЕЛ ИЛИ ВРАГ?

В горите по планинските склонове вече беше започнало да мирише на есен. По горската пръст лежаха първите увехнали, гниещи листа.

Прериите в подножието на планината излъчваха топлината на изсъхналата земя, която след месеци ясни слънчеви дни и изсушаващи ветрове се простираше като изгоряла под нощното небе.

Беше полунощ. Сърпът на луната стоеше на небосвода, ала бледата му, притулена светлина не проникваше между дърветата. В най-дълбоката тъмнина Харка стоеше до конете и чакаше. Мустангите не бяха завързани. Момчето ги държеше за юздите. Беше съвсем тихо в нощната гора и Харка се заслушваше дали няма да разпознае в тишината някакъв шум. Ала не се чуваше никакъв звук, издаден от хора, не миришеше и на дим.

Стоте ездаци, които бяха навлезли в горите, бяха много предпазливи. Харка чакаше баща си, който се примъкваше сега пешком през гората, за да разузнае кои бяха ездачите и какво възнамеряваха да правят. Възможно беше ездачите също да са разпратили наблюдатели и затова Матотаупа трябваше да внимава много по време на своя разузнавателен поход. Неговото преимущество беше, че той знаеше за ездачите, докато те не знаеха за него.

Един пор се шумугна през хрусталака. Отнякъде изкрещя птица, изненадана в мрака от някой от своите врагове и разделяща се с живота си. Това беше борбата на дребните животинки, която съвсем не засягаше едрите животни и хората. Двамата мустанга, които Харка държеше за поводите, легнаха, за да поспят по-спокойно. Харка седна край тях, без да изпуска поводите из ръка. Тъй като беше спал през деня, той не се чувствуваше уморен. Не беше и нетърпелив, защото предварително се беше подготвил да чака баща си няколко часа.

Момчето дори се изненада, когато баща му се върна дълго преди пукването на зората. Харка го чу да се връща, преди още да го види. Матотаупа тичаше бързо през склона към гората, където седеше Харка.

Той съвсем не се съобразяваше с това, че могат да чуят равномерните му скокове, стремежът му явно беше само да бърза.

Край момчето и конете той се спря и се отпусна на земята до Харка. Дишаше тежко.

— Пани са — каза той. — Боядисали са се с бойния цвят. Конете си са оставили в гората. С оръжие в ръка те се придвижват североизточно към прерията в дълга редица един след друг. Тичат, колкото им сили държат.

— А ние?

— Бойците на пани са на бойна нога. Те са оставили мустангите си, значи, имат намерение да нападнат тайно. Ние трябва да ги изпреварим и да разберем дали бойците на Мечата орда са готови да посрещнат тези псета с оръжие.

— С конете ли ще вървим?

— Ние трябва да бъдем по-бързи от хората на пани. Нямаме никакво време. Може би ще закъснеем дори и с мустангите си. През гората всъщност бихме стигнали по-бързо пеша, отколкото на коне, ала щом стигнем прерията, ще наваксаме изгубеното преди. Ела! Ще вземем конете!

Докато Матотаупа и Харка пътуваха през цялата нощ, та чак до следващата, шатрите на Мечата орда привидно спяха спокойно на брега на Конския поток. През последните седмици не бе паднал никакъв дъжд и потокът се беше превърнал в тънка вадичка. Тревата наоколо беше суха и малката горичка, която обграждаше поляната с шатрите, вече беше есенно повехнала. Конете бяха недоволни, че вече не намират зелена трева, и стояха на източната страна на бивака, сърдите скупчени. На поляната сред бивака беше забоден в земята един украсен с резба кол. Сега поляната беше празна и колът стоеше като превърнал се в дърво безмълвен човек. Само лунната светлина падаше върху него и от това се образуваше сянка, която се проточваше от кола до За-клинателската шатра. Върху утъпканата от многобройните култови танци пръст се бяха отпечатали множество нови стъпки. Предишния ден мъжете бяха танцували бойния танц край кола. Сега те спяха уморени. Будни бяха само постовите край конете и трима съгледвачи. Тримата мъже бяха изпратени на юг и се бяха установили върху едно заоблено възвишение, откъдето можеха да

наблюдават прерията и да предупредят своите, ако видят да се приближава неприятел.

В една от трите големи шатри, издигнати на поляната сред бивака, нещо тихо се раздвижи. Беше шатрата, където бе живял Матотаупа като вожд. Пред входа стърчеше трофейният прът, върху който още висяха бизонови черепи с рога, мечи нокти, скалпове и оръжия, плячкосани от някогашния господар на шатрата. Пред входа на шатрата стоеше завързан и един прекрасен мустанг, млад жребец на черни, кафяви и бели петна. Чергилата на шатрата бяха украсени с нарисувани четириъгълници, които представляваха четирите краища на света и трябваше да служат като защитни заклинателски знаци.

Именно в тази шатра нещо се беше раздвижило. От петимата души, които спяха вътре, едно момиче се беше събудило. То не беше отворило още очите си, може би нарочно ги държеше затворени, за да може да каже при случай, че само е сънувало. Ала то посегна внимателно, много обмислено, към мокасините и дрехите си, които бяха оставени край постелята му, и се облече под завивката. Когато беше готово, то издърпа още веднъж завивката над раменете си и постави глава назад, сякаш спеше, върху върбовата рогозка, която висеше от един триножник и служеше за удобна опора на главата. После момичето отвори очи, огледа се и се ослуша. Останалите четирима души дишаха равномерно и спокойно. Харпстена, помалкият брат, се беше свил на кълбо, това винаги показваше при него, че спи дълбоко. Шешока, която беше дошла в тяхната шатра като втора майка на Уинона, се изкашля, без да се събуди. Шонка, петнадесетгодишният ѝ син, когото тя беше довела със себе си в шатрата, се въргальаше в завивките си насам-натам и говореше насън. Не можеше да се разбере обаче какво казва. Той навярно беше достатъчно уморен и спеше, защото тъкмо се беше върнал от дежурство край конското стадо.

Въпросът беше дали спи Унчида, бабата. Пък и дори да спеше, нейният сън беше винаги толкова лек, че тя се събуждаше и при най-дребната проява, която не беше предвидена от вътрешния ред на шатрата. Ала момичето не беше замислило нищо лошо, макар че никой не биваше да узнае за неговото намерение. То нямаше защо да се срамува от Унчида, дори ако тя го изненадаше.

Уинона стана съвсем тихичко и внимателно сгъна завивката си. После направи няколко стъпки и се приближи до огнището, където през топлите дни оставяха огъня да изгасне през нощта. Наведе се, бръкна в пепелта и начерни отслабналото си лице с пепел. Това означаваше, че тя щеше да пости, че не желаше да яде нищо през целия следващ ден.

Уинона излезе от шатрата, смятайки, че никой не я е забелязал. Не беше разбрала, че Унчида се бе събудила и я наблюдаваше, докато тя се измъкна през отвора на шатрата. Навън момичето се спря и огледа поляната. Сянката на кола все още се проточваше до Заклинателската шатра като черен, сочещ пръст. На пръта пред Заклинателската шатра висеше една стара пушка и едно златно зрънце в малка мрежеста торбичка. Уинона обгърна двата предмета със сериозен и замислен поглед. При това лицето ѝ придоби някакъв твърд, не детински израз. Тази пушка беше тайнственото желязо, с което един пани бе убил майката на Уинона. Матотаупа беше убил този пани, по-големият брат на Уинона. Харка беше пленил това мацаваки в боя, заклинателят го беше поискал от Харка като жертва за себе си. Тази пушка си имаше своята история и може би тази история още не беше свършила. Златното зрънце пък Харка беше намерил в реката край Черните хълмове, Матотаупа го беше захвърлил ядно във водите на Северна Плата, Къдрокосия Чернокож отново го беше извадил оттам, а след това заклинателят беше взел и това зръно при себе си. Понякога той го скриваше в шатрата, понякога го оставяше да виси навън на пръта, така че всички да го виждат. Никой обаче не знаеше кога старият заклинател ще направи едно или друго и защо вършеше той това или онова.

Уинона дълго гледа двата предмета. После отмести поглед към една друга шатра, която беше разпъната малко встрани от поляната, по-близо до горичката. Време беше да дойде Хиацинта, с която тя щеше да се срещне. Хиацинта беше една от двете сестри-близначки, деца на брата на Матотаупа, на онзи брат, когото сивата гризли беше разкъсала. Уинона и Хиацинта бяха приятелки. И това приятелство беше надживяло и отлъчването на Матотаупа, и бягството на Харка. Хиацинта никога не се беше срамувала да я видят заедно с дъщерята на един презрян.

Отворът на шатрата, към който девойката беше вперила поглед, се разтвори и Хиацинта излезе навън. Тя също беше почернила лицето си с пепел, тъй като двете другарки си бяха дали обещание да постят заедно. Сега те тръгнаха една към друга, хванаха се ръка за ръка и после изтичаха заедно през малката горичката към потока, който заобикаляше бивака и горичката в полукръг. Седнаха на пясъчния бряг. Нощта беше по-хладна от деня, ала въпреки височината на прериите, все пак не бе студена. Водата не миришеше вече на прясно, а имаше дъх на застояло и течеше лениво.

На запад веригата на Скалистите планини се открояваше като черен силует на тъмносиньото нощно небе. Уиона гледаше към планините. Натам бяха поели с конете си нейният баща и нейният брат, когато племето отлъчи своя вожд.

Двете момичета седяха мълчаливо едно до друго. Те си бяха избрали такова местенце на брега, откъдето не можеха да ги видят нито от шатрите, нито откъм стадото коне, тъй като малката горичка и леко издигнатите брегове на реката ги прикриваха. Те искаха да бъдат двете сами, защото и на двете сърцата бяха натежали.

— Какво казва Унчида? — попита най-послед шепнешком Хиацинта. — Мисли ли, че пани ще дойдат?

— Унчида мълчи. Хиацинта въздъхна.

— Четан смята, че те ще дойдат.

Четан, седемнадесетгодишният вожд на момчетата от Ордата на червените пера, беше загубил баща си и сега живееше при овдовялата майка на Хиацинта.

— Предстои ни есенният лов на бизони и бойците напани ще се опитат да ни изтикат отгук, преди да започне ловът. Така казва той. Ти какво мислиш?

— Каква полза от мисленето? Ние нямаме вече вождове.

— Имаме Старата антилопа и Стария гарван.

Уиона сведе глава.

— Разбира се.

— Добре е, дето ще постим, Уиона. Духовете са враждебно настроени към нас. Ние трябва да ги придобрим и Вакантанка, Великото заклинание, трябва да знае, че ние също искаме да сторим нещо.

— Да.

Момичетата отново замлъкнаха. Ала и двете нямаха желание да се върнат в шатрите.

— Слушай! — каза неочаквано Уинона.

Хиацинта се послуша и после вдигна рамене в знак, че нищо не е чула.

— Ела да се върнем в бивака, може да е някой съгледвач на пани!
— посъветва припряно Уинона.

Ала в същия миг и двете момичета се дръпнаха изплашени, защото една човешка фигура се промъкваше като гуцер през тревата към тях. Хиацинта понечи да извика, ала Уинона ѝ затвори устата с бързо движение.

Човекът, който тайно се беше приближил, седеше сега при момичетата.

— Харка! — каза Уинона. Стори ѝ се, че ще се задуши от възбуда.

Момчето отвори уста.

— Знаете ли, че след малко бойците на пани ще бъдат тук?

— Не. Какво ...

— Мълчи. Аз си отивам. Вие не сте ме виждали, ясно ли ви е? Ала изтичайте веднага в бивака и кажете на Унчида каквото ви казах. Аз казах, хау.

Момчето отново изчезна. Момичетата почти се питаха дали бяха сънували, или бяха будни. Ала после се съвзеха и изтичаха към шатрата на Четирите краища на света. Изтичаха вътре и двете едновременно изкрещяха:

— Пани идват!

Спящите хора скочиха от постелите си. Никой не попита момичетата в този миг откъде знаят тази новина. Всички разбраха, че децата са били навън и сега се връщат в лагера, значи, видели са нещо от идващия неприятел.

Шонка, петнадесетгодишният момък, и дори Харпстена, момчето, грабнаха оръжието и излетяха от шатрата навън.

— Пани идват!

Докато се обърнеш, целият бивак беше на крак. Стария гарван, бащата на тримата Гарванови братя, стоеше на поляната до кола. Той трябваше да води боя и издаваше високо своите заповеди. Бойците трябваше да заемат горичката, за да могат да обстрелват със стрели

врага от това прикритие, щом той се осмели да се приближи. Жените и децата щяха да останат край шатрите. Уинона и Хиацинта стояха сгушени една до друга пред входа на вождовата шатра и наблюдаваха оттам какво става.

Те видяха как тримата съгледвачи, изпратени в южна посока, се върнаха и се явиха пред Гарвана.

— Откъде идват пани? — попита той мрачно своите съгледвачи.

— Ние не сме ги видели — отвърнаха объркани бойците.

— Вие... вие не сте ги видели? Да не би да сте ослепели и оглушали? Че кой тогава ни предупреди?

— Ние не знаем.

Стария Гарван се отвърна ядосан от тях. Иди, че ги разбери! Ала сега той имаше друга задача, вместо да се замисля над тези негодни съгледвачи и да се заема да проверява откъде беше дошло предупреждението. Защото първите вражески бойни викове вече прокълтяха и същевременно излетяха горящи стрели в сухата горичка. Враговете стояха северно от потока. Без никаква опасност за себе си те можеха да подпалят гората и прерията южно от потока. Тогава пламъците и димът щяха да изтикат бойците от горичката, а жените и децата от шатрите и да ги натикат в ръцете на пани. Никой от хората на дакота не можеше да прекоси коритото на реката, без да се изложи на дъжда от стрели на пани. Момичетата веднага разбраха това.

В това време първите пламъци вече лизнаха горичката. Никой не можеше да отиде за вода за гасене, защото стрелите на пани владееха коритото на потока.

Многогласният боен рев, който сега надигнаха враговете, даде на членовете на Мечата орда да разберат, че бойците на пани далеч ги превъзхождат числено.

Стария Гарван наду бойната свирка с високия тон, който накара хората да се послушат, и извика:

— На конете! На конете!

Въпреки рева на пани заповедта му бе разбрана. Бойците се затичаха към стадото на своите мустанги.

Конете бяха на източната страна на поляната и двете момичета наблюдаваха с ужас какво става сега там.

Конете бяха обзети от панически ужас от развилнелите се пламъци. Те вече бяха съвсем побеснели. Мъжете дотичаха сред тях и

побързаха да ги яхнат, защото единственият стремеж на мустангите беше да побягнат и отлетят колкото се може по-надалеко. Стадото кучета вече бяха прекосили потока и бяха изчезнали в нощната прерия.

Пани сигурно разбраха какво става край конете. Затова и сред тях прозвуча високият тон на бойната свирка и техният вожд изрева:

— Не пускайте койотите при конете! Не ги пускайте при конете!

Следвайки заповедта на вожда, група бойци на пани нахлуха откъм изток в горичката, където огънят едва беше започнал да се разпалва и вече се възвемаше на отделни места. Мъжете на Мечата орда бяха твърде малобройни, за да могат да се противопоставят навсякъде на врага, който се нахвърли върху тях. Затова избръмчаха само няколко стрели и групата вражески бойци настигнаха конете и започнаха да се бият за тях с бойците на Мечата орда. Това хвърли конете в панически страх. Вражеските бойци навлязоха между тях и поведоха бой с хората на дакота. Всеки дърпаше другия от гърба на коня. Мъже полетяха към земята. Двама се сграбиха и отново се пуснаха. Мъже се въргаляха под сгромолясащите се коне. Неколцина скочиха и подкараха конете си, докато други хванаха юздите, за да задържат мустангите. Враговете се нахвърлиха един върху друг с ножове и бойни тояги, а през това време пламъците се издигаха все по-високо и по-високо в горичката. Животните, които междувременно се бяха освободили от вървите на краката, изпаднаха в онази ярост, която хората вече не можеха да надвият. Кой със, кои без ездачи, кои с дакота, кои с пани на гърба, те побягнаха в бесен галоп, гонени от стадния нагон, подир младия пъстър жребец, който беше изтръгнал пръта пред вождовата типи и летеше пред другите мустанги напред към изток.

Вождовете на двата враждебни лагера сигурно бяха съзрели с неудоволствие как по този начин голяма част от техните бойци се разпръснаха безполезно в прерията. От двете страни прозвуча тънкия звук на бойната свирка, който свикваше за завръщане и събиране. Тъй като беше невъзможно да се обърнат конете назад, ездачите скочиха от тях, за да се върнат при групите си. Те се разпръснаха по хълмистия терен сред нощния мрак, без да могат да се съберат отново.

Момичетата видяха неколцина бойци, които се връщаха през горичката и бързаха да се присъединят към Стария гарван на поляната сред бивака, за да получат нови заповеди. Не бяха постигнали нищо

друго освен това, че конете бяха избягали. За бойците на пани това, че Мечата орда беше изгубила мустангите си, беше победа. Те отбелязаха изхода на боя за конете с всеобщ победен вик, с което отново издадоха на хората на дакота месторазположението си.

Междувременно огънят все повече обхващаше горичката. Нощта беше безветрена и пламъците не се разпръскваха с бързината на вятъра, ала сухите дървета, шумата и тревата създаваха достатъчно условия за разпространение на огъня. Сега всички жени и деца се бяха насъбрали на безтревната поляна сред бивака и в шатрите около нея, тъй като тук земята не можеше да се запали и имаше опасност само от дима. Всички се държаха съвсем спокойно. Нямаше нито блъсканица, нито викове. Всички несъзнателно подражаваха на Уичида, която стоеше до двете момичета. Онези бойци, които все още стояха в горичката, трябваше да се махнат сега оттам, ако не искаха да изгорят. Те се насъбраха около Стария гарван. Гарвана даде заповед да се нахвърлят през коритото на потока срещу врага, дори и ако се наложеше по този начин да се изложат изцяло на стрелите на папи. Той самият щеше да ги предвожда в този отчаян опит.

Уинона усети как трепери Хиацинта. Ако мъжете на Мечата орда изгубеха боя, хората на пани щяха да ги избият и техните скалпове щяха да съхнат на трофейните прътове пред шатрите на врага. Съдбата на жените и децата беше неизвестна. Те също щяха да измрат или щяха да ги откарат да работят в шатрите на врага и да станат жени на бойците, избили техните бащи, братя и мъже.

Уинона се облегна на Уичида — и двете момичета търсеха майчина закрила при нея.

— Татко! Татко мой Матоаупа, ако ти беше сега тук — проговори тихо Уинона пред себе си, — тогава ние никога не бихме изпаднали в такова положение!

— Това е самата истина — каза един глас и Уинона цяла подскочи, защото не беше очаквала, че някой друг може да долови думите ѝ освен Унчида и Хиацинта.

Тя се извърна и позна мъжа, който беше казал това. Беше боецът на име Чотанка.

Откъм потока пред горящата горичка още не се чуваше боен вик. Бойците навярно още не се бяха хвърлили в отчаяното нападение.

Трябваше да се случи обаче нещо, ако не искаха да изгорят всички, или да се задушат от дима, или да станат безпомощна плячка на пани.

Ето... сега те се хвърлиха напред:

— Хи-йп-йп-йп-хи-йеее!

Те изреваха късо и прегракнало, а пани отвърнаха подигравателно на рева им и въпреки долитащите и заглъхващи викове на девойките се стори, че чуват ужасното свистене на лъковете, които пращаха стрели.

Димът почти ги задуши и Унчида заповяда на всички да легнат на земята, за да могат да дишат по-лесно.

В този миг прокълтяха два изстрела.

След изстрелите последва пълна тишина. Бойният вик на хората на дакота бе заглъхнал, ала и ревът на врага също. Чуваше се само още чупенето и прашенето на дърветата сред пламъците.

Момичетата се ослушваха с полуотворени устни.

Следващият звук беше прокълтелят яростен рев на пани.

Отново отекна гръм, който идваше от друга посока. Бойните на пани веднага замлъкнаха. В настъпилата тишина обаче сега прозвучаха откъм тъмната прерия, в гърба на пани, два отделни гласа:

— Хи-йп-йп-йп-хи-йеее!

Уинона, която позна тези два гласа, притисна ръце пред очите си и преливаща от щастие, почти заби зъбите си в собствената си ръка, защото сега тя знаеше, че баща ѝ и брат ѝ бяха наблизко.

Харка притежаваше тайнствено желязо! Харка сигурно беше стрелял и може би и стрелите на Матотаупа пееха вече през мрака и улучваха бойците на пани, които не бяха очаквали подобно нападение откъм гърба, Уинона чу и тропота на препускащи в галоп коне. Матотаупа и Харка сигурно бяха дошли с мустангите си. Затова можеха така бързо да сменяват мястото, откъдето нападаха.

Още веднъж прозвучаха два изстрела.

После се разнесе бойният вик на бойците на Мечата орда край потока и девойките разпознаха по отдалечаващите се викове, че бойците се хвърлиха през реката към редиците на пани. Бойните викове на пани сега бяха по-слаби, разпръснаха се.

Врагът се страхуваше от мацаваки. Явно, — той се страхуваше от Харка и Матотаупа! Уинона почти се задуши от дима, пък и жегата я измъчваше, ала въпреки това тя беше изпълнена с надежда и вече не

мислеше за смърт и за пленничество, а само за победата и за надеждата да види отново баща си и брат си.

Огнената буря избухна от самия огън, раздуха още повече пламъците и ги разнесе. Но горичката беше много малка, а и тревата по високата прерия беше съвсем ниска, затова, едва разгорял се с пълна сила, огънят бързо изчерпа всичките си възможности. Дръвчетата, които горяха в нощта като факли, вече се разпаднаха на пепел, горящото поле почерня и силният полъх на въздуха разнесе дима. Огънят се изтегли от Конския поток, от горичката и шатрите и се разнесе с бясна бързина на юг, където се разрази в огромен прерийен пожар.

Пани сигурно бяха обхванати от ужас, че сега огънят се носи към техните собствени шатри на юг. Ала може би те запазиха хладнокръвие дори и при мисълта за тази опасност. Защото при прерийни огънове, забелязани навреме — а този огън хората на юг сигурно щяха отдалеч да забележат, че се приближава, — индианците умееха да палят насрещни огънове. По този начин те унищожаваша всички поля наоколо, които им служеха за пасища, ала хората се спасяваха.

Въздушното течение вдигна пепелта нагоре и частици пепел почнаха да щипят очите на момичетата. На поляната сред бивака огново беше станало тъмно. Подобно на всички останали Уинона и Хиацинта се ослушваха, защото сега не беше само тъмно, а и тихо. Тъй като горичката беше унищожена от пожара, жените и децата можеха да виждат от поляната между шатрите чак до потока и във всички посоки над прерията.

Осеяното със звезди небе се издигаше над самотната и неплодородна земя, за която мъжете бяха воювали. Само на юг небето остана червено. Там пожарът продължаваше да бушува. Беше все още странно тихо. Почти изглеждаше, че двете неприятелски бойни групи търсеха да се скрият една от друга. А може би бойните на пани се връщаха. Може би пък подготвяха ново нападение. И от своите бойци жените и децата не можеха да забележат никъде ни следа.

Изведнъж Хиацинта извика изплашена, защото пред нея изникна като от земята един огромен боец, по голия му череп и развяващата се плитка на скалпа му можеше да се съди, че е пани. Той приближи свирката до устните си и изсвири остро. Това беше знак за неговите бойци да се хвърлят в нападение сред бивака. Ала в мига, в който той

изсвири и звукът още не беше заглъхнал, прокънтя и бойният вик на дакота и един мъж, който съвсем не беше по-дребен от него, застана до пани. Горната част на тялото на този човек беше гола, той не носеше никаква украса, никакви отличителни пера. Косата му беше сплетена на плитки. Той беше едър левент и имаше силен плътен глас. Хиацинта и Уинона го познаха веднага.

— Матотаупа! — промълвиха те.

Едва надал бойния си вик, дакота размаха своята бойна тояга и пани, изненадан от появата на врага, се сгромоляса под първия удар. Остър победен вик разгласи, че вождът на пани е убит. Дакота пое свирката, която беше паднала от поваления му враг, и сега от своя страна изсвири сигнала за нападение.

Бойците от Мечата орда изтичаха при него. Никой от тях не се подвоуми, нито се поколеба. Те следваха заповедите на човека, комуто бяха свикнали да се подчиняват и който беше действувал с успех и правилно в опасния миг.

Боят веднага се изтегли от поляната и от бивака, тъй като бойците на пани, които бяха нахлули дотук, сега бягаха презглава. Те носеха със себе си своя безжизнен вожд. Би било голям срам да го изоставят.

Навън сред прерията повторно изгърмя мацаваки. Чуха се отново викове и тропот на два галопиращи коня по което можеше да се съди, че хората на пани се бяха разпръснали и бягаха на всички страни.

Когато след тази ужасна нощ слънцето най-после отново изгря, двете момичета стояха заедно с останалите жени и деца сред изчернените от сажди шатри, сред обгорелите поля, самите те посипани с пепел. Никому вече не можеше да направи впечатление, че в началото на миналата нощ те си бяха почернили лицата, сега всички изглеждаха като тях. Наоколо прерията приличаше на останки от някогашно огромно огнище, само северно от потока се беше запазила изгорялата от слънцето трева.

Тъй като никъде вече не се виждаха биещи се, бягащи или преследвани бойци, нито неприятели, нито приятели, жените и децата се запътиха към потока, за да пият и да се измият колкото е възможно. После надникнаха в своите шатри. Някои от най-крайните бяха обгорели, по-вътрешните обаче и разположените около поляната никак не бяха засегнати.

От Заклинателската шатра се чуваха приглушени звуци. Заклинателят „разговаряше с духовете“.

Пушката и златното зрънце, които бяха висели на пръта пред входа на Заклинателската шатра, бяха изчезнали.

Уинона и Хиацинта стояха още дълго една до друга на поляната. И другите момчета и момичета въпреки преумората и изтощението не искаха да се върнат в шатрите. Четан мина край Уинона, погледна я мило и каза:

— Аз отивам на хълма да видя дали нашите бойци се връщат... дали всички се връщат, всички, които се биха ... разбираш ли ме?

— Разбирам те, Четан.

Преследваните и преследвачите, които вече не се виждаха откъм Конския поток, се бяха отправили на запад. Нито едните, нито другите имаха коне. Затова бягството и преследването се разиграваха в продължителен бяг подобно на някаква игра на криеница между хълмистите възвишения на изкачващите се нагоре прерии и в тази игра всичко зависеше от сръчността и бързата решителност. Много често нито едните, нито другите знаеха къде всъщност минаваше непрекъснато сменяващата се бойна линия, хората виждаха ту приятели, ту неприятели пред себе си или зад гърба си.

Единствените двама бойци, които имаха коне, Матотаупа и Харка, препускаха със своите мустанги далече напред на запад и вече никой не можеше да ги види. Матотаупа дори не се спря да обясни на сина си какво е решил да прави. Той само гонеше коня си все по-бързо и сивият жребец следваше кафявочервения по петите. Харка премисляше мълчаливо каква ли можеше да бъде целта на тяхната езда. На запад, в горите, бяха конете на пани. Ако им се удадеше да прогонят или да надвият постовите им, можеше да изгонят конете в прериите и по този начин да лишат пани от конете по същия начин, както се беше случило с Мечата орда. Или — още по-добре — можеше да заловят мустангите на пани за Мечата орда.

Харка беше изпълнен с радост от победата, която Мечата орда бе спечелила над бойците на пани. Ако той сам си беше представял своята роля в този бой по най-блестящ начин, сега, след като всичко се беше свършило, той вече почти не мислеше за своя собствен дял. Колко естествено беше да подберат нападащите пани в гръб, да стреля той върху тях с всяващото страх мацаваки, да ги хвърли по този начин

в ужас и да ги обърка! През тази нощ за първи път в живота си Харка беше убил човек. Ала това почти не достигаше до съзнанието му, тъй като той не беше водил бой очи в очи, а бе стрелял отдалече в тъмнината и не беше видял или докоснал след това убитите. За него беше важно преди всичко, че Уинона и Унчида бяха спасени от пожара и враговете и че Матотаупа се беше отличил и бе поел отново водачеството на бойците на Мечата орда в един толкова критичен момент. По време на ездата той не изпускаше баща си из очи. Слънцето отдавна вече беше изгряло, навред блестеше ярката обедна светлина и Харка виждаше изцапания със сажди гръб на баща си, който се беше примъкнал през нощта до покритата с гореща тлееща пепел поляна наред бивака.

Вече отново беше настъпила нощ, когато Матотаупа и Харка най-после стигнаха до горите. Спряха се край една рекичка. Силно запотените, изпоцапани, задъхани мустанги пиха дълго. Матотаупа и Харка също утолиха своята палеца жажда и се отпуснаха на земята да са отпочинат. Тук в гората беше по-хладно и по-влажно, отколкото сред изсъхналата от прижурящите слънчеви лъчи прерия, миришеше на гнила есен и въпреки това тук се дишаше много по-леко, отколкото сред прашната трева на степта.

Двамата индианци вдишваха дълбоко въздуха. Сънят обори Харка, ала не за дълго, тъй като неспокойството на баща му го събуди отново. Момчето се олюляваше от умора. Матотаупа му пъкна хапка месо между зъбите и когато Харка я сдъвка и глътна — още една, така че момчето постепенно се съвзе и се разсъни.

Бащата започна да му обяснява какво смята да прави.

— Ние с теб все едно че сме съгледвачи на Мечата орда — каза той. — Аз искам да проуча как са разпределени сега постовите край конете на пани, колцина са и по какъв начин ние бихме могли да им отнемем мустангите. Щом разбере това, ние ще действуваме или сами, или ще изчакаме бойците. Те ще вървят по петите на пани, а пани имат нужда от конете си — това е ясно.

Матотаупа нареди на Харка да възседне коня и да продължи да спи на гърба на сивия жребец, докато той самият яхна кафявочервения кон и поведе сивия жребец за юздата. Харка се ядосваше на себе си и на пълната си изнемога, ала не можа дълго да мисли за това. Отново

потъна в полусън, който му пречете да мисли, ала все пак го предпазваше да не падне от коня.

Събуди се отново, когато Матотаупа спря. Беше още нощ и в гората беше съвсем тъмно. Бащата остави конете на момчето и му нареди да не заспива вече нито миг, тъй като се бяха приближили съвсем към вражеските постови. Харка се окопоти, хапна още малко месо и вече не затвори очи. Матотаупа тръгна сам и се скри в тъмнината между дърветата така безшумно, че и обучено ухо не можеше да го чуе. Харка чака около два часа, докато баща му се върна при него. Матотаупа започна да му разказва веднага и изглеждаше много доволен.

— Сто коня и само десет души постови! — каза той. — Постовите са съвсем спокойни. Те не са вързали конеге поотделно, а само са ги събрали заедно и са направили една ограда от клони и тънки стволове. Тази слаба ограда може да изплаши само един спокоен кон. Стреснато животно ще я събори или ще я прескочи. Ние ще отнемем конете на бойците на пани, преди още те да се върнат в гората. Хау.

Да се отнемат конете на врага, в прерията беше едно от обичайните бойни средства, към които бойците прибегваха при най-различни случаи. Харка забрави умората си.

— Как ще сплашим конете, татко?

— С огън можем лесно да ги хвърлим в паника, ала аз не искам да подпаля гората. Огънят ще се разпростре по-нататък върху прерията и ще унищожи всички поля, които остават сега за Мечата орда и за бизоновите стада, които ще трябва да дойдат насам. Имаш ли още патрони?

— Нямам много. Два или три ... бих могъл да пожертвувам.

— Тогава ти ще стреляш сред конското стадо, това е много важно, отколкото да стреляш върху постовите. Конете ще побягнат. Ако нашите бойци имат бързи крака, отворени очи и сръчни ръце, ще могат да си заловят навън в прерията няколко коня.

— Добре.

Матотаупа поведе Харка през гората. Трябваше да вземат и мустангите със себе си, да оставят двете животни сами, беше твърде опасно. Затова бяха принудени да заобиколят, за да могат да останат колкото се може по-незабележими за постовите. Матотаупа водеше

нагоре по склона, а оттам към мястото, където бяха разположени конете. За да спестят оградата за едната страна, пани бяха натикали конете по една отвесна скала, която се издигаше камениста, почти необрасла, сред гората. Над тази скала стояха двама постови, останалите осем бяха разпределени долу край оградата, както беше съгледал Матотаупа и разказал на Харка. Планът на Матотаупа беше да обезвредят двамата постови горе и после да стрелят от скалата в стадото.

Затова той поведе кафявочервеникавия кон и сивия жребец заедно с Харка още по-нагоре, отколкото се издигаше описаната скала, после върза двете животни с ласото за дърветата така, че те да не могат да се откъснат сами.

Долу откъм гората прокътня вик — явно предупредителен вик на някой от постовите — и двамата дакота трябваше да побързат, ако все още искаха да постигнат целта си. Те се бяха уговорили съвсем точно какво им предстои да сторят.

Заскачаха надолу по склона със сигурни скокове като истински диви котки. И двамата държаха по един камък в ръка освен оръжието си. Когато се приближиха към горния край на отвесната скала, те различиха силуетите на постовите, които бързо се шмугнаха зад дърветата и храсталаците, за да се запазят от неизвестното, което се приближаваше към тях. Харка захвърли своя камък към главата на единия от постовите, който се беше свил в храстите, ала непредпазливо беше подал глава навън. Камъкът улучи така, че удареният още същия миг бе изваден от строя. Вторият постови, който дебнеше зад едно дърво, беше останал за Матотаупа. Матотаупа скочи към него, преди още той да може да посегне към оръжието си, сграби го и без много да му мисли го прехвърли през скалата долу към стадото коне. Харка побърза да последва примера на баща си. Грабна изпадналия в безсъзнание от удара с камъка втори постови за краката, издърпа го по склона и също го хвърли надолу. После освободи пушката и стреля към стадото, като същевременно нададе заедно с баща си в тъмната гора бойния вик на дакота:

— Хи-йп-йп-йп-хи-йеее!

Матотаупа беше намерил едно място, където скалата беше напукана, така че можеше лесно да се отдели. Той откърти една част и по този начин предизвика истинска градушка от камъни, която съвсем

обърка конете долу. Предвождани от най-яките жребци, мустангите удариха на бяг. Постовите долу явно не бяха по малко объркани от конете. Стреснати от двата изстрела, в неведение какво всъщност се беше случило горе на скалата, виждайки политащите надолу свои другари, те сигурно сметнаха, че най-разумното нещо за тях беше в момента да се хвърлят на най-близкия кон и да се понесат заедно с останалите коне по гористия склон надолу. Стадото коне се разпръсна. Със своя силен, изпълнен със страх яростен тропот то разбуни цялата гора, сякаш нощният тайнствен склон изведнъж бе изпълнен с привидения.

Успехът на двамата дакота беше така пълен, че Матотаупа не можа да се въздържи и се изсмя с все гърло. При това той направи една невнимателна стъпка и полетя заедно с един откъснал се малък къс скала през канарата надолу.

Харка видя тази несполука и без да ще, се разсмя гръмко, когато видя баща си изведнъж да полита в дълбочината. Ала той веднага легна върху скалата, първо, за да не го последва същата участ, а и също така, за да види дали баща му не се беше наранил при падането. Зарадва се, когато долу Матотаупа бързо се изправи отново и извика към него:

— Добре! Ела и ти долу!

Харка се замисли за миг.

— Не улучи! — отвърна той след това. — Ти не можеш да измамиш един бъдещ боец на дакота със своите съвети! Аз ще отида горе при мустангите ни. Там съм много по-необходим!

Бащата се засмя одобрително. В смеха и на двамата се изля огромното напрежение на нервите.

Матотаупа заобиколи отвесната скала, изкачи се по склона и настигна Харка при конете, които бяха станали неспокойни от царящия шум и сега посрещнаха с радост двамата си господари.

— Ето че свършихме всичко, каквото трябваше да направим — каза Матотаупа, секна огън и запали лулата си. — Остава ни още само да проверим какво ще направят другите.

— За да видим това, ще трябва отново да слезем долу в прерията — каза Харка.

— Ще трябва.

Ала сега, след прекараните безсънни ноци, силната умора пролича и върху лицето на Матотаупа. При неясната светлина на пукващата се зора Харка видя колко дълбоко бяха хлътнали очите на баща му.

— Няма ли да поспиш малко, татко?

— Не. След това.

Матотаупа изпуши лулата си докрай и след това се изправи, не така бързо и сигурно, както обикновено, ала все пак, без да се люлее. Двамата индианци яхнаха конете и ги пуснаха да поемат сами пътя по склона надолу. Полудивите мустанги бяха много сръчни при слизането.

Когато двамата ездачи стигнаха до края на гората и началото на безбрежните поля, най-напред те не видяха нищо друго освен пресичащите се наляво и надясно следи на разбягалите се коне. Не чуха нищо, което да привлече вниманието им. Матотаупа потърси едно високо дърво, което обещаваще добър изглед наоколо, и започна да се катери по него, а Харка, който беше много любопитен, върза конете и го последва. Седнали в короната на дървото, те можеха да виждат надалеч. Двамата едновременно откриха два тънки стълба дим, които се изкачваха към небето от хълмистите долини на прерията.

— Това може да са само бойци на Мечата орда, седнали сега край огъня, за да се порадват на победата си при тая първа почивка — каза Матотаупа. — Те са прибрали конете на пани. Ние ги изпратихме в ръцете им. Бойците на пани обаче, изглежда, че са избягали обратно в биваците си. Никъде не виждам и следа от тях. Те навярно също са заловили някои от своите избягали мустанги, ала не много. Не много! Защото там, съвсем надалеко — виждаш ли, ето там? — пасат още много свободни мустанги. Това са животните, които не са се оставили никой да ги хване.

Матотаупа слезе бавно, необикновено замислен, от високото дърво и се спря, за да поеме Харка на слизане. Двамата не размениха повече ни дума, защото онова, което смятаха да предприемат и което щеше или нямаше да се случи след това, засягаше твърде дълбоко живота им, а и решението беше така предстоящо, че те не желаеха да заговорят за него.

Потеглиха с конете на изток, без да вземат повече никакви предпазни мерки, по посока на първия по-голям лагерен огън на

бойците на дакота.

Когато се приближиха, те можаха да разпознаят неколцина мъже, които се бяха изкачили на едно плоско възвишение явно за да посрещнат приближаващите се. Матотаупа не се беше излъгал. Посрещнаха ги бойци на Мечата орда. Те скоро разпознаха всеки поотделно — Стария гарван, най-големия му син и Старата антилопа. Още единадесет бойци бяха заедно с предводителите. Четан също беше сред тях, макар че беше навлязъл едва в седемнадесетото си лято и още не беше посветен в боец. Ала той също беше взел участие в преследването на бойците на пани.

Матотаупа и Харка яздеха ходом към групата. Всички бяха съвсем сериозни. Харка потърси погледа на Четан и Четан го погледна. Да, те бяха стари и добри приятели.

Матотаупа спря своя кафявочервеникав кон, Харка също спря своя сив жребец. Все още не беше ясно кой щеше да заговори пръв.

Стария гарван движеше устни и явно се бореше дали бива, или не да изговори думите, които напиреха в устата му.

— Ние се срещаме тук, в чужди ловни райони започна най-после той, за да оправдае най-напред своята постъпка и държането на всички останали. — Какво имате да ни съобщите?

— Не много — отвърна гордо Матотаупа. Вие сами знаете какво се случи край Конския поток. От постовите край мустангите на пани ние сразихме двама, а останалите пропъдихме заедно с конете. Виждам, че вие сте успели да си хванете коне!

Стария гарван отново дълго мърда устни, без да каже нищо.

— Имате ли да кажете още нещо? — попита най-после той.

— Аз не — отвърна Матотаупа с пресипнал глас. — Вие какво ще кажете?

— Ти води боя добре и правилно, това ще кажа аз — заговори съвсем бавно Стария гарван. Той обмисляше всяка дума. — Какво искаш още от нас? Или си дошъл да ни върнеш момчето, на което мястото е в нашия бивак?

Когато чу този въпрос, Харка целият замръзна.

Матотаупа, изнурен до пълна изнемога, блед, изцапан със сажди, с открити рани, които той изобщо още не беше погледнал, впери поглед в очите на говорещия:

— Аз не съм отвел Твърдокаменния Харка Убиеца на вълци Ловеца на мечки и следователно не аз мога да го върна, той решава сам. Онова, което аз искам от вас обаче, е истината! Истината искам аз! Истината трябва да признаете вие! Аз съм невинен. Не действах ли по време на боя с бойците на пани като вожд на Мечата орда?

Стария гарван сведе угрижен поглед.

Сега обаче Старата антилопа изскочи напред.

— Днес и вчера ти действуваш като вожд — извика той, — ничий език не може да отрече това! Ала всякога ли си действувал така? Ти не беше отлъчен, задето не си смел. Ти си смел, това знаят всички мъже на Мечата орда. Ала въпреки че си смел, ти ни измени, измени ни срещу тайнствената вода! Изложи ни на подигравките на Дългите ножове с твоя брътвеж, изложи на срам собствените си бойци и ги направи за присмех! Никога вече ти не бива да прекрачиш нашите ловни райони! Ние повярвахме, че ти ще се подчиниш на решението на нашите старейшини и затова ти подарихме живота. Ала ти пристъпи решението и ако аз те бях срещнал в нашите ловни райони, щях да те убия. Аз казах, хау!

Говорещият млъкна. Матотаупа дълго не отмести поглед от него. После погледна към останалите. Ала никой не каза повече нито дума. Нито един не отвори повече уста. Никой не смееше да се обяви на страната на Матотаупа и в този миг на Харка се стори, че чува откъм бивака глухото кънтене на заклинателския тъпан, който сковаваше всички езици. Дори Четан мълчеше и за миг отбягна погледа на Харка, за да го срещне след това отново, ала изпълнен с болка. Матотаупа срещна още веднъж погледа на Старата антилопа.

— Последната дума ли е това?

Старата антилопа не отговори нищо, само плю.

— Това е твоята смърт — промълви тихо Матотаупа. — Запомни това и го чакай. Аз ще дойда.

Вождът обърна коня си и Харка го последва. Най-напред ходом, след това в лек галоп те се върнаха обратно при обраслите с гори склонове на планината. Отпочинаха си там вечерта, ядоха, легнаха да спят. Матотаупа мълчеше, Харка също мълчеше. Двамата заспаха изнурени и ако сега беше дошъл някой враг, за да ги убие, това би им било съвсем безразлично през тази нощ. Защото тяхната голяма надежда беше разбита.

През следващите дни и ноци Матотаупа бе обзет от някакво мрачно спокойствие и Харка не се осмеляваше да му заговори. Той често оставяше баща си сам, тъй като Матотаупа сякаш желаше това. Момчето се разхождаше надалеч в гората, чак нагоре до височините, където гората свършваше и скалистият сипей се спускаше досами дърветата. Вятърът вееше есенно хладен и суров. От време на време Харка поглеждаше нагоре към височината, където се намираше малката долинка, и колкото по-често се разхождаше наоколо сам, толкова по-силно го обземаше желанието да се върне още веднъж там, където бе прекарал лятото щастлив заедно с баща си и където се бе чувствувал господар над планините и животните.

Една сутрин той видя орела да се извисява над върховете. И тогава то се случи. Момчето затича, почти бегом стигна по склона нагоре до началото на добре познатата му камениста пътека. Избърза по пътеката, както толкова често беше правило през лятото, и отново се озова на полянката край извора.

Водата бълбукаше и ромонеше, тук тревата се беше запазила още зелена. Трапът, който Харка беше изкопал, беше непокътнат. Запасите обаче, които бяха оставили, бяха издърпани изпод чимовете и разхвърляни навред по поляната, кокалите оглозгани. Орелът сигурно често беше стоял на канарата над извора, край скалата лежах остатъци от месо.

Харка се хвърли в тревата и захлипа. Веднъж поне да няма нужда да се владее, веднъж поне да бъде такъв, какъвто е, да се отдаде на болката си, един-единствен път, и това можеше да стане само тук, където той беше съвсем самичък.

Харка остана край потока до вечерта.

Видя орела да се носи високо горе в небето и когато слънцето започна да залязва, върховете блеснаха в злато и водата на потока се оцвети като дъга, птицата се върна в убежището си. Прилетя до гнездото, което си беше направила на върха на южната страна на долинката, и впери поглед надолу към момчето. Сигурно беше си донесла плячка, защото Харка я видя и чу да кълве.

През нощта Харка преспа в трапа, където се чувствуваше запазен от нощния вятър. Сутринта се събуди с вкочанени от студа крайници. Когато се раздвижи и се огледа наоколо, видя орела, който беше застанал на скалата край извора. Момчето му подхвърли една част от

своята храна, която грабливата птица пое сърчно с клюна си и веднага нагълта. Момчето се приближи до извора и пи но орелът съвсем не се обезпокои от това. Той беше познал отново своя приятел.

След като се притопли под обедното слънце, Харка тръгна през каменистата пътека, за да си върви, ала този път се спря за миг, преди да свие нататък, и хвърли още един поглед назад към долинката, която сега по време на негостоприемната есен щеше да остане само убежище на орела. Хората трябваше да се изтеглят оттук и преди още да падне снегът и да започнат зимните бури, дори и орелът трябваше да си намери друго убежище.

Момчето забърза надолу.

Намери баща си навътре в гората заедно с двата коня, седнал край малък огън. Матотаупа не го укори, не го и попита нищо. Гледаше пред себе си и наблюдаваше малките пламъчета, които непрекъснато внимателно заравяше с пепел. Когато се стъмни той помоли Харка да остане край конете, докато отново се върне. Можело да се забави два или три дни.

Харка наблюдаваше Матотаупа докато той украсяваше стрелата си с резба. Прокуденият връзваше с ножа си четириъгълници — отличителния заклинателен знак на неговата шатра. Всеки член на Мечата орда щеше да знае, че това е стрелата на Матотаупа. Тя имаше костено острие с кука като бойна стрела.

— Тази стрела ще убие Старата антилопа — каза бащата.

После тръгна пешком.

Когато на второто утро след това над шатрите над Мечата орда започна да се развиделява, всичко изглеждаше спокойно и тихо. Водите на Конския поток течаха в малка вадичка. Няколко мустанга се мъчеха да намерят храна по изсъхналите поля, доколкото не бяха обгорели от пожара. Шатрите бяха още затворени, не се виждаха жени, тръгнали за вода, не се мяркаха момчета край реката, дошли да се умият и освежат.

Спящите в шатрите едва-що започваха да се събуждат. Уиона погледна към Унчида, която беше станала първа.

В някоя от съседните шатри се разнесе писък. Уиона се стресна и видя, че и Унчида потръпна. Шонка и Харпстена скочиха от завивките, сякаш бе прозвучал боен вик. Шешока се разтърси от пристъпи на кашлица.

След Унчида и Шонка и Уинона изтича от шатрата на поляната, за да разбере какво се беше случило.

Пред шатрата, където живееше Старата антилопа със своите помалки синове, стояха вече неколцина мъже, които изтикваха назад напиралите жени. Извикаха Стария гарван и той влезе в шатрата. Остана известно време вътре, после излезе мълчаливо и доведе заклинателя. Когато Хавандшита влезе в шатрата, цялата поляна вече се беше изпълнила с очакващи хора. Никой обаче, който беше влизал в шатрата, не говореше за това, което бе видял вътре, така че всички стояха в неведение.

Най-после се приближи най-старият син на Старата антилопа, който вече беше посветен в боец, и влезе в шатрата, където все още се бавеше заклинателят. След дълго време той изнесе отвътре един мъртвец. Мъртвецът беше Старата антилопа. В гърдите му стърчеше забита една стрела, украсена с резба. Всеки веднага разбра, че стрелата на Матотаупа беше улучила Старата антилопа. Как се беше случило това обаче, никой още не можеше да си обясни. Когато се събудил, най-малкият му син видял баща си да лежи в постелята със забита в гърдите стрела, сякаш още спял, и момчето извикало от ужас.

Отпратиха жените и децата по шатрите, а мъжете започнаха да търсят дири. Търсиха целия ден. Когато се свечери, обитателите на шатрите най-после си обясниха какво навярно се беше случило.

Матотаупа беше дошъл тайно в бивака. Той сигурно се беше покачил по шатрата на човека, който го беше обидил, и беше изстрелял стрелата си през отвора за дима върху спящия. Това се беше случило преди полунощ, раната на Старата антилопа беше от няколко часа. Незабелязан от никого, както и беше дошъл, Матотаупа беше изчезнал отново.

Край шатрата на Старата антилопа се разнесе траурна песен. Заклинателят барабанеше в своята шатра, а роднините на убития крещяха диви клетви за мъст.

От този ден нататък Уинона стана още по-тиха и плаха.

Никой не смееше да подхвърли враждебен поглед или презрителна дума към Унчида. Горда и недостъпна, тя продължаваше да се радва на своята слава на тайнствена лечителка и дори Хавандшита не предприе нищо срещу нея.

За всичко това Матотаупа и Харка не знаеха. Ала те се бяха променили и всичките им чувства бяха обвити от кора, която силно се втвърди. У Харка тя стана още по-твърда, отколкото у бащата, защото затварянето в себе си на млади години е много по-противоестествено и изисква още по-голямо напрежение.

Когато през онази нощ се върна при момчето, бащата каза само:

— Той е мъртъв и всички го знаят. И Харка забеляза, че баща му се върна без стрелата си.

Малко след това двамата се приготвиха да тръгнат.

— Ще отидем да видим как живеят белите мъже — каза Матотаупа. — Ти нямаш вече патрони за карабината си, значи, ще трябва да си набавим патрони. Ще трябва да намерим и къде ще прекараме зимата. Ти си твърде млад още, за да умреш.

Харка стоеше замислен.

— Какво смяташ да дадеш на белите мъже за патроните, които ни трябва за моето мацаваки?

Матотаупа отпусна ъглите на устните си и бръкна в джоба на колана си.

— Ето това!

Той показа на Харка златното зрънце, което момчето беше намерило в реката в подножието на Черните хълмове и което след това беше преминало в собственост на заклинателя.

— Това? Откъде го имаш?

— Хавандшита беше невнимателен. Когато аз се примъкнах към шатрите, за да убия Антилопата, зрънцето отново висеше в торбичката на пръта пред Заклинателската шатра. Аз го взех. Но може би няма да се наложи изобщо да предложим тази разменна стока. Ще видим.

— Ние няма да дадем злато на Дългите ножове! Аз не съм забравил онова, което ти ми каза, татко, когато захвърли това лъскаво камъче във водата. Ами старата пушка на пани?

— Нея оставих на Хаваидшита. Тя вече е ръждясала, нека му остане.

— А твоята нова карабина?

— Никой от бойците не я използва по време на боя. Сигурно Татанка-Йотанка я е взел тогава със себе си.

Когато Матотаупа каза „тогава“, думата прозвуча в устата му горчива като жлъчка. Той мислеше за деня на своето прокуждане.

Харка не попита нищо повече. Изправи се. Още не знаеше какво отношение да вземе към плана на баща си. Трябваше да помисли малко. Патрони за карабината му трябваха, в това съмнение нямаше. Ала след това? След като ги получише? Харка не искаше да живее сред белите мъже. Най-приятно би му било да върви с баща си през есента на лов за бизони, а след това, запасени със зимнина, да се скрият в някоя пещера.

СЛЕД ПЯСЪЧНАТА БУРЯ

Бурята гонеше пясъка по тревната степ. Пясъчният прах се издигаше на стълбове нагоре и се слягаше като дюни върху местността. Долини и възвишения изчезваха под пясъчните маси, образуваха се нови възвишения и долини и отново се отвяваха, за да се слегнат пак по-нататък. Движейки се с бясна бързина, въздухът пищеше. Денят помръкна, облаците пясък закриха слънчевата светлина. Животни и растения бяха изложени безпомощно на бушуването на бурята и на опасността да умрат от задушаване под огромните пясъчни маси.

Есенните бури, които всяка година торможеха страната, започнаха.

Когато заедно с падането на нощта и въздушната вихрушка се успокои и всички пясъци, които тя все още носеше със себе си, се слегнаха, месецът и звездите погледнаха над разстилащите се надлъж и нашир пясъчни възвишения, които сякаш бяха съвсем безжизнени като някакъв праисторически свят или като повърхността на непознатата звезда. Светлина и сенки, предизвикани от луната — това беше всичко, което можеше да се различи по пясъчното море.

Ала когато месецът се изкачи малко по небосклона и въздухът все още беше съвсем спокоен, сякаш никога не го бе появявал никакъв полъх, тук-там сред мъртвото пясъчно море нещо започна да се раздвижва — плах опит на запазилия се още живот. Няколко бивола, пожълтели от праха, заслепени от праха, оглушели от праха, който се беше загнездил в очите и ушите им, полузадушени от праха в ноздрите им, с мъка се измъкнаха навън. Те се отърсиха, пръхтяха, търкаха покритите си с пясък глави в предните крака, търкаха се един в друг и когато отново започнаха да виждат, гледаха дълго над променената, замряла земя. Един от тях отново набра сили и изрева глухо. Ала никой не му отговори. Стадото се беше разпръснало и може би единствено малката група бизони бяха останали живи. От тия пет животни две бяха загинали от жестока смърт, тъй като бурята ги бе издигнала във

въздуха и бе счупила костите им. Останалите три, които все още можеха да се движат, се притиснаха едно в друго и останаха така за през нощта. На другата сутрин те щяха да започнат великото търсене — да открият къде свършваше новообразуваната от летящите пясъци пустиня и къде можеха да се намерят трева и вода.

В същия ранен нощен час и други живи същества се мъчеха като бизоните да се измъкнат от пясъка. На един хълм, върху чийто широк, полегато издигащ се гръб откъм южната страна се бе натрупал голям пласт пясък, откъм северния склон пясъчната покривка беше сравнително по-тънка. Тук, сред вълнистата пясъчна покривка, се оформиха фигури, нещо започна да се движи под пясъка, сякаш къртица се мъчеше да се покаже изпод земята. Раздвижването скоро се усили, пясъкът бе отхвърлен настрани, една завивка се отметна и после почти едновременно се показаха два коня и двама души. Конете заудряха с копита, отърсиха гриви, закихаха и запръхтяха, докато хората също се мъчеха да се освободят от пясъка. Все пак те бяха пострадали много по-малко, отколкото бизоните, тъй като благодарение на завивката от бизонова кожа двамата мъже и конете бяха запазили поне главите си, а по този начин и дихателните и зрителните си органи.

Тази малка група също остана да пренощува на мястото, където бе устояла на циклона.

Бизоните и хората не можеха да се видят едни други. Разстоянието между тях беше твърде голямо. Пясъчната буря беше опустошила огромни площи земя.

И двамата души — един мъж и едно момче — също се огледаха. Заобиколиха покрития с пясък хълм, който ги беше запазил, за да се изкачат откъм южната страна по новообразуваната се дюна. Това не беше лесно. Те затъваха при всяка крачка. И можаха да продължат само лягайки по корем и катерейки се лежешком. Най-после те стигнаха догоре и се огледаха на вси страни по сякаш безбрежните вълнисти пясъци.

Бурята напълно беше престанала да вилнее. Нямаше повече никаква опасност. Понеже двамата мъже и тъй, и тъй трябваше да останат да лежат в пясъка — било горе на върха или долу в подножието на хълма, останаха спокойно да прекарат нощта върху преодоляната вече височина и през следващите часове се редуваха да

дежурят и да спят. Конете стояха съвсем спокойни и без да ги завържат. Те бяха пасли предишната вечер и се бяха напили, преди да започне бурята, и сега нищо не можеше да ги привлече да тръгнат да се разхождат под лунната светлина по пясъчните дюни. Те бяха почувствували опасността инстинктивно и сега бяха доволни, че още са живи.

Призори и двамата индианци бяха будни. Слънцето, което предишния ден беше предупредило със странно замъглената си светлина опитните индианци за предстоящата буря, така че те можаха да вземат предпазни мерки, сега отново се издигна над опустошената земя, възвръщайки си яснотата и блясъка. Сега очите виждаха много по-добре, отколкото през нощта.

Матотаупа и Харка оглеждаха околността, докато мустангите леко се раздвижиха в подножието на хълма. Животните душеха.

Матотаупа вдигна ръка над очите си, за да ги запази от слънчевите лъчи и да може да вижда по-ясно. Момчето беше насочило погледа си към същата точка като баща си. Не много далеч от хълма, където бяха лежали двамата мъже, нещо се беше раздвижило. И в абсолютната тишина на замрялата околност те изведнъж доловиха човешки гласове, макар и като далечно, едва различимо ехо. Може би бяха викове, с които хора се търсеха или насърчаваха помежду си.

Двамата индианци не си казаха нищо, защото всеки от тях знаеше, че наблюдават едно и също нещо. Полека-лека те можаха да различат десетина мъже, които се бяха надигнали, те бяха съвсем дребни в далечината, ала съвсем ясно различими. Мъжете сякаш се изпъваха и протягаха, опитаха се да тичат, което все пак не им се удаде, защото се скриха почти до половина, сякаш потънаха. На местата, където беше силно наваян, пясъкът не издържаше тежест.

Матотаупа и Харка се забавляваха известно време да наблюдават колко несръчно се държаха повечето от тези мъже.

— Да вървим при тях! — каза най-последно Матотаупа. — Може би тези мъже в пясъка имат още малко куршуми. Ще ги видим кои са, ала няма да им казваме имената си.

Двамата индианци се смъкнаха надолу по ронещия се пясък и стигнаха без произшествия до конете си, които ги посрещнаха радостно. Те ги яхнаха, взеха завивките, провизиите и оръжието със себе си и поведоха конете с леко притискане на бедрата. Яздеха бавно,

с много криволичения. Опитът на Матотаупа и естественото чувство на мустангите се обединиха, за да намират проходимите места. Харка следеше и се учеше.

Когато индианците се приближиха към мястото, където се намираха непознатите мъже, дотолкова, че можеха да се чуват и да се виждат достатъчно ясно, те се спряха.

— Хе! Хо! — долетя вик до тях.

Матотаупа обаче не подкара отново коня си, а остана да чака мълчаливо, като само вдигна голата си ръка в знак, че няма враждебни намерения.

Мъжете, неколцина от които изглеждаха ранени, започнаха да разговарят помежду си на висок глас, без индианците да могат да разберат думите им. Матотаупа и Харка обаче едновременно направиха едно откритие, което силно ги заинтересува. Между тринадесетимата мъже имаше и един червенокож. Дватама дакота веднага се опитаха да разберат от кое племе е той, ала не успяха.

Индианецът беше обут в кожени панталони. Ризата му обаче беше направена от плат, който приличаше на някогашните вехти дрехи на Чернокожия. На врата си той беше завързал пъстра кърпа. Беше гологлав и бос. Харка изпита огорчение, че един червенокож може така малко да държи на достойнството си. Откъде ли можеше да произхожда този индианец?

Един от белите мъже, които тъпчеха с високи ботуши из неудобния за ходене пясък, извика индианеца с кърпата на врата и след известно суетене, при което белият падна, а индианецът говореше съвсем малко, двамата се запътиха към Матотаупа. Пристъпваха в пясъка като патрави.

Матотаупа и Харка стояха на конете си и не слязоха и сега.

Белият мъж, който идваше към тях, не беше нито едър и жилест като Червения Джим, нито пък строен като Прелетната птица. Беше среден на ръст, с широки рамене и къс врат. Макар че Харка вече беше свикнал да вижда руси коси и шапка на главата на хората, той отново се учуди колко различни на ръст бяха белите мъже. Сред червенокожите мъже, които той познаваше, също имаше различни по ръст, ала те все пак всички бяха стройни и високи. Белият мъж носеше дебела кожена жилетка, високи ботуши с кончове и широкопола шапка. Това още повече подсилваше впечатлението, което той създаваше, за

тромавост и тежест. Той заговори, оставяйки индианеца, който стоеше до него, да превежда. Харка слушаше внимателно и дори разбра някои думи направо. Индианецът не говореше диалекта на дакота като роден език, ала все пак без запъване.

— Каква дяволска местност! Като на луната. Истинско щастие е, че поне слънцето виси още на небето, та човек да знае накъде е изток и накъде запад. И вие ли се измъкнахте изпод пясъка, а? Изглежда, че в огромната страна Америка няма нищо друго освен пясък. Пясъчна въшка би трябвало да стане човек, само пясъчна въшка. Как може нормален човек да живее тук и да си намери да пийне и да ядне нещичко? А? Вие знаете ли?

— Може би ще намерим вода, може би не — отвърна делово Матотаупа. — Ако до три дни не намерим, ще пукнем от жажда.

— Това е ясно като бял ден, многоуважаеми господин индианецо, ала аз нямам никакво желание да пуквам, разбра ли? А вие къде сте тръгнали?

— Важно ли е за белия човек да знае това?

По време на разговора още шестима мъже бавно изгазиха и се примъкнаха до тях. Те всички бяха почти еднакво облечени, с хубави кожени жакети, ала карабини или пушки повечето от тях сякаш нямаха или поне вече нямаха. Те носеха обаче револвери или пистолети на коланите си.

— Вожде на индианци, защо приказваш така сложно! — каза нетърпеливо набитият белокож, който водеше разговора. — Ние всички еднакво сме загазили. Ние тринадесетте съвсем не сме наясно как попаднахме тук, всичко стана твърде вихрено, свързано с много премятания презглава и салтоморталета, на мене черепът все още ми бучи, а къде останаха другите двадесетина от нашите, един бог знае. Ние сигурно никога няма да го разберем. Петима от нас тук са неподвижни, кой със счупени кости, кой с изхвъркнали крайници, кой ударен по главата. Останалите сме объркани и искаме да си вървим къщи. Нека лешоядите или вълците, или на когото му сърце иска да идва в тая изоставена от бога местност, та да измерва страната. Ние всеки случай мислим да прекараме зимата другаде, та ако ще би да се наложи компанията да се откаже от гешефта... тяхна си работа! Моля!

— Каква компания?

— Е, сега да не седна да ти разправам историята от Адам и Ева! Така или иначе грехопадението е било най-голямата грешка, ако то не се беше случило, аз нямаше сега да работя тук. Но какво знаеш ти за това! Може би вие червенокожите изобщо да не произхождате от Адам. Каквото ще да става обаче, компанията, това си е компанията! Компанията, това е онази компания, която иска да построи тук железопътна линия и затова ние трябваше да размерим пътя за релсите. Чувал ли си нещо за това, а? През лятото тук добре се живееше — бизоните минаваха със стотици и хиляди, ние дори не успяхме да убиваме достатъчно, за да можем донякъде поне да се освободим от тях. Имах си и един слуга негър, хубав един такъв, с едно малко момченце. Хитри лисици бяха те и успяха да ми избягат. Малкият се измъкна през нощта, а що се касае до дъртия, при нас се домъкна един такъв индианец с ястребов нос и аз трябваше да пусна негъра да си върви. Но да оставим настрана старите истории. Я ми кажи ти най-добре, как можем да се измъкнем ние от този капан за живи хора? Защо мълчиш така глупаво? По този начин никога няма да се оправим!

Матотаупа наблюдаваше говорещия, както малко дете наблюдава някакво странно чудовище.

— Къде искат да отидат белите мъже?

— Вожде на индианци, откровено казано, на нас ни е съвсем безразлично къде ще вървим. Важното е да стигнем донякъде, където може да се получи нещо за пиене и за ядене, преди да изпукаме от жажда и глад!

— Къде са ви конете?

— За това ще трябва да попиташ вашата буря, тая проклета, дяволска, идиотска буря! Тя ги отвея нанякъде и ги зарина. Отде да знам аз! Ако бяхме седнали пък конете си да търсим, добре щяхме да се подредим. Наистина много добре.

Матотаупа се усмихна иронично.

— Наистина много добре — повтори той на езика на белите мъже и думите прозвучаха странно от неговата уста.

После той накара индианеца с шалчето на врата, който превеждаше всички думи на белия мъж точно и търпеливо на езика на дакота, да преведе:

— Къде са ви карабините и пушките?

— При дявола, човече божи, при дявола и при неговата многоуважаема баба! Още някакво сведение да ви е необходимо? Името ми е Бил! Аз не съм земемер, а опитен скаут, известен от Аляска до Мексико, победител в двадесет и четири борби с петли, двајсет и шест годишен, роден, кръстен, още непоминал се, ала явно готов да го стори в най-скоро време, защото тази нощ се нагълтах толкова много е пясък и в тази ужасна страна може да се намери само пясък, но нито капчица бренди. Доволен ли си вече? Или с какво мога още да ти услужа, докато най-после решиш да ни измъкнеш от тая пясъчна пустиня?

— Можем да се посъветваме по това.

— Да се съветваме, всемогъщи боже! Сега аз ще ти кажа нещичко просто и ясно, мръсен индианецо, проклет червенокож! Или ще ни отведеш от това пясъчно море в някое свястно място за свестни хора, или ние чисто и просто ще ти пречукаме черепа — и твоя, и на пършивото ти момченце.

Индианецът, който придружаваше белите, превеждаше безучастно като машина.

— Опитайте се! — отвърна Матотаупа също с каменно спокойствие.

— Не исках да кажа такова нещо. Знае ли човек как да се държи с вас, червенокожите! И така, кратко и ясно: какво искаш срещу услугата?

— Патрони.

— Виж го ти него! Патрони. Патрони! Щом била такава работата ... Какъв калибър? Но чакай, я по-добре най-напред да изпушим Съвещателната лула на мира. Инак не сме сигурни дали няма да ни погодиш някакъв номер. Лулата на мира — съгласен ли си?

— Ще я изпушим заедно.

— Първата разумна дума, която чувам от твоята уста, вожде на индианци. Не смяташ да използваш патроните, за да стреляш срещу нас, нали?

— Не.

— Честна дума?

— Моята дума е моя дума. Аз не познавам лъжа.

— О, невинност, ще имаш време да се научиш да лъжеш. Ала щом до днес все още не си се научил, толкоз по-добре. Но да запушим!

Матотаупа слезе от коня, като не изпускате белите нито за миг из очи. Харка остана на коня и пое походите на кафявочервеникавия жребец.

Мъжът, който се беше представил като „Бил“, седна и Матотаупа седна насреща му. Тържественният церемониал не беше от голямо значение за индианеца, тъй като не се провеждаше с определената за целта свещена лула. На Бил дори и не му мина през ума да попита за името на Матотаупа и продължаваше да се обръща към него с „вожде“ като проява на фалшива любезност. След като дръпнаха няколко пъти от лулите и си размениха многократни уверения в благоразположение и готовност да си помогнат, двамата отново станаха и Матотаупа се върна до коня си, без да го яхне. Бил тръгна да обикаля другарите си, като изискваше от всеки да му предаде патроните си, които се бяха превърнали в ненужен товар за хората, след като бяха изгубили оръжието си.

Изглежда, че не всички бяха съгласни с размяната, ала Бил ги уговаряше с един нескончаем водопад от приказки. Какво ги убеждаваше и им разправяше, Матотаупа и Харка почти не можеха да разберат.

През паузата, настъпила за двамата дакота, докато белокожият уговаряше своите хора, Харка прекара още веднъж през съзнанието си всички думи, които си бяха разменили Бил и Матотаупа. „Мръсен индианец“ и „проклет червенокож“ беше казал Бил и Матотаупа беше отговорил на тези нахални обиди само със спокойствие и с ирония, а не с ножа си.

Защо всъщност? Старата антилопа трябваше да умре, задето беше обидил вожда. А този Бил тук с късия врат и късите крака и неговият индианец със смешната кърпа на врата можеха да дрънкат и да превеждат каквото си искат. Матотаупа се държеше е тях, сякаш бяха комари, чиито ужилвания той не усещаше. Те сигурно бяха съвсем нищожни и жалки същества и не ги биваше за нищо друго, освен да ги снабдят с нови патрони за карабината на Харка.

Най-после Бил се върна с петдесет патрона. Той подаде на момчето два от тях и Харка зареди карабината си. Калибърът беше същият.

— Всички! — каза късо Матотаупа.

— Разбира се, че всички! — отвърна Бил. — Та и какво друго? Всички! И то, след като ни отведете там, където могат да съществуват хора като нас. Добре ли ще ви дойде да приберете патроните и да офейкате с конете си, а ние да останем тук и да броим песъчинките, докато псовисаме! Не, джентълмене, тая няма да я бъде! Не си си направил добре аритметиката.

— Всички!

— Но не тук, ти казвам, и това ти го казвам аз, Бил, който съм участвувал вече в двадесет и четири боя с петли! Щом стигнем оазиса на живота — всички. Ала не тук наред пустинята.

Матотаупа даде знак на Харка да го последва и седна върху пясъка. Харка седна до него.

— Това пък какво е! — изкрещя нервно Бил.

— Всички! Ние ще почакаме тук.

— Човече, вожде, ама че си бил глупав! Нима не виждаш, че и ти ще пукнеш тук сред пясъка?

— Разбира се. Ала след белите мъже. Моят син и аз ще издържим на жаждата много по-дълго, тъй като сме навикнали.

— О, триста дяволи, и ти, Света Троице! Та това е истинска лудост! Такова нещо никога не ми се е случвало, макар че съм участвувал вече в двадесет и четири боя с петли! Човече божи, аз съм отхапвал носовете на враговете си и съм им разбивал муцуните и моето име е известно от Аляска до Мексико! На мен не можеш да ми изиграеш такава зла шега! Та ти не можеш... наистина не можеш!

— Мога.

Бил се отпусна и се плъосна на широкото си седалище върху пясъка.

— Можеш... Знаеш ли, твоят мозък съвсем се е разбъркал. Затова на мен ми е мъчно за тебе. Ще направя една проба, да видим какво ще стане, като ви дадем петдесет патрона в ръка! В най-лошия случай pistolетите ни са заредени за стрелба! — Той измъкна своя pistolет и остави пачката патрони пред себе си.

Харка прибра патроните.

Матотаупа кимна с глава в знак на съгласие и яхна коня си, Харка също възседна своя сив жребец.

Седемте бели мъже, които още можеха да ходят и индианецът с кърпата на врата застанаха до двамата ездачи. Петимата ранени, които

не можеха да ги следват, се развикаха отчаяно и започнаха да се молят сърцераздирателно да ги вземат със себе си.

— Тихо! Ние ще се върнем и ще ви вземем! — изрева Бил, като видя, че индианските водачи се двоумяха.

Ала оставащите не се успокоиха от това уверение.

— Никога няма да се върнете! Свине такива, предатели, мръсни... вие... вие... искате да ни оставите да измрем! Не ни изоставяйте, приятели, братя, другари, молим ви ... това ...

Харка не можеше да разбира всичко, ала се досещаше от тона какво казваха хората. Той не познаваше тези мъже, които трябваше да бъдат оставени да умрат от такава жалка смърт, ала дълбоко в душата си презираше онези, които изоставяха другарите си в беда.

Един от оставащите, който беше тежко ранен, извади револвера си и се застреля, беше допрял пистолета до слепоочието си и умря моментално.

— Това е най-доброто разрешение за всички ви! — каза грубо Бил. — Но така или иначе — ние ще се върнем. Няма защо да губите надежда.

Той тръгна бавно.

— Да вървим! — заповяда той на Матотаупа.

Дотогава индианецът с пъстрата кърпа на врата беше проявил пълно безразличие към онова, което ставаше край него. Сега той каза тихо на Бил и миг след това и на Матотаупа на езика на дакота:

— Внимавайте, те ще стрелят по нас!

Това беше сигналът за убийството.

Шестима мъже се прицелиха и с един залп убиха петимата си ранени другари.

„Това са бели мъже! — мислеше си Харка. — Никога не бих желал да живея сред такива хора. Заради петдесет патрона аз трябва да помогна на убийците да намерят вода и храна. Аз бих предпочел да ги оставя да умрат в пясъка, ала Матотаупа вече каза, и така ще стане, Защото ние не лъжем.“

Харка видя как индианският придружител на белите събра револверите на убитите и пусна оръжието заедно с патроните в една торба, която намери у един от застреляните. Момчето се отвърна отвратено.

Походът започна.

Слънцето грееше есенно приятно, ала пътят беше толкова тежък и трябваше да се правят толкова много извивки и заобикаляния, за да се избягнат силно навените места, че разстоянието изглеждаше безкрайно. Белите мъже, които се бяха умълчали, вечерта залитаха от умора. Заспаха всички жадни и гладни. Матотаупа и Харка се постараха те да не видят запасите им. Чак късно след полунощ, когато всички спяха дълбоко, те хапнаха малко. Не можеха да разделят храната си с останалите, защото имаха твърде малко, пък и никой не можеше да знае докъде се беше разпрострял смъртоносният пясък.

След абсолютно безветреното време на първия ден след циклона на другата заран отново се появи вятър. Леки облаци пясък се издигаха във въздуха. Те затрудняваха погледа, а оттам и ориентацията и придвижването. От време на време ставаше невъзможно да се определи мястото на слънцето, а поради това и посоката, в която се движеше. Пясъкът влизаше в очите и затрудняваше дишането. Конете пристъпваха унили, а след тях и мъжете през вълнистите долини на пясъчната пустиня. Тъй като не можеха да вървят по права линия, съществуваше голяма опасност изобщо да изгубят посоката.

Известно време Бил бълваше псувни под носа си. Накрая индианецът с кърпата на врата му обърна внимание, че по този начин напразно хаби дъха си и ожаднява още по-силно, отколкото ако би мълчал. Тогава мърморещият самохвалко млъкна.

Когато за втори път се свечери и отникъде не се виждаше краят на безмилостните пясъци, започна кавгата. Някои искаха да почиват, други да продължат. Двама започнаха да ругаят, че индианците били ехидни бандити и ги водели в погрешна посока. Бил мърмореше под носа си и никой не можеше да си представи какво щеше да стори той в следващия миг. Всички носеха все още револверите и пистолетите си и всяка кавга можеше да завърши с кръв, ако нервите на някой от мъжете не издържеха.

По време на похода Матотаупа и Харка бяха зопочнали да различават вече силите, сръчността и характера на всеки от своите спътници. Най-разумен от всички белокожи изглеждаше един човек на средна възраст, в чиито коси вече се бяха появили първите сребърни нишки. Най-напред той беше обърнал вниманието на Харка с това, че не стреля заедно с останалите срещу ранените. Той и сега говореше разумно и молеше мъжете да не губят умовете си. Така или иначе,

трябвало да отпочинат поне три часа, както бяха предложили Матотаупа и водачът индианец на име Тобиас.

Краката на всички се олюляваха. Езиците им бяха слепнали за небцата и умората още веднъж победи нервното им напрежение. Те се отпуснаха върху пясъка и неколцина веднага заспаха.

Матотаупа и Харка стояха край мустангите си, които непрекъснато душеха. Тобиас и по-възрастният белокож, към когото се обръщаха с името „Том“, пристъпиха към двамата дакота.

— Какво смятате вие сега за нашето положение, казано сериозно като между мъже? — попита Том.

— Ние не сме далеч от Ниобрара. Животните вече надушват водата.

— Вожде, та това би било... та това би било... спасението! Толкова близо!

Вместо Матотаупа сега заговори Тобиас:

— Така близо, ала съвсем не лесно достижимо. Сега ни предстои твърде трудно за преодоляване разстояние, най-трудното от всички, защото ще трябва да прекосим Големите пясъчни възвишения, и ако бурята е бушувала и там, няма да ни бъде лесно.

Матотаупа кимна. Том въздъхна леко. Тобиас се огледа. Когато се убеди, че изнурените шестима мъже спят дълбоко, той започна да прибира и техните револвери и пистолети. Том и Матотаупа веднага му се притекоха на помощ. Когато трима от петимата спящи се събудиха, всички огнестрелни оръжия вече бяха преминали в ръцете на индианците и Том. Останалите разполагаха само с ножовете си.

— Проклети крадци! Убийци! Червени негодници!

— А Том току ви се подмазва! Няма да забравим това!

— А че Тобиас е предател, това аз винаги съм ви го казвал!

— Дано идете по дяволите всички! Да ни заблудите, а после да ни ограбите и да ни оставите да изпукаме всички!

Ругатните събудиха и останалите двама спящи мъже. Те гледаха с вперени в тъмнината, ужасени, широко разтворени очи и почнаха да крещят нечленоразделно, като подплашен добитък.

Матотаупа, индианецът с неразбираемото за дакота име Тобиас, както и Том и Харка се бяха отделили заедно с конете дотолкова от останалите, че те да не могат да ги достигнат с ножовете си, преди да ги улучи изстрел. Револверите и пистолетите бяха заредени.

— Тихо! — каза заповедно Тобиас. — Ние няма да ви убиваме и да ви ограбваме. Ние сме вече близо до Ниобрара, ала пътят, който ни остава, е труден. Ние искаме само да ви предпазим от собствения ви бяс! Можете да почивате още един час!

По-малко думите, отколкото заплашително насочените револвери накараха мъжете да отстъпят. Те легнаха отново. Жаждата ги мъчеше и сега те започнаха да сънуват, потрепваха и се въргаляха насън.

През единия час, в който индианците и Том останаха заедно, между тях се завърза разговор.

— Ти познаваш местността — каза Матотаупа на Тобиас. — От твоите думи аз разбрах, че ти може би я познаваш по-добре, отколкото аз. Защо белите мъже не ти се доверяват? Защо те не избраха за водач тебе, а ми дадоха петдесет патрона за моя син, за да ги вода?

Запитаният издаде някакъв звук, като да се смееше:

— Ти не знаеш ли защо? Нима не разбра какво каза Бил на мъжете?

— Не.

Те не ми се доверяват, защото смятат, че съм искал да ги оставя да умрат под пясъчната буря.

— Може би ти наистина си го искал — каза Матотаупа.

Индианецът на име Тобиас мълчеше. Не беше лесно да вдигнат мъжете след съня отново на крака. Том, Тобиас и Матотаупа крещяха на изнурените мъже, които имаше опасност да станат съвсем безволеви, разтърсваха ги, блъскаха ги, докато най-последно отново всички потеглиха. — Скоро вода! — каза Тобиас. — Скоро вода!

Това беше магическата дума, която отново подтикна последните сили.

Вятърът все още духаше и издигаше пясъка около тях и след три часа мъчително ходене отчаянието отново взе връх. Мъжете се спряха.

— Ние вървим в погрешна посока!

— Въртим се в кръг!

— Мизерници! Въшливи червенокожи!

— Да се връщаме!

— Да легнем до утре сутринта!

„Аз бих ги оставил да отидат към смъртта си! помисли си отново Харка, — Те си го заслужиха. Ала Матотаупа обеща да ги заведе, а един дакота не лъже.“

— Продължавайте напред или ще ви застрелям всичките! — каза Тобиас така спокойно, като че ли си поръчваше чаша бира.

Като псуваха наляво и надясно, мъжете запристъпваха напред, олюлявайки се.

Индианците предполагаха, че през последните часове на нощта вятърът ще се засили още. Ала нищо подобно. Напротив, въздушното течение отслабна и най-после съвсем се успокои. Пясакът се уталожил и очите отново можеха да гледат свободно. Всички се спряха за миг и вдигнаха погледи към звездите, за да се ориентират отново. Скоро разбраха, че се бяха движили в желаната посока.

Бил изрева от радост като куче, което отново е намерило изгубения си стопанин.

— Човече, хора, деца, господи-боже мой! Всичко е наред! Всичко е наред!

— Дано и в главите ни още всичко да е наред промърмори Том под носа си.

Мисълта, че не бяха сбъркали посоката, оживи всички. През следващия час колоната напредна по-бързо. Но пясъчната пустиня все още не се свършваше и духът отново спадна. Сега пътят стана така труден, както беше предсказал Тобиас. Конете с усилие се придвижваха напред. Те сигурно подушваха вода наблизо.

Съвсем неочаквано на края на едно възвишение прекъсна и пясъчната пустиня. Дотук беше вилняла опустошителната буря. Местността беше пясъчлива, със степен и пустинен характер, ала все пак беше земя, покрита с жилава трева, земя с твърди очертания. Земя, върху която можеше да се върви, без да се затъва, без да има нужда да се заобикалят стотици завой по дюните, които не издържаха никаква тежест.

Колоната от десетимата мъже се спря за миг. По вечето имаха вид, сякаш бяха срещнали някакъв добър дух и още не можеха да повярват. Спасени ли бяха? Конете почти не можеха да се сдържат вече и Матотаупа и Харка пуснаха юздите на мустангите. Изнурени, изнемогващи от жажда, те все пак се втурнаха в галоп и не след дълго ездачите им видяха под блясъка на първите утринни лъчи мътните жълти води на Ниобрара, засъхнали от летните суши, придвижващи се съвсем бавно от пясъчните навеи в горното течение. Вода! Вода! Конете стояха вече на брега и пиеха жадно, двамата индианци също се

наведоха да утолят жаждата си. Едва сега те признаха пред себе си дори колко много бяха страдали и че и техните сили вече бяха към края си. Бащата погледна към сина си, без момчето да забележи това. След всичката преумора на последните седмици Харка се беше превърнал в скелет, покрит с кожа. Лицето му приличаше на лице на измършавяло петнадесетгодишно момче. Скулите му бяха изскочили над хлътналите бузи. Погледът му беше остър, може би твърде много остър. Движенията му дори и след измъчващия от жажда и глад път и непрекъснатото недоспиване през последните дни бяха все още сигурни, можеше да се каже дори малко отпуснати, с някаква ленивост, от която лъхаше пренебрежение към заобикалящия го свят и която прикриваше всяко младежко необуздано или нежно чувство.

Двамата индианци вече се бяха освежили и се бяха отдръпнали от брега, когато се приближиха вървящите пешком мъже.

И те пиха, сякаш изобщо не мислеха да престанат някога. После всички се хвърлиха без специална уговорка на земята и заспаха. Животните също си почиваха. Белите мъже дори не се бяха сетили още да си поискат обратно пистолетите и револверите. Ала сега индианците и Том мълчаливо ги мушнаха отново в кобурите им. Спящите само промърмориха нещо неясно. Матотаупа и Харка бяха легнали заедно с конете си малко по настрана. Тобиас и Том спяха сред останалите. След като бяха преодолели непосредствената опасност, групите отново се разделиха според разбиранията си, които оставаха валидни за ежедневиия живот.

Двамата дакота не спаха дълго. По някакво мълчаливо съгласие те се събудиха почти едновременно и се приготвиха да тръгват. Матотаупа вече беше изпълнил обещанието си към белите мъже. Той ги беше извел от пясъчната пустиня до обитаема земя. Сега те вече можеха лесно да се оправят сами. Според описанията на Тобиас търговската лавка на беззъбия Бен се намираше след две извивки на реката по-надолу на изток.

Само малцина забелязаха тръгването на Матотаупа и Харка. Тобиас не каза нищо. Том изтича подир двамата дакота и ги попита не биха ли се съгласили да му дадат везаната моминска дреха, която носеха със себе си. Той вече се бил наситил на живота в прерията и смятал да се засели в града и да отвори там малко магазинче с индиански редки предмети. Двамата дакота не отговориха на неговата

молба и Том ги проследи разочаровано с поглед, докато се отдалечаваха.

Следван от Харка, Матотаупа поведе конете надолу по течението на реката. Матотаупа, изглежда, имаше намерение да навести блокхауса на Бен. Да тръгнат сега нагоре по течението на реката, беше безсмислено и равносилно на самоубийство, тъй като в тази посока щяха да попаднат също както на юг в царството на летящите пясъци. На север, към Черните хълмове, се намираха централните области на земите на племето дакота, които Матотаупа не биваше да прекрочва повече, и можеше да ги престъпи само под постоянна смъртна заплаха. Затова засега им оставаше да яздят само на изток, по посока на блокхауса. Какво щеше да се случи след това, не беше решено още или поне не беше изречено още решението. Харка не знаеше също така накъде се бяха насочили мислите на баща му през последните дни и къде смяташе той да прекарат двамата предстоящата зима.

Мустангите бяха издръжливи. След като отново можаха да пият и да попасат малко трева, те понесоха своите ездачи с обичайната бързина, ту ходом, ту в галоп. След обяд вече стана ясно, че се приближават към блокхауса. Индианците подушиха най-напред дима, после букет от други миризми, по които можеше да се съди за събрани заедно хора и животни, довя ги лекият източен вятър. Постепенно ездачите започнаха да се натъкват на все повече дири. Най-послед пред тях се откри и търговската лавка.

Блокхаусът вече беше готов, покрит със здрав покрив и целият добре катраносан. Откъм запад входът не се виждаше, ала от южната тясна страна на къщата се забелязваше заградено място. Зад оградата имаше коне, оседлани и неоседлани. Двамата индианци вече можеха да чуват шумовете край къщата. Доловиха кучешки лай.

Матотаупа разглежда дълго търговската лавка. Най-послед отново подкара коня си натам. Харка го следваше.

Когато двамата ездачи се приближиха, шест кучета изтичаха насреща им с лай. Бяха от породата, която белите мъже обичаха да отглеждат — едри, с широки клепнали уши, дотогава бяха използвали тези английски ловджийски кучета за надзираване и залавяне на избягали роби. Индианците не обърнаха внимание на лаенето и кучетата, видели, че никой не им обръща внимание и не ги насъсква, не мислеха да се нахвърлят върху тях. Матотаупа сякаш не смяташе

или поне засега не смяташе, че е разумно да предаде конете в заграденото място. Той обиколи яздешком заедно с Харка блокхауса и заграденото място, разгледа животните, които бяха оставени там, и се заслушваше към множеството преплитащи се гласове, които излизаха от къщата, приглушени от стените. Той огледа белокожите и индианците, които се бяха установили през този мек есенен ден на източната страна на блокхауса, близо до реката, за да сключат своите търговски сделки и да пийнат ракия. Сред тях веднага можеше да се различи в лицето на пъргавия стопанин беззъбият Бен.

Матотаупа и Харка спряха конете. Дотогава почти никой не им беше обърнал внимание. Тук ежедневно идваха и си отиваха чужденци. Ала на тях самите им беше направило впечатление нещо, по което искаха да поговорят сега.

— Видя ли двата коня и катърите? — попита Матотаупа.

— В ограденото място, да. Дългото копие и Прелетната птица Жълтата брада са тук! — В гласа на Харка прозвуча весело очакване.

— Техните коне и катъри са тук. Може би те самите седят в блокхауса.

Сега Матотаупа и Харка вече не се двоумиха повече и оставиха и своите мустанги в ограденото място. После влязоха в блокхауса.

Вътрешността на къщата не беше разделена със стени, тя представляваше едно-единствено помещение. На западната широка стена беше вградена рамка за врата. Тук сигурно щеше да има пристройка, навярно за припасите на стопанина, които сега той оставяше в една разпъната встрани шатра. Дървени пейки до стената, няколко тежки маси и столчета без облегалка, както и едно огнище, бяха всичката мебелировка на блокхауса. Тъй като през бойниците влизаше съвсем малко дневна светлина, Бен беше поставил в халки на стената две горящи катранени факли, които разпръсваха в здрача на помещението потрепкваща светлина. Въздухът беше изпълнен с мирис на дим и на ракия. Харка вдъхна наситения въздух с отвращение. В родните шатри отвеждането на дима беше много по-добро.

Привикнали бързо да наблюдават, индианците веднага съгледаха художника и неговия придружвач Дългото копие. Двамата седяха като почетни гости на една малка масичка в левия заден ъгъл сами, докато останалите гости седяха нагъсто край другите маси.

Матотаупа и Харка се упътиха към двамата си познати.

Дългото копие, изглежда, пошушна нещо на художника, при което той, явно слисан, се изправи и излезе заедно с Дългото копие да посрещне двамата дакота.

— Нашите червенокожи приятели! — каза той полувесело, полувъпросително.

— Заповядайте на нашата маса.

Гостите на съседните маси обърнаха само бегло внимание на краткото посрещане, ала някои внимателно го бяха наблюдавали. Матотаупа и Харка седнаха. Харка седеше за първи път в живота си на пейка. Този начин на седене, с висящи надолу крака, му се стори много неудобен. Ала той не даде да се разбере това, а само внимателно слушаше разговора на мъжете. Матотаупа разказа набързо с няколко думи онова, което трябваше да каже за своята съдба, и помоли Дългото копие да не превежда неговото съобщение на останалите посетители на кръчмата, а да го предаде на Прелетната птица, без някой да ги чуе. Сега вече Матотаупа смяташе да се нарича „Тайното куче“ или „Кон“, а Харка щеше да се нарича „Бизоновата стрела“. Харка почувствува погледа на Дългото копие върху себе си, изпълнен със съчувствена симпатия.

Бен вече беше притичал чевръсто и прие от художника поръчката за ядене за четирима души. Художникът попита как бяха прекарали пясъчната буря, чието вилнеене беше предизвикало всеобщ страх. Поради едносричните отговори на индианеца, разговорът вървеше мудро. Дългото копие зададе въпрос къде ще пренощуват.

— При конете ни — каза решително Матотаупа.

— Малко е студено навън през нощта — възрази художникът. — Ала щом ще спите навън, бихте ли понаглеждали и нашите коне?

— Да.

— Много сме ви благодарни за това. Тук се насъбраха всевъзможни типове, на които не може човек да се довери току-така.

— В търговските лавки рядко се краде — забеляза Дългото копие. — Те трябва да пазят доброто си име, за да предразположат хората да носят стоката си там. Ала аз не знам дали беззъбият Бен е успял да стане господар на положението тук.

Харка беше забелязал вече, че Дългото копие не носеше красивата огърлица от злато и скъпоценни камъни, от която той и

неговите другари в родния бивак на Мечата орда така се бяха възхищавали.

Дългото копие явно не искаше да предизвика вниманието на крадците и разбойниците. Сега той предложи и те двамата с художника да отидат да спят при конете, ала Жълтата брада се засмя почти снизходително на това смело предложение, сякаш търсеше извинение за себе си, и каза:

— През лятото аз бих сторил подобно нещо, вярвай ми. Дълго копие, ние често сме пренощували с тебе на открито в прерията. Спомняш ли си тогава, когато срещнахме в планината страшната Гризли и тя ни хвърли в бягство? Ала сега е есен, нощите вече са студени, пък и аз трябва да се съобразявам с моето стомашно заболяване. Затова ще остана вътре.

Дългото копие не отвърна нищо, ала Харка почувствува колко неспокоен и недоверчив беше чейени и след всичко, което Харка беше видял и чул в пясъчната пустиня, сега недоверчивото безпокойство на Дългото копие се предаде с още по-голяма сила и на него. Той наблюдаваше със сведени клепачи гостите по останалите маси.

Навън вече се стъмваше и двамата индианци излязоха при конете, за да се подготвят там за пренощуване. Дългото копие дойде заедно с тях, за да им даде завивки, които той носеше за художника и за себе си, натоварени върху катърите. Отдавна вече Харка не беше разполагал с толкова много завивки за нощуване и той се намести край своя сив жребец много по-удобно от месеци насам. Матотаупа се беше излегнал край своя мустанг. Те се намираха заедно със своите коне в ограденото място, не ги бяха завързали, така че в случай на нужда те щяха да им бъдат веднага под ръка.

Двамата дакота още не бяха заспали, а лежеха с отворени към нощното небе очи, унесени, а ушите им бяха наострени и за най-малкия шум наоколо.

Първото нещо, което се случи, беше пристигането на седемте Дълги ножове и скаути, предвождани от Тобиас. Те си бяха намерили кой знае по какъв начин коне и затова не ги доведоха в ограденото място, а ги завързаха на двадесет метра по-нататък. Тобиас остана при животните и помоли Том да му донесе нещо за ядене. Матотаупа и Харка можаха да чуят всичко това. Том изпълни молбата на индианския скаут, който явно също смяташе да преспи край конете, и

после влезе в блокхауса, където се вдигна голям шум, щом новопристигналите започнаха да пият и да разказват. Ясно се дочуваше безкрайното дрънкане на Бил, макар индианците да не можеха да разбират отделните думи. Те се питаха мълчаливо дали художникът ще може да спи при този шум в къщата.

След известно време стопанинът излезе навън уж за да нагледа конете и кучетата, ала спря край Матотаупа и сякаш искаше да подхване разговор с него. Матотаупа отговаряше едва-едва през два-три въпроса.

Когато разбра, че заобикалките няма да му помогнат Бен пристъпи направо към целта.

— Червения Джим ви търси!

За да може да води своята търговия, Бен вече беше научил достатъчно думи от езика на дакота, та да се разбира с клиентите си.

— Кой е той? — попита дакота, без да промени израза на лицето си.

— Та вие се познавате! Човече божи! Ами че Червения или Червения Джим, или Червената лисица, или как ли не го наричат там, който вече е бил при вас! Чудесен тип, а?

Матотаупа само присви устни.

— Той ви търси! Беше тук, после потегли на запад!

Дано не е загинал под пясъчната буря. Но аз не вярвам, защото Джим умее да се справя с всяко положение. Но вие сте много уморени, затова лека нощ. Пък и какво хубаво приятелство имате с художника! Хубаво приятелство! Той е човек, който добре може да плаща!

Тъй като Матотаупа продължаваше да мълчи, Бен отново се отдалечи.

Ако индианците бяха предполагали или се бяха страхували, че шумното държане на пиещите в блок хауса мъже ще продължава през цялата нощ, то те се бяха лъгали. Бен и Бил, чиито гласове те разпознаха, сравнително рано се погрижиха да се възцари пълна тишина. Художникът навярно беше дал не малък бакшиш, за да си осигури една спокойна нощ. Дългото копие дойде още веднъж при конете и каза нещо подобно. Изглежда обаче, че той смяташе държането на художника за много непредпазливо и описа на двамата дакота три пъти съвсем точно къде ще спят той и Жълтата брада, като забеляза също така, че художникът имал свирка, с която можел да

свири остро и пронизително. Нейният звук приличал много на индианската бойна свирка.

След тези обяснения, които издадоха нарастващото му безпокойство, той се отдалечи, за да се върне отново при Жълтата брада в блокхауса. Скоро след това излезе Бен, отиде до Тобиас и поиска от него да му покаже револверите на убитите им ранени другари. Белите мъже явно бяха разказали за това, докато пиеха своето бренди. Бен предложи една цена, която Тобиас окачестви като смешна, на което Бен отвърна, че никога през живота си нямало да се съгласи да купи подобна крадена стока. Той остави Тобиас, ала мина още веднъж край Матотаупа и го попита дали не би желал да си купи поне два револвера с достатъчно патрони.

Матотаупа се извърна безмълвно в завивките и даде гръб на беззъбия Бен. Стопанинът изчезна отново в притихналата къща. Индианците чуха как той заключи тежката порта отвътре.

Матотаупа вдигна глава, сякаш се ослушва, и когато всичко притихна, стана и се отдалечи. Харка го проследи с поглед, ала от своето място можеше да го наблюдава само на късо разстояние. Когато само след няколко минути Матотаупа се върна при Харка и конете, той носеше брадвата, с която сечеха дървата на един дънер пред къщата. Мушна я до себе си под завивката и после сякаш заспа. Харка беше мъртво уморен. Сънят го обори.

Той не знаеше колко дълго беше спал, когато един звук го накара да подскочи — звук, който той по навик и от дълъг опит познаваше като звука на бойната свирка. Той вече държеше оръжието си в ръка, преди още да разбере, че не се беше събудил в родната типи, а край своя кон пред един подозрителен блокхаус. Нощта беше тиха, в къщата също беше спокойно е изключение на един полузадушен вик, който долетя отвътре. Матотаупа беше скочил от завивките си със същата бързина като Харка и момчето вече съзря баща си край вратата, която Матотаупа заудря шумно с брадвата. Харка избърза при баща си. Не пропусна при това да хвърли поглед към Тобиас. В този момент индианецът с пъстрата кърпа около врата яхна коня си и препусна в бесен галоп на североизток. Той действуваше като човек, който не обича да се забърква в разпри, които не го засягат.

С няколко удара на брадвата Матотаупа направи отвор във вратата, през който можеше да се влезе в къщата. Харка даде един

предупредителен изстрел със своята карабина и се втурна след баща си в тъмното помещение на къщата. Дватама си пробиха път към левия заден ъгъл, където знаеха, че се намират нощните постели на Дългото копие и Жълтата брада.

Още при първите удари в къщата настана бясна суматоха. Харка се озова сред кълбо от хора. Разнесе се вик за помощ — беше гласът на Дългото копие. От дълъг опит Матотаупа инстинктивно отвърна с бойния възглас на дакота. Харка също се присъедини.

— Хи-йп-йп-йп-хи-йеее!

За миг това подействува сковаващо над всички в къщата. Навън, сред лагера на индианците, които бяха донесли стоката си в блокхауса, се надигна обаче страшна врява на различни местни диалекти. Шестте кучета лаеха яростно.

Матотаупа, изглежда, вече си беше пробил път до желания ъгъл, издигнал брадвата с двете си ръце, готова за удар.

Оттам някой извика облекчено: — Матотаупа! Матотаупа!

Беше Жълтата брада, който в миг на най-голям страх и напрежение беше назвал вожда на дакота с истинското му име и го посрещна като свой освободител. Харка обаче не можа да се отдаде на радостта от успеха на баща си, защото някой сграбчи приклада на карабината му и започна да се бори с него да му отнеме оръжието, от което Харка в никакъв случай не желаше да се лиши. Другият беше по-силен, момчето обаче беше много гъвкаво. Ала някой го сграби откъм гърба и един глас, който Харка помисли, че разпознава, понеже беше излязъл от беззъби челюсти, извика:

— Влизай в дупката!

Сега двама души грабнаха Харка откъм гърба и той вече не можеше да се съпротивлява. Изблъскан грубо, той падна с главата напред в една дупка в пода и в същия миг над главата му хлопна някакъв капак с приглушено трополене.

Той полетя с главата напред и потъна във вода. За щастие той бе подлаган още от най-ранно детство на най-трудни изпитания, така че и в този миг на ненадейно нападение и на най-голяма опасност за живота си не изгуби самообладание. Тъй като веднага почувствува, че водата го заля през главата и раменете чак до хълбоците, краката му обаче стърчаха в тясната дупка във въздуха, а не във вода, той запъна ръцете си вляво и вдясно в стените и се заизмъква, свивайки и

изпъвайки отново тясното си младежко тяло. По пипането усети, че стените са от дърво, а накрая сякаш от пръст. Успя да издигне главата си над повърхността на водата, вдъхна дълбоко и плюе вода.

Каква беше тая дупка, в която го бяха хвърлили разбойниците? Явно беше дупка с вода под пода на къщата, закрыта с капак. Беззъбият Бен беше си направил под къщата нещо като кладенец. Много удобно в случай на нападение на блокхауса. За Харка обаче положението беше опасно.

Той не можеше да очаква от хората горе нищо друго, освен че ще държат капака затворен, за да го оставят да умре тук долу. А щеше ли баща му изобщо да предположи къде бяха тикнали сина му, това беше толкова неясно, колкото съдбата на самия му баща горе в блокхауса. Момчето трябваше да разчита само на себе си. Трябваше да си помогне само тук или щеше да загине. Какво да стори?

Харка трябваше да полага големи усилия, за да се задържи над повърхността на водата. Невъзможно беше да се обърне и да изправи главата си нагоре, защото дупката беше твърде тясна. Колко ли дълбок беше кладенецът? Къде ли отиваше водата? Подземна вода ли беше? Дали надолу под водата шахтата не се разширяваше, така че човек да може да се обърне?

Харка искаше да провери това. Той беше много добър плувец под вода и можеше да издържа дълго, без да се подава навън. Сега полученото след дълго обучение умение трябваше най-после да му послужи в момент на безизходица! Той си пое дълбоко дъх, изпълни докрай дробовете си, прибра ръцете и краката си от стените на кладенеца и се спусна с издадени напред ръце във водата. Наблюдението, което направи при това, много го учуди.

Той стигна сравнително бързо до дъно. Шахтата остана чак додолу твърде тясна, точно толкова, колкото един човек да може да се промъкне, и то ако беше слаб. Ала шахтата не свършваше на дъното. Водата влизаше отстрани и младият плувец започна да се промъква в тази странична шахта, чиито стени при опипване също се оказаха дървени. Той веднага разбра, че в тази посока се отиваше към реката и тъй като си беше поел достатъчно въздух, за да може да издържа няколко минути, той искаше да предприеме безумно смелия опит да се промъкне отдолу. Не беше сигурен дали там има отвор... но все пак искаше да провери.

Харка се вмъкна като риба през тръбата. Беше напрегнал всичките си сили. Ако продължаваше още дълго така, все пак щеше да се задуши накрая. Но може би това не беше само кладенец, а изход за случай на нужда и следователно той на всяка цена трябваше да се измъкне оттук.

О! О!

Харка достигна с главата си до един полузатулен с пясък отвор на този своеобразен кладенец. Тук навярно беше реката, оттук можеше да се изкачи нагоре! Напрягайки сили, момчето се изтика колкото можеше по-бързо напред и излезе на открито. Изправи се в средата на коритото на реката и видя над себе си звездното небе.

Храчейки вода и поемайки си дълбоко въздух, той поплува малко надолу по течението, после излезе от водата и полегна най-напред върху един пясъчен праг, за да дойде на себе си.

При това той се заслушваше и разсъждаваше.

В блокхауса беше станало по-тихо. Само кучетата още ръмжаха. Индианците, разположени на полянката край гората, седяха скупчени и си шепнеха нещо. Остатъците от входната врата на блокхауса висяха на пантите.

Какво беше станало с баща му, с Жълтата брада, с Дългото копие?

Харка реши да отиде в индианския лагер на поляната. Колкото и да бяха пропаднали тези червенокожи мъже, те все пак не биха убили едно индианско дете. Може би сред тях имаше някои, които разбираха езика на дакота и можеха да го осведомят. Той отново се отърколи във водата, поплува още малко надолу и излезе на брега. Прикривайки се зад едно леко възвишение към блокхауса, той изтича към индианския лагер.

Там всички бяха още будни. Когато разбраха, че момчето говори езика на дакота, те го отпратиха към неколцина мъже, които носеха черните си коси разделени на път по средата, сплетени на плитки. Момчето седна мълчаливо край тях.

— Ние те познаваме — каза единият от мъжете след известно време. — Баща ти разби портата и нададе бойния вик. Сега белите мъже го държат овързан в къщата, като твърдят, че искал да убие и да ограби белия заклинател и Дългото копие.

— Какво става с Жълтата брада и Дългото копие?

— Те се застъпват за Матотаупа, ала напразно. Освен това те самите не бива много да се застъпват. Парите си запазиха.

— Какво мога да сторя аз?

— Остани тук, ние ще те скрием. За баща си засега не можеш да направиш нищо. Изчакай.

Харка трябваше да се съгласи на първо време с това.

Когато слънцето изгря, мъжете му дадоха някакви износени дрехи и една пъстра кърпа, която той завърза около челото си. Облечен така, той нямаше да прави впечатление. Дадоха му и да хапне, от което той имаше голяма нужда. Храната не беше богата.

Харка наблюдаваше Бен. Наблюдаваше и Дългото копие и Жълтата брада, които свободно излизаха и влизаха в къщата. Те се бяха спасили, ала Матотаупа лежеше овързан. Баща му беше жив, момчето се осведомяваше за това от своите приятели.

Харка кроеше много планове, за да освободи баща си, ала ги отхвърляше един след друг. Не смееше да се свърже дори с Дългото копие.

Така минаха три дни.

През това време Бен не дойде нито веднъж в индианския лагер. Беше им предложил много ниски цени, които индианците не искаха да приемат. За да сломи упорството им, той не се явяваше сред тях и се надяваше, че те ще отстъпят, щом се свършат запасите им. Индианците, от своя страна, искаха да покажат на тоя скубач, че могат да чакат. Те се печеха на слънце — така се изгладнява по-малко. Някои от по-младите започнаха да играят.

Харка гледаше играещите. Те си бяха определили две врати и удряха една топка с прътове на вси страни, Харка си спомни колко често беше играл на тази игра заедно с Младите кучета, с Къдрокосия, със своя брат Харпстена, дори и с по-възрастния Четан. Сега му се струваше, че това се беше случило в някакъв съвсем друг живот, че той, Харка, изобщо не можеше да бъде повече същото онова момче, което беше тичало сред шатрите на Мечата орда заедно със своите другари подир топката. И въпреки това крайниците му леко подскачаха, когато видеше някой играч да играе несръчно. Как му се искаше в такъв момент да вземе пръта и да му покаже какво се казва игра! Ала той не биваше да си позволява подобно нещо. Бен можеше да го разпознае.

На третия ден се случи нещо ново и важно.

Дойде Червения Джим.

Макар че го очакваха откъм запад, той се приближи към блокхауса от изток. Яздеше в галоп направо, както яздят каубоите, точно срещу блокхауса, където на вратата го очакваше Бен, изправи коня на задните крака и размаха широкополата си шапка.

— Добро утро, беззъбо двуного! — Той говореше високо, та да могат да го чуят наоколо. — Как върви търговията?

Без да изчака отговор, Джим скочи от коня, отведе го в заграденото място и там едва не падна от изненада.

— Бре! Бре! Какво е това сборище тук! Че аз познавам тия животинки!

Бен беше дошъл подир него.

— Тъй, тъй, познаваш тия животинки! Съвсем не искаше обаче да ми признаеш през лятото, че си стар приятел на Матотаупа и на неговото въшливо момченце!

— Какви глупости говориш! Къде са се заврели те двамата?

— Момчето се удави...

— Тебе навярно някой те е цапардосал с брадва по главата, та ти е станала дупка в мозъка като на вратата ти! Изглежда, че не само зъбите са ти изпадали, ами сега пък и очите! Момчето седи там отсреща! при червенокожите!

— Там отсреща?... — Бен се стресна.

— Аха! — изсмя се Джим. — Нечиста съвест, както красиво се казва, а? Ехееей! — Той сви ръцете си пред устата. — Ехееей! Харка, Убиецо на вълци, Стрелецо по бизони!

Момчето се изправи. Извиканите имена дадоха желаниа резултат. То се приближи към Червения Джим.

— Момче, момче, че как изглеждаш? Какво прави старчето ти Матотаупа?

Сега Харка заложи всичко на една карта.

— Моят баща Матотаупа е пленник на Бен и на останалите белокожи мъже. Те са го наклеветили, че искал да нападне Прелетната птица и Дългото копие, докато всъщност той защити Прелетната птица от разбойниците и крадците!

Бен щеше да се нахвърли върху него разярен, ала Джим така го удари с тежката си ръка по рамото, че коленете на стопанина на

блокхауса се подкосиха.

— Бен, беззъбо плашило, аз веднага ти казах, че съвестта ти не е чиста! Подуших го още при първата ти дума, както бизон подушва прерийния пожар. Без заобиколки, води ме веднага при моя приятел Матотаупа.

Бен се подчини мълчаливо и влезе заедно с Джим в блокхауса. Харка ги последва, никой не го отпрати.

В къщата цареше сумрак, ала през отворената врата хлуеше достатъчно светлина, за да може всичко да се различава лесно. Сега в помещението имаше само неколцина мъже, които веднага се изпариха. Бен ги отведе в задния ляв ъгъл. Там Матотаупа лежеше на пода, овързан с ласо, без да може да се помръдне.

Очите му обаче бяха отворени и той погледна към сина си с поглед, който накара сърцето на Харка да се свие. Баща му явно беше го смятал за мъртъв. Без да иска разрешение от някого, Харка коленичи до баща си и понечи да развърже възела на ласото. Но тъй като той беше много здрав, Харка извади с бързо движение ножа от ножницата си и разряза въжето. Беше каменният нож, който той бе намерил в планинския сипей и към който баща му беше пригодил дръжка. Острието режеше прекрасно.

Матотаупа протегна отеклите си крака, в които кръвта се беше насъбрала и му причиняваше ужасни болки. После скочи ненадейно на крака. Направи това така, че веднага да може да се облегне на стената, защото инак все още би му било много трудно да запази равновесие.

— Матотаупа! — извика Джим силно както винаги. — Що за бандити са те овързали, теб, моя добър приятел! Проклети свине! Бен, ти си истински койот! Не само кожата ти е пършива, ами и сърцето! Изчезвай и донеси нещо за ядене! Да не вземеш да го поръсиш с отрова, мръсен търговец!

Бен се оттегли намръщен.

Харка не искаше да слуша кресливите приказки на Червения Джим. Колко различно звучаха те тук в сравнение с думите му тогава, в техния бивак, където всички се възхищаваха и се отнасяха към него като с вожд. Бен също се подчиняваше на Джим, ала тук на Харка се стори, че един разбойнически главатар заповядва на един от своите разбойници. Момчето бе обзето от голямото недоверие, което

бездомните и беззащитните изпитват към всички хора вследствие на горчивия си опит.

Матотаупа се отпусна с усилие на ъгловата маса, където бяха седели художникът и Дългото копие първата вечер. Харка седна до него. Джим бе излязъл за миг подир Бен да потърси художника, така че двамата дакота останаха за известно време сами.

— Те искаха да ме изнудят да им кажа тайната на златото — каза Матотаупа тихо на Харка. При първите думи той почти заекваше, после обаче отново възвърна напълно говора си. — Казаха ми, че ще те измъчват, докато им го съобщя. — Той погледна към Харка въпросително.

— Това е било лъжа, татко. Те искаха да ме убият, ала аз им се измъкнах и се скрих навън в лагера, докато Червения Джим ме позна.

Матотаупа въздъхна дълбоко. — Значи, добре съм направил, дето съм мълчал.

— Добре, татко.

— Твоето златно зърно глътнах, преди да го намерят. Те не знаят нищо за него.

— Добре, татко.

Джим не се върна дълго време, Бен също не се появи. Ала вътре влязоха художникът и Дългото копие, подвоумиха се и най-послед седнаха край тяхната маса, след като Матотаупа ги покани с едно махване на ръката. Бяха донесли нещо за ядене и за пиене. Матотаупа пи жадно. Харка също започна да яде. Всички търсеха думи, с които да се изяснят.

Междувременно Джим бе отвел навън беззъбия Бен, малко настрана, така че никой да не може да подслушва разговора им.

— Бен — каза той, — беззъби лешояде, мисля, че ти казах вече веднъж да не ми се препречваш на пътя и сега ти го казвам за втори и последен път! Недей злоупотребява така нахално с търпението ми! Не ти достига пипе за това! Ти не си роден за такава работа. Направо си глупав, ясно ли ти е? Черните хълмове са мой участък и Матотаупа е мой приятел. Не защото знае нещо за злато — нищо не знае той, съвсем нищо, — но просто защото е мой приятел. Аз искам да бъде така и не другояче! Затова недей протяга своите и на мръсните си приятели ръце към червенокожия и неговия син! Ако те някога отново дойдат в твоята лавка — едва ли ще имат такова намерение занапред,

— но ако все някога дойдат, ще се държиш с тях с нужното уважение и ще им предложиш най-ниските цени или ще ти отрежа ушите и ще ти смъкна черната кожа от главата! Ясно ти е, нали? Дръж се най-последно както ти подобава!

— Разбира се, разбира се, но аз съвсем не...

— Дръж си устата, спести си глупавите приказки! То се случи в твоята къща, значи, и ти си замесен вътре, няма какво да ме заблуждаваш. Освен това направили сте истинска глупост, като сте искали да ограбите художника.

— Нали ти самият ме посъветва за това преди няколко седмици!
— отвърна Бен, почти плачейки.

— Затваряй си муцуната! — Джим вдигна ръка, сякаш искаше да удари беззъбия в лицето. — Съветвал ли съм те някога да вършиш глупости? Да нападне един художник в търговска лавка! Де се е чуло и видяло подобно нещо! И то с такава дандания, сякаш война се е отворила! Глупак с глупак, просто да не повярва човек! Та Морис Жълтата брада има връзки, знаят го навсякъде, ще почнат да го търсят, ако загине, ще се вдигне шум чак до големите градове! Да, така е. Аз мисля, друга ще бъде работата, ако тайно му бръкнеш в джоба ...

— Че никой не е искал нищо, друго.

Джим започна да се смее, изкриви се от смях и се хвана за корема. Когато отново се съвзе, той каза:

— Ти си толкова затрогващо глупав, Бен, че сърцето ме боли за теб. Значи, не сте искали нищо друго, ти и твоите приятели! Тогава ще трябва да пипате по-внимателно. Сега само си спечелихте лошо име. Истинско щастие е било за вас, дето се е намесил индианецът и ви е предпазил с брадвата си да извършите още някоя по-голяма глупост. Парите върнахте ли?

— Та ние изобщо не можахме да ги вземем. Индианецът с оная брадва...

Джим отново се разсмя.

— Да, да, индианецът с оная брадва. Ти не си го чакал, но той е дошъл навреме. Така, а сега никакви сръдни повече и ни сервирай едва меч лапа за придобряване. — Ами бренди?

— Дакота не пие. Ще донесеш прясна вода!

Бен се отдалечи, поклащайки глава.

Червения Джим остана сам и проследи чернокосия! с презрителен и ядосан поглед.

— Идиот! — промълви под носа си той, после продължи мислите си, без да ги изговаря гласно: „Тоя глупав пес е разярил Матотаупа и го е направил враждебен и недоверчив. Сега ще трябва да се представям! за негов приятел, за голям негов приятел, за велик негов приятел, за доверен негов приятел! Докато може би отново се открие удобен момент да го разпитам пак... Глупавият слух, че Матотаупа знаел къде има златно находище, трябва да заглъхне, инак ще се насъберат твърде много кучета по следите му. Моя плячка трябва да бъде той, само моя!“

Джим си запали лулата и се примъкна към индианския лагер, за да разпита хората какво им беше предложил Бен за стоката им. Щом мечите лапи бяха готови, той отново щеше да се върне в блокхауса. Само да не им се стори настойчив — това не правеше добро впечатление на индианците. Той не изпускаше обаче вратата из очи.

Затова видя, когато Харка излезе отвътре, изведе конете и ги закара на реката на водопой. Скоро след това излезе и Матотаупа, огледа се и бавно се приближи до Харка на брега на реката. Червения Джим следеше с поглед двамата индианци, които седнаха на земята, без да връзват конете. Продължи да ги наблюдава, без да се помръдва от мястото си, за да не го забележат. За свое най-голямо съжаление Червения Джим не можеше да разбере какво си говореха двамата индианци. Те приказваха така тихо, че той не чуваше дори гласовете им. Само по държането разбираше, че си говорят.

Беше вечер, слънцето потъна зад далечните Скалисти планини и зад мъртвите дюни над прерията. Водата на Ниобрара влачеше нерадостно по средата на коритото си довлечения пясък. Червеникавокафявият кон се приближи съвсем близо до Матотаупа, който дълго му беше липсвал, и допря ноздрите си до рамото на мъжа, където все още се виждаха следите от ноктите на страшната Гризли. Матотаупа погали приятелски мустанга по муцуната и го потупа по врата.

— Какво мислиш, Твърдокамении Харка? — попита той.

— Ние искахме да видим как живеят белите мъже. Е добре, смятам, че вече достатъчно видяхме.

— Ние видяхме някои бели мъже, Харка, такива, които са дошли тук, където съвсем не им е мястото, защото тази земя принадлежи на червенокожите. Жълтата брада сигурно има право, че в своите собствени биваци и домове белите мъже водят друг начин на живот и че там не толкова много от тях стават разбойници и убийци. Това сигурно е така. Ала аз не знам дали ние бихме могли да живеем в къщите на белите мъже. Ние сме навикнали с дъха на свободната прерия. Къде ще отидем?

— Далеч оттук! — отвърна горчиво Харка.

— Живот като този на Дългото копие и Жълтата брада не би ли ти харесал?

Харка отвърна отрицателно.

— Жълтата брада може да рисува и Дългото копие го пази, добре или зле — според възможностите си. Те знаят защо са дошли тук. Но какво ще правим ние?

Матотаупа трепна.

— Може би бихме могли да станем съпровождачи на Червения Джим. Той ни освободи и е голям ловец.

— Но за какво ще ловуваме ние, татко? Онова, което ни трябва, ние можем да убиваме и без Червения Джим... Дори и без онова мацаваки, което той ми подари и което белите мъже, с които той също е приятел, отново ми откраднаха.

Харка добави последните думи тихо и с болка. Той си спомни за миг, че още през лятото беше готов да даде целия свят за това мацаваки.

— Какво ще правим тогава, Харка?

— На мен ми хареса нещо, което разказваше Дългото копие — каза момчето след известно колебание.

— Говори тогава.

— Искам да кажа онова, което той разказа за Черните ходила. За Черните ходила, които живеят далеч горе на север в суровата прерия. Мъжете на племето ситсикау са смели, те са свободни, те са ловци като нас, живеят в шатри като нас. Те имат обичаите на червенокожите. Те са силни врагове на дакота и още по-заклети врагове на белите крадци на земя. Аз искам да отида при хората на ситсикау и там да се подложам на изпитанията, когато му дойде времето, за да стана боец.

Матотаупа се замисли.

— Твоят план е голям, Харка. Той не е лош план. Пътят към ситсикау обаче е дълъг, много дълъг. Освен това не е лесно да те приемат в шатрите на ситсикау, защото те са също така сурови и затворени бойци като дакота. Ала аз съм готов да отида заедно с теб при тях, щом пукне пролет. Аз казах, хау! След като снегът, който ще падне, се разтопи, щом тревата отново се разделее, щом бизоните потеглят на север и чучулигите започнат да излитат от тревата при изгрев слънце като стрели нагоре във висините пеейки, ние двамата с тебе ще яхнем конете на път към Черните ходила! Ти трябва да станеш сред тях едно яко момче и голям боец, за страх на дакота, които ни прокудиха, за страх и на Дългите ножове, които искат да заграбят земята на червенокожите. Това ще стане през пролетта и моето сърце отново затуптява силно и радостно, Харка, когато помисля за този твой план, който вече стана и мой. Зимата, която ни предстои сега, ние ще прекараме заедно с теб, нашата голяма цел ще ни даде сили за това.

— Къде ще презимуваме, какво ще ядем, с какво ще се обличаме, татко, когато падне снегът?

— Ние нямаме дрехи от бизонова кожа, нямаме завивки, нямаме шатра. Снегът дълго ще покрива тревата и зимните бури ще веят над нея. Ние имаме голям и хубав план за следващото лято и зима, Харка, ала за сегашната зима ние съвсем не сме подготвени. Това е истината. Аз мисля, че ние ще я използваме, за да съберем още повече опит, отколкото притежаваме сега.

— По какъв начин, татко?

— Ти си чувал от дете още, че борбата между червените и белите мъже се води от стотици лета и зими насам. Червените мъже са извършили много велики дела, ала белите мъже въпреки това са напредвали все повече. Ти и аз знаем как живеят и се бият червените мъже. Как живеят и се бият белите мъже ние с теб видяхме на границата. Ала аз искам да разбера колко бели мъже има всъщност. И какъв начин на живот водят те далече навътре в страната, където живеят и спят в мир. Аз искам да видя най-после това със собствените си очи и не само да вярвам на странни истории. Затова искам да отида сега за през зимата заедно с Дългото копие и Жълтата брада в някой град. Ще дойдеш ли с мен?

Харка се замисли.

— Това също е голям план. Нито един от нашите живеещи свободно бойци и заклинатели не е наблюдавал досега белите мъже в техните собствени пещери. Ала можем ли ние да ловуваме там? Или какво ще ядем и как ще живеем?

— Щом поискам, аз мога да набавя достатъчно злато, за да обезщетя Жълтата брада за онова, което той би ни дал. Ала може би ние ще можем да вършим нещо полезно при белите мъже и сами да припечелваме прехраната си. Аз не желая белите мъже да разберат, че мога да набавя злато, пък и онова, което бих могъл да набавя, далеч няма да бъде толкова, колкото белите мъже смятат, че може да бъде. Златните зърна, които има там, могат да ни помогнат на нас двамата да излезем не веднъж и два пъти от затруднение, ала... нищо повече. Може би скалата съдържа още злато. Ала него могат да получават само белите мъже, пък и от тях никой не може да го получи сам.

— Да влезем в къщата, татко, и да чуем какво ще каже Жълтата брада.

Двамата индианци подсвириха на конете си и тръгнаха към блокхауса. Мустангите тичаха след тях като кучета. Те доведоха конете в заграденото място, там, където ги бяха оставили преди, и после влязоха в къщата. Миришеше приятно на печени мечи лапи, те сигурно вече бяха готови. Разнесоха се тежки стъпки. Червения Джим влезе вътре след индианците. Бен побърза да подреди малката маса в задния ляв ъгъл. Художникът и Дългото копие още седяха там. Матотаупа и Харка седнаха при тях и Червения Джим стори същото, без никой да го покани. Той беше донесъл някакъв вързоп под мишница, ала първоначално го остави на дървената пейка, без дума да продума.

Ядоха. Бей не беше изпекъл една, а пет мечи лапи и беше донесъл прясна вода, което съвсем не бе лесно за този край през това време на годината. Но той сложи на масата и едно канче бренди. Мъжете и момчето ядоха с удоволствие. За Харка светът отново се беше променил, след като той си бе начертал нов план и бе окрилен от нова надежда, за осъществяването на която му се струваше, че би трябвало да вложи всичките си сили. Той долови, че и кръвта на баща му потече по-бързо във вените. Макар че двамата индианци физически изглеждаха все още така жалки и измъчени, както преди един час, сега всички видяха, че погледът им се беше променил, пък и държането им — също. Гостите на масата смятаха, че това се дължи на вкусните

мечи лапи, ала много се лъжеха. Възможно бе сега мечите лапи да се бяха усладили на индианците повече и да им доставиха по-голямо удоволствие, отколкото ако им ги бяха поднесли преди един час.

След яденето Джим предложи прясната вода, която всички пиха е радост. Само той предпочете ракията.

Когато всички се нахраниха до насита и утолиха жаждата си, Джим извади нещата, които беше оставил на дървената пейка.

Най-напред той вдигна двуцевната карабина, която Харка много добре познаваше.

Това е твоя собственост, моето момче, аз ти я подарих край Конския поток и никой няма право да ти отнема тази карабина.

Момчето пое карабината. Ала тъй като вътрешно вече се беше отказал от нея, сега не изпита огромната радост, която Джим, изглежда, беше очаквал. Харка дори не благодари. Да изричат думи за благодарност, не беше обичайно за индианците, Той просто пое оръжието.

Джим сигурно беше разочарован, ала не показа това. Той разви големия вързоп.

— Вижте тук! Две дрехи от бизонова кожа, по-хубави от които и жените във вашите шатри не си ви шили! Купих ги от червенокожите навън на поляната. Една голяма — пробвай я, Матотаупа, тъкмо по мярка! Тази пък за теб, Харка. Зимата идва! Вие не бива да загинете от студ! Би било жалко за двама толкова хубави индианци. А ето ви и завивки от добре оцавени бизонови кожи. Вашите мустанги ще могат да носят и тях. Катъри сигурно няма да си набавите.

Художникът и Дългото копие, които присъствуваха на тази дарителска акция, наблюдаваха сцената със смутени лица.

— Ние би трябвало да ви дарим! — каза Жълтата брада на двамата дакота, — Вие спасихте нашия жи вот.

— И парите ви! — добави безсрамно Джим.

— Бива ли в такъв случай да ти платим сумата, която си дал за тези вещи? — попита художникът Джим.

— Моля, щом трябва — защо не?

Джим прибра една доста голяма сумичка с неприкрито задоволство.

Харка се учуди и уважението му към Червения Джим се намали с една степен. Сигурно този червенокос човек не е заплатил на

индианците отвън толкова много за тези вещи, колкото сам прибра в джоба си.

— Ами сега какво ще се прави? — осведоми се Джим и гаврътна още една чашка ракия.

— Ние искаме да опознаем през зимата един град на белите мъже — каза Матотаупа открито, като погледна към художника.

— Това не е малка работа! — намеси се веднага Джим, ала художникът каза отсечено:

— Матотаупа иска да обсъди този въпрос с мен! Аз те каня, вожде — продължи той, извърнал лице към дакота. — Аз и без това трябва да се върна, към градовете за през зимния сезон. Ние смятаме да тръгнем утре заран. Не ни се стои повече тук. Наистина нищо не ни привлича вече в тази разбойническа дупка! Ще тръгнем заедно с конете надолу по течението на Мисури. Там сега градовете никнат като гъби от земята и за мен ще има достатъчно образи, които бих могъл да изучавам. Ако ти желаеш да дойдеш с нас за мен това би било голямо удоволствие.

— Утре заран ще бъдем готови.

— Това съвпада напълно с моите планове! — каза нахално Джим. — Ще имате ли нещо против, ако и аз се присъединя към вас до Мисури? Сам човек не се чувства добре. С удоволствие бих си намерил компания до града. От само себе си се разбира, че всякога ще бъда на вашите услуги.

На художника много му се искаше да откаже, ала странният, налагаш, се характер на Червения Джим насочи и сега неговото решение.

Щом непременно искате да дойдете с нас, не можем да се обявим против.

— Значи, решено. Утре заран!

МЕЖДУ ДВА СВЯТА

Градът Мисури, построен едва преди осем години, все още приличаше на един огромен, непрекъснато нарастващ военен лагер от преселници. Всичко беше импровизирано, като изникнало из земята, ала всичко вече си имаше определена задача: израсналите почти за една нощ едноетажни къщи и временните жилища за нуждаещите се, кланицата, силозите за жито на брега на голямата река, водопроводът, кръчмите и гостилниците. Пищяха параходни сирени, лодки скърцаха по пристанищните кейове, добитък ревеше, докато го караха към кланицата. Улиците гъмжаха от хора, бръснари предлагаха услугите си пред отворените витрини, големи и малки магазини мамеха клиентите да си купят и разменят някоя стока. Чуваха се много езици — английски, френски, италиански, немски, а също така и пограничното наречие, което представляваше смесица от европейските езици с различните индиански диалекти. Голям брой бели, също така чернокожи и тук-там червенокожи се движеха по улиците, които съвсем не бяха чисти. Амбулантни търговци хвалеха с крясъци качествата на стоките си, изложени на окачени през вратовете им табли. На кланицата, в силозите и мелниците на пристанищния площад, в гостилниците и странноприемниците, в магазините и кръчмите, в банките и пунктовете за размяна на пари работеха хиляди и хиляди хора, за да се отърсят колкото се може по-бързо от нуждата и да забогатеят. Почти никой нямаше време да се огледа и види хората край себе си.

Ала из един път тълпата по главната улица промени посоката и темпото на движението си. Вратовете се проточиха, много хора се спряха на място, деца задър-паха майките си за полите, искайки да ги вземат на ръце, за да могат да виждат по-надалече. Посетителите и клиентите наизлязоха от кръчмите и магазините по вратите, ослушваха се и гледаха в една и съща посока. По средата на улицата се образува път, ограден изведнъж от гъст шпалир от двете страни. Хората вече се блъскаха и напиреха.

Прозвучаха силни тропети на равномерни интервали. Сред тропетите един глас оповестяваше нещо, което засега не се разбираше, ала скоро след това всички можаха да го чуят:

— Великият световно известен, единствен цирк с неговите никога непредставяни, единствени, велики, ненадминати номера прави чест на главния град Омаха на бреговете на Мисури със своето посещение! Той ще разпъне след малко своя огромен шатър, а довечера ще се състои първото му галапредставление, първото единствено и неповторимо представление в този град! Като най-велик представител на Новия свят, циркът ще ви предложи своите сензации, от които дъхът ви ще секне! Ще видите лъвове, тигри, мечки, слонове, маймуни, крокодили, носорози, тюлени! Женската глава в зиналата уста на лъва, тигърът върху кон, маймуната в дантелена рокля, свирещият слон, играещият с топка тюлен! Каубои и индианци ще ви представят своите невиджани досега майсторски постижения по стрелба, езда и хвърляне на нож! Ще видите известното нападение на пощенската кола. Голямата награда за смели мъже: кой измежду зрителите ще се осмели да поязди най-дивото диво магаре в света, без да падне от гърба му? Той ще получи десет долара! Без удръжки. Балерини-ездачи ще танцуват върху коне, ще ви представят танц на въже, какъвто никога не сте виждали досега, без мрежа отдолу! Номера на трапец, партерна акробатика! Клоуни, клоуни! Ще изпукате всички от смях!

Леди и джентълмени, никога досега не сте виждали такова нещо, никога няма да го видите пак! Не изпускайте тази единствена възможност! Днес циркът е тук, днес и никога друг път! Най-евтини места, най-евтините места! Осигурете си билети от предварителната продажба. Хората вече се тълпят със стотици и хиляди пред нашата каса! Побързайте, побързайте, не изпускайте единствената по рода си еднократна сензация!

Тропетите отново прозвучаха.

Три слона вървяха начело на шествието и задържаха човешките стени отляво и отдясно да не затворят пътя. Върху широките гърбове на слоновете седяха момчета с тюрбани на главата и остри пики в ръка. Следваха ги коне с лъскава козина и блестящи хамути, на гърба на единия стоеше момиче в балетна рокля Клоуните седяха по двама на едно магаре и подвикваха на стоящите встрани хора своите шеги.

Отдалеч, откъм големия площад с шатъра, вече прозвуча ревът на лъвовете и тигри, ръмженето на мечки. В колоната влачеха кафез с крокодили. Следваха камили и понита, пълна кола с артисти. Каубои на коне, със сребърни токи и големи шпори, с пушки в ръка, завършваха шествието. Клоуните подхвърляха лакомства на весело възбудената тълпа и децата се боричкаха за тях.

Успехът на вечерното представление вече беше осигурен. Дебелата дама със златните къдрици на вагона с касата продаваше предвидливо още отсега билетите за три вечерни и две следобедни представления.

На първия ред на шпалира от любопитни на главната улица стояха петима души, които явно образуваха група, двама бели и трима индианци. Единият от двамата бели, облечен в кожа като каубоите, висок, с едър кокал, с червеникава коса се беше подсмихнал цинично, когато чу обещания номер на гала-представлението „нападението на пощенската кола“.

— Как ли си представя господин цирковият директор подобна работа, това много бих искал да видя — промълви под носа си той.

После се извърна към израсналото вече високо индианско момче, което стоеше край него и дотогава беше поглъщало мълчаливо и външно спокойно всички многоцветни впечатления.

— Ти ще можеш да яхнеш непокорното магаре, Харка. Ще спечелиш десетте долара още от първата вечер, бас държа!

— Ще отидем ли на представлението? — попита вторият белокож. Той беше облечен с удобни и небиещи на очи дрехи от много хубави материи, подходящи за човек, който постоянно пътува на кон. — Предстоящото представление, както изглежда, има какво да ни предложи. Ще ти бъде ли приятно, Харка, да видиш едно цирково представление?

— Да — отвърна момчето.

— Тогава аз отивам да взема пет билета — подвикна Джим. — Аз ще платя — добави той щедро, когато художникът посегна към джоба си, — след това ще се разплатим!

Беше рано следобед. Докато Джим се запровира към цирковата каса, Жълтата брада и Дългото копие тръгнаха за хотела, където всички се бяха настанили, художникът искаше да си почине и да обмисли една картина, която му беше хрумнала. Харка и Матотаупа

тръгнаха заедно, по-бавно от Джим, към големия площад, където опъваха цирковия шатър. Построяването на шатъра ги интересуваше. С учудваща бързина работниците издигаха опитно и помагайки си сърчно огромните прътове и опъваха чергилата. Белите мъже разбираха много повече от опъване на шатри, отколкото двамата дакота можеха да предположат. За два часа шатърът вече беше готов, вътре започнаха да облицоват с яркочервен плат ложите около манежа и да подреждат амфитеатрално разположените пейки за сядане, състоящи се от обикновени дъски. Истинско майсторско постижение, чиято загадка беше бързината.

Зад шатъра се намираще зоопаркът. Още вчера, когато се настаниха в хотела, художникът даде пари за дребен харчлък на Матотаупа, така че индианецът плати сега входните билети за себе си и за сина си за зоопарка. Харка не се интересуваше обаче нито от слоновете, нито от лъвовете, тигрите, крокодилите, камилите или тюлените, още по-малко пък от мечките, за които гой смяташе, че мястото им е в гората и в прерията, а не в клетка. Той веднага се запъти към двете големи шатри-конюшни, където бяха подслонени конете, защото предполагаше, че ще намери там и магарето, което вечерта на представлението трябваше да се изправя на задните си крака. Той искаше да огледа внимателно животното още през деня. В първата шатра имаше само коне. Те бяха по-едри от полудивите мустанги на индианците, високи на ръст и добре гледани. Сред тях имаше няколко, пред които Матотаупа и Харка се спряха, тъй като животните много им ха ресаха. Във втората шатра бяха понитата, зебрите и четирите магарета.

Харка отиде при магаретата.

— Ще се срещнем отново тук — каза му бащата — Аз искам през това време да погледам още конете. Харка кимна, Матотаупа се отдалечи.

Момчето остана пред магаретата, ала не съвсем наблизо, за да не направи впечатление. Стоеше малко встрани. Четирите магарета бяха застанали спокойно и безучастно пред яслите в своята клетка. Бяха завързани за юздите. Животните бяха еднакво едри, с един и същ цвят, дори с еднакви шарки. Всички изглеждаха още съвсем млади. От пръв поглед не можеше да се каже кое от тях би се проявило особено

опърничаво и дали и четирите бяха в състояние да отхвърлят от гърба си всеки ездач.

Харка се приближи малко и тръгна от животно на животно.

Това привлече вниманието на един от пазачите и той заговори момчето. Ала Харка не разбра какво му казва човекът. Тъй като му беше неприятно, че беше привлякъл вниманието върху себе си, той се отдели от клетката и потърси баща си край конете. След като преминаха покрай зверовете, двамата излязоха от зоопарка и се запътиха към хотела, където бяха отседнали заедно с художника и останалите си спътници. Техният хотел беше най-добрият в града. Стаите бяха съвсем скромни, подредени само с легла, вълнени одеяла, мивки и шкафове. За конете имаше обширна конюшня. Тук спираха всички коли на бързата поща, които пътуваха на запад. Цареше голямо оживление особено в странноприемницата на партера.

Двамата индианци се излегнаха на леглата си и зачакаха часа, когато щяха да се срещнат, за да отидат на цирковото представление. Художникът беше предложил да похапнат малко преди това, ала двамата дакота не можеха да разберат за какво е необходимо човек непрекъснато да яде. Та нали бяха яли на обяд! Затова те оставиха Жълтата брада сам да вечеря и се срещнаха едва привечер с него и Дългото копие пред вратата на хотела. Джим също пристигна и раздаде билетите. Той беше успял да заеме една цяла ложа, плащайки голям бакшиш според неговите думи, тъй като цялото представление било вече разпродадено.

— Но тези места нали бяха свободни? — попита художникът.

— Да, касиерката ги беше запазила за важни клиенти!

Художникът се отказа да разпитва повече и заплати сумата, която Джим му поиска.

Около цирка цареше врява и блъсканица. Светваха лампи и блясваха с разни цветове. Тълпата искаше да влезе, беше толкова голяма, сякаш целият град се беше стекъл. Дори сега, един час преди започване на представлението, Джим трябваше да употреби голяма сила и да прибегне по най-безогледен начин до помощта на раменете и лактите си, за да проправи път за петимата души. Той изпя цяла литургия псувни и смешки и накара мъжете и жените, които грубо беше изблъскал встрани, да се разсмеят, докато най-последно се добраха до входа на цирка. Дванадесет разпоредители в червени фракове

образуваха още тук, пред контролата на входа, първия кордон. Те с мъка успяваха да задържат напирещата публика, докато зад тях проверяха билетите на влизащите, както му е редът. Джим стрелна един от разпоредителите със синьозелените си очи и му пошушна нещо, което останалите не разбраха. Сега обаче петимата души можаха да влязат по-бързо, а също и при контролата ги пуснаха веднага. Джим остана при контрольора, за да му помогне в неговата трудна задача, и само каза набързо на своите другари номера на ложата и номерата на местата им, като задържа билетите у себе си.

Художникът бързо намери ложата. Той предложи на Харка и Матотаупа да заемат двата предни стола, непосредствено зад бариерата около манежа, а той и Дългото копие седнаха зад тях. Две места останаха свободни.

Публиката нахлуваше. Помещението бързо се изпълни с хора, с миризми, с шумове, Нежни малки момичета предлагаха разхладителни напитки. Цирковият оркестър зае мястото си на подиума над входа към манежа и започна да настройва инструментите си.

В това време на входа се разнесе шумна глъч. Заваля град от обидни думи, като бандити, крадци, лъжци, сбирщина, паплач, магарета, идиоти, кучета, гъски и изглежда, настана блъсканица. Разпоредителите, които бяха вътре и показваха местата, се втурнаха към входа. За един миг настъпи тишина. После с обединени сили изхвърлиха група хора, които искаха да нахлуят в шатъра, и така силно ги отблъснаха, че те сигурно нямаха желание повече да се върнат. Миг! след това Джим се появи в ложата заедно с пълната дама с русите къдрици от вагона с касата и седна заедно с нея на двете свободни още места.

— Какво се случи там? — попита художникът.

— Нечуван ментарджилък! — поясни Джим. — Дойдоха шестима хулигани, които уверяваха, че били купили билетите за нашата ложа.

— От тебе ли?

— От мене! Такова нахалство! Но ние се разправихме с тях.

Дамата с къдриците се усмихна доволно. Художникът въздъхна и се отказа да протестира срещу тия методи. Би било безполезно, той ясно разбра това. Ала трябваше да помисли как да се отърват колкото се може по-бързо от тоя Джим.

Цирковият оркестър поде със замах встъпителния марш. Артистите, които щяха да играят след това, обходиха манежа. Разнесе се първото, макар и още слабо, ала все пак приятно ръкопляскане.

Представлението започна с един номер на партерните акробати. Харка следеше внимателно всичките им ловки движения. Той не се беше научил да ръкопляска, затова и не го стори. Музиката му се струваше твърде шумна. Ала той се зарадва на номерата с конете и очакваше с голям интерес индианците и каубоите, които щяха да се появят. За тях той мислеше дори повече, отколкото за изправящото се на задните си крака магаре. Художникът държеше програма в ръка и я прочете между два номера, докато прибираха от манежа тепиха и уредите. Номерът на каубоите и индианците като блестящ номер от гала-представлението следваше веднага след голямата пауза. За последен, преди паузата, беше обявен номерът с магарето, като интермедия с клоуни.

Балерината-ездачка демонстрира своето изкуство. Харка наблюдаваше момичето твърде критично, защото умееше добре да язди. Разбира се, съвсем не беше трудно да стъпиш на пръсти или да се задържиш на един крак върху толкова широкия гръб на коня и при толкова равномерното тичане на животното. За да скочи върху коня, девойката всякога използваше един малък трамплин. Дали би го носила в прерията всякога със себе си? Но всъщност тя все пак беше момиче. Не си струваше да мисли повече за нея.

Много по-учудващи се сториха на Харка свободните дресури, макар че пожънаха много по-малко овации, отколкото усмихнатата балерина-ездачка. След едно плясване на камшик и късо подвикване навън изтичаха цяла група горди коне, правеха фигури, клякаха, лягаха, преструваха се на умрели, изправяха се. И всичко това без ездачи! Това се казва дресура! Харка размишляваше на колко много неща би трябвало да научи още своя сив жребец. Да се преструва на умрял например, можеше да им бъде от голяма полза.

Със специален сигнал на тромпета на манежа влезе магарето. Един смешно изрисуван клоун, облечен в широка дреха, с малка шапчица на главата, с дълги ръкавици на ръцете, беше яхнал магарето, ала на обратна страна, стиснал опашката му в ръце. Посрещна го всеобщ смях.

Клоунът направи умирително движение с ръка, сякаш молеше публиката да престане да се смее, и когато можеше вече да го чуят, заразправя, че му се струвало, че седи неправилно, защото не можел да намери главата на магарето. Ала може би магарето изобщо нямало глава, нека многоуважаемата публика бъде любезна да му го каже! Дългото копие превеждаше шепнешком на Харка какво беше казал клоунът. Зрителите участваха съвсем наивно в шегата и викаха на клоуна, че трябва да се обърне.

— Моля? — попита клоунът, сложил длан зад ухото си, сякаш не беше чул.

— Обърни се! — ревеше публиката в хор.

— А, така! Да се обърна! — Клоунът кимна няколко пъти с глава. — Благодаря, благодаря! Това е добре, да се обърна! Ей сега ще се опитам, ей сега. Я се поспри малко, добро магаренце!

Магарето обаче не се спря, а продължи да тича в кръг по манежа, също и покрай ложата, където седеше Харка.

Клоунът поклати глава, публиката хихикаше. Да се обърна — повтори смешникът отново, — значи, така, да се обърна! — Той вдигна краката си нагоре, така че легна по гръб върху магарето и достигна с главата си врата му, без да пуска опашката му, после пак се катурна напред. — Така не става! Какво да сторя?

— Обърни се! — ревеше публиката.

— Да, да, ще се обърна!

Сега клоунът наведе главата си пред гърдите, сякаш искаше да се превърне презглава по посока на опашката на магарето, ала падна долу и се просна върху пясъка и триците на манежа. Остана там и отвори уста. Магарето се спря, издаде глава напред и изрева:

— Иааа!

— Седни правилно — извика публиката, която беше в добро настроение. — Виждаш ли сега къде е главата на магарето?

Клоунът се изправи, изтича бързо към магарето и го яхна като опитен ездач. Ала магарето се вдигна на задните си крака и смешно облеченият ездач отново седна в пясъка.

— Дано те... Проклето добиче! Чакай малко! — Той повтори три пъти опита си, ала все със същия неуспех.

Тогава клоунът се отвърна от животното, направи презрителна гримаса и каза:

— С мене не, драги мой, с мене не ще сториш това! С друг можеш да го правиш!

Клоунът напусна манежа и потупа още веднъж с пръст по челото си, а после посочи към магарето, за да покаже, че то, а не той е луд.

Щом клоунът изчезна, на манежа излезе дресьорът, който беше представил конете, облечен в елегантния си фрак, с дългия камшик в ръка.

— Уважаеми дами и господа! Тук вие виждате най-дивото диво магаре на света!

Безконечен смях го прекъсна. Той изчака да утихне.

— Уважаеми дами и господа! Дирекцията на цирка държи на думата си! Който успее да се задържи на гърба на това магаре в продължение на три минути на манежа, без да падне, ще получи десет долара.

Врявата, която сега се вдигна, сякаш накара да потреперят подпорните пръти на цирка.

— Върху това хрисимо добиче? Върху тая магарешка кушетчица! Върху такова магаре! Ама че конкурс правите и вие! Та него може да го яхне целият цирк. Пуснете дамите най-напред!

Мъжът във фрака изчака отново, докато утихне шумът. Най-после каза:

— И така, моля! Ала всеки сам си носи отговорността!

Настана смайване и безпокойство. Познати и приятели, семейства започнаха да си шушукат. После откъм един от най-задните редове прозвуча гласът на един момък:

— Хайде, аз ще започна, та да не губим време с това мило животинче там. Ала моля да представите най-напред десетте долара! Аз ще си ги прибера след три минути само!

— Моля заповядайте, господине! Уверете се сам!

Мъжът във фрака остави младия смелчага, който междуременно беше слязъл вече на манежа, да се приближи до него, наброи му десетте долара и след това ги предаде на надзирателя, който стоеше на входа към манежа.

— Можем да почваме.

Момчето се приближи до магарето, което нямаше нито седло, нито хамут, и се хвърли светкавично на гърба му. Магарето стоя за миг като паметник, после скочи с четирите крака във въздуха, прехвърли се

напред и се отъркаля в пясъка. Момчето се отъркаля до него. Циркът кънтеше от подигравателен смях.

Ругаейки под носа си, несполучливият ездач изчезна.

Сега вече интересът нарасна силно. Кандидатите да получат десетте долара се наредиха на опашка. Следващият яхна животното. Магарето премина един кръг в галоп и след това прехвърли втория си ездач също така елегантно в пясъка като първия. Зрителите беснееха от удоволствие.

Харка, Матотаупа, Джим, Дългото копне и художникът наблюдаваха сценката мълчаливо и напрегнато. Те всички умееха да яздят и с изключение на художника всички бяха превъзходни ездаци. Индианците бяха виждали и участвували в обядването на диви коне, а Червения Джим беше печелил вече състезание за езда на диви говеда.

Ала онова, което ставаше пред очите им, беше ново за тях, в това магаре сякаш бяха въплътени магаре, змия и тигър едновременно. То риташе, вдигаше се на задните си крака, търкаляше се и сякаш умееше да прави истински салтоморталета, с които продължаваше да кара всеки ездач да губи самообладание. За двадесет минути то вече беше победило десетина ездаци.

Сред публиката цареше весело възбуждение. Обзалагаха се. Двама ездаци бяха отнесени тежко ранени, защото магарето ги беше ухапало. Десетина други кандидати вече се отказаха да опитат късмета си с опасното животно.

Когато и петнадесетият се върна на мястото си, изведоха магарето и въведоха ново, съвсем отпочинало.

— В тая работа сигурно има някаква шмекерия! Те са го подучили тоя звяр — мърмореше Джим под носа си. — Никое нормално животно не би се държало така, толкова хитър може да бъде само човек. Ала вие почакайте, аз ще ви отмъкна десетте долара, мошеници такива! С мен вашето добиче не ще се справи! Или ти какво ще кажеш, Харка? Не искаш ли да опиташ?

— След теб.

— След мен? Слушай, ти да не си мислиш, че Джим ще падне от едно магаре?

— Ще видим!

— Да, ще видим!

Джим се покатери през парапета на ложата, изтича през манежа и вече седеше върху гърба на животното, което остана съвсем спокойно. Той го погали по врата, потупа го и го притисна леко с бедрата си. Магарето тръгна и направи един кръг около манежа. Червения Джим махна на Харка, ала той не му отвърна. Под мълчаливото учудване на цялата публика Джим накара животното да върви ходом, в тръс и в галоп. Той го язди една минута, две минути, три — не, три минути не го язди. Съвсем ненадейно и без ездачът да очаква подобно нещо в този миг, и това магаре се подхвърли с четирите крака нагоре, после се овъргаля встрани в пясъка, хапейки ездача си.

Червения Джим не беше издържал.

Под присмеха на зрителите той се върна с дълги крачки в ложата. Хората, които вече се страхуваха, че сигурно са ги измамили, така се радваха на успеха на магарето, че сълзи им изскочиха от смях.

— Хайде, Харка — каза Червения Джим разярен на момчето. — Сега е твой ред! След мен!

Харка се изправи, свали всичките си дрехи до пояс и бавно тръгна към мъжа във фрака, за да му се обади.

— Заповядай, моето момче! Ала внимавай!

Без да бърза, Харка се приближи до магарето, възседна го и веднага парира всички обичайни опити на животното да хвърли ездача си: да се изправя на задните си крака, да рита, да се подхвърля с цялото си тяло във въздуха, да извива гърба си като котка. Магарето си беше отпочинало добре и сега гимнастиката му доставяше удоволствие. Ала Харка също си беше отпочинал добре и реагираше, без да се забави дори част от секундата. Борбата между магарето и неговия млад ездач се водеше по целия манеж, ту насам, ту натам. Зрителите започнаха да ръкопляскат. Сключваха се нови басове за и против магарето, за и против индианското момче. Червения Джим наблюдаваше всичко спокойно. На най-главния трик на магарето и Харка нямаше да съумее да даде отпор! Момчето вече се беше изпотило, обливаше го жегата от напрежение. То беше водило борбата вече две минути, което беше дълго време за това темпо. Две минути, още половин минута ... сега всичко трябваше да се реши!

Зрителите ревяха, крещяха, викаха, наскочаха и размахваха ръце във въздуха.

Харка очакваше, че магарето ще прибегне към своя главен трик в последните секунди. Тогава той можеше да скочи, както обикновено ставаше при борба между ездач и животно, и веднага след това да го яхне отново. Ала това нямаше да му се признае за победа. Или може би трябваше да остане на гърба му, да се остави въргалицето се животно да го удря и притиска, може би и да го хапе дори ала той направи нещо съвсем неочаквано.

Харка се обърна върху издадения нагоре гръб на магарето, така че седна наопаки като клоуна в началото на представлението, и хвана магарето за опашката.

Животното веднага се успокои и когато Харка го притисна с бедрата си, то тръгна мирно като коза в кръг. Веднъж, два пъти, три пъти.

Третата минута беше изтекла, а Харка все още седеше върху гърба на магарето.

Сега зрителите чакаха мълчаливо, едва ли не със зяпнала уста, ала когато третата минута окончателно и безвъзвратно изтече, избухна ураган от аплодисменти. Викове, ръкопляскане, тропане с крака се разнесоха от вси страни.

Харка скочи на земята, потупа магарето по гърба, отиде при надзирателя, пое десетте долара и отново се върна в ложата. Облече бързо дрехите си и седна на мястото си, сякаш нищо не се беше случило.

Матотаупа само се усмихна. Художникът и Дългото копие му изказаха възхищението си. Джим ругаеше и каза:

— По дяволите! Хитро е момчето! Такъв, значи, беше дресьорският трик да се успокои магарето. Можех и аз да се сетя.

След магарешката езда последва големият антракт. Част от публиката нахлу в зоопарка, който отново можеше да се види през антракта. Джим излезе заедно със златокъдрата касиерка. Така художникът и Дългото копие останаха сами с двамата дакота в ложата. Жълтата брада все още се усмихваше доволно, като си спомняше как Харка беше усмирил магарето.

След няколко минути в ложата дойде господинът във фрака, който беше ръководил дресурата на конете и магарешката езда, представи се на художника и попита най-учтиво дали индианското момче е познавало от преди трика и дали вече е играло в цирк.

Жълтата брада се засмя и го убеди, че Харка за първи път в живота си вижда цирково представление.

— Но, сър, това е учудващо, това е невероятно, това е един самороден талант, какъвто се среща веднъж на сто години! Към кое племе принадлежи момчето и кои отговаря за него?

— Към племето дакота, господине, а ето и баща му! Облеченият във фрак господин загледа Матотаупа както се разглежда необуздан ездитен кон с внимание, преди да го яхнеш, преценявайки настроението му.

— Аз имам голяма молба! Бихте ли ме подкрепили, сър? — попита той художника.

— Зависи от естеството на молбата ви!

— Ние се намираме в ужасно затруднение! Оповестената индианска трупа ни изостави, просто остана в последния град, където имахме представление. Може би конкуренцията ги е подкупила. Те са ужасно безсъвестни хора! Щом антрактът се свърши и ние не можем да представим оповестения номер, ще бъдем бламирани, това ще означава пълен фалит за нас! Хората са в състояние да съборят пейките и целия шатър, ще се нахвърлят върху касата, изобщо да не си го помисли човек! Затова ние трябва да излезем с индианския каубойска номер на всяка цена, разбирате ли ме? Каубои тук има достатъчно, ала индианци, които наистина да могат да ви свършат работа, се намират много трудно, ужасно трудно!

— Да, какво общо има това с нас?

— Затова, искам да кажа, това момче може да язди като десет дяволи наведнъж, бащата сигурно също може, не се съмнявам в това! Предполагам, че те двамата могат също да стрелят и да хвърлят ласо. Ще направим една малка проба, една съвсем малка подготвителна проба, и може би господинът до вас също би взел участие. Уважаеми господа, моля ви да не ме разберете погрешно, ала ние се намираме в пълно отчаяние — ако хората съборят шатъра ни, ние сме разорени, и то точно сега, преди започването на зимата, а само вие бихте могли да ни помогнете. Вие сте джентълмени, знам това, вие седите в ложа, моля, вярвайте ми, че аз съвсем не ви вземам за артисти! Вие ще направите това за удоволствие, аз така и ще оповестя номера... затова моля ви най-настойчиво... Това не означава, че ще бъдете на заплата, вие не сте артисти, ала аз ще направя подарък на момчето. Момчето

вече е любимец на публиката и ще бъде прекрасно, ако мога да оповестя един номер с него!

Дългото копие преведе думите му на Матотаупа и Харка.

— Сър, моля ви колелопреклонно, уговорете своите червени приятели!

Дългото копие се усмихна така, сякаш щеше да му бъде приятно да се отзове на молбата. Матотаупа досега не беше потрепнал дори с клепки.

— Ти какво мислиш, Матотаупа? — обърна се Дългото копие направо към него. — Ние бихме могли да представим на тези хора тук боя за лисичата опашка — трима от каубоите, с които те разполагат, срещу нас тримата. Това би било истинско удоволствие!

Матотаупа сви устни.

— Мога ли да задам един въпрос на този бял човек?

— Разбира се!

— Защо той е оповестил номера с индианците и го крещеше из целия град, щом е знаел, че тази трупа е напуснала вече цирка?

Облеченият във фрака мъж изпадна в известно затруднение.

— Вожде на дакота, това е търговията, това прави търговията! Така става то. Номерът на дакота беше отпечатан, аз трябваше да пусна плаката, а след това трябва да обявявам онова, което е писано на плаката... освен това нашият отговорник на индианската трупа отиде да ги доведе! Може би ще успее! Надявам се, че ще успее. Най-късно до утре трупата ще бъде тук! Въпросът е да ни се помогне само за днес!

— Защо тогава белият мъж не промени реда на номерата и не ни покаже най-напред лъвовете и тигрите и мъжа върху въжето! Каубоите му могат да излязат накрая...

— И вие заедно с тях, вожде, нали?

— Ще си помислим.

Думите на Матотаупа прозвучаха съвсем отблъскващо. Той беше готов да каже „не“, ако не се опасяваше, че ще прояви нелюбезност към Дългото копие.

— Аз ще се надявам! — отвърна човекът във фрака. — Ние имаме за през зимата един прекрасен разузнавач и каубой при нас, един млад човек, великолепен. Той е водач на индианската и каубойска

трупата. Ако се върне преди края на представлението, ще го пратя при вас! На него няма да можете да устоите.

— Как се казва той?

— Той още не е известен, вожде, ала има голямо бъдеще. Буфало Бил.

Дългото копие повдигна рамене. Той не знаеше това име. Не можеше да става дума за участника в боевете с петли Бил. Хора с име Бил имаше колкото пясък в морето.

Антрактът вече беше към края си. Касата беше отворена и по време на антракт, затова дебелата руса дама седеше във вагона с касата.

Джим се върна в ложата в прекрасно настроение. Той не сподели причината за своето добро настроение по свое желание, пък и никой не го попита. Дългото копие обаче му разказа за разговора с мъжа във фрака. Джим се запляска силно по бедрата.

— Човече божи, това се вика работа! Това се вика работа! Самият Буфало Бил! Аз го познавам, виждал съм го по време на земемерната работа през лятото. Фурия момче, в него има бъдеще. Още е съвсем млад, ала от него ще стане нещо! Любопитен съм дали ще може да върне индианците отново в цирка. Те стачкуват, както чух. Искат да им определят заплата.

— Та нима не им се плаща заплата? — Художникът беше възмутен.

— Плащат им ту една, ту друга, според случая. Удържат им за яденето, наем, задето живеят във фургона, и хубавото облекло, което им е необходимо, за да излизат на манежа. Оттам насетне почти нищо не им остава. Но те сигурно пак ще се върнат. Буфало Бил умее да се оправя с индианците.

Матотаупа помоли да му преведат какво беше казал Джим. Искаше Дългото копие да му го преведе, защото се страхуваше, че Джим няма да повтори на езика на дакота съвсем точно онова, което беше казал на английски. Дългото копие преведе дума по дума.

— Ние няма да отидем на манежа. Аз казах, хау! — беше заключението на Матотаупа.

Оркестърът свиреше вече, високата решетка, която трябваше да пази публиката от хищните животни, беше издигната. Едрите грабливи котки влязоха през решетъчния тунел и насядаха по посочените им

стойки. Беше смесена, сложна за укротяване група от хищници — четири лъва и два царски тигъра. За да държи в напрежение нервите на зрителите, звероукротителят дразнеше животните с резки къси подвижвания и с ударите на кожения си камшик. Те му отговаряха с рев и удряха с лапите си, щом той се приближеше към тях. Той държеше дълъг прът, който протягаше към животните, и те го удряха с лапите си. По пръта личаха многобройни следи от ноктите и зъбите на животните.

— Бело! Бело!

— Уааа — уааа!

— Тигра! Тигра, Тигра!

Тигрицата озъби прекрасната си челюст и показа големите си резци. Тя не изрева, само изръмжа силно. Удари разярено пръта и захапа дървото.

Дресьорът беше нервен. Харка видя капки пот по гримираното му лице. Сега един от помощниците му подаде през решетката горящ обръч. Дресьорът заповяда на най-хрисимия от четирите лъва да скочи през обръча. Животното се подвоуми, ала след това се приготви и скочи, изпълвайки тялото си надълго, преминавайки съвсем лесно през обръча, който го беше изплашил само поради пламъците.

Останалите три лъва бързо последваха примера му.

После звероукротителят хвърли камшика, извади един голям пистолет и стреля във въздуха. Ръмжейки глухо, мъжкият тигър слезе на манежа. Дресьорът стреля повторно и едва не опърли кожата на животното. То скочи с отпусната елегантност, в която на Харка се стори, че долавя мъка и презрение. Съвсем други скокове би правил този тигър на свобода! Господар на джунглата, сега пленен, поставен зад решетки, гонен от удари на камшик и пистолети за развлечение на зрителите! Сърцето на момчето заби по-силно от умиление към тигъра. Такива животни би трябвало да се гонят на лов, ала не да ги карат да правят детински скокове! Той щеше да помоли след това Дългото копие да му разкаже къде живеят подобни тигри.

Последна на ред беше тигрицата. Останалите пет хищника вече седяха отново на местата си, ала бяха неспокойни и също така нервни като звероукротителя с черната копринена блуза, под която той носеше тънка ризница.

— Тигра ... Тигра! ... Тигра!

Тигрицата изръмжа сърдито и отново захапа пръта. Оркестърът млъкна. Всички зрители бяха обзети от силно напрежение. В цирка беше настанала пълна тишина.

— Тигра!

Дресьорът изстреля три пъти бързо едно след друго. Тигрицата скочи с рев от стойката си. Дресьорът държеше в лявата си ръка горящия обръч, в дясната — пистолета. Животното ръмжеше с широко отворена уста.

— Тигра!

Ръмженето прегракна. Тигрицата се приготви да скочи, ала не се насочи към горящия обръч. Тя полетя, звероукротителят се приведе бързо и животното премина над тила му и падна в пясъка.

Жени и деца изпищяха високо. Спотаено безпокойство обзе и мъжете сред публиката. Харка забеляза колко хлътнали бяха бузите на гримирания дресьор, колко трескаво бляскаха очите му от възбуда.

— Тигра!

Животното седеше в пясъка, беше се сгушило озъбено. То ръмжеше тихо и заплашително. Дресьорът поднесе пръта към тигрицата, ала тя вече не го ухапа. Тя не изпускаше из очи човека.

Много жени сред зрителите бяха сложили ръцете си пред лицето, за да не видят какво щеше да последва.

Харка наблюдаваше двама циркови прислужници, които вече бяха застанали с маркучи в ръце зад решетката. Ала той не знаеше какво се прави с такива маркучи. Дългото копие му го обясни бързо. Дивите зверове се плашеха от водата също както от огъня.

Тигрицата се нахвърли отново върху човека и той за втори път успя да се измъкне. Сега животното пак се върна на своята стойка, ала не остана дълго там. Смъкна се на пясъка и тръгна през манежа. Мъжкият тигър и лъвовете станаха неспокойни.

Звероукротителят извика нещо, което Харка не можа да разбере. Дългото копие преведе. Дресьорът беше извикал помощниците да отворят вратата-клапан, която извеждаше към решетъчния тунел, за да може той да изтика животните или поне някои от тях от манежа. Ала надзирателят на представлението даде със студен израз на лицето си противно нареждане и вратата остана затворена.

— Тигра! Тигра!

Звероукротителят отново беше издигнал горящия обръч и бе хванал камшика си. Той плющеше и удряше с направения от хипопотамова кожа камшик. Застанали върху своите стойки, четирите лъва ръмжаха, потикнати от събуденото им чувство за собствено достойнство. Ала мъжкият тигър се разяри, скочи на пясъка и започна да пристъпва заедно с тигрицата около звероукротителя. Той също отказваше вече да посреща подадения му прът.

Дресьорът пое отново горящия обръч, скочи с дръзка смелост пред тигрицата и стреля.

— Тигра!

Животното, стреснато от близкия изстрел, докоснато леко от куршума, премина през обръча. Мъжкият тигър се хвърли с един скок върху решетката и се захвана здраво за горната напречна щанга. Цялата решетка се олюля. Зрителите изпищяха ужасени, имаше опасност да настане паника. Сега надзирателят даде едва забележим знак. Струя вода се насочи срещу тигъра, който веднага отскочи от решетката долу. Зрителите си отдъхнаха. Прислужниците изнесоха незабелязано една жена, която бе изпаднала в истерия.

Дресьорът, защитен сега от останалите животни, принуди тигрицата да се изкачи върху стойката си. Той беше оставил настрана камшика и пръта си и работеше с пистолета и огнения обръч. Хищникът се подчини и изпълни предвидения скок недоволен. Миг след това тигрицата вече стоеше пред вратичката на решетъчния тунел.

Избухнаха аплодисменти.

Харка видя колко изнурен беше звероукротителят. Той едва се държеше на краката си, ала остана посредата на манежа, поклони се и благодари за ръкопляскането и одобрителните възгласи, докато прислужниците отвориха вратичката към тунела отвън. Грабливите хищници заизлизаха с олюляваща се походка. Прислужниците ги удряха с прътове отгоре през решетката, за да ги потикват.

Мнозина от зрителите също избърсаха потта от челата си. Започнаха да свалят голямата решетъчна ограда, звероукротителят се оттегли, кланяйки се непрекъснато. На манежа изтичаха клоуни и започнаха да правят своите смешки. Ала на Харка не му беше до смях. Той реши да отиде на другия ден в зоопарка и да постои дълго пред клетката на тигрите.

Последваха заключителните номера на акробатика — желязно въже и трапец. Момчето беше учудено колко голяма сръчност можеха да постигнат хората. Веднъж играещият на въже мъж се отпусна по невнимание от въжето, ала успя да се хване с ръка, за да не полети надолу.

Най-после дойде последният номер. Беше вече полунощ. Зрителите си приказваха, смееха се, ядяха лакомства и пиеха. Харка чакаше да види дали господинът във фрака ще се яви пак при тях и как отново щеше да получи отрицателен отговор. Матотаупа беше казал и неговите решения никога не се отменяха. Щеше ли да се яви ловецът на име Буфало Бил? Дали се беше върнал вече? Харка се интересуваше от него много повече, отколкото от господина във фрака, защото, макар той да беше дресирал своите красиви коне отлично, все пак нямаше нищо общо с прерията. Ала Бизоновия Бил — това дъхтеше на вятър, на простор, на покрити с кафява козина едри тела, вдигащи облаци пясък под краката си, препускайки. Не пясъка на манежа, примесен с трици, а истински облаци пясък над прерията. Харка си спомни стрелите, с които той бе набол един бизонов гръб. Оттогава не му се беше удавала възможност да преследва бизон. Ала сега беше есен и големите ловове предстояха. Обаче той, Харка, седеше тук в един огромен шатър, в който не миришеше на бизони, а смърдеше на обор.

Откъм входа за манежа влезе един мъж, тръгна по кръглата пътека, която минаваше зад ложите, и се спря край ложата, където седеше Харка. Момчето беше чуло това, ала съзнателно не се извърна, защото край него никой не биваше да помисли, че това го интересува. Човекът не каза нито дума, а се извърна и се отдалечи към входа за манежа. Харка, който погледна подир него, видя, че той беше облечен като каубой.

— Изплашихме го — каза Дългото копие. — Ти, мой по-възрастен братко, Прелетна птицо, навярно му се стори твърде скъпо облечен, Матотаупа твърде много горд, а Харка твърде упорит. Те ще проведат номера си без нас.

— Буфало Бил всеки случай това не беше — заключи Джим. — Ако той самият се е върнал, а ни изпраща тоя кривоглед слуга, за да ни огледа, тогава няма нужда да си прави илюзии, че ние ще се поддадем.

Едва човекът изчезна във входа зад манежа и музиката изсвири туш.

Група каубои влязоха на коне в манежа. Джим запляска по навик по бедрата си и зарева:

— Буфало Бил! Буфало Бил!

Почти никой от зрителите не знаеше това име, което няколко години по-късно щеше да стане толкова известно, ала викът на Джим беше достатъчен, за да убеди всички, че би трябвало да познават това име, ако искат да се представят за добре запознати с живота край границата и на Дивия Запад, и затова няколко групи млади хора също закрепяха:

— Буфало Бил! Буфало Бил!

Първият ездач, за когото се отнасяха възгласите, беше облечен скъпо, в най-фина кожа, с високи ботуши с обърнати кончове и с широкопола шапка на главата. Той поздравяваше с ръка като милостив цар своите поданици. Харка разглеждаше лицето му. То беше хубаво, тясно, носът силно извит, очите му бяха сини. Той имаше брада, ала различна от брадата на художника, имаше малка остра брадичка и мустаци. Какво ли не им идваше на ума на белите мъже! Каубоите, предвождани от Буфало Бил, започнаха своите игри. В тях нямаше нищо ново за Харка, ала момчетата яздеха действително добре и стреляха сигурно. Индианци нямаше сред тях.

Представлението завърши сред всеобщ шум, тропот на коне, вдигащи се на задните си крака, сред изстрели и викове. Публиката щедро аплодираше.

Когато каубойската трупа избърза навън през изхода от манежа, публиката се надигна и се заблъска към изхода.

Петимата мъже в ложата останаха седнали, докато потокът от зрители се изля навън. Лампите изгаснаха вече, когато и те най-последно излязоха навън, прекосявайки празния салон. След всичките тези хора, музика, шум и вълнения сега мрачното помещение, тишината и празнотата правеха съвсем странно впечатление. На манежа прислужниците от конюшната чистеха мръсотията заедно с триците и я прибираха с големи лопати.

Навън стояха все още групи хора. Повечето не искаха още да се приберат в къщи, а смятаха да влязат по кръчмите. Жени се караха с мъжете си да не отиват. Децата бяха уморени, някои по-мънички хленчеха.

Изведнъж се надигна шум, който привлече вниманието на всички. Пресеклив глас викаше полиция. Хората веднага се заблъскаха към мястото на новото произшествие. Пак настана бъркотия.

— Аз трябва непременно да видя какво става там! — каза Джим и изчезна сред тълпата.

Двамата дакота заедно с художника и Дългото копие останаха пред входа на цирка и зачакаха. Още никой от тях не разбираше какво всъщност се бе случило.

Джим обаче се върна скоро и каза ухилен:

— Ограбили са касата! Това се вика номер, уважаеми дами и господа, единствен, невиждан и неповторим, защото вътре наистина не е останало нито пени! Сензацията на вечерта, дума да няма.

— Къде е касиерката? — попита художникът.

— Хе, офейкала е! Или ти какво си мислиш! Може би, че се е превърнала в прелетна птица?

— Значи, не е убита?

— Хайде де! Не бива човек да мисли все страшни работи. Стават и други неща! Ала ударът си го бива, това е сигурно. След номера със зверовете тя вече беше разпродала билетите за четири вечерни и три следобедни представления. Само защото хората навън чуваха рева отвътре и искаха да си осигурят възможността сами да преживеят тази сензация на другия ден.

— И целият приход за четири дни е изчезнал?

— Всичките пари.

— Нима жената е била сама във вагона с касата? Никой ли де я е охранявал?

— Силно са я охранявали, разбира се. В град като този! Ала ония приятели са гледали и слушали повече да не им се случи нещо отвън. Кой ще обърне внимание, че касиерката е излязла за малко. Разбира се, тя е уредила бързо обира. Може би е дала пари на охраната.

— Как ще може циркът сега да храни животните, да плати на хората, наема за мястото... дали предприятието има влогове в банката?

— Какво ме интересува мене това. Ще вървим ли в хотела?

Малката група се запъти към хотела. По главната улица имаше голямо движение, дори по-шумно, отколкото през деня, и повечето магазини бяха все още отворени.

Когато Харка остана с баща си отново в малката хотелска стаичка и се излегна върху вълненото одеяло, едва не му се зави свят. Той се постара обаче веднага да заспи, тъй като смяташе да свърши много неща на другия ден. Не само мислеше да отиде пред тигровата клетка, а и да проследи дали индианците ще се върнат, или не. Той имаше свои предположения по въпроса за кражбата на касата, ала не ги сподели дори и с баща си.

През нощта Харка спа лошо, не защото нервите му не издържаха, а защото стайният въздух, с който той не беше свикнал, го измъчваше. В целия град според него миришеше неприятно, ала най-застоял беше въздухът в затворените помещения.

Шум в къщата го събуди още преди пукването на зората. Той чу някой да чука силно на вратата на съседната стая, където спяха художникът и Дългото копие, разпозна ядосания и уморен глас на художника, а след това тежки стъпки, които влязоха в другата стая, и два силни строги гласа. След известно време гласовете се успокоиха и двама мъже се отдалечиха отново с тежки стъпки. Изглежда, нито един бял човек не можеше да върви наистина тихо. Веднага след това художникът и Дългото копие влязоха при двамата дакота. Художникът беше сигурен, че индианците са чули шума в неговата стая и веднага започна да им обяснява какво се беше случило.

— Идва полиция. Разбира се, видели са Джим в цирка да седи в нашата ложка заедно с русата къдрава касиерка и са го заподозрели. Полицията ме попита какво знам за него. Аз не можех да кажа друго, освен че той наистина обича да шмекерува на дребно и да излъже по за няколко долара, ала общо взето ни е оказал твърде осезателна помощ в мрачния блокхаус на Бен. Освен това, както научих от полицаите, той притежавал в една малка частна банка тук в града доста голяма сума. Затова полицията ще го изключи от кръга на заподозрените злосторници.

— Джим тук ли е? — попита Матотаупа.

— Сигурно седи долу в кръчмата и пои всички до насита. Затова кръчмарят, изглежда, много държи на него. Сметката расте непрекъснато.

Художникът се усмихна иронично. Беше му ясно, че сметката се пишеше на негово, а не на Джимово име.

За спане вече не можеше да става дума. Дългото копие и двамата дакота си поръчаха обилна закуска в стаята — бульон и печено месо. Останалите яденета на белите мъже не им се услаждаха. За дакота закуската беше достатъчна за през целия ден. Художникът изобщо не искаше да яде. Той не се чувствуваше добре и имаше намерение да остане в леглото. Дългото копие беше загрижен за него, ала все пак след това се съгласи да отиде заедно с момчето в зоопарка, докато Матотаупа предложи да остане при художника. Харка не вярваше, че ще ги пуснат да влязат още сега, ала Дългото копие каза само:

— Ела, те имат нужда от пари сега. Все ще влезем някак.

Чейени имаше право. Нямаше нужда от сериозни уговорки и един прислужник от конюшните отвори вратата на оградата срещу малък бакшиш и ги пусна да влязат. Той веднага беше познал момчето. В този ранен утринен час, в който обикновено не пускаха никаква публика, работата в цирка кипеше. Чистеха оборите и клетките — клетките на хищниците метяха с дълги тесни метли, които можеха да провират под решетките. Клетките, които трябваше да се пренасят с коли, бяха малки. Четирите лъва лежах в една клетка един до друг и един връз друг, а двата тигъра в клетката до тях. И за тях нямаше достатъчно място да се движат. Затова те се бяха излегли и гледаха с големите са кехлибарени очи през тесните дупки между железните пръчки.

Харка разглеждаше тигрицата. През това време Дългото копие отиде към конския фургон. Той искаше да види белия жребец на Буфало Бил.

Момчето остана неподвижно край въжето, изопнато пред фургона с клетките, за да задържа любопитните на необходимото разстояние. Той стоя толкова дълго и спокойно и гледа толкова дълго тигрицата, без да отмества очи, докато най-последно хвана нейния стъклен поглед. Тя си играеше тихо с ноктите, които беше свила, ала все пак ги движеше леко, макар и съвсем незабележимо.

Харка така беше потънал в мълчаливата размяна на мисли с животното, че дори не забеляза кога двама мъже бяха застанали зад него. Видя обаче как погледът на тигрицата се отмести и космите на мустаците ѝ потрепераха. Затова той се извърна. Зад него стояха Дългото копие и звероукротителят. Той беше наметнат с хавлия.

— Искаш ли все пак да дойдеш при нас? — попита той. — Директорът и надзирателят на представлението са решили да направят от теб един голям номер. Баща ти би могъл да им поиска голяма заплата, ако снощи ние всички не се превърнахме в бедняци. Господин директорът иска да се самоубие, а надзирателят си скубе косите. Проклетата разбойническа сган! Човек работи с всички сили, а оная бандитка се измъква с парите!

Сега, рано сутринта, дресьорът не беше гримиран.

Харка видя, че лицето му беше съвсем пепеливо. Видя как потръпваха клепачите му, видя слабите му ръце.

— Защо дразниш животните така? — попита момчето. — Те биха ти се подчинявали много повече и биха научили много повече, ако се отнасяш с тях по-спокойно.

— Хм, ти си забелязал това. Аз съм принуден обаче да дразня всяка вечер животните, за да задоволявам публиката. Веднъж ще си счупя главата, знам това, знам го. Но какво от туй? Свикнал съм да живея с висока заплата. Искаш ли да погледаш репетицията? Аз съм пръв. Харка кимна.

Прислужниците от конюшната вече поставяха решетъчния тунел. Хищниците станаха неспокойни, защото добре познаваха тези приготовления. Звероукротителят влезе заедно с Харка и Дългото копие в шатъра, където бяха издигнали вече високата решетка. Тук наистина се работеше бързо!

Звероукротителят свали хавлията си и остана по обикновен панталон и риза от трико пред вратата на клетката, която водеше към манежа.

— Ела каза той на момчето. — Можеш спокойно да влезеш заедно с мен. Нищо няма да ти се случи!

Той държеше камшика в ръка, ала не носеше пистолета и пръта си. Отвори малката вратичка към клетката, за да се вмъкне вътре.

Харка не се подвоуми нито за миг. Последва човека, който влезе до средата на манежа и се спря там. Хищниците си играеха един с друг, скачаха върху стойките си, после отново върху пясъка, въргаляха се, за да се раздвижат. Между игрите си те поглеждаха към непознатото момче, ала тъй като то се държеше съвсем сигурно и спокойно, те смятаха, че могат да му имат доверие. Най-кроткият от лъвовете, който вече на два пъти беше минал досами звероукротителя,

за да остави да му почешат гривата, се отърка, сега и в Харка. Тигрицата съскаше прегракнало и показваше остриите си резци.

— Тя ревнува и затова човек не може да ѝ се довери — каза дресьорът и се приближи до едрата граблива котка с козина на резки. Тя зина срещу него, повече предупредително, отколкото зло, и замаха бавно с края на дългата си опашка. Звероукротителят вдигна пръта високо и тя скочи, засилвайки се от пясъка, с един прекрасен скок.

— Така, разбира се, номерът би бил съвсем скучен — каза звероукротителят на Харка.

Репетицията с хищниците трая само половин час, тъй като те нямаха да учат нищо ново, а само трябваше да повторят старите си номера. Харка излезе заедно с дресьора от клетката.

— Ти си роден за цирка, момче — каза му той, докато затваряше вратата на голямата клетка и лъвовете и тигрите сами се запътиха към решетъчния тунел. — Помисли си по това. То е твоето бъдеще!

— Ще дразниш ли довечера животните отново и ще излагаш ли пак живота си заради една такава ненужна игра?

— Довечера и всяка следваща вечер. Там ще си намеря и края.

Харка не отвърна нищо. Той се присъедини мълчаливо към Дългото копие, който беше превеждал разговора им, застанал зад решетката.

— Има една новина — каза сега чейени на Харка. — Групата индианци се връщат. Свършила им се храната. Пари нямали. Какво да предприемат? Вече се връщат към града и както чувам, хората зяпали по тях, сякаш никога през живота си не са виждали индианец. Щурав народ.

— От кое племе са индианците?

— Дакота.

— Тогава ние можем да поговорим с тях!

— Ако надзирателят ни разреши. Знаеш ли кой се вмъкна в директорския фургон и сега души навред из целия цирк? Джим. Казват, че той щял да даде пари на дирекцията да се справят е положението. Срещу висока лихва.

Тъй като чейени трябваше да говори на диалекта на дакота, той трябваше да обяснява много думи и понятия многословно. За „лихви“ този език нямаше дума.

Откъм главната улица отново се чува тромпетният звук и кънтящият глас на глашатая. Дългото копие слушаше все внимателно, колкото повече шествието се приближаваше към цирковия шатър. Харка забеляза нарастващото раздражение по лицето на чейени.

— Какви лъжи разправят! — каза той. — Ти си бил синът на Татанка-Йотанка, заловен по време на едно разбойническо нападение над земемерите, и си щял отново да се появиш на сцената тази вечер! Затова ще бъдат разпродадени специални билети. Те явно искат да разпродадат добрите места два пъти, за да напълнят отново касата си.

Дългото копие и Харка погледаха как докараха стотици нови столове и пейки и ги подредиха по пътеките между седалките. Ако всички места се попълнеха, никой нямаше да може да мръдне.

После двамата отидоха при обора на понитата и магаретата, където имаше още много свободни клетки. Тъй като групата на дакота се връщаха на коне, те щяха да доведат животните тук и Харка и Дългото копие можеха да ги наблюдават съвсем незабелязано. Двамата се скриха при четирите магарета. Клоунът ги беше забелязал, те знаеха това. Не вярваха обаче, че той ще им попречи. Едрият широкоплещест човек с детското лице, който без смешното си облекло и боята по лицето не изглеждаше смешен, а любезно-сериозен, все пак се приближи и без много да се церемони, се вмъкна при двамата в сеното.

— Дете — каза тъжно той на Харка. — Ти унищожи моя трик. Как можа да го отгатнеш? Сега вече аз нямам номер. Какво да правя с моите магарета без номер? Надзирателят иска да ме изхвърли. Трябвало да си измисля нов трик, така ми казва. А то не става така лесно! Но ти какво ще кажеш? Клоунът, момчето и дивото магаре, а? Може да стане нещо от това?

— Нещо — да, но не и „номер“ — отвърна Харка.

Той беше възприел вече думата „номер“ в своя речник. Постави пръст на устата си, за да помоли за мълчание, защото тъкмо в този миг откъм улицата идваше колоната на индианците. Чу се как те се разпръснаха и веднага след това първите вече започнаха да влизат с конете си в конюшните. Явно бяха дакота — мъже, жени и деца.

— Ето този го познавам! — промълви бързо Дългото копие. — Бяхме заедно с него в резервата. Ще го заговоря.

Дългото копие се запъти към човека, който се обърна учудено и не много любезно, когато го заговориха. Ала после се спря с Дългото копие и разговаря с него, докато дойде един слабават, дребен белокож и прекъсна разговора им.

— Какви са тия брътвежи там! — сопна се той на дакота. Бързо, репетицията започва, твърде много време изгубихте вече!

Индианецът прекъсна разговора и без да отвърне нито дума, тръгна по посочения му път. Дългото копие се върна при Харка и клоуна.

— Този дакота, с когото говорих, се нарича Пеещата стрела — каза той. — Още баща му беше докаран в резервата. Той самият успя да избяга оттам. Останалите дакота са от Минесота и след въстанието миналата година не можаха да избягат в Канада. Циркът ги завербувал и сега те са му в ръцете, тъй като разбират само наречието на дакота и не разполагат с никакви пари.

Чейени и клоунът не можаха да разберат какво си помисли Харка по това, защото момчето попита само: — Ще погледаме ли репетицията? — И вече избърза от конюшнията навън.

Дългото копие и клоунът със сериозното лице и детските очи го последваха. Всички заедно седнаха отново в тяхната ложа. Надзирателят, който стоеше на входа към манежа, намигна на Харка и Дългото копие. Момчето обаче не можеше да понася месестото бледо лице на главния надзирател и отвърна поглед.

В манежа, който сега не беше ограден с решетката, се бяха насъбрали всички членове от групата на дакота. Надзирателят, който се беше скарал преди това на Пеещата стрела, ръководеше репетицията. Той крещеше много, без да мисли, че никой не разбира думите му, тичаше насам-натам и се старееше да накара останалите да разберат по мимиките му какво трябва да сторят. Конете влязоха в колона заедно с жените и децата. Не бяха всички животни на трупата, а само няколко подбрани. Жените бързо разпънаха две шатри, в които Харка веднага разпозна истински типични. Децата бяха изпратени в шатрите, когато на манежа изхвърча един ездач индианец и закрещя на висок глас думи, които освен членовете на трупата можаха да разберат само още Харка и Дългото копие.

— Мъже на дакота! — извика той. — Нас ни доведоха тук белите мъже. Те ни излъгаха. Ние сме техни пленници без окови. Ние трябва

да им се подчиняваме, без да им противоречим. Те ни хранят така, както ние храним нашите коне, и държат юздите ни в ръка. Те ни заповядаха да нападнем една пощенска кола и да хванем едно момиче и да го измъчваме. Позор за нас, ала ние сме принудени от белите мъже да играем ролята на крадци и разбойници!

След тези уводни думи всички извикаха „Хау! Хау!“ и пришпориха конете си, яздейки в кръг подир говорившия из манежа.

През входа към манежа влезе една пощенска кола с четири коня, много по-красиви и с много по-лъскава козина от ония, които впрягат в пощенските коли. Всички дакота изреваха диво, хванаха юздите, загърмяха с пистолетите си и издърпаха от колата момичето, в което Харка разпозна балерината-ездачка. Завързаха я за една тясна дъсчена стойка, която цирковите прислужници междувременно бяха изправили, и един дакота със страхотно изрисувано лице започна да хвърля към нея ножове, всеки от които се забиваше в дървото на два или три сантиметра разстояние от тялото на девойката. Когато забодените в дъските остриета оградиха цялата фигура на момичето, дакота отново закрещяха и започнаха да танцуват из манежа, издигайки високо нагоре ножовете и секирите си.

В този миг откъм входа за манежа се разнесе пушечен изстрел и един глас извика на английски:

— Къде е пленената леди? Напред, мъже, разузнавачи и каубои, мъстителите за неправдата, ние ще я освободим!

С много изстрели каубоите се втурнаха на манежа. Размахващите ножове индианци изпопадаха, както им бе заповядано, на пясъка, а Буфало Бил грабна девойката върху своя жребец, галопирайки три пъти в кръг своя победен марш.

Тази сцена се повтори два пъти. Надзирателят с дребното тяло, изсушено от много пороци, изкрещя нещо, индианците се подчиниха. Най-последно всичко бе изпълнено според желанието на надзирателя — русата девойка бе достатъчно затрогваща, индианците — достатъчно отвратителни, а каубоите — достатъчно победоносни.

Харка седеше в ложата сред празния шатър, ала мислено не беше тук. Мислите му не летяха и навън, никой не можеше да ги прочете. Той беше чул звука на родния си език не от устата на чужденци, а от дакота, говорещ на друг дакота. Какво ли не бе доловил той в този език! А после последва срамът, тази жалка сцена — срам за нравите и

правата на дакота, победа за врага. Това беше твърде силно и у момчето назря опасно решение. Големите решения индианците обикновено не вземаха нито бързо, нито пък говореха много за тях. Ако сега Харка решише да облече своите мисли в думи, той би застанал пред надзирателя и би му заговорил тъй, както Матотаупа бе говорил на Старата антилопа:

— Това е твоята смърт. Ти можеш да я очакваш. Аз ще дойда!

Ала Харка не се намираше сред прерията, затова премълча мислите си.

Репетицията продължи.

След „Нападението на пощенската кола“ последва победният номер на каубоите, който се състоеше в стрелба и демонстрация на ездаческо изкуство, както предишната вечер. Надзирателят си спомни за Харка и накара помощника си да го попита дали не би желал да вземе участие в номера на ездачите. — Ще попитам баща си — отвърна Харка тъй, както Дългото копие бе очаквал от него.

Клоунът отново погледна тъжно младия индианец със своите очи, които бяха много по-детински, отколкото очите на момчето.

— Не искаш ли да се включиш в моя нов номер?

— И това ще видим.

— Можеш ли да четеш и да пишеш?

— Вашето писмо не. Само нашето образно писмо.

— На колко много неща бих могъл да те науча, момчето ми. Виждал ли си досега атлас?

— Не.

— Ела в моя фургон. Сега вече репетицията няма да бъде интересна. Ние ще трябва днес да дадем не две, а дори три представления, за да инкасираме нови пари. Във фургона ще ти покажа картата на Америка.

Харка и Дългото копие тръгнаха заедно с любезния замислен човек. Той ги отведе в своята стая в цирковия фургон, която бе практично подредена и много чиста. Върху една дървена полица бяха поставени няколко книги, една от които беше атлас.

— Аз се казвам Боб — обясни клоунът. — За да знаеш как да се обръщаш към мен! А ти как се казваш?

— Харка.

— Хари?

— Харка!

— По-добре да ти казвам Хари, така по съм свикнал. А сега погледни тази карта!

Той отвори атласа и започна да обяснява. Тъй като това бяха картинни изображения, Харка се ориентира много бързо. Той попита къде се намират Черните хълмове, намери планините, където живееше неговият приятел орелът, и сам дори показва Ниобрара, наричана от племето на дакота Миниатанка-вакпала. Той попита откъде ще мине пътят на турнето на цирка и потърси районите, обитавани от индианското племе Черните ходила. Дългото копие пожела да види къде се намира резерватът, от който той бе освободен.

Когато най-после Харка се върна с Дългото копие в хотела, там ги очакваха неприятни новини. Състоянието на художника се беше влошило и лекарят, който хотелиерът бе изпратил да повикат, бе отказал да поеме отговорност. Той беше посъветвал художника веднага да наеме кола и да отиде в някой по-голям град с по-добре обзаведена болница, защото може би щеше да се наложи да му се направи операция. Изглежда, че развивал гноен процес. Художникът се измъчваше от ужасни болки и се съгласи да последва лекарския съвет. Той помоли Дългото копие да се погрижи да намери добре федериращ файтон и четири бързи коня, тъй като той не се доверяваше достатъчно на съдържателя на хотела. Дългото копие веднага излезе. Той изглеждаше силно разтревожен.

За всеобща изненада Джим беше уредил сметката си сам, включително всичкото пиене, което бе поръчвал в кръчмата, и след това бе отпътувал с незнайна цел, сбогувайки се накъсо с Матотаупа и художника. Преди да замине, той им беше дал да разберат, че инвестирал цирка с една „малка сума“ и че съветвал Матотаупа да приеме в цирка ангажимент срещу възнаграждение за през зимата. Той бил предложил на директора един благоприятен за двамата индианци договор и щял отново да се мерне през зимата в цирка. Копието от договора той беше оставил на художника. Най-важното условие в него беше определена сума като предплата.

— Какъв странен човек е този Джим — каза художникът. — Такъв един непроницаем.

Когато Дългото копие се върна и болният остана да си почине още няколко часа, преди да предприеме изморителното пътуване,

Матотаупа и Харка се оттеглиха в своята стая. Двамата се излегнаха отново върху леглата и момчето разказа на баща си всичко, което беше преживяло по време на репетицията, тихо с малко думи.

После те лежаха два часа върху вълнените завивки и размишляваха заедно. Това действително беше съвместно размишление, тъй като те изхождаха от едни и същи предпоставки и мислите им се оформяха от едни и същи чувства и представи. След двучасово мълчание Матотаупа каза:

— Няма ти да го убиеш. Ти си дете. Аз ще го убия, щом падне снегът и отново се разтопи. Хау.

Един час по-късно Дългото копие повика двамата дакота. Файтонът чакаше вече пред вратата и художникът искаше да се сбогува. Болестта беше заангажирала всичките му мисли и го караше да се страхува. Той глътна някакво лекарство, което лекарят му беше предписал, и пи след това половин чаша вода. Цареше всеобща неловкост, както се случва, когато се осуетяват планове.

— Разбира се, моето решение си остава непроменено от настъпилата неприятна промяна — каза художникът. Той подръпваше нервно русата си брада. — Вие ще бъдете мои гости за през зимата, ти, Матотаупа, и ти, Харка. Ние не можем да проведем нашето съвместно пътуване през щатите и аз няма да имам възможност да ви скицирам и рисувам стотици пъти, както имах намерение. Ала аз притежавам малка къщичка край брега на океана и вие бихте могли да останете там, докато аз — да се надяваме! — оздравея наново. Затова, моля ви, пригответе конете си и вървете след моя файтон, както ще стори това и Дългото копие. По-сигурна свита не бих могъл да си пожелаая.

— Дългото копие ще бъде достатъчно добра защита за теб и ние не желаем да ти бъдем в тежест — отвърна Матотаупа със своето естествено чувство за достойнство. — Ние ще вървим с цирка. Там има дакота, с които ние можем да се разбираме. Така ще научим още неща към тези, които научихме досега, и ще видим много градове. Белите мъже няма да могат да се отнасят с нас като с кучета, тъй като ще трябва да ни дадат предварително парите, с които ние ще можем да се справим и сами.

Художникът се противопостави, ала само слабо, защото болките го измъчваха и конете на файтона удържаха с копитата си пред къщата.

— Сега ние ще се сбогуваме за втори път каза най-после той. След първото ни сбогуване се срещнахме отново случайно и за мое щастие в един момент, в който аз имах сериозна нужда от твоята помощ, Матотаупа. Ако сега трябва да се разделим отново, защото ти желаеш това, то аз все пак те моля да ми кажеш едно свое желание, преди да се разделим!

Матотаупа извади златното зърно от джоба си, което Харка беше намерил на реката край Черните хълмове и което Матотаупа беше глътнал в блокхауса, за да го скрие.

— Ето го отново това лъскаво камъче — каза той. — Аз искам да го подаря на Дългото копие за неговата огърлица. За мен не е добре да имам злато в себе си.

Дългото копие пое златното зърно мълчаливо, както индианците приемат подаръци. После той подаде на Матотаупа една малка тежка кесия.

— Прелетната птица и аз, Дългото копие, се опасявахме вече, че вие ще ни напуснете. Ето един малък подарък на раздяла, който ние двамата ви правим. Дано се случи да пожънете още много слава, така че вашите имена да се разнесат из прерията и Скалистите планини, пък и из градовете на белите мъже, като имената на смели и справедливи бойци. Аз казах, хау.

Опирайки се на Дългото копие и Матотаупа, художникът слезе по стълбата при файтона, добре охранените коне удряха съвсем нетърпеливо в земята. Той влезе във файтона, остави се да го завият със завивките и се излегна удобно върху меката седалка. Багажът вече беше подреден. Дългото копие даде още един път бакшиш на стопанина на хотела и на ваксаджията и повтори в присъствието на Матотаупа, че стаята и храната за конете на двамата индианци са предплатени за една седмица.

Наоколо стояха любопитни, една част от тях трябваше бързо да отскочат встрани, тъй като камшикът на кочияша изплющя и четворният впряг тръгна в бърз ход. Подкованите копита зачаткаха.

Дългото копие пришпори коня си, като водеше коня на художника за юздата. Товарните катъри те бяха продали преди това на собственика на странноприемницата.

Матотаупа и Харка проследиха още малко с поглед заминаващите. До кочияша седеше добре въоръжен мъж за охрана.

Когато двамата дакота отново се върнаха в своята стая, Матотаупа отвори кесията. Тя беше пълна със златни и сребърни долари. Харка разгледа релефния образ върху монетите. Беше един орел, хванал в ноктите си едно клонче и една светкавица.

— Гърмящата птица!

Двамата дакота не съжаляваха, задето бяха решили да останат. Най-голямото затруднение, което те трябваше да преодолеят най-напред, беше това, че не могат да разговарят свободно с белите. Наистина те вече разбираха доста от онова, което се казваше на английски, много повече, отколкото даваха да се разбере. Ала те съвсем нямаха навик да говорят. Трябваше сега преди всичко да се научат да разговарят, за да не се чувствуват зависими от онези, от които не можеха да очакват никакво приятелство.

Когато Матотаупа и Харка посетиха директорския фургон на цирка още същия ден, в който бяха заминали художникът и Дългото копие, те трябваше дълго да чакат.

Когато Матотаупа най-после успя да уреди двамата с Харка да бъдат приети от директора и надзирателя, надзирателят най-напред им каза, че договорът не може да влезе в сила, преди те да положат изпит. Матотаупа се държа така упорито, както се бе показал по време на преговорите за патроните с участника в боевете с петли Бил, та най-после силно разгневеният директор наруга надзирателя си:

— Какви са тия детинщини, глупости, несериозни приказки! Защо изобщо са допуснали тия индианци при мене! Нито имат номер, нито изобщо са готови, а пристигат при мене като Пилат Понтийски във вратата. Ако вие не почнете да се отнасяте по-добре към работата си, Елис, ще затворя цялото предприятие! Какво мога да предприема аз с подобни олицетворения на неспособността, каквито вие ми представяте!

— Дали ще трябва ...

— Ще трябва да си държите устата и да се, махате оттук. Аз съм зает сега с паричните въпроси! След като се поразсъните малко, за да можете да разберете това, елате да ви кажа добро утро — а засега марш оттука!

— Докато вие успеете да намерите кредит и доброто си настроение! — отвърна подигравателно надзирателят.

Той беше шеф по кадрите, режисьор и надзирател на представленията едновременно, получаваше заплата само за надзирател и всички го и назоваваха така, за да не му дават възможност да предявява претенции за по-голяма заплата. Това не му пречеше обаче да бъде дясната ръка на директора, да живее със самочувствието, че е незаменим и да оставя всички нервни изблици на директора да минават край него, както дъждът се стича по непромокаема дреха.

Сега той изтика двамата дакота от фургона, сякаш те бяха влезли насила, и повика Буфало Бил. Две момчета, които работеха в конюшната, и трима по-млади артисти, които бяха натоварени и с други задачи, излетяха веднага, за да доведат търсения. Когато дойде, той беше заедно с Пеещата стрела и помошник-надзирателя, за чийто джавкащ говор Харка си спомняше с неприятно чувство. Буфало Бил си даде вид, че не главният надзирател беше извикал него, а той беше поръчал на главния надзирател да се яви на аудиенция при него.

— Да се проверят тия индианци и ако ги бива за нещо, да се задържат! — каза главният надзирател със същото престорено превъзходство, поглеждайки отгоре надолу Матотаупа.

Бил засука единия си мустак, измери Матотаупа с поглед и заповяда на Пеещата стрела да преведе:

— Моите червени братя са добре дошли! Ние ще яздим и стреляме заедно! Къде ви са конете?

Харка доведе сивия жребец и червеникавокафявия кон, които бяха завързани навън при директорския фургон, и двамата дакота влязоха заедно с Бил и Пеещата стрела в манежа, който сега беше празен. Бил накара да доведат неговия жребец, който беше по-едър и по-представителен от двата полудиви мустанга, и подкара коня си заедно с двамата дакота и Пеещата стрела в кръг, хвърли една носна кърпа на земята, която Харка вдигна без никакво усилие от гърба на препускащия в галоп кон, погледа доволно как двамата дакота се провряха под коремите на галопиращите коне и после дръпнаха животните на задните им крака, за да се спрат непосредствено пред жребеца на Бил.

— Стреляте ли?

— С огнестрелно оръжие трябва още да се учим — отвърна Матотаупа.

— Със стрела и лък?

— Всякаква цел.

По даден от Бил знак прислужниците донесоха дървената стойка, която беше служила за кол на мъчението на младата леди и която бе направена от достатъчно меко дърво, за да могат върховете на стрелите да се забиват в него.

Матотаупа и Харка се прицелиха и стреляха.

Бил се потърка по брадата и скри задоволството си от абсолютната точност на попадението, която му бе демонстрирана.

— Приети сте — каза късо той. — Разбира се, ще се упражнявате още в стрелба с огнестрелно оръжие. Ако имате, разбира се, такова.

— Имаме една карабина и ще си купим още една.

— А, вие имате пари? Ще трябва да ги предадете! — изкряска помощник-надзирателят.

— Ние ще получим предплата според договора.

— Аха. Все едно. Ще живеете при индианската група и ще трябва да предадете парите си. Тук не се пуши, не се пие и не се излиза навън. Аз отговарям за това. Името ми е Луис, аз съм надзирателят, който отговаря за вас, индианците, и замества Бил.

— Ние няма да живеем с групата и няма нищо да даваме. Ще живеем както свободните артисти. Аз казах, хау!

— Мой червени братко, това е невъзможно — намеси се отново Бил. — Вие нямате собствен номер. Вие ще участвувате в „Нападението на пощенската кола“.

— Не.

— Не?

— Не.

— Тогава аз не мога да ви използвам.

— Ние ще работим с Боб — каза Харка.

— Със Стария Боб?

— Да.

— Хм. Защо тогава ме карате да ви проверявам?

— За удоволствие. Ние можем да участвуваме в заключителните обиколки — отвърна Матотаупа.

— Хм, така, добре. Не е лошо като идея. Ще ви включа още тази вечер. Бъдете готови. Щом ви кимна, ще направите номера с кърпичката и с провирането под корема на коня. Съгласно?

— Хау.

— Хей! — каза Бил на Пеещата стрела. — Да се отведат двамата червени джентълмени при Стария Боб. Е Намериха Боб при четирите магарета в обора. Той погледна приятелски двамата дакота, особено момчето.

Когато Матотаупа и Харка се приближиха със своя придружител, той попита:

— Какво става, Хари? Хрумна ли ти идея за нов номер?

— Да.

— Да? Ела, Хари, разкажи ми веднага.

— Магаретата са четири, ние ще бъдем четири деца.

— Четири деца? Добре, деца, това се посреща винаги добре. И какво ще правят те?

— Смешното на твоите магарета е, че са дресирани да бъдат диви. По този начин те се проявяват много по-диви, отколкото самите диви магарета.

— Великолепно! Ти имаш чувство за комичното. И после?

— Ние ще бъдем четири деца и ще яздим четирите магарета.

— Точно така, облечени като пажове, прекрасни деца, съвсем елегантни, деца на някой лорд, които намират магаретата в собствената си градина! Две момчета и две момичета. Ти ще бъдеш най-големият.

Харка продължи да развива фантазията си: — Ние ще яхнем магаретата без знанието на баща ни. Магаретата ще почнат да ни се опират. Ще се развихрят и четирите едновременно по един и същ начин: ще побягнат плахо, ще се вдигнат на задните си крака, ще ритат назад, ще се хвърлят във въздуха и с четирите крака. Това ще бъде истински див магарешки танц. Децата ще парират лудориите им по същия начин и също така умело.

— Като истински майстори-ездачи. Точно така. После, после!

— Ти ще бъдеш бащата, влизаш в градината, ужасяваш се и си отчаян. В този момент магаретата правят главния си трик. Ние скачаме на земята.

— Добре, добре! По-нататък?

— Ти извикваш конярите, но магаретата ги хвърлят от гърбовете си. Децата им се надсмиват. Аз яхвам едното магаре, седнал обратно,хващам го за опашката, останалите деца следват моя пример и под учудените погледи на бащата ние излизаме от манежа, махайки с ръце.

- Велик номер! Ала откъде ще вземем децата?
- Аз ще си ги подбера от индианската група.
- Колко дълго ще трябва да се упражнявате?
- Ще ти кажа това утре, след като видя на какво са способни останалите деца.

С това Матотаупа и Харка бяха приети в редиците на артистите.

Въпреки успешното начало обаче следващите седмици и месеци бяха много тежки за тях. По настояване на Боб Харка трябваше да се научи да прави салто-мортале на земята и върху гърба на магарето. Той трябваше всяка сутрин да репетира заедно с две момичета и едно друго индианско момче новия номер часове наред, докато магаретата се измореха и децата нямаха вече никакви сили. Не им оставаше време дори да разменят дума помежду си, която не влизаше в програмата. Те се радваха обаче, че са заедно. Освен това Харка се научи по собствено желание да чете и да пише, след като вече се беше научил да говори английски. Той се упражняваше заедно с баща си ежедневно да стреля с огнестрелно оръжие. Това беше за двамата дакота нещо съвсем различно от упражненията за цирковия им номер. Това беше упражнение за живота им на свобода и от тези именно часове те черпеха сили, за да живеят.

Баща и син живееха в едно мъничко ъгълче на един фургон, Боб беше успял да им издействува това самостоятелно жилище с много усилия. Те спяха в мрежести люлки, в които телата им лежаха изкривени, защото мястото не беше достатъчно. Получаваха храна, която им беше противна, и често не можеха да се въздържат да не повръщат. Всеки ден, през който циркът не се придвижваше от един град до друг, имаше по две представления, а сутрин се провеждаха репетициите. През деня им оставаха едва-едва по два часа за почивка и през тези часове двамата дакота излизаха в града, в който циркът се намираше в момента.

Животът им стана малко по-лек, когато успяха да подготвят номера с магаретата и четирите индиански деца, силно гримирани, играещи ролята на четири малки английски благородника. Седмици наред Боб увещаваше Харка да отреже дългите си коси, които всякога трябваше да крият под шапката на главата му, една руса перука щяла да бъде много по-подходяща за номера. Ала Харка се правеше, че нищо не чува. Стария Боб удряше на камък и се отказа да увещава

Харка да сложи русата перука. Той се страхуваше, че момчето беше способно да се оттегли посред представлението.

След като трябваше да прави по-малко репетиции, Харка спа четиринадесет дена поред през всичкото време, което му оставаше свободно, и си отпочина от силната преумора. След това отиде един ден да се обади на своя стар познат дресьора. Номерът с хищниците не беше показван няколко дни, тъй като тигрицата беше ранила своя укротител по главата. Сега обаче отново оповестиха номера.

Беше пак рано сутринта, както онзи ден, когато двамата бяха разговаряли за първи път. Тъкмо миеха клетките с вода и дресьорът наблюдаваше загърнат в хавлията си. На главата си той беше сложил шапка, за да не се вижда превръзката му.

— Е, млади лорде? — поздрави той Харка. — Благоволи ли да се отбиеш при един обикновен човек?

— Ще репетираш ли днес?

— Ще трябва. Ала аз вече изобщо нямам вяра на тия зверове, след като веднъж наистина ме удариха по главата и помиришаха кръвта ми. Ти как си? Защо изобщо не се интересуваш от своите сънародници? Изглежда, и те вече не ти се струват достатъчно фини, горките бедняци, а? Та нали си вече самостоятелен номер! И то какъв! Не ти ли го казах аз тогава още?

— Не ме пускат да отивам при другите. И баща ми не пускат. Все децата трябва да идват при мене.

— Това пък защо? Бил инак не е чак толкова дребнав.

— Страх ги е. Моите сънародници са участвували преди две лета във въстанието в Минесота. Сега ги държат като пленници.

— И въстанието е празна работа. Все едно моите тигри да искат да избягат от клетката си! Безсмислена работа.

Харка остави звероукротителя. Не искаше да слуша някой да говори по такъв начин за съдбата на неговите сънародници. Затова той изтича във фургона, в малкото, прилично на корабна каюта помещение, където седеше Матотаупа и изучаваше една географска карта. Баща му се беше променил. Харка виждаше това.

Себе си самия той не можеше да види. Сега очите на Матотаупа бяха добили оня болезнено-затворен израз, който е присъщ на плененото животно и на пленения човек. Сега Харка го заварваше

почти всеки ден наведен над географската карта в малкото помещение. Момчето клекна на пода до баща си.

— Те са твърде много! — каза Матотаупа.

Харка знаеше за какво говори баща му. Те бяха видели заедно през зимата градовете на Изтока и сега предугаждаха колко по-голям е броят на белите мъже, отколкото на червенокожите.

— Те са твърде много и са несправедливи — каза Матотаупа. — Червените мъже трябва да се борят, инак ще им ограбят всичко, каквото притежават: прерията, планините, бизоните, храната и живота.

В целия град, дори и в тесните фургони, дори и в цирковия шатър хлуеше въздух, който бе започнал да дъхти на пролет, на пълноводни реки, на идваш отдалеч вятър, на влажни поля. Мустангите започнаха да смъкват вече зимната си козина. Харка трябваше да ги тимари и четка преди представленията. У дома, в шатрите на Мечата орда в прерията, никой кон нямаше нужда да се тимари. По време на тази необичайна работа и на мълчаливия си взаимен разговор с коня, обучен за лов на бизони, момчето мразеше цирка, мразеше кръглия манеж, дървените стърготини, шатъра, хората, миризмата, шума. Той усещаше колко натъжени бяха сивият жребец и чревеникавокафвият кон на баща му, изгубили всякаква надежда и тъжни, задето не можеха вече да препускат през прерията и не можеха да чуят вече яростния вик по време на лов на бизони. Пискливият глас на помощник-надзирателя, омразните приказки на главния надзирател, претенциозното държане на Бил действуюаха на Харка като отрова, която той трябваше да гълта, а предпочиташе да я изплюе.

В такова настроение той се скара и със Стария Боб. Един ден, докато хранеше магаретата в обора, той му каза:

— Вече е пролет. Баща ми и аз скоро ще се разделим с всички вас.

— Какво? — попита Стария Боб и сложи ръката си зад ухото, както по време на представленията, когато питаше публиката: „Да се обърна ли?“

— Вече е пролет. Баща ми и аз скоро ще се разделим с всички вас.

— Ти си полудял, Хари!

Харка даде сено на второто магаре. Беше животното, което той бе яздил през деня на първото си посещение на цирка, когато бе открил

трика му. Той не отвърна нищо на забележката на Боб, просто продължи работата си.

— Полудял, ти казвам! Нима няма поне да ми отговориш?

— Как да променя мнението ти! Ние просто ще си вървим.

Боб стана бял като вар.

— Ами номерът?

— Ще продължиш да го играеш с три деца.

— Ти си полудял, Хари, пак ти го казвам! Това, което ми издрънка сега, веднага ще стане достояние на Франк Елис. Франк Елис беше главният надзирател. — Да захвърлиш по дяволите такъв номер, който тъкмо се е наложил, да навредиш на цирка, да съсипеш мен — такова нещо може да се очаква само от един див, мръсен индианец! Истинска циганска кръв, на която човек не може да се осланя! За какво те научих да пишеш и да четеш!

Боб беше пламнал целият. Той лесно кипваше и по време на избухванията си често казваше неща, които всъщност не му лежах на сърцето.

— Искаш да ти заплатя уроците ли? — попита Харка, дълбоко засегнат.

— Глупости! Така или иначе, ти ще останеш! Аз ще се погрижа за това! Да се надяваме, че баща ти ще бъде малко по-разумен от теб!

Харка вече беше изсипал сеното на четвъртото магаре и си отиде. Когато на другата сутрин Стария Боб искаше да се сдобри с него, момчето остана мълчаливо и сериозно.

Главният надзирател обаче засега не научи нищо за разпратата им. Ръководството на цирка имаше премного работа и много по-тежки грижи, отколкото грижите на Боб за неговия малък лорд. Зимата беше погълнала много средства, тъй като трябваше да се настаняват непрекъснато в покрити помещения, за които плащаха висок наем. Сроковете на кредитите, които бяха получили през есента, изтичаха през пролетта. Циркът трябваше да си осигури много високи дневни постъпления ако искаше да изпълни задълженията си по изплащането на лихвите и вноските. Нервността, която бе обзела отново директора, се предаде на главния надзирател, а от него и на целия останал персонал. Заплатите не се изплащаха навреме, бяха също намалени. Първокласната трупа, която играеше на трапец, си беше осигурила друг ангажимент, макар това съвсем да не беше лесно. Буфало Бил

беше вторият, който ги напусна. На него му беше необходимо да си намери приятно и доходно занимание само за през зимата. Сега той отново пое работата си като наблюдател и ловец за фирмите, които прокарваха железопътната линия. Гражданската война отиваше към края си и работите по прокарването на линията трябваше да продължат с още по-ускорено темпо. За работниците в прерията беше необходима храна, консервите само не бяха достатъчни. Това бяха добри времена за безогледно ловуване. Затова Бил напусна цирка. Не му намериха заместник. Просто спестиха заплатата му. Отговорността за индианската трупа пое пискливият помощник-надзирател сам. Той не умееше да се отнася както трябва с индианците и непрекъснато имаше търкания с тях. Сега обаче Харка можеше да влиза много по-спокойно в допир със своите сънародници. Помощник-надзирателят Луис далеч не притежаваше съгледваческия поглед на Бил! Макар че дирекцията се опитваше да прикрие затрудненията, в които беше изпаднала, за да не обезпокои своите кредитори, новините достигаха до ушите и на последния помощник в конюшната, дори само поради нередовното изплащане на заплатите Харка научи от звероукротителя какво става. Той предаде новината на Пеещата стрела, за да знае и групата дакота какво беше истинското положение на нещата.

Беше през нощта след едно представление. Шатрите вече бяха свалени и натоварени, фургоните готови за тръгване. Матотаупа и Харка лежаха в своите хамаци.

— Заминаваме за Минеаполис — каза Матотаупа на сина си. — Аз го открих на картата. Градът се намира на горното течение на Мисисипи, в Минесота. Оттам ние ще отидем в прерията и в горите.

Харка бе обладан от такова радостно чувство на освобождение, че не можа да каже нито дума. Най-после, когато фургонът вече пътуваше и хамаците леко се олюляваха, той каза:

— Да, татко.

ПОСЛЕДЕН ИЗСТРЕЛ

От търговията с жито и от работата на мелниците градът по горното течение на река Мисисипи бързо забогатяваше. Той нарастваше със същото темпо, както много градове след свършването на Гражданската война, и в района му бяха построени вече не малък брой къщи и вили на заможни граждани.

В една от вилите, принадлежаща на богата възрастна дама и оградена с разкошно поддържана градина, един прозорец беше отворен, така че пролетният въздух нахлуваше в стаята. Пред масата седеше малко момиченце, съвсем само, и пишеше със зачервени бузки домашно по краснопис в своята тетрадка, съвсем точно по чертата, всички буквички еднакво високи, изписани с тънко и дебело. На отворения прозорец имаше цветя, една пчела жужеше, привлечена от сладкия мирис, ала малкото момиченце не виждаше и не чуваше нищо, То пишеше. Не чуваше дори приглушеното бавно тракане на часовника. Не обръщаше внимание дори и на гласовете, долитащи от съселната стая. То беше принудено да съсредоточи цялото си внимание върху своето домашно. Веднъж само детето отметна с нетърпелив жест една руса къдрица, която непрекъснато падаше на челото му. Слепоочията му бяха овлажнели от напрежение. Напишеше ли една-единствена буква грозно, детето нямаше да може да отиде на цирк.

Така беше казала леля Бети. Леля Бети не желаше Кейт да отиде на цирк, макар че бащата на Кейт беше дал съгласието си. Затова лелята щеше да прегледа домашното по краснопис със строги очи и ако намереше да направи и най-малката забележка, момиченцето трябваше да се лиши от едно голямо удоволствие. Ала татко щеше да се върне скоро, той беше излязъл само до града и може би щеше да успее да промени решението на леля Бети, ако то беше неправилно.

Точка! Най-после се свърши! Кейт погледна упражнението по краснопис и беше много доволна. Сега тя чу жуженето на пчелите, песента на птиците в градината, ударите на часовника и шушукащите и усилващи се гласове в съседната стая. Леля Бети имаше гостенка —

една нейна стара приятелка. Кейт се облегна назад и се замисли коя ли рокличка ще си облече за цирка. Татко щеше да донесе билета за ложа, това беше сигурно. При това татко съвсем нямаше толкова много пари, колкото леля Бети. Ала той не обичаше да показва, че е по-беден. То и не беше негова вина, това беше сигурно. Виновни за това бяха индианците, тия дакота. Тези разбойници и убийци бяха изгорили по време на тяхното ужасно въстание фермата на баба и в Минесота и татко никога вече не беше чул нещо за баба. От пожара семейството беше обедняло. Малкото момиченце Кейт знаеше това не защото се интересуваше особено много от парични въпроси, а защото леля Бети му го разказваше всеки ден. Леля Бети беше вдовица на един много богат собственик на мелници. Тя беше взела останалата без майка Кейт при себе си, след като бабата, която бе възпитавала дотогава Кейт, бе загинала по време на въстанието. Според мнението на леля Бети Кейт беше възпитавана погрешно във фермата в Дивия Запад. Сега трябваше много да се работи в това отношение.

Бащата на Кейт беше офицер и през годините на Гражданската война момиченцето го беше виждало много рядко. Но сега той беше в отпуск по здравословни причини сред семейството си и скоро щеше да се върне от разходката си в града. Той щеше да разреши и Кейт да дойде на цирковото представление, разбира се, на следобедното.

Беше петък.

Сега леля Бети говореше много високо в съседната стая.

— Ах, ти ще вземеш Дъглас дори на вечерното представление? Наистина той е момче, това е съвсем друго нещо! Ала нашата малка, нежна Кейт, която е трябвало да преживее вече такива ужасяващи сцени, нея човек трябва да я пази! Аз не мога да разбера баща й. Наистина това е гала-представление, двойни цени за вечерта! Доброто общество ще отиде, изглежда, че циркът е реномиран. Ала тази ужасна идея да се представят тук пред нас сиукси, тия дакота, тия убийци и подпалвачи! Не се съмнявам, че простолюдието именно за това отива. А аз, като си помисля само за щетите, които ни бяха причинени от подпалването на фермата! Кейт стана една, така да се каже, сладка малка просякиня, моето хранениче, нали ме разбираш? И сега ние ще вървим да гледаме тия хора — какво казвам — хора! — тия бандити, които са подпалили една ферма! Смятам, че това е немислимо и съвсем непедagogично, пък и впрочем аз съвсем не вярвам, че Кейт ще напише

достатъчно добре своето домашно по краснопис с такова прилежание, че да заслужи подобна награда... моля ти се, гала-гала-представление с двойни цени! Моят племенник е разсипник, за жалост той съвсем не умее да се примирява с намалелите си материални възможности. Ей сега ще донесе билетите...

— Нима едва сега е отишъл за тях?

— Точно така. И това ако не е рано! Предварителна продажба!

— Билетите за следобедното представление отдавна вече са разпродадени, Бета. То е и по-посредствено, не е като за нас. Номерът с дивите животни се представя само вечер, а също и някои други сензационни номера. Така или иначе, въпрос може да става само за вечерното представление.

— Тогава естествено без Кейт!

— Дъглас ще съжалява много.

— Съжалявам, Ан, но човек не бива всякога да отстъпва на децата. Трябва да има принципи. Принципи! Само тогава се оформят характери.

По бузичките на неволната малка подслушвачка в съседната стая потекоха сълзи. Тя на драго сърце би разкъсала домашното по краснопис. Ала и това не смееше да направи, защото след това леля Бети щеше да разправя всеки ден на татко колко лошо е възпитана дъщеря му и щеше да му отрови цялата отпуска. Колкото и малка да беше, Кейт все пак беше принудена да се запознава още отсега с различните страни на човешкото поведение и да се съобразява с тях.

Тя видя през прозореца, че татко и се връща у дома. Той беше среден на ръст и строен. Униформата му беше безукорна, макар и не съвсем нова, той много си я беше пазил. Светлосините му очи вече бяха забелязали Кейт през прозореца и той се усмихна бегло. Момиченцето възсия и бързо се опита да отстрани следите от сълзите по лицето си.

Когато повикаха Кейт в съседната стая, татко вече беше подал букет цветя на леля Бети и тя му благодареше наистина зарадвана, ала така надутото, че Кейт се ядоса. Приятелката ѝ, госпожа Ан Финли, пооправи рокличката на Кейт, докато леля Бети сложи цветята в една ваза. Присъствието и умерената любезност на Самюел Смит видимо подобриха настроението на двете дами. Косите на Смит бяха станали снежнобели след онази ужасна нощ, когато той не можа да намери

повече своята майка в горящата ферма, а детето си едва след дълго търсене. Белите коси контрастираха с още младежкото му лице. Хора, които никога не бяха преживявали нощ на ужас, смятаха случая на Самюел Смит за твърде интересен.

— Взех билети, наистина за вечерното представление, ала то ще бъде и много по добро — тъкмо казваше той. — Дори успях, лельо Бети, да взема за нас съседната лежа до ложата на семейство Финли — да, аз срещнах мистър Финли по пътя. Така децата ще могат да седят едно до друго.

— Но, Самюел! Нима те разбирам правилно? Да не би да искаш да вземеш Кейт на вечерното представление?!

Госпожа Финли се намеси:

— Но наистина, каква прекрасна идея сте имали да вземете съседни лежи!

— Действително, действително, Ан. Прекрасно. Аз мисля само ... Кейт ... и ... и това възбуждение вечерта! Детето няма да ми спи после цяла нощ!

— Неделята е съвсем наскоро, богослужението започва едва в десет часа — каза примирително Смит. — Аз разбрах, че щели да представят много симпатичен детски номер „В градината на лорда“, тъкмо за Кейт. Освен това тя ще има възможност да види и коне, тя самата вече може да язди.

— За жалост, за жалост! Но както ти искаш, Самюел, ти си бащата! Съседни лежи за нас и за семейство Финли — това наистина е превъзходна идея!

Смит остави дамите след няколко любезни думи отново сами и влезе заедно с Кейт в съседната стая, за да види домашното й упражнение.

— Ти наистина си го написала прекрасно!

Кейт се изчерви.

— Ти поне всякога си справедлив — каза тя. — Много се стараях.

— Нали няма да се изплашиш, детето ми, когато се появят индианците? Иначе ще трябва да си отида заедно с теб преди последния номер. Можем спокойно да се откажем от него.

— Аз не се страхувам от нищо, татко, когато ти си при мен. Съвсем от нищо. Само когато съм сама ме е страх. Пък и в цирка сигурно няма да се появят същите онези лоши индианци, които

подпалиха нашите ниви. Те нямат право да дойдат в нашия град! Има и индианци християни и добри хора.

— Така ли мислиш?

Нещо трепна върху лицето на Самюел Смит и за миг чертите на лицето му силно се изостриха — Кейт рядко беше виждала баща си такъв.

На сутринта, когато в дома на имотната вдовица се разигра разправията за момиченцето Кейт и за посещението в цирка, в самия цирк животът и оживлението бяха започнали много по-рано, Матоаупа и Харка тъкмо се бяха измили и облекли, когато във фургона пристигна един наистина очакван, ала все пак изненадващ за този ден посетител. Червения Джим подаде глава през вратата.

— Хе, наистина, ето ви и вас двамата! Топ и Хари! Забележителни артисти, украшение на всеки сполучлив номер! Добро утро! — Той затвори вратата и се опита да промъкне едрото си тяло край двамата индианци в малкото помещение.

— Искам само да ви кажа набързо: предприятието тук в края на краищата наистина ще се провали. Пригответе се за път към Дивия Запад. Най-добре е да вървим тримата заедно. Ще трябва само да изчакаме още няколко дни. Кредитната банка вече е сложила запор на днешните постъпления в касата. За жалост изпреварили са ме. Ала приходите за утре и други ден са мои. Тогава отново ще си прибера парите. Тия мизерници не са ми върнали още една стотинка от миналата есен. Ала аз вече им извадих изпълнителен лист и те не могат да ми избягат! Радвайте се, стари приятели, че ще можете да работите утре и други ден за щастлив край за моя сметка. А после — навътре в прерията, където ни е мястото. Днешното представление, разбира се, трябва да излезе превъзходно, ненадминато, за да може утре и други ден също да бъде пълно. Аз направих на господин директора и на Франк Елис още няколко блестящи и енергични предложения по този повод. А сега бъдете здрави до понеделник!

Червения Джим бързаше. Той изчезна, преди още Матоаупа и Харка да му отговорят нещо. Те всъщност и нямаха такова намерение.

Когато двамата индианци се приближиха към конюшните, за да видят конете и магаретата, направи им впечатление голямото оживление из целия терен, а също така и начинът, по който хората се спираха един до друг и си шушукаха нещо. Главният надзирател

тичаше с нови плакати, които непременно трябваше да се разлепят на подходящи места из града.

Харка погледна богатите обещания на един такъв плакат:

...Сензация след сензация! Махатма, световно известният индийски звероукротител, излиза срещу неопитомени бенгалски тигри с голи гърди!...

Тъй ли?

„Хари, синът на Седящия бик, предава бялата лейди на стълба за изтезания! Неповторима престрелка с ездачи! Опитни стрелци! Стрелба с истински куршуми!“

Виж ти!

„Децата на лорда — весела градинска сценка.“

Може би за почивка след убийството и смъртния случай.

Харка бе обзет от ярост. Той потърси звероукротителя и нямаше нужда да разпитва дълго, защото той също беше попитал за Харка. Двата се срещнаха пред клетката на лъва. Помощниците вече поставяха решетъчния тунел за репетицията.

Звероукротителят целият фучеше. Беше мушнал ръка само в единия ръкав на хавлията си и тя се смъкваше от раменете му. Той я дръпна, разпра, без да иска, ръкава на рамото, смъкна най-последно хавлията и я прехвърли през въжето, което бе изопнато пред клетките. Харка видя, че дресьорът беше облякъл ризницата под фланелката си.

— Днес ще имам тежка репетиция, разбираш ли?

Ела с мен, искам да стоиш до вратичката към тунела.

Ти поне можеш веднага да разбереш кога трябва да се отвори тя.

Харка се присъедини мълчаливо, за да поеме тази задача. Неговите нерви също трептяха.

Нервността на хората се предаде и върху животните. Те бяха невнимателни, непокорни, враждебни. Дори най-кроткият от лъвовете грешеше, седна на чужда стойка и изръмжа, когато трябваше да смени мястото си. Двата тигъра обикаляха наоколо и изобщо не се поддаваха на внушението да заемат местата си. Укротителят им се скара не защото съзнателно искаше да ги подразни, а защото самият той беше раздразнен. Тигрите изсъскаха, удариха с лапи и ухапаха пръта. Лъвовете бяха съвсем неспокойни, макар и да изразяваха неразположението си по-умерено.

— Добре, добре — каза един глас край Харка.

Момчето вдигна поглед. До него пристъпи главният надзирател Франк Елис.

— Може да се работи и по-бързичко! — Той остана да гледа.

Звероукротителят мушна камшика в колана си и взе пистолета в ръка. Даде изстрел. Животните не бяха навикнали на това по време на репетициите. Те се бяха радвали на часа за игра и сега станаха отмъстителни, както хората, на които е отнета единствената радост за през деня. Мъжкия тигър се хвърли изненадващо върху дресъора и го удари с лапата си по ръката, която държеше пистолета. Човекът се олюля, ала все пак се задържа на крака и опърли животното по козината. Тигърът изсъска, готов за борба.

— Добре — каза Франк Елис.

Тигрицата обикаляше зад укротителя. Тя поклащаше бавно края на опашката си, което беше знак, че иска да скочи. Човекът обаче не биваше да се обръща сега, трябваше да не изпуска из очи разярилия се съскаш мъжки тигър.

— Да дадат маркуча! — каза Харка на главния надзирател. — А Тигра трябва веднага да излезе. — Той хвана вратичката, за да я вдигне.

— Остави тази работа, глупаво момче! — изсъска Елис.

Звероукротителят беше прибрал пистолета си и удари през муцуната тигъра с камшика от хипопотамова кожа. Ясно беше обаче, че животното не желае да се отдръпне въпреки удара.

— Тигра да излезе зад гърба ми! — извика сега самият дресьор.

Харка вдигна въпреки забраната на надзирателя вратичката. Два лъва веднага изтичаха навън. Тигрицата сякаш се обърка и изведнъж реши да последва двамата си побратими. Дори и да беше готов за това, Харка нямаше да може да пусне вратичката пред тигрицата, тъй като трите животни се блъскаха едно в друго, докато звероукротителят се разправяше с ударите на камшика и на пистолета си с непокорния тигър. Най-послед дресьорът успя да изтика назад, а след това навън и мъжкия тигър.

Момчето отново пусна вратичката. Звероукротителят стоеше задъхан в клетката и масажираше удареното си от тигровата лапа рамо.

Елис се обърна към Харка. Момчето знаеше, че сега го очаква тежък укор, може би дори и сериозно наказание, ала то погледна надзирателя без какъвто и да било страх или съжаление право в очите.

Елис си играеше с ездаческия камшик, който всякога носеше със себе си.

— Довечера след представлението ще се явиш при мен! Боб те е разглезил! На теб ти липсва само една тържествена доза бой.

— След представлението довечера никой повече няма да се явява при вас! — каза тихо Харка и се оттегли.

Надзирателят изгледа слисан момчето.

— Какво издрънка тоя? — попита той дресьора, който тъкмо излизаше през малката вратичка на клетката. Ала не изчака да чуе какво ще му отговори звероукротителят, а само подхвърли: — Надявам се, че довечера ще работите по-добре! Над вашата тигрова група също има запор. Ако не получим достатъчно приход... можете... хм, вие сам разбирате какво можете.

Звероукротителят седна в една лежа. Изчака, докато надзирателят изчезна и докато отнесоха голямата решетъчна ограда, изпуши въпреки забраната една цигара и след това отиде в своя фургон.

Харка потърси баща си и го намери сред фургоните в разговор с Пеещата стрела. Двамата, изглежда, си казваха много повече безмълвно, отколкото с малкото думи, които размениха помежду си. Те говореха на езика на дакота и Харка разбра, че Пеещата стрела предаваше на Матотаупа някакво съобщение на индианската група. Индианците молеха Матотаупа да отиде при тях. Пискливият надзирател Луис бил излязъл за един час, за да отиде да пие бренди в някоя кръчма. Наредил на Пеещата стрела да се погрижи главният надзирател да не забележи отсъствието му.

— Идвам — каза Матотаупа, а после се обърна към Харка: — Ти можеш ли да дойдеш? Или ще направи впечатление, ако не те намерят?

— Сега няма да направи впечатление.

Групата индианци обитаваха две собствени коли, отделени от останалите фургони за живеене с преграда. Прислужниците от конюшната не обърнаха внимание къде отиват двамата дакота заедно с момчето. От решителния вид, с който тримата мъже минаха през преградата, всеки можеше да заключи, че им е било наредено или най-малкото разрешено да влязат там.

Групата индианци се бяха събрали всички в една от двете коли. Бяха десет души възрастни мъже, един старец, десет жени и момичета

и пет деца. Наблъскани един до друг, те стояха в колата, чиято вътрешност представляваше само едно помещение. Бяха сгънали старателно завивките си за спане и ги бяха натрупали встрани една върху друга. Подът беше чист, както в родните типичи.

За новодошлите остана малко свободно място. Харка затвори вратата след себе си.

— Ето ме — каза Матотаупа.

Най-старият излезе напред. Той изглеждаше съвсем стар. Може би беше преживял вече над сто лета. Беше съвсем сух. Кожата на лицето му се беше спаружила, нагъната на хиляди бръчки и бръчици, и само очите му изглеждаха истински живи. Той сигурно беше по-възрастен и от Хавандшита.

— Матотаупа — заговори той, — отворени ли са ушите ти? Аз чувам шума на Мисисипи и грохота, с който нейните води се разбиват в скалите. Не са минали още десет лета и зими, откакто аз хвърчах в кану по течението на реката през урвата. Вдъхваш ли ветровете, Матотаупа? Снегът в прериите и в горите се е разтопил, земята пие, тревата покълва и пъпките на дърветата се разпукват. Могат ли очите ти да виждат, Матотаупа? Пред тебе стоят десет души бойци от племето дакота. Те отново са стъпили на родна земя. Ала те са пленени и бити, както се хващат и бият вълци и лисици. Наши бащи, наши братя, синове и дъщери избягаха от белите преследвачи и се скриха в пустошта на север, в Канада. Ние бяхме разделени от тях, ала ние искаме да ги последваме. Пътят до тях сигурно не е далеч вече оттук. Какво ще ни посъветваш ти? Ние сме неспокойни като жадни биволи, които изведнъж са надушили вода.

— Става — отвърна Матотаупа, без да се подвоуми.

— Белите мъже ще искат да ни попречат.

— Те ще се опитат, ала вие трябва да бъдете хитри. Вие сте малко на брой. През нощта, докато трае представлението, или когато пукне зората, ще трябва да си отрежете косите — те пак ще ви пораснат! — ще трябва да облечете дрехи като белите мъже, а след това ще излезете и ще се пръснете. Вие познавате местността тук и бързо ще се намерите отново.

— Ние не разполагаме с дрехи като белите мъже.

— Пеещата стрела ще ви ги купи още днес. Аз ще му дам злато и сребро със знака на гърмящата птица.

— Тогава ние ще чакаме той да ни донесе такива дрехи.

— Хау. Ала и аз имам един въпрос към вас!

— Говори.

— Ще се съгласите ли вие и днес, този последен ден, да опетните името на дакота и да оставите белите хора да вярват, че измъчвате една девойка?

След този въпрос последва дълго мълчание.

— Какво трябва да сторят нашите мъже? — попита най-послед старецът.

— Каквото аз ви заповядам. Тази вечер аз ще ви предвождам, когато ще спрете пощенската кола и ще измъкнете девойката.

— Хау, хау! Матотаупа ще бъде нашият вожд. Ние ще му се подчиним?

Старецът и Матотаупа изпушиха заедно една лула, макар че пушенето беше строго забранено в района на цирка. Ала Матотаупа имаше все още тютюн и огниво. Когато изпушиха лулата, Харка стоеше край момчетата, с които участваха заедно в номера с магаретата. Матотаупа подаде на Пеещата стрела няколко долара. При това той се послуша, защото навън в района на цирка настана голямо раздвижване. Хора тичаха насам-натам, разнесоха се викове. Изглежда, търсеха някого. Затова Матотаупа и Харка побързаха да излязат от колата. До преградата, а също и на празното място пред нея все още нямаше никой и те можеха да избързат незабелязано до конюшните. Там разбраха какво беше предизвикало възбудата.

— Тигрицата е избягала! Тигра е избягала!

Харка изтича до клетките на хищниците, за да се убеди сам. Наистина Тигра не беше там. Клетката обаче беше добре затворена.

— Къде е звероукротителят? Роналд, Роналд!

Харка разсъждаваше. След репетицията дресьорът беше влязъл в своя фургон, момчето видя това. Оттам навярно можеше да се намери следа, която да ги насочи накъде да търсят. Докато момчето изтича към фургона, Матотаупа остана при конете в конюшнията. Ако тигрицата се разхождаше свободно наоколо, съществуваше опасност тя да нападне конете. Ала и двата мустанга още не проявяваха никакви признаци на безпокойство, те явно не надушваха хищник наблизо. Отдавна вече бяха навикнали с миризмата на клетките на хищниците, която през първите седмици сериозно ги безпокоеше.

Странно беше, че Франн Елис не се мяркаше никаде. Инак той беше вездесъщ. Може би обаче сега се беше скрил в директорския фургон.

Ако тигрицата вече беше избягала от района на цирка, трябваше да се предупреди полицията. Каква суматоха щеше да настане! И без това бъркотията беше достатъчно голяма, така че Пеещата стрела излезе незабелязано от цирка и отиде на пазар в града.

Харка вече беше стигнал до фургона на звероукротителя. Роналд, който се числеше към звездите на цирка, живееше самостоятелно в половин фургон. Момчето натисна бравата и тъй като вратата се отвори лесно, то влезе вътре. Затвори съвсем тихо вратата след себе си и остана неподвижно. До него стоеше главният надзирател.

Върху съвваемото легло лежеше Роналд, все още в ризница. Той се беше облегал на лакът. До него на леглото, което заплашваше всяка секунда да се разпадне, лежеше тигрицата. Тя беше сложила едната си лапа върху гърдите на мъжа, държеше главата си вдигната нагоре, а той я чешеше по шията. Тя затваряше доволно очи. Опашката ѝ си играеше от задоволство. Тя тъкмо беше извила глава, защото чу Харка да влиза. При това погледът ѝ отново падна върху лицето на Франк Елис. Тигрицата изфуча към него. Какви прекрасни зъби, снежнобели до дългия червен език! Съскането ѝ напомняше джунглата и нощта.

Харка беше навел малко глава встрани и разглеждаше Франк Елис, който не беше по-висок от момчето. Двамата бяха високи един метър и седемдесет и два сантиметра. Елис беше блед и прозрачен като бял мрамор. В страните му сякаш нямаше нито капка кръв.

— Стойте съвсем спокойно, съвсем спокойно, Елис — каза дресьорът. — Не ви препоръчвам никак да направите и най-малкото движение. Звярът ще го забележи веднага и ще се хвърли върху вас, тогава сте загубен и аз за най-голямо свое съжаление ще се намеся твърде късно, за да мога вече да ви спася. Ала ако останете на мястото си като статуя, няма да ви се случи абсолютно нищо. А ние ще използваме времето си. Аз ще мога да ви кажа туй-онуй! Ала, моля, не ми отговаряйте, защото Тигра изпитва отвращение от вашия глас, всяка ваша дума би могла ла я раздразни за непредвидени действия. Та какво всъщност исках да ви кажа: аз действително не знам кой е пуснал Тигра да избяга. Аз не съм сомнамбул, ако съм го сторил, навярно бих си спомнил това. Така или иначе, тя дойде в моя фургон.

Животното е интелигентно, нали? Представете си какво би станало, ако тя бе разкъсала нашите най-хубави коне. Можете ли да си представите такъв ужас! Ала тя дойде при мен. Непокорният обитател на бенгалската джунгла като домашна котка! Това е единствено по рода си, неповторимо, сензация на сензациите! Не мислите ли и вие така? Вие би трябвало да се занимаете малко повече с психологията на животните, Елис, всъщност вие нямате понятие от нищо. Вие искате животните да реват, да съскат и да се зъбят, защото вие печелите пари от това, ала защо животните съскат и какво минава през главата на подобно животно, това вие никога не знаете. Вие нямате никакво отношение към животните. Тази заран например нашето раирано котенце действително искаше да ме нападне изотзад и да ми свети маслото, защото беше много ядосано. Не вярвате ли? Затуй, защото никога нищо не разбирате, затова и всякога вземате погрешни решения. Как смятате, не би ли било добре да представим тази вечер номера, който тъкмо сега се разиграва пред очите ви? Аз ви гарантирам пълен успех и ще изляза наистина с „голи гърди“. Както обичате, господин Елис, както обичате. Ще си позволя да прибавя още един малък съвет! По-добре недейте нанася побой тази вечер на индианското момче. Недейте кара и друг някой да го бие, ако вашата собствена ръка ви се стори твърде слаба за това! Недейте прави това. Индианците имат силно развито чувство за достойнство и са отмъстителни. И от тях може да се очаква всичко, както от всеки друг човек, а вие самият имате толкова малко понятие за индианците, както и за тигрите, уважаеми господине. Затова недейте докосва момчето! Инак то ще ви пречука някой ден и тогава наистина би било жалко за едно такова прекрасно надзирателче, каквото сте вие, и то тъкмо сега, когато банката е сложила заповед на всички постъпления в касата! Впрочем аз няма да се разделя от моите животни. Ако някой реши да ни раздели, ще настане катастрофа. Аз няма да дам моите животни в ничия друга ръка. Аз съм ги опитомил, когато те дойдоха от свободния живот, когато бяха млади, диви и тъжни. Ние сме свързани — едни с други, разбирате ли това! Аз работя дълго в този цирк, още преди вие да станете главен надзирател! Аз съм израснал в цирка. Но сега достатъчно говорих, пък и искам да си почина малко. Тигра, мое пъстро котенце, разположи се удобно!

Харка слушаше и беше извънредно много радостен, макар че рискът, който Роналд поемаше с тази си постъпка, му беше твърде ясен. Франк Елис също беше хищно животно, коварно животно, а Роналд все пак щеше да го пусне да си върви. Роналд не би убил надзирателя.

Междувременно отвън сигурно бяха разбрали положението, защото Роналд, укротителят, говореше доста високо, та да могат да чуват поне част от думите му извън фургона.

— Хари, моето момче! — каза след това той, като се изпъваше, прозявайки се. — Аз не искам да те задържам повече, защото на теб мястото ти тук е сред онези, които работят. Ти спокойно можеш да си вървиш, Тигра всякога е била добре разположена към теб. Освен това ти можеш да се движиш спокойно и както трябва. Ала моля ви, Франк Елис, не се опитвайте да използвате възможността също да се измъкнете през вратата. Това в никакъв случай не би ви се удало. Виждате ли, аз не съм някакво изчадие. Аз съвсем не искам вие да бъдете нападнат така, застанал пред мен, без броня, макар и не с голи гърди. Аз нямам лошо чувство към вас! Аз действително не искам нищо друго, освен един-единствен път да си поговоря спокойно с вас по въпросите, които ме интересуват, за пръв и единствен път след три години. Та вие никога нямате време. Впрочем моята родина не е Индия, моята родина е Сирия. Хубава страна. Никога ли не сте чували за нея? Ще ви поразкажа малко, за да не ни се стори твърде дълго времето до представлението. Когато довечера дойде моят номер, аз ще взема Тигра със себе си и ще ви оставя да си вървите. Животното знае кога му е редът. Ала преди представлението и при най-голямо желание никой не би могъл да го махне отгук. И така, бъди здрав, Хари!

Момчето се изтегли назад, вървейки гърбом. Когато Харка отвори вратата достатъчно, за да може да се измъкне навън, Елис се опита да направи някакво движение. Тигрицата се надигна, фучейки, и надзирателят замръзна отново на мястото си.

Навън Харка бе посрещнат от директора, от помощник-надзирателя и от Стария Боб, малко по-встрани стояха момчетата от конюшната и помощниците.

— Някакъв случай на лудост ли е това? — попита директорът и изтри потта от челото си.

— Не вярвам — отвърна Харка. — Тази вечер номерът с хищниците ще бъде представен по съвсем нов начин. Въпросът е да се уточнят само още подробностите. Ние само не бива да отваряме вратата на фургона.

— Ами надзирателят?

— Той отново ще поеме задълженията си, когато дойде редът на номера със зверовете. Дотогава ще трябва да му определите заместник!

— Слава богу! Номерът с животните ще се състои! В такъв случай всичко е наред. — Директорът се отдалечи.

Стария Боб се приближи до Харка.

— Моето момче, кажи ми само едно: как попадна Елис вътре?

— Не знам.

Едно от конярчетата беше чуло въпроса и отговори.

— Съвсем просто — обясни то. — Роналд подаде глава из прозорчето и ме помоли да повикам Елис.

Имал намерение да уговори нещо много важно с него за тазвечерното представление. Така Елис влезе вътре! Как обаче Роналд е довел преди това Тигра във фургона, това никой не е забелязал.

Конярчето се обърна, изтича към обора, хвърли се в клетката край един кон на земята и се разсмя така, както не се беше смяло през живота си. То изобщо не можеше да престане да се смее.

— Нашият Елис! — непрекъснато викаше то през смях. — Представете си какво се случи на нашия Елис!

— Значи, все пак е проява на лудост — каза Стария Боб и се ухили така, че устните му се разтеглиха чак до ушите. — Любопитен съм да видя какво ще стане тази вечер. Това наистина ще бъде неповторимо. Ако Елис обаче излезе отново жив от фургона, един тигър все пак ще остане да се разхожда свободно край нас! Двуног.

От думите му Харка разбра, че Стария Боб се вълнува от същите грижи, както и момчето.

Следобедното представление мина без произшествие. Номерът с дивите зверове и нападението на пощенската кола не бяха предвидени в следобедната програма, за да се насочи напливът на публиката за вечерното представление с удвоените цени на билетите.

Привечер нагиздиха красиво малкото момиченце Кейт. Според тогавашната детска мода то носеше дълги гащички с дантели, пола,

която стигаше до под коленете му, елече и блузка с бяла колосана яка. Шапчицата с дълга панделка, която се завързваше под брадичката, вече беше приготвена. Момиченцето стъпваше непрекъснато на пръсти, да не би да направи в последния момент някакво лошо впечатление на леля Бети. Бащата седеше спокойно на един тапициран с коприна стол без облегалки и чакаше. Лелята беше заета още със собствения си тоалет. Тя беше заръчала да впрегнат конете, файтонът вече чакаше пред вратата.

Макар че леля Бети имаше нужда от много време, за да приготви тоалета си, тя все пак беше готова много по-рано. Нейното сърце — както казваше тя — не можело да понася в никакъв случай бързите приготовления. Всичко трябвало да се върши със спокойствие, за да можела да се поддържа здрава. Кейт с нейното постоянно бързане щяла да я вкара в гроба. Тази забележка, разбира се, тя правеше само когато Самюел Смит не можеше да я чуе.

Малкото семейство се настани във файтона и двата коня — стари, спокойни и много добре поддържани животни — потеглиха. Брадата на кочияша беше бяла, къдрава, той носеше бакембарди, а брадичката му беше обръсната. Цялото семейство съвсем нямаше вид на жители на един растящ с бързо темпо търговски индустриален град и когато леля Бети забележа по пътя, че отново са изникнали токущо построени къщи, тя каза:

— Знаеш ли, Самюел, тук на север аз не се чувствавам добре. Изобщо никога не ми е било добре тук. И сега, когато съм вече сама и войната скоро ще свърши, аз сигурно ще продам всичко и ще се заселя на юг. Освен това и зимата пак беше нетърпимо студена.

— Както желаяш, лельо Бети — отвърна търпеливо Смит.

Файтонът спря пред района на цирка. Един облечен в червена ливрея прислужник дотича и помогна на Кейт да слезе, тъй като Смит вече беше подал ръка на леля Бети. Момчето в червената ливрея преведе семейството, чиито билети за ложа той вече беше видял в ръката на Смит, през навалищата от хора, край ярките плакати, а след това и през контролата, която любезно отстъпи назад, и ги отведе до местата им. Леля Бети бе доволна от любезността, с която бе посрещната тук:

— Нали казах, реномиран цирк.

Семейството беше измежду първите зрители, които заеха местата си. Съседната лежа беше още празна. Леля Бети извади лориета си, огледа критично лампите за в случай на опасност от пожар и още по-критично останалите зрители, които постепенно навлизаха.

— Семейство Финли обикновено закъсняват — каза тя.

— Но това не става по вина на Ан. Ан е точна. Ала мъжът й! Толкова е неприятно винаги, когато хората са неточни! Запомни това, Кейт. Твоят баща също всякога е олицетворение на точността. Ти можеш да вземеш добър пример от него.

— Сигурно, леля Бети — отвърна прилежно Кейт, ала мислите й бяха съвсем другаде.

Тя възприемаше от вси страни нови впечатления. Високо горе под купола висяха щанги и въжета, чиято употреба й беше неизвестна. На дървен балкон над входа към манежа се беше разположил оркестърът, който настройваше сега инструментите си. Неясните още гами най-добре отразяваха голямото очакване на неизвестното, което щеше да последва. Облечени в червени ливреи прислужници сновяха наоколо да посочват местата на посетителите, хубави млади момичета предлагаха лакомства.

— Моля те не купувай от тези неща, Самюел — каза леля Бети. — Те само развалят зъбите.

— Както обичаш.

Кейт чувствуваше със сигурния си детски инстинкт, че нейният татко не бе безволев. Той само беше уморен и не желаше да спори за дреболии. И неговите мисли бяха далеч от забележките на леля Бети.

Леля Бети обаче съжали, че не й противоречат. Тя обичаше да й се оказва отпор в известни граници, за да може след това да се противопостави със своето красноречие. Имаше опасност хубавото й настроение да се изпари, когато за щастие пристигна семейство Финли и зае местата си в съседната лежа.

— Не седим ли твърде близо до манежа? — попита господин Финли, улегнал господин, който беше насочил своите финансови интереси към мелничарството. — Оттук ще бъдем принудени да вдъшваме миризмата на животните и потта на артистите, вдигнатия на манежа прах. Това може да бъде неприятно за теб, Ан. Ти нали не можеш да търпиш пращен въздух. Помисли за своята астма!

Докато господин Финли говореше така, малкият Дъглас, който беше няколко години по-голям от Кейт, направи весела гримаса, сякаш вдъхва прах и трябва да се изкиха, забелязана само от Самюел Смит и Кейт. Момиченцето се усмихна, то с удоволствие би се изкикотило, ала такова нещо не биваше да се случи в присъствието на леля Бети. Лелята бе намерила тема за разговор, тя обсъждаше с господин Финли кои са хубави и кои лоши места в цирка, в театъра, а после премина и на парцели за строеж и за мястото в живота изобщо. Господин Финли се отнасяше сериозно към леля Бети, тя беше вложила пари в една мелница, от която той се интересуваше живо, нейното финансово и здравословно благосъстояние се обединяваха в едно за него.

Кейт и Дъглас трептяха от вълнение. Оркестърът изсвири със замах уводния марш и колоната на артистите и животните направи обхода на манежа. Този цирков парад под звуците на музиката, която проникваше в нервите със своя ритъм, направи на Кейт и Дъглас не по-малко впечатление, отколкото беше направило миналата есен върху малкия Харка. Ала любимците, които веднага си избраха Кейт и Дъглас, бяха съвсем различни. Ококорили очички, двете деца гледаха зяпнали балерината-ездачка, която, облечена в балетна рокличка и украсена с блестящи пулчета, с малка коронка в русата коса, се усмихваше, поздравяваше, раздаваше целувки с ръка и заставаше на пръсти в своите пантофки от бяла коприна върху широката задница на белия кон. Кейт веднага се видя в мечтите си в същата роля, а Дъглас си представи как ще скочи като смел майстор-ездач върху коня зад малката принцеса. От горните редици вече се разнесе първото ръкопляскане и двете деца също запляскаха с ръце.

— Не толкова силно! — прошепна предупредително леля Бети. — Една млада леди всякога трябва да бъде въздържана със своето ръкопляскане и трябва да внимава да не привлича вниманието на хората върху себе си!

Смутена в своя прекрасен сън, Кейт сви начумерено устнички. Миг след това обаче вниманието ѝ бе привлечено от другите номера и леля Бети вече бе забравена. Пред тях преминаваха камили и слонове. На врата на първия слон пред младия ездач с тюрбан на главата и прът с острие в ръката седеше една малка маймунка, облечена като момиченце, с поличка, блузка и кърпа на главата. Маймунката имитираше досущ яздейщата пред нея балерина, изправяше се на

пръсти, махаше с лапа и раздаваше целувчици. Всички деца се разсмяха и дадоха с това сигнала веселието да обхване и възрастните.

— Виж! — извика след това Кейт и импулсивно пресегна с ръчичка през страничната преграда на ложата, за да обърне внимание на Дъглас не само с вика си, но и потупвайки го по ръката.

Леля Бети сграби ръчичката на Кейт и я постави обратно върху скута на момиченцето, където според нея тази ръчичка трябваше да стои спокойно.

Ала Дъглас знаеше вече какво трябваше да види. В колоната се появиха четири прекрасни коня — два черни и два бели — „Истинска арабска кръв!“ — промърмори Самюел Смит, — върху враните коне седяха момчета върху мъжки седла, а върху белите — момчета в дамски седла. Момчетата и момичетата бяха облечени в английски костюми за езда.

— Децата на лорда — промълви Дъглас.

Кейт и нейният малък приятел бяха като хипнотизирани. Деца, деца като тях самите на манежа! Върху бузките на Кейт пламнаха червени петна на радостна възбуда.

Тя съвсем не забеляза, че в този миг трите все още свободни стола в тяхната ложа бяха заети от трима господата. Това съвсем не убягна от вниманието на леля Бети, обаче и тя остана много доволна, тъй като както външността, така и държането на тези господата ѝ направиха впечатление, което тя мислено окачества като много издържано.

Леля Бети отново бе привлечена към манежа, когато ръкопляскането на публиката я изтръгна от заангажиралите мисълта ѝ в момента наблюдения. Цирковият парад вече бе изчезнал зад изхода на манежа, само по-големият от двамата „синове на лорда“ стоеше още върху танцуващия вран кон в средата на манежа и след едно леко подръпване на юздата и едно едва доловимо подвикване от негова страна конят се изправи на задните си крака и се завъртя веднъж.

— Бива го момчето! — промълви единият от тримата изискани господата в ложата на семейство Смит. — От този материал би могъл да се развие школуван ездач. Ала затова е необходимо време, което ще рече капитал. Предприятието тук е твърде много ограничено в средствата си за днешните изисквания.

— Защо не си сваля цилиндъра, той би трябвало да поздрави сега — подхвърли критично вторият господин.

— Известна несигурност, държи се и с двете ръце за юздата. За да прояви висока класа, момчето трябва да попадне в други ръце.

— Аз не съм на същото мнение. Вижте го, че седи като излян върху коня. Съвсем точна стойка, пък и е съвсем спокоен. Въпрос на режисьорско виждане. Режисьорът е трябвало да научи момчето на маниери.

Леля Бети слушаше всичко това със задоволство, ала Кейт не го чу. Тя самата знаеше да язди и сега не виждаше нищо друго освен това, че едно дете управляваше кон на манежа и съвсем само беше станало център на оваците. Дъглас реши, че ще научи много други ездачески номера. Младият ездач на манежа пушна коня да стъпи на земята и излезе заедно с него.

Обсипани със смешки от клоуна, прислужниците постлаха големия червен тепих. Партерните акробати наизскачаха пред публиката, затъркаляха се през глава напред и назад, скачаха един през друг, наловиха се и построиха пирамиди. Номерът разчиташе само на бързината и още преди зрителите да разберат какво им се представя, акробатите отстъпиха реда на нов номер. Последваха балерната-ездачка, свободната дресура на коне и сцената „Дели на училище“ с малката маймунка. Кейт трябваше да се изкашля, защото не биваше да се смее така високо, както й се искаше да се изсмее на всичко, което маймунката Доли правеше на училище. Когато „учителят“, който днес се представяше от Стария Боб, най-после реши да стане строг, ученичката Доли седна зад него на голямата черна дъска и започна да подражава на всичките му сърдити движения.

— Сладко, но съвсем непедагогично — заключи леля Бети, след като дотам се беше забравила, че даже се засмя.

— Аз не си представям, че Кейт би изпаднала някога в положението да подражава на подобна сцена — успокои я Самюел Смит с неподвижно лице.

Леля Бети го погледна отстрани. Понякога тя действително не знаеше какво всъщност мислеше Самюел.

Според програмата, с която господин Финли бе успял да се снабди, като последен номер преди големия антракт щяха да се появят „Децата на лорда“. Прислужниците домъкнаха един декор,

представляваш фасада на замък и градина. През зимата, посред най-жестоката конкурентна борба, Стария Боб бе бръкнал в собствения си джоб, за да придаде на своя номер още по-достоеен вид. Децата отново се появиха на коне, върху техните врани и бели коне. Скорчиха на земята, момчетата без ничия помощ, а двете момичета поддържани от двама прислужници. Момичетата откопчаха жакетите на дългите си ездачески костюми и сега останаха на сцената, обути в малки ботушки със завити кончове, малки панталонки с дантели, елечета и блузки, по фигура и вид „две малки Кейт“, докато Дъглас веднага видя себе си в лицето на по-голямото от двете момчета. Децата започнаха да се разхождат из градината, в това време на манежа изтичаха четири магарета, без самари и без хамути, и по предложение на едното от момичетата децата яхнаха животните.

— Колко вярно представени! — изпъшка леля Бети. — Всякога момичетата са подстрекателките, а момчетата падат в капана им.

Все пак никой от ложата не намери време да се замисли по-дълго върху женската психология, защото магаретата започнаха вече да проявяват своето добре обучено ритмично капризничене, а децата парираха всичките им опити да ги отхвърлят на секундата, също така добре обучени.

— Добра идея и добре проведена без съмнение — каза отново единият от тримата господа в седма ложа. — Разбира се, декорацията би трябвало да бъде съвсем друга.

Кейт и Дъглас седяха със зинали уста, без сами да забелязват това. На манежа всичко вървеше като по поръчка, Стария Боб изигра ролята на ужасения баща, момчетата от конюшнията дойдоха, магаретата ги хвърлиха, четирите деца на лорда се изсмяха и седнаха обратно върху магаретата, за да излязат спокойно от манежа с тях. На ръкоплясканията те благодариха, яхнали отново хубавите коне — двата черни и двата бели жребци, които те язدهа сега без седла. Най-голямото момче накара коня си отново да се вдигне на задни крака и се задържа на гърба му без седло, вкопчан само с бедрата си.

— Чест и почитания! — каза високо Самюел Смит.

Цилиндъра си обаче момчето отново не свали.

— Разбира се, всичко това е научено само външно — пошушна леля Бети. — Действително много добра дресировка. Как ли свикват тези нещастни циркови деца с всичко това!

Кейт чу от цялото изречение само две думи „деца“ и „нещастни“. Защо тези деца, залети отново с овации, бяха нещастни? Какъв беше изобщо техният живот? Как изглеждаше тяхното ежедневие, когато напуснеха манежа и се оттегляха от погледите на зрителите? Как бяха научили те подобни майсторски номера?

— Папа — каза Дъглас на баща си, улегналия господин Финли. — Как ми се ще да се запозная с това момче! Бива ли?

— В никакъв случай, моето момче. Тая артистична паплач и ние — това са два съвсем различни свята. Наистина момчето се движи като лорд, ала съвсем не е такъв.

Дъглас беше получавал вече подобен отговор, когато баща му го бе сварил веднъж да разговаря с един от арестантите, работещи на мелницата. Тогава момчето дълго беше мислило по това. Днес неговата вътрешна съпротива срещу бащините му разбирания беше вече по-малка. Може би наистина всичко беше така, защото така трябваше да бъде, и баща му имаше право. Ала момчето все пак трябваше да си позволи още една забележка по въпроса, инак щеше да се задуши.

— Ако неговият баща беше истински лорд, може би момчето не би ме приело?

Дъглас получи плесница. Истински републикански настроеният господин Финли удряше по навик с опакото на ръката си тъй бързо, че никой не го забеляза освен леля Бети и Кейт. Кейт се изчерви заради Дъглас. Момчето направи упорита гримаса. Ала тъй като мислите му и сега останаха свободни, то започна да си измисля истории за съвсем случайни, ала извънредно интересни срещи с децата на лорда. Настъпи антракт-тът и той има възможност да проведе тих разговор с Кейт. Беше така прекрасно, че може да измисля своите истории заедно с малкото момиченце! То действително беше вече много разумно за своята възраст, мислеше си Дъглас.

Леля Бети се опита да чуе какво си шушукат децата. Ала тъй като тримата непознати господа бяха излезли и господин Финли се прехвърли в тяхната ложа, нейното внимание бе заето от разговора с него.

От манежа едно конферансие съобщи, че през антракта зрителите могат да разгледат зоопарка. Самюел Смит използва тази възможност, за да излезе от ложата. Той взе двете деца със себе си.

Междувременно леля Бети започна да разпитва господин Финли. Естествено тя беше забелязала, че на излизане единият от изисканите господа бе познал господин Финли и го беше поздравил със съдържана любезност. Следователно Финли трябваше да знае кои бяха господата!

— Единият е представител на кредитната банка — уведоми той леля Бети със снишен глас. — Според частите от разговора, които долових — съвсем нежелателно естествено, — някои суми на банката са били замразени в цирка през зимата и сега банката иска отново да си размрази средствата. Вторият господин ми се струва, че е един надзирател от голям цирк, може би той има интерес, да се слоят двата цирка... или да привлече в своя цирк някои отделни номера. Кой е третият, не мога да кажа. Аз не го познавам, пък и той се беше оградил с пълно мълчание.

Госпожа Финли също се прехвърли в ложата при леля Бети. В ложата, където седеше тя, върху столовете четвърти, пети и шести бяха заели места някакви личности, които според нея не вдъхваха доверие: един мъжки индивид и две фрапантни, ала неправешки много солидно впечатление женски личности. В тези крайгранични градове на цивилизацията човек никъде не можеше да се скрие на сигурно място от простолюдието! Може би този едър човек с предизвикателен вид беше някой златотърсач, намерил добра находка, който можеше да си позволи, без много да му мисли, да заеме място в същата ложа с едно семейство с предци! Госпожа Финли беше доволна, че може да се освободи от тези съседи по място поне по време на антракта.

На манежа вече издигаха голямата клетка за номера на зверовете, който щеше да последва веднага след антракта, внасяха стойките за животните, наместваха обръчите.

— Дали тази слаба решетка би могла действително да ни защити в случай на опасност от бенгалски тигри, Ан?

— Не, разбира се, госпожи — обади се нецивилизованият мъж с дръзкия изглед от съседната ложа, без да са се обърнали към него. — Но в случай, че някой от зверовете се разяри, аз направо ще го застрелям. Бъдете съвсем спокойни!

Леля Бети извади шишенце одеколон и разтри леко лицето си, по-малко от страх пред зверовете, колкото от желание да постави нахалния човек на мястото му.

Харка се беше оттеглил в малкото помещение във фургона, където той живееше заедно с баща си, и бе намерил там и Матотаупа. Момчето смъкна ездаческия костюм, изтри грима, разплете плитките си, така че косите отново се разпръснаха по раменете му, и скочи в хамака, където се сви на кълбо като таралеж, който не иска околният свят да види нищо друго от него освен бодлите му. Вече от седмици насам настроението му всякога се разваляше, след като изиграваха номера с магаретата. Сега магаретата не му се струваха вече комични, а жалки, облеклото му — срамно. Язденето със седло и стремена му костваше напрежение и много внимание, тъй като той трябваше да се учи сега на новата стойка и на ново разпределение на тежестта, която предполагаше нов начин на установяване досег с животното, различен от язденето без седло, както беше навикнал той. След като номерът с магаретата бе изучен до последната подробност, той вече съвсем не го интересуваше. Противно му беше всеки ден да върши едно и също и когато жителите на тези шумни и миришещи на лошо градове на белите мъже ръкопляскаха на „сина на лорда“, той с най-голямо удоволствие би смъкнал цилиндъра от главата си, за да им докаже, че е син на вожд и че мястото му е в прерията.

Днес този конфликт трябваше да се разреши по някакъв начин, ала Харка още не знаеше как. Баща му не му беше казал какво смята да предприеме на края на представлението.

Сега обаче Матотаупа каза на сина си:

— Пригответи се, Твърдокаменни Харка, и иди при Роналд. Той има нужда от теб.

Това беше приятна новина. Харка обу набързо брича! си и мокасините и изтича към фургона на звероукротителя. Когато влезе вътре, свари същото положение, както през деня. Роналд тъкмо в момента палеше малко непохватно лампата с една ръка. Тази ръка все още го болеше от удара с лапата по време на репетицията. Франк Елис стоеше опрян на стената. Потта отново бе засъхнала по лицето му.

— Хари — каза Роналд, — след двадесет минути започва моят номер. Днес аз ще го изиграя по съвсем нов начин, ще направя една импровизация. Обмислих всичко основно, тъй като най-послед днес имах време и спокойствие, и го разказах и на господин Елис. Той прояви съгласие с всичко. Дръпни сега завесата тук на края на леглото ми, за да не вижда Тигра повече господин Елис. Щом дръпиеш

завесата докрай, Франк Елис трябва веднага да се измъкне през вратата и по възможност да не се мярка никъде, където Тигра би могла да го надуши. Инак не гарантирам за нищо. Звярът е съвсем безогледен — резултат от непоследователното отношение, което бях принуден да проявявам към него през последните години. Аз обясних всичко това на господин Елис. Човек също става коварен, когато ту го хвалят, ту го ругаят. Но това само между другото. Щом Франк Елис се скрие на сигурно място, ти ще се погрижиш след първия звънец всичко живо да изчезне от района наоколо, също и момчетата от конюшнията. После аз сам ще отведа Тигра до тунела.

— Добре.

Харка издърпа завесата така спокойно, сякаш затваряше у дома отвора на шатрата. Тигра погледна внимателно към момчето, ала не се помръдна.

През същото време на антракта Самюел Смит се разхождаше заедно с Кейт и Дъглас в зоопарка. Щом тримата изчезнаха от погледа на леля Бети и на господин Финли, децата дадоха воля на своята радост и благодариха възбудено. Пътят им ги отведе най-напред в шатрата-конюшня, където стояха вързани слоновете, камилите, магаретата и конете. Смит прояви интерес към конете и момчето от обора, което едва не загина от смях по повод падането на Франк Елис в клопката, изчака добре облечения господин с двете деца и си предложи услугите да ги разведе. То се надяваше да получи бакшиш, тъй като бе получило само нищожен аванс от заплатата си. Смит го поздрави съдържано и преди всичко потърси начин да се осведоми за индианската трупа. Момчето не можа да каже много неща за нея. Уверяваше само непрекъснато, че тази вечер заключителният номер щял да бъде „изключителен и сензационен“.

Кейт попита свенливо къде са сега децата на лорда.

— Съжалявам, малка госпожице, съжалявам, ала на артистите е забранено изрично от дирекцията да разговарят със зрителите по време на представление.

— Тук наистина цари доста строг ред — подхвърли одобрително Смит.

— Може да се каже така, господине, може да се каже. Това е работа на господин Елис, нашия главен надзирател. Неговите очи са

навсякъде и никъде. Искам да кажа обикновено са навсякъде, днес обаче никъде.

Смит вдигна учудено вежди, защото последното изречение му се стори малко объркано и неясно. Затова той изостави момчето от конюшнията, което постепенно бе започнало да става твърде бърливо, и мина заедно с децата към клетката на маймунката, която седеше сърдито в един ъгъл, защото ѝ беше твърде студено през тази пролетна нощ в този град по горното течение на Мисисипи. Клетките на лъвовете и тигрите отдавна вече бяха затворени за публиката. След антракта представлението трябваше да започне с номера на дивите зверове.

Зрителната зала отново се беше изпълнила. В големия шатър се носеше леко жужене на изпълнени с очакване разговори. Оркестърът засвири с буен ритъм. Роналд излезе през малката вратичка на клетката в манежа и я затвори старателно след себе си. Помощниците край решетъчния тунел и други двама с маркуча стояха готови.

Звероукротителят носеше странно облекло, което трябваше да се приеме като екзотично. Лявото рамо и гърдите му бяха покрити с имитирана леопардова кожа. Един широк кожен колан задържаше камшика и пистолета му. Вървите на сандалите се кръстосваха чак до коляното му. Ставите и ръцете му до лакътя бяха запазени от лека броня. На главата си той носеше шлем с шнулове. Иззад вратичката на решетъчния тунел вече дебнеше Тигра с кехлибареножълтите си очи. Тя дращеше с лапата си по решетката и когато вратичката отскочи нагоре, тигрицата изтича бързо на манежа. Веднага след нея изскочи и мъжкият тигър и малко по-бавно след него — четирите лъва. Лъвовете заеха доброволно с бавни скокове местата си върху стойките. С това те показаха, че са добре обучени и дресирани. Тримата мъже в ложа номер седем сбърчиха чела, и тримата едновременно, макар и не подтикнати от еднакви мотиви.

Тигра се спря и се огледа колебливо. Краят на опашката ѝ леко се помръдваше.

— Хе! Тигра!

Роналд вдигна голата си ръка като поздравяваш гладиатор.

Тигрицата веднага се приготви и с един скок се засили на пет метра разстояние от звероукротителя и го събори на земята с удара на тялото си. От публиката прокъртя изплашен вик. Тигрицата и човекът

се овъргаляха в пясъка на манежа, животното бе сграбило човека с лапите си. Най-после той остана проснат под хищника, легнал неподвижно по гръб, насочил очите си в очите на тигрицата.

От челата на изисканите господа бръчките изчезнаха. Оркестърът бе замлъкнал. Наоколо цареше мъртватишина.

С едно съвсем неочаквано движение, чиято подготовка никой не бе забелязал, Роналд отхвърли настрана тигрицата, която бе скрила ноктите си. С два скока той се оказа пред трамплина, подскочи нагоре и се прехвърли през захванатия за една стойка обръч. Той се опря на ръцете си, прехвърли се през глава и застана на краката си тъкмо в момента, когато Тигра, пренебрегвайки освобождения за нея трамплин, се промъкна с изпънато тяло с висок скок през същия обръч. Тя се смъкна върху пясъка, Роналд бе успял в последната част от секундата да отскочи встрани.

— Тигра! — извика той одобрително, любезно.

Животното се отдръпна един метър встрани и се приведе. От другата страна на манежа изфуча мъжкият тигър. Това беше първото изфучаване, което се чу тази вечер, и то прозвуча злокобно сред пълната тишина. Под вдигнатите нагоре бърни се открояваха големите резци на тигъра. Кейт и Дъглас преbledняха. Тигрицата стоеше само на няколко метра от тях, макар и зад решетката. Леля Бети притисна носната си кърпичка до устата. Възбудена, тя съвсем беше забравила децата. Невидим за публиката, далече навътре в тъмнината на изхода от манежа, стоеше Харка. Той виждаше само Роналд и той беше единственият, който знаеше за какво играе Роналд. Той играеше за своите животни, а по този начин и за собствения си живот. Искаше да остане със своите животни, дори и ако се наложеше да смени господарите и платците си. Онези излъскани господа в ложата трябваше на всяка цена да кажат на края на номера: „Голяма класа — този човек можем да го използваме“. Така както в римския цирк императорът имаше правото да вдигне или да сведе палеца си, така тези мъже в тапицираната в пурпурночервено ложа бяха спечелили властта над живота или смъртта му.

Роналд бе поел един риск, който всъщност той не биваше да поема като звероукротител според правилата на работата си и който риск можеше да си позволи само един човек, съзнаваш, че притежава неимоверно голяма власт над своите животни. По време на скока си

през обръча той бе принуден да изпусне своите животни от очи и по своето естество, което зверовете можаха да разберат, това движение беше един опит за бягство. Въздействието беше съвсем ясно. Зверовете бяха станали неспокойни и самонадеяни. Единият лъв искаше да слезе от стойката си.

— Бело! Горел!

Бело се подвоуми, ала след това скочи с ядно ръмжене отново на мястото си. По движението на края на опашката му можеше да се съди, че той все още размисля какво да стори. Тигърът отново изфуча, този път още по-злобно. Какво щеше да стори Тигра — щеше да играе или да нападне, това още не се знаеше. Роналд пое втория обръч, който му подадоха запален през решетката.

— Але-хоп!

Тигра скочи. Тя сякаш изпълни под нечие внушение скока, който имаше намерение да направи, именно през горящия обръч, който тя така мразеше. Прекрасното тигрово тяло полетя отново, подето от силата на жилите и мускулите си и отново се приземи. Тя извърна глава заедно с цялата предна част на тялото си и погледна към човека, изфуча, очите ѝ искряха, опашката ѝ играеше. Фученето на мъжкия тигър се сля с нейното.

Зрителите бяха затаили дъх. Диригентът на оркестъра бе извил глава и гледаше през рамо надолу към манежа, докато ръката му вдигна пръчицата във въздуха, без сам той да забележи това.

— Такур? Такур? — Това беше името на тигъра.

— РRRRRR!

— Такур!

Роналд още не беше посегнал към камшика или пистолета си. Той пристъпи две крачки към фучащото животно с голи гърди и голи ръце.

— Такур!

Тигърът отстъпи внимателно крачка назад, за да запази разстоянието. Това означаваше опасност.

— Такур? Але!

— Рrrrrr ...

В този миг Тигра удари със светкавична бързина един силен плесник на тигъра с лапата си. Тигърът изфуча нападателно, двата звяра бяха готови да се захаят.

— Тигра! Такур!

Зверовете се отделиха малко един от друг и Роналд скочи сред тях, така че да може да държи под очи и двамата.

— Тигра! Такур!

Мълчаливата борба на волите трая цяла минута. Двата тигъра и човекът приличаха на каменна фигурна група. Само тихото фучене издаваше, че зверовете са живи. После тигърът отстъпи, мускулите му се отпуснаха и той затвори уста.

— Тигра — на място!

Тигрицата се извърна, подобно на смъмрено дете, и скочи върху стойката си.

— Такур! Але!

Заповедта прозвуча твърдо, изключваща всякакво неподчинение. Тигърът скочи върху трамплина, а оттам бързо и лесно през горящия обръч върху отстрещната стойка.

— Добре, Такур, добре!

Тигърът се отправи към мястото си.

Последваха номерата на лъвовете, съпроводжани от двата тигъра върху стойките с ръмжене и озъбени муцуни. Когато Бело изпълни скока си през обръча, той се приближи до звероукротителя и се погали в коляното му.

— Рррр... — Това беше Тигра.

Роналд почеса Бело по гривата. Замръзналите лица на зрителите се успокоиха. Тук-там се разля усмивка на облекчение. Тигра обаче не беше така настроена.

— Рррр...

— На място!

Тигрицата отдръпна лапата си, с която беше понечила да скочи долу, отново назад. Ала тя явно още не беше съгласна с новото положение.

Музиката засвири тихо валс.

— Всемогъщи боже! — каза леля Бета, — Това е възхитително. Но по-добре да беше свършило вече!

Роналд даде знак да отворят вратичката. Животните се оттеглиха. Той задържа само Тигра на манежа.

— Тигра! Ела!

Тигрицата се приближи.

Роналд я погали. Оркестърът отново замлъкна. Роналд продължаваше да гали звяра. Той остави тигрицата да докосне ръката му с език, после мушна юмрука си между челюстите ѝ.

От тъмната вътрешност на изхода от манежа Харка все още следеше всичко с поглед. Досега той почти не беше мигнал. Дано само сега, в този миг, не се помръднеше никой друг. Изплашеха ли животното, то можеше да захапе пряко волята си.

Роналд изви долната челюст на хищника надолу и вдигна горната челюст с лявата си ръка. После положи бавно, съвсем внимателно главата си между двете раззинати челюсти. Тигра стоеше спокойно.

Мъжът извади главата си безпрепятствено навън.

— Добре, Тигра, добре!

Той легна на пода и започна да си играе с огромната котка.

Кейт и Дъглас си поеха дъх, а далеко навътре в дъното, където никой не можеше да го забележи, Харка също се отпусна. Оркестърът отново поде валса. Разнесе се отначало несигурно ръкопляскане, тъй като никой не знаеше дали не би попречил с това, ала после то се усили и когато Роналд скочи на крака и вдигна ръка като за поздрав на победител-гладиатор, разрази се буря от ръкопляскане, тропане с крака и викове, подобно на грохота на Мисисипи, когато запраща водите си в падове надолу.

— Съвсем голяма класа — каза единият от изисканите господа.
— Този човек ще ни трябва непременно.

Колебаейки се, съжалявайки, Тигра се оттегли по решетъчния тунел. Роналд трябваше да излезе дванадесет пъти на бис и да въведе тигрицата си още веднъж. Тя застана до него, докато той благодареше за нестихващите ръкопляскания, вдигна глава и изрева срещу ръкопляскащите, с оня рев из цяло гърло, който разбужда в нощната джунгла животни и хора и ги кара да потреперят. Тя изрева още веднъж, докато ръкопляскането заглъхна в изненадано очакване, после се огледа победоносно. Беше накарала със своя рев хората, които мразеше, да млъкнат.

Роналд излезе от манежа чак когато измъкнаха големите решетки под игривите звуци на оркестъра и вицовете на клоуна. Той видя Харка, облегна се за миг върху момчето, промълви „спечелих“ и после тръгна, олюлявайки се като пиян, към своя фургон. Харка го последва. Когато Роналд се излегна върху съгваемото си легло, момчето му

подаде една цигара. То знаеше къде ги крие Роналд. Гримираното лице беше хлътноло, слепоочията пулсираха силно. Бавно, съвсем бавно дишането му най-после се успокои.

— Ще изпратя Стария Боб при теб — каза след малко Харка. — Аз трябва да вървя, нашият номер идва сега.

Момчето потърси Стария Боб и го намери най-сетне в каютата при Матотаупа. Двамата се бяха свили един до друг и разглеждаха под слабата светлина на лампата някаква книга с текст и картини. Те така се бяха задълбочили, че не попитаха Харка защо е дошъл, а само му кимнаха да дойде да види картините и тъй като момчето искаше поне да разбере какво имаше толкова за гледане, то се приближи, преди да изложи собствената си молба.

Затова то приклепна до двамата мъже. Книгата беше голяма, подвързана с кожа, със златни кантове и всичко това се хареса на Харка.

По картините се виждаха индианци и белокожи. Няколко отблъскващи индианци, както и отблъскващи белокожи и други няколко индианци, а също и неколцина бели, които веднага будеха симпатия и доверие. Харка попита от кого е книгата и кой е художникът на картините и разбра, че авторът на книгата се е наричал Купер и че вече е умрял.

В тази книга, която беше озаглавена „Ловецът на елени“, мъжът на име Купер разказваше за борбите на червените и белите мъже в горите и край езерата на Изтока, откъдето червените мъже вече отдавна бяха прогонени. На последната картина се виждаше вързан за едно дърво мъж и запален пред него огън, а по-нататък един вожд и цяла орда бойци, две млади бели момичета, които седяха край една хубава млада индианка, а в дъното, още по-далече зад дърветата, униформени земемери със свалени байонети.

Макар че гледката веднага привлече вниманието на Харка, той все пак не забрави задължението си да предяви своята молба Стария Боб да се погрижи за, Роналд и клоунът веднага излезе. Така Харка остана сам с баща си.

— Ние имаме време — каза Матотаупа. — Днес ще бъдат представени всички номера. Програмата ще продължи до след полунощ. Слушай сега да ти обясня как ще протече нашият номер. Аз обмислих всичко съвсем точно. Червения Джим е тук. Седи в ложа

номер шест, ти си го видял. Джим идва при мен. Той иска да излезе на сцената с нас на мястото на Буфало Бил, от каубоите, останали все още в цирка, само малцина ги бива действително за нещо. Ще работим заедно с тях. Стария Боб ми разказа историята, чиято картина ти виждаш тук в тази книга. Мнозина от зрителите също познават тази история. Ние ще изиграем нещо подобно, това ще се хареса на белите мъже и няма да засегне нашето достойнство. Ала накрая няма да излязат земемерите, а група каубои. Някои от тях и неколцина от нас ще паднат в пясъка. После вождът на каубоите ще влезе в борба заедно с двама или трима от своите най-яки хора срещу нас — срещу мен и теб и навярно още срещу Пеещата стрела или някой друг боец от трупата на дакота. Изходът на борбата не е предрешен, ще видим кой ще излезе по-сръчен. Няма да се убиваме и раняваме по-между си, ала ще стреляме много и ще се опитаме да се хванем един друг с ласо и да се омотаем. Ще се вдигне много прах, ще има много шум и всичко ще трае дълго. Какво ще се случи след това, засега още не мога да ти кажа, ала ти дръж очите и ушите си отворени и следи всеки знак, който ще ти дам. Равнявай се по мен!

— Да, татко.

Под купола на цирка, чиито чергила се издуваха леко под надигналия се вечерен вятър, цареше тържествено настроение. Всеки беше доволен от предложеното му срещу купения на двойна цена входен билет удоволствие и очакваше да види още по-добри номера. Като заместник на Франк Елис беше определен облеченият във фрак дресьор на коне, който се беше опитал през пролетта по време на антракта да завербува Харка за цирка. Днес той не беше имал още възможност да се ядоса за нищо и не бе имал много работа като заместник на главния надзирател. Представлението вървеше като по вода. Първата особена мярка, която заместникът взе, беше нареждането всички момчета от конюшната и прислужници, които в момента можеха да се откъснат от обичайната си работа, да застанат край подпорните колове и въжетата, които поддържаха огромния шатър. Местните хора, които добре познаваха дъха и вятъра по горното течение на Мисисипи, бяха разпространили из града предупреждението, че има опасност от буря.

Междувременно на манежа се появиха слоновете, които правеха впечатление с огромната си маса и сила, подчертани още по-силно от

противоречието на характерните за тези огромни животни добродушие и сръчност. Нито едно от животните нямаше вече бивниците си. Конферансието съобщи, че през следващия антракт „по всеобщо желание“ ще се даде възможност на присъстващите деца да поюзят камилите и слоновете. Билети можело да се купят на касата за зоопарка. Дъглас съобщи на баща си само чрез един поглед, че той ще язди слон.

— Такова нещо не подхожда за момичета — каза леля Бети на Кейт. — Освен това ти само ще се изцапаш.

Кейт никога не биваше да противоречи, да се отвърща на възрастни хора, беше също така неприлично, както и да се язди слон. Тя не биваше да плаче, когато можеха да я видят хората. Да се плаче пред хората, беше пък съвсем неприлично. Затова момиченцето седеше безмълвно на своя стол номер две, сложило ръчички в скута си, както подобава, и едва се сдържаше да не се задуши от буцата, заседнала в гърленцето му.

Мечките танцуваха без преграда, водени само за синджир и със завързани муцуни, тюлените играха на топка, която балансираха върху муцуната си. Стария Боб отново се върна на манежа и разсмя дори Кейт. Той си подреди стая по средата на манежа, стол, маса и висок шкаф. Играеше ролята на учен. Разхождайки се замислено, той не мушна огромната носна кърпа, с която избърса носа си, в джоба, а я остави да падне до шкафа. Изведнъж му се докыха отново, той потърси кърпата и помоли децата да му кажат къде я е загубил. От всички страни дойдоха отговори, и през вечерното представление сред зрителите имаше не малко момичета и момчета. Той отново сложи ръка зад ухото си, разбра най-после и каза:

— О! О! Колко далече! Много трудно! — И започна да се катери сред всеобщ смях с помощта на едно въже по тясната страна на шкафа, за да се преметне след това два пъти през глава от шкафа на земята, стъпвайки точно до носната си кърпа.

— О! О! Ето я! Благодаря.

Зрителите бяха радостни и заръкопляскаха.

— Защо да се направи по прост начин, когато може и по сложен! — каза диригентът на оркестъра на немски език на своя пръв цигулар и се усмихна.

Оркестърът се състоеше от немци от Западен Пфалц, синове на бедни родители, които поколения наред изкарваха хляба си с музиката. Изсвириха следващия валс.

Когато дойде антрактът и с това опасността Кейт да изживее нов критичен момент, Самюел Смит се изправи, кимна на малкото момиченце и го хвана за ръка.

— Остави го него да язди — каза той, — ти няма какво да вървиш да го гледаш. Това е работа за малки деца, които още не са седели в седло. Виждаш ли специалните седалки, които носят? В такива седалки и „децата на лорда“ също не биха седнали. Ела, ние с теб двамата ще отидем още веднъж да се разходим из зоопарка!

Той кимна усмихнато на леля Бети и изчезна заедно с дъщеричката си, единственото същество на света, което обичаше с цялото си сърце. Кейт напълно споделяше мнението на татко си. Жалко, че Дъглас не можа да чуе неговите думи, той вече беше се запътил към зоопарка и касата. Ала той сигурно съвсем не можеше да си представи, че ще го закачат да увисне в такова седло на слона, подобно на кошничката, която леля Бети носи на ръката си.

Когато Смит излезе от шатъра заедно с Кейт, той не се запъти към касата на зоопарка, където вече се бяха наредили момчета и момичета, а се спря за миг и каза съвсем сериозно на своята малка дъщеричка: — Кейт, аз трябва да поговоря по един много важен въпрос с теб и очаквам, че ти ще се държиш като голямо момиче. Ти добре знаеш, че като следващ номер е обявена появата на една индианска трупа. Аз не разчитам много на тези циркаджийски съобщения. Ала плакатите твърдят, че цялата трупа се състояла от представители на племето сиукс-дакота и аз трябва да приема това за вярно. Ние с теб двамата ще трябва да постъпим като детективи и не бива да изпуснем и най-малката възможност да разберем нещо за съдбата на твоята мила стара майка.

Когато чу баща си да говори така, Кейт веднага се отърси от цялото си отчаяние, както човек оставя да падне от раменете наметалото му, което изведнъж се е разкопчало, и за миг се превърна в малкото-голямо момиче, което едва преди година и половина бе изживяло часове на смъртен страх сред самотната ферма. Смит се насочи към директорския фургон, каза на един от минаващите край него прислужници съвсем късо и със заповеден тон, че трябва да

разговаря с някого от дирекцията, и тъй като в този миг на всеобща заетост във фургона нямаше никой друг освен Елис, отведоха Смит при него.

Самюел Смит поздрави любезно и държейки Кейт за ръка, изгледа около четиридесетгодишния мъж, който стоеше пред него. Елис беше токущо избръснат, беше облякъл чиста риза и сресал косите си гладко с помада. Лицето му беше месесто, бледо, безизразно. На пръста му имаше прекалено голям пръстен. Погледът на бледосините му очи шареше неспокойно.

— Елис... С какво мога да ви бъда полезен?

— Смит... Разрешете да ви помоля за едно сведение, което няма нищо общо с вашата програма.

Като офицер, Смит говореше със заповеден тон, който всякога моментално оказваше желаното въздействие върху Елис.

— Моля. — Елис се помъчи да издърпа от ъгъла удобния стол, на който беше седял досега.

— Благодаря, няма да ви задържам дълго. Един въпрос: индианската трупа, която участва във вашата програма, се състои от хора от племето на снукс-дакота, нали?

— Точно така, уважаеми господине.

— Знаете ли евентуално от кой клон на племето са тези хора — от източните, или от западните дакота, В откъде изобщо идват.

— Затрупахте ме с въпроси, господине. Доколкото знам, касае се за представители на различни племенни групи. Ала ако разрешите, един момент само, аз веднага ще накарам да ви дадат точно сведение.

Смит все пак седна, а Елис избърза навън, върна се скоро и веднага съобщи:

— Погрижих се за преводач. Ако имате желание да си направите труда да дойдете дотам, или може би аз ще извикам техния старейшина тук?

— Благодаря, ще дойда с вас.

Елис повика две момчета от конюшната, да го съпровождат отляво и отдясно, и тръгна — същински тиран, страхуващ се от опит за нападение — заедно със Смит и Кейт към колите на индианската трупа, Там Пеещата стрела вече стоеше край помощник-надзирателя Луис, за да превежда.

Като представители на индианците бяха дошли старецът и други двама бойци, дълги като върлини. Момчетата от конюшната бяха донесли фенери и сега светлината им пробягваше пред тях.

Смит започна да говори:

— Към племената на дакота ли принадлежите, мъже?

— Хау.

— Дали някой от вас е живял до преди две лета в шатрите на дакота в Минесота?

— Хау. В страната на Западната звезда.

— Ти самият ли, дядо?

— Хау.

— Виждал ли си Червената река и горите, и селищата край нейните брегове?

— Хау.

— Аз търся моята майка, една бяла жена. От миналото лято вече не мога да я намеря.

Старият продължаваше да стои с отворени очи, ала имаше вид, като че погледът му се скрива зад стъкло. Очите му вече бяха съвсем безжизнени.

— Къде е живяла бялата жена?

Смит описа мястото и вида на фермата. Старецът изслуша всичко, заговори на езика на дакота със своя другар, без Пеещата стрела да преведе това, и после каза:

— Ние ще повикаме нашия син, брата на Големия вълк.

Като мълчалива слушателка, на Кейт направи впечатление това, че индианецът не спомена името на онзи, когото отидоха да повикат.

Пеещата стрела влезе в едната от колите и скоро се върна с повикания. Смит повтори накъсо каквото имаше да каже за фермата, а също така и това, че беше намерил дома и нивята си опожарени. Малкото момиченце, което той сега държи за ръка, останало да се лута наоколо безпомощно.

Индианците отново заговориха помежду си, после повиканият, братът на Големия вълк, пристъпи напред.

— Аз не съм виждал тази ферма и твоята майка и твоята дъщеря — каза той. — Ала моят брат, Големия вълк, ми е разказвал и онова, което ушите ми са чули, сега ще ти разкаже моят език. Аз говоря истината. В тази ферма не е имало жена. Във фермата е имало шестима

мъже, петима едри и един по-дребен. Ние изпратихме един пратеник при тях и им казахме чрез него да се оттеглят, тъй като те не са купили земята от нас, нито пък ние сме им я подарили. Те, върнаха нашия пратеник поруган и обиден. Тогава ние отидохме с конете си дотам. Това беше нашата земя, която те ни бяха заграбили! Те стреляха върху нас, когато ние се приближихме. Нашите бойци отвърнаха със стрелба и убиха шестимата мъже. Изстрелите привлякоха други бели мъже, които ни заплашиха. Ние изгонихме тези мъже чрез пожар и унищожихме фермата. Когато нашите мъже се оттегляха, те видяха едно малко момиченце, което искаше да се скрие. Те го пуснаха да си върви.

Смит и Кейт слушаха възбудени и потреперващи от вълнение.

— Ти казваш „ние“ — отвърна Смит. — Значи, и ти си бил там.

— Не.

— Както и да е. Шестима мъже, казваш ти, петима едри и един по-дребен. Дребният мъж е била моята майка. По време на опасност тя яздеше в панталон, тя умееше да стреля добре. Какво стана с труповете им?

— Това ние не знаем. Пожарът беше голям.

Смит гледаше втренчено индианците, тези едри призрачни фигури, стоящи под светлината на фенера пред него. Кейт се притисна до баща си. Когато мълчанието се проточи, Елис попита:

— Желаете ли да знаете още нещо?

— Благодаря. Не. Това ми стига.

Отпратиха индианците. Те се отдалечиха бавно и помощник-надзирателят закрепя подире им като говедар.

Смит вече се канеше да се извърне рязко в обратна посока, когато през ума му проблесна една мисъл, която спря крака му във въздуха. Той стъпи отново на същото място и попита надзирателя полуколебливо, полурешително:

— Този, този... „син на Седящия бик“, за когото съобщавате във вашите плакати, не беше в групата, с която токущо разговарях, нали?

— Не. Но ако желаете, моля ... — Франк Елис дори не изчака да разбере дали господинът желае, а изпрати единия от своите телохранители да го потърси. — Хари ... веднага тук!

Не след дълго мъжът намери момчето и се върна заедно с него край очакващата ги малка група. Сред полумрака на района на цирка

беше трудно да се разпознаят лицата. Вятърът духаше и правеше стоенето на открито неприятно.

— Това, значи, трябва да бъде синът на Седящия бик? — попита Смит, недоволен от себе си.

Той не биваше да се задържа тук. Кейт може би щеше да изстине, пък и какво ли можеше да знае един млад човек от племената на западните дакота за онова, което интересуваше Самюел Смит? Ала ако този индианец действително произхождаше от един голям главатарски род — така се опита да се успокои отново Смит, — може би все пак щеше да даде някакви сведения от значение за един офицер от армията. Смит беше сигурен, че те все още щяха да имат военни разпри със западните племена.

— Хари, синът на Седящия бик! — побърза да представи усърдно Елис.

Индианецът, когото по външен вид Смит прие за четиринадесет или петнадесетгодишен, чакаше мълчаливо. Кейт гледаше силуета му внимателно и почти страхливо. Подтискащите я спомени твърде много се бяха съживили.

Смит започна да разпитва:

— От кое племе си?

— От сиуксите.

— А, ти разбираш английски? Добре. Към кои сиукси?

— Дакота.

— Кои дакота? Източните или западните?

— Западните.

— От кое племе на западните дакота?

— Тетон.

— А от тях от кои?

— Оглала.

— Къде са разположени вашите шатри?

— Близо до Лаплата.

— Твоите указания са с точност до хиляда километра! — подхвърли иронично Смит.

— Така е — отвърна младият индианец, без да се остави да го извадят от спокойствието му.

— По тези широки земи се подвизава и, твоят баща, Седящия бик, така ли?

— Седящия бик може би, моят баща обаче сигурно не.

— Какво означава това? Седящия бик там, твоят баща другаде? Предполагам, че Седящия бик е твоят баща?

— Не.

Елис направи движение, сякаш го бяха ударили. После се опита все още да спаси положението:

— Момчето не познава английската форма на името на баща си, а само индианската!

— Тогава да се опитаме с индианското име — продължи Смит подигравателно развеселен. — Ти си синът на Татанка-йотанка, така ли?

— Не.

— А кой е баща ти?

— Индианският артист, наричан от белите мъже Топ, заедно с когото аз съм ангажиран тук, в цирка.

Франк Елис едва не изгуби дъх и за миг стана мъничък като хармоника, която затварят. Смит приключи разговора, който му се стори съвсем безполезен.

— Една лъжа повече или по-малко няма значение за един цирк — каза той на Елис с унищожително-подигравателно махване с ръка.

Сега той наистина се извърна рязко, хвана Кейт по-здраво за ръка и се сепна, тъй като детето кихна. То сигурно се беше простудило и това бе станало по негова вина. Без съмнение леля Бети нямаше да си спести някоя забележка по този повод.

Младият индианец се извърна също така остро и съзнателно нелюбезно като Смит и се отдалечи в обратна посока, без да се извърне повторно. Елис нарасна като хармоника, която отново разтягат, и извика подир Харка:

— Това се прибавя към останалото! След представлението ще ти дам да се разбереш!

Смит вървеше толкова бързо, че малкото момиченце Кейт трябваше да потичва подир него. Въпреки това детето попита, преди още да достигнат шатъра:

— Татко?

— Да, моето дете? — Смит позабави малко ход.

— Чу ли? Този лош човек иска да накаже индианското момче, задето то ни каза истината, че съвсем не е син на Седящия бик!

— Не се безпокой за това, дете мое. Индианците имат дебела кожа. Те усещат много по-слабо, когато ги бият, отколкото ти.

Да се наказват децата с бой, беше съвсем естествена представа както за Смит, така и за Кейт. Те и двамата не знаеха, че родителите на индианските деца никога не биеха чадата си.

— Татко!

— Какво има още, моето дете? — Смит вече стана малко нетърпелив.

— Татко, не можеш ли да забраниш на лошия човек да бие индианското момче? Едно дете всякога трябва да казва истината. Та това е правилно!

— Ела сега, Кейт. Аз не мога нищо да забраня на този човек, пък и индианците са лоши хора. Те все има за какво да изядат пердаха.

— Но може би това все пак не е справедливо, татенце! — промълви съвсем тихо Кейт.

Сега вече за Кейт високото индианско момче съвсем не беше представител на един народ, който бе убил нейната баба, а едно дете, към което се отнасяха несправедливо, тя се чувствуваше солидарна с него, защото според нея у Франк Елис имаше нещо, което напомняше на Кейт нейната леля Бети. Макар Смит да бе изпълнен от омраза към индианците, той споделяше до известна степен чувството за справедливост на своята дъщеричка и добави за свое собствено и на детето успокоение, навеждайки се към Кейт:

— Бащата на този индиански хлапак също работи в цирка. Следователно ние няма защо да се месим, дори съвсем нямаме право за това.

Когато бащата се върна заедно със своята малка дъщеря в ложата, вече беше започнал следващият номер, нова група играчи на трапец показваха своето изкуство. Смит зае своето място номер три в ложа номер седем. Ала сега той не виждаше нито леля Бети, нито трапеца, нито пък тримата зорко следящи за представлението господи. Вгълбен сам в себе си и в своите мисли, той забрави дори Кейт и не виждаше нищо друго, а само едно видение: майка си и след това пламъците. Той най-после беше открил тази индианска банда убийци. Трябваше да съобщи за тях на полицията. Въпросът беше само кога. Дали още тази нощ, или едва утре заран? Според разгласата циркът щеше да остане в града още два дни. След днешния успех

представленията им тук сигурно щяха да продължат. Следователно Смит можеше да уговори и да проведе спокойно необходимите мерки с инспекцията на полицията.

От купола на цирка долетяха виковете на артистите. Един от тях правеше салто във въздуха между трапеца, от който се беше изхвърлил, към ръцете на другаря си, увиснал на свитите си в коленете крака и люлееш се напред и назад на втория трапец. Смит отново се върна към обкръжаващата го действителност. Решението му да пристъпи към действие бе заличило картините на въображението му.

Докато зрителите се възхищаваха от играчите на трапец, Франк Елис, съпроводен от двамата си здрави пазители, отново се върна в директорския фургон. Там той свари самия директор, който съвсем не изглеждаше така зле настроен, както главният надзирател, ала все пак беше много възбуден.

— Елис! — извика директорът на токущо влезлия. — Ние трябва да бъдем наясно какво искаме. Времето да се вземе решение приближава. Банката доби добро впечатление, представителят на „Б & Б“ също — не знам дали да кажа „за жалост“ или „слава богу“, защото той ще се изкаже пред банката сравнително благосклонно, ала изглежда, че ще използва това за собственото си предприятие. Без заобикалки казано, „Б & Б“ иска да ни, глътне, както голямата акула глътва добра плячка, и сега въпросът е дали ние ще се чувствуваме по-добре в стомаха на акулата, или като избягаме далеч от нея. Ето това е решаващият въпрос.

— Това мен не ме интересува — отвърна уклончиво Елис, — аз съм чиновник. Какво сте седнали да питате мен!

— Елис, та вие сте били винаги моята дясна ръка, шеф на персонала, режисьор и главен надзирател...

— ... наричан „надзирател“, получавал заплата на надзирател, която впрочем не му е изплащана вече два месеца.

— Елис, не говорете глупости! Кой познава нашето положение по-добре от вас! Аз съм съгласен да се оставим да ни глътнат, и то колкото се може по-бързо и с по-малко загуби. Самостоятелността беше хубаво нещо, ала ние не можем повече да издържим. „Б&Б“ навярно ще бъдат готови да вземат някак си и вас. Договорите с Роналд и със Стария Боб вече са осигурени и ако ние не се застъпим веднага,

„Б & Б“ просто ще ни заангажира доходните номера, а ние самите ще си останем със скръстени ръце.

— Как може „Б & Б“ да заангажира този неспособен звероукротител, такъв престъпник като Роналд! Та той е направо обществено зло! Аз изисквам от вас да изнесете този случай. Той трябва да влезе в черния списък! Впрочем Хари също! Това нахално момче просто казва, че не бил син на Седящия бик и ни излага до последна степен!

— Елис, какво става с вас, недейте започва да говорите глупости пък сега! Вие просто не сте разумен днес. Изглежда, хванали са ви нервите или кой знае какво. Легнете да си отспите. Лека нощ, аз трябва веднага да се върна, сега ще започне последният номер „Нападението на пощенската кола“. Аз трябва да чуя какво ще кажат господата от ложата за него.

Директорът изхвърча навън и Елис отново остана сам.

— Дърт глупак! — промърмори той под носа си, отвори скривалището си и гаврътна едно бренди. После издърпа креслото, което беше предложил на Смит, отново в ъгъла и се отпусна в него.

„Да не мислят, че ще оставя това да мине току-тъй! — мислеше си той. — Това двуного животно, тоя Роналд, тоя мръсен некадърник! Да ме изправи до стената и да ми дрънкоти какво ли не! А сега пък «Б & Б» да вземат него, да му дадат може би заплата на звезда, а аз да вървя подире му да се моля като просяк дали не биха имали нужда от един старши-надзирател. И всичко това, защото днес изобщо не ми дават възможност да демонстрирам своите гениални способности! Но, чакайте малко! Елис също е тук!“

Той се приближи до едно друго шкафче, потърси някакво пакетче и прочете надписа отгоре му:

— „Отрова“. Тя не е само за плъхове, драги мой!

Под купола на цирка напрежението, с което зрителите очакваха последния номер „Нападението на пощенската кола“, беше голямо. Мнозина от присъстващите сами бяха участвували в погранични боеве или имаха роднини, които им бяха разказвали за подобни разпри, или имаха приятели, които бяха пътували от Средния към Далечния запад, където сега трябваше да се прокара последната част на първата железопътна линия напреко през цялата необятна страна. Конферасието оповести, че каубойският номер бил съвсем подновен и

щял да поднесе нечувани досега сензации. Участниците били всички до един опитни погранични каубои и прочути индиански вождове. Умолявала се публиката да не се плаши от изстрелите, сигурността на многоуважаемата публика била осигурена във всяко отношение.

После оркестърът изсвири туш и отново започна с буйни ритми. Индианците влязоха на манежа заедно с жените и децата си в дълга колона. Начело яздеше Матотаупа на своя червеникавокафяв кон, до него старейшината на трупата на дакота, който днес за първи път беше допуснал да го изкарат на манежа. В редица подир тях следваха един след друг Големия вълк заедно с брат си, Пеещата стрела и останалите мъже, във втора колона, сякаш отделена от бойците, следваха жените и децата. Те бяха приготвили два плаза и бяха пъхнали две деца в кожени торби, които висяха отдясно и отляво на един кон, превързани през гърба му. От движението на коня торбите се клатушкаха, така че ту едното, ту другото дете можеше да поглежда през гърба на коня. Това представляваше своеобразна безмълвна игра на криеница, с която индианските деца се забавляваха часове наред по време на дълги преходи. Една от жените носеше дете в плетена цедилка на гърба си.

Публиката мълчеше и наблюдаваше с любопитство. Малката Кейт беше силно възбудена, когато индианците излязоха на манежа. Дланите ѝ се покриха със студена пот.

Групата се спря на единия край на манежа, шатрите бяха опънати за миг, едно котле бе овесено над натрупани дърва и по средата бе издигнат кол, украсен с червени индиански знаци. Не липсваше и четириъгълникът — символ на четирите краища на света. Индианците сякаш почиваха спокойно, когато изведнъж младият индианец, когото Смит и Кейт вече познаваха, се втурна със сивия си жребец на манежа. Той почти се беше увесил на врата на коня, дръпна го на задните му крака пред самия боен вожд Матотаупа, скочи веднага на земята и съобщи на езика на дакота:

— Бели нахлуват в нашата земя! Те са вече на близо!

Жените и децата свиха шатрите така бързо, че дори цирковите помощници кимнаха одобрително. Колоната на жените се образува наново и се изтегли заедно с децата от манежа. Бойците приготвиха оръжието си и се подредиха в редица. Те застанаха така, че зрителите от ложа номер седем можеха да гледат ездачите в лицето.

Кейт наблюдаваше тези мъже неотстъпно. Разговорът на баща ѝ с индианците беше събудил у нея всички спомени от лятото преди две години. Тя търсеше да разпознае сред ездачите човека, с когото беше говорил баща ѝ. Ала тя беше запазила твърде неясен спомен за неговия външен вид, тъй като в мрака индианецът беше съвсем слабо осветен от фенера от конюшнията. Затова се отказа да го търси и сега гледаше мъжете само с мисълта за тежкото ѝ преживяване от преди две години.

— Татко! — каза изведнъж тя, ала тихо като полъх, така че не привлече вниманието на леля Бети. — Ето го!

— Кой, детето ми?

— Онзи, който тогава ме взе на ръце и после ме пусна на земята, защото аз много виках.

— Кой? — Гласът на Смит също трепереше.

— Четвъртият отляво насам.

— Не е ли петият?

— Не, четвъртият.

— Петият е братът на Големия вълк, с когото аз разговарях. Стоящият до него му прилича досущ. Той сигурно е Големия вълк.

— Какво става с вас! — каза укоризнено леля Бети. — Мълчете най-после!

Смит, който се беше навел към Кейт, изправи отново рамене. Нямахше какво да казва или да чува повече. За него това бяха истинските убийци.

Оркестърът засвири ритъма на бързо търкалящи се колелета и един четворен впряг докара в галоп на манежа една пощенска кола. Матотаупа свирна и ездачите вече заобиколиха колата. Четирима сграбиха конете за поводите и спряха животните, както препускаха с все сила. Двама влязоха в колата отдясно, двама отляво. Един смъкна кочияша от капрата — онзи млад мъжага с червеникаворусите коси. Русата леди извика високо и сърцераздирателно. Кочияшът се бранеше със завидна сръчност и сила, ала след това — както веднага разбраха сведущите сред зрителите, се остави доброволно да го увържат. Завързаха го за кола, а през това време той псуваше и ругаеше високо. Безкрайната гама от така естествено изказаните ругатни по адрес на проклетите червени разбойници и бандити отново подобри настроението и на младите, насядали по пейките за зрителите.

Дамата, която съвсем умело изигра ролята на припаднала, отново дойде на себе си на високия бордюр на манежа, където победителите любезно я бяха положили да седне. Тя се намираше точно пред ложа номер седем.

— Балерината-ездачка — каза Смит на Кейт, за да успокои малко възбудата ѝ и да ѝ припомни, че всичко това беше само игра.

Ала леля Бети се ядоса:

— Ти никога нямаш достатъчно въображение, Самюел!

Матотаупа пристъпи към заловения кочияш, заповяда му да млъкне, на което овързаният отговори с моментално затваряне на устата, и след това му обясни, както на английски, така и на своя език дакота, за да може и индианците на манежа, пък и зрителите да разберат думите му:

— Какво търсите вие в нашите ловни райони? Попитахте ли ни дали можете да ги пристъпите, не изпушихте ли с нас Свещената лула, не сключихме ли договор с вас?

Пленникът не отговори.

— Мълчиш. Нахлухте в нашите земи, без да ни питате, стреляхте по-нашия дивеч, завзехте земята ни! Ние, червените мъже, не искаме нищо друго освен собствената си земя и своето право! А белите мъже нека си останат там, където е тяхната земя и където е валидно тяхното право. Който дойде като разбойник при нас, ще бъде убит, както се полага на разбойник!

Някои от зрителите станаха неспокойни. Група млади хора изсвириха неодобрително. Господата от ложа номер седем отново смръщиха чела. — Разбира се, тази реч трябва да отпадне от номера! — заключи представителят на „Б & Б“.

Смит беше дочул думите му и кимна. Челото му се беше изчервило от яд. Харка стоеше гордо на манежа край баща си.

Младата леди се изправи от бордюра на манежа с дългата си рокля, изтича към страшния вожд и започна да се моли за милост за пленника. Вождът я отпрати с думите, че тя няма какво да се бърка в мъжки работи, и отново се обърна към пленника, докато младата леди падна на колене и замоли небесата за живота на нещастника.

Матотаупа отдели една от червеникавите къдри на пленника, изпъна я нависоко и заяви, че ще я закове с острието на секирата си за кола. Той се изтегли на достатъчно разстояние, почти до другия край

на манежа, и размаха в ръка бойната секира. Оркестърът замлъкна и всички зрители бяха обзети от тръпки на ужас.

Матотаупа хвърли секирата. Той беше изучил техниката на въртящия се удар с този род томахавки със стоманени острия едва от няколко месеца насам, тъй като досега си беше служил сред своето племе само с гъвкавата бойна тояга. Ала той се чувствуваше вече достатъчно сигурен, за да изпълни успешно това хвърляне. Секирата излетя във висока дъга и после отново се спусна непосредствено над главата на пленника и се заби в кола. Отделената от другите къдрица отхвърча отрязана.

Групата млади хора високо горе на последните пейки изсвириха с възхищение и веднага бурни аплодисменти възнаградиха майсторското хвърляне. Двамата представители на банката и от цирка „Б & Б“ си отбелязаха нещо. Директорът, който седеше на място номер шест в същата ложа, се усмихна доволно.

Матотаупа си взе секирата и пленникът се възползува от случая да го убеди, че се чувствуваше поласкан да бъде пленник на такъв велик вожд на племето сиукс-дакота. Вождът отговори:

— Бели човече, това е само играга при нас и момчетата дори са по-сръчни, отколкото възрастните мъже при вас.

Той извика сина си да се приближи, същото онова момче, което бе известило от сивия си жребец за при ближаващата се пощенска кола, и му заповяда да покаже на белия мъж какво умее едно индианско момче. Когато видя момчето, пленникът се разкрещя:

— О, ти ли си, предателю! Познах те! Ти си съгледвачът, който ни предаде. Кожицата ще ти смъкнем, щом само ни дойдат на помощ!

— Та това момче е същото, което игра най-големия „син на лорда“, ако не се лъжа — каза представителят на „Б & Б“, който също така нямаше никакви илюзии като Смит. — Сега вече не се учудвам защо то не искаше да си свали цилиндъра.

— Също така няма защо да се учудваме, че подобно момче не е получило никакво възпитание — забеляза леля Бети, полуизвита встрани, за да могат господата зад нея да чуят думите ѝ.

— Гадна лъжа! — измърмори сърдито Дъглас под носа си.

— Ала той наистина изглеждаше като син на лорд — каза Кейт още по-тихо.

Само Дъглас, който се бе подпрял с лакът на преградата между двете ложи и обърна внимание на забележката на Кейт, я разбра. Той беше недоволен от Кейт, защото изпита малка ревност, ала надви себе си и каза делово:

— Сега той наистина изглежда като син на вожд. На манежа Харка тъкмо в този миг пое бойната секира от баща си и заяви на човека, завързан за кола... на мъчението, че те му отреже още една къдрица.

— Да не съм попаднал сред фризьори — извика разярен нещастният пленник. — Ти, пършиво малко койотче, остави ми на мира къдриците!

Харка отиде на същото място, откъдето Матотаупа бе запратил секирата. Олюлявайки леко горната част на тялото си, момчето подви колене, беше издало единия си крак напред. То размаха още веднъж секирата и после я запрати с въртящо се движение. Секирата полетя ниско над земята, после се издигна нагоре като привлечена от магьоснически жезъл, право нагоре, докато отрязва още една къдрица от главата на пленника, и се заби, както при първия удар в кола на мъчението. — Проклет хлапак! — изкрещя пленникът с искрена ярост. — Какви железни нерви! Вожде, махни оттук тая малка жаба! Аз съм голям боец и няма да служа за подигравка на дечурлигата!

— Нека човекът на кола бъде спокоен. Секирата бе хвърлена от моя син и само след няколко лета неговото име ще стане известно в прерията и по целите Скалисти планини. Аз казах, хау!

Когато Харка чу баща си да говори така, за него манежът, зрителите, циркът и градът изчезнаха и той сякаш почувствува бурята, носеща се над безбрежната прерия, препускането на конници и бойния вик на червените мъже. Той знаеше, че тази вечер, която преживяваше сега, ще бъде по-различна от всички останали, ала сега действително усети, че това съвсем различно започна да се проявява. Той не беше вече Хари, артистът, криел дълбоко в себе си своите истински чувства и представи. Той бе станал отново Харка, синът на вожда, който играеше за удоволствие и от хитрост в продълженио на няколко часа една роля пред очите на белите мъже, в тясно сътрудничество с мъжете и жените на дакота, които съдбата бе довяла като него тук на манежа.

Индианците наостриха уши, защото край изхода на манежа се разнесе тропот от ездачи и миг след това вътре се втурнаха група

каубои, размахаха оръжие и заллющяха с револвери и пистолети. Те бяха поздравени от тълпата зрители с див вик, сякаш действително трябваше да се освобождава пленник. На манежа настана невъобразима суматоха, изтрещяха цели шипове, коне падаха, ездачи се въргаляха в пясъка. От горните редици пейки зрителите наскачаха, свиреха, ревяха, махаха, тропаха с крака. Разрязаха ремъците на пленника, той скочи върху един свободен кон, чийто ездач беше паднал и избягал, и обяви високо:

— Мъже! Спасители! Освободители! Вземете младата леди с вас! Отведете я на сигурно място! А след това ще отмъстим!

Младата дама се отпусна върху гърдите на един каубой и бе отнесена във файтона. Неколцина ездачи и няколко души от индианците се възползуваха от случая и изчезнаха незабелязано, както се бяха уговорили, за да намалее малко блъсканицата по манежа.

Един каубой скочи върху капрата на файтона, извърна четворния впряг и препусна в галоп през изхода въвн от манежа. Оркестърът отново изсвири туш.

След цялата бъркотия на манежа бяха останали само още Червения Джим, двама каубои, Матотаупа, Харка и Големия вълк.

Матотаупа и Червения Джим бяха се уговорили предварително за провеждането на последния номер. Трима мъже — между тях Червения Джим! — срещу двама мъже и едно момче, това изглеждаше да осигурява достатъчно предимство за белите, макар и играта, която сега щеше да последва, да не бе уточнена до подробности, а щеше да се проведе по спортсменски с открит засега резултат.

Като предводители на двете враждуващи групи, Червения Джим и Матотаупа се устремиха един към друг, яхнали конете си.

— Вожде на дакота! — заговори патетично Джим. — Вие сте победени! Предай се!

— Един дакота никога не се предава! — отвърна индианецът. — Ако белите мъже имат смелост, нека се бият с нас!

— Все тези невъзможни приказки, и то на всичко отгоре на английски! — каза представителят на „Б & Б“. — Трябва да си помислим изобщо дали бихме могли да използваме този Топ. Би било по-разумно да се задържи само другият — Хари. Той е още млад и по-лесно ще може да бъде възпитан.

— Да се надяваме — промълви Смит под носа си.

Междувременно Червения Джим беше продължил словесния двубой.

— Вожде, ние ти разрешаваме да се изтеглиш заедно със своите бойци в далечни ловни райони, ако ни предадеш това момче — твоя син. Той ни предаде.

— Никога!

— Тогава ще говори оръжието!

— Хау!

Онова, което последва след това, се разви с такова темпо и с такава разпаленост, каквито никой цирков посетител не бе изживявал досега. След последната дума шестимата ездачи пришпориха със светкавична бързина конете си и запрепусаха насам-натам по манежа, стреляйки през всичкото време, и сведущите сред зрителите разбраха, че не се стреля с халосни патрони. Мъжете държаха ласата си готови за хвърляне. Червения Джим и двамата му другари се насочиха да заловят Харка. Индианците пък искаха да заловят Червения Джим като водач на врага. Вдигнаха се облаци прах, индианци и каубои викаха кратко и силно, щом преминаваха с конете си съвсем близо един до друг или когато момчето, за да избегне надвисващата над него примка на вражеско ласо, скочи от мустанга си, промуши се под конете на каубоите, докато тримата бели напразно се мъчеха да заловят останалия свободен сив жребец. Трите дребни индиански коня се движеха много по-сръчно и много по-умело из тясната арена, отколкото по-едрите животни на каубоите. Останалият без ездач сив жребец вече започна да приема борбата на сериозно. Той ритна със задни крака, удари силно единия от каубоите по коляното, захапа другия и прескочи през бариерата, изкачвайки се умело по един от звездообразните изходи, който служеше за проход към горните редове пейки. Неколцина зрители извикаха изплашено, други започнаха да се присмиват на каубоите. Двама-трима ездачи и познавачи на коне, които седяха край пътеката, наскочаха, за да хванат коня за юздата, ада конят се отдръпна и с учудваща бързина продължи да тича нагоре.

Междувременно все пак младият му ездач успя да се измъкне от каубоите, които бяха разделили вниманието си и поглеждаха загрижено какво ще стори останалият без ездач кон. Харка изтича нагоре по пътеката между редиците зрители подир коня си, хвана го, обърна го, хвърли се на гърба му и се върна заедно с него на манежа.

Там каубоите го факваха със своите ласа, ала баща му и Големия вълк вече бяха готови да го прикрият.

Целият цирк беше изпълнен с очакване и възбуда.

— Колко ужасно! Колко ужасно! — извика леля Бети. — Какво ли ще се случи още!

Кейт ѝ подаде шишенцето с одеколон, макар тя самата да трепереше с цялото си тяло.

Харка потупа своя кон по врата, за да го успокои, и размени съзаклятнически поглед с баща си. Съвсем неочаквано Матотаупа нададе силен вик и пришпори мустанга си към Харка. Момчето стъпи на гърба на своя мустанг и оттам с голям скок се прехвърли на коня на баща си. Отново беше излъгал преследвачите си. Разнесе се смях и леко ръкопляскане. Сивият жребец оста на на мястото си.

И Когато Харка подсвирна на мустанга си, той вече беше се смъкнал от коня на баща си и се бе скрил под корема на мустанга, който яздеше Големия вълк. Сивият жребец отново се понесе. Конете, израснали на свобода, гонени непрекъснато от вълци и от хора, бяха невъобразимо умели, когато трябваше да избягат или да се изплъзнат, и умееха прекрасно да съобразяват и да реагират бързо. В отговор на изсвирването на своя господар сивият жребец не се устреми направо към него, тъй като щеше веднага да попадне в ласата на каубоите, а заобиколи манежа по бордюра, изправи се на задните си крака, после ритна назад, така че зрителите в ложите се стъписаха изплашени, и щом намери удобен момент, препусна през манежа. Неочаквано Харка се озова отново върху гърба на собствения си кон и победният му вик прокътна в ушите на всички присъстващи. Червения Джим изпразни пистолета си във въздуха, за да докаже, че и той все още е на мястото си.

Както някога през есента, по време на опасната езда на магарето, ала с далеч по-голямо пристрастие, сега зрителите се разделяха на две партии. Предприемчиви млади хора, които веднага се възползуваха от удобни, момент, откриха хвърчащи пунктове за наддаване. Щом изходът на борбата се превърна в обект на залагане, дори в този град, който съвсем доскоро беше преживял едно голямо въстание да мине покрай него, въпросът за „червени“ или „бели“ бе забравен и сега всичко се въртеше само около „победа“ или „поражение“, печалба или загуба.

Смит наблюдаваше всичко това дълбоко възмутен в себе си.

Големия вълк хвърли ласото си към каубоя, чието коляно бе ударено от сивия жребец и който повече се занимаваше с причиняващия му болки крак, отколкото с намеренията на противника си. Хвърлена изотзад, примката се спусна по раменете на ездача и Големия вълк дръпна ласото изведнъж. Каубоят отхвъркна от стремената и полетя в пясъка.

Зрителите го обсипаха с подсвирквания. Той напуска манежа, отвеждайки коня си за юздата.

Междувременно Матотаупа бе нападнал втория другар на Червения Джим, който бе задържал малко по-дълго главата си извърната към впримчения в ласото свой другар и не бе помислил за собственото си положение. Дакота мина с коня си досами него, като мушна примката на ласото си на врата на коня, без изобщо да има нужда да го захвърля. Конят полетя към земята. Ездачът извика разярен. Когато искаше да се изправи, той разбра, че Харка вече го беше вързал. Индианците нададоха отново силния победен вик. Червения Джим стреля. Куршумът засегна Харка по ръката, без момчето да обърне внимание на опасността и на раната. Матотаупа стреля предупредително срещу Червения Джим.

Победата на червената партия вече беше много близка и това отново даде превес в настроението на публиката. Онези, които бяха заложили за победата за каубоите, вдигнаха креслив шум и привлякоха на своя страна неутралните, които не се бяха обзаложили.

— На това трябва веднага да се сложи край! — каза Смит високо и енергично. — Кой може да отговаря за подобни произшествия!

— Непростимо е, че дирекцията още не се намесва! — избухнаха нервно зрителите от ложата.

— Тия погранични жители с тия индианци така са се развихрили, че забравиха и себе си, и къде се намират! — Представителят на „Б & Б“ говореше припряно, тъй като сега и вторият каубои напусна манежа и Червения Джим стоеше вече сам срещу тримата индианци.

От този миг на манежа бе подета буйна игра за залавянето на Червения Джим. Оказа се, че той имаше много по-големи възможности, отколкото двамата си победени другари и отколкото беше показал досега. Насърчи го бурно ръкопляскане.

— Моите другари бяха нападнати коварно! — извика той, скачайки край собствения си препускащ в галоп кон, за да го яхне отново с изненадващ, скок. — Те трябваше да напуснат бойното поле ранени! Аз обаче ще се браня срещу тези червенокожи койоти, както на времето Даниел Буун! Хе! Хо!

Бурно ръкопляскане го насърчи — налучкал бе верния тон.

Сега публиката се беше обединила като едно цяло срещу индианците. Оказвайки обаче отпор на разбунената тълпа, те също развихриха всичките си сили и опасността за Червения Джим беше голяма. Той удари! по слепоочието с дръжката на пистолета си Големия вълк, който се беше спуснал към него. Приближавайки се от противоположна посока, Харка сграби от другата страна единия крак на Джим, за да го измъкне от стремето Червения Джим успя да се докопа до едната черна Плитка на Харка, ала момчето измъкна ножа си и я преряза.

Големия вълк се олюля на коня си от силния удар. Червения Джим изправи своя кон на задните му крака за да се измъкне по този начин от спускащата се към него примка на хвърленото от Матотаупа ласо. Той стреля отново и куршумът му опърли задницата на мустанга на Харка. Животното почти не беше улучено, ала след няколко скока по даден от ездача си знак то изхвърли задните си крака нагоре и заудря с копита във въздуха.

Тази сцена се разиграваше непосредствено пред ложа номер седем, и то не съвсем случайно, защото по време на уводния тържествен марш Харка беше забелязал директора на цирка в същата ложа, а също двамата излъскани господа му бяха привлекли вниманието. Между другото беше го подразнило и безизразното и в същото време властно лице на леля Бети, й щото то му напомни Франк Елис. Дори и малкото бледо момиченце не бе убягнало от погледа на Харка. То изглеждаше няколко години по-малко и много по-плахо от сестра му Уинона. Той знаеше също така, че беловласият господин в същата ложа беше този, който го бе попитал дали той е синът на Седящия бик.

Леля Бети извика, когато конските копита изтрополяха недалеч от нея, и за да предпази някой истински нещастен случай, Харка се мушна между коня си и бордюра на манежа. Изпрашен, възбуден, с изопнати жили, със силно блеснали очи от решителния бой, той само

изчакваше сгодния момент да се хвърли отново в станалата вече опасна игра. Големия вълк отново беше възвърнал равновесието си и обхождаше заедно с Матотаупа Червения Джим.

Зрителите вилнееха. Никой не знаеше дали в някой миг и те самите няма да започнат да стрелят.

Директорът пребледня и изхвърча навън. Там той нареди всички момчета от конюшните и всички прислужници веднага да застанат нащрек около манежа. Ала тъй като вятърът се беше разразил в буря, под напора на която короните на дърветата вече шумоляха и се огъваха, никой не можеше да напусне мястото си край въздетата и подпорните колове, затова групата, която се събра сега, не беше много голяма. Директорът профуча по-нататък. Бягайки, той едва не събори заместника на главния надзирател, чието чело също се беше покрило вече с капки пот, и се нахвърли върху него с крясъци:

— Простак! На вас мястото ви е в детска градина! Къде е Елис? За бога, Елис веднага трябва да дойде тук! — Той изтича към директорския фургон и разтвори със замах вратата.

Елис седеше в креслото. Беше сложил върху коленете си един малък картон, върху който подреждаше няколко парчета месо.

— Елис! Къде сте се сврели: Нямате ли друга работа? За какво ви е този гулаш?!

— Ще нахраня тигъра. Толкова им е добре на животинчетата ...

— Глупости! Елате веднага с мен! Всяко забавяне е опасно! На манежа става скандал!... Вървете пред мен, Елис! — Директорът тропна с крак.

— И защо пък? Няма ли да ми обясните... — При тези думи Елис отново мушна картоната в стенното шкафче.

— Не, нищо няма да ви обяснявам! Имам нужда от вас, и то веднага!

— Като главен надзирател, шеф на персонала, режисьор... или като какъв мога да ви бъда полезен? И като какъв ще получавам заплатата занапред?

— Елате, човече, не ме подлудявайте! Това ще бъде най-големият шанс във вашия живот. Ако сега се появите и въдворите ред! Заместникът ви съвсем се провали, съвсем! Елате, на манежа ...

— ... е настъпило малко безредие? Мога да си представя.

Елис погледна към часовника.

— Номерът с пощенската кола трае наистина твърде дълго. Пресрочили са вече с десет минути. И момчето е там, нали? Трябва да ви предупредя да се пазите от него, господин директоре. Мръсен тип, непокорен.

Директорът стоеше блед, с полуотворени устни пред своя изведнъж разбъбрил се главен надзирател.

— Виждате ли, господин директоре, така, както вие сега стоите пред мен, аз стоях цял ден пред Тигра, а вие хич не се и погрижихте за мен. Но шегата настрана. Защо сам не въдворите ред в собственото си предприятие?

— Елис, моля ви се!

— Вие ми се молите?

— От все сърце! Елис, елате най-после!

— Щом ме молите, не мога да ви откажа. Да вървим!

Елис изскочи из фургона и забърза с едри крачки пред директора към шатъра на цирка. Беше го обзело, чувство на блаженство. Той вече виждаше да се възвръща в бляскавата си роля и се блаженеше от мисълта как всички, които го мразеха, отново щяха да бъдат принудени да се преклонят пред него.

— Ала недейте да ми пречите, господин директоре, когато накарам довчера да набият момчето, което държи страната на Роналд, и когато отида сам да си оправя сметките с Тигра!

Директорът почти не беше вече в състояние да възприеме тези думи. Самият той беше приспан от безогледните методи на ръководене, с които Франк Елис години наред беше поддържал реда в неговото предприятие. Той беше разчитал на Елис и сега изведнъж беше убеден, че не би могъл да съществува без него. Нищо друго вече не му се струваше важно освен това, че Елис беше готов да се намеси. Бурята бушуваше, чергилата на цирка се издуваха, на манежа пистолетите гърмяха и тълпата зрители беснееше в някакъв екстаз, повода за който директорът узна едва когато влезе заедно със своя главен надзирател в големия шатър.

Оркестърът свиреше като бесен, зрителите крещяха и една част от тях се блъскаше в редиците с пейките, за да слезе към манежа. В една от ложите един беловлас господин се беше изправил. Той нямаше пистолет в себе си. Инак сигурно би стрелял в този миг върху Големия вълк.

Сега на манежа бяха останали само трима души: Червения Джим, омотан в ласо, така че можеше да се придвижва само като гъсеница, Матотаупа и Харка. Големия вълк тъкмо профуча навън, досами директора и Елис.

И на средата на манежа Матотаупа и Харка накараха своите запотени мустанги да застанат на задните си крака и докато оркестърът изсвири — според мнението на Франк Елис съвсем неподходящо — трикратен туш, Матотаупа и Харка отново отпуснаха конете, стрелнаха се към своите карабини, оставени на пясъка, увесиха се надолу, грабнаха оръжието си в бесен галоп и профучаха през изхода, стреляйки във въздуха. Всеки, който стоеше на пътя им, отскочи бързо встрани.

Чу се още един последен изстрел. Франк Елис се извърна наполовина и се строполи. Двата дакота изчезнаха със своите мустанги в бесен галоп. От местата си публиката не можеше да види главния надзирател и затова никой нищо не разбра за онова, което се случи.

Оркестърът се опитваше да предизвика със своето свирене всички чувства на опиянение и задоволство. Сред публиката обаче за миг цари все още несигурност, тъй като Червения Джим лежеше безпомощно омотан наред манежа.

В този миг Стария Боб изтича на манежа, преряза ласото, с което Червения Джим беше овързан, и го освободи. При това той непрекъснато викаше:

— Също като пушено руло! Също като пушено руло! Каква прецизна и изискана работа! — И той не преставаше да прегръща Червения Джим под надигация се, уталожващ възбудата всеобщ смях. — Синко мой, племеннико мой, бащице мой, Джиме мой! Така ли трябваше пак да се видим!

Джим отупа стърготините от себе си и тъй като освен него и клоуна на манежа не беше останал никой друг, за да приеме овациите, той се нагърби с тази задача заедно със Стария Боб.

Зрителите се бяха успокоили и сега ръкопляскаха така силно, както подходеше за завършека на един голям ден. После редиците започнаха да се изпразват.

Джим хвана коня си, който стоеше край него, за юздата и тръгна бавно заедно със Стария Боб към изхода от манежа. При това той

поздравяваше със свободната си ръка, поглеждайки към ложите и нагоре към пейките на публиката, откъдето отгук-оттам отново се разнесе ръкопляскане. Двете дами от ложа номер шест пляскаха силно с ръце, за да предизвикат един последен всеобщ аплодисмент за Червения Джим. Това им се удаде. Част от изливащата се през вратите публика се спря още веднъж и ръкопляскането отново се засили.

Джим и Стария Боб се спряха и отново благодариха.

— Драги мой — каза при това клоунът на Джим, — много гости изяждат сладкото. Така си е било винаги, така си е днес, така и ще си остане!

— Какво означава пък това? Въртят ли ти се из главата и други подобни поговорчици? — попита Джим, уморен и раздразнен, защото въпреки всички аплодисменти, вътрешно го човъркаше поражението му. Дотогава той си беше представял, че една борба с трима индианци би била за него детинско забавление. Колко често досега той се беше справял с повече от трима неприятели!

— И други такива поговорчици ми се въртят из акъла! — продължи да бърбори Стария Боб, като се поклони дълбоко, сложил ръка на сърцето си, към отрупващите ги с ръкопляскане зрители. — Например „Прави, каквото правиш, за края мисли!“, „На всичко му идва времето!“, „Нищо не остава скрито на тоя свят!“, „Не се вози на женска кола!“.

Стига ми толкова!

— И аз мисля, че ти стига вече толкова — промълви Стария Боб в отговор, ала така неясно, че Джим не можа да разбере думите му.

Ръкоплясканията заглъхнаха окончателно и двамата артисти напуснаха манежа и шатъра. Едващо излезли иззад завесата, от полумрака пред тях изскочиха три фигури. Единият сграби юздата на коня на Джим, другите двама хванаха каубоя отляво и отдясно. В същия миг четвърти застана пред Джим и насочи револвера си срещу него:

— Оставете се доброволно да ви обезоръжа, иначе ще стрелям!

— Що за глупост е това!...

Докато Джим произнесе тези думи, Стария Боб му отне пистолета и ножа.

— Полиция! — каза късо мъжът с револвера.

На Джим не му остана нищо друго, освен да подаде ръцете си да му сложат бележниците.

— Ти знаеше ли за това? — изсъска той към Стария Боб. — Сега чак разбирам поговорките ти!

— Тогава сме добре! — отвърна Боб без съчувствие. — Защо стреля върху моя приемен син Хари? Никога няма да ти простя това, престъпнико! Сега Хари избяга с коня си и никога вече няма да се върне. Лека нощ!

Стария Боб си отиде.

Той се приближи до своя фургон, влезе вътре и се отпусна на един стол. Не запали лампата. Сред тъмнината, останал сам със себе си, той неочаквано заплака.

Когато изплака всичките си сълзи, той избърза до конюшната при своите магарета. Погали ги едно подир друго и им заговори за новия номер, който трябваше да подготви сега. Увери животните, че занапред ще работи съвсем сам с тях, и си представи как хората ще се смеят, когато той ще се яви предрешен като магаре и ще се опита да подражава на скоковете на истинските магарета. Въпреки мъката, утаила се в дъното на детските му очи, той отново започна да се усмихва.

Сбогува се със своите магарета, отиде да спи и съвсем не обърна внимание на бъркотията, която цареше в района на цирка чак до рано сутринта.

Между зрителите, които напуснаха цирка последни след представлението, бяха и семействата Смит и Финли. Те искаха да оставят напиратата към изходите човешка тълпа да се излее.

— Никога в живота си вече няма да отида на цирково представление — каза леля Бети напълно изнурена и разстроена.

Капчиците пот си бяха издълбали малки вадички през пудрата по челото ѝ. Устничките на Кейт трепереха и от очичките ѝ капеха сълзи. Дъглас стоеше рицарски до нея. Госпожа Финли кашляше в пристъп на астмата си, затова двете семейства се сбогуваха много набързо.

Когато семейство Смит отново седеше във фойтона и конете потеглиха, Самюел Смит взе своята малка дъщеричка на коленете си. Детската главица се облегна на рамото му.

Щом стигнаха къщата с градината, сложиха Кейт в леглото. Баща ѝ ѝ каза лека нощ с много любов и тя се престори, че заспива, за да го

успокои.

Леля Бети помоли Самюел Смит да дойде при нея тъй като никак не се чувствувала добре, може би би било по-добре да повикат лекар? Ала Смит я посъветва да вземе обичайните лекарства за сърцето си и успя да я остави на грижите на старата домашна прислужница.

След като се освободи по тоя начин от грижата за леля Бети, той излезе още веднъж от къщи. Беше дал нареждане на кочияша да го чака и така сега скочи във файтона и заръча да карат в бърз ход, доколкото движението и натрупването по улиците позволяваше това. Отиваше в инспекцията на полицията.

Като жител на града и племенник на една твърде уважавана леля, Самюел Смит веднага бе въведен при един от отговорните инспектори.

— И вие ли имате да допълните нещо за катастрофата, господин Смит? — беше първият въпрос на мъжа, който седеше пред Смит зад една гола писмена маса.

— За каква катастрофа? — попита Смит, предугаждайки нещо лошо.

— Главният надзирател Франк Елис е бил убит, навярно от някой от индианците. Когато ние научихме за убийството, цялата индианска трупа вече беше избягала. Досега не сме хванали нито един.

Смит си пое с мъка въздух.

— И конете им ли ги няма?

— Три коня няма. Другите са оставени. Работата е била подготвена прекрасно и изглежда, съгласуваността сред червенокожите за жалост е била безупречна. Явно по-голямата част от трупата е напуснала района тайно още преди на манежа да настане суматохата и целият персонал да е бил насочил вниманието си към бурята. Накрая са избягали оня баща заедно със сина си, наричани Топ и Хари, и един трети индианец.

— Как се наричат Топ и Хари всъщност? Към кое племе принадлежат?

— Откъде можем да разберем сега това!

— В такъв случай не може да се предполага нищо и за посоката на бягството им. Третият индианец беше един от онези дакота, които бяха нападнали фермата на моята майка в Минесота, застреляли майка ми и подпалили фермата.

— Ако той ни беше паднал в ръцете, ние щяхме да го убием, ала за жалост не можахме да го хванем, а ако той наистина е от Минесота, значи, без съмнение познава всички местенца, където би могъл да се скрие. Смит преглътна. Той бе очаквал малко по-съчувствен отговор, ала не искаше да покаже, че се е разчувствувал.

— Може би вождът на каубойската трупа знае по-вече нещо за Топ и Хари. Той е работил заедно с тях.

— Джим ли? — Инспекторът се усмихна. — Него ние го бяхме задържали!

Смит вдигна учудено вежди.

— Бяхме?

— Бяхме. Той пак ни избяга.

— Какво престъпление е извършил?

— Грабеж на каса. Една къдраворуса дама ни го предаде. Тя го ревнувала, може би не съвсем без основание, както вие сте могли да забележите като съсед на ложа номер шест. Дамата имала неблагоприятното да се приближи в района на цирка, за да изчака Джим след представлението, Ревността заслепява обикновено разума. Един от служителите в цирка познал в нейно лице касиерката, която беше избягала през есента в Омаха заедно с парите от касата. Ние я задържахме.

Тя предаде Джим като свой съучастник. Той инвестирал парите на цирка като кредит, изисквайки високи лихви, и после получил разрешително да им наложи заповест. Тогава, подпомогнати от клоуна, ние се намесихме веднага след края на представлението. Ала за жалост този тип отново ни избяга по пътя въпреки белезниците. Предполагам, че се е скрил някъде сред Дивия Запад, както толкова много от нашите престъпници. Жалко. Разбира се, ние не искахме да попречим на представлението, инак ние можехме лесно да отмъкнем този пашкул, както го бяха оставили индианците наред пясъка на манежа, овързан с ласото!

— Благодаря ви, господин инспекторе. Вие ми съобщихте много повече, отколкото аз бих могъл да ви съобщя!

Когато след тази нощ слънцето изгря за трети път, бурята все още вилнееше над страната. Бащата на големите реки влачеше буйно водите си. Ледът най-после се беше разпукал, ала водите бяха все още жълти, все още се надигаха високо между бреговете, подхранвани от

разтопяващия се сняг. Издигащата се над водата пара, мирисът на гората и полята, блещукането на росата и гласовете на първите птици се преливаха над безлюдната местност. По върхарите на дърветата все още шумолеше останалата от миналата есен изсъхнала шума, докато пъпките вече се разпукваха.

Скрити от всички селища, от всички следотърсачи и от всички кучета-разузнавачи, трима мъже седяха заедно под утринната зора. Конете им пасяха. Всеки от тях ядеше шепа месо.

След като се нахраниха, те се сбогуваха.

— Вие сте дакота! — каза Големия вълк на своите двама другари. — А ти, Матотаупа, ни съветва и води като вожд. Нашите мъже биха те поздравили с радост в своите нови шатри на север, ти знаеш това. Ала ти никога не си ни говорил откъде идваш и накъде те води пътят ти. Аз и днес няма да те попитам за това. Не искаш ли да продължиш пътя си заедно с мен? Трябва ли да се разделим?

— Аз чух думите, които ти ми каза, Голям вълк. Моят син Харка и аз никога няма да забравим теб и вашите бойци. Ала ние не бива да дойдем с вас. Вие сте дакота.

Големия вълк, който не можа да разбере този отговор, ала чувствуваше, че зад него се крие някаква мъчителна тайна, се сбогува мълчаливо и поведе коня си на север.

Скоро след това и Матотаупа и Харка яхнаха своите мустанги и потеглиха на северозапад, към своето неизвестно още бъдеще.

Трудно беше да се задържат кафявочервеникавият кон и сивият жребец. Сякаш пленичеството ги преследваше, така те летяха напред и през този трети ден, а ездачите им вдишваха дълбоко чистия въздух.

Дробовете и кръвта им вече се бяха освежили.

По обяд те отпочинаха малко, за да могат конете да се посъвземат. Големия вълк им беше описал добре пътя, те се намираха тъкмо на брега на едно от хилядите малки езера. Конете пиха вода.

Матотаупа и Харка се излегнаха върху завивката от бизонова кожа, която Харка бе взел при своето бягство от родната типи. Двамата индианци нямаха голямо имущество, не повече, отколкото бяха притежавали през последното представление на цирка: конете, оръжието, легините, мокасините, както и малката кесия, чието съдържание от златни и сребърни монети обаче твърде много беше намаляло.

Големия вълк им беше донесъл освен това и завивката и им бе оставил при раздялата малко от запаса месо, който беше могъл да отнесе.

Дори и докато лежах на припек под слънцето, Матотаупа и Харка усещаха хладния полъх на местността, през която сега минаваха. Бяха далеч, много далеч от своята родина, разположена между голямата река Лаплата и Черните хълмове. Между тях и родината им обаче лежах не само големите реки, прериите и горите, не само повелята на заклинателя. Те бяха прекарвали едно лято и една зима сами, заети с други борби, други радости, други болки, различни от тези на обитателите на техния роден бивак. Като сън им се струваха сега майката, братът, сестрата, другарите, огънят в шатрата, съвместните игри, съвместните ловове и битки. Те бяха научили също така много повече за света на белите мъже, отколкото можеха да научат бойците край изворите на Лаплата и в планинските гори. Те бяха научили неща, които никой от другите не знаеше, бяха научили друг език, бяха се научили да пишат, да четат. И все пак на тях не им беше мястото при белите мъже, нито в техните градове, нито в техните ферми. Да яздят и да ловуват в безкрайната пустош, беше тяхното съществуване, откакто те се помнеха. Към това се стремяха те отново и към шатрите от бизонова кожа, и към спокойния и горд живот на свободните червени мъже.

Харка си спомни, че преди една година, по същото това време, той беше чакал през нощта баща си в гората, за да му разкрие една тайна. Оттогава насам се беше случило много нещо и самият той беше станал друг, не само по-голям с една година, а, както му се струваше, с много повече години, и той не беше вече дете, а момъкът Матотаупа. Той беше загубил много нещо. Единственото, което му беше останало и принадлежеше сега само нему и много по-силно, отколкото когато и да било други път, беше баща му.

И ако сега той яздеше заедно с Матотаупа към силното племе ситсикау, той не отиваше с никакви надежди, забулени в сини воали, не отиваше с надеждата, че заседналата дълбоко в сърцето му мъка да живее разделен от родната земя и родното племе ще изчезне по тези пътища. Той отиваше с ясното съзнание и чувства, насочени към възможното и към онова, което все пак можеше да си позволи един

прокуден: да живее честно и храбро и да бъде уважаван от мъжете, които той ще може да уважава.

Матотаупа също беше размислял по време на часовете на почивка. Мислите му се въртяха около случилото се точно преди бягството им от цирка и сега той попита Харка:

— Какво има Червения Джим против теб?

— Защо? Задето стреля срещу мен и срещу коня ми ли?

— Може би е бил ядосан, защото е видял, че ние ще победим.

— Беше ядосан. Но не беше само това.

— Аз го накарах да се страхува от хвърлянето на секирата. Той не вярваше, че аз ще сполуча и се страхуваше. Това подхранваше още повече яда му.

— Може и така да е. Но вие двамата не можехте да са търпите още дълго преди това. Още от случката в Омаха или може би още от срещата ни в блокхауса.

— Така ли мислиш? Не беше честно от страна на Джим да остави Прелетната птица Жълтата брада да му плати бизоновите дрехи, които ни даде.

— Джим помисли за това, че ние имаме нужда от тях. А Прелетната птица даде сребърните монети за тях. Не беше ли правилно това.

— Освен това Червения Джим открадна парите от касата заедно с русата жена.

— Твърдокаменни Харка, Нощно око!

— Аз вярвам, че е било така.

— Харка! Джим е храбър мъж. Той не е разбойник. — Матотаупа изведнъж се беше разгорещил. — Той ме освободи от ласото, с което ме бяха овързали в блокхауса на беззъбия Бен!

Момчето не отвърна нищо повече. Индианците се възпитаваха строго да не отвръщат на по-възрастен човек. Ала Харка не мълчеше само защото беше възпитан да замълчи в такъв случай. Той чувствуваше, че баща му не желае да чуе лоша присъда за Джим. Бащата щеше да изпита болезнено огорчение, ако Харка кажеше лошо за един човек, за който Матотаупа искаше да знае, че е добър, защото, ако беше добър човек, Джим щеше и занапред да бъде гаранция за невинността на Матотаупа.

Тъй като Джим беше изчезнал от погледа на двамата дакота, и Матотаупа вече не заговори за него, може би той мислеше също така, че Харка мълчи, защото последните думи на бащата бързо го бяха убедили. Нима самият Харка не се беше възхищавал безгранично от белия мъж в бивака на Мечата орда? Нима Джим не беше станал действително спасителят на Матотаупа в блокхауса, а оттам и на Харка? Двамата индианци имаха намерение до вечерта да преминат още голямо разстояние и тъй като нямаха какво повече да си кажат или да вършат, те яхнаха конете. По време на бягството си заедно с Големия вълк особено през първите дни те бяха преминавали много дълги разстояния и затова вече стигнаха местата на тревната степ на север от Мисури. Вятърът бръснеше. По небето преминаваха сиви облаци. Скоро започна да пада дребен град, който оставаше по гривите на конете и в косите на ездачите. Когато се стъмни стегна мраз и започна една от мразовитите пролетни нощи на тази незащитена област. Двамата индианци спряха. Един малък поток, полузамръзнал, няколко храста, под които имаше още изсъхнали клони, всичко това леко защитено от едно малко възвишение срещу вятъра и града — подобно местенце беше най-доброто място за почивка, което можеше да се намери тук.

Мустангите легнаха един до друг, те все още не бяха сменили козината си. Рунтавите дълги косми не бяха красиви, ала полезни за студа. След дълги усилия Харка успя да запали малък огън. После двамата мъже се притиснаха до телата на конете, завити един до друг със завивката от бизонова кожа, и спаха на смени.

Когато три часа след полунощ вятърът разгони облаци, ездачите отново се приготвиха за път. Животните вече бяха станали неспокойни, тъй като надушваха вълци. Те сами напиреха да се махнат оттук.

Така сред трудности Матотаупа и Харка опознаваха страната, където смятаха да живеят занапред. Хората обаче, които щяха да намерят там, те все още не познаваха до този ден.

Издание:

Велскопф-Хенрих, Лизелоте. Синове на Великата мечка

Прев. от нем. Цветана Узунова-Калудиева

Народна младеж, 1981

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.